C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Turtledove_Harry-Krispos_z_Videssosu_2-Kripos_z_Videssosu.pdb

PDB Name: Turtledove Harry-Krispos z Vide
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 30.4.2007
Modification Date: 30.4.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

HARRY TURTLEDOVE
KRISPOS Z VIDESSOSU
2 – KRISPOS Z VIDESSOSU

Zlatý plíšek byl plochý a kulatý, velký asi jako Krispův palec. Zatím byl hladký, mince se z něj měla teprve stát. Krispos ho podal mincíři, který' ho opatrně položil pod raznici. „V pořádku. Vaše Veličenstvo."" řekl správce mincovny. „Teď zatáhněte vší silou za tuhle páku."
Vaše Veličenstvo. Kríspos potlačil úsměv. Autokratem Videssosu byl sotva osm dní. takže si ještě na svůj nový titul nezvykl.
Zatáhl za páku. Raznice dopadla na zlatý" plíšek a zformovala měkké zlato do nové podoby.
Mincíř pokračoval. „a teď. Vaše Veličenstvo, raznici zase pomalu zvedněte." Počkal, dokud Krispos neposlechl, potom vytáhl nově vyraženou minci a zkontroloval ji. „Výborně! Kdybyste neměl jiné povinnosti. Vaše Veličenstvo, mohl byste klidně pracovat pro mě." Zasmál se vlastnímu vtipu a podal minci Krispovi. „Vaše Veličenstvo, první mince vyražená za vaší vlády."
Krispos držel minci na dlani. Na lícní straně byl vyražen obraz Phose jako přísného soudce. Obraz dobrého boha zdobil videsánské mince již několik staletí. Krispos minci otočil. Díval se na svoji vlastní tvář ozdobenou upraveným plnovousem a hrdým orlím nosem. Ano, byl to on sám a na hlavě mu ležela císařská koruna. Nápis z malých, ale dobře čitelných písmenek kolem říkal každému, kdo uměl číst: KRISPOS AVTOKRAT.
Zavrtěl hlavou. Mince mu znovu připomněla, že je císař. Prohlásil, „poděkujte za mne svému kovorytci, vzácný pane. Za to, že vyrobil raznici tak rychle, a také za to, že jsem si na té minci podobný - opravdu se mu to podařilo."
„Zopakuji mu vaše slova. Vaše Veličenstvo. Jsem si jistý, že bude mít radost. Už jsme několikrát museli pracovat hodně rychle, když byl jeden Autokrat náhle vystřídán jiným, takže jsme"."
Mincíř měl najednou spoustu práce s prohlížením ražby. Uvědomil si, že toho řekl příliš, pochopil Krispos. Jeho původ nebyl ani vzdáleně císařský; až do své dospělosti vyrůstal na farmě nedaleko severní videsánské hranice - a několik let strávil i za hranicí jako nevolník pracující pro kubratské kočovníky.
Ale poté, co cholera zabila většinu jeho rodiny, opustil svou vesnici a vydal se do Videssosu, hlavního města císařství. Díky své síle a bystrému rozumu se dostal na místo vestiaria - hlavního komorníka - císaře Anthima III. Anthimos se mnohem víc než o vládu staral o své potěšení; když se Krispos snažil mu jeho povinnosti připomínat, pokusil se ho Anthimos zabít pomocí magie. Místo toho se zabil sám, protože pokazil kouzlo, které mělo zničit Krispa".
Tak, pomyslel si Krispos, se moje tvář objevila na zlaté minci.
„Pracujeme na dalších raznicích. jak pro tuto mincovnu, tak pro ty v provinciích." změnil mincíř náhle téma rozhovoru. „Za chvíli bude mít každý možnost vás poznat díky vaším mincím. Vaše Veličenstvo."
Krispos přikývl. „V pořádku. Tak to má být." Vzpomněl si, že když byl malý. poprvé uviděl Autokratovu tvář právě na zlaté minci.
„Jsem rád. že jste spokojen. Vaše Veličenstvo." Mincíř se uklonil. „Kéž je vaše vláda dlouhá a šťastná, pane, abychom pro vás mohli vyrobit ještě mnoho mincí."
„Díky." Krispos se musel zarazit, aby se také neukloml, jak byl zvyklý, než se stal císařem. Poklona Autokrata by mincíře nepotěšila; spíš by ho pořádně zmátla. Když procházel mincovnou, musel Krispos zvednout ruku, aby zabránil všem přítomným dělníkům vrhnout se k zemi v rituálním pozdravu. Teprve začínal chápat, jak císařské ceremoniály obtěžují samotného císaře.
Před mincovnou stál oddíl Halogai. Císařská garda pozdravila svého pána zvednutím seker. Jejich kapitán podržel Krispovi koně, aby mu pomohl nasednout. Velký blonďatý seveřan byl v obličeji mdlý a zpocený, Krispos měl přitom pocit, že je obyčejný příjemně teplý den; jen někteří ze seveřanských žoldáků v jeho gardě snášeli videsánské léto bez problémů.
„Kam teď, Vaše Veličenstvo?" zeptal se důstojník. Krispos se podíval na list pergamenu, na kterém si poznačil, co všechno musí dnes ráno zařídit. Musel toho udělat tolik a tak rychle, že už dávno zamítl možnost, že by si mohl všechno pamatovat. „Do sídla patriarchy, Thvari." odpověděl. „Musim si něco prodiskutovat s Gnatiem - zase."
Gardisté se zformovali kolem Krispova velkého hnědáka. Krispos přitáhl uzdu a patami přiměl koně k pohybu. „Jedeme, Pokroku!" řekl. V císařských stájích by se dali najít krásnější koně; Anthimos se v koních vyznal. Ale Pokrok Krispovi patřil ještě předtím, než se stal císařem, takže k němu měl zvláštní vztah.

Když dorazili na kraj palácového okrsku a dostali se na Palamovo náměstí. Halogai zvedli výhružně svoje sekery a vykřikli. „Místo! Místo pro Autokrata Videssosu!“
Jako kouzlem se před nimi otevřela volná cesta davem lidí. To byla jedna z císařských výsad, kterou Krispos dokázal ocenit. Obyčejnému člověku by trvalo hodinu, než by se dostal na druhou stranu náměstí - Krispos to sám mnohokrát zažil. Občas měl pocit, že polovina lidí na světě používá Palamovo náměstí k tomu. aby prodávala zboží té druhé polovině.
Přestože přítomnost císaře - a jeho obrovitých gardistů -trochu brzdila výmluvnost kramařů a jejich zákazníku, rámus byl přesto příšerný. Krispos si oddechl, když se dostali na druhou stranu.
Halogai zamířili na východ Prostřední ulicí, hlavni dopravní tepnou města Videssosu. Videsánci mají rádi představení. Zastavovali se, zírali na císařskou družinu, ukazovali si a nešetřili hrubými poznámkami, jako by je Krispos nemohl vidět nebo slyšet. Jak jinak, usoudil Krispos nakonec; nebyl ještě Autokratem tak dlouho, aby pro ně přestal být zajímavý, když nic jiného.
Jeho skupina zahnula na sever k Nejvyššímu chrámu, největší svatyni boha Phose v celém císařství. Patriarchův dum stál nedaleko. Když se objevil v dohledu, začal se Krispos připravovat na další střetnutí s Gnatiem.
Schůzka začala bez problémů. Pobočník ekumenického patriarchy, nižší kněz jménem Badourios, potkal Krispa u hlavních dveří a doprovodil ho do Gnatiovy studovny. Patriarcha vyskočil z křesla, poklekl a ulehl na tvář v rituálním pozdravu Autokrata - tak rychle, že ho Krispos jako pokaždé podezříval, jestli se mu tím nevysmívá.
Ačkoliv oholená hlav a neupravené vousy na první pohled prozrazovaly, že se jedná o kněze, Gnatiův vzhled nepostrádal určitou osobitost, která často kněžím chybí. Krispovi pokaždé připomněl lišku, protože byl zároveň chvíli, elegantní a nevyzpytatelný. Mohl by to být mocný spojenec. Jenže nebyl; Anthimos byl jeho příbuzný.
Krispos počkal, dokud se Gnatios nepostavil, a posadil se do křesla na opačné straně stolu. Ukázal Gnatiovi. aby se posadil, a bez zdlouhavých úvodu šel hned k věci. „Doufám, nejsvětější pane, že jste již ve věci. o které jsme včera diskutovali, změnil názor.“
„Vaše Veličenstvo, stále prohledávám Phosovu svatou knihu a sbírku kanonického práva.“ Gnatios ukázal rukou na svitky a kodexy, které měl před sebou vyrovnány na stole. „Lituji, ale ještě jsem neobjevil ustanovení, které by mi umožnilo provést svatební ceremoniál, který by spojil vás a císařovnu Daru. Nejen že její vdovství po Jeho Veličenstvu Autokratu Anthimovi trvá teprve velmi krátce, ale stále je zde problém vaší částečné zodpovědnosti za Anthimovu smrt.“
Krispos se zhluboka a rozčileně nadechl. „Aby bylo jasno, nejsvětější pane. já jsem Anthima nezabil. Už jsem několikrát v této věci přisahal při jménu našeho velkorysého a milosrdného pána a přísahal jsem podle pravdy.“ Aby zdůraznil svá slova, načrtl rychle rukou na prsou kruhové znamení Phosova slunce. „Ať mě Skotos stáhne do svého ledového pekla, jestli lžu.“
„Nepochybuji o Vašich slovech, Vaše Veličenstvo.“ odpověděl klidně Gnatios poté. co se také požehnal. „Ale to nic nemění na skutečnosti, že kdybyste nebyl v tom kritickém okamžiku v Anthimově přítomnosti, byl by stále mezi živými.“
„Ano, byl by živý – a já bych byl mrtvý“. Kdyby své kouzlo dokončil bez chyby, stal bych se obětí já místo něho. Kde se ve Phosově svaté knize píše o tom, že muž nesmí chránit svůj život?“
„Nikde,“ odpověděl patriarcha okamžité. „Nic takového jsem ani nikdy netvrdil. Jenže žádný muž nemůže doufat, že se vyhne věčnému ledu, pokud si vezme vdovu po muži. kterého sám zabil. Vy sám přiznáváte, že jste měl určitý podíl na Anthimově smrti. Proto je mým úkolem zhodnotit, jestli není váš díl zodpovědnosti v rozporu s ustanovením kanonického práva. Ujišťuji vás, že jakmile se rozhodnu, budu vás okamžitě informovat.“
„Nejsvětější pane. nemůžete mi mít za zlé. že budu o vašich důvodech pochybovat - lidé se mohou rozhodovat podle vlastních potřeb. Buďte si jistý, že pokud vaše rozhodnutí bude proti mým zájmům, mohu si najít jiného knězc. Který rád oblékne vaše roucho a rozhodne, jak budu potřebovat. Rozumíte mi?“
„Zatraceně dobře.“ odpověděl Gnatios s úšklebkem. „Omlouvám se. že vám to říkám tak bez obalu.“ prohlásil Krispos. „Ale dráždí mě. že důvodem vašeho zdržování je mnohem víc snaha působit mi potíže než Phosova svatá slova. Tomu nebudu nečinně přihlížet. Tu noc. kdy jste mě korunoval, jsem vám řekl. že jsem se stal císařem celého Videssosu, včetně chrámu. Pokud mi budete stát v cestě, vyměním vás.“
„Vaše Veličenstvo, ujišťuji vás, že tohle zdržení není záměrné," bránil se Gnatios. Znovu ukázal na hromadu spisů na svém stole. „Váš případ je složitý a těžko řešitelný. Slibuji vám. že do dvou týdnů vám dám svoji odpověď. Až ji budete znát, můžete se mnou udělat, co uznáte za vhodné. Takové je vaše právo „ Patriarcha odevzdaně sklonil hlavu.
„Dva týdny?“ Krispos se při přemýšlení drbal ve vousech. „Dobrá, nejsvětější pane. Doufám, že ten čas strávíte prací.“
„Dva týdny?“ Dara rozhodně zavrtěla hlavou. „Ne, to nepůjde. Gnatios tím získá příliš mnoho času. Měl jsi mu dát tří dny na hraní s těmi jeho svitky, pokud je to nutné, ale ani o den víc. Ještě lepší by bylo, kdyby se musel rozhodnout do zítřka.“
Krispos se již poněkolikáté podivil, kolik tvrdohlavosti se skrývá v jinak křehké ženě. Její hlava mu dosahovala sotva k ramenům, ale jakmile se jednou rozhodla, pohnout s ní bylo obtížnější než s tím největším Halogou. Rozhodil smířlivě rukama, „Byl jsem rád, že jsem ho donutil souhlasit aspoň s nějakou lhůtou. Myslím si. že nakonec rozhodne v našem zájmu - funkce patriarchy se mu líbí a je mu jasné, že ho z jeho trůnu vyhodím, pokud nakonec prohlásí, že se naše svatba konat nemůže. Těch pár dní mu můžeme dopřát.“
„Ne.“ odporovala mu Dara ještě pevněji než předtím. „Nedarovala bych mu ani jediné zrnko písku v hodinách navíc. Pokud se chce rozhodnout pro nás, nepotřebuje k tomu dva týdny.“
„Ale jak to mám udělat?“ zeptal se Krispos. „Jakmile jsem jednou souhlasil, nemohu změnit svůj názor bez nějakého závažného důvodu, pokud nechci, aby proti mně okamžitě nezačal kázat v Nejvyšším chrámu.',,

„Já ti dám dobry" důvod," řekla Dara: „Čekám dítě."
„Ty -" Krispos na ni chvíli zíral s otevřenou pusou. Potom stejně hloupou otázku, jaká v tomto případě napadne skoro každého muže: „Jsi si jistá?„
Dara pevně stiskla rty. „Jsem si velmi jistá. Nejenže jsem nedostala měsíčky, ale dnes ráno jsem na záchodě přišla o snídani."
„Takže jsi těhotná," souhlasil Krispos. „To je skvělé!" Vzal ji do náruče a pohladil ji po vlasech. Potom ho napadla jiná myšlenka. Pro tuhle příležitost se rozhodně nehodila, ale vyslovil ji dříve, než si to uvědomil: „Je to dítě moje?"
Cítil, jak ztuhla. Tato otázka však bohužel nebyla ani zbytečná, ani kromě této přiležitosti, krutá. Dara byla jeho milenkou, ale zároveň i Anthimovou císařovnou. A Anthimos rozhodně nebyl imunní vůči tělesným rozkoším.
Když se mu nakonec podívala do očí, viděl v jejím pohledu pochybnosti. „Myslím, že je tvoje," řekla pomalu. „Přála bych si, abych to mohla tvrdit s jistotou, ale nemohu. Věděl bys, že lžu."
Krispos si vzpomněl na dobu. než usedl na trůn: jako vestianos měl ložnici hned vedle té, kterou sdílela Dara s Anthimem. Císař často trávil noci na hostinách a zábavách všeho druhu, ale ne stále. Krispos si povzdechl, ustoupil krok zpět a přál si. aby život nebyl tak nejednoznačný, zrovna když tolik potřebuje jistotu.
Díval se. jak Darin výraz ztvrdnul v chladné kalkulaci. „Můžeš si dovolit zapřít moje dítě, bez ohledu na to, komu bude nakonec podobné?" zeptala se.
„Zrovna jsem se ptal sám sebe na totéž." odpověděl vážným hlasem Krispos. Dara nebyla hloupá a stejně jako Gnatios měla ráda svou pozici. Krispa k tomu potřebovala, ale jemu bylo jasno, že zrovna tak potřebuje on ji - protože byla vdovou po Anthimovi. propůjčovala jeho vládě legitimitu spojením se starým císařským rodem. Znovu si povzdechl. „Ne, myslím, že si to dovolit nemohu."
„Proboha Krispe, doufám, že je to tvoje dítě a myslím si to." řekla Dara naléhavě. „Nakonec, byla jsem Anthimovou ženou mnoho let a neotěhotněla jsem. Neslyšela jsem, že by měl jediného levobočka s některou z těch svých cour a těch měl za ta léta požehnaně. Musela jsem pochybovat o jeho schopnosti zplodit potomka."
„Máš pravdu," souhlasil Krispos. Ulevilo se mu, ale ne úplně. Zcela důvěřoval pouze Phosovi. Několik let života ve městě Videssosu ho naučilo, že důvěřovat podobným způsobem obyčejným lidem je nebezpečné. I kdyby dítě nebylo jeho, mohl ho za své prohlásit. „Pokud to bude chlapec, bude se jmenovat Phostis, po mém otci."
Dara se krátce zamyslela, potom přikývla. „To je dobré jméno." Dotkla se Krispovy paže. „Chápeš, proč musíme pospíchat, že ano"? Čím dříve bude svatba, tím lépe; ostatní dokáží počítat měsíce stejně dobře jako my. Dítě, které se narodí o pár týdnů dříve, nikomu podezřelé nebude. Mohlo by to být horší, zvlášť pokud dítě bude velké a statné."
„Ano, máš jistě pravdu," souhlasil Krispos. „Promluvím s Gnatiem. Pokud nebude chtít pospíchat, má smůlu. Zasloužil by si za to, jak mě při korunovaci donutil mluvit nepřipraveného k davu lidí před Nejvyšším chrámem. Je mi jasné, že doufal, že to zpackám."
„Za takovou drzost by si zasloužil strávit nějaký čas ve vězení pod vládní budovou v Prostřední ulici." prohlásila Dara.
„To si myslím už od chvíle, co jsi mi o tom řekl."
„Na to ještě muže dojít, pokud mi teď řekne ne." odpověděl Krispos. „Vím. že by na trůně radši viděl Petrona. Jako Anthimův příbuzný je i příbuzným Anthimova strýce".
„Tvůj příbuzný není, to je jisté." řekl Dara tvrdě. „Patriarchou by se měl stát tvůj vlastní člověk, Krispc. Dokud stojí Gnatios proti tobě. muže ti způsobit spoustu problému."
„Já vím. Pokud mi Gnalios řekne ne. budu mít záminku, abych se ho mohl zbavit. Problém je v tom, že pokud to udělám, budu pravděpodobně muset na jeho místo dosadit opata Pyrrha"
„Ten bude loajální," konstatovala Dara.
„To bude," prohlásil Krispos bez nadšení. Pyrrhos byl svědomitý a schopný muž. Ovšem byl také až fanaticky pobožný. Pro Krispa udělal více, než by Gnatios byl kdy schopen, ale soužití s ním by bylo mnohem méně pohodlné.
Dara řekla, „skoro si přeji, aby ti Gnatios i nadále odporoval, pokud myslíš vážně, že by ho to stálo trůn patriarchy."
Krispa najednou přestal Gnatios a jeho plány zajímat. Místo toho začal přemýšlet nad dítětem, které Dara čeká - svým dítětem, zdůraznil si sám pro sebe. Přistoupil k Daře, aby ji znovu objal. Ta překvapením vypískla, když se k ní sklonil, ale její rty byly stejně nedočkavé jako jeho. Jejich polibek nepřestával.
Když se nakonec od sebe oddělili, Krispos navrhnul, „nepůjdeme do ložnice"?"
„Cože, teď odpoledne? Co na to řekne služebnictvo"?"
„Nic. co by," odtušil bezstarostně Krispos. Po Anthimově vládě nemohlo služebnictvo snad s výjimkou celibátu nic překvapit, ale to si netroufl říci nahlas. „Navíc, mám k tomu dobré důvody."
„Řekni mi aspoň dva." požádala ho s uličnickým výrazem Dara.
.Jak si přeješ. Za prvé. pokud jsi těhotná, zřejmě brzy ztratíš na milování chuť, takže musím něco urvat, dokud to jde, jak se říká. A za druhé, vždycky jsem se s tebou chtěl milovat za slunečního světla. To jsme si zatím nikdy nemohli dovolit."
Dara se usmála. „Tvé důvody jsou praktické i romantické. Dobra, proč ne."
Po chodbě do ložnice šli ruku v ruce. Pokud jim některá služebná nebo komorník věnovali postranní pohled, ani jeden z nich si toho nevšiml.
Barsymes se Krispovi uklonil. „Patriarcha je zde. Vaše Veličenstvo." oznámil eunuch ve funkci vestiaria hlasem, který se nedal nazvat tenorem ani altem. Nezdálo se, že by na něj příchod nejvyššího muže církevní hierarchie udělal nějak výrazný dojem. Ostatně na Barsyma výrazný dojem hned tak něco neudělalo.
„Děkuji vám, ctěný pane." odpověděl Krispos; toto oslovení sloužilo jako oficiální titul pouze palácovým eunuchům.
„Uveďte ho."
Gnatios ulehl tváří k zemi. jakmile vešel do místnosti, kde Krispos zápasil s daňovým: dokumenty. „Vaše Veličenstvo,"

zamumlal.
„Vstaňte, nejsvětější pane, vstaňte.“ řekl Krispos přátelským tónem. „Posaďte se a udělejte si pohodlí. Mohu poslat pro trochu vína a nějaké zákusky?“ Počkal na Gnatiiiv souhlas a rukou pokynul Barsymovi, aby donesl požadované občerstvení.
Zatímco patriarcha jedl a pil. Krispos přistoupil přímo k věci. „Nejsvětější pane, lituji, že jsem byl nucen vás povolat tak brzy po tom, co jsem vám slíbil dva týdny času, ale bohužel potřebuji znát vaše rozhodnutí o právoplatnosti naší svatby okamžitě.“
Čekal, že se Gnatios začne vytáčet a protestovat, ale patriarcha se na něho usmál. „Jaká příjemná shoda okolností, Vaše Veličenstvo. Zrovna dnes jsem vám chtěl poslat zprávu, že jsem již dospěl k rozhodnutí.“
„A?“ zeptal se Krispos. Pokud se Gnatios domníval, že díky jeho příjemnému vystupování Krispos odmítnutí snáze přijme, měl se na co těšit.
Ale patriarchův úsměv se jenom rozšířil. „S potěšením vám mohu oznámit. Vaše Veličenstvo, že jsem neobjevil žádné právní překážky, které by bránily vašemu sňatku s císařovnou. Možná uslyšíte nějaké klevety, které se budou tykat vašeho spěchu, ale nebudou mít nic společného s přípustností sňatku podle církevního práva,“
„Opravdu'?“ Krispos byl příjemně překvapen. „Jsem rád, že to říkáte, nejsvětější pane.“ Vstal a oběma vlastnoručně dolil víno.
„Jsem rád. že jsem vám v této věci mohl posloužit v souladu se svou ctí.“ odpověděl Gnatios a zvedl pohár. „Na vaše zdraví.“
„A na vaše.“ Autokrat a patriarcha se společně napili. Potom Krispos pokračoval, „podle toho, co jste mi řekl, usuzuji, že vám nebude vadit oddat nás osobně.“ Pokud mu Gnatios vyhověl, jen aby si udržel svůj úřad, bude se snažit vykrucovat nebo aspoň zaváhá.
Ale patriarcha odpověděl okamžitě. „Považuji to za čest, Vaše Veličenstvo. Pouze mi oznamte, který den by vám vyhovoval. Podle vašeho spěchu usuzuji, že byste chtěl, aby se svatba uskutečnila co nejdříve.“
„Ano,“ odpověděl Krispos, stále trochu vyveden z rovnováhy náhlou změnou patriarchova postoje. „Budete schopen všechno připravit do - řekněme - deseti dnů?“
Patriarcha v duchu počítal a pohyboval přitom rty. „Několik dní po úplňku? Jsem váš služebník.“ Sklonil před císařem hlavu.
„Skvělé,“ spokojeně prohlásil Krispos. Když vstal, bylo to znamení pro Gnatia, že audience je u konce. Patriarcha znamení pochopil. Uklonil se a odešel. Na chodbě se ho ujal Barsymes a doprovodil ho ven z císařské rezidence.
Krispos se vrátil k dokumentům, které studoval před patriarchovým příchodem. Usmál se, když se natáhl pro pisátko, aby si udělal poznámku na voskovou tabulku. Nakonec to bylo jednodušší, než předpokládal, pomyslel si s trochou opovržení. Zdálo se, že patriarcha je ochoten zaplatit jakoukoliv cenu, jen aby si udržel svůj úřad. Nesmlouvavý postoj vůči němu může Krispovi pomoci získat všechno, co potřebuje.
Je příjemné se jedné starosti zbavit, pomyslel si a natáhl se pro další složku daňových výpisu.

„Nemějte obavy. Vaše Veličenstvo. Máme ještě spoustu času,“ prohlásil Mavros.
Krispos se podíval na svého adoptivního bratra se směsí vděčnosti a podráždění. „Jsem rád. že to někdo říká, proboha. Dariny krejčové jsou nervózní, že šaty včas nedokončí. A správce mincovny už zuří. Řekl, že ho klidně mužu poslat do Pristy, pokud to uznám za vhodné, ale stejně nebudu mít dost zlatých mincí se svým portrétem na dary pro poddané.“
„Do Pristy, řikal?“ V Mavrových očích se zračilo pobavení. „Tak to musel myslet vážně.“ Osamělá základna na severním pobřeží Videsánského moře byla domovem vyhnanců; kteří byli za trest vykázáni z města Videssosu. Jen málo lidí tam zavítalo dobrovolně.
„Je mi úplně jedno, jak to myslel.“ vyštěkl Krispos. „Potřebuji to zlato, abych ho mohl rozhazovat mezi lidi. V tu noc. kdy jsem byl korunován, všechno proběhlo strašně rychle. Teď mám další dobrou příležitost. Pokud ji nevyužiji, budou si lidé ve městě myslet, že jsem lakomec, a problému se už nikdy nezbavím/'
„Obávám se. že máš pravdu.“ souhlasil Mavros, „ale musí to opravdu být tvoje zlato? Jasně, bylo by to pěkné, ale pokladna ti patří stejně jako mincovna. Pokud je zlaťák pravý, nikoho příliš nezajímá, čí portrét ho zdobí.“
„Něco na tom je,“ řekl Krispos po krátkém zamyšlení. „Správce mincovny bude mít radost. I Tanilis by byla ráda. kdyby tě slyšela: jsi opravdový syn své matky.“ „Beru to jako kompliment.“ rýpnul si Mavros. „To bys měl. Myslel jsem to tak.“ Pro Mavrovu matku měl Krispos pouze slova uznání. Tanilis byla jedním z. nejbohatších šlechticů v okolí východního města Opsikionu a zároveň jasnovidka a čarodějka. Předpověděla Krispův úspěch, pomohla mu penězi i dobrými radami a ze svého syna udělala jeho adoptivního bratra. Přestože byla nejméně o deset let starší než Krispos. byli během jeho pobytu v Opsikionu milenci - ale o tom Mavros nevěděl. Stále zůstávala měřítkem, podle kterého Krispos hodnotil ženy včetně Dary - o tom zase nevěděla Dara.
Na otevřené dveře místnosti, ve které si Mavros s Krispem povídali, zdvořile zaklepal Barsymes. „Vaše Veličenstvo, vzácný pane, vaše přítomnost je nezbytná pro další nácvik sestavení svatebního průvodu.“ Ve věcech ceremoniálu musel Autokrat svého vestiaria poslouchat.
„Hned jsme tam, Barsyme,“ slíbil Krispos. Barsymes o několik kroků ustoupil, ale neodešel. Krispos se obrátil zpátky k Mavrovi. „Rozhodl jsem se, že využiji svatby, abych tě jmenoval Sevastem.“
„Cože? Mě?“ Mavros měl za sebou jen o něco víc než dvacet let života a byl mnohem otevřenější a spontánnější než Krispos. Ani teď nedokázal skrýt své překvapeni a potěšení. „Kdy ses rozhodl?“
„Myslím na to už od chvíle, kdy jsem byl korunován. Jednal jsi jako můj hlavní ministr, takže bys měl mít titul, který si zasloužíš. A svatba je dobrá příležitost pro veřejné oznámení tvého jmenování.“
Mavros se uklonil. „V poslední době,“ prohlásil vychytrale. „tvůj výraz říká občas něco úplně jiného.“

„Nech si to," odbyl ho Krispos. „Jmenování Sevastem z. tebe udělá bohatého muže, bez ohledu na to, jak velký majetek zdědíš. Také se tím okamžikem staneš mým dědicem, pokud zemřu bez vlastních potomků." Jakmile to vyslovil, znovu zapochyboval, jestli je dítě, které Dara čeká. jeho. Obával se - měl strach - že nepřestane pochybovat, dokud se dítě nenarodí a možná i potom.
„Vidím, že od chvíle, kdy ses stal císařem, jsi přestal poslouchat, co ti lidé říkají." řekl Mavros. Krispos se začervenal, protože si uvědomil, že Mavra neposlouchal a něco mu uniklo. Se shovívavým výrazem mu Mavros svoje slova zopakoval. „Říkal jsem, že pokud zemřeš bez potomka, bude to pravděpodobně znamenat, že jsi prohrál občanskou válku. V takovém případě budu o hlavu kratší a tím pádem bez nejmenší vyhlídky na získání trůnu."
Svým způsobem měl Mavros i tentokrát pravdu, pomyslel si Krispos. Nahlas však řekl. „pokud o takovou čest nestojíš, mohu ten úřad přenechat Iakovitzovi."
Oba se zasmáli. Mavros řekl. „v tom případě to pro tvoje dobro vezmu. Dokáže každého tak naštvat, že bys musel prohrát každou občanskou válku, ve které by stál na tvé straně, protože byste rychle zůstali sami dva." Potom, jako kdyby se zalekl, že by Krispos mohl brát jeho slova vážně, dodal, „Je pozvaný na svatební hostinu, že ano?"
„Samozřejmě," odpověděl Krispos. „Myslíš, že bych snesl jeho nabroušený jazyk, kdybych ho nechal sedět doma? Užil jsem si toho dost, když jsem u něho pracoval jako sluha, a vsadil bych se, že ty určitě taky."
„Kdo, já?" Mavros nasadil nepřesvědčivý nevinný výraz.
Než mohl Krispos odpovědět, Barsymes se znovu připomněl. S neúprosnou zdvořilostí prohlásil, „Vaše Veličenstvo, zkouška začne každou chvíli. Vaše přítomnost - a vaše také, vzácný pane - je nezbytná."
„Jdeme,"' odpověděl Krispos poslušně. Společně s Mavrem vyšli z pokoje.
Barsymes horečně pobíhal kolem řady a do poslední chvíle kontroloval, jestli je každý na svém místě. Jeho zkormoucený výraz se nedal přehlédnout i díky tomu, že stejně jako ostatní eunuši neměl vousy. „Prosím, vzácní a vznešení pánové, Vaše Veličenstvo, zkuste si vzpomenout na to. co jsme nacvičovali," žádal svatebčany naléhavým hlasem.
„Kdyby armáda cvičila tak úmorně jako my, Videssos by vládl celému světu." nechal se slyšet Iakovitzes a obrátil oči v sloup. Poškrábal se v prošedivělých vousech. „Jdeme na to, ať máme ten nesmysl za sebou, co vy na to?'
Barsymes se zhluboka nadechl a pokračoval, jako by nikdo nic neřekl. „Klid, vznešenost a plynulost svatebního průvodu vám zaručí posvátnou úctu obyvatel města Videssosu."
„Obyvatelé města Videssosu by necítili posvátnou úctu. ani kdyby se z nebes na zem spustil Phos se Skotem přivázaní na provaze," prohlásil Mavros, „takže my moc šancí nemáme."
„Mých společníku si nevšímej."' řekl Krispos Barsymovi, který vypadal, že mu každou chvíli selžou nervy. „Jsme plně v tvých rukou."
Barsymes se zhluboka nadechl a trochu se uklidnil. Potom zničehonic přešel od starostlivého tónu k povelům hodným velícího důstojníka. „Vyrážíme - teď,"' zavelel. „Směr Palamovo náměstí." Vyrazili na východ od císařské rezidence, minuli sestříhané trávníky, zahrady a hájky, minuli Velký palác, potom Palác devatenácti lehátek a nakonec i poslední budovy palácového okrsku.
Dara a její doprovod, jak Krispos věděl, přicházela k Palamovu náměstí jinou trasou. Pokud všechno dopadne tak, jak bylo naplánováno, jejich dvě skupiny by se měly setkat na kraji náměstí. Při zkouškách se jim to podařilo. Barsymes se tvářil, jako by se to mělo podařit znovu. Krispovi připadalo, že jeho důvěra je založena na nějakém druhu magie, ale pokud věděl, nikdo žádnou nepoužíval.
Ať už s magickou pomocí nebo bez ní, jakmile jeho družina zahnula za poslední roh před příchodem na Palamovo náměstí, uviděl Daru v doprovodu jejích dvorních dam, jak jsou přímo proti nim. Jakmile se dostali o pár kroků blíž, všiml úlevy v jejím obličeji: zjevně si ona obávala, jestli jejich setkám proběhne tak, jak bylo naplánováno.
„Vypadáš nádherně," řekl jí. jakmile uchopil její ruku do své. Dara se na něho usmála. Lehký větřík si pohrával s jejími vlasy, stejně jako Krispos ani ona dnes neměla na hlavě korunu. Její šaty byly z temně zlatého hedvábí, takže se výborně doplňovaly s její olivovou pleti. Manžety rukávu a Živůtek byly zdobené krajkami; šaty pevně obepínající úzký pas zvýrazňovaly její krásnou postavu.
„Kupředu!" zavelel znovu Barsimes a nově spojený svatební průvod zamířil na náměstí. Palácová oblast byla úplně prázdná, zato na náměstí byla hlava na hlavě. Lidé začali jásat, když uviděli Krispa s jeho družinou, a pohnuli se směrem k nim. Pouze v prostoru vymezeném praporky - a každých desel stop jedním z Halogai - zůstala svatebnímu průvodu otevřená cesta.
Místo meče měl Krispos na pravé straně svého pasku připevněný velký kožený váček. Sáhl do něho, vytáhl plnou prst zlaťáků a hodil je do davu. Jásot zesílil a zdivočel. Celý jeho doprovod byl vybaven stejně, takže i ostatní svatebčane začali rozhazovat zlaté mince na všechny strany. Po nich následovalo ještě tucet sloužících, kteří nesli celé pytle s mincemi.
„Tys zvítězil, Krispe!" křičeli lidé. „Hodně zdraví!" „Autokrat!" „Hodně synů!" Ať žije císařovna Dara!" „Hodně štěstí!" Křičeli i jiné věci: „Víc peněz!„ „Házejte to tímhle směrem!" „Sem!" A někdo vykřikl, „jeden šťastný rok pro císaře a císařovnu za každý zlaťák, který dostanu!"
„Jak geniální kombinace pochlebování a chtivosti," konstatoval Iakovitzes. „Škoda, že to nenapadlo mě."
Muž, který si vysloužil Iakoviťzovu závist, stál nedaleko; Krispos viděl, jak mává jako šílenec. Zatahal jednoho ze sluhů za rukáv. „Dej mu sto zlatých."
Muž vykřikl radostí, když mu sluha nasypal zlato nejdříve do dlaní a potom do měšce, který měl zřejmě pevně přišitý k oblečení - rozhodně se připravil na to, že by mu dnes mohlo přát štěstí. „To jsi udělal hezky, Krispe." řekla Dara, „ale jakkoliv si to budeme přát, sto let spolu žít nebudeme."
„Vsadil bych se, že ani on nebude mít sto zlatých, až se odsud dostane," odpověděl Krispos. „Ale snad mu bude stačit

to. co si dokáže donést domu, a stejně tak i nám postačí tolik let, kolik je nám souzeno.“
Svatební průvod zamířil z Palamova náměstí do Prostřední ulice. Mohutné sloupořadí chránilo zde stojící davy lidi před sluncem. Sluhové mezitím v doprovodu ozbrojených členů císařské gardy donesli další pytle se zlatem. Krispos si nabral plnou hrst a hodil mince tak daleko, jak dokázal.
Stejně jako když šel navštívit Gnatia. zahnul Krispos s celým svatebním průvodem z Prostřední ulice na sever. Tentokrát minuli patriarchovu rezidenci s kupolí z červených cihel a zamířili k Nejvyššímu chrámu. Mavros poklepal Krispovi na rameno. „Vzpomínáš, kdy jsme naposledy viděli nádvoří před chrámem plné lidí.“
„To bych řekl.“ odpověděl Krispos. Bylo to v den, kdy získal tam poté. co mu před branou Nejvyššího chrámu Gnatios položil na hlavu císařskou korunu.
Dara si povzdechla. „Škoda, že jsem tu nemohla být. abych viděla tvoji korunovaci.“
„Také mě to mrzí,“ řekl Krispos. Ale oba věděli, že by to nevypadalo dobře, zvlášť“ když Krispos na trůně střídal muže, za kterého byla Dara v té době provdána. Určitě i okolnosti téhle svatby se budou přetřásat v každé putyce ve městě. Ale Dara měla pravdu - kvůli dítěti, které se mělo narodit, si nemohli dovolit čekat.
Na schodišti před chrámem stáli další Halogai otočení čelem k davu, aby chránili Krispa a jeho doprovod stejně jako při korunovaci. Na vrcholu schodiště čekal Gnatios. Patriarcha působil téměř císařským dojmem ve svých modrých botách a perlami zdobeném rouchu ze zlatého a modrého brokátu. Po jeho stranách stáli nižší kněží v méně honosných ornátech s kadidelnicemi; Krispos zachytil vůni sladkého kouře, který z nich vycházel.
Když začal s Darou vystupovat po širokém a nízkém schodišti, držel ji pevně za ruku. Protože byla těhotná, chtěl si být jistý, že nespadne. Svatební průvod je následoval. Za nimi rozhazovali sloužící do davu poslední zlaté mince.
Jakmile Krispos vystoupil na vrchol schodiště, Gnatios se uklonil, ale neulehl před ním na tvář. Nakonec, v chrámu byl nejvyšším pánem on. Krispos se také uklonil, ale ne tak hluboko, aby ukázal, že i tady je svrchovaným vládcem.
Gnatios řekl, „Dovolte mi, Vaše Veličenstvo, abych vás uvedl dovnitř.“ Společně se svými ministranty se obrátil, aby vešel do chrámové předsíně. Když zde byl Krispos naposledy, oblékal ho Barsymes do korunovačního roucha.
„Počkejte,“ zarazil je Krispos.
Gnatios se zastavil a otočil se zpátky trochu zachmuřen. „Něco není v pořádku.“
„Ne, vůbec ne. Jenom bych chtěl promluvit k lidem, než vejdeme dovnitř.“
Ekumenický patriarcha se zamračil ještě víc. „To ale nebylo plánováno jako součást ceremoniálu. Vaše Veličenstvo.“
„Opravdu? Když jste mě měl korunovat tak vás to vůbec netrápilo.“„ Krispos mluvil lehkým tonem, ale byl si jistý, že Gnatia probodává pohledem. Tehdy se ho patriarcha pokusil zničit, protože počítal s tím. že Krispos bude vypadat jako hlupák, když bude bez přípravy mluvit k obyvatelům města Videssosu, nejkritičtějšímu a nejnestálejšímu publiku na světě.
Tentokrát se Gnatios pouze uklonil na známem souhlasu. „Přání Autokrata je pro mne zákonem,“ zamumlal.
Krispos se podíval na přeplněné nádvoří a zvedl ruce. „Lidé Videssosu,“ zavolal a potom ještě jednou, „Lidé Videssosu!“ Dav pomalu utichal. Krispos počkal, dokud nebylo takové ticho, aby ho všichni dobře slyšeli. „Lidé Videssosu, dnes je šťastný den hned ze dvou důvodu. Nejenže se dnes žením -“
Jásot a potlesk ho umlčel. Usmál se a čekal, dokud znovu nezavládne ticho. Jakmile se dočkal, pokračoval, „tedy nejen proto, ale i kvůli tomu, že dnes před vámi všemi jmenuji svého nového Sevasta.“
Dav zůstal zticha, ale ticho bylo najednou jakoby nabité elektřinou. Jmenování hlavního ministra byla významná záležitost, zvláště v případě nového, ještě málo známého a bezdětného císaře. Za napjatého ticha Krispos svůj proslov dokončil, Jako nového Sevasta vám představuji svého adoptivního bratra, vznešeného Mavra.“
S rozzářeným úsměvem Mavros zamával, aby diváci věděli, o koho jde. Krispos ho šťouchl do zad. „Řekni něco,“ zašeptal.
„Kdo, já?“ zašeptal Mavros nazpátek. Když Krispos přikývl, zamával nový Sevastos znovu, tentokrát aby si sjednal ticho. Jakmile se hluk utišil natolik, aby byl schopen ho překřičet, prohlásil, „S boží pomocí se mi v úřadu, do kterého jsem byl jmenován, bude dařil stejně jako našemu novému Autokratovi. Děkuji vám všem.“ Jakmile se dav znovu rozjásal, ztišil Mavros hlas a řekl Krispovi, „teď je to na vás, Vaše Veličenstvo. Pokud začnete dělat hlouposti, mám už předem omluvu, když se budu chovat stejně.“
„K ledu s tebou,“ odtušil Krispos. Sklonil hlavu ke Gnatiovi. „Můžeme pokračovat?“
„Jistě, Vaše Veličenstvo. Bez problémů.“ Gnatiův výraz však velmi výmluvně naznačoval, že patriarcha si žádné zdržení nepřál. Krispos beze slova vstoupil do chrámu.
Když Krispos vstoupil do chrámové předsíně, jeho oči potřebovaly trochu času. aby si zvykly na tlumené světlo uvnitř. Vstupní prostor byl nejméně pěknou částí chrámu; byl pouze obrovský. Na protější zdi byla mozaika zpodobňující Phose jako bezvousého mladého pastýře, který ochránil své stádo před smečkou vlku, kteří s ocasy mezi nohama běží zpátky ke svému temně oděnému pánu Skotovi. Tvář zlého boha je plná kruté nenávisti.
Mozaiky na stropě zobrazovaly ty, kteří propadli Skotovým svodům. Duše zatracenou bloudily peklem věčného ledu, kde je kromě mrazu mučili démoni s roztaženými černými křídly a hrozivými pařáty.
Ani kousek Nejvyššího chrámu nebyl neozdoben. Dokonce i dveřní překlad nad vstupem do chrámové předsíně byl zdoben složitým reliéfem. Uprostřed zářilo Phosovo slunce, jehož paprsky dávaly pomyslný život listům, které se proplétaly do složitých vzoru.
Krispos se zastavil, aby se podíval na jedno místo nedaleko ode dveří. Tam mu Barsymes za světla pochodní oblékal kalhoty a zdobenou suknici, tuniku, plášť a rudé boly, které tvořily součást korunovačního roucha. Boty byly příliš úzké; ukázalo se, že Anthimos měl menší nohu než Krispos. Přesto je měl Krispos i teď na nohou. Nové, ušité na jeho velikost mu měli obuvníci dodat každým dnem.
Gnatios ušel ještě několik kroků, než si všiml, že se Krispos zastavil. Otočil se zpátky a zeptal se, „můžeme

pokračovat?“ V jeho hlase nezazněla ani nejmenší stopa ironie a možná právě proto zněla jeho otázka ještě ironičtěji. Krispos se neurazil, i když cítil, že na to má právo, a následoval Gnatia do hlavni lodě chrámu. Uvnitř seděli nejvyšší šlechtici a důstojníci císařství se svými manželkami společně s nejdůležitějšími představiteli církve ve městě. Všichni povstali, aby přivítali Autokrata a patriarchu.
Bohatá, jasně obarvená roucha šlechticů pošitá drahými kameny, které svítily jen o něco méně jasněji než ty, kterými byly ozdobeny jejich manželky, by upoutala pohled diváka při jakékoliv1 jiné příležitosti. V Nejvyšším chrámu však jejich majitelé nijak nevyčnívali.
Dokonce i lavice, ve kterých nejvyšší představitelé císařství seděli, byly samy o sobě mistrovským dílem. Byly vyrobeny ze světlého dubu, navoskované do dokonalého lesku a vykládané slonovinou, rudým santálovým dřevem, polodrahokamy a perletí, ve které se odrážel každý paprsek světla, který pronikl do chrámu.
Vnitřek Nejvyššího chrámu byl díky tomu všemu plný světla, přesně jak se slušelo na svatostánek zasvěcený Phosovi. „Zde“ četl kdysi Krispos v kronice, která popisovala stavbu chrámu, „se nehmotné stalo hmotným“ Kdyby tuto větu četl v nějakém malém provinčním městě daleko od hlavního města, nikdy by jí nemohl porozumět. Tady však viděl na vlastní oči, co to znamená.
Díky zlatu, stříbru a perleti se světlo rozptýlilo do každého koutu chrámu a osvětlovalo i achátem zdobené sloupy, které podpíraly chrámovou klenbu. Když se Krispos podíval na podlahu, mohl spatřit svůj odraz ve vyleštěném mramoru. Další mramor, tentokrát bílý jako sníh, zdobil vnitřní zdi chrámu. Tyrkysové desky na severní a jižní straně a desky z růžového křemene a rudého sardonyxu na straně východní a západní napodoboval nádheru Phosova nebe.
Představa nebe vedla oči vzhůru ke dvěma menším kopulím, ve kterých byly mozaiky zobrazující svaté muže. kteří se vyznamenali ve službě dobrému bohu. Od těchto kopulí pohled dál stoupal vzhůru až do hlavní chrámové kopule, ze které sledoval své věřící sám Phos.
Základna kopule byla zdobena mnoha okny. Jimi pronikalo sluneční světlo, které osvětlovalo zdi pod nimi: jasné světlo jakoby oddělovalo kopuli od zbytku chrámu pod ní. Když to Krispos spatřil poprvé, měl pocit, jakoby snad kopule ani nebyla spojená se stavbou, na jejímž vrcholu stála, ale plula volně ve vzduchu připevněná možná na řetěze spuštěném přímo z nebes.
Dolů z nebe okny shlížel Phos na smrtelníky, kteří se shromáždili v jeho chrámu. Jeho portrét v kopuli nebyl obraz usměvavého mladíka. Zobrazoval zkušeného vousatého muže s přísnýma a vážnýma očima. Když se přišel Krispos poprvé pomodlit do Nejvyššího chrámu, pár dní potom, co dorazil do Videssosu, téměř se pod pohledem těch očí schoulil. Byly velké a vševědoucí a zdálo se, že vidí přímo skrz něho.
Bylo správné, že Phos zobrazený v kopuli vypadal spíš jako soudce než jako pastýř. V dlouhých pavoučích prstech své levé ruky držel vázanou knihu, ve které bylo zapsáno veškeré dobro i zlo. Člověk mohl pouze doufat, že toho dobrého bude víc. Pokud ne, čekala na hříšníka mrazivá věčnost, protože zde zobrazený soudce Phos nestal slitování.
Kamínky mozaiky okolo Phosovy hlavy a ramen byly ze skla s tenkou vrstvou zlata, sestavené v různých úhlech. Při jakékoliv změně osvětlení nebo při pohybu pozorovatele světélkovaly a dodávaly obrazu boha zvláštní obřadnost.
Jako pokaždé Krispovi chvíli trvalo, než dokázal od obrazu boha odtrhnout oči. Chrámy po celém videsánském císařství kopírovaly obraz Phose v centrální kupoli podle Nejvyššího chrámu ve Videssosu. Krispos jich několik viděl. V žádném z nich se autorovi nepodařilo zachytit onu rozvážnou majestátnost a přísnou ušlechtilost, která vyzařovala z obrazu tady. Ruku rytce v tomto případě musel vést sám Phos.
I když se Krispos podíval dopředu na stříbrnou desku oltáře, který stal přímo pod centrální kupolí, stále na sobě cítil Phosův pohled, který na něho doléhal s takřka fyzickou silou. Ani pohled na patriarchův trůn z vyřezávané slonoviny stojící před oltářem, což bylo samo o sobě mistrovské dílo, nevrátil Krispa úplně do reality. Všichni okolo tiše čekali, než ceremoniál začne.
Potom Gnatios konečně zvedl ruce k obrazu boha v kupoli a ke skutečnému bohu nad ní. „Modlíme se k tobě, Phosi, Pane velkorysý a milosrdný,“ začal odříkávat, „náš laskavý ochránce a troufáme si doufat, že ve velké zkoušce života se ctí obstojíme.“
Krispos odříkával modlitbu společně s ekumenickým patriarchou. Společně s nimi i všichni ostatní v chrámu; vedle sebe slyšel Darin čistý soprán. Stiskl její ruku ve své a ona mu stisk opětovala. Koutkem oka zahlédl její úsměv.
Gnatios spustil ruce k tělu. Shromáždění hosté se posadili. Krispos na sobě cítil jejich pohledy, ale ty byly úplně jiné než pohled dobrého boha. Stále v duchu přemýšleli, jaký vládce z něho bude. Phos jeho osud určitě znal, ale naplnit ho musel Krispos sám.
Gnatios počkal na ticho a potom řekl, jakoby četl Krispovi myšlenky: „Oči celého města se dnes upírají na nás. Shromáždili jsme se, abychom byli svědky sňatku Autokrata Krispa a císařovny Dary. Kéž Phos požehná jejich spojení a nechť je jejich společný život dlouhý, šťastný a plodný.“
Patriarcha se začal znovu modlit, jen chvílemi přestával, aby mu Krispos a Dara mohli odpovídat. Krispos se musel některé svoje odpovědi naučit nazpaměť, protože liturgický jazyk byl na hony vzdálený řeči. kterou se mluvilo na ulicích.
Gnatios pronášel kázání, které bylo při svatbě obvyklé, a zdůrazňoval ctnosti důležité pro dobré manželství. Nakonec patriarcha řekl, „jste oba připraveni držet se těchto zásad tak dlouho, dokud budete oba živi?“
„Ano.“ odpověděl Krispos a potom ještě jednou, hlasitěji, aby ho mohli slyšet i ostatní lidé kromě jeho a Dary, „ano.“
„Ano.“ odpověděla i Dara tichým, ale pevným hlasem.
Jakmile vyslovili slovo, které je spojilo, položil Mavros na Krispovu hlavu věnec spletený z myrty a růží. Jedna z dam Darina dopronvodu udělala pro svou paní totéž.
„Pohleďte na ně ozdobené korunou manželství!“ vykřikl Gnatios. „Před zraky celého města vás prohlašuji za muže a ženu!“

Šlechtici a jejich manželky vstali ze svých lavic a začali tleskat. Krispos je však skoro nevnímal. Veškerá jeho pozornost patřila Daře, která ho napjatě pozorovala. Ačkoliv to nebyla předepsaná součást svatebního ceremoniálu, pevně ji objal. Když se k němu přitiskla, ucítil sladkou vůni její svatební koruny.
Výkřiky svatebčanů získaly na intenzitě a upřímnosti. Někdo začal vykřikovat oplzlé rady. „Tys zvítězil, Krispe!“ vykřikl někdo jiný tónem, který' dal tomuto tradičnímu videsánskému pokřiku novy význam.
„Hodně dětí, Krispe!“ zakřičel nějaký chytrák. Ke Krispovi přistoupil Iakovitzes. Šlechtic byl menší postavy a musel proto stát na špičkách, když chtěl Krispovi pošeptat do ucha. „Prsten, ty troubo,“ zasyčel. Zřejmě protože ho ženy vůbec nezajímaly, byl naprosto imunní vůči bláznění kolem svatebního obřadu a staral se pouze o to, aby proběhl korektně.
Krispos na prsten zapomněl a tak se mu ulevilo, že mu to Iakovitzes připomněl, že ani nevnímal, jakým tónem s ním malý šlechtic mluví. Iakovitzes ostatně způsob svojí řeči neměnil podle toho. s kým mluví Krispos měl prsten v malém koženém váčku na opasku. Vytáhl těžký zlatý kroužek a navlékl ho na Darin levý ukazováček. Znovu se objali.
„Před zraky celého města jste byli oddám!“ prohlásil Gnatios. „Teď se ukažte obyvatelům města!“
Krispos s Darou doprovázeni patriarchou prošli boční chrámovou lodí a chrámovou předsíní a objevili se na vrcholu schodiště před chrámem. Dav na nádvoří zajásal, když začali scházet po schodišti dolu. Přestože služebníci měli přichystané plné pytle, lidí před chrámem již bylo méně než při příchodu svatebního průvodu. Zřejmě proto, že tentokrát obsahovaly fíky a ořechy, pradávné symboly plodnosti.
I většinou zachmuření Halogai se šklebili, když se seřadili kolem svatební družiny. Geinod, první ze severanů, který uznal Krispa za císaře, mu řekl. „Nezklamte mě. Veličenstvo. Hodně jsem si vsadil na to, kolik kol dnes v noci zvládnete.“
Dara pohoršeně vyjekla. Krispuv smysl pro humor by gardistovou otázku snesl, ale zeptal se. .jak si myslíš, že to zjistíš? Jediný, kdo to bude vědět, jsem já a císařovna.“
„Veličenstvo; sloužil jste v paláci předtím, než jste tam začal vládnout.“ odpověděl s vědoucím výrazem Geirrod.
„Copak si myslíte, že se služebnictvo nedoví všechno, co chce vědět?“
„Tohle ne.“ prohlásil rezolutně Krispos, potom se zarazil a znejistěl. „Aspoň doufám, že tohle ne.“ „Hmm,“ byla Geirrodova odpověď. Krispos nechal gardistovi poslední slovo a vyrazil se svou nevěstou a celým doprovodem zpátky stejnou cestou, jakou přišli. Přestože nemohli čekat žádné další peníze, ulice a Palamovo náměstí byly stále plné lidí; obyvatelé města prostě milovali takovou podívanou skoro stejně jako rozdávání milodarů.
Po průchodu rušným náměstím byl příchod do tiché palácové oblasti pro všechny úlevou. Většina Halogai zamířila zpátky do svých kasáren; svatebčany doprovázeli pouze muži určení na stráž u císařské rezidence. Všichni kromě Krispa a Dary se zastavili před vchodem do rezidence. Naházeli na novomanželský pár zbylé fíky a přidali ještě pár sprostých rad.
Krispos je snášel s humorem, jak se u novomanžela očekává. Když už měl pocit, že učinil povinnosti zadost, objal Daru rukou kolem pasu. Všichni svatebčané v čele s Mahrem začali hulákat. Krispos ohrnul nos, otočil se a táhl Daru s sebou. Rámus za nimi se ještě ztrojnásobil.
Veselý pokřik svatebčanu doprovázel Krispa s Darou až do ložnice. Dveře byly zavřené. Krispos je otevřel a zjistil, že sluhové rozestlali postel a na noční stolek postavili džbán s vínem a dva poháry. Usmál se, zavřel za sebou dveře a zajistil je závorou.
Dara se k němu otočila zády, „pomůžeš mi se svlékáním, prosím“ Mé komorné trvalo půl hodiny, než mě do toho oblékla; je tam tolik háčku a šňůrek a kdo ví čeho ještě, že si v tom připadám jako ve vězení."
„Doufám, že mi to nebude trvat půl hodiny.',, řekl Krispos. Stihl to, ale mohl být ještě mnohem rychlejší; čím víc knoflíků a háčků rozepnul, tím víc se věnoval Darině měkké kůži.
Nakonec byl hotov. Dara se k němu otočila a dlouho se líbali. Když se od sebe konečně oddělili, Dara se na sebe smutně podívala. „Mám na těle vytlačenou každou perlu, každý kámen, každou zlatou nit z tvého roucha,“' stěžovala si.
„A co s tím hodláš dělat?',, zeptal se.
V koutku úst ji šibalsky zaškubalo. „Musím se postarat o to, aby se to už neopakovalo.“ Svlékání i tentokrát zabralo víc času, než bylo nutné, ale Krispos si rozhodně nestěžoval.
Své svatební koruny pověsili na pelest postele pro štěstí. Krispos pohladil Darina ňadra a sklonil se k nim, aby je mohl políbit. Dara mu trochu uhnula. „Buď prosím jemný,“ řekl mu. „Jsou hrozně citlivá.“
„Opravdu?“ Pod pokožkou už bylo možné vidět jemnou síť modrých žilek. Znovu se jí dotkl, tentokrát tak něžně, jak to jen dokázal. „Další důkaz toho, že jsi těhotná.“
„O tom už nemám žádné pochybnosti,“ odpověděla mu.
„Všechny ty fíky a ořechy měly větší úspěch, než asi všichni čekali.“ řekl Krispos přímo.
Dara nejprve přikývla, potom se zasmála a dloubla Krispa do žeber. Chytil ji a držel ji v náručí, aby to nemohla zopakovat. Neoddělili se od sebe, dokud nebyli oba unavení. Potom, stále se zrychleným dechem, se Krispos natáhl pro džbán s vínem a zeptal se, „zkusíme, co nám nachystali na občerstvení?
„Proč ne.“ odpověděla Dara. „Nalij pohár i pro mne, prosím.“
Krispos při nalévání těžkého zlatavého vína rozpoznal nezaměnitelnou sladkou opojnou vůni. „To je vaspurakánské víno z Petronových sklepu,“ prohlásil. Když Anthimos zlomil moc svého ambiciózního strýce, zkonfiskoval veškerou jeho půdu. peníze, koně i jeho víno. Krispos už měl možnost ho ochutnat dříve. Zvedl pohár k ústům, je přesně tak dobré, jak si ho pamatuji.“
Dara usrkla a překvapeně zvedla obočí. „Máš pravdu, je opravdu skvělé - sladké a svěží zároveň.“ Napila se znovu.
Krispos zvedl svůj pohár k přípitku. „Na vás. Vaše Veličenstvo.“
„A na vás. Vaše Veličenstvo,“ odpověděla Dara. S pohárem pohnula tak prudce, že se pár kapek přelilo přes okraj a

dopadlo na prostěradlo. Jak pozorovala zvětšující se skvrnky, rozesmála se.
„Co tě rozesmálo'.-"„ zeptal se Krispos. .Jenom jsem si uvědomila, že tentokrát asi nebude nikdo předpokládat, že by našel na prostěradle skvrny od krve. Po svatební noci s Anthimem sem napochodoval Skombros, stáhl prostěradlo z postele - málem mě z ní shodil, aby ho dostal - vynesl ho ven a začal s ním mávat. Všichni jásali, ale já bych se bez tohohle zvyku obešla. Jako bych byla kus syrového masa a bylo potřeba zkontrolovat, jestli nejsem zkažená.“„
„No ano, Skombros,“ připomněl si Krispos. Tlustý eunuch byl Anthimovým vestiariem předtím, než tuto funkci získal Petronas pro Krispa. Císařův komorník měl na hlavu císařství mimořádný vliv a Petronas se o svůj vliv na císaře nechtěl s nikým dělit. A tak se Skombros dostal z císařské rezidence do prosté klášterní cely; Krispos si říkal, jestli Petrona někdy napadlo, že ho čeká stejný osud.
„Jako vestiaria jsem měla radši tebe než Skombra.“ prohlásila Dara s postranním pohledem.
„To jsem rád.“ odpověděl Krispos. Věděl velmi dobře, proč většina císařských komorníků byla z řad eunuchů, a nijak nelitoval toho. že i jeho vlastní vestiarios k nim patří. Když byla Dara nevěrná svému muži s ním, jak by si mohl být jistý, že se to nebude nikdy opakovat?
Podíval se na svoji ženu a znovu ho napadlo, jestli dítě, které čeká. je jeho nebo Anthimovo. Když. ani ona to nemůže říct s jistotou, jak by to mohl vědět on sám.
Zavrtěl hlavou. Pochybnosti hned na začátku manželství nevěští do budoucna nic dobrého. Pokusil se je zaplašit. Pokud dal někdy nějaký manžel své ženě důvod k nevěře, říkal si, byl to právě Anthimos, který neustále provokoval Daru svými orgiemi a nekonečným zástupem milenek. Dokud bude své ženě věrný, nemá se čeho bát.
Znovu ji objal. „Tak brzy?“ zeptala se příjemně překvapená Dara. „Počkej, nech mě postavit pohár s vínem na stolek.“ Když jí jeho váha přitiskla na postel, rozpustile se zachichotala. „Doufám, že si ten tvůj Haloga vsadil vysoko.'„
„Já také,“ odpověděl Krispos. Její rty ho umlčely.
Krispos se probudil, zazíval, protáhl se a otočil se na záda. Dara seděla na posteli vedle něho. Podle toho, jak vypadala, byla zřejmě už nějakou dobu vzhůru. Krispos se také posadil. Zíral na protější zeď, kterou osvětlovaly sluneční paprsky. „Proboha!“ zděsil se. „Kolik je hodin?“
„Den už je tak ve čtvrtině, řekla bych - možná už blíž k polednímu,“ odpověděla mu Dara. Pro Videsánce měl den i noc dvanáct hodin, počítaných od východu respektive od západu slunce. Dara se na Krispa šibalsky podivala. „Co myslíš, že tě včera v noci tak unavilo'?“
„Nemám představu,“ odpověděl Krispos a částečně to myslel vážně. Vyrostl na fanně a neznal fyzicky náročnější práci, než je farmaření. Až dosud vstával každý den se sluncem. Na druhou stranu taky společně se sluncem do postele uléhal a včera měl určitě pořádné zpoždění.
Znovu zazíval, vstal a pomalu se vydal k šatníku. Oblékl si kalhoty, otevřel skříň, vybral si tuniku a přetáhl si ji přes hlavu Dara si ho zamyšleně prohlížela. Když se natahoval pro své rudé boty. zeptala se, „Nezapomněl jsi. že na takové věci máš vestiaria?“
Krispos se zarazil. „Abych řekl pravdu, zapomněl,“ přiznal. „To bylo ode mne hloupé, že? Ale aby mi Barsymcs pomáhal jenom proto, že jsem Autokrat, je také pěkná hloupost. Dřív jsem to nepotřeboval.“ Jako by chtěl svoje slova něčím zdůraznit, začal si obouvat boty.
„Hloupost je i to, když nenecháš Barsyma, aby ti sloužil, když je to jeho práce.“ namítla Dara. „Pokud mu nedovolíš vykonávat správně jeho funkci, je ničím. To bys chtěl?“
„Ne,“ musel Krispos přiznat. Ale protože vydržel bez sluhů téměř celý život a sám jako sluha pracoval nejprve v Iakovitzově a Petronově domácnosti, potom jako Anthimův vestiarios, považoval takové služby za zbytečný luxus. Dara, dcera bohatého šlechtice, podobnými pochybnostmi netrpěla. Natáhla se k zelené šňůře, která visela ze stropu na její straně postele, a zatáhla za ní O několik pokojů dál zazvonil zvonek. O chvíli později se komorná pokusila otevřít dveře do císařské ložnice. „Dveře jsou zamčené, Vaše Veličenstva,“ oznámila jim z chodby.
Krispos šel ke dveřím a sundal z nich závoru. „Pojď dál, Verino.“ řekl.
„Děkuji vám, Vaše Veličenstvo.“ Komorná si ho prohlížela s překvapením a nemalým pohoršením. „Vy jste oblečený!“ vyhrkla. „Co jste dělal, že jste oblečený?“
Krispos se neotočil, aby spatní Darin výraz já-jsem-ti-to-říkala. ale byl si jistý, že by ho viděl. „Omlouvám se. Verino,“ řekl klidně. „Už se to víckrát nestane.“ Na jeho straně postele visela ze stropu rudá šňůra, takže za ni zatáhl Tentokrát byl zvonek slyšet lépe - vestiariuv pokoj, který dříve patřil Krispovi, byl hned vedle císařské ložnice.
Barsýmova dlouhá tvář se ještě prodloužila, když vestiarios uviděl Krispa. „Vaše Veličenstvo,“ řekl' a císařský titul zněl v jeho podání jako výčitka.
„Omlouvám se.“ zopakoval Krispos: ačkoliv vládl videsánskému císařství, pochyboval, jestli byl opravdovým vládcem vlastního paláce.
„I když jsem se oblékl sám, jsem si jistý, že nebudu vařit. Zlobil by ses na mě trochu méně, kdybych tě požádal, abys mě doprovodil na snídani?“
Vesrtariova ústa zacukala. V jeho podání to měl být úsměv. „Jenom o trochu. Vaše Veličenstvo. Půjdete se mnou?“
Krispos následoval Barsyma ven z ložnice. „Připojím se k vám za chvíli,“ zavolala za nimi Dara. Stála nahá před svým šatníkem a dohadovala se s Verinou, které šaty si dnes oblékne. Barsymovy oči nikdy nezabloudily jejím směrem. Ne všichni eunuchové byli imunní vůči tělesné vášni, i když nebyli schopni ji uspokojit. Krispos nevěděl, jestli jeho komorník žádné nutkání necítí nebo je tak dokonalý služebník. Bylo mu ale jasné, že se nikdy nezeptá.
Barsymes ho usadil ke stolu v malé jídelně. „Co byste si přál k snídani, Vaše Veličenstvo?“
„Velkou misku horké kaše, patku chleba, trochu medu a pár plátků slaniny by mi úplně stačilo,“ odpověděl Krispos. Takovou snídani si dopřával doma ve vesnici, když se jim dařilo, což se nestávalo ale často. Občas byla k snídani pouze malá miska kaše, jindy nic.

„Jak si přejete. Vaše Veličenstvo.“ řekl Barsymes nevýrazně, „I když Phestos nebude mít radost že toho chcete tak málo.“
„Aha.“ řekl Krispos. Anthimos se vyžíval v exotických kombinacích, proto měl pocit, že jeho nenáročná přání budou pro kuchaře spíš úlevou. Ale jestli chce Phestos příležitost, aby se ukázal „Řekni mu tedy, aby k večeři připravil skopové vařené v rybí omáčce s pórkem.“
Barsymes přikývl. „Dobrá volba.“
Do jídelny vstoupila Dara a požádala o dušený meloun. Vestiarios odešel vyřídit požadavky císařského páru do kuchyně. S neveselým úsměvem si Dara pohladila břicho. „Doufám, že mi nebude špatně. V posledních dnech se nemůžu na jídlo ani podívat.“
„Jíst musíš,“ prohlásil lakonicky Krispos.
„To vím také. Ale můj žaludek s tím nesouhlasí.“
Snídani přinesl Barsymes za chvíli. Krispos se do ní s chutí pustil a brzy dojedl, zatímco se Dara trápila se svým melounem. Jakmile Barsymes viděl, že Krispos dojedl, odnesl prázdné nádobí a položil před něho stříbrný tác s pergamenovými svitky. „Ranní korespondence. Vaše Veličenstvo.“
„Samozřejmě.“ řekl Krispos bez většího nadšení. Věděl, že Anthimos by se bránil myšlence začít pracovat před polednem - nebo i po poledni. když na to přišlo. Ale Krispos musel ukázat svému služebnictvu, že hodlá být pracovitým Autokratem. Tohle měl za to, že se rozhodl držet slovo.
Probíral se postupně raznými návrhy, peticemi a zprávami a hledal pro začátek něco aspoň trochu zajímavého. Když našel zapečetěný dopis, překvapilo ho to. Jak to. že ho písaři I pracující v bočních křídlech Velkého paláce neotevřeli? Po tom radostně vykřikl.
Dara si ho zvědavě prohlédla. „Většinou nejsi tak veselý, i když se probíráš ranní poštou.“
„To je dopis od Tanilis.“ oznámil jí Krispos. Potom si vzpomněl, že z nejrůznějších důvodů řekl Daře o Tanilis jen velmi málo, takže dodal. „to je Mavrova matka, jestli si vzpomínáš. Byli na mě s Mavrem oba moc milí, když jsme byli s Iakovitzem před několika lety u nich na východě. Jsem rád. že se ozvala.“
„Aha. V pořádku.“ Dara si ukousla kousek melounu. Krispos doufal, že když označil Tanilis za Mavrovu matku - podle pravdy - že si ji Dara představila - v rozporu s realitou -jako obtloustlou, usedlou ženu ve středním věku. Ačkoliv už jí muselo být skoro čtyřicet let, byl si Krispos jistý, že neztratila nic ze své dokonalé krásy, kterou si tak dobře pamatoval.
Začal číst nahlas. „Paní Tanilis Jeho Císařskému Veličenstvu Krispovi, Autokratovi Videssosu: Upřímně gratuluji k získání trůnu a k vaší svatbě s císařovnou Darou. Nechť je vaše vláda dlouhá a úspěšná.“ Potom jeho pohled zabloudil k datu, který byl na konci dopisu. „Proboha vydechl užasle a přežehnal se slunečním znamením.
„Co se stalo?“ zeptala se Dara.
Podal jí dopis. „Podívej se sama.“ Ukázal jí datum.
Dara činili nechápala, co tím myslí. Náhle se její oči úžasem rozšířily a také se přežehnala slunečním znamením. „Napsala to den předtím, než jsi získal trůn.“ zašeptala.
„Přesně tak.“ přitakal Krispos. „Tanilis - vidí jisté věci. Když jsem byl v Opsikionu, předpověděla mi, že bych se mohl stát císařem. Tehdy jsem byl Iakovitzovým spathariem - pobočníkem. A několik let předtím jsem byl obyčejný farmář. Tehdy jsem si myslel, že už jsem všeho v životě dosáhl.“ Krispa občas překvapovalo, že se opravdu Autokratem stal. Zrovna teď byl jeden takový moment. Natáhl se přes stůl a vzal Daru za ruku. Jemný stisk její dlaně ho přesvědčil, že se mu to nezdá.
Dara mu vrátila dopis. „Přečti ho nahlas, jestli ti to nevadí.“
„Samozřejmě.“ Našel místo, kde skončil a pokračoval. „Nechť je vaše vláda dlouhá a úspěšná. Jsem vám vděčná, že jste jmenoval Mavra Sevastem —“ Znovu se zarazil.
„Pokud ví i to ostatní, proč by neměla znát i tohle,“ poznamenala Dara.
„Máš pravdu. Takže dál: „ že jste jmenoval Mavra Sevastem. Jsem si jistá, že vám bude sloužit, jak nejlépe dokáže. Ve věci svého syna bych k vám měla jednu prosbu. Pokud by někdy chtěl vést armádu proti nájezdníkům ze severu, zakažte mu to. Ačkoliv by mohl zvítězit a dosáhnout svého cíle, obávám se. že by ho vítězství přišlo draho. Sbohem a kéž Vám Phos žehná.“
Krispos sklonil pergamen. „Nevěděl jsem, že by Mavros chtěl vyrazit do boje, ale pokud se tak rozhodne, nebude jednoduché mu to zakázat.“ Tiše si hvízdl.
„Ani když si přečte tohle?“ Danii prst našel v dopise odpovídající pasáž. „Určitě zná matčinu moc. Dovolil by si jen tak ji ignorovat?'„
„Už znám Mavra pár let,“ začal Krispos. .Jediné, co vím, je, že by dělal, co by se mu líbilo bez ohledu na to, co nebo koho by tím ignoroval. Můžeme se jenom modlit k našemu Pánu. aby k tomu nikdy nedostal příležitost. Tanilis přeci nepíše, že se to musí stát.“
„To je pravda.“ souhlasila Dara.
Ale Krispos věděl - a také věděl, že i Dara to ví - že příležitost se muže naskytnout velmi brzy. Po vítězství nad kubratskym chánem na severní hranici Videssosu začal dobrodruh jménem Harvas Černý plášť se svými halogajskými žoldáky drancovat na císařském úženu. Velitelé pohraničních jednotek zatím neměli v boji s ním mnoho štěstí. Dříve nebo později mu bude muset někdo ukázat, zač je toho loket.
Do jídelny strčil hlavu jeden z palácových eunuchů. „Co se stalo. Tyrovitzi?“ zeptal se Krispos.
„Před rezidencí čeká opat Pyrrhos. Vaše Veličenstvo,“' oznámil Tyrovitzes trochu zadýchaným hlasem - byl tak tlustý, jak byl Barsymes hubený. „Chce s vámi mluvit, okamžitě, a odmítá hovořit s kýmkoliv jiným. Trvá na tom. že jeho zpráva je určena pouze pro vaše uši.“
„Opravdu?" Krispos se zamračil. Pyrrhova zbožnost mu připadala hrdá a neslitovná. ale opat rozhodně nebyl blázen.

„Dobrá, uveď ho. Vyslechnu ho.“
Tyrovitzes se uklonil tak hluboko, jak mu jeho kulatý břich umožňoval a pospíchal pryč. Za chvíli se vrátil i s Pyrrhem. Opat se uklonil Daře a před Krispem ulehl na tvář. Nesnažil se vstát, ale zůstal ležet na břiše. „Dávám svůj osud do vašich rukou. Vaše Veličenstvo. Udělal jsem chybu a máte plné právo mne potrestat.“
„Jakou chybu? zeptal se Krispos netrpělivě. „Svatý pane. můžete prosím vstát a mluvit k věci?“
Pyrrhos vstal. Ačkoliv už byl prošedivělý, pohyboval se stále jako mladík. To byl výsledek odříkavého způsobu jeho života, stejně jako ostré rysy jeho obličeje a žhnoucí oči. „Jak vám říkám. Vaše Veličenstvo, udělal jsem chybu,“ zopakoval. „Dnešní noci se snížil počet mnichů v klášteře zasvěceném památce svatého Skiria. Zatím vyšetřuji. jestli nedopatřením nebo s něčí pomocí. Každopádně ráno nás bylo o jednoho méně. Máme uprchlého mnicha.“
„A kdo je tím uprchlíkem?“ zeptal se Krispos. přestože si byl zpropadené jistý odpovědí, aniž by se musel ptát. Žádná hloupost by opata nepřiměla, aby ji pospíchal oznámil do císařské rezidence.
Pyrrhos viděl jeho výraz a zachmuřeně přikývl. „Ano. Vaše Veličenstvo, stalo se to. čeho se obáváte - Petronas uprchnul.“
Krispos se pokusil přijmout špatnou zprávu vyrovnaně. „Asi nemá mnoho důvodů mít mě rád,“ řekl.
Sotva ta slova opustila jeho ústa, uvědomil si, že pro Petronovy pocity použil hodně slabý výraz. Petronas vládl císařství více než deset let. zatímco jeho synovec Anthimos se zajímal pouze o vlastní zábavu a on to byl. kdo Krispovi zajistil místo vestiaria. Nakonec ho Anthimos, který se začínal obávat, že se ho strýc pokusí zbavit císařského trůnu, jak mu tvrdili Dara s Krispem, uzavřel do kláštera ,vlastně pro jeho dobro, pomyslel si Krispos.
Dara hořce konstatovala, „když se včera točilo všechno kolem naší svatby, Petronas využil příležitosti a zmizel.“
Krispos věděl, že Dara pouze opakuje holá fakta, ale to, co řekla, mu něco připomnělo a vzbudilo v něm podezření. Zdálo se mu zvláštní, že Gnatios tak najednou souhlasil s jejích svatbou. Teď možná věděl proč. „Takže patriarcha se rozhodl, že to tak nenechá? Byli s Petronem bratranci a pokud mohl někdo zařídit, aby z kláštera zmizel mnich bez opatova vědomí, kdo jiný by to mohl být'?
„Nikdo jiný to být nemohl. Vaše Veličenstvo.“ odpověděl Pyrrhos. který pochopil, kam Krispos míří. Díky svým ostře řezaným rysům a nelítostnému výrazu teď vypadal jako dravý pták.
„Tyrovitzi!“ zavolal Krispos. Jakmile se tlustý' eunuch znovu objevil, Krispos mu řekl, „vezmi si s sebou jednotku Halogai a přiveď mi sem okamžitě Gnatia, ať dělá cokoliv.“
„Vaše Veličenstvo?“ zeptal se Tyrovitzes. Když viděl Krispův výraz, polkl a řekl, „ano, Vaše Veličenstvo.“
Tyrovitzes ještě neodešel, když Krispos zavolal, „Longine!“ Jakmile eunuch dorazil, Krispos mu nařídil„ jdi za kapitánem Thvarim. Ať vezme celou gardu kromě stráže před rezidencí a jakoukoliv další jednotku, která je zrovna ve městě, a začne hledat. Možná je Petronas ještě ve městě.“
„Petronas?“ zeptal se překvapeně Longinos.
„Ano, Petronas. Uprchl, zatraceně,“ odpověděl Krispos netrpělivě. Komorník už byl na odchodu, když Krispa napadla ještě jedna věc. „Pokud Thvari použije společně se severany i naše jednotky, ať dá do každé hlídky víc Halogai než Videsáncu. O věrnosti Halogai nemusím pochybovat.“
„Jak si přejete. Vaše Veličenstvo.“ Longinos se uklonil a odešel.
Sotva byl za dveřmi. Krispos zakřičel, „Barsyme!“ Zdálo se. že vestiarios musel stát na chodbě za dveřmi, protože se objevil takřka okamžitě. .Jdi do domu čaroděje Trokounda a přiveď ho sem.“
„Jistě. Vaše Veličenstvo. Předpokládám, že budete chtít, aby Gnatia vyslechl,“ řekl Barsymes klidně. Když viděl překvapený výraz v Krispově tváři, dodal, „nemluvil jste příliš potichu, Vaše Veličenstvo.“
Krispos se nad tím zamyslel. „Ne. asi ne. Dobrá, dojdi tedy pro Trokounda. Pokud měl Gnatios prsty v Petronově útěku -“ Sevřcl ruku v pěst a udeřil do stolu. „Pokud ano, budeme mít do zítřka nového ekumenického patriarchu.“
„Promiňte. Vaše Veličenstvo, ale tak rychle to nepůjde.“ ozval se Pyrrhos. „Můžete samozřejmě podle své vůle patriarchu odvolat, ale jmenování jeho nástupce leží v rukou synodu kněží, kterému předáte seznam tří kandidátu, ze kterého si vyberou nového patriarchu.“
.Je ti jasné, že takové formality pouze oddalují tvé zvolení?“ zeptal se Krispos.
Pyrrhos se uklonil. „Vaše Veličenstvo je velmi laskavé. Přesto je nutné předpisy dodržet, aby se volba nového patriarchy nedala zpochybnit.“
„Pokud Gnatios pomohl Petronovi k útěku, zaslouží si vyšší trest než pouhé sesazení z funkce.“ prohlásila Dara. „Nějaký čas strávený v mučírně ve společnosti katových pacholku mu dá příležitost litovat své zrady.“
„O to se můžeme starat později.“ navrhnul Krispos. S farmářskou trpělivostí se posadil a čekal, jestli do císařské rezidence dorazí dříve Gnatios nebo Trokoundos. Když začal být Pyrrhos netrpělivý, poslal ho Krispos zpátky do jeho kláštera. Potom jenom tiše seděl a čekal.
„Jak můžeš být tak klidný?" zeptala se Dara, která nervózně přecházela z místa na místo.
„Nic se nezmění, když nebudu,“ odpověděl. Dara jen mávla rukou a chodila dál.
Krispa poměrně překvapilo, že Tyrovitzova skupina s Gnatiem dorazila dříve než Barsymes s Trokoundem. „Vaše Veličenstvo, co to má znamenat?“ zeptal se patriarcha rozhořčeně, když ho Tyrovitzcs uved) ke Krispovi. „Bylo pro mne velmi ponižující být zatčen na ulici jako nějaký zloděj. Nikdo nebral ohled na moje pocity.“
„Kde je Petronas. Gnatie?“ zeptal se Krispos chladným hlasem.
„Kde byl, v klášteře zasvěceném svatému Skinovi.“ Gnatios zvedl překvapeně obočí. „Nebo se mi snažíte naznačit, že tam není? Pokud je to tak, nemohu vám říci. kde je.“
Zdálo se. že patriarcha je překvapený a zvědavý, jako by byl. kdyby byl opravdu nevinen. Ale Krispos věděl, že má nemalý řečnický talent; vypadat nevinně pro něho musela být hračka. „Zatímco celé město včera žilo naši svatbou, Gnatie. Petronas se vypařil z kláštera. Podívejte, je mi jasné, že mě nemáte zrovna v lásce. Divíte se. že o vás

pochybuji?“
„Vaše Veličenstvo, je mi jasné, že byste měl.“ Gnatios se usmál. „Ale přeci moc dobře víte, kde jsem včera celý den byl. Těžko jsem mohl pomáhat Petronovi s útěkem a zároveň řídit svatební obřad, který spojil vás a vaši novou císařovnu.“
Znovu se usmál, tentokrát na Dani. Odpovědí mu byl pouze její kamenný výraz. Jeho úsměv pohasl.
„To jste opravdu, nemohl, ale mohl jste to naplánovat a celý útěk připravit.“ řekl Krispos. „Jste ochoten přísahat na své věčné zatracení, že jste neměl žádný podíl na Petronově útěku?“
„Vaše Veličenstvo, budu přísahat na cokoliv, co si budete přát,“ odpověděl Gnatios bez zaváhání.
Právě v tu chvíli si Krispos všiml, že na chodbě stojí Barsymes s malým hubeným mužem, který měl sice oholenou hlavu jako kněz, ale na sobě měl rudou tuniku a zelené kalhoty. Přes rameno měl nacpanou cestovní brašnu.
„Vaše Veličenstvo.“ řekl Trokoundos. Čaroděj se chystal ulehnout před Autokratem tváří k zemi. ale Krispos mávl rukou, aby se s tím nezatěžoval. „Jak vám mohu sloužit, Vaše Veličenstvo?“ zeptal se mág. Jeho hlas byl hluboký a bohatý, jaký by se dal spíše očekávat u člověka o hlavu vyššího a dvakrát tak širokého v ramenou.
„Nejsvětější pane, nebudu od vás vyžadovat žádnou přísahu.“ řekl Krispos Gnatiovi. „Mohl byste kvůli tomu zatratit svou duši a to bych vám nepřál. Místo toho vám svou otázku položím ještě jednou v přítomnosti tohoto čaroděje, abych měl jistotu, že mluvíte pravdu.“
„Budu potřebovat trochu času na přípravu. Vaše Veličenstvo.“ ozval se Trokoundos. „Vzal jsem s sebou věci. které budu potřebovat, když mi váš vestiarios vysvětlil, o co se jedná.“ Začal ze své brašny vytahovat zrcadla, svíčky a skleněné lahvičky nižných velikostí a barev.
Gnatios sledoval jeho přípravy s rozhořčením, ale beze strachu. „Vaše Veličenstvo, podrobím se vašemu přání, ale musím vás informovat, že důrazně protestuji.“ řekl. „Nedokáži si představit, že bych mohl křivé přisahat.“ „Já si to představit dokážu.“ prohlásila Dara. Krispos zvolil jiný přístup. „Dokážu si představit spoustu věcí, nejsvětější pane.“ řekl patriarchovi. „Dokážu si například představit, že bych vás předal katovým pomocníkům, abych zjistil, co potřebuji vědět. Čaroděj, aspoň myslím, ublíží vašemu tělu a hrdosti podstatně méně. ale pokud se vám to nelíbí, mohu své rozhodnutí změnit.“
.Jak si přejete. Vaše Veličenstvo.“ odpověděl Gnatios tak směle, že Krispa napadlo, že by opravdu mohl být nevinný. Patriarcha dodal. „děkuji vám, že jste v rámci svých možností myslel na mé dobro.“
„Zůstaňte stát, kde jste, nejsvětější pane.“ požádal Gnatia Trokoundos. Patriarcha blahosklonně přikývl a čaroděj postavil několik stop před ním stojan se zrcadlem. Mezi zrcadlem a patriarchou zapálil Trokoundos svíčku. Potom otevřel několik svých lahviček a nasypal z nich prášek do plamene, který změnil barvu a začal překvapivě příjemně vonět.
Trokoundos s mumláním postavil několik stop za Gnatia a trochu do strany druhé zrcadlo. Potom pečlivě obě stříbrná zrcadla srovnal tak, aby se i ve druhém odrážela Gnatiova tvář. Mezi Gnatiovými zády a druhým zrcadlem také zapálil svíčku a do jejího plamene nasypal jiný prášek. Tentokrát byl zápach velmi nepříjemný.
S pokašláváním čaroděj oznámil, „můžete začít. Vaše Veličenstvo. Ptejte se, na co chcete.“
„Díky.“ Krispos se obrátil na patriarchu. „Nejsvětější pane, pomohl jste Petronovi k útěku z kláštera svatého Skiria?“
Viděl, že Gnatiovy rty vyslovily slovo „Ne“, ale nic neslyšel. Ve stejnou chvíli promluvil jasným hlasem patriarchův druhý odraz v zrcadle za jeho zády. „Ano.“
Gnatios sebou trhnul, jako by ho píchla vosa. Krispos se zeptal. „jak jste to udělal?“
Měl pocit, že patriarcha se pokusil odpovědět „Neměl jsem s tím nic společného.“ Ale jeho obraz mluvil za něho: „Poslal jsem do kláštera mnicha, který mu byl podobný a který ho vystřídal, aby si nikdo ničeho nevšiml. Včera večer jsem poslal kněze, který si mnicha vyžádal jeho pravým jménem a odvedl ho z kláštera pryč.“
„Jak se ten mnich jmenoval?“ zeptal se Krispos.
Tentokrát zůstal Gnatios zticha. Jeho odraz však odpověděl i tentokrát: „Harmosounos.“
Krispos kývl na Trokoimda. „To je výborné kouzlo.“ Čarodějovy oči se rozzářily.
Gnatios přešlápl z nohy na nohu a čekal na další otázku. „Kam měl Petronas namířeno?“ byla další Krispova otázka.
„Nevím.“ odpověděl Gnatios vlastními ústy.
„Okamžik, Vaše Veličenstvo.“ ozval se Trokoundos. Znovu chvíli manipuloval se zrcadly. „Pohnul se natolik, že jeho odraz zmizel ze druhého zrcadla.“
„Nepokoušejte naši trpělivost, nejsvětější pane. Mohl byste toho litovat,“ varoval Krispos Gnatia. „Zeptám se vás ještě jednou, kam měl Petronas namířeno?“
„Nevím,“ zopakoval Gnatios. Tentokrát slyšel Krispos jeho odpověď jak z jeho úst, tak ze zrcadla za jeho zády. Podíval se tázavě na Trokounda.
„Mluví pravdu. Vaše Veličenstvo.“ řekl čaroděj.
„Obával jsem se. že by to tak mohlo být.“ řekl Krispos. „Tak zkusíme něco jiného. Odpovězte mi na tohle, nejsvětější pane: jako Petronův příbuzný, kam byste šel na jeho místě?“
Gnatios se znovu pokusil zalhat; jeho rty se pohnuly, ale žádný zvuk nevydaly. Místo toho patriarchův odraz promluvil, „největší Petronovy pozemky jsou na západě, mezi městy Garsavra a Resaina. Tam získá největší podporu pro svůj pokus o získáni koruny.“
„Předpokládáte, že se o to pokusí?“ zeptal se Krispos. Odpověď na tuto otázku byla tak zřejmá, že Krispos nečekal. Že by se Gnatios obtěžoval na ni vůbec odpovídat. Patriarcha opravdu zůstal zticha. Díky Trokoundovu kouzlu však odraz v zrcadle promluvil i tentokrát. „Vy ne, Vaše Veličenstvo?“
Krispos se ušklíbl. „Bohužel, já také.“ Obrátil se k Trokoundovi. „Zdá se, že jsem opět vaším dlužníkem.“
Trokoundos nad tím mávl rukou. .Jsem rád. že jsem to pro vás mohl udělat, Vaše Veličenstvo. Vaše varování mě před několika lety zachránilo před následky Anthimova hněvu.“

„A vaše umění mi zachránilo život před kouzlem, kterým by mě jinak Petronas zabil," řekl Krispos",Nebuďte skromný a řekněte si o svou odměnu."
„Vaše Veličenstvo, lidé mě obviňují z mnoha věcí, ale skromnost v otázce odměn k nim rozhodně nepatří," odpověděl Trokoundos.
Gnatios si buď nebyl jistý svým osudem, nebo ho možná jenom naštvalo, že se mu nikdo nevěnuje, a ozval se." Co uděláte se mnou. Vaše Veličenstvo?"
„Dobrá otázka." řekl Krispos přemítavě. „Pokud to, co jste udělal, není velezrada, tak co jiného by to mohlo být? Mám vystavit vaši hlavu na Milníku jako varování ostatním, Gnatie?"
„Byl bych radši, kdybyste to nedělal," odpověděl patriarcha natolik klidně, že si vysloužil Krispův obdiv.
„Já myslím, že bys to udělat měl. Krispe," ozvala se Dara. Gnatios sebou trhnul, když pokračovala, „co jiného si zrádce zaslouží než sekeru? Co by udělal Petronas tobě, mně a našemu dítěti, kdyby - chraň bůh - tě porazil?"
Gnatios okamžitě situaci pochopil. Přestože nemohl o Darině těhotenství vědět, okamžitě ho využil. „Vaše Veličenstvo, nechal byste popravit muže, který vás oddal a zajistil tak vašemu potomkovi legitimitu?" zeptal se.
„Proč ne," nedala se Dara. „když vaším hlavním důvodem bylo odvést pozornost od kláštera svatého Skiria a umožnit tím Petronův útěk?" Patriarcha sebou znovu trhnul.
„Myslím, že vás nedám popravit teď hned." řekl Krispos. Gnatiov i se ulevilo. Dara vypadala znepokojeně. Krispos pokračoval. „přijdete ale o trůn ekumenického patriarchy. Jako vašeho následníka jsem se rozhodl jmenovat opata Pyrrha."
Gnatios sebou trhnul potřetí. „Byl bych možná radši, kdybyste mě nechal popravit a na mé místo jmenoval někoho, kdo není takový fanatik."
„Jeho stoupencům mohu věřit. Kdybych si myslel, že mohu důvěřovat některému z vašich, vaši prosbu bych vyslyšel."
„Říkal jsem možná. Vaše Veličenstvo,"' připomněl mu patriarcha rychle.
„To je pravda. Uděláme to takhle. Než synod jmenuje Pyrrha novým patriarchou, posílám vás do kláštera svatého Skiria. Tam budete pod dohledem opata. To by mělo stačit jako záruka, že už nikdy nepodniknete nic proti nám."
Krispos viděl, jak Gnatios otvírá ústa. „Pořádně si rozmyslete, než mi řeknete, že byste byl raději mrtev, nejsvětější pane - vlastně svatý pane, už jste pouze obyčejný mnich. Mohl bych vaše přání vyslyšet."
Gnatios na něj vytřeštil oči. ale nic neřekl. Krispos se obrátil k Tyrovitzovi. „Slyšel jsi moje rozkazy?" Eunuch přikývl.
„Dobrá. Odveď tohoto mnicha do kláštera a řekni opatovi, že za žádnou cenu nesmí opustit jeho zdi. Vezmi si s sebou několik Halogai, aby se po cestě někam neztratil."
„Jak poroučíte. Vaše Veličenstvo." Tyrovitzes kývl na Gnatia. „Doprovodíte mne, svatý pane?" Na rozdíl od Krispa nemusel Tyrovitzes dvakrát přemýšlet nad správným oslovením. Gnatios stále v rouchu patriarchy ho následoval.
„Přála bych si, abys ho nechal popravit," ozvala se Dara po jejich odchodu.
„Možná se nám ještě bude hodit živý." řekl Krispos. „Navíc si myslím, že už nedostane k ničemu příležitost. Byli s Pyrrhem na kordy už spoustu let. Jakmile se dostane do Pyrrhových rukou. bude hlídán lépe, než kdyby byl ve vězení — a vsadil bych se, že bude dostávat horší stravu."
Povzdechl si. „Všechno by bylo mnohem jednodušší, kdyby vojáci našli Petrona někde ve městě. Pokud ho nenajdou -" Krispos chvíli přemýšlel, co všechno bude muset udělat, pokud se Petronas dostane z města.
„Obávám se. že ho nenajdou." ozvala se Dara. „Já také." svěřil sejí Krispos. Petronas byl chytrý a chladnokrevný. Jedinou jeho chybou, které si u něho Krispos všiml, byl sklon k ješitnosti: protože dokázal hodně, myslel si, že dokáže cokoliv. Pobyt v klášteře ho možná z ješitnosti vyléčil, uvědomil si Krispos smutně.
„Měl bys ho prohlásit za psance." navrhla Dara. „Cena za jeho hlavu může lidi přimět, aby ti ho vydali."
„Dobrý nápad," souhlasil Krispos. „Pošlu také oddíl jezdectva na jeho pozemky. Ačkoliv mu je Anthimos zkonfiskoval, předpokládám, že většina lidí, která tam žije, mu bude stále věrná."
„Buď opatrný při vyberu velitele," varovala ho Dara. „Neměl bys tam poslat někoho, kdo sloužil pod Petronem."
„Máš pravdu." souhlasil Krispos. Jenže Petronas velel videsánské armádě po mnoho let, protože Anthimos se o válečné záležitosti mnoho nezajímal. To znamená, že každý videsánský důstojník pod ním sloužil, minimálně nepřímo. Velitelé ve městě přísahali Krispovi věrnost. Ti, kteří veleli jednotkám mimo město, posílali do císařské rezidence své slavnostní sliby písemně; každý den jich přišlo několik. Co znamená takový slib ve srovnáni s mnohaletou věrností zkušenému vůdci? Krispos se už přesvědčil, že sliby a přísahy jsou jen tak spolehlivé jako lidé, kteří je dávají. Přál si, aby mohl své velitele poznat lépe, než bude muset čelit takové výzvě.
Jak už to v takových případech chodí, jeho přání mělo na skutečnost jen pramalý vliv. Znovu si povzdechl. „Pokusím se vybírat co nejlépe."
Dny ubíhaly. Prohledám města nepřineslo žádný výsledek, po Petronovi se nenašla ani stopa. Na Krispův příkaz přepisovali písaři kopie prohlášení, která Petrona prohlašovala za psance, vzbouřence a uprchlého mnicha. Vystavili je na Palamově náměstí, na menším náměstí, kterému se říkalo Dobytčí trh, na nádvoří před Nejvyšším chrámem a na každé bráně v městských hradbách. Zanedlouho tucty lidi tvrdili, že Petrona spatřili. Pokud to Krispos mohl posoudit, ve skutečnosti ho neviděl nikdo.
Císařští kurýři se rozjeli na východ i na západ s dalšími kopiemi prohlášení. Jednotka jezdectva vyrazila na západ. Další kurýři nasedli na lodě, aby donesli zprávu o Petronově činu do pobřežních měst rychleji, než by to dokázal jízdní posel. I přes neustále obavy se Krispos dál věnoval běžným záležitostem řízení císařství. Dělal to vědomě; čím více měl práce, tím méně měl času myslet na to, že Petronas je stále na svobodě.
Okamžitě svolal synod, který měl schválit jeho volbu Pyrrha za nového ekumenického patriarchu Videssosu. To sice bylo spojené s Petronovým zmizením, ale Krispovi to přineslo aspoň nějaké uspokojení; Gnatiovi konečně mohl

přichystat odplatu za jeho činy.
Bohužel se organizace synodu ukázala o něco složitější, než předpokládal. Podle zvyku na něj povolal opaty a vyšší kněží z města, stejně jako preláty z větších předměstí na obou stranách Dobytčího průlivu, který odděloval město Videssos od jeho západních provincií. Když už je všechny shromáždil, myslel si, že zbytek už bude pouhá formalita. Nakonec, jako Autokrat přece stojí v čele církevní hierarchie stejně jako v čele státu.
Jenže mnoho z prelátů, kteří se na jeho pokyn shromáždili v kapli v palácové oblasti, bylo z Gnatiem více méně spokojeno, souhlasilo s jeho tolerantním teologickým postojem a nechtělo se smířit s tím, že by se novým patriarchou měl stát představitel fanatického křídla.
„Vašemu Veličenstvu to možná vyhovuje," řekl Savianos. církevní představitel ze západního předměstí, kterému se říkalo prostě Druhá strana, protože leželo přímo naproti Videssosu. „ale opat Pyrrhos. jakkoliv je zbožný muž, je zároveň fanatik.

Když na něho naposledy čekal podobný posel, přinesl mu zprávu, že banda Hana Černého pláště zničila vesnici, ve které vyrostl, a že svou sestru, švagra a dvě neteře už nikdy neuvidí. Přináší tento muž špatné zprávy ze severu nebo ze západu?
„Mluv." požádal Krispos posla tichým hlasem. Posel ho pozdravil vojenským pozdravem, sevřenou pěstí na srdci.
„Ano, Vaše Veličenstvo. Jednotky, které jste poslal na Petronovy pozemky - no, pane, našli ho tam. Jejich velitel a většina mužů" , zarazil se, zavrtěl hlavou a pokračoval. jako by musel: „Přešli na jeho stranu, pane. Pouze pár mužů tu noc přežilo. Od jednoho z nich jsem slyšel, co se stalo. Pronásledovali nás: rozdělili jsme se, abychom měli jistotu, že aspoň jeden z nás vám tuto zprávu donese. Vidím, že jsem první. pane. Je mi to líto."
Krispos se pokusil udržet klidnou tvář: nechtěl dát najevo své zděšení. „Děkuji ti, že jsi zůstal věrný a zprávu jsi mi dovezl „." Počkal, než mu kurýr řekne svoje jméno.
„Jmenuji se Themistios, Vaše Veličenstvo," řekl posel a znovu zasalutoval.
„Jsem tvým dlužníkem, Therrustie. Najdi kněze léčitele, ať se ti podívá na to rameno." Krispos vytáhl z váčku voskovou tabulku. Pisálkem na ni napsal svůj rozkaz, připojil císařskou sluneční pečeť a podal ji Themistiovi. „Zanes tohle do pokladnice. Dají ti libru zlata. Pokud se bude někdo vzpírat zjisti jeho jméno a přijď mi ho říct. Podruhé už to neudělá, to ti slibuji."
Themistios se uklonil. „Měl jsem strach, že za špatnou zprávu zaplatím hlavou. Vaše Veličenstvo. Nenapadlo mě, že bych mohl dostat odměnu."
„Proč ne?" zeptal se Krispos. „Na rychlosti dobrých zpráv nezáleží; dobré zprávy se o sebe postarají samy. Ale čím dříve se dozvím o něčem špatném, tím víc mám času. abych s tím mohl něco udělat. Teď běž najít toho léčitele, jak jsem ti říkal. Vypadáš, že každou chvíli na místě omdlíš."
Themistios ještě jednou zasalutoval a pospíchal pryč. Jeden z Halogai, kteří stáli poblíž, se Krispa zeptal, „teď, když víte. kde je Petronas. Veličenstvo, a máte čas s tím něco dělat, co uděláte?"
Krispos pokaždé oceňoval severanský přímý přístup k problémům. Pokusil se odpovědět stejně přímo, „vyrazím proti němu do boje, Vagne."
Vagn a zbytek gardistů souhlasně vykřikli a vysoko zvedli své sekery. Vagn řekl, „dokud jste byl vestiarios, Veličenstvo" říkal jsem vám, že uvažujete jako Haloga. Jsem rád, že jste se nezměnil, když jste se stal Autokratem."
Ostatní severané hlasitě souhlasili. Na chvíli zapomněli na Krispův císařský" úřad, plácali ho po zádech a chvástali se, jak si prosekají cestu přes Petronovu armádu a jak rozsekají vzbouřence na žrádlo na psy. „Žrádlo pro malé psy," prohlásil Vagn důležitě. „Pro štěňata sotva odrostlá mámině mléku."
Jak je Krispos poslouchal, začal se usmívat a povzbuzen jejich bojechtivostí téměř uvěřil, že porážka Petrona bude tak snadná, jak si představují. Úsměv z jeho tváře však zmizel už na vrcholu schodiště, které vedlo do císařské rezidence. Barsymes stál za Krispovými zády a zápasil s neposlušnými přezkami. „Tak." řekl nakonec. „Vypadáte velmi bojovně, Vaše Veličenstvo."
„Opravdu?" zeptal se Krispos překvapeně. Na ramenou nesl tíhu kroužkového brnění, které mu právě jeho komorník pomohl obléci. Obával se. že než si ho sundá, budou ho záda pořádně bolet. Už předtím bojoval proti kubratským nájezdníkům, ale brnění na sobě nikdy neměl.
A jaké brnění! Jeho brnění rozhodně nebylo obyčejné. I ve slabém světle, které zářilo z alabastrových stropních panelů, se jeho zlacení lesklo a třpytilo. Když Autokrat Videssosu vyrazil do bitvy, nemohlo být pochyb, kdo armádě velí.
Na hlavu si posadil kónickou helmu a chvíli sní otáčel, dokud mu neseděla naprosto pohodlně. 1 helma byla pozlacená a \ úrovni čela na ní byla obroučka z pravého zlata. I pochva a rukojeť meče byly pozlacené, stejné jako opasek, na kterém byl meč připevněn. Mezi několik málo věcí, které nebyly pokryty zlatem, patřila čepel meče, rudé boty a kopí. které držel v pravé ruce. Tohle kopí si do Videssosu přinesl z vesnice, kde vyrostl. Společně se zlatou minci pro štěstí, kterou nosil na řetízku kolem krku, to byly jediné dvě věci, které mu z té doby zbyly.
Dara ho objala. I přes brnění a vycpávku pod ní cítil její tělo. Objal ji, jenom jemně, aby jí neublížil. „Vrať se brzy a v pořádku," řekla - přání každé ženy, jejíž muž odjíždí do války.
„Vrátím se co nejdříve," odpověděl Krispos. „Budu muset. Jakmile skončí léto, boje pro letošek utichnou. Doufám, že se mi podaří Petrona porazit dříve, než přijdou podzimní deště a promění cesty v bláto."
„Byla bych nejradši, kdybys vůbec nikam nejel." řekla Dara.
„Já také." Krispos si stále udržoval farmářské názory na válčení a škody, které sebou neslo. „Ale pod mým přímým velením se budou vojáci víc snažit." Rozhodně víc než pod velením nějakého generála, který se rozhodne přejít na druhou stranu, pomyslel si Krispos. Důstojníci armády, kterou povede na západ, byli všichni mladí a ambiciózní. Poté,

co Krispos z armády odstraní vzbouřence, mají šanci na rychlou kariéru. V případě, že by na trůn zasedl starý zkušeny voják se spoustou starých přátel, by o nějakém postupu mohli jenom snít. Krispos doufal, že mu to zaručí jejich věrnost. Nechtěl si představovat svůj osud, pokud tomu tak nebude.
I Dara tomu rozuměla. „Kéž tě ochraňuje náš dobrý bůh.“ „Kéž Phos vyslyší modlitbu z tvých úst.“ Krispos procházel chodbou k východu. Po cestě míjel portréty císařů a u jednoho z nich se zastavil. Dávno mrtvý císař Stavrakios byl zobrazen v takřka stejné výzbroji, jakou měl teď na sobě Krispos. S obnaženým mečem v ruce vypadal jako voják; nebo ještě víc jako jeden z válečných veteránu, kteří Krispa naučili vše. co věděl o válce. Při pohledu na jeho drsný obličej si Krispos pripadal jako podvodník.
Podvodník nebo ne, musel udělat, co bude v jeho silách. Pokračoval v chůzi, jen u dveří se na chvíli zastavil, aby jeho oči přivykly dennímu světlu - a aby si kapesníkem otřel pot z tváře. V horkém a vlhkém létě, jaké panovalo ve městě Videssosu, fungovalo brnění skoro jako sauna.
Když se Krispos objevil na schodech, oddíl Halogai, dvě stovky silných mužů, ho pozdravil zvednutím svých zbraní. I oni byli v brnění a potili se ještě víc než Krispos. Přál si, aby s sebou mohl vzít celou svoji gardu; věděl, že mu zachovají věrnost. Jenže i ve městě musel nechat posádku, které mohl věřit: jinak by po jeho návratu mohlo hlavní město mít jiného pána.
K patě schodiště mu štolba přivedl jeho koně Pokroka. Valach klidně stál a čekal, dokud si Krispos nestrčil nohu do třmenu a nenasednul. Krispos mávl rukou na svou gardu. „Do přístavu Kontoskalion,“ zavolal a vyrazil. Kolem něho se zformovala císařská garda.
Jak císař se svou gardou projížděl přes Palamovo náměstí a Prostřední ulici, lidé jásali. Tentokrát z Prostřední ulice zahnuli na jih. Zvuk moře, který je ve městě Videssosu všudypřítomný, pomalu sílil v Krispových uších. Když poprvé přišel do města, musel si na ten nekonečný šum vln dlouho zvykat. Teď měl pocit, že by mu úplné ticho dělalo stejné problémy.
Další dav lidí na ně čekal v přístavu, shromážděný kolem videsánských jednotek. Námořníci nakládali jejich koně na velké, masivní nákladní čluny, které je měly převézt na druhý břeh Dobytčího průlivu; každou chvíli prořízla hukot davu nějaká peprná kletba. Stranou stál Trokoundos a několik dalších čarodějů a snažili se vypadat nenápadně. Společně s čekajícími vojáky stál i nový patriarcha Pyrrhos. Když viděl, že se Krispos blíží, zvedl ruce k požehnání. Vojáci se postavili do pozoru a zasalutovali. Hluk davu ještě zhoustl. Protože koně nebrali na přítomnost císaře žádné ohledy, byli slyšet i námořníci, kteří je převáděli po lávkách na paluby svých lodí.
Halogai stojící před Krispem uhnuli do stran, aby mohl císař přijet až k patriarchovi. Krispos sesedl a řekl Pyrrhovi. „Omlouvám se, že jsme museli odložit slavnostní ceremoniál u příležitosti vašeho jmenováni, nejsvětější pane. Petronas a všechno ostatní mi zabralo tolik času. že mi bylo jasné, že bych to nemohl udělat pořádně.“
Pyrrhos nad tím jen mávl rukou. „Synod, který mě zvolil. proběhl v souladu s veškerými zákonnými normami. Vaše Veličenstvo.“ řekl. „takže ve Phosových očích bylo mé jmenování v pořádku. A co se týče ostatního, ten okázalý ceremoniál mi vůbec nechybí: naopak, jsem v podstatě rád. že jsem ho nemusel absolvovat.“
Pouze takový zásadový asketa jako Pyrrhos mohl říci něco, co bylo v tak příkrém rozporu s videsánskou povahou, pomyslel si Krispos: většina obyvatel císařství potřebovala k životu obřady stejně jako vzduch. Krispos se zeptal. „Požehnáte mi a mým vojákům, nejsvětější pane?“
„Zelinám vám a modlím se za vaše vítězství v boji proti vzbouřencům,“ prohlásil nahlas Pyrrhos, aby ho vojáci a shromáždění obyvatelé města slyšeli. O něco tišeji, už pouze pro Krispovy uši. pokračoval. „Poprvé jsem vám požehnal před dvaceti lety, na pódiu v Kubratu. Svůj názor jsem od té doby nezměnil.“
„Vy a Iakovitzcs,“ vzpomněl si Krispos. Iakovitzcs se tehdy vydal na sever, aby vykoupil farmáře, které kubratští nájezdníci unesli: Pyrrhos a kubratský šaman měli zaručit, že dohoda bude uzavřena před zraky Phose i falešných bohu kočovníků.
„Ano.“ Patriarcha se dotkl koncem své hole. zlatou koulí velkou jako pěst, Krispova ramene. Zvýšeným hlasem pokračoval. „Autokrat Videssosu je zástupce boží vlády na zemi. Kdo mu odporuje, staví se proti vůli dobrého boha. Tys zvítězil. Krispe!“
„Tys zvítězil!“ zvolali vojáci a dav přihlížejících jako jeden muž. Krispos mávnutím poděkoval, spokojený, že Pyrrhos slojí bez výhrad na jeho straně. Samozřejmě, pokud Petronas zvítězí, bude to pouze důkaz boží vůle a Pyrrhos bude sloužit novému pánu. A pokud odmítne, bude to kvůli nesouhlasu s Petronovým způsobem života, nikoliv kvůli tomu. že Krispa porazil. Interpretovat boží vůli bylo umění.
Krispos nepředpokládal, že by Pyrrhos zvažoval i takové jemné odstíny. Byl připraven Petrona porazit, ne být poražen. Zamířil na molo, u kterého kotvil Sluneční kotouč, loď, která ho měla dopravit na druhou stranu průlivu. Kapitán, malý a podsaditý chlapík jménem Nikoulitzas, a jeho námořníci se postavili do pozoru a zasalutovali. Když Krispos sesedl, přispěchal k němu štolba a odváděl Pokroka na palubu.
Jakmile byl kůň na palubě, zafrkal a moc se nestaral o prkna pod sebou. Ani Krispos o ně velký zájem nejevil. Nikdy předtím na lodi nebyl. Pokoušel se přimět k poslušnosti svůj vlastní žaludek: zvracení do moře se k císařské důstojnosti příliš nehodilo. Po několika domluvách ho žaludek poslechl.
Nikoulitzas byl velmi opálený, ale díky mnoha letům stráveným na slunci a mořském vzduchu měl vlasy světlé skoro jako Haloga. Znovu zasalutoval a řekl. „Jsme připraveni na váš příkaz vyplout, Vaše Veličenstvo.“
„Dobrá.“ řekl Krispos. „Čím dříve začneme, tím dříve to budeme mít za sebou.“
.Jistě. Vaše Veličenstvo.“ Nikoulitzas rozdal povely. Posádka Slunečního kotouče uvolnila kotvící lana. Kromě plachet měla loď na každé straně tucet vesel pro manévrování v přístavu. Námořníci se do nich opřeli. Jakmile se loď dala do pohybu. Pokrok znovu zafrkal a začal být nervózní. Krispos ho - a svůj žaludek - šeptem uklidňoval. Nabídl mu pár sušených meruněk. Kůň je snědl a natáhl se k jeho ruce pro další. S jeho žaludkem bylo každopádně všechno v

pořádku.
Cesta přes průliv trvala méně než pul hodiny. Sluneční kotouč přistál o něco severněji nad předměstím zvaným Druhá strana: žádná z částí města Videssosu na tomto břehu neměla přístav. aby nemohla s centrem císařstv í soupeřit v obchodu. Námořníci odstranili část zábradlí a položili mezi palubou a břehem lodní lávky. Krispos převedl Pokroka po lávce na břeh. Lávka se pod jejich nohama mírně houpala.
Zbytek člunů přirazil k pobřeží na obou stranách Slunečního kotouče. Někteří Halogai se plavili na jedné lodi s Krispem; po vylodění kolem něho zformovali ochranný kruh. Příslušníci videsánské kavalerie se naproti tomu starali nejdříve o své koně. Odpoledne hodně pokročilo, než ke Krispovi přijel velící důstojník a oznámil mu. „můžeme vyrazit, Vaše Veličenstvo.“
„Tak jedeme, Sarku.“ řekl Krispos.
Sarkis zasalutoval. „Provedu, Vaše Veličenstvo.“ Začal rozdávat rozkazy. Mluvil videsánsky s lehkým hrdelním přízvukem; společně s širokou tváří, hustým plnovousem a majestátním nosem to byla jasna známka toho. že pochází z Vaspurakanu, stejně jako většina jeho mužů. Hornatá země na západě vychovávala skvělé válečníky.
V Krispových žilách také proudila kapka vaspurakánské krve, alespoň to tvrdil jeho otec. I kvůli tomu si Krispos vybral právě Sarkovu jednotku. Dalším důvodem bylo to. že „princové“ - jak sami sobě říkali - byli ve videsánských očích kacíři, protože jejich víra se mírně lišila od císařské verze Phosova vyznání. Krispos proto doufal, že tito lidé - stejně jako Halogai - nebudou mít žádný důvod stát na straně Petrona. šlechtice ze starobylého videsánského rodu.
Čelo pochodující armády tvořili zvědové. Krispos jel ve společnosti své gardy uprostřed. Za nimi jely zásobovací vozy tažené mezky následované zadním vojem.
Dobytčí průliv jim zmizel z očí, jakmile vyrazili po prašné cestě na západ. Z cesty Krispos viděl farmy a vesnice, kam až jeho oko dohlédlo; pobřežní nížiny v této oblasti měly pravděpodobně nejúrodnější půdu v celém císařství. Po nějaké době Krispos sesedl z koně. sešel z cesty na pole a rukou nabral hrst černé hlíny. Čichl si k ní, ochutnal ji a zavrtěl hlavou.
„Bůh je mi svědkem,“ řekl spíš pro sebe než svým společníkům. „že kdybych obdělával takovou půdu. nic by mě nedonutilo odejít.“ Kdyby ve vesnici, kde vyrůstal, byla jen z poloviny tak úrodná půda, neměli by žádné problémy s placením daní. jejichž výše ho donutila hledat štěstí ve městě. Na druhou stranu, kdyby půda byla úrodnější, určitě by i daně byli vyšší. Videsánští výběrčí daní si nenechali ujít jedinou příležitost, jak přilepšit sobě a státní pokladně.
Několik farmářů a mnohem víc malých chlapců stálo v polích a dívalo se na projíždějící vojáky a na Autokrata. Mnohem víc jich udělalo to, co by na jejich místě udělal i Krispos: otočili se a utekli. Vojáci sice nemusí pokaždé drancovat, znásilňovat a zabíjet, ale riziko bylo dost velké na to, aby se dalo brát na lehkou váhu.
Jakmile se rudá sluneční koule dotkla západního obzoru. utábořila se armáda na jetelovém poli kousek od sadu kvetoucích pomerančovníků. Ohně přitahovaly komáry a netopýry a noční ptáky, kteří se jimi živili.
Krispos nařídil, aby doslal stejnou stravu jako zbytek jeho armády. Stál ve frontě na kus tvrdého sýra, ještě tvrdšího chleba, pohár kyselého červeného vína a misku guláše z uzeného vepřového, cibule a česneku. Kuchař, který mu nakládal guláš do misky, vypadál nervózně. „Omlouvám se. Vaše Veličenstvo, ale mám strach, že to nebude tak dobré, jak jste zvyklý.“„
Krispos se zasmál. „Omáčka je hustší, než na jakou jsem byl jako dítě zvyklý, a i masa je v ní rozhodně víc.“ Vylovil lžící kus masa a zamyšleně ho rozžvýkal. „Moje matka by tam přidala trochu tymiánu, kdyby ho měla. Ale jinak si nemůžu stěžovat.“
„Je to armádní kuchař, Vaše Veličenstvo,“ ozval se jeden z videsánských kavaleristu. „Myslíte, že rozumí tomu. co dělá?“ Všichni, kteří ho slyšeli, si začali z kuchaře dělat legraci. Krispos rychle dojedl a došel si pro přídavek. Zdálo se, že to nešťastného kuchaře potícího se nad svými hrnci potěšilo.
O tři dny později, když se armáda přiblížila k malému městečku jménem Patrodoton, vrátil se jeden ze zvědů cvalem k hlavnímu armádnímu voji. Krátce promluvil se Sarkem, který ho přivedl ke Krispovi. „Radši si to poslechněte sám. Vaše Veličenstvo.“' řekl generál.
Krispos přikývl a zvěd spustil. „Několik farmářů mě varovalo, že ve městě před námi už nějací vojáci jsou.“
„Opravdu'?“ Krispos se zamyslel.
„Nemůžeme čekat, že by Petronas seděl na zadku a nechal nás dělat, co se nám zlíbí.“ poznamenal Sarkis.
„To asi ne. Přesto bych si to přál.“ Krispos několik sekund přemýšlel. Potom se zvěda zeptal, „Řekli ti farmáři, kolik těch mužů je?“
Zvěd zavtěl hlavou. „Ale myslím, že jich nebude mnoho. Jinak bychom se o nich dozvěděli dříve.“
„Myslím, že máš pravdu.“ Krispos se obrátil na Sarka. „Co kdybychom tam poslali několik oddílů jezdectva a „.“
Několik minut mu vysvětloval svůj plán.
Sarkis se postupně začal usmívat. Nakonec se udeřil zatnutou pěstí do prsou, jako při vojenském pozdravu. „Vaše Veličenstvo, myslím, že se mi služba pod vaším velením začíná líbit.“
Na Sarkův povel zahráli pištci povel „Zastavit stát. Sarkis si zavolal dva ze svých nejlepších důstojníků a předal jim svoje rozkazy, lom se neubránili úsměvu; stejně jako Sarkis a Krispos byli ještě mladí, takže Krispův plán dokázali ocenit. Za chvíli dva oddíly jezdectva vyrazily po cestě do města Patrodotonu. Vojáci jeli bezstarostně, jakoby se nemuseli bát ničeho na světě.
Zbytek armády musel čekat. Po chvíli Sarkis přikázal, aby se zformovali do obranné pozice. Halogai byli ve středu na cestě a zbytek videsánského jezdectva na obou křídlech. Generál se na Krispa omluvně podíval a řekl, „Radši ať jsme připravení, kdyby se to nepovedlo.“
Krispos přikývl. „Dobrý nápad.“ Tanilis i Petronas ho naučili, že žádný úspěch nemá považovat za předem zamčený Nikdy předtím nevelel tak mnoha vojákům; nevěděl proto, jak by se měl pro pojistit. Kvůli tomu měl s sebou Sarka. Byl

rád. že jeho generálovi opatrnost nechyběla.
Čekání se protahovalo. Vojáci pili víno, ukusovali chleba, zpívali vojácké písně a vyprávěli si smyšlené historky. Krispos se škrábal ve vousech a začínal mít obavy. Náhle jeden z Halogai ukázal k jihozápadu, ve směru na Patrodoton, Krispos viděl, jak se nad cestou zvedá oblak prachu. Hodně mužů se dívalo stejným směrem. Halogai zvedli své sekery. Videsánci, kteří byli především lučištníci, si připravili luky. přiložili šípy na tětivy a uvolnili šavle v pochvách.
Ale v čele přijíždějících jezdců cválal velitel jednoho ze dvou vybraných oddílů, malý a hubený chlapík jménem Zeugmas. Jeho mávání bylo nadšené. „Dostali jsme je!“ zakřičel. „Pojďte se podívat!“
Krispos popohnal svého koně a vyrazil kupředu. Thvari a několik dalších Halogai mu však zastoupili cestu. „Nechtě mě projet!“ vykřikl na ně Krispos netrpělivě.
Kapitán severanu však zavrtěl hlavou. „Ne, Veličenstvo, nemůžete jet sám, mohla by to být past.“
„Myslel jsem. že jste moje garda a ne moji žalářníci,“, zavrčel Krispos. Thvari i ostatní se ale tvářili neústupně. Když byl Krispos mladší, nechtěl se stát vojákem, ale když už musel vyrazit do boje. nelíbilo se mu. že nemůže riskovat vlastní život. Kdyby chtěl udělat něco na svou pěst, Halogai by ho jednoduše nepustili. Povzdechl si nad absurditou takové situace, ale musel ustoupil. „Jak si přejete, pánové. Půjdete se mnou.“
Thvari zasalutoval. .Jak poroučíte. Vaše Veličenstvo. Jdeme.“
Obklopen jednotkou halogajské gardy - ne že by mi byli co k užitku, kdyby na nás zaútočili lučištníci, pomyslel si - se Krispos vyrazil podívat, jestli jeho plán vyšel. Jezdci, kterým jel v ústrety, v tom neviděli nic zbabělého. Naopak mávali, vítězoslavně se šklebili a pokřikovali na sebe - a vysmívali se skupině zachmuřených odzbrojených mužů ve svém středu.
„Tak co. vidíš?“ zeptal se Krispos Thvariho. „Je to úplně bezpečné.“
Thvari pomalu pokrčil rameny. „Nevěděli jsme. jaké to bude. Vaší povinností je vládnout Veličenstvo. My vás musíme chránit.“„ Krispos se trochu zastyděl, protože v kapitánově hlase zaslechl výčitku, a přikývl.
Přijel k nim Zeugmas. „Lepe už to ani fungovat nemohlo, Vaše Veličenstvo,“ prohlásil vesele. „Většinu jsme jich zajali a neztratili jsme přitom aru jednoho muže. Přesně jak jste poručil, přijeli jsme k nim a nadávali jsme na vás jako na sprostého uzurpátora a jejich velitel - tamhleten bastard s tím kyselým ksichtem a obrovskýma knírama: jmenuje se Physakis - si myslel, že se chceme připojit ke vzbouřencům. Když viděl, že je nás dvakrát tolik co jeho chlapů, měl velkou radost. Připojili jsme se k jeho jednotce a on neměl ani nejmenší podezření. Potom stačil domluvený signál, abychom se na ně vrhli najednou a - no, tady je máme.“„
„Skvělé.“, Krispos zjistil, že se sám usmívá. Nebyl profesionální voják, ale jeho lest fungovala. Ukázal na Physaka. „Přiveďte ho ke mně. Zjistíme, co ví.“
Na Zeugmův rozkaz dvojice vojáku přiměla velitele vzbouřenců sesednout z koně a přivedla ho ke Krispovi. Podíval se na Krispa a zamumlal, „Vaše Veličenstvo.“ Jak Zeugmas říkal, jeho kníry byly velkolepé; Krispos ani neviděl jeho rty, když mluvil.
„Než jsme tě zajali, jsi mi Veličenstvo neříkal.“ poznamenal Krispos. „Co s tebou uděláme?“
„Co uznáte za vhodné, samozřejmě,“ odpověděl Physakis. Opravdu se tvářil kysele, ale spíš ho bolelo břicho, než že by se bál.
„Pokud zjistím, že tvá přísaha je upřímná, pošlu tě na sever proti Harvovi Černému plášti a těm jeho hrdlořezům.“ řekl Krispos.
Physakis ožil: určitě předpokládal, že za zradu ho čeká katovská sekera. S vidinou nebezpečí, které Harvas představoval, si Krispos nemohl dovolit popravit každého velitele, který se postavil na Petronovu stranu. „Zřejmě s sebou máte čaroděje.“ řekl Physakis.
„Ano.“ Krispos se spokojil s jedním slovem. Málem odjel
na západ bez nich. Vzhledem k napětí, které muže v bitvě ovládalo, byla válečná magie tradičně velmi nespolehlivá. Jenže Petronas se ho už jednou pokusil pomocí magie zabít: chtěl mít proto po ruce ochranu, kdyby se o to Anthimův strýc pokusil znovu. Čarodějové byli také užiteční při takových příležitostech, jako bylo právě ověřováni upřímnosti přísah a slibů.
Stráže odvedly Physaka k Trokoundovi a jeho společníkům. Jeden za druhým ho následovali ostatní důstojníci a poddůstojníci ze zajaté skupiny. Obyčejní vojáci byli něco jiného. Krispos po nich nechtěl pouze slib, že už proti němu nebudou bojovat; chtěl, aby bojovali na jeho straně.
Když jim to vysvětlil, většina okamžitě souhlasila. Pokud měli vedení a dostatek jídla, bylo jim celkem jedno, na čí straně stojí. Několik z nich, kteří zůstávali Petronovi věrní, odmítli. Stejně jako předtím Physakis, čekali teď netrpělivě na Krispův ortel.
„Vezměte jim koně, brnění a všechny zbraně kromě nožů,“ rozkázal Krispos, „a nechte je jít. Myslím, že nám mnoho škody nenadělají.“
„Peníze si taky můžeme nechat, Veličenstvo?“ zeptal se jeden z nich.
Krispos zavrtěl hlavou. „Vydělali jste si je ve službě proti mně. Ale ukázalo se. že jste čestní mužové. Budete mít příležitost si vydělal příště.“
Zatímco vojáci odzbrojovali ty, kteří se odmítli připojit ke Krispovi. čarodějové poslouchali přísahy věrnosti ostatních obránců Patrodotonu. Jakmile skončili, přišel Trokoundos za Krispem. Následovala ho skupina Halogai, kteří přiváděli tři najednou nešťastně vyhlížející Videsánce.
Trokoundos na každého z nich ukázal. „Tihle tri, Vaše Veličenstvo, přísahali křivě. Mrzí mě to, ale zatímco vám slibovali v věrnost. měli v úmyslu vás zradit.“
„Dalo se čekat, že se najdou i takoví.“ odpověděl Krispos. „Svléknete je. každému dejte desel ran bičem a nahé je vyžeňte. Zrádec je horší než čestný nepřítel.“

„Provedu. Veličenstvo," řekl Nanikka. velitel stráže. Jeden z Videsáncú se pokusil utéct. Ale Halogai ho chytili, ještě než se stačil prodrat mezi nimi. Do země zatloukli stanové kolíky, přivázali k nim zajatce a jeden z nich se chopil biče. Jeho ostré šlehy doprovázel křik trestaných. Po deseti ranách je Halogai odřízli a nechali je běžet.
Toho večera začal foukat vítr ze severozápadu a odnesl horký a vlhký vzduch, který z cestování v brnění dělal ještě větší utrpení, než bylo nutné. Když ráno Krispos vylezl ze stanu, uviděl nad severním obzorem temně šedivé mraky. Zamračil se. Když se u nich ve. vesnici ukázala nad Paristrijskými horami podobná mračna, ohlašovala příchod podzimu A s podzimem byly spojené podzimní deště, které okamžitě proměnil} každou nedlážděnou cestu v jedno velké bahniště. „Podzim asi letos začne brzo."
Neuvědomil si. že mluvil nahlas, dokud Sarkis. který vylezl z vedlejšího stanu, neodpověděl. „máte pravdu. Vaše Veličenstvo. Nebude to paráda, snažit se porazit Petrona a čvachtat se při tom v blátě?"
Krispos si odplivl, jako by generál vzýval temného boha Skota. Sarkis se zasmál, ale oběma bylo jasné, že to nebyl vtip. Krispos řekl, „budeme muset přidat, to je všechno. Pokud nám to náš velkorysý a milosrdný Pán dovolí, chtěl bych na Petrona zaútočit, dokud ještě není úplně připraven. Nechci, aby mohl celou zimu shromažďovat svoje staré přátele a posilovat tak svou moc."
„To je rozumné." Sarkis přikývl. „Velmi rozumné, Vaše Veličenstvo. Příští rok budete mít problémy s Hanem Černým pláštěm: nebude možné rozdělit naše síly mezi Petrona a jeho."
„Přesně tak." Sarkis si v Krispových očích zase o něco polepšil. Jen málo vojáků se staralo o Hana nebo obecně o severní hranici tolik jako on. Potom Krispa napadlo, jestli to Sarkis nedělá schválně, aby si u něho polepšil. Být Autokratem znamenalo neustále si klást podobné otázky. Ale na podobné úvahy teď Krispos neměl ani čas. ani náladu.
Zařadil se do fronty na snídani, ke které dostal tlustý krajíc chleba a hrst slaných oliv. Pecku z poslední olivy vyplivl až ze sedla svého koně. Jeho armáda se k Petronovým pozemkům blížila maximální možnou rychlostí. Chladnější počasí tolik neunavovalo lidi ani koně, ale kdykoliv se Krispos podíval přes rameno k severnímu obzoru, viděl, že mraku neustále přibývá. Svou armádu už nemohl přinutit k vyšší rychlosti, pokud nechtěl, aby se pěší Halogai dusili v prachu zvířeném jízdními jednotkami. Mohl jenom nadávat, čehož hojně využíval.
Na náladě mu nepřidalo, když je dojel císařský posel; to mu pouze připomnělo, že by se mohli pohybovat rychleji Srolovaný pergamen byl zapečetěný modrým voskem. „Od patriarchu, že"„ zeptal se Krispos kurýra. „Řekl ti. co je uvnitř'7" Lidé. kteří posílali zprávy, to občas dělali, aby měli jistotu, že se k adresátovi to hlavní dostane, i když se dopis ztratí.
Ale posel zavrtěl hlavou. „Ne, Vaše Veličenstvo." „Dobrá, přečtu si to sám." Krispos rozlomil pečeť. Květnaté pozdravy od Pyrrha zabraly polovinu listu. Krispos je přeskočil, aby se dostal k jádru věci. Nakonec našel, co hledal: Gnatios byl stále uzavřený v klášteře, kde se pustil do sepisování kroniky, aby si nějak zkrátil čas, a Pyrrhos se rozhodl sesadil jednoho opata a dva preláty za kacířské názory a dalšího opata za to, že odmítl uznat jeho autoritu.
Krispos se podrbal na hlavě. Očekával, že s Pyrrhem budou problémy, tak proč by teď měl být překvapený?
„Chcete poslat odpověď. Vaše Veličenstvo?" zeptal se posel a vytáhl voskovou tabulku a pisátko.
„Ano." Krispos se pokusil uspořádat si myšlenky a začal diktovat. „"Autokrat Krispos patriarchovi Pyrrhovi: Srdečné pozdravy. Doufám, že se.vám podaří udržet smír mezi kněži a mnichy, preláty a opaty naší církve. S nebezpečným vzbouřencem v zemi a dalším nepřítelem na severní hranici si nemůžeme dovolit žádné hádky. To je všechno. Přečti mi to, prosím."
Posel zprávu znovu přečetl. Když Krispos souhlasně přikývl, tabulku zavřel a vytáhl pečetní vosk. Nedaleko někdo držel hořící pochodeň; bylo jednodušší nosit oheň s sebou, než ho každý večer rozdělávat znovu. Voják podržel pochodeň a tekutý vosk kapal na zavřenou tabulku. Dokud byl měkký, otiskl do něj Krispos své císařské pečetidlo. Kurýr zasalutoval a odjel.
Díky dokonalému úspěchu v Patrodotonu mohl Krispos dalšího jeden a půl dne postupovat bez odporu. Věděl, že se blíží k Petronovým pozemkům, což bylo jeho jediné štěstí. Večer prvního dne po odjezdu z Patrodotonu začalo pršet a déšť během noci nepřestal.
Nejdříve to bylo příjemné, protože za koňmi se přestala zvedat oblaka jemného prachu. Ale když ani další den nepřestalo pršet. Krispos ucítil, že chůze po rozměklé půdě začíná jeho koní dělat potíže.
Na polích mezitím pracovali farmáři jako o život a snažili se před deštěm zachránit co největší část úrody. Byli příliš zabráni do práce, než aby si všímali Krispovy armády. Když si Krispos vzpomněl na zoufalství farmářů ve vesnici, kde vyrůstal, když jednou nebo dvakrát přišly podzimní deště příliš brzy, plně je chápal a přál jim úspěch.
Po poledni druhého deštivého dne dorazil Krispos se svými vojáky k řece Eriza, která tekla na jih, kde se vlévala do řeky Arandos. Její břehy měl spojovat dřevěný most. Když však dojeli na místo, našli jenom jeho ohořelé zbytky. Když se Krispos podíval na západní břeh, uviděl jízdní hlídku.
Oni ho a jeho muže spatřili také. Začali hrozit pěstmi a vykřikovat urážky, které ovšem Krispos přes hukot vody a šumění deště sotva slyšel. Jeden výkřik ale k jeho uším dolehl: „Petronas Autokrat!"
Zalomcoval jím vztek. „Střelte po nich." křikl na Sarka. Generál se zamračil. „Na naše luky je to docela dálka a když budeme střílet, zvlhnou nám tětivy/" namítl. „Jestli mají na téhle straně řeky svoje muže, mohli bychom toho ještě hodně litoval."
Krispos váhavě přikývl. „Tak jenom jeden oddíl." řekl. „Jenom abychom jim zacpali hubu."
„Proč ne?" Sarkis odjel ke skupině jezdců, kterým velel Zeugmas. Krispos viděl, že i Zeugmas jako správný velitel protestoval, ale Sarkis ho přesvědčil. Určení vojáci nakonec rychle napnuli svoje luky, vytáhli z toulců šípy a vystřelili na druhou stranu řeky. Někteří vystřelili i podruhé, pár to zkusilo i potřetí. Potom stejně rychle jak je vyndali ven, zase tětivy schovali, aby je uchránili před deštěm.

Na druhé straně řeky mezitím výkřiky utichly. Krispos viděl, že jeden z jezdců spadl ze sedla. Zbytek popohnal koně a zmizel ze břehu. Pár Petronových vojáků střelilo zpátky. Jeden šíp se zabodl do bláta kousek od Krispa a druhý narazil na halogajskou sekeru. Nikdo nebyl zraněn.
„Tady se na druhou stranu nedostaneme," řekl Krispos.
„Pokud nechceme plavat, tak ne," souhlasil s ním Sarkis, když sledoval, jak tmavá voda v Erize proudí kolem ohořelých mostních pilířů. Generál ale neklesal na duchu. „Místní fannáři určitě budou vědět o nějakém brodu."
„Myslim, že ano," řekl Krispos; sám znal nejlepší místa pro přechod řek v okolí jejich vesnice. „Ale nemůžeme marnit čas hledáním. Voda v řece stoupá a za chvíli se už nemusí na druhou stranu dostat vůbec."
Místní farmáři byli pomalí, vážní lidé, naprosto odlišní od upovídaných obyvatel hlavního města. Teprve pohled na zlaté mince v Krispově dlani jim rozvázal jazyk. „Ano. pane, necelé dvě míle na sever je docela dobrý brod, u velkého suchého jilmu,"' řekl farmář. „Ještě jeden, ale ne tak dobrý. je o něco dál na jih, kde se Eriza láme."
„Díky."„ Krispos dal farmáři dva zlaťáky. Cítil se trapně, když před ním farmář neobratně ulehl tváří k zemi do bláta.
„Vstaň blázne! Před deseti lety jsem byl obyčejný farmář jako ty. i když moje pole nebylo zdaleka tak úrodné jako tvoje."
Farmář se vyškrabal na nohy, z oblečení mu stékala špinavá voda, ale tvářil se překvapeně. „Vy - jste byl farmář, pane. Jak jste mohl být farmář! Vždyť jste Autokrat!"
Krispos to vzdal. Autokratem mohl zůstat, pouze když se mu podaří dostat se na druhou stranu Erizy. Otočil svého koně. Důstojníci, kteří se shromáždili kolem něho, aby si vyslechli farmářovu radu, už vykřikovali rozkazy. „Dvě mile na sever k suchému jihu!"
Kolem řeky jeli mnohem pomaleji, než kdyby bylo pěkné počasí. Za normálních okolností by nebyl problém najít takový místní orientační bod jako je velký suchý jihu. V dešti ho málem minuli. Krispos najel s Pokrokem do řeky. Dojel asi do čtvrtiny a voda dosahovala koni až po břicho. „Nebude to tak jednoduché, jak to ten farmář popisoval." poznamenal.
„To tedy nebude." Sarkis ukázal na západní břeh řeky. Tam čekali jezdci s luky a oštěpy. Další neustále přijížděli „Máme přesilu." řekl Krispos nepřesvědčivě. „To máme." I Sarkisův hlas nezněl nijak nadšeně. Upozornil Krispa na problém, kterého si také všiml. „Nemůžeme svou převahu využít protože brod je příliš úzký. Tam, kde je to důležité, mají přesilu oni."
„O tomhle brodu věděli," přemýšlel Krispos nahlas. „Jakmile jsme přijeli k mostu, začali se přemisťovat sem."
Sarkis smutně přikývl. „Asi budou i u toho druhého, tam kde se Eriza láme."
„Mizerný déšť!" zavrčel Krispos.
„Musíme sehnat dalšího domorodec," navrhnul Sarkis. „Dnes nebo později najdeme nechráněný brod. Jakmile budeme na druhé straně, nebude problém zahnat vzbouřence pryč od řeky." Generál nepatřil k těm. kteří se snadno vzdávají.
Krispovi to trvalo déle. Déšť, který se mu rozstřikoval na tváři a stékal do vousů, mu na náladě nepřidal. „Pokud se zvedne hladina řeky, žádný brod nenajdeme, i kdybychom se ptali, koho chtěli."'
„Na tom něco je." řekl Sarkis. „ale když my se nemůžeme dostat k nim, nemohou ani oni k nám."
Ačkoliv Krispos přikývl tato myšlenka ho utěšila méně než Sarka. Generál uvažoval jako voják, tak to mělo být. Ale Krispos jako Autokrat se na věci musel dívat ze širšího pohledu. Celé Videsánské císařství mu podle práva patřilo; jakákoliv jeho část. která odmítala jeho vládu, tím urážela jeho osobně.
„Najdeme brod,"„ řekl Sarkjs.
Nalézt brod, který nehlídali Petronovi muži, jim trvalo dva dny a Krispos už ztrácel trpělivost. Konečně začali jeho muži po skupinkách přecházet na druhou stranu řeky. Ačkoliv farmář, který jim o brodu řekl, přísahal, že je snadné přes něj přejít, museli koně bojovat o každý krok, aby se dostali na druhou stranu.
Halogai čekali s Krispem, až bude celá armáda na druhém břehu. Při přechodu řeky se museli držet ocasů koní posledních jezdců; Eriza by smetla každého muže, který by se pokusil přejít pěší a bez opory. Halogajským gardistům déšť vůbec nevadil. „V naší zemi, Veličenstvo, prší na konci jara a v létě," řekl Vagn. Ostatní seveřané mu hlasitě přitakávali.
„Není divu, že se vám tak líbí na jihu," odpověděl Krispos.
„Něco na tom bude, Veličenstvo," řekl Vagn. „Pro nás je i počasí v Kubratu příjemné."
Protože strávil v Kubratu několik let, připadala Krispovi ta představa hrozná. Pochopil, jak drsný musí být život v Halogalandu - a získal další důvod k obavám. Zeptal se, „když teď Harvas Černý plášť a jeho žoldáci drží Kubrat. je možné, že se tam začnou usazovat Halogai natrvalo?"
„Je to možné, Veličenstvo." odpověděl Vagn po krátkém zamyšlení. „Další problém pro Videssos?"
„Ano," byla Krispova odpověď. Už věděl, že se proti Petronovi nemůže spolehnout na věrnost svých videsánských vojáků. Pokud vyrazí do boje proti Harvovi, bude moci důvěřovat své osobní gardě?
Všechno popořadě, řekl si v duchu. Jakmile se vypořádá s Petronem, téměř všichni řadoví vojáci se postaví na jeho stranu, zvlášť když bude bojovat proti vnějšímu nepříteli.
„Vaše Veličenstvo!" zavolal někdo. „Vaše Veličenstvo!"
„Tady jsem." ozval se Krispos. Halogai, kteří už byli připraveni na přechod řeky. se otočili a zformovali se do obranného postavení kolem svého pána. Tato automatická reakce potvrdila Krispovi lépe než jakákoliv přísaha, jejich věrnost.
Ukázalo, že muž, který Krispa hledal, byl promočený a špinavý" císařský posel sedící na hřbetě zchváceného koně.
„Mám pro vás zprávu, Vaše Veličenstvo, od Sevasta Mavra," řekl a vytáhl pouzdro z navoskované a olejem impregnované kůže. „Jestli chcete, mohu vám říci. co obsahuje. Abych řekl pravdu, nic příjemného to není."
„Mluv, posoudím to sám." nařídil mu Krispos a přemýšlel, jak špatné zprávy ho čekají. Asi hodně špatné, protože posel znervózněl. „„Mluv! Proboha, já vím. že zprávy pouze nosíš a nemůžeš za to. co je v nich."

„Děkuji vám, Vaše Veličenstvo.“ Přestože pršelo, posel si jazykem navlhčil rty. než pokračoval. Zpráva, kterou přinášel, však byla ještě mnohem horší, než si Krispos dokázal představit. „Veličenstvo, Harvas a jeho žoldáci vyplenili město Develtos.“

3.

Krispos si uvědomil, že skřípe zuby, a donutil se přestat. Přesto cítil, že ho to táhne na dvě strany. Jak se mohl vypořádat s Petronem, když Harvas Černý plášť zaútočil na císařství? A jak mohl bojovat proti Harvovi. když mu hrozila vzpoura vedená Petronem?
„Veličenstvo“, ozval se posel, když byl Krispos delší dobu zticha. „Jaké jsou vaše rozkazy Veličenstvo?“
Správná otázka, pomyslel si Krispos. Drsně se usmál. „Přikazuji, aby Harvas táhl k ledu a Petronas s ním. Ani jeden z nich se ale o moje rozkazy vůbec nestará, takže mám smůlu.“
S přímostí, jakou si posel nemohl dovolit, se Sarkis zeptal,
„Co budete dělat. Vaše Veličenstvo?“
Krispos nad tím přemýšlel, zatímco okolo něj šuměl vytrvale déšť. Část jeho myšlenek se týkala i Sarka. Pokud tady generála nechá samotného, zůstane mu věrný, nebo přeběhne k Petronovi?“ Kdyby přešel na stranu vzbouřenců, celá západní polovina císařství, snad kromě předměstí na břehu Dobytčího průlivu. by byla ztracená. Ale když se soustředí pouze na Petronovu porážku, jak velkou část císařství mezitím Harvas zničí?
Zjistil, že problém, který řeší. je pouze další podobou nevyslovitelných otázek, které si neustále kladl. Jako kdyby neměl nejmenší pochybnost, že mu Sarkis zůstane věrný -jako by ho ani ve snu nenapadlo, že by se něco takového mohlo stát - řekl. „pojedu zpátky do města. S Harvem se nejlépe vypořádám odtamtud. Teď. když jsme se dostali na druhý břeh Erizy chci, abys šel Petronovi po krku se vším, co máš k dispozici. Pokud se ti podaří ho porazit ještě tuto zimu, odměna tě nemine.“
Generálovy oči byly temné, a neproniknutelné jako dvě tuně odrážející půlnoční oblohu. Přesto měl Krispos pocit, že v jejich hloubi uviděl slabé světélko, jak kdyby se v tůni zrcadlilo světlo jediné hvězdy. Sarkis zasalutoval a řekl, „Můžete se na mne spolehnout. Vaše Veličenstvo.“
„Spoléhám,“„ odpověděl Krispos králce. Přál si, aby nemusel. Doufal, že to Sarkis neví, ale předpokládal - napůl se obával - že vaspurakánsky voják je natolik chytrý, že mu to dojde.
Thvari se vmísil do jejich debaty. „Moji muži vás doprovodí do města, Veličenstvo.“
„Stačí mi jeden oddíl,“ odpověděl Krispos. „Chci, aby zbytek tady zůstal se Sarkem a pomohl mu vypořádat se s Petronem.“
Ale Thvari zavrtěl hlavou. „Jsme vaše osobní stráž, Veličenstvo. Přísahali jsme našim bohům, že budeme chránit vaše tělo. Náš úkol splníme; sloužíme vám, nikoliv Videssosu.“
„Palácoví eunuchové si myslí, že mají právo říkat Autokratovi. co má dělat.“ prohlásil Krispos napůl pobaveným a napůl mrzutým hlasem. „Ty si to o sobě myslíš také. Thvari?“
Halogajský kapitán si založil ruce a bok. „V téhle věci ano. Veličenstvo. Myslete na to. že v zemi je vzpoura. Jeden oddíl, dokonce ani celá rota nemůže dostatečně zajistit vaši bezpečnost.“
Krispos pochopil, že Thvari neustoupí. „Jak si přeješ.“ řekl rezignovaně s pocitem, že čím déle sedí na trůnu, tím méně mu jeho moc připadá neomezená.
Jak už to tak bývá, po cestě zpátky nepotkali ani živáčka. Viděli pouze jednoho poutníka, který je určitě považoval za nepřátele: mnicha, který se na hřbetě mezka trmácel na západ a kápi své modré kutny měl staženou hluboko do tváře, aby se chránil proti dešti. Jakmile je spatřil, popohnal své zvíře ke klusu a širokým obloukem objel blížící se vojáky. Trvalo mu dlouho, než se znovu odvážil vrátit se na silnici.
Halogai se vysmívali mnichovu strachu. Krispos se s jemnou ironií v hlase zeptal. „Statečný kapitáne Thvari, myslíte. že by mě oddíl vašich mužů dokázal ochránit před takovým útočníkem?“
Thvari se nenechal nachytat. „Jak se tak na něj dívám, Veličenstvo, jeden oddíl by na něj asi nestačil.“ Krispos se musel zasmát. Seveřan pokračoval vážnějším hlasem. „Na druhou stranu, nikdo nemůže vědět, co by se stalo, kdybyste jel sám jenom s jedním oddílem. Třeba byste narazil na celou armádu Petronových banditů. Bohové s oblibou sesílají takové pohromy na lidi, kteří se nestarají o vlastní bezpečnost. Žádný člověk neunikne svému osudu, ale je zbytečné mu chodil naproti.“
„Už vím, proč se nám ten mnich vyhnul.“ prohlásil Krispos. „Aby s tebou nemusel diskutovat o teologii.“
„Jenom pár Halogai se modlí k Phosovi a není to tím, že by se kněží málo snažili.“ odpověděl Thvari. „Váš bůh vyhovuje vašemu císařství a nám vyhovují naši bohové.“ Krispos zůstával přesvědčen o falešnosti severských bohů, ale nemohl popírat schopnosti mužů, kteří je vyznávali.
Se svojí gardou dorazil do předměstí na břehu Dobytčího průlivu o dva dny později. Posel dorazil před nimi; lodě. které je měly odvézt na druhou stranu, byly připraveny k odplutí. Přestože cesta lodí byla poměrně krátká. Krispos vystupoval na břeh zeleny a s neklidným žaludkem, protože severní vítr. který přinášel podzimní deště, rozbouřil moře v průlivu. Když se dotkl nohou pevné půdy. požehnal se slunečním znamením. Phosovo slunce ovšem skrz těžká a šedá mračna nebylo vidět.
V císařské rezidenci ho uvítali zachmuřeni sluhové. „Trochu života do toho umírání.“ snažil se je povzbudit. „Svět ještě neskončil.“ Poklepal na pouzdro se zprávou, kterou dostal od posla. „Já vím. že ztráta Develtosu je nepříjemná, ale myslím, že vím jak to řešit nebo jak aspoň udržet Harva na uzdě. dokud se nevypořádám s Petronem.“
„Výborně, Vaše Veličenstvo. Jsem rád. že to říkáte.“ Ale v Barsymově (váři nebyla patrná žádná známka radosti. Krispos si v duchu řekl, to je celý on - nikdy se netváří vesele. Vestiarios ale pokračoval. „Veličenstvo, obávám se. že

špatné zprávy tím ještě nekončí.“
Krispos ztuhnul. Jakmile měl pocit, že jeden problém vyřešil, už se na obzoru objevil další. „Řekni mi. co se stalo.“ řekl unaveně.
„Jak si přejete. Vaše Veličenstvo. Bezpochyby pochopíte, že volba nejsvětějšího opata Pyrrha ekumenickým patriarchou vnesla do kláštera svatého Skina určitý zmatek. Tak přísný opat jako Pyrrhos, troufám si tvrdit, netrpěl ve svém klášteře nikoho, kdo by měl mezi ostatními mnichy větší autoritu. A tak se ukázalo, že nikdo nevěnoval pozornost příchodům a odchodům mnichu z kláštera. Výsledkem je. Vaše Veličenstvo, že bývalý patriarcha Gnatios není k nalezení.“
Krispos zavrčel, jako by dostal ránu do žaludku. Okamžitě si vzpomněl na mnicha, který se tak vylekal, když na cestě na západ potkal Krispa s jeho gardou. Nemohl si být jistý, že to byl právě Gnatios. ale mnich jel přesně tam. kam by zamířil i bývalý patriarcha, pokud by se dostal na svobodu - na území, které měl pod kontrolou Petronas. Popsal celou příhodu Barsymovi a dodal, „takže teď bude mít Petronas vlastního patriarchu, který ho může korunovat a prohlásit Pyrrhovo jmenování za neplatné.“
„To je pravděpodobné.“ souhlasil Barsymes. Sklonil hlavu ke Krispovi a polohlasně dodal. „na to, že jste na trůnu nový - v podstatě i ve městě s jeho intrikami - prokazujete, že máte pro takové manévry cit.“
„Přesně to bych totiž udělal, kdybych byl na Petronovč místě,“ odpověděl Krispos s pokrčením ramen.
„Máte pravdu. Ale Petronas je v tomhle oboru mistr, takže můj názor nevyvracíte.“
„To vím moc dobře. Od koho myslíš, že jsem se učil?“ Krispos se na chvíli zamyslel, než pokračoval, „až půjdeš, pošli mi sem písaře. Musím Gnatia prohlásit za psance a vypsat odměnu za jeho zajetí nebo smrt. Myslím, že bych měl ještě požádat Pyrrha, aby ho exkomunikoval.“
„Ekumenický patriarcha pochopil, co je jeho povinností.“ řekl Barsymes. „Včera vydal anatéma proti Gnatiovi a veřejně ho přečetl v Nejvyšším chrámu. Musím říct, že to byl hodně drsný dokument, i ve srovnání s jinými prohlášeními stejného druhu. Několik frází mi utkvělo v paměti, jako třeba: 'vřed na těle církve' , 'duševně malomocný' nebo 'zmije syčící na oltáři'“
„Ti dva se nikdy neměli rádi.“ konstatoval Krispos. Viděl, že Barsymes zvedl obočí, jako by to považoval za velmi jemné hodnocení jejich vztahu. S povzdechem pokračoval. „Problém je v tom. že Gnatios okamžitě vydá podobné anatéma proti Pyrrhovi, takže nakonec ani jeden z nich ničeho nedosáhne.“
„Pyrrhos to udělal první, vládne církevní hierarchii a káže v Nejvyšším chrámu. Jeho slov a budou mít větší váhu,“ řekl Barsimes.
„To je pravda.“ uznal Krispos. Ta myšlenka ho trochu utěšila. Protože to bylo jediné potěšení, které si mohl za posledních několik dní dopřát, pořádně si ho vychutnal.
Generálu Agapetovi přibyla na pravé tváři nová čerstvá jizva. Velikostí i umístěním se podobala staršímu zranění na druhé tváři. Zjevně se mu ulevilo, že zprávu o své porážce může podávat císaři v pokoji ve Velkém paláci a ne ve vězeňské cele nepříjemnému žalářníkovi. „Při jménu našeho boha přísaham, Veličenstvo, že stále nechápu, jak se ten mizera dostal s tolika muži do Develtosu za mými zady.“ řekl naříkavým hlasem. „Nerozumím ani, jak to město tak rychle dobyl.“ „Mě to taky udivuje,“ řekl Krispos. Znal Develtos, neveselou šedou pevnost, která chránila silnici z Videssosu do východního města Opsikionu. Její zdi mu připadaly nedobytně vysoké a pevné.
„Slyšel jsem. že nějakým kouzlem zničili jednu z věží a dostali se do města.“ prohlásil Iakovitzes.
Agapetos odsekl. „To bývá výmluva těch. kteří utekli jako první a utíkali nejrychleji. Lžou stejně dobře jako utíkají. Kdyby magie v bitvách fungovala aspoň z poloviny tak dobře, bojovali by ve válkách čarodějové a vojáci by mohli sedět doma a okopávat zahrádky.“
„Podle toho. co vím. tak jediní, kteří se z Develtosu dostali živí, byli právě ti, kteří utekli jako první a utíkali nejrychleji,“ přidal se Mavros. „Ostatní jsou mrtví.“
„To je pravda,“ musel souhlasit Agapetos. „Halogai jsou krvežízniví ďáblové a ten jejich Harvas mě dokonale převezl. Moji muži zadržovali nepřítele na jeho straně fronty a najednou se Harvas s celou armádou objevil za námi. Možná to bylo kouzlo. Nevím, jak jinak by to mohl dokázat. Ať se propadnu, jestli lžu.“
„Už jsem o Harvovi něco podobného slyšel,“ řekl Krispos. „Nikdy jsem tomu nevěřil; kdykoliv má někdo trochu štěstí, hned si všichni myslí, že je čaroděj. Ale asi to nemůžeme brát na lehkou váhu.“
„Říká se, že Halogai povraždili všechny kněze ve městě,“ připomněl Mavros. „Pokud je Harvas čaroděj, rozhodně nepoužívá moc od Phose.“
„Samozřejmě že pohanští Halogai nepoužívají Phosovu magii,“ řekl Iakovitzes. „A pokud pobili celé město, pochybuji, že by někoho ušetřili jenom proto, že má modré roucho. Vy byste to udělali?“ obratil se na ostatní.
Mavros věděl, že nejlépe udělá, když ho nebude brát vážně. „Omlouvám se. vzácný pane. ale musím se přiznat, že nevím, protože jsem nikdy žádné město nedrancoval.“
Některé Iakovitzovy sarkasmy dokázaly povzbudit. Většinou však dokázaly pouze naštvat posluchače. Aby tomu Krispos předešel, řekl, „Otázka je, co dělat teď? Pokud budu bojovat proti Petronovi a Harvovi zároveň, budu muset rozdělit svoje síly a nebudu se moci soustředit ani na jednoho z nich. Ale když si nebudu jednoho z nich všímat a bojovat jen proti druhému, bude mít volné pole působnosti.“
„Nezačínáš se ptát sám sebe, proč jsi vlastně chtěl být Autokratem?“ zeptal se Iakovitzes zlomyslně.
„Já jsem v podstatě nechtěl být Autokratem,“ odpověděl Krispos, „ale nechat se Anthimem zabít mi taky nepřipadalo jako dobré řešení.“
„Budeš si muset u jednoho ze svých nepřátel koupit trochu času, Krispe. aby ses zatím mohl vypořádat s tím druhým,“ řekl Mavros. „Kdybys neválčil s Petronem, mohl bych vzít čerstvé posily na sever a připojit se k Agapetovi proti Harvovi. Takhle jsem si to nedovolil, protože kdybys byl na západě poražen, potřeboval bys pomoc.“

„Jsem rád. že jsi zůstal tady," řekl Krispos rychle, protože si vzpomněl na Tanilisin dopis. „Štve mě to, ale obávám se, že máš pravdu. A štve mě to o to víc, že ten, koho budu muset vyplatit, je Harvas. Petronas mu zaplatil, aby zaútočil na Kubrat, takže víme, že bere zlato. Jakmile porazím Petrona -pokud si to bude náš dobrý bůh přát - milý Harvas nám to zlato vrátí i s úroky. Pokud si myslí, že někdy zapomenu na Develtos, nebo mu odpustím, pořádně se mýlí."
„Vybral sis správně." přikývl prudce Iakovitzes. „S Petronem nemůžeš uzavírat smlouvy; tím bys jen ukázal, že ho považuješ za sobě rovného. Vládnoucí Autokrat nemůže mít sobě rovného v celém císařství. Ale vyplacení cizího prince, aby nedělal Videssosu problémy - proč ne, to se dělalo vždycky."
Krispos se podíval na Mavra. který také přikývl. Agapetos řekl. „Přesně tak, Veličenstvo, nejdřív ukončete občanskou válku. Jakmile budete mít pod svou vládou celou zemi, můžete se ve vhodný okamžik vypořádat s Harvem jednou provždy."
„Kolik Petronas zaplatil Harvovi a jeho zabijákům za napadení Kubratu?" zeptal se Krispos.
„Padesát liber zlata - tři tisíce šestset zlatých mincí."„ odpověděl okamžitě Iakovitzes.
„V tom případě mu můžeš nabídnout až dvojnásobek, pokud to bude potřeba, když mi zaručí jeden rok míru," řekl Krispos. „Věřím, že jsi tak schopný, že to ujednáš na podstatně méně."
Iakovitzes na něho zíral. „Bál jsem se. že to takhle skončí."'
„Jsi můj nejlepší vyslanec." řekl Krispos. „Kolik poselství na sever už jsi vedl? Poprvé jsme se přeci potkali v Kubratu. pamatuješ? Stále nosím na krku zlatou minci, kterou jsem dostal od starého chána Omurtaga. když jsi tehdy vykupoval zajaté videsánské farmáře, ke kterým jsem patřil. Takže víš. co je třeba, a já vím, že se na tebe mohu spolehnout."
„Kdyby šlo o cestu do Kubratu nebo do Khatrishe. nebo dokonce do Tliatagushe. nepřemýšlel bych a jel, ačkoliv jsou to zatraceně barbarské končiny." řekl Iakovitzes pomalu. „Ale Harvas „. Harvas je něco jiného. Řeknu to na rovinu. Krispe - Vaše Veličenstvo - mám z něho strach. Jemu nejde jen o válečnou kořist. On chce zabíjet a možná ještě něco víc."
„I já z něho mám strach," souhlasil Krispos. .Jestli si myslíš, že to bude nebezpečné, Iakovitze, nepošlu tě tam."
„Ne, pojedu." Iakovitzes si rukou pročísl prošedivělé vlasy. „Nakonec, co mi může udělat? Za prvé, možná bude jednoho krásného dne potřebovat poslat vyslance sem a já vím - a on to také moc dobře ví - že bys mu oplatil jakoukoliv škodu, kterou by mi způsobil. A za druhé, povezu mu zlato. spoustu zlata. Jak bych ho tím mohl naštvat?"
Mavros se na malého šlechtice potměšile podíval. „Pokud by to někdo dokázal. Iakovitze, tak ty jsi ten správný člověk."
„Ach. Vaše Výsosti," řekl Iakovitzes s lítostí," kdybyste se tak náhle nestal druhým mužem císařství, buďte ujištěn, že bych vám upřímně řekl. jaký jste nestydatý, nafoukaný a drzý kříženec hada a kukačky."„ Poslední slova už křičel, rudý ve tváři a s vyvalenýma očima.
„Milý a zdvořilý jako vždy,"„ řekl mu Krispos, který se musel přemáhat, aby se nerozesmál.
„Tak ty taky?" zamračil se Iakovitzes. „No, radši si dávejte pozor na jazyk, Vaše Veličenstvo. Protože jestli se naštvu, tak o vás řeknu cokoliv, jen aby se mi ulevilo a vůbec se nebudu trápit s nějakou urážkou majestátu, protože když mě předáte katovi se sekerou, aspoň budu mít jistotu, že mě nepošlete k Harvovi.
„Záleží na tom, co ti nechám useknout," prohlásil Krispos.
Iakovitzes si v předstíraném zděšení chránil rozkrok. Zrovna v tu chvíli Barsymes přinesl plný džbán vína a tác s uzenými chapadly chobotnic. .Je jen málo mužů. kterým bych to mohl říci, vznešený pane, ale předpokládám, že ani takový trest by vaše chováni nezměnil."
„Díky." řekl klidně Iakovitzes, takže i nevzrušitelný vestiarios překvapeně zamrkal. Krispos zvedl svůj pohár k přípitku. Dokud měl Iakovitzes svůj jazyk, byl stále ozbrojena nebezpečný.

* * *

Iakovitzes vyrazil na cestu o několik dní později. Krispos na něho po krátké době přestal myslet; vzhledem ke stavu silnic se stejně vrátí nejdříve na jaře.
V tu chvíli bylo mnohem důležitější Sarkovo tažení proti Petronovi. Zprávy, které generál posílal, byly celkem příznivé, ale přesto postupoval díky počasí hlemýždím tempem. Stále pršelo, když dorazil na Petronovo území. „Zahnali jsme na západ jezdecké oddíly, které se nám odvážily vzdorovat." psal Sarkis. „a spálili jsme usedlost, kterou bránily. Byla příliš mokrá, aby hořela pořádně, ale přesto bude nějaký čas trvat, než ji budou moci znovu použít."
Když byl Krispos mladý, zdálo se mu. že se svět v zimě smrskne na vesnici, ve které žil, a její nejbližší okolí. I když se stal Autokratem. zažíval podobný pocit. Ačkoliv do města Videssosu přicházely zprávy z celého císařství, cokoliv za jeho hradbami působilo mlhavě a vzdáleně jako v husté mlze. I z toho důvodu věnoval Krispos největší pozornost lidem, kteří ho obklopovali.
Na den zimního slunovratu byla Dara očividně těhotná, i když v zimních šatech, které si oblékla na představení do Amfiteátru, si toho těžko mohl někdo všimnout. O zimním slunovratu bylo všechno povoleno; dvojice mimů dosti oplzlým způsobem ztvárnila Krispův vztah k Daře v době, když ještě Anthimos žil. Krispos se smál, i když mu některé vtipy týkající se jeho osoby vůbec nepřipadaly vtipné. Dara se nejdříve mračila, ale po chvíli se k němu přidala, i když si neodpustila poznámku, „některé z těch takzvaných klaunů by měli za odměnu nechat vláčet koňmi po Palamově náměstí."
„Je den zimního slunovratu," řekl Krispos, jako by to vysvětlovalo všechno. Pro něho ano.
Pod schody do císařské rezidence zapálili sluhové slavnostní oheň. Hranice ještě plápolala, když se císařský' pár vracel z Amfiteátru. Krispos sesedl z Pokroka a podal jeho uzdu čekajícímu štolbovi. Potom se rozeběhl, jednou rukou si přidržoval korunu na hlavě a skočil přes oheň. „Ať neštěstí shoří v ohni!" vykřikl, když letěl nad plamem.

O chvilku později uslyšel dupot nohou. „Ať neštěstí shoří v ohni!“ vykřikla Dara. Její skok ji sotva přenesl přes oheň. Když dopadla, zavrávorala. Kdyby jí Krispos rychle nepřispěchal na pomoc, upadla by.
„To byla pěkná hloupost,“ zlobil se Krispos. „Vždyť poslední měsíc cestuješ jenom v nosítkách právě proto, aby ses neunavila nebo si neublížila. A ty si klidně jdeš a zbytečně riskuješ - a kvůli čemu! Kvůli dětské říkačce!“
Odtáhla se od něho. „Nejsem z porcelánu, to moc dobře víš. Nesesypu se hned, když se na mě někdo křivě podívá. A navíc -“ Ztišila hlas. „- nemyslíš, že s Petronem, Gnatiem a Harvem je toho neštěstí na jednoho člověka příliš?“
Jeho vztek zmizel jako sníh kolem ohně. „Máš pravdu.“ Objal ji kolem ramen. „Ale přál bych si, abys dávala větší pozor.“
Setřásla ho. Uvědomil si. že se jí opět něčím dotkl. Zeptala se, „Přeješ si to kvůli mně, nebo kvůli dítěti, které čekám?“
„Kvůli vám oběma,“ odpověděl Krispos podle pravdy. Dara ho však nepřestávala sledovat. Krispos řekl, „No tak, copak stavím nějaké bazény pro bělice'?“
Dara zamrkala a rozesmála se. „Ne. předpokládám že ne.“ Bělicemi Anthimos nazval ženy nevalné pověsti, které tvořily ústřední téma jednoho z jeho posledním projektů - byl to jeden z mála okamžiků, kdy Anthimos nenazýval věci pravými jmény, pomyslel si Krispos. Dara pokračovala, „Divíš se, že nedokážu hned bezvýhradně důvěřovat, když jsem tak dlouho žila s takovým člověkem?“
Místo odpovědi ji Krispos znovu objal. Tentokrát jeho objetí strpěla. Společně vyšli po schodech a prošli chodbou. Když vstoupili do ložnice. Dara za nimi zavřela dveře a zajistila je závorou. Na Krispův tázavý pohled odpověděla, „Ty jsi přeci říkal, že je den zimního slunovratu.“
Rychle se svlékli a zalezli pod přikrývky. Ačkoliv kanálky pod podlahou proudil teplý vzduch, ložnice byla stále studená. Krispos rukou přejel zvětšující se Darino bříško. Dara Sešpulila rty do zvláštního výrazu, ve kterém se mísila hrdost se studem. „Sama sobě se mnohem víc líbím s menším břichem.“ řekla.
„Mně se líbíš taková, jaká jsi.“ Aby dokázal, že to myslí vážně, hladil ji dál.
Dara se zamračila. „Tak tobě se líbilo, když jsem každé ráno a skoro každý večer chodila zvracet? Naštěstí už teď tak často nemusím, díky bohu.“
„To jsem rád.“ řekl Krispos. „Já -“ Zarazil se. Pod jeho dlani se něco - pohnulo? otočilo? Nedokázal najít to správné slovo. Překvapeným hlasem se zeptal, „To bylo dítě'?“
Dara přikývla. „Cítím ho. -“ Dara vždycky mluvilo o dítěti jako o něm. „-jak se hýbe. už asi týden nebo deset dní. Tohle bylo zatím nejsilnější. Není divu, žes to cílil.“
„Jak to cítíš ty?“ zeptal se Krispos, náhle víc zvědavý než vzrušený. Jemně se dotkl jejího břicha s nadějí, že se dítě uvnitř znovu pohne.
„Je to skoro jako-“„ Dara se zamračila a zavrtěla hlavou. „ Chtěla jsem říct že je to jako kručení v břiše, jako když sním hodně salátu s okurkou a chobotnicemi. Trochu ano. ale jenom ze začátku. Tohle se nedalo přirovnat k ničemu, jestli mi rozumíš. Pochopil bys to, kdybys byl žena.“
„To asi ano. Ale protože nejsem, musím se zeptat.“ Dítě. jako kdyby je slyšelo, se pohnulo znovu. Krispos Dani objal.
„To je naše dílo!“ prohlásil, než si stačil uvědomit, že on s tím nemá možná nic společného.
Pokud si to Dara uvědomila, nedala to nijak najevo. „Asi jsme to jenom začali,“ řekla kousavě, „ale já musím obstarat zbytek.“
„Ale jdi, ty.“ Dotek Dariny teplé, jemné kůže Krispovi připomněl, proč vlastně spolu leží v posteli. Otočil Dani na záda. Lehl si k ní, podíval se na ni a řekl, „protože si stěžuješ, dnes v noci obstarám všechno sám.“
„To je naprosto spravedlivé,“ odpověděla Dara.a její oči se zaleskly ve světle lampy. „Stejně to takhle nebudeme moci dělat dlouho - dalo by se říct, že se nám někdo postaví do cesty. Takže“, na chvíli se zarazila, protože její dech se zrychlil. „- si to musíme užít. dokud to jde.“
„Přesně tak,“ souhlasil Krispos. „Přesně tak.“
Zpráva, kterou Iakovitzes odeslal těsně před zimním slunovratem dorazila ke Krispovi několik týdnu po skončení slavností. Přesto byl Krispos rád, že ji dostal. „Harvas byl ochoten zlato přijmout. Dohadovali jsme se jenom o výši našeho poplatku. Není to žádný halogajský hlupák: smlouval o každý měďák jako prodavač garnátů ve městě (k mé smůle tady žádné garnáty nemáme - jenom mizerné skopové a hovězí). Bůh je mi svědkem. Vaše Veličenstvo, ten člověk mě vyděsil: je hrozně krutý a zároveň neuvěřitelně vychytralý. Ale myslím, že svůj úkol jsem splnil. S pozdravem z mrazivého Pliskavosu -'„
Krispos se musel usmát, když pergamen odkládal. Dokázal si živě představit, jak Iakovitzes nenechává svůj ostrý jazyk zahálet a využívá toho, že barbarský náčelník je příliš pomalý, aby pochopil, že byl uražen. Potom si přečetl dopis znovu. Pokud byl Harvas Černý plášť chytrý - a všechno, co o něm Krispos věděl, o tom svědčilo - mohl by Iakovitzes svých poznámek litovat.
Znovu dopis sbalil a převázal ho stuhou. Iakovitzes jednal s barbary už skoro třicet let - po celý Krispův život. Byl natolik zkušený, aby nezašel příliš daleko.
Poměrně klidná zima náhle skončila, když Pyrrhos vykázal čtyři kněze z jejich chrámu. Když se to Krispos z Pyrrhova dopisu dozvěděl, nechal si patriarchu zavolat. „K čemu to všechno?“ zeptal se a ukázal na pergamen. „Myslel jsem, že jsem vám říkal, že chci mít v chrámech klid.“„
„To jste říkal, Vaše Veličenstvo, ale k čemu je klid bez pravé víry?“ Pyrrhos. jak Krispos už dávno věděl, nebyl schopen kompromisu. Patriarcha pokračoval, „jak jste si určitě přečetl v mém memorandu, měl jsem ve všech čtyřech případech vážný důvod. Bryones chrámu svatého Nestoná se odvážil kázat o tom. že jste falešný Autokrat a já falešný patriarcha.“
„To opravdu nejde.“ souhlasil Krispos. Přál si. aby se Gnatios nikdy nedostal ze své klášterní cely. Nejenže propůjčil Petronově vzpouře zdání legitimity, ale zároveň se k němu jako k patriarchovi v exilu upínala pozornost kněží, pro které

byla Pyrrhova interpretace církevního práva a tradic nepřijatelná.
„Dále," řekl patriarcha a na prstech vypočítával prohřešky kněží. „Norikos z chrámu svatého Thelalaia žil se ženou, což je přestupek, který byl tak dlouho tolerován jen vinou Gnatiovy nedbalosti. Kněz Loutzoulos měl zálibu v hedvábí a uznáte sám. že takové oblečení se naprosto neslučuje s jeho postavením. A Savianos „." Pyrrhos dramaticky ztišil hlas. „Savianos se přihlásil ke kacířské myšlence Rovnováhy.„
„Opravdu?" Krispos si pamatoval, že Savianos protestoval proti Pyrrhové zvolení patriarchou. Byl si jistý, že ani Pyrrhos nezapomněl. „Jak to víte?" zeptal se. překvapený Pyrrhovou pomstychtivostí.
„Usvědčují ho jeho vlastní slova. Vaše Veličenstvo," řekl Pyrrhos. „V jednom ze svých kázání prohlásil, že Skotos zastínil Phosovo zářivé světlo. Jak jinak si mám takovou větu vysvětlit, než že dobrý' bůh a temný pán' Odplivl si v rituálním gestu odmítnutí Skota. „- si jsou rovni a udržují tak Věčnou Rovnováhu'.'„
Císařské vyznání víry tvrdilo, že Phos nakonec Skota porazí. Ve východních částech Khatrishe a Thatagushe lidé také uctívali Phose, ale jejich kněží tvrdili, že žádný člověk nemůže vědět, jestli nakonec vyhraje dobro nebo zlo - běžně se tomu říkalo princip Rovnováhy.
Krispos věděl, že taková představa je přitažlivá i pro některé videsánské teology. Přesto se zeptal, .jste si jistý, že je to jediný způsob, jak si Savianova slova vysvětlit?"
Pyrrhovy oči se nebezpečně zablýskly. „Řekněte mi nějaký - jiný."
Krispos už poněkolikáté v životě zalitoval, že jeho vzdělání nesahá dál než k čtení a psaní, sčítání a odčítání. „Možná tím chtěl jenom obrazně říci. že zlo je stále na světě přítomné. Phos ještě nezvítězil, jak víte."
„Když vidím tu spoustu hříchu všude kolem sebe, nijak o tom nepochybuji." Pyrrhos zavrtěl hlavou. „Ne, Veličenstvo, obávám se, že Savianova slova není možné interpretovat tak nevinně. Pokud člověk v Savianově postavení takovým způsobem mluví o Skotovi, nevěští to nic dobrého."
„Představte si, že by stejně mluvil kněz. Který stál vždy na vaší straně." řekl Krispos. „Co byste s ním udělal'?"
„Pokáral bych ho, potrestal a nakonec vykázal z chrámu." odpověděl Pyrrhos bez sebemenšího zaváhání. „Zlo zůstává zlem, bez ohledu na to. z čích úst vyšlo. Kéž nás před ním náš velkorysý a milosrdný pán chrání." Požehnal se slunečním znamením.
I Krispos načrtnul na prsou knihový symbol slunečního boha. Prohlížel si patriarchu, kterého sám stvořil. Nakonec se váhavě rozhodl Pyrrhovi důvěřovat. Pyrrhos byl přísný, ale ještě v rozumné míře. S povzdechem Krispos řekl. „dobrá, nejsvětější pane, udělejte, co uznáte za vhodné."
„Buďte si jist. že udělám. Vaše Veličenstvo. Tito čtyři jsou však jenom sněhem pokrytým vrcholkem hory korupce. Ve světle Phosova slunce září nejjasněji, ale to mi nezabrání, aby viděl i zbytek hory."
„Počkejte chvíli." řekl Krispos rychle a zvedl ruku. „Nejmenoval jsem vás do vašeho úřadu proto, abyste šířil v církvi chaos."
„Úkolem patriarchy je vykořenit hřích všude, kde na něj narazí," řekl Pyrrhos. „Pokud si myslíte, že bych měl dělat jiné věci, klidně mě ihned odvolejte." Sklonil hlavu, aby ukázal, že předem přijímá vůli svého pána.
Krispos si uvědomil, že v Pyrrhovi konečné našel někoho ještě tvrdohlavějšího, než. byl sám. Zároveň pochopil, jak byl naivní, když si myslel, že zodpovědnost úřadu patriarchy Pyrrha naučí větší toleranci. Dokud ho ale nebude moci zbavit úřadu - a v tuto chvíli neměl nikoho, kdo mohl být Gnatiovi soupeřem - bude to s ním muset vydržet.
„Jak jsem říkal, nejsvětější pane, jednejte podle svého nejlepšího svědomí." řekl. „Ale pamatujete přitom na -"„ Jak tomu Savianos říkal?"- na princip teologické ekonomie?"
„Buďte ujištěn. Vaše Veličenstvo, že ho mám na mysli všude, kde je to možné." řekl Pyrrhos. „Ale musím vás varovat: tento princip všechny problémy nevyřeší, i když se najdou tací, kteří to tvrdí."
Ne, pomyslel si Krispos, Pyrrhos se jen tak nevzdá. Krátce přikývl na znamení, že audience skončila. Pyrrhos ulehl na tvář v rituálním pozdravu - přestože měl mnoho chyb, neúcta k císařskému úřadu mezi ně nepatřila - vstal a odešel. Jakmile byl pryč. Krispos si poručil džbán vína.

S pohledem upřeným na mapu císařství Krispos prohlásil, „ještě štěstí, že se ti Harvovi hrdlořezi po dobytí Develtosu stáhli zpátky na sever. Kdyby se snažili, pravděpodobně by se probili až k Moři námořníků a rozdělili by východní provincie na dvě poloviny.
„Tím by nám život příliš neulehčili,„ souhlasil Mavros. „Ale i tak máš dost práce s obnovou města Develtosu."
„Už jsem v té věci podnikl první kroky," řekl Krispos. „Nechal jsem rozhlásil mezi městskými cechy, že státní pokladna zaplatí dvojnásobek běžné denní mzdy všem hrnčířům, kameníkům, cihlářům, štukatérům a tesařům, kteří budou ochotni jít na léto do Develtosu. Podle toho, co mi cechovní mistři nahlásili, budeme mít dostatek dobrovolníků, aby město do podzimu znovu stálo."
„Cechy jsou dobrá věc, když od lidí něco potřebuješ." souhlasil Mavros. Práce byla v hlavním městě kontrolovaná stejně jako všechno ostatní. Představení cechů se zodpovídali městskému eparchovi a společně tvořili něco jako městskou vládu. Mavros se ušklíbl a pokračoval, „kameníků bude asi potřeba víc než jen pár. pokud mají vyspravit městské hradby."
„Máš pravdu," souhlasil Krispos. Zprávy od uprchlíku a od pozdějších svědku popisovaly, že celá jedna strana opevnění je zničená, nejspíše kouzlem. Nechráněným místem do města pronikli Harvovi žoldáci a zahájili masakr. „Až doteď jsem si myslel, že válečná magie je obyčejná ztráta času, protože nikdo není schopen potřebného soustředění."
„Já jsem si to myslel také." řekl Mavros. „Mluvil jsem o tom s tvým přítelem Trokoimdem a několika dalšími čaroději. Podle toho. co říkali, nešlo o válečnou magii v pravém slova smyslu. Harvas nebo někdo v jeho službách dokázal dostat vojáky přes frontu do Develtosu, aniž by si někdo něčeho všiml. Tím si značně zjednodušil situaci, protože posádka si ničeho nevšimla, dokud jim nezačaly kameny padat na hlavu."

„A to už bylo pozdě.“ konstatoval Krispos. Mavros přikývl. Krispos dodal, „Zůstává tedy vyřešit, jak dostal Harvas svoji armádu nepozorovaně až k hradbám.“
Mavros odpověď neznal, stejně jako nikdo jiný. Krispos byl u toho, když Trokoundos zpovídal Agapeta pomocí stejného zařízení jako kdysi Gnatia. Ani s magickou pomocí však generál neměl žádnou představu, jak se Harvvi muži dostali nepozorováni přes jeho armádu. Možná v tom magie hrála nějakou roli, ale s jistotou to nikdo tvrdit nemohl.
Krispos řekl. „proboha, doufám, že se Harvas s tou svou bandou neobjeví z ničeho nic před branami Videssosu, nezboří hradby a nevtrhne dovnitř.“„ Hradby císařského hlavního města byly mnohem silnější než v provinčním městě Develtosu, takže žádný vnější nepřítel nikdy Videssos nedobyl. Ani žádnému Videsánci se to nikdy nepodařilo, s výjimkou zrady. Harvas Černý plášť ale nebyl obyčejný nepřítel.
„Naši čarodějové jsou neustále na pozoru,“ řekl Mavros. „Nebude tak snadné nás překvapit, jak se to Harvovi podařilo v Develtosu. A překvapení, tvrdí mágové, bylo hlavní příčinou jeho úspěchu.“
„Hmm.“ Krispos si stejně dělal starosti. Možná protože byl na trůnu nový, říkal si; kdyby byl zkušenější, mohl by lépe posoudit, jak je Han as nebezpečný. Jako každý rozumný muž by se radši připravil na neexistující nebezpečí, než aby ignoroval nějaké skutečné. Řekl. „přál bych si, aby si Petronas pro svou vzpouru vybral jinou chvíli. Kdyby se vzdal, měl bych takovou radost, že bych ho nechal naživu. Harvas mi dělá větší starosti.“
„I poté. co jsi ho vyplatil?“
„Právě o to víc, že jsem ho vyplatil.“ Krispos se chvíli škrábal ve vousech, potom luskl prsty, jakoby se náhle rozhodl. „Napíšu Petronovi dopis a navrhnu mu to. Pokud se on a Gnatios vrátí do kláštera, nevyvodím z jejich účasti na vzpouře žádné důsledky.“ Zvýšil hlas. aby přivolal sekretáře.
Než písař dorazil, Mavros se zeptal, „a co když řekne ne?“
„Tak řekne ne. Budu na tom hůř než teď?“
Mavros se zamyslel a odpověděl, „když to bereš takhle, tak asi ne.“
Když dorazil písař, odložil voskovou tabulku a pisátko, aby mohl před Krispem ulehnout na tvář. Krispos netrpělivě čekal, než se zase postavil na nohy a mohl se věnovat tomu, proč přišel. Krispa už nebavilo svým podřízeným neustále opakovat, že na této formě pozdravu netrvá. Nikdo z nich to nechápal. Byl přeci Autokrat a jedině rituálním ulehnutím na tvář mu mohli dát najevo svou úctu.
Krispos dokončil diktát a řekl, „Přečti mi to, prosím.“ Písař mu přečetl celý dopis. Krispos se podíval na Mavra. Sevastos přikývl. Krispos řekl, „Dobrá. Přines mi kopii na pergamenu. Chci ji mít ještě dnes.“ Písař se uklonil a pospíchal pryč.
Krispos vstal a protáhl se. „Dostal jsem z toho mluvení nějakou žízeň. Co bys řekl poháru vína?“
„Poháru vína vždycky říkám ano a na důvodu nezáleží,“ odpověděl Mavros s úsměvem. „Chceš mi naznačit, že jsi tak zesláblý a žíznivý, že nedokážeš zavolat Barsyma? Udělám to za tebe, jestli chceš.“
„Ne, počkej,“ zarazil ho Krispos. „Uděláme mu ostudu a doneseme si víno sami.“ Věděl, že je to jenom maličká vzpoura proti dvorské etiketě, ale lepší malá než žádná.
Mavros pomalu obrátil oči v sloup. „Základy státu se bortí.“ Snad proto, že nedokázal brát nic vážně, sympatizoval se snahou svého adoptivního bratra o zachování aspoň trochy lidskosti.
Autokrat a Sevastos se po špičkách plížili po chodbě do spižírny a šklebili se při tom jako dva malí kluci, když vyrážejí na nepovolenou noční výpravu. Když prošli kolem pokoje, ve kterém Barsymes úkoloval úklidovou četu, museli se zastavit a přemáhat smích. Vestiarios stál zády ke dveřím, takže si jich nevšiml. Uklízecí jeho pokyny potřebovali, protože nábytek i červeně glazovanými dlaždicemi obložené stěny byly pokryty tlustou vrstvou prachu. Červený pokoj se používal, pouze když císařovna čekala dítě; jinak byl uzamčen. Dítě - Krispův nástupce, pokud to bude chlapec - by se mělo v tomto pokoji narodit.
Stejně bych rád věděl, jestli je moje, napadlo Krispa asi potisící. Pokaždé si odpověděl, že na tom nezáleží - a snažil se tomu uvěřit.
Víno, úspěšně dopravené a vypité, mu pomohlo tu dotěrnou otázku znovu zaplašit. Zvedl prázdný džbán. „Dáme si ještě?“ zeptal se Mavra.
„Určitě,“ nenechal se Mavros přemlouvat.
Krispos naléval do džbánu víno, když do spíže vstoupil Barsymes. Eunuchova protáhlá věčně nespokojená tvář se při pohledu na Krispa protáhla ještě víc. „Vaše Veličenstvo, máte sluhy, kteří mají za úkol vás obsluhovat.“
Kdyby to řekl naštvaně, Krispa by to určitě rozzlobilo. Jenže Barsymes byl jenom smutný. Krispos se začal cítit provinile. Jenže to, že vůbec cítí pocit viny, ho rozzlobilo. „Ty bys byl nejradši, kdybys mi mohl i vytírat zadek, že mám pravdu?“ odsekl.
Vestiarios nic neřekl, dokonce ani nezměnil výraz v obličeji. Zato Krispos cítil, že rudne. Barsymes a ostatní komorníci mu před několika lety, když byl několik měsíců naprosto nepohyblivý po magickém útoku, který nařídil Petronas, opravdu utírali zadek a starali se i o všechny ostatní jeho tělesné potřeby. Sklonil hlavu. „Omlouvám se,“ zamumlal.
„Mnoho lidí by si na to nevzpomnělo,“ řekl Barsymes klidně. „Vy ano. Můžeme se dohodnout, Vaše Veličenstvo. Pokud budete jinak důsledně respektovat pravidla císařské rezidence, můžeme na oplátku tolerovat vaši občasnou potřebu poradit si i bez nás. Souhlasíte?“
„Myslím, že ano,“ řekl Krispos.
„V tom případě se pokusím netrápit se vašimi občasnými návštěvami spižírny a doufám, že vám nebude vadit, když já a ostatní vaši služebníci budeme konat svoji práci.“ Barsymes se uklonil a odešel.
Jakmile byl vestiarios z doslechu, Mavros se zeptal, „kdo tady vládne, ty nebo on?“
„Všiml jsem si, že jsi snížil hlas, než jsi se mě zeptal,“ řekl Krispos. „Bál ses, že by tě mohl slyšet?“
Mavros se také zasmál, ale rychle se uklidnil. „Byli takoví komorníci, kteří dokázali vládnout i mimo stěny tohoto paláce

- Skombros, například.“
„Nebo já sám,“ připomněl mu Krispos. „U Barsyma jsem naštěstí nic takového nepozoroval. Dokud velí tady v paláci, je ochoten mi ponechat zbytek císařství.“
„To je od něho šlechetné.“ Mavros vyprázdnil svůj pohár a zvedl džbán s vínem. „Vezmu si ještě jeden pro sebe. Chceš taky? Když půjdu já, tak nebude moci nic namítat.“
Krispos zvedl svůj pohár. „Jen běž.“
Císařský kurýr se vděčně posadil u hořícího krbu. Venku padal déšť se sněhem. Krispos věděl, že se tak ohlašuje přicházející jaro, ale kdyby si mohl vybrat mezi sněhem a touhle hroznou břečkou, dal by přednost sněhu. Místo toho ho čekalo několik týdnů tajícího sněhu a bláta.
Posel otevřel svůj nepromokavý váček na dopisy a podal Krispovi srolovaný pergamen. „Prosím, Vaše Veličenstvo.“
I kdyby poslova tvář dopředu Krispovi neřekla, že Petronas se do kláštera vrátit nehodlá, pohled na dopis by měl stejný účinek. Byl převázán rudou stuhou a zapečetěn rudým voskem, ve kterém byla otištěna sluneční pečeť. Nebylo to císařské pečetidlo - to Krispos nosil jako prsten na prostředníčku pravé ruky - ale přesto to byla císařská pečeť.
„Předpokládám, že nesouhlasil?“ zeptal se Krispos.
Posel odložil pohár se svařeným vínem, ze kterého upíjel. „Máte pravdu, Vaše Veličenstvo, to vám mohu potvrdit. Ale dopis jsem nečetl.“
„Tak se podíváme, jak umí říkat ne.“ Krispos rozlomil pečetní vosk, stáhl stuhu z pergamenu a rozbalil ho. Okamžitě poznal Petronův pevný rukopis - jeho nepřítel mu odpověděl osobně.
I samotná odpověď měla Petronův styl – v jeho nejlepší formě: „'Autokrat Videssosu Petronas, syn Autokrata Agarena, bratr Autokrata Rhapta, strýc Autokrata Anthima, korunovaný bez donucení pravým nejsvětějším ekumenickým patriarchou Videssosu Gnatiem sprostému rebelovi, tyranovi a uzurpátorovi Krispovi: Upřímný pozdrav.„
Krispos zjistil, že se mu čte lépe nahlas. Neuvědomil si, že posel poslouchá, dokud muž nepoznamenal, „myslím, že po takovém začátku asi neřekne ano.“
„Není to příliš pravděpodobné.“ Krispos četl dál: „Vím, že rada je dobrá a pěkná věc. Četl jsem nakonec knihy našich vzdělaných předků a Phosovy svaté knihy. Současně jsem ale došel k závěru, že toto pravidlo platí pouze v případech, kdy jde o odstranění drobných nedostatků. Ale v případě nebezpečí, když se člověk musí rozhodovat za těch nejhorších okolností, potom, myslím si, už rada tak užitečná není. To platí obzvlášť v případě tvojí rady, ty bezbožný a mizerný lumpe, protože nejen že jsi se zúčastnil spiknutí, které mě dostalo do klášterní cely, ale rovněž jsi bez slitování zavraždil mého synovce Autokrata Anthima.„
„Tak to ve skutečnosti nebylo,“ prohodil Krispos směrem k poslovi, než pokračoval, „Takže, prokletý ničemo, nežádej po mně znovu, abych vložil svůj život do tvých rukou. Mě nepřesvědčíš. I já držím v ruce meč a budu bojovat proti tomu, kdo zničil moji rodinu. Buď znovu získám císařskou slávu a tobě, vrahu, dám, co ti patří, nebo zahynu a tím se osvobodím od tvé nechutné a bezbožné tyranie.“
Poslovi se údivem rozšířily oči, zatímco Krispos znovu sroloval pergamen. „Tak to bylo to nejkvětnatější a zároveň nejhnusnější 'ne', jaké jsem kdy slyšel, Vaše Veličenstvo.“
„Já taky.“ Krispos zavrtěl hlavou. „Stejně jsem nečekal, že by souhlasil. Mrzí mě, že ses musel ty a tví kolegové trmácet přes půl císařství, ale musel jsem to zkusit.“
„Máte pravdu, Veličenstvo,“ řekl kurýr. „Taky jsem byl vojákem, bojoval jsem proti Makuranu ve Vaspurakanu. Cokoliv, co může zabránit válce, je potřeba vyzkoušet.“
„Ano.“ Krispos přes svůj souhlas začal přemýšlet, nakolik je to pravda. Kdysi ve vesnici by tomu určitě věřil. Teď si ale byl jistý, že s Petronem bude muset bojovat. Stejně jako Petronas nemohl věřit jemu, věděl Krispos, že vítězství jeho bývalého ochránce by pro něho znamenalo rychlý konec, nebo spíše velmi pomalý.
Stejně tak bude muset bojovat proti Harvovi Černému plášti. Přestože mu zaplatil za mír, věděl, že si tím koupil jenom trochu času a problém nevyřešil. Pokud nechá takového divokého vlka, jako je Harvas, volně se pohybovat na hranicích císařství, bude zabito a zmrzačeno mnohem víc obyčejných lidí, kteří nechtějí nic jiného než mír, než kdyby s ním válčil. Věděl také, že ti, kteří budou zmrzačeni a příbuzní těch, kteří padnou ve válce, kterou proti Harvovi povede, tomu nikdy neporozumí. Sám by na tom byl stejně, předtím než získal korunu.
„Proto císařství potřebuje císaře,“ řekl si pro sebe nahlas, „aby viděl věci v širších souvislostech než obyčejní lidé.“
„Máte pravdu, Vaše Veličenstvo. Kéž vám k tomu dá Phos sílu,“ řekl kurýr. Krispos se přežehnal slunečním znamením a doufal, že dobrý bůh poslova slova slyšel.
Deště pokračovaly. Krispos však nemarnil čas a rozeslal posly s rozkazy, aby shromáždil svoje vojenské síly ve Videssosu a v západních zemích. Zvědové hlásili, že i Petronas sbírá posily. Krispos si byl zatraceně jistý, že i Petronas má svoje zvědy. Snažil se je proto zmást, přesunoval oddíly z místa na místo a nechal je používat armádní zástavy, aby nepřítel neměl představu o jejich počtu.
Vinou občanské války byly jeho síly na severu a východě značně oslabeny. Proto mu spadl kámen ze srdce, když si přečetl Iakovitzův dopis: „Harvas souhlasí s jedním rokem přiměn za maximami cenu, kterou jsi byl ochoten mu zaplatit. Při našem dobrém bohu, Veličenstvo, radši bych absolvoval desetimílový dostih na dřevěném koni, než abych se znovu dohadoval s tím černým banditou. Hučel jsem do něj horem dolem a on se jenom smál. Jeho smích, Veličenstvo, není příjemná věc. Tak nějak se asi směje Skotos, když vítá ve svém ledovém pekle další ztracenou duši. Nemohu se dočkat dne, kdy se budu moci vrátit do Videssosu. S Phosovou pomocí ten den snad přijde brzy.“
Když Krispos ukázal dopis Mavrovi, Sevastos si tiše hvízdl. „Oba jsme mnohokrát viděli Iakovitze naštvaného, ale nepamatuji se, že bych ho někdy slyšel vystrašeného.“
„Za to může Harvas,“ řekl Krispos. „Musel s ním být celou zimu. Další důkaz toho, že Harva musíme brát vážně. Jen

kdyby mě ten zatracený Petronas nezdržoval od toho, co je opravdu nutné udělat.“
„Letos si s ním poradíme,“ řekl Mavros. „Potom bude na řadě Harvas.“
„To tedy bude.“ Krispos se podíval ven z okna. Obloha byla stále zamračená, ale sem tam se už mraky protrhávaly. „Zanedlouho budeme moci vyrazit na Petrona. Všechno popořadě, to jsem se naučil už na farmě. Když se snažíš dělat hodně věcí najednou, všechno jenom pokazíš.“
Mavros se na Krispa vychytrale podíval. „Možná by si měl Videssos vybírat své císaře mezi farmáři mnohem častěji. Kde by se takový Anthimos mohl naučit tak jednoduché pravidlo?“
„Anthimos by se to nenaučil ani na farmě. Patřil k lidem -a bůh ví, že takových je hodně - kteří na konci zimy hladoví, protože si nevypěstovali dost, aby vydrželi do jara, nebo se o své zásoby nestarají, takže jim polovina zplesniví.“
„Máš asi pravdu,“ řekl Mavros. „Vždycky jsem si říkal -“
Krispos se nikdy nedozvěděl, co si jeho adoptivní bratr vždycky říkal. Do pokoje vstoupil Barsymes a oznámil, „promiňte, Vaše Veličenstvo, ale Její Veličenstvo císařovna s vámi chce ihned mluvit.“
„Přijdu hned, jak skončím tady s Mavrem,“ odpověděl Krispos.
„Bohužel je to věc, která nesnese odkladu, Vaše Veličenstvo,“ trval na svém Barsymes. „Už jsem poslal pro porodní bábu.“
„Po-“ Krispos zůstal stát s otevřenou pusou. Donutil se jí zavřít a zkusil znovu promluvit. „Porodní bábu? Vždyť na porod je ještě brzy.“
„To říkala i císařovna.“ Barsymův úsměv byl vždy ledový, ale teď, stejně jako počasí, nesl známky jara. „Obávám se, že dítě s tím nesouhlasí.“
Mavros poplácal Krispa po rameni. „Kéž ti Phos dá syna.“
„Ano,“ odpověděl Krispos nepřítomně. Jak se může držet svého plánu jedno pěkně po druhém, když ho události předbíhají? S určitým úsilím si vzpomněl, co by měl udělat. Obrátil se k Barsymovi. „Zaveď mě k Daře.“
„Pojďte za mnou,“ řekl vestiarios.
Společně kráčeli po chodbě. Jak se blížil k císařské ložnici, Krispos uviděl služebnou, jak vytírá podlahu. „Střecha vydržela celou zimu,“ řekl překvapeně, „a teď už skoro ani neprší.“
„To ani není déšť,“ odpověděl Barsymes. „Jejímu Veličenstvu tady praskla voda.“
Krispos si vzpomněl, jak probíhaly porody u nich ve vesnici. „Nedivím se, že jsi zavolal porodní bábu.“
„Přesně tak, Vaše Veličenstvo. Nemějte strach - Thekla dělá svoji práci už více než dvacet let. Je nejlepší porodní bába ve městě; kdyby nebyla, ujišťuji vás, že bych poslal pro někoho jiného.“ Barsymes se zastavil přede dveřmi do ložnice. „Nechávám vás tady, dokud Její Veličenstvo nepřemístíme do Červeného pokoje.“
Krispos vešel dovnitř. Předpokládal, že najde Daru ležet v posteli, ale ona místo toho chodila po místnosti ode zdi ke zdi. „Myslela jsem, že to vydržím déle,“ řekla. „V posledním pár dnech jsem sice cítila takové zvláštní stahy, ale nečekala jsem, že už je to ono. Potom -“ Zasmála se. „Bylo to hrozně zvláštní - bylo to, jako kdybych byla plná vody a nemohla ji zastavit. A když byla voda pryč „. už vím, proč se tomu říká porodní bolesti.“
Ještě ani nedomluvila a bolest se znovu přihlásila o slovo. Její tvář byla najednou uzavřená, tajemná a soustředěná. Její ruce našly Krispovu paži a pevně jí stiskly. Když bolest přešla, řekla, „tohle zvládnu, ale všechno teprve začíná. Mám strach, Krispe. Jak hodně to bude bolet?“
Krispos bezmocně rozhodil rukama a připadal si hloupě, zbytečně a mužsky. Neměl žádnou představu o tom, jak náročné jsou porodní bolesti - jak by také mohl? Vzpomínal si, že ženy ve vesnici při porodu křičely, ale tím by asi Daru neuklidnil. Proto řekl, „ženy jsou stvořeny k rození dětí. Nebude to horší, než dokážeš zvládnout.“
„Jak to víš?“ vyštěkla. „Ty jsi chlap.“ Protože si zrovna říkal totéž, zůstal zticha. Nic, co by řekl, by Daře neulehčilo, takže se radši natáhl a objal ji. To byl mnohem lepší nápad.
Společně čekali. Po chvíli se bolesti vrátily. Dara zaťala zuby a vydržela. Jakmile bolest odezněla, lehla si na postel. Různě se obracela a posunovala, aby našla pohodlnou pozici. V její situaci to ale bylo nemožné. Přicházely další vlny bolestí a další a další. Krispos si přál, aby mohl udělat něco užitečnějšího, než jen držet ji za ruku a uklidňovat ji, ale neměl žádnou představu, co by to mohlo být.
O něco později - Krispos ztratil představu o čase - někdo zaklepal na dveře ložnice. Krispos vstal z postele a otevřel dveře. Za dveřmi stál Barsymes s příjemnou ženou středního věku. Její vlasy byly tak černé, že si Krispos byl jistý, že jsou obarvené. Na sobě měla prosté lněné šaty. Vestiarios ji představil, „Vaše Veličenstvo, toto je Thekla.“
Thekla působila velmi praktickým dojmem a to se Krispovi na lidech líbilo. Nemámila čas tím, že by před ním uléhala na tvář, ale protáhla se kolem něho a zamířila k Daře. „Jak se máme, zlatíčko?“ zeptala se.
„Nevím jak tobě, ale mě je pěkně mizerně,“ odpověděla Dara. Thekla se jenom zasmála. „Praskla ti voda, že? Bolesti přicházejí rychleji po sobě?“
„Ano a jsou také čím dál tím horší.“
„Tak to má být, zlatíčko. Tak přicházejí děti na svět,“ řekla Thekla. Právě v tu chvíli se Darin obličej zkřivil bolestí pod dalším náporem porodních křečí. Thekla sáhla Daře pod šaty, aby si ověřila její stav. Spokojeně přikývla a Daře řekla, „děláš to správně.“' Potom se obrátila k Barsymovi. „Nechci. aby musela do Červeného pokoje po svých. Už by to asi nezvládla. Přineste nosítka.“
„Ano. pani.“ Barsymes pospíchal splnit její rozkaz. Podle jeho chování Krispos usoudil, že Thekla je opravdu uznávaným odborníkem ve svém oboru.
Barsymes se za chvíli vrátil s několika dalšími služebníky. „Držte nosítka hned vedle postele.“ rozkázala jim Thekla. „A teď zlatíčko se pomaličku přesuň. Pomalu, pomalu - tak! Výborně. Jdeme chlapci.“ Eunuchové s tvářemi zrudlými námahou ale přesto pevným krokem vynesli císařovnu ze dveří a polom po chodbě do Červeného pokoje.
Krispos je následoval U vchodu do Červeného pokoje mu ale Thekla řekla důrazně, „vy počkáte venku, pokud

dovolíte. Vaše Veličenstvo.“
„Chci být s ní.“ namítl Krispos. „Počkáte venku. Vaše Veličenstvo.“ zopakovala Thekla. Tentokrát její slova zněla jako rozkaz. Krispos se ohradil. „já jsem Autokrat a já tady dávám rozkazy; Proč bych měl zůstat venku?“
Thekla si založila ruce v bok. „Protože, Vaše nejcísařštější Veličenstvo, jste jenom obyčejný mužský, proto.“ Krispos na ní zůstal hledět; takhle s ním nikdo nemluvil od doby. co měl na hlavě korunu, a ani dlouho předtím. O něco rozumnějším tónem Thekla pokračovala: „Je to ženská práce, Vaše Veličenstvo. Podívejte, než to skončí, vaše žena si asi pod sebe nadělá. možná dokonce třikrát. Určitě bude křičet a pravděpodobně hodně moc. A já budu mít ruce v ní mnohem hloub, než jste vy kdy mohl snít. Opravdu to chcete vidět?“
„Není to obvyklé. Vaše Veličenstvo,“ řekl Barsymes, pro kterého to byl rozhodující důvod.
Krispos to vzdal. „Bůh s tebou.“ zavolal na Daru. která se opatrně přesouvala z nosítek zpátky na lůžko. Pokusila se na něho usmát, ale další vlna křečí ji zkřivila obličej do bolestné grimasy.
„Pojďte se mnou. Vaše Veličenstvo.“ navrhnul Barsymes jemně. „Posaďte se a čekejte. Přinesu vám nějaké víno: pomůže vám zažehnat vaše starosti.“
Krispos se nechal vést. Jak říkal Mavrovi. vládl sice císařství, ale v palácích měli hlavní slovo jeho sluhové. Víno, které před něj Barsymes postavil, vypil, aniž by si uvědomil, jestli bylo bílé nebo červené, suché nebo sladké. Potom jenom seděl.
Barsymes přinesl herní desku a kameny. „Nechtělo by si Vaše Veličenstvo zahrát?“ zeptal se. „Čekání vám rychleji uteče.“
„Ne, teď ne, díky.“ Krispův smích byl trhaný. „Navíc, Barsyme, dnes by se ti asi nepodařilo elegantně prohrát, protože já nebudu duchem přítomen.“
„Kdybyste zjistil, že jsem prohrál záměrně, znamenalo by to. že to nebylo dost elegantní,“ řekl vestiarios. Krispos si všiml, že jeho hlas zněl zklamaně, jako by si myslel, že je to jeho vina, že nedokáže svého pána zabavit.
„Ctěný pane. prostě mě nechte o samotě, buďte tak hodný,“ požádal Krispos. Barsymes se uklonil a odešel.
Čas se vlekl jako hlemýžď. Krispos sledoval sluneční paprsky, jak se natahují po podlaze a začínají stoupat po protější zdi. Sluha přišel do pokoje rozsvítit lampy. Krispos si ho všiml, až když byl pryč.
Nebyl blízko Červeného pokoje. Zajistil to Barsymes, který' jako vždy myslel na všechno. Navíc dveře do porodní komnaty byli zavřené. Všechny Dariny -výkřiky a úpěni mu lak zůstaly utajeny. Ale když světlo lamp začínalo vyhrávat svůj souboj s posledními zbytky denního světla, - vykřikla Dara tak bolestivě a hlasitě, že vyskočil ze židle a zamířil ke dveřím Červeného pokoje.
Thekla byla ve svém oboru opravdu odborník. Vědela, kdo tluče na dveře a proč. „Nemusíte mít strach, Vaše Veličenstvo,“ zavolala. .Jenom jsem trochu otočila dítěti hlavičku, aby mělo snadnější cestu ven. Má černé vlásky. Už to nebude dlouho trvat.“
Krispos zůstal stát přede dveřmi a bezmocně zatínal pěsti.
Proti Petronovi nebo Harvovi mohl vytáhnout do boje v čele své armády. Tady nemohl dělal nic - jak Thekla říkala, tohle byla ženská práce. Čekání se snášelo hůř než bitva.
Zevnitř se ozval zvuk. který Krispos ještě neslyšel, napůl zachrčení a napůl vyjeknutí: zvuk, který doprovázel maximální úsilí. .Ještě jednou!“ uslyšel Theklu. „Zadrž dech. dokud to půjde, zlatíčko - bude se ti lépe tlačit.“ Znovu ten zvláštní zvuk. „Ještě jednou!“ naléhala Thekla. „Tak je to správně.“
Krispos slyšel, jak se Dara nadechla, napnula všechny síly - a náhle vzrušeně vykřikla. „Vaše Veličenstvo, máte syna.“ oznámila Thekla nahlas. O chvíli později naplnil Krispovy uši hlasitý nářek novorozence.
Pokusil se otevřít dveře, ale byly zamčené. „Ještě na vás nejsme připravené. Vaše Veličenstvo.“' řekla Thekla pobaveně i mrzutě zároveň. „Ještě musíme počkat na placentu. Svého syna uvidíte brzy. slibuji. Jak mu budete říkat?“
„Phostis,“ odpověděl Krispos. Slyšel, jak stejné jméno vyslovila i Dara uvnitř Červeného pokoje. Do očí mu vyhrkly slzy. Přál si, aby jeho otec mohl vidět svého vnuka a jmenovce.
O několik minut později Thekla otevřela dveře. Ve světle lamp bylo vidět, že její šaty jsou potřísněné krví - není divu, že nenosila žádné drahé oblečení, uvědomil si Krispos. Potom mu Thekla podala jeho prvorozeného syna a podobné myšlenky se mu vykouřily z hlavy.
Dítě bylo zabalené do deky z měkké jehněčí vlny. „Pět prstu na každé ruce. pět prstu na každé noze.“ prohlásila Thekla. „Trochu pohublý, ale to se dalo čekat, když porod přišel tak brzy.“ Thekla ztichla, když viděla, žeji Krispos neposlouchá.
Krispos si prohlížel Phostovu rudou, pomačkanou tvářičku. Zčásti prožíval stejnou posvátnou úctu jako každý otec, když se poprvé dívá na svého prvorozeného syna. V jeho pocitech však bylo i něco jiného, chladného. Zkoumal drobné rysy dítěte a snažil se v nich najít odpověď na otázku, jestli se spíš podobají Anthimově hladké usměvavé tváři nebo jeho drsnějším a výraznějším rysům. Pokud to mohl posoudit, dítě se nepodobalo ani jednomu ze svých pravděpodobných otců. Phostovy oči byly tvarovány podobně jako Dariny s vnitřním koutkem mírně posunutým dolu.
Když to řekl nahlas, Thekla se zasmála. „Žádné pravidlo neříká, že se mužští potomci nemohou podobat svým matkám, Vaše Veličenstvo,“ uklidnila ho. „Když o tom mluvíme, předpokládám, že i vaše žena by se na něho ráda podívala a možná ho zkusí poprvé kojit.“ Ustoupila stranou, aby pustila Krispa dovnitř Červeného pokoje.
Místnost páchla; Tliekla měla pravdu, když Krispa varovala. Ale Krispos si toho ani nevšiml. .Jak ti je?“ zeptal se Dary, která stále ležela na posteli, na které porodila. Vypadala bledě a vyčerpaně, zpocené vlasy zplihle ležely na polštáři. Přesto dokázala na tváři vykouzlit úsměv a natáhnout ruce k Phostovi. Krispos jí ho podal.
„Skoro nic neváží,“ prohlásila Dara.
Krispos přikývl; sotva cítil rozdíl, když ho dal z rukou. Viděl, že Dara studuje Phostíiv obličej se stejnou pozorností jako

on, zjevně ze stejného důvodu. Řekl, „Myslím, že je podobný tobě.“
Dara si ho ostražitě prohlédla. Usmál se na ni. i když myslel na to. jestli vůbec bude mít někdy jistotu, kdo je Phostovým otcem. Stejně jako mnohokrát předtím si říkal, že na tom nezáleží. A stejně jako mnohokrát předtím tomu málem uvěřil.
„Podrž ho na chvilku, prosím.“ požádala ho Dara. Phostis z věčného přendávám z raky do raky nadšen nebyl a rozplakal se. Krispos ho nemotorně kolíbal v náručí. Dara si rozepnula košili a stálila si ji z ramene, aby obnažila ňadro „Teď mi ho dej. Uvidíme, jestli mu tohle udělá radost.“
Phostis našel bradavku a začal sát. „Líbí se mu to.“ oznámil Krispos. „Ani se mu nedivím - mě by se to taky líbilo.“
Dara se na něj zašklebila a řekla. „řekni, prosím, v kuchyni, ať mi pošlou večeři, Krispe. Dostala jsem hlad, i když bych ti nevěřila, kdybys mi tvrdil, že ho ještě někdy budu mít.“
„Už jsi dlouho nejedla.“ řekl Krispos. Pospíchal vyřídit Darino přáni, ale ještě se zastavil, aby poděkoval Thekle.
„Bylo mi ctí, Vaše Veličenstvo.“ odpověděla Thekla. „Kéž Phos dá vaší ženě a vašemu synovi pevné zdraví. Jí nic nehrozí a váš syn není tak malý, aby z toho měl nějaké problémy.“
Služebnictvo Krispovi po cestě do kuchyně gratulovalo k narození syna. Divil se, jak to mohou vědět: holčičí pláč by zněl úplně stejně jako Phostův. Ale palácové služebnictvo používalo svůj vlastni druh magie. Jakmile Krispos vstoupil do kuchyňských dveří, usmívající se kuchař mu strčil do niky podnos se džbánkem vína, několika krajíčky chleba a zakrytou stříbrnou mísou. „Pro vaši paní, řekl.
Krispos odnesl večeři Daře sám. Barsymes ho viděl a neřekl ani slovo. Když se vrátil do Červeného pokoje, pomohl jí posadit se a nalil jí pohár vína. Nalil i sám sobě; kuchař uvážlivě postavil na podnos dva poháry. Krispos zvedl svůj k přípitku. „Na Phosta.“ řekl.
„Na našeho syna.“ souhlasila Dara. Nebylo to úplně totéž, co říkal Krispos, ale oba si připili.
Dara se vrhla na svou večeři - ukázalo se, že se jedná o smažená játra ve fermentované rybí omáčce s česnekem - jako kdyby několik dní vůbec nejedla. Krispos sledoval, jak jí, a sledoval Phosta, který ležel na posteli hned vedle ní a otáčel hlavou ze strany na stranu. Thckla měla pravdu: na právě narozené dítě měl Phostis spoustu vlasů. Krispos se natáhl, aby se jich opatrně dotkl. Byly měkké a jemné jako prachové peň. Phostis se obrátil na druhou stranu a Krispos stálil svou ruku zpět.
Dara mezitím vytírala zbytky omáčky chlebem. Dopila víno. postavila pohár zpátky na tác a oddechla si. „To jsem potřebovala,“ řekla. „Ještě koupel a asi měsíc spánku a budu ne úplně jako nová, ale skoro“ Potom si povzdechla znovu. „Thekla říkala, že pro dítě je lepší, když ho prvních pár dní kojí vlastní matka. Později už k němu může v noci vstávat jenom kojná.“„
„Říkal jsem si.' řekl Krispos neurčitým tónem, který dokazoval, že ji téměř neposlouchal.
„Co sis říkal?“ zeptala se Dara opatrně. Aniž by si uvědomovala, co dělá, posunula se kousek směrem k Phostovi, jako by ho chtěla chránit.
„Říkal jsem si, že bychom měli dítě prohlásit nástupcem trůnu ještě předtím, než vyrazím do války proti Petronovi.“ odpověděl. „Tím ukážeme celému císařství, že hodlám udržet trůn pro svou rodinu na pěkně dlouho.“
Darin obličej se rozzářil. „Ano, udělejme to,“ řekla ihned. Ještě opatrněji než Krispos pohladila Phostovu hlavičku a zašeptala. „spinkej, můj malý císaři.“ Po delší chvíli dodala, „Měla jsem strach, že máš na mysli něco jiného.“
Krispos zavrtěl hlavou. Bylo mu jasné už od chvíle, kdy se dozvěděl, že je Dara těhotná, že se bude muset chovat, jako by to dítě bylo určitě jeho. Teď. když se chlapec narodil, už nemohl couvnout. Když nic jiného, musí mu dát veřejně najevo svou přízeň, aby nikdo jiný nepochyboval - alespoň veřejně - kdo je jeho otcem.
Jeho činy byly veřejnou záležitostí. Myšlenky však patřily pouze jemu.

4.

Barsymes přinesl Krispovi stříbrnou skříňku a složený list pergamenu. Vestiarios vypadal zmateně a trochu vystrašeně.
„Halogai to našli na schodech, Vaše Veličenstvo. Protože neumějí číst, zeptali se mě, co je na pergamenu napsáno. Všiml jsem si, že je na něm vaše jméno, proto jsem vám ho přinesl.“
„Díky,“ řekl Krispos. Potom se zamračil. „Co tím myslíš, že to Halogai našli na schodech? Kdo to tam položil?“
„Já nevím, Vaše Veličenstvo, a neví to ani stráže. Tvrdí, že se to objevilo z ničeho nic přímo před jejich očima.“
„Magie,“ řekl Krispos a prohlížel si podezřívavě skříňku. Myslí si snad Petronas, že potom, co se mu jednou málem podařilo ho pomocí magie zabít, se nechá nachytat znovu? V tom případě by ho měl zklamat. „Pošli někoho pro Trokounda, Barsyme. Dokud mi neřekne, že je všechno v pořádku, ta skříňka zůstane zavřená.“
„To je od vás moudré. Vaše Veličenstvo. Okamžitě pro něho pošlu.“
Krispos velice pochyboval i o tom, jestli otevření pergamenu je bezpečné. Ale když ho unavilo čekání na Trokounda, otevřel ho. Nic smrtícího ani kouzelného se nestalo. Nestalo se dokonce vůbec nic. Zpráva uvnitř byla naškrábána starobylým písmem. Ačkoliv nebyla podepsaná, mohla být, jak se ukázalo, jedině od Harva Černého pláště. V dopise stálo: „Přijímám vaši nabídku na roční příměří. Váš vyslanec opustil můj dvůr a zamířil zpátky domů. Věřím, že shledáte, že jsem ho notně vylepšil, vzhledem k tomu, co vám posílám.“
Když Trokoundos dorazil, Krispos mu ukázal pergamen a svěřil se mu se svým podezřením. Čaroděj přikývl. „Zachoval jste se správně, Vaše Veličenstvo. Pokud je v té skříňce nějaké kouzlo, buďte si jistý, že to zjistím.“
Začal pracovat s různými prášky a lahvičkami s jasně barevnými tekutinami. Po několika minutách se barva jedné lahvičky změnila z modré na červenou. Trokoundos zamručel. „Aha! Opravdu je tam nějaké kouzlo. Vaše Veličenstvo.“
Začal rukou ve vzduchu rychle kreslit podivné obrazce a přitom si něco monotónně prozpěvoval.
Krispos viděl, jak se lahvička zbarvila zpátky do modra. Zeptal se, „znamená to, zeje kouzlo pryč?“

„Mělo by být. Vaše Veličenstvo.“ Ale Trokoundův hlas nezněl příliš jistě. Vysvětlil Krispovi svoje pochybnosti.
„Jediné kouzlo, které jsem objevil, funguje jako konzervace. Někteří obchodníci takové kouzlo používají, aby uchovali pro své bohaté klienty čerstvé ovoce i mimo sezónu. Odpusťte mi, ale nedokážu si představit, jak by vám takové kouzlo mohlo uškodit. Tak či tak, už je pryč.“
„Takže by se nemělo nic stát, když skříňku otevřu?“ zaváhal Krispos.
„Nemělo.“ Trokoundos si připravil další kouzelné aparatury. „Pokud se něco stane, jsem připraven se s tím vypořádat.“
„Dobrá.“ Krispos otevřel zástrčku, která skříňku zavírala. Jakmile to udělal, Trokoundos přistoupil blíž, aby ho mohl v případě potřeby chránit. Otevřel víko. Uvnitř skříňky ležel podivně tvarovaný kus masa na širším konci krvavý. Trokoundos se zamračil. „Co to proboha je?“ zeptal se.
I Krispos potřeboval nějaký čas. aby to poznal. Ale na farmě často porážel krávy, ovce i kozy. Tohle bylo na krávu moc velké, ale ovce měla něco podobného „Je to jazyk,“ řekl. Náhle se ho zmocnila hrůza, když si vzpomněl na dopis, který neobvyklý dar doprovázel. „Je to - Iakovitzův jazyk,“ vykoktal. Zaklapl víko. obrátil hlavu a vyzvracel se na mozaikovou podlahu.
Nedaleko jižního okraje městských hradeb Videssosu bylo široké pole, kde často cvičili vojáci. Shromáždilo se zde několik pluku jezdectva ozbrojených kopími nebo luky. Jejich prapory vesele vlály v jarním větru. Vojáci salutovali, když kolem Krispos s Agapetem projížděli.
Krispos zrovna říkal, „Vezměte všechny jednotky z městské posádky, které může město postrádat, pokud jsou jejich muži schopní boje v poli. Kubratští kočovníci hráli rádi tuhle hru seber a uteč. Teď je řada na nás. Jestli si Harvas myslí, že nám může prodat mír za cenu zmrzačení velvyslance; musíme mu dát lekci slušného chování. Podle mého názoru nám vlastně ukradl sto liber zlata. Vezmeme si je zpátky z jeho země.“
„Jak poroučíte. Vaše Veličenstvo,“ řekl Agapetos. „Ale co se stane, když některý z našich přepadových oddílů narazí na větší nepřátelskou jednotku?“
„Tak se zase stáhnou,“ odpověděl mu Krispos. „Vaším úkolem je zaměstnat Hana a jeho hrdlořezy na jejich půdě, aby neměli čas obtěžovat císařství. Dokud neporazím Petrona. nebudu vám moci poslat mnoho posil. Ale potom se celá armáda přesune na severní hranici. Do té doby si musíte vy stačit sám.“
„Provedu. Vaše Veličenstvo. Udělám, co žádáte.“ Agapetos zasalutoval, potom mávl pravou rukou. Rozezvučely se trubky, píšťaly a bubny. Jízdní pluky vyrazily kupředu. Krispos věděl, že jsou to dobří vojáci. Agapetos byl dobrý velitel: videsánští generálové studovali válečné umění a znali spoustu triku, jak dosáhnout maxima s minimálním počtem mužů.
Tak z čeho mám strach? zeptal se Krispos sám sebe. Možná z toho, že videsánští vojáci zatím nikdy nebojovali s takovými válečníky, jakými byli Harvovi Halogai. Možná proto, že zkušeného Agapeta Harvas už jednou přelstil. A možná. pomyslel si Krispos, ani žádný důvod neexistuje. Bez ohledu na jeho schopnosti, Harvas není Skotovo pozemské vtělení. Určitě je možné ho porazit. I Skotos bude nakonec poražen.
Tak z čeho mám strach? zeptal se znovu. Naštvaný sám na sebe trhnul prudce uzdou, za což si vysloužil od svého koně vyčítavé odfrknutí. Do města se vracel rychlým klusem. Věděl, že už by měl dávno být na západě v čele tažení proti Petronovi. Nebýt Harvova krutého činu, vyrazil by už před čtrnácti dny.
Krispos nezamířil do své rezidence, ale do Čarodějného Kolegia, jehož sídlo leželo severně od palácové oblasti, Iakovitzes dorazil do města v noci, spíš mrtvý než živý. V Kolegiu předávali své zkušenosti a umění další generaci nejlepší léčitelé císařství. Kromě žáků tam přicházeli i smrtelně nemocní, protože lepší pomoc nemohli jinde dostat. Iakovitzes patřil do té druhé skupiny.
„Jak je mu?“ zeptal se Krispos Damasa. děkana fakulty léčitelství.
Damasov a tvář nesla známky únavy, což byla cena, kterou léčitelé platili za svůj dar. „Veličenstvo.“ začal, ale jeho řeč přerušilo zívnutí. „Omlouvám se, Vaše Veličenstvo. Myslím, že se ještě může uzdravit. Veličenstvo. Dostali jsme se konečně k tomu, abychom mohli léčit jeho zranění.“
„Už je tady od rána.“ řekl Krispos. „Proč jste nezačali dříve?“
„Udělali jsme už hodně práce. Veličenstvo.“ řekl Damasos odměřeně. Léčitel byl tak ve středním věku, nevysoké postavy. opáleny a jeho vousy už. začínaly prokvétat sedmami.
Pokračoval. „Mněli jsme hodně práce a museli jsme spolupracovat i s čaroději, kteří nejsou léčiteli, protože zmrzačeni bylo komplikované něčím, co jsem nikdy v životě neviděl, a modlím se k našemu dobrému bohu, abych už ani nikdy neviděl: speciálním kouzlem, které znemožňovalo léčení. Nejdříve objevení a potom odstranění tohoto kouzla nám trvalo až do této chvíle.“
„Kouzlo proti léčení?“ Krispovi se udělalo špatně; samotná myšlenka na něco takového byla horší než mučení, které musel Iakovitzes podstoupit z Harvových rukou. „Koho by napadlo něco tak ohavného?“„
„Nás dlouho ne, Veličenstvo,“ odpověděl na Krispovu řečnickou otázku Damasos. „I potom, co jsme zjistili, proti čemu stojíme, nám trvalo hodně dlouho, než jsme kouzlo překonali. Ať už kouzlo na ránu seslal kdokoliv, svázal ho s mocí krve oběti, takže bylo velmi obtížné ho odstranit. V podstatě to bylo úmyslné obrácení našeho léčitelského postupu.“ Přestože byl unavený, i samotná vzpomínka dokázala Damasa pořádně rozčílit.
Krispos se zeptal, „můžete tedy už léčit?“ Po léčitelově přikývnutí pokračoval. „Zaveďte mě k Iakovitzovi. Chtěl bych vidět, jak bude léčen.“ Chtěl také, aby Iakovitzes viděl jeho, aby pochopil, že se cítí zodpovědný za jeho stav, protože ho poslal splnit úkol, přestože měl špatné tušení.
Polkl naprázdno, když ho Damasos uvedl do Jakovitzova pokoje. Malý šlechtic, obyčejně dobře vykrmeny a plný života, ležel na posteli hubený, otrhaný a špinavý. Krispos se rozkašlal ze zápachu v místnosti, ve kterém se mísila nejen špína a pot dlouho nemytého těla, ale i zatuchlý zápach jakoby hnijícího masa. Z koutku Iakovitzových úst odkapával žlutavý hnis, jeho oči byly široce otevřené a zamlžené horečkou.

Iakovitzův pohled po Krispovi sklouzl, aniž by ho šlechtic poznal. Léčitel se posadil vedle postele, na které neklidně ležel Iakovitzes. Okolo stáli čtyři urostlí pomocníci. Damasos oslovil kněze, jsi připraven, Nazare?“
„Ano, svaty pane.“ Nazarův zrak na chvíli spočinul na Krispovi. Když Krispos nejevil známky toho, že by chtěl odejít, kněz léčitel pokrčil rámem a kývl na pomocníky. „Začneme mládenci.“
Dva muži chytli Iakovitze za ruce. Třetí mu silou otevřel čelisti a strčil mu mezi zuby dřevěný kolík obalený látkou. Až dosud se Iakovitzes zdál vůči svému okolí netečný. Jakmile se však kolík dotkl jeho úst, začal bojovat jako posedlý a z úst mu vycházelo vrčení a bublání, při kterém tulila krev v žilách.
„Ubožák.“ zašeptal Damasos Krispovi. „Ve svém pomatení si určitě myslí, že mu chceme znovu ublížit.“ Krispos sevřel ruce v pěst, až se mu nehty zaryly do dlaní.
Zatímco ostatní se snažili Iakovitze udržet na lůžku, čtvrtý pomocník mu do úst zasunul kovový rozvírač úst, jaký používají koňští doktoři, aby udrželi zvířeti čelisti od sebe, když mu trhají zub. Když byl hotov, Nazares sáhl do Iakovitzových násilně otevřených úst. Když si všiml Krispova překvapeného pohledu, léčitel mu vysvětlil, „Musím se dotýkat zraněného místa, abych ho mohl vyléčit“
Krispos se chystal odpovědět, když si všiml, že Nazares upadl do léčitelského tranzu. „Modlíme se k tobě, Phosi, Pane velkorysý a milosrdný.“ začal odříkávat, „náš laskavý ochránce a troufáme si dodat, že ve velké zkoušce života se ctí obstojíme.“ Kněz opakoval vyznání víry stále dokola, aby obrátil svou mysl a koncentroval svou vůli na úkol. který byl před ním.
Krispos jako pokaždé sledoval léčitele při práci s posvátnou úctou. Poznal, že začal léčit podle toho, jak náhle znehybněl. Iakovitzes stále sténal a kopal kolem sebe. ale i kdyby začal plivat plameny, nedokázal by odvrátit Nazarovu pozornost od jeho úkolu. Krispos cítil, jak léčivá energie začala proudit od Nazara k Iakovitzovi.
Najednou Iakovitzes přestal bojovat. Krispos poplašeně vstal s obavou, že srdce jeho bývalého pána přestalo bít. Ale Iakovitzes dýchal dál a Nazares pokračoval v léčení: kdyby něco nebylo v pořádku, léčitel by to určitě vycítil.
Nakonec Nazares zvedl ruku a otřel si ji o šaty. Pomocník uvolnil Iakovitzovy čelisti. Krispos poznal, že malý šlechtic opět plně vládne svým smyslům. Když pohnul rukama, pomocnici ho pustili.
Hluboce se uklonil léčiteli a vydal několik plačtivých zvuku. Po chvíli si uvědomil, že mu nikdo nerozumí. Naznačil, aby mu přinesli něco na psaní. Jeden z pomocníků mu přinesl voskovou tabulku a pisátko. Rychle něco napsal a podal tabulku Nazarovi.
„Proč tady všichni stojíte?“ přečetl Nazares pomalým hlasem, ze kterého čišela únava, která byla průvodním jevem léčení. „“Odveďte mě do lázně - smrdím jak vojenská latrína. Taky bych něco snědl, mám pocit, že jsem rok nejedl.“
Krispos se neubránil úsměvu — Iakovitzes už zřejmě nikdy nepromluví, ale na jeho projev to nemělo žádný vliv.
Iakovitzes mezitím ještě něco napsal a teď podíval tabulku Krispovi. „Příště pošli někoho jiného.“
Krispos rázem zvážněl, přikývl a řekl. „Vím, že zlato a čest ti nemůže vrátit, co jsi ztratil. Iakovitze, ale snad ti to tvou situaci alespoň ulehčí.“
„To doufám. Zasloužil jsem si to.“ napsal Iakovitzes. Strčil si prst do úst a opatrně zkoumal své zranění. Potom překvapeně zamručel a znovu se Nazarovi uklonil. Naškrábal něco na tabulku a podal ji léčiteli. „Svatý pane, jizva mi podle hmatu připadá, že je několik let stará. Jenom vzpomínka je stále živá.“, četl Nazares. I přes nevážný tón Iakovitzových psaných poznámek Krispos viděl hrůzu v jeho očích.
Jeden z pomocníku se dotkl Iakovitzovy paže. Šlechtic sebou trhnul, zamračil se sám na sebe a kývnutím hlavy se omluvil. „Vznešený pane, chtěl jsem vám navrhnout, že vás doprovodím do lázní hned teď.“ řekl pomocník. „Jedny jsou tady blízko Čarodějného Kolegia.“
Iakovitzes se pokusil odpovědět, znovu se zamračil a při-kývl. Ještě než odešel, Krispos řekl, ještě chvilku vydrž, prosím. Chci se tě na něco zeptat.“ Iakovitzes zůstal stát. Krispos pokračoval. „Podle toho co jsi mi psal. jste se s Harvem dohadovali celou zimu. Co jsi mu nakonec řekl. že ti - že ti to udělal?“
Šlechtic sebou znovu trhnul, tentokrát zřejmě při vzpomínce na ten okamžik. Potom se sklonil pro tabulku a začal psát. Když skončil, podal ji Krispovi. „Ani jsem ho nechtěl urazit, bohužel. Dohodli jsme cenu za roční příměří a přisahali jsme, že dohodu dodržíme. Harvas nepřísahal ani duchy, jako Kubrati, ani nepřísahal na bohy svých halogajských žoldáků. Přísahej tedy ve jménu Phose,“ řekl jsem mu - příměří se neobejde bez přísah, jak každé dítě ví. Udělal bych lépe. kdybych mu řekl. aby se vy spal s vlastní matkou. Hrozným hlasem vykřikl, „To jméno už má ústa nikdy nevysloví a tvoje také ne. A potom —“ Tady Iakovitzes přestal psát, ale Krispovi bylo jasné, co následovalo.
Požehnal se slunečním znamením, stejně jako Iakovitzes. Krispos slíbil, „pomstíme tě. Už. jsem poslal jednotky pod Agapetovým vedením, aby pustošili Harvovo území. Jakmile se vypořádám s Petronem. vytáhne proti Harvovi celá armáda.“
Iakovitz.es se znovu pokusil odpovědět a znovu zklamaně zjistil, že nemůže. Místo toho přikývl, ukázal na západ a na druhé ruce vztyčil jeden prst, potom na sever a dva prsty. Znovu přikývl, aby ukázal, že s Krispovým plánem souhlasí.
Krispos byl rád: zatímco loni mu Iakovitzes tento postup schválil, těžko by mu mohl zazlívat, kdyby potom, co ho postihlo, změnil názor. Takhle ho pomohl přesvědčit, že míří správným směrem.
Iakovitzes se obratli na pomocníka, který mu nabídl doprovod do lázní, a posunky naznačil mytí. Muž ho odvedl z pokoje.
.Jsem vaším dlužníkem.“ řekl Krispos Nazarovi.
„Nesmysl.“ Léčitel mávl rukou. „Děkuji bohu, že jsem byl schopen ukončit Iakovitzovo trápení. Mrzí mě jenom to. že jeho zranění patři k těm. které ho budou trápit i po vyléčení. A kouzlo, které mělo zabránit jeho vyléčení, to bylo nejhorší. Vaše Veličenstvo.“
„Já vím.“ Krispos otevřel voskovou tabulku a znovu si přečetl větu, kvůli které Iakovitzes ztratil svůj jazyk. Žádný muž. který není ochoten vyslovil ani slyšet Phosovo jméno, nemůže být dobrý. Jen kdyby byl Harvas tak hloupý, jak je zlý.

pomyslel si Krispos. a kdyby Petronas někam zmizel a kdyby Pyrrhos nebyl tak ortodoxní a kdybych si aspoň já mohl být jistý, že jsem Phostův otec, a kdybych mohl".
Přestože jaro sotva začalo, podnebí v pobřežních nížinách bylo horké a dusné. Cesty byly ještě poměrně vlhké, takže armáda při pochodu kolem sebe nevířila mračna prachu -dobrý' důvod, proč válčit na jaře, říkal si Krispos, když na Pokrokovi mířil k řece Erize.
Armáda, v jejímž středu Krispos jel, byla největší, jakou v životě viděl - víc než deset tisíc mužů. Kdyby Sarkis Petrona zabil nebo zajal už v zimě, tohle kolo občanské války by nebylo nutné. Vaspurakánský generál přesto zaznamenal úspěch; přesvědčil generály v provinciích, že Krispos je pro ně lepší volba. Tito generálové teď jeli se svými jednotkami z Videssosu pod Krispovým vedením.
Krispos viděl po obou stranách silnice pracovat na polích množství farmářů. Přestože jeho vojsko bylo mnohem větší než to, se kterým pronásledoval Petrona posledně, jen málo z nich zvedlo hlavu. Krispos to považoval za dobré znamení. „Vědí, že dokážeme udržet pořádek." obrátil se na Trokoimda. který: jel poblíž. „Farmáři by se vojáků bát neměli."
„Do sklizně je hodně daleko, takže nemají o co přijít," řekl Trokoundos. „Oni to vědí a z toho pramení jejich odvaha."
„Dnes ráno ses napil kyselého vína," řekl trochu překvapeně Krispos; takový cynismus se hodil spíš k Iakovitzovi.
„Možná ano," odpověděl Trokoundos. „Navíc máme dobře zajištěné zásobování a tahle oblast vám zůstala věrná. Uvidíme, jak se budou lidé chovat na území, kde vládl Petronas."
„No, budeme muset trochu drancovat pokud naše dodávky začnou váznout" přidal se k jejich hovoru Mammianos, jeden z provinčních generálů, který se rozhodl spojit svůj osud s Krispovým. Táhlo mu už na padesátku a byl pěkně zakulacený, ale pořád byl výborný jezdec. „Ale budeme muset i trochu bojovat, protože zadarmo nám to nedají."
Krispos se už chystal říct, že ho nikdo nepřesvědčí, aby svolil k drancování ve vlastní zemi. Potom si to rozmyslel a nechal si to pro sebe. Pokud lidé na západě pracují pro jeho nepřítele a proti němu, jejich pole a domy se oprávněně stanou cílem nájezdů jeho vojáků— byl si jistý', že Petronovi vojáci by se chovali stejně, kdyby se dostali na území, které má pod svou kontrolou. V každém případě císařství a státní pokladna utrpí škodu.
Když konečně promluvil nahlas, řekl, „občanská válka," jako by to byla kletba.
„Máte pravdu, doba je zlá," souhlasil s ním Mammianos. „Ale ještě horší než občanská válka je prohraná občanská válka." Krispos přikývl.
O dva dny později dorazil s armádou k Erize - zničené mosty stále čekaly na opravu. Brod přes řeku byl tentokrát nechráněný, ale Krispos se neustále ohlížel přes rameno, jestli nepřijíždí další posel se zprávou o nové katastrofě. Ale žádný posel se neobjevil. To samo o sobě zlepšilo Krispovi náladu.
Začínal si kolem sebe všímat stop bojů, které vedl Sarkis s Petronem minulou zimu: vypálené vesnice, nezoraná a opuštěná pole, trosky zničených budov. Farmáři na tomto břehu řeky se na vojáky dívali jako na démony.
Země se za řekou začala zvedat směrem k pahorkatině Bohatá, černá půda nížin se ztrácela a začala se objevovat šedá prašná hlína. Protože tepně začínalo jaro, země kolem se zelenala, ale Krispos věděl, že ještě před koncem léta ji slunce vysuší na troud. V nížině občas sklízeli dvakrát za rok. Na náhorní plošině byli lidé rádi, když. sklidili jednou: místní podmínky byly vhodnější pro chov dobytka než. pro pěstování obilí.
Krispův postup na západ, který dlouho vypadal jako procházka, se zastavil na pul cesty mezi řekou Erizou a městem Resaina. Už pomalu pochyboval, jestli se mu Petronas postaví a bude bojoval. Najednou se k armádě tryskem vraceli zvědové, kteří jeli před ní. Krispos viděl, jak za jízdy stříleli šípy na jezdce, kteří je pronásledovali.
„To musí být Petronovi muži!" vykřikl a ukázal rukou. Mohl si být jisty jenom díky jejich chovám: jejich uniformy byly naprosto stejné jako oblečeni jeho jednotek. Další nebezpečí občanské války, které si dříve neuvědomoval, pomyslel si neklidně.
„Ano, jsou to vzbouřenci," souhlasil Mammianos. „A není jich vůbec málo." Obrátil hlavu a začal vykřikovat rozkazy hudebníkům, kteří začali hrát signály, na které armáda reagovala. Když hudba dozněla a jednotky se začaly rozestavovat ze zástupu do bitevní formace. Mammianos je poháněl hlasitými rozkazy. „Pohněte sebou, lenoši! Tady je ta bitva. na kterou jsme čekali: konečné máme příležitost napráskat tomu mizernému zrádci. Rychle, rozviňte se. rychle, rychle!"
Tlustý generál vydal v několika minutách víc energie než za celé dosavadní tažení, takže na něj Krispos nevěřícně zíral. Kletby, které svolával na Petronovu hlavu, a elán, se kterým popoháněl vojáky na jejich místo, byly pro Krispa také něčím novým. Když se Mammianos zastavil, aby nabral dech. Krispos řekl. „Generále, promiňte, že jsem kdy pochyboval o vaší věrnosti."
Mammianos se na něj podíval svýma bystrýma očima. „Na vašem místě. Veličenstvo, bych nedůvěřoval ani vlastnímu stínu, pokud by nestál přede mnou. Mohu mluvit otevřeně?"
„Doufám, že budete."
„Zdá se, že to myslíte upřímně," řekl Mammianos uvážlivě. „Vím, že jsem vám nenabídl pomoc loni na podzim, i když jsem mohl."
„To ne. ale nenabídl jste ji ani Petronovi, za což jsem vděčný."
„To chápu. Ale abych řekl pravdu, jenom jsem seděl a čekal. Neomlouvám se za to. Pokud byste získal trůn a nedokázal ho uhájit, Petronas by z vás rychle nadělal sekanou. V takovém případě bych se asi i já přidal na jeho stranu: císařství teď nepotřebuje slabého Autokrata. Ale protože jste si proti němu vedl dobře a většina zákonu, které jste vydal, dávala smysl -" Mammianos škodolibě spráskl rukama, pomohu radši vám přibít kůži toho zkurvysyna na zeď. To by se mu líbilo, takhle se mě zbavit."
„Zbavil?" zopakoval Krispos zmateně. „Ale vždyť jste byl generálem v -"
„- generálem v provincii, která potřebuje generála asi jako mrtvý kožich," přerušil ho Mammianos. „Byl jsem s

Petronem, když před několika lety zaútočil na Vaspurakan. Do očí jsem mu řekl, že nemá dostatek sil, aby mohl Makuran porazit.“
„Já jsem mu řekl v podstatě totéž,“ řekl Krispos. „A jak se odvděčil vám?“ zeptal se Mammianos. „Pokusil se mne zabít.“ Krispos se otřásl při vzpomínce na Petronův čarodějný útok. „Málem se mu to podařilo.“
Mammianos zamručel. „Mně řekl, že když nechci bojovat, pošle mě někam, kde nebudu muset, takže jsem uvízl v nížině, kde se nic pořádného neděje. Aspoň až dosud. Konečně mám příležitost to tomu bastardovi oplatit.“ Zahrozil Petronovým jezdcům pěstí. „Dostanete co proto, krysy!“
I Krispos pozoroval přijíždějící vojáky. Jeho vojenské oko bylo stále nezkušené, ale měl pocit, že armáda jeho protivníka je přibližné stejně velká jako ta jeho. To znamená, že oč bude bitva nákladnější, o to méně přispěje ke konečnému rozhodnutí.
Nad středem Peťronova vojska zavlál modrý prapor se zlatým sluncem, naprosto stejný, jaký držel nedaleko od Krispa jeho praporečník. Krispos zavrtěl hlavou. Tohle bylo horší než matoucí. Bylo to jako bojovat se svým odrazem v zrcadle. Jeho vojáci začali křičet. „Krispos! Autokrat Krispos!“ Petronovi muži křičeli také. ale jméno svého velitele.
Krispos vytáhl svůj meč. Nebyl zkušeným vojákem, ale naučil se. že na tom ve zmatku bitevní vřavy takřka nezáleží.
Před ním se zformovala skupina Halogai a nabroušená ostří jejich seker se leskla v jarním slunci. Evidentně měli v úmyslu zabránit mu v jakémkoliv boji. Krispos se už s nimi nedokázal hádat. Věděl, že dnes dojde možná i na něho; ani kapitán gardistů neměl jisté, že přežije.
Mezi oběma armádami začaly létat šípy. Muži začali padat ze sedel. Někteří se pokoušeli vstát, jiní zůstali ležet. I koně nezůstali ušetřeni a pod svými těly drtili jezdce. Zvířata i lidé křičeli bolestí. Další koně, kteří byli jenom zranění, zdivočeli, odnášeli jezdce pryč z bitvy a vnášeli chaos mezi ostatní.
Obě armády se srazily. Vojáci začali spoléhat spíš na lehká kopí a šavle. Změť volání a výkřiků, dunění kopyt a zvonění kovu byla ohlušující. Krispos se rozhlížel na všechny strany, ale ani jedna strana nezískávala převahu.
Podíval se přes bitevní linii směrem k druhému císařskému praporu. Náhle poznal Petrona, částečně díky pozlacenému brnění a rudým botám, částečně díky způsobu, jakým Anthimiiv strýc seděl na koni. I Petronas si ho všiml; ačkoliv od sebe byli vzdáleni několik set yardů, Krispos cítil, jak se jejich pohledy setkaly. Petronas mávl mečem Krispovým směrem. On a muži kolem něho vyrazili kupředu.
Krispos zaryl Pokrokoví ostruhy do slabin. Velký hnědý valach zaržál bolestí a vztekem a tlačil se vpřed. Ale Halogai na Krispa čekali. Několik urostlých gardistů činilo Pokroka za uzdu a za otěže a zastavilo ho. „Pusťte mě, sakra!“ nadával Krispos.
„Ne, Veličenstvo, nepustíme,“ odpověděli mu. „My si s tím vzbouřencem poradíme sami.“
Petronas se svou družinou už byl velmi blízko. Neměl gardu složenou z Halogai, ale muži. kteří ho obklopovali, museli patřit mezi jeho nejstatečnější a nejvěrnější vojáky. S tasenými šavlemi a napřaženými kopími se srazili s řadami císařské gardy.
Přes všechno, co kdy slyšel vyprávět, Krispos zatím nikdy neviděl Halogai v boji. Pár prvních řad padlo ihned k zemi, ušlapáni nepřátelskými koňmi nebo zasaženi kopím z dálky. Potom začali padat i Petronovi muži: jejich kroužkové brnění nepředstavovalo proti úderům halogajskou sekerou žádnou ochranu. Jejich koně, kteří neměli žádné brnění, trpěli ještě víc. Sekery, které používali řezníci na jatkách, byly lehčí, kratší a méně ostré než ty. kterými se oháněli silní severané. Jedna dobře umístěná rána zastavila každého koně; jezdci obvykle stačila druhá.
Mezi Krispovými a Patronovými muži rychle vyrostla barikáda z mrtvých i ještě živých těl. Halogai se jí prosekali, přestože se jim v tom Petronovi jezdci snažili zabránit. Rady gardistů značně prořídly. Krispos zjistil, že se postupně blíží bojové linii. Teď mu Halogai bojující o vlastní životy nemohli v boji zabránit.
A už proti němu stál Petronas. Jeho šavle byla zrudlá krví; nikdo mu zřejmě neřekl, že je tak důležitý, že by neměl riskovat. Krispos popohnal Pokroka proti němu. Petronas snad díky válečnickému instinktu otočil hlavu, zavrčel na Krispa. odrazil jeho útok a uštědřil mu ránu, která narazila na Krispovu přilbu.
Jeden druhého proklínali a nadávali si, oba používali stejná slova“,Zloději! Mizero! Bastarde! Lupiči! Zkurvysynu!“
Halogai získali početní převahu nad zbytkem Petronových společníků. S Krispovým jménem jako bojovým pokřikem se vrhli směrem k veliteli vzbouřenců. Petronas byl však příliš zkušený voják, než aby zůstal stál a nechal se rozsekat na kusy. Společně se zbytkem své gardy se stálil a zastavil se, jen aby mohl Krispovi pohrozit pěstí. Krispos mu odpověděl dvěma vztyčenými prsty, vítězným gestem, které se naučil na ulicích města Videssosu.
Střed bitevní linie teď udrželi. Krispos se rozhlédl kolem, aby zjistil, jak se bitva vyvíjí okolo. Šance byly stále vyrovnané. Jeho vlastní řady mírně ztrácely na levém křídle, Petronovy na pravém. Žádný velitel neměl tolik jednotek, aby jich mohl několik stáhnout z boje a využít nepřítelova slabého místa. aniž by riskoval, že tím sám nabídne protivníkovi výhodu. A muži se stále mezi sebou sekali a píchali a bodali a krváceli a situace přitom zůstávala stále stejná jako před začátkem bitvy.
Krispa to trápilo. Podle jeho názoru pokud měla mít válka aspoň jednu dobrou stránku, tak to byla právě rychlá a rozhodující změna. Zbytečné utrpení bylo kruté plýtvání.
Ale když to řekl Mammianovi, generál zavrtěl hlavou. „Petronas přes nás musí projít, aby mohl táhnout na hlavní město. Nerozhodný výsledek mu nemůže vyhovovat. Toto je první opravdová zkouška bojovnosti a věrnosti vašich mužů; Nemusíte vyhrát, abyste získal vítězství. Důležité je. že jste celému císařství ukázal, že se Petronovi vyrovnáte. Vzhledem k tomu. že navíc držíte hlavní město, myslím, že máte poměrně dobrou šanci.“
Krispos váhavě přikývl. Mammianuv praktický přístup se mu líbil a sám by chtěl umět uvažovat podobně. Ale sledovat nezaujatým způsobem takovou přehlídku lidského utrpení, jaká se jeho očím teď nabízela, vyžadovalo silnější sebeovládání, než jakého byl schopen.
Už se to chystal říct Mammianovi, ale generál ho neposlouchal. Stejně jako farmář, který dopředu cítí změnu počasí a

obává se o svou úrodu, pozoroval s obavami levé křídlo. „Něco se tam děje.“, řekl s jistotou.
Krispos se podíval udaným směrem. Potřeboval delší čas než Mammianos. aby rozpoznal, že rozložení sil se mění a že k poplašným výkřikům se přidávají i jásavé projevy triumfu. Pot, který mu kapal ze špičky nosu. byl náhle smrtelně ledový. „Někdo přešel na druhou stranu.“
„Ano.“„ Jediným šlovém Mammianos vyjádřil všechno. Okamžitě přivolal posla a začal rozesílat rozkazy, aby zachránil, co se dá. Náhle se zarazil a podíval se znovu na bitevní pole. Na jeho tlusté tváří se jakoby proti jeho vůli objevil nevěřící úsměv. „Proboha.“ řekl tiše. „To jsou jejich vojáci a přecházejí k nám.“„
Krispos chápal Mammianovo překvapení, protože ho sám cítil. Pochyboval o spolehlivosti svých jednotek, ale nenapadlo ho, že by mohl zradit některý z Petronových přívrženců. Ale bylo to jisté, poměrně velká jednotka - víc než prapor, skoro celý pluk - Petronovy armády teď křičela „Krispos!“
A nezůstali u slov. Obrátili se proti mužům na své pravici, kteří hájili konec Petronova pravého křídla. Pod společným náporem bývalých spojenců a Krispových jednotek se řady vojáků rozpadly a muži se zmateně rozprchli.
Nadšení Mammiana nepřipravilo o velitelskou rozvahu. Ačkoliv k prolomení Petronovy bitevní linie ničím nepřispěl, dokázal toho okamžitě využít. Nařídil jednotkám na vlastním levém křídle, aby se pokusili o obchvat Petronovou nechráněnou pravou stranou a obklíčení celé vzbouřenecké armády.
Ale Petronas byl zkušený protivník. Nehodlal zachraňovat již ztracenou bitvu. Stáhl zpátky zbytek svého pravého křídla, aby chránil svou pravou stranu proti obklíčení. Jeho jednotky teď na celé frontě ustupovaly, ale kromě konce pravého křídla nikde nepropukla panika. Byli poražení, ale stále se chovali jako armáda. Odtrhli se od svých protivníků a ustupován na západ směrem k Resaině.
Krispos se chtěl okamžitě pustit do pronásledování, ale stále se necítil tak jistý, aby si dovolil neposlechnout Mammiana, který měl jejich armádu pevně pod kontrolou. Většina Petronových jednotek se stálila do ležení, kde tábořili před bitvou, takže Krispov i muži zcela ovládli bitevní pole.
Léčitelé začali ošetřovat zraněné; nejdříve mezi nimi přebíhali, potom chodili a nakonec se už jen potáceli, jak si námaha spojená s léčením vybírala svou daň. Vojákům s menšími zraněními se věnovali felčaři, kteří léčili bez pomoci magie. Zašívali sečné rány a ošetřovali sedřenou kůži, když se kroužková košile dostala přes kožené vycpávky až na kůži.
Krispos obklopený zdravými muži své gardy a většinou Sarkova jízdního oddílu zamířil k vojákům, jejichž dezerce Petronovi připravila porážku. On i jeho muži byli připraveni na cokoliv: Petronas byl nevyzpytatelný a mohl záměrně ztratit bitvu jen kvůli zákeřnému atentátu.
Velitel jednotek, které přešli na jejich stranu, uviděl Krispa přijíždět a vyjel mu v ústrety. Krispos měl zvláštní pocit, že toho člověka už někdy viděl, ačkoliv si byl jistý, že to není možné. Důstojník, evidentně šlechtic, byl ve středním věku. male a štíhlé postavy, jeho úzkou tvář zdobil zahnutý nos a upravené vousy v barvě jeho kovové přilby. Položil svou pravou pěst na srdce, aby Krispa pozdravil. „Vaše Veličenstvo.“ řekl zvučným tenorem.
„Děkuji vám za pomoc, vznešený pane.“ řekl Krispos. Přemýšlel, jak velkou odměnu za ní bude asi chtít. „Obávám se. že neznám vaše jméno.“
.Jmenuji se Rhisoulphos,“ odpověděl velitel, jako by tím vysvětloval všechno.
Po chvíli to Krispovi došlo. „Vy jste Darin otec!“ vyhrknul. Žádný div, že se mu zdál povědomý! „Vaše dcera je vám podobná, vznešený pane.“
„Říká se to.“ Rhisoulphos se krátce zasmál. „Ale myslím, že jí to sluší mnohem víc.“
Mammianos si Darina otce pozorně prohlížel a zeptal se. „co dělá Autokratuv příbuzný v řadách jeho nepřátel?“ Jeho otázka zněla drsně a bylo z ní patrné podezření. Krispos se v sedle naklonil aby slyšel Rhisoulphovu odpověď.
Šlechtic se uklonil nejdříve Mammianovi, potom Krispovi. „Uvědomte si. prosím, že před tím, než Anthimos odešel ze světa živých, byl i Petronas můj příbuzný. A poté, co Anthimos zemřel -“ Rhisoulphos se díval Krispovi přímo do očí. „— nebyl jsem si jistý, jaký je vztah mezi vámi a mou dcerou. Vaše Veličenstvo.“„
Krispos si občas také nebyl svým vztahem k Daře jistý. Teď ale řekl. „Máte vnuka, ze kterého bude císař, vznešený pane.“ To je pravda, ať je Phostovým otcem kdokoliv, pomyslel si. Své pocity však před Rhisoulphem nedal najevo. Viděl, že řekl správnou věc. Rhisoulphovy oči. podobné Dařiným s mírně svěšeným vnitřním koutkem, zvlídněly. Jeho tchán řekl. „Slyšel jsem to a začal jsem přemýšlet: co by se tomu chlapci stalo, kdyby Petronas získal trůn? Jediná odpověď, která mě napadala, představovala jasné nebezpečí a hrozbu. Před Petronem jsem samozřejmě nedal nic najevo. Stále jsem ho nahlas ujišťoval o své věrnosti.“
„Šikovný tah.“ prohodil Mammianos. Jeho pohled zabloudil ke Krispovi. který bez problémů pochopil: pokud Rhisoulphos dokázal obelhat Petrona, bude nutné na něho dávat pozor.
Krispos sám došel ke stejnému závěru. Teď však mohl pouze ocenit Rhisoulphovu pomoc. „Naše první setkání bylo dobře načasované, vznešený pane,“ řekl. „Jakmile bude Petronas poražen, prokáži vám veškerou úctu. jakou si Autokratův tchán zaslouží.“
Rhisoulphos se v sedle uklonil. „Udělám vše pro to, abych svou čest získal na bitevním poli. Vaše Veličenstvo. Vím, že moji vojáci mě - a vás - podpoří.“
„Tím jsem si jist.“ odpověděl Krispos a rozhodl se. že dokud bude Petronas představovat nebezpečí, nepoužije Rhisoulphovy muže k žádnému životně důležitému úkolu. „Teď byste se měl zřejmě připojit k mým ostatním poradcům, abychom mohli naplánovat, jak nejlépe využít dnešního vítězství“
„Jsem vám k službám. Vaše Veličenstvo.“ Rhisoulphos sesedl z koně a zamířil k císařskému stanu. Když viděli, že Krispos neprotestuje. Halogai před vchodem se uklonili a pustili ho dovnitř. Krispos také sesedl. U Mammiana se to neobešlo bez namáhavého funění a oddechování.
Uvnitř stanu na Krispa čekali společně s Rhisoulphem ještě Sarkis a čaroděj Trokoundos. Když vstoupil, vstali a uklonili se. „Pěkná bitva. Vaše Veličenstvo,“ prohlásil Sarkis nadšeně. „Ještě jedna taková a smeteme vzpouru z

povrchu země.“ Ostatní vojáci mu přitakávali. I Trokoundos přikývl.
„Nechci žádnou další bitvu, pokud tomu bude možné zabránil,“ řekl Krispos. Všichni na něho překvapeně zírali. Pokračoval, „Kdyby to šlo, chtěl bych Petrona porazit bez nutnosti dalších bojů. Každý, kdo padne v této občanské válce, ať na mojí straně nebo na jeho, nám bude chybět proti Harvovi. Čím menší ztráty, tím lépe.“
„To je obdivuhodné. Vaše Veličenstvo.“ zahučel Mammianos. „Ale jak toho chcete dosáhnout?„ Jeho výraz jasně říkal, že si nemyslí, že by to Krispos mohl dokázat.
Krispos mluvil několik minut. Když skončil. Rhisoulphos a Sarkis se probírali svými vousy a přemýšleli. Rhisoulphos nakonec řekl. „To by mohlo fungovat“
„Mohlo by,“ přidal se Sarkis. Zašklebil se na Krispa. „Nemýlil jsem se, Vaše Veličenstvo - služba pod vaším velením není nudná. Ve Vaspurakanu se by se vás řeklo, že jste 'prohnaný, že byste se dokázal vyspat se sousedovou ženou, aniž by si toho všiml.'„
Všichni ve stanu se zasmáli. „Díky, já mám vlastní ženu.“ řekl Krispos, čímž si vysloužil Rhisoulphův uznalý pohled Ale i jeho veselí rychle upadlo: vzpomněl si na dobu. kdy Dara nebyla jeho ženou, a jak museli být oba prohnaní, aby spolu mohli spát. Sarkovo vaspurakánské přísloví pro něho mělo hořkou příchuť, i když o tom Sarkis samozřejmě nevěděl.
Mammianos zívl na celé kolo. „Tak do toho,“ řekl. „Císařův plán se musí provést dnes v noci a já už skoro spím. Pokud se to nevyvede - možná i pokud ano - budeme muset zítra znovu do boje a já už nejsem tak mladý, jak jsem býval. Potřebuju pravidelně odpočívat; v bitvě i v jiných věcech.“
„Je to smutné, aleje to tak.“ přidal se Rhisoulphos, který byl skoro tak stan jako tlustý generál. Zazíval také. i když ne tak široce.
„Přiveď několik svých zvědů. Sarku.“ řekl Krispos. „Ti jsou pro tenhle plán jako shoření.“ Sarkis zasalutoval a pospíchal pryč. Společně se svými společníky Krispos vyšel ze stanu, aby počkali na jeho návrat. Před stanem stáli dva Halogai, sekery připravené a nespouštěli z Rhisoulpha oči. Musel vědět, že ho sledují, a muselo mu být jasné proč, ale nedával nic najevo. Krispos oceňoval jeho chladnokrevnost.
O několik minut později se Sarkis vrátil s patnácti nebo dvaceti vojáky. „Jsou mladí a svobodní, jak jste si přál,“ sdělil Krispovi. „Je jim jedno, jestli budou žít nebo zemřou.“
Zvědové to považovali za zábavu. Usmívali se a v jejich špinavých.tvářích zářily pouze zuby. Krispos pochopil, ze to, co Sarkis řekl, byla u většiny z nich naprostá pravda: nevěřili, že by mohli doopravdy zemřít. Byl taky takový blázen před deseti nebo dvanácti lety? Asi ano.
„Chtěl bych. abyste udělali tohle,“ řekl a zvědové ho obklopili, aby dobře slyšeli. „Chci, abyste se dnes v noci vydali do Petronova tábora, kde je všechno určitě vzhůru nohama. Je mi jedno, jestli se budete vydávat za jejich vojáky nebo si sundáte brnění a uděláte ze sebe místní farmáře. Nechám to na vás,. ale musíte se dostat mezi ně. Nechci vám to nařizovat. Každý, kdo se na to necítí, může svobodně odejít.“
Neodešel nikdo. „Co máme udělat, až tam budeme, Veličenstvo?“ zeptal se jeden ze zvědů. Světlo z táborových ohňů rozehrálo v jeho očích šibalské plamínky. Pro něho to byla pouze hra, pomyslel si Krispos. V duchu se pomodlil k Phosovi, aby se ten mladík vrátil živý a zdravý.
„Poslouchejte,“ odpověděl. „Připomeňte Petronovým vojákům, že jsem jejich veliteli nabídl amnestii a že oni sami ji mohou získat také. Pokud … , pokud nebudou čekat příliš dlouho. Řekněte jim, že jim dávám tři dny. Potom zaútočíme znovu a budeme s nimi nakládat jako s nepřáteli.“
Mladíci se podívali jeden na druhého. „To je jako vyspat se sousedovou ženou, aniž by si toho v šiml,“ prohlásil jeden z nich se silným vaspurakánským přízvukem. Stejně jako Sarkuv. i jeho hlas zněl pochvalně.
Zvědové viděli, že je po všem. a rozešli se. Krispos sledoval, jak postupně odcházejí z tábora západním směrem. Někteří jeli na koni, v brnění a ozbrojení, jiní šli pěšky v obyčejných lněných šatech.
Jejich odchod sledoval i Mammianos. Když zmizel i poslední, otočil se ke Krispovi a zeptal se. „Co teď?„
„Teď.“ odpověděl Krispos slovy, která by spíš použil Barsymes. „vyčkáme, jak se celá záležitost vyvine.“
Zástup zběhů, ve který doufal, se nekonal. Několik jezdců sice z tábora vzbouřenců přijelo, ale Petronovy jízdní hlídky byly stále bdělé a ostražité. Pokud někteří muži na druhé straně přemýšleli o zradě, nebylo to nijak znát.
Krispovi se ulevilo, když zjistil, že aspoň všichni jeho zvědové se vrátili živi a zdraví. Cítil by se strašně, kdyby je obětoval, aniž by dosáhl cíle. o který usiloval. Třetí den poté. co je poslal prič, začal připravovat svoje jednotky na ranní útok. „Když už jsem je varoval, nemůžu teď ze sebe udělat lháře.“ řekl Mammianovi.
„Ne. Vaše Veličenstvo.“ souhlasil s ním Mamiruanos smutně. „Přál bych si, aby to tak nedopadlo. Když Petronas ví, že přijdeme, bůh ví, co si pro nás připravil.“ Jeho kulatá tvář říkala jasně i beze slov, nedostal byste se do takové šlamastyky, kdyby ste mě poslechl.
Krispos nepotřeboval, aby mu to někdo připomínal. Chtěl zachránit lidské životy, ale takhle jich Videssos - a jeho strana zvlášť - ztratí ještě víc. Když večer uléhal ve stanu, říkal si, že kvůli tomu má generály a nadával si, že neposlechl Mammianovu moudrou radu a prosadil svůj plán.
Chvíli mu trvalo, než usnul. Jakmile se mu to však podařilo, spal tvrdě; už dávno si zvykl na rámus, který ve vojenském táboře panoval i v noci. Probudily ho neobvyklé zvuky. Než vyrazil ze stanu podívat se. co se děje, popadl meč a štít a na hlavu si narazil přilbu.
Nejprve ho napadlo, že se Petronas rozhodl zaútočit v noci. Jenže hluk byl sice hrozný, ale nebyly to zvuky boje. „Zní to jako nějaká oslava.“ řekl si sám pro sebe rozhořčeně.
Před jeho stanem stáli na stráži Geirrod s Vagnem. Obrátili se a podívali se na něho. „Dobře, že jste vzhůru, Veličenstvo.“ řek Gcirrod. „Stejně bychom vás museli vzbudit, kdyby to ten rámus neudělal za nás. Dva Petronovi nejlepší generálové právě přišli do tábora.“
„Opravdu?“ zeptal se Krispos tiše. „To je dobře.“ Právě v tu chvíli vyšel ze sousedního stanu Mammianos. Krispos

měl chuť udělat na generála dlouhý nos a vypláznout jazyk.
Místo toho v klidu počkal, než si ho Mammianos všimne. Generálovy stráže svého velitele musely informovat. Podíval se k císařskému stanu a viděl Krispa, jak tam stojí. Pomalu a uvolněně se postavil do pozoru a zasalutoval. O chvíli později, jako by si uvědomil, že to nestačí, si ještě sundal přilbu.
Krispos na něj zamával a zeptal se stráží," Co je to za generály'?"
.Jmenují se Vlases a Dardaparos, Veličenstvo," odpověděl Geirrod.
Pro Krispa to byla pouhá jména. Přikázal, „Přiveďte je sem. To. co mi řeknou o Petronovi a jeho armádě, bude mít cenu zlata." Jakmile Haloga odešel splnit úkol, mávl Krispos na Mammiana, aby přišel k němu. Byl si jistý, že generál bude o těch dvou vědět vše, co bude potřeba.
Stráže přivedly oba dezertéry během několika minut. První z nich byl vysoký a rozložitý, spíš svalnatý než tlustý jako Mammianos. Ten se jmenoval Vlases. Dardaparos byl naopak malý a hubený a z věčného sezení v sedle měl křivé nohy; podle vzhledu mohl být otcem jednoho ze Sarkových zvědu. Oba ulehli před Krispem na zem a dotkli se čelem země. „Veličenstvo," řekli oba naráz.
Krispos je nechal na zemi o něco déle, než by učinil v případě mužů, kterým by mohl plně důvěřovat. Jakmile jim povolil vstát, zeptal se, „Kdy jste naposledy stejným způsobem zdravili Petrona?"
Dardaparos odpověděl za oba. „Dnes večer. Ale přijeli jsme sem. protože věříme, že nám dáte amnestii, jak jste slíbil. Vaše Veličenstvo. Budeme vám sloužit stejně věrně, jako jsme předtím sloužili jemu."
„To je pěkný slib." zabručel Mammianos. „Znamená to. že Autokrata opustíte ve chvíli, kdy vás bude nejvíc potřebovat?"
„Samozřejmě, že ne, Mammiane," řekl klidně Krispos. když viděl, jak oba generálové zneklidněli. Obrátil se k nim. „Můj slib platí - nikdo vám neublíží. Řekněte mi, co vás přesvědčilo změnit stranu právě teď?"
„Veličenstvo, usoudili jsme. že pravděpodobně vyhrajete bez nás stejně jako s námi," odpověděl Vlases. Když promluvil, Krispos překvapeně zamrkal. Generál mluvil vysokým chlapeckým hlasem, který se k tak velkému muži vůbec nehodil, stejně jako se hluboký bas nehodil k tak malému chlapíkovi, jako byl Trokoundos. Vlases pokračoval, „Pokud dovolíte Vaše Veličenstvo. Petronas tvrdil, že jste obyčejný štolba, kterému příliš narostl hřebínek. Tažení, které proti nám vedete, nám ovšem ukázalo něco jiného."
Dardaparos přikývl. „Ano, tak to bylo, Vaše Veličenstvo. Pokud schopný muž ovládá město Videssos, nemá žádná vzpoura šanci. Jste schopnější, než jsme si mysleli, když jsme si vybrali Petrona. Zmýlili jsme se a teď to víme."
Krispos odvedl Mammiana na chvíli stranou „Co si o tom myslíš?" zeptal se ho tiše.
.Já bych jim věřil." Zdálo se, že toho Mammianos lituje. „Kdyby začali plácat něco o tom, že už nedokázali být déle zrádci, nebo podobné velkodušně nesmysly, předal bych je strážím - pravděpodobně v železech. Ale znám je oba dost dlouho a oba mají dobře vypěstovaný smysl pro to, aby stáli na správné straně."
„Měl jsem ten pocit." Krispos se vrátil k oběma generálům. „V pořádku, vznešení pánové, vítám vás v našich řadách. Teď mi řekněte, jak si myslíte, že se Petronas připraví na útok. který na zítřek zamýšlím."
„Po té, co jsme odešli, to nebude mít nijak jednoduché," prohlásil Dardaparos. Krispos neměl tušení, jak dobrý je generál, ale bezpochyby měl o svých kvalitách vysoké mínění.
„Asi ne." řekl zamyšleně Krispos. Najednou zjistil, že zívá a klíží se mu oči. „Vznešení pánové, rozhodl jsem se, že nechám zbytek vašeho výslechu tady na Mammianovi. Doufám, že mi odpustíte, ale dokud bitva zítra neskončí, zůstanete pod přísným dozorem stráží. Nevím, jak byste mi mohli uškodit, ale nechci to ani zjišťovat."
„To je od vás rozumné. Vaše Veličenstvo." řekl Vlases. „Nemáte žádný důvod nám důvěřovat. Doufám, že vám takový důvod dáme co nejdříve."
Sehnul se, sebral ze země klacík a začal kreslit do prachu. Mammianos se k němu sehnul, ale v jeho případě se to neobešlo bez namáhavého funění. Krispos pár minut sledoval, jak Vlases vysvětluje Petronovy plány, potom znovu zazíval, ještě víc než předtím. Než se však konečně odebral na své lože, dozvěděl se dost na to, aby mohl konstatovat, že připravené plány měnit nemusí.
Nemusí, pokud Vlases a Dardaparos mluví pravdu. Náhle si uvědomil, že to může ověřit. Vyskočil z postele a nechal si zavolat Trokounda. Čaroděj se objevil za chvilku, upravený jako vždy. Krispos mu vysvětlil, co by chtěl.
„Ano, kouzlo se dvěma zrcadly nám řekne, jestli lžou," souhlasil Trokoundos, „ale neřekne nám vše. co potřebujete vědět. Nezjistíme, jaké změny ve svých plánech Petronas udělal, když zjistil, že dezertovali. A nedozvíme se ani, jestli to nebyl on, kdo je v podstatě přiměl, aby přešli na vaši stranu - tak rafinovaně, že ani oni sami o tom neví - jen proto, aby vás zmátl."
„Tomu nevěřím. Jsou to dva z jeho nejlepších mužu." Ale v Krispově hlase byla pochybnost, kterou si sám uvědomoval. Petronas byl mistr ve hře spletitých úskoků. Spoustu let měl Anthima obtočeného kolem prstu. Pokud by chtěl manipulovat se dvěma svými generály. Krispos byl přesvědčený, že by to dokázal.
Rozzlobeně zavrtěl hlavou. Pěkná situace, když ani znalost pravdy mu nepomůže v rozhodování, jestli má svoje plány měnit nebo ne. „Zjisti, co se dá." řekl Trokoundovi.
Jakmile Trokoundos odešel. Krispos znovu ulehl. Tentokrát spánek přicházel pomalu. Když konečně zavřel oči a jeho dech se zpomalil a zklidnil, zdálo se mu, že pronásleduje Petrona po cestě, která se náhle tak zkroutila, že Petronas pronásledoval jeho".
Po noci plné takových snu bylo probuzení do skutečného světa úlevou. Krispos zjistil, že se na bitvu těší, což se mu předtím nikdy nestalo. Ať v dobrém či zlém. bitva muže přinést pouze jeden výsledek a ne takovou nekonečnou pavučinu možností, se kterou bojoval v noci.
Krispos sotva spolykal suchý rohlík, který zapíjel trpkým vínem z koženého měchu, když mu Trokoundos přišel podat hlášení: „Vlases a Dardaparos jsou čestní zrádci ve všech ohledech, aspoň podle toho. co sami ví."

„Dobrá.“ odpověděl Krispos. Trokoundos, který splnil svůj úkol. odešel a nechal Krispa, ať si jeho zprávu přebere sám. Čestní zrádci? Spojení jako vystřižené zjedná z Krispových nočních múr.
Nasednutí na koně mu přineslo stejný pocit úlevy jako probuzení - pocit, že se konečně stane něco rozhodujícího. Halogajské stráže ho musely těsně obstoupit, aby nevyrazil kupředu a nepřidal se ke zvědům, kteří jeli před postupující armádou.
Po krátké době si tito zvědové začali vyměňovat šípy s těmi, které poslal Petronas. Petronovi muži se stáhli zpátky; byly daleko od vlastní armády na rozdíl od Krispových oddílů, které rychle postupovaly hned za zvědy. Kdyby Krispos nevěděl, kde leží hlavni Petronova síla, mohli by ho k ní zvědové dovést.
Petronův tábor byl uprostřed široké, křovím zarostlé pastviny, takže se k němu nemohl nikdo dostat nepozorovaně. Jednotky vzbouřenců stali připravené k boji půl mile před svými stany. Uprostřed jejich formace se vzdorně třepetal Petronův císařský prapor.
Mammianos se podíval na Krispa. „Takže jak jsme se dohodli?“
„Ano,“ kývl Krispos. „Myslím, že ho dokážeme zaměstnat natolik, aby se mu nepodařilo rozdělit nás na dvě části.“ Vycenil zuby při pokusu o úsměv. „Rozhodně by to pro nás bylo lepší.“
„To je pravda.“ Mammianos se chrčivě zasmál. Zařval na armádní hudebníky. Rohy, bubny a píšťaly poslaly jednotky jezdectva ze druhé linie na obě křídla.
I vzbouřenci se dali do pohybu. Energie rozjetého koně a jezdce hrála při podobných bitvách hlavní roli. Petronas měl vlastní hudebníky Podle rozkazů předávaných jejich (roubením se vzbouřenecké jednotky přeskupily, aby reagovaly na změnu na straně protivníka.
„Je to dobré,“ prohlásil Krispos. „Tancuje podle našich not.“ Nejvíce se obával toho, že se Petronas pokusí prorazit jejich oslabeným středem. Teď - doufal - se bitva odehraje podle jeho představ.
Z obou stran vyletěly šípy a zazněly první bojové pokřiky. Vzbouřenci stále provolávali jméno svého velitele. Krispovi muži společně se jménem Autokrata připomínali svým soupeřům i další - jména Rhisoulpha, Vlase a Dardapara. Spolu s nimi volali ještě jednu věc. „Amnestie! Ušetříme ty, kteří se vzdají.“
Armády se srazili nejdříve na křídlech. Luky vystřídaly kopí a šavle. I přes množství dezertérů bojovali Petronovi muži udatně. Krispos se kousal do rtu a sledoval svoje jednotky, které držely svoje pozice. Hromadná dezerce, na kterou trochu spoléhal, se nedostavila.
Když si postěžoval, Mammianos odpověděl, „Nedá se nic dělat. Vaše Veličenstvo. Ale nejste rád, že se můžete starat o věrnost protivníkovy armády a ne té svojí?“
„Vlastně máš pravdu,“ musel uznat Krispos. Ještě minulý podzim si nemohl být jistý, jestli se za něho postaví jediný videsánský voják. A ještě před několika dny měl strach, jestli jeho jednotky obstojí v boji. Teď to byly Petronovy nervy, které se napínák při každé srážce. Zajímavé, co dokáže jedno vítězství, pomyslel si Krispos.
Boj pokračoval. Díky Rhisoulphovi měl Krispos více mužů než Petronas. Rhisoulphovi muži nebojovali na citlivém místě - chránili střed pravého křídla. Ale jejich přítomnost umožnila jiným věnovat se útoku. Muži na konci Petronova pravého křídla byli brzy přečísleni a následně z boku obklíčeni.
Pokusili se probít zpátky, ale nebylo jich dostatek, aby se tím zachránili. Krispovi jezdci, tušící vítězství, kolem nich kroužili jako vlci kolem stáda ovcí. Petronovi muži ale bojovali statečně a zůstávali věrní. Více než půl hodiny se zoufale bránili a jeden za druhým pokládali život za svoje druhy. Nakonec pochopili zbytečnost takového boje. začali odhazovat meče a kopí na zem a zvedat ruce nad hlavu, aby dali najevo, že se vzdávají.
Jakmile jednou kapitulace začaly - a když ostatní Petronovi muži viděli, že podle slibu byli všichni zajatci ušetřeni -začaly se lavinovitě šířit od okrajů ke středu vzbouřenecké bitevní formace. Bitevní linie se zachvěla, jak člověk postižený zimnicí. S nadšenými výkřiky se Krispovi vojáci vrhli do rozhodujícího útoku.
Petronova armáda se najednou rozpadla na kusy Nekteří prchali, sami nebo po menších skupinkách. Mnohem více, mnohdy celé prapory, odhazovali zbraně a vzdávali se. Jádro Patronovy armády, asi tři tisíce mužů, ustupovalo směrem k pahorkatině, která rámovala severozápadní horizont.
„Za nimi!“ křičel Krispos nadšeně a pěstí bušil do Mammianova obrněného ramene. „Nenechte utéct ani jednoho!“
„Provedu, Veličenstvo.“ Mammianos přivolal posly a ukázal jim Petronovy ustupující jednotky. Vydal rozkazy, které kdyby byly splněny, by Krispovy zaručily naprosté vítězství.
Bohužel pronásledování prakticky nezačalo. Někteří Krispovi jezdci sice za Petronem vyrazili, ale většina byla příliš zaměstnaná braním zajatců a následným zabavováním jejich majetku. Zbytek vyrazil do Petronova tábora, který ležel před nimi a vábil je jako oheň můry. A tak Petronův doprovod, přestože musel celou cestu bojovat, dorazil do kopců. V rokli, kterou prošli, potom postavili silnou stráž, která zastavila všechny pronásledovatele.
Když. se vojáci, kteří Petrona pronásledovali, vrátili s prázdnýma rukama, byla už noc. Krispos nadával, když zjistil, že se jim nepodařilo Petrona dohnat. „Při našem velkorysém a milosrdném pánu přísahám, že hlupáky, kteří se neudrželi a dali přednost drancování, bych poslal k ledu.“ vztekal se.

„Pokud by se vaše přání splnilo, neměl byste možná ani tolik mužu. kolik jich má teď Petronas.“ ozval se Sarkis.
„Měli nejdřív chytit Petrona a potom drancovat,“ odsekl Krispos.
Sarkis odpověděl s pokrčením ramen. „Obyčejný voják ze žoldu nezbohatne, Vaše Veličenstvo. Jsou rádi, že vyjdou. Pokud vidí příležitost něco ukrást, udělají to.“
„A navíc, Vaše Veličenstvo,“ přidal se Mammianos, „kdo by vás chránil, kdyby všichni jeli za Petronem a jeho muži si náhle vzpomněli na svou přísahu a rozhodli se vrátit'?“
.Já jsem měl jet také za Petronem.“ prohlásil Krispos, ale za chvíli vychladnul. Co se stalo, stalo se; mohl si stěžovat, jak chtěl, ale ztracenou příležitost mu to nevrátí. To ovšem neznamenalo, že by zapomněl. Rozhodl se, že něco takového se

už žádné jeho armádě nesmí stát.
„Ať se na to díváte, jak chcete, Vaše Veličenstvo, vybojoval jste velké vítězství," řekl Mammianos. „Množství zajatců, Petronův tábor"
„To nepopírám," řekl Krispos. Doufal, že dnes se rozhodne celá válka, ne jen bitva, ale musel vzít zavděk tím, co bylo. Zas na tom nebyl tak špatně, aby si musel zoufat. Odvázal ze sedla kožený měch, zvedl ho a zhluboka se napil trpkého armádního vína. „Na vítězství!" vykřikl.
Každý, kdo ho slyšel - to znamenalo skoro polovinu armády - se při zvuku jeho hlasu otočil. V okamžiku byl tábor plný radostného volání. „Na vítězství!" křičeli vojáci. Někteří. jako Krispos. si na to připili. Ostatní začali poskakovat kolem táborových ohnu. i když tím mnohdy jenom dávali najevo úlevu, že přežili.
Několik vojáku, těch krutějších, se začalo vysmívat zajatcům. Bývalí Petronovi vojáci byli beze zbraní a netroufali si odpovídat. Od výsměchu pár násilníků přešlo k týrám a mučení. Krispos nestál o to zjistit, kam až by jejich vynalézavost v tomto směru mohla dojít, kdyby jim ponechal volné nice.
S rukou na rukojeti meče se vydal směrem k jednomu takovému vojákovi. Halogai se bez ptaní seřadili kolem něho. Narvikka řekl. „myslim. Veličenstvo, že v sobě máte něco z naší povahy. Vypadáte, že jste schopen zabíjet."
„Přesně tak se cítím." Krispos popadl za rameno vojáka. který se bavil tim, že jednomu z vězňů dupal na prsty. Muž se prudce otočil, aby se obořil na opovážlivce, který mu kazil zábavu. Nadávky, které měl připravené, však zůstaly nevyřčený. Třesoucí se strachem rychle ulehl tváří k zemi.
Krispos počkal, dokud neležel na břiše, a nakopl ho do žeber. Do nohy mu vystřelila bolest - chlapík měl na sobě kroužkové brněni. Podle toho. jak se otočil a lapal po dechu, i voják cítil kopnutí moc dobře - i přes drátěnou košili, koženou vestu a vycpávky pod nimi. Krispos se ho zeptal, „takhle si představuješ amnestii? Týrat muže, kteří se nemohou bránit?"
„N~ne, Veličenstvo," vykoktal postižený odpověď. „To byla jenom taková legrace."
„Možná pro tebe, ale určitě ne pro něj." Krispos vojáka ještě jednou nakopl, tentokrát už ne takovou silou. Muž zachrčel, ale neuhnul. Krispos se nadechl a zeptal se, „nebo se ti líbí, co ti dělám? Odpověz!"
„Ne, Veličenstvo." Ačkoliv ještě před chvílí se tvářil jako pán, teď se voják choulil na zemi, když narazil na moc, které se nemohl rovnat.
„Tak dobře. Pokud sám nechceš, aby s tebou nepřátelé nakládali takovým způsobem, měl bys projevit trochu slitování, když můžeš. Ted vypadni." Voják se postavil a zmizel. Krispos se rozhlédl kolem. „Týrání mužu. kteří se vzdali, zvlášť když jim byla slíbena amnestie, je Skotovo dílo. Další, kdo bude při tom chycen, bude zbičován a propuštěn bez mzdy. Rozuměli všichni?"
Pokud měl někdo pochybnosti, nechal si je pro sebe. Tváří v tvář Krispovu hněvu se celý tábor v několika okamžicích úplně ztišil. Do náhlého ticha promluvil muž. kterého Krispos zachránil od dalšího ponižování, „Phos vám žehnej, Vaše Veličenstvo. Zachoval jste se jako Autokrat."
„Ano," přidalo se několik Halogai.
„Když už jsem jednou císař, tak se podle toho také chovám." Krispos se podíval na zajatce. „Proč jsi proti mně bojoval?"
„Žil jsem na Peťronových pozemcích, je to můj pán. Byl na mě vždycky dobrý: myslel jsem si, že bude dobrý i pro císařství." Chvíli Krispa pozoroval. „Pořád si myslím, že by mohl být, ale vidím, že zřejmě nebude jediný."
„To doufám." Krispa napadlo, kolik mužů v celém Videsánském císařství by dokázalo pořádně vládnout, kdyby se dostali na trůn. To ho nikdy předtím nenapadlo. Určitě by jich bylo hodně, usoudil překvapeně. Jenže na trůnu seděl on a hodlal tam zůstat.
„Co se děje, Veličenstvo?" zeptal se Narvikka. „Podle toho, jak se mračíte, to musí být nějaká zásadní myšlenka."
„Ani ne." Krispos mu se smíchem všechno vysvětlil.
Narvikka řekl, „Poděkujte osudu, že máte takové štěstí, Veličenstvo: ze všech těch možných císařů pouze Petronas nosí rudé boty vám navzdory."
„Jenže Petronas vydá za tucet takových." Krispos se otočil, aby se vrátil do svého stanu, ale zarazil se. Na tváři se mu objevil uličnický úsměv. „Už vím, jak ho z nich dostanu." Zvýšil hlas. „Trokounde!",,
Čaroděj byl hned u něho. „Jak vám mohu pomoci, Vaše Veličenstvo?" řekl s úklonou.
Krispos Trokoundovi vy světlil, co by potřeboval, a zneklidněně se zeptal, „doufám, že to není válečná magie?"
Trokoundos přivfcl oči a přemýšlel. Nakonec odpověděl. „neměla by být. A i kdyby byl Petronas pod magickou ochranou, jako že určitě je, kdo by se staral o jeho boty?" Jeho úsměv byl o něco vychytralejší verzí Krispova. „Tim spíš, že jim vlastně nezpůsobíme žádnou škodu."
„Přesně tak,",, přitakal Krispos. „Ale Petronovi bychom uškodit mohli, pokud bude náš velkorysý a milosrdný pán stát při nás."

5.

Petronas se podle svého zvyku probudil brzy po svítání. Záda a ramena ho bolely; po letech strávených ve Videssosu - i když mezitím občas vyrazil do války - odvykl spát na holé zemi přikryté jedinou dekou. A to navíc mohl mluvit o štěstí, protože jako jediný z mužů. kteří mu ještě zachovávali věrnost, měl stan. který ho chránil před nočním chladem. Všechny ostatní byly ztraceny, protože se staly kořistí Krispovy armády.
„Krispos!",, Petronas vyslovil jméno jako kletbu. Proklínal i sám sebe. protože on sám přivedl Krispa do své domácnosti a představil ho Anthimovi.
Nikdy si nedokázal představit, že by Krispův vliv na císaře mohl soupeřit s jeho vlastním - až do dne, kdy s oholenou

hlavou mířil do kláštera svatého Skiria. Pročísl si rukou vlasy. Až teď, téměř rok potom, co uprchl z kláštera, mu vlasy dorostly na obvyklou délku.
Nikdy si také nedokázal představit že by si Krispos troufl obsadit trůn a že by dokonce dokázal vládnout - byl si jistý, že v takovém případe by se všichni přidali na jeho stranu. Ale to se nestalo. Petronas se navíc proklínal za to. že toho tlustého blázna Mammiana dosadil na místo, které se ukázalo být tak důležité.
Společně s tím tlustým bláznem ho Krispos dvakrát porazil - a to si Petronas opravdu nikdy nepředstavoval! Bohužel Krispa hrubě podcenil a Krispova schopnost přimět lidi, aby dělali, co potřebuje, se teď, když už bylo skoro pozdě, ukázala jako jeho silná zbraň.
Petronas zatnul pěsti. „Ne, proboha, ještě nemůže být příliš pozdě!" řekl nahlas. Ulevil si do nočníku - zřejmě posledního v celém táboře - a oblékl se do císařského roucha. Jeho muže určitě povzbudí, když ho uvidí v uniformě, která mu po právu patří, pomyslel si.
Sehnul se, aby vyšel ze stanu, a zamířil ke svému koni, který byl přivázán opodál. S hrdostí nasedl do sedla - už mu bylo skoro šedesát, ale stále byl dobrý jezdec. Zlomyslně se zašklebil při vzpomínce na Gnatia, který se rozklepal už při pomyšlení, že by měl sedět na něčem větším, než byl osel.
Jeho úsměv postupně mizel, jak projížděl probouzejícím se táborem. Díky rokům stráveným na bojištích měl vypěstovaný cit pro náladu svých vojáku. Tato armáda mu dělala starosti. Muži byli nervózní a bez odvahy; nelíbilo se mu, jak se vyhýbali jeho pohledu Ještě méně se mu líbil pohled muže, který se mu dokázal podívat do očí. „Proboha, na co tak cíviš?'„ vyštěkl,
Oslovený voják musel sebrat odvahu, aby odpověděl. „P-promiňte, Vaše Veličenstvo, ale proč jste si ke svému nádhernému rouchu a císařské koruně vzal černé boty'?“„
„Zbláznil ses?“ Petronas „Vytáhl levou nohu ze třemene a natáhl ji. „Tahle bota je rudá. jak tvůj zadek po týdnu v sedle.“
„Znovu se omlouvám. Vaše Veličenstvo, ale mě se zdá černá. Stejně jako ta druhá, pane - teda Veličenstvo, Ať se propadnu, jestli lžu.“
„Chceš mi tvrdit, že nepoznám červenou, když ji vidím?“ zeptal se Petronas nebezpečným tónem. Podíval se znovu na svoje boty. Obě měly naprosto správný odstín císařského šarlatu. Petronas je vídal na svém otci. na své bratru i na svém synovci; znal je dobře jako svou vlastni dlaň - lépe než svou tvář. protože někdy celé týdny neviděl zrcadlo.
Místo odpovědi se voják obrátil ke svým druhům. „Řekněte, co vidíte, chlapci, Jeho Veličenstvu. Jsou ty boty červené nebo černé."„
.Jsou černé,“„ odpověděli vojáci jako jeden muž. Teď byla řada na Petronovi, aby překvapeně zíral; nemohl pochybovat o tom, že mluví pravdu. Jeden muž dodal, „Myslím, že to přináší smůlu, vzít si k císařskému oblečení obyčejné boty.“
Jiný se přidal, „Máš pravdu, je to špatné známemí“, Několik vojáků se požehnalo Phosovým slunečním kruhem.
Petronas znovu vrhnul překvapený pohled na svoje boty. Jemu stále připadaly rudé. Pokud jeho muži tvrdí něco jiného - zachvěl se. Bylo to špatné znamení pro něho, jako kdyby neměl právo na císařský trůn. Zatnul zuby při představě, že by se samotný Phos od něho odvrátil a přiklonil se na stranu toho mizeru Krispa.
Ve chvíli, kdy v duchu vyslovil soupeřovo jméno, pochopil, že tohle špatné znamení na něho neseslal Phos. Zavolal na svého čaroděje. „Skeparnc!“ Když se okamžitě neobjevil, zavolal znovu a hlasitěji. „Skeparne!“
Skeparnas se prodral mezi vojáky ke svému pánovi. Byl to vysoký hubený muž s dlouhou tváří, plnovousem pomocí vosku vytvarovaným do špičky a nejdelšími prsty, jaké kdy Petronas u člověka viděl. „Jak vám mohu posloužit, Vaše Veličenstvo?“
„Jakou barvu mají moje boty7“ zeptal se ho bez vysvětlení Petronas.
Jen zřídka vídal Skeparna překvapeného, ale čaroděj teď zamrkal a ustoupil o pul kroku dozadu. .Já bych řekl, Vaše Veličenstvo, že jsou rudé!“ odpověděl opatrně.
.Já taky.“ řekl Petronas. Než to dopověděl, začali vojáci kolem protestovat a opakovat, že boty jsou podle nich černé.
„Držte zobák!' zařval na ně. Obrátil se ke Skeparnovi a potichu pokračoval. „Myslim, že je ten hnusný zkurvysyn Krispos nějak začaroval.“
„Aha.“ Skeparnas se naklonil kupředu, jako věž při zemětřesení. „To by bylo šikovné.“ Jeho ruce se jenom míhaly a Petronovi se zdálo, že jeho pavoučí prsty se musí do sebe každou chvíli zamotat.
Náhle přihlížející vojáci vykřikli: „Už jsou červené, Vaše Veličenstvo!“
„Vidíte.“ řekl Petronas vítězně.
„Šikovné kouzlo, velmi dobře provedené,“ prohlásil Skeparnas znalecky. „Nejenže nebylo nijak vázané na vaši osobu, ale navíc nefungovalo na nikoho, kdo disponuje magickými schopnostmi. Zřejmě proto, aby se oddálilo odhalení kouzla a vyvolal se tak co největší zmatek.“
„Nevidím na tom nic šikovného,“ odsekl Petronas. Zvýšil hlas, aby promluvil ke svým mužům. „Vidíte, vy hrdinové, nebylo to žádné špatné známem. Byla to Krispova práce, abyste si mysleli, že něco není v pořádku. Obyčejný levný trik, kterého se nemusíte bát.“
Počkal a doufal, že vojáci začnou jásat. Nezačali. Projel mezi nimi, jako by se stalo. Mávl na ně a ukázal jim směr.
„Jak můžeme vědět, že ty boty nebyly opravdu černé. Než, je ten čaroděj změnil na červené?“ ptal se jeden voják druhého, když Petronas projížděl okolo. Jel dál, ale udržet potom klidnou tvář bylo stejně obtížné, jako by dostal ránu kopím do břicha.
Trokoundos se zapotácel, ale ztracenou rovnováhu rychle nabyl. „Podařilo se jim odstranit kouzlo,“„ vydechl. „Teď bych si dal pohár vína.“ Jeho obličej byl zalitý potem.
Krispos mu sám nalil. „Myslíš, že to bude mít nějaký efekt?“

„To se nedá odhadnout," odpověděl Trokoundos a zhluboka vydechl poté. co jedním douškem vyprázdnil pohár vína. „Víte. jak to chodí. Vaše Veličenstvo: pokud vojáci Pe-tronovi opravdu věří. zůstanou s ním. ať se děje. co se děje. Pokud pochybují, i naprosto bezvýznamná věc jim muže připadat jako špatné znamení."
„Máš pravdu." Krispos čím dál tím víc začínal věřit tomu. že vedení lidí je zvláštní druh magie, ačkoliv ho žádný čaroděj nestuduje. To. co si lidé o svém vůdci myslí, je často mnohem důležitější než to, jaký ve skutečnosti je.
„Mám to zkusit znovu dnes odpoledne, Vaše Veličenstvo, nebo třeba zítra ráno?" zeptal se Trokoundos.
Krispos se na chvíli zamyslel a zavrtěl hlavou. „Myslím, že by začali věřit tomu, že za to může naše magie. Když se to stalo pouze jednou, nemohou si být jisti, co za tím vězí."
.Jak si přejete, samozřejmě." řekl Trokoundos. „Takže co teď?"
„Nechám Petrona pár dní podusit v jeho vlastní šťávě." odpověděl Krispos. „Až ziioaxi udeřím, udeřím tvrdě. Lidé, kteří tyhle hory znají, mi už řekli o dalších průsmycích, a on nemá dost mužu, aby je všechny obsadil. Pokud zůstane tam, kde je, mohu tady nechat muže, abych mu zabránil v průniku do nížiny, a s dalšími ho obejít a napadnout zezadu." „Co když uprchne?"
„Pokud se mu to podaří, potom, co jsem ho už dvakrát porazil, je náš," řekl Krispos. „Bude to jenom otázka času."
Zatímco se Petronas dusil -jak doufal - věnoval Krispos několik dalších dní vyřizováním korespondence, která neustále přicházela z hlavního města. Schválil obchodní smlouvu s Khatrishem, připsal několik malých změn do dědického zákona, než ho zpečetil, zamítl jeden rozsudek smrti, protože se mu důkazy nezdály dost průkazné, a jiný schválil. Napsal Mavrovi o svém druhém vítězství a přečetl si jeho zprávy o nejnovějších klepech ve Videssosu. Z nich a z občasných Dariných krátkých vzkazů vyrozuměl, že Phostovi. ačkoliv byl stále moc malý, se daří dobře. To ho naplnilo uspokojením: šance dětí. že vyrostou, nebyly vysoké a jejich osud byl často pouze dílem náhody.

Mavros mu posílal i zprávy z bojů proti Harvovi Černému plášti. Krispos si je všechny opakovaně pročítal. Agapetovy preventivní útoky nebyly příliš úspěšné, ale generál se se svými jednotkami stále držel na nepřátelském území. Snad, pomyslel si Krispos, budou moci farmáři ze severního pohraničí letos sklízet v klidu.
Z města přicházely i jiné dokumenty. Krispos se začínal bát otvírat ty, které byly zapečetěné modrým voskem. Pokaždé, když to udělal, dozvěděl se, že Pyrrhos vyhostil dalšího opata nebo kněze za přestupek, který Krispovi připadal naprosto bezvýznamný. Vyhodit kněze z chrámu za to, že si příliš ostříhal vousy - nad tím zůstával Krispovi rozum stát. Poslal patriarchovi několik velmi stručných a jasných dopisů, ve kterých po něm požadoval a později mu nařizoval větší zdrženlivost.
Ale zdrženlivost zřejmě do Pyrrhova slovníku nepatřila. Krispovi také přicházely dopisy od vyhnaných kněží, od kněží, kteří se takového osudu obávali, a od delegací vážených občanů několika měst, kteří žádali ochranu pro své místní církevní činovník},'.
Stále víc a víc Krispos litoval, že ekumenickým patriarchou nemohl zůstat Gnatios. Nikdy nečekal, že jeden z jeho největších spojenců mu bude působit takové problémy. Pyrrhos navíc svoji očistu videsánské církve prováděl jeho jménem Krispos musel svoje rozhodnutí odložit, protože Petronas s Gnatiem představovali aktuálnější hrozbu.
Polovinu armády poslal pod Sarkomy m velením do průsmyku, který Petronas hájil, a se zbytkem se vydal na severozápad jim m průsmykem, aby svému nepříteli vpadl do týla. Jeho oddíly právě vstupovali do průsmyku, když k němu dorazil posel od Sarka na zpěněném koni. Muž oddechoval, jako by běžel celou cestu sám. „Veličenstvo!" volal. „Sláva, Veličenstvo! Prorazili jsme!"
„Prorazili jste?" Krispos na něho překvapeně zíral. „Sarkis zaútočil na průsmyk?" To byla zpráva nad všechna očekávání. Petronas uměl zaujmout obranné postavení. Hrstka odhodlaných mužů mohla průsmyk držet několik dní. dokud by nebyli obklíčeni.
Ale kurýr vysvětloval, „Vypadá to. že se Petronova armáda úplně položila, mám vám vyřídit od lorda Sarka. Někteří uprchli, mnohem víc se jich vzdalo. Už nechtějí bojovat. Vaše Veličenstvo.',,
„Díky bože," řekl Krispos tiše. Přemýšlel, jakým dílem -pokud vůbec - se na tom podílelo kouzlo, které proti Petronovi použil. Musím se zeptat zajatců, řekl si v duchu, než si vzpomněl na důležitější věci. „A co Petronas? Kapituloval?"
„Ne. Veličenstvo, po něm není ani stopa, ani po Gnatiovi. Lord Sarkis vás žádá o co nejrychlejší návrat, abychom mohli vytvořit co nejvíce pátracích oddílů."
„Dobrá." Krispos se obrátil na Thvariho, kapitána své halogajské gardy. „Můžeš ty a tví muži jet na nákladních koních, abychom se dostali zpátky rychleji?"
Thvari promluvil ke svým mužům jejich pomalou mateřštinou. Gardisté začali pokřikovat, šklebit se a mávat sekerami.
„Ano," řekl Thvari už zbytečně. Dodal, „nechceme přijít o pořádný boj."
„Dobrá." Krispos předal rozkazy armádním hudebníkům. Dlouhý zástup vojáků se zastavil. Muži od zásobování přeložili náklad na nákladních koních tak, aby získali dostatek zvířat pro císařskou gardu. Odehnali vojáky, kteří jim chtěli pomoci; kdo neměl jejich praxi, by jim jenom překážel.
Hudebníci zahráli Do klusu. Armáda se dala znovu do pohybu. Halogai nebyli žádní jezdci, ale většinou se dokázali udržet v sedle a jet správným směrem. To bohatě stačilo, pomyslel si Krispos. Kdyby museli bojovat, mohou sesednout.
„Kam si myslíš, že Petronas pojede, když přišel o svoji armádu?" zeptal se Krispos Mammiana.
Tlustý generál se podrbal ve vousech. „Někteří vzbouřenci asi uprchnou do Makuranu, ale já si nedokážu představit Petrona ve službách Krále králů. To by radši skočil ze skály. Možná to stejně udělá, aby nemusel snášet váš výsměch, Vaše Veličenstvo."
„Já se mu nehodlám vysmívat." namítl Krispos.
Mammianos se mu podíval do očí. „Hmm. možná ne. Ale on by to určitě udělal, kdyby chytil vás, a podle sebe soudím

tebe, jak se říká. Nejspíš se zkusí někde ukryt a znovu nabýt sil. Počkejte, nedaleko odsud je stará pevnost, říká se jí -jak sejí sakra říká? Antigonos, tak to je. Je to stejně dobrý tip jako všechny ostatní, možná lepší.“
„Tak tam vyrazíme,“ řekl Krispos. „Znáš cestu?“
„Myslím, že bych to místo našel, ale určitě najdete někoho, kdo nás povede rychleji.“
Pár otázek mezi vojáky Krispovi ukázalo, že Mammianos měl pravdu. Se dvěma místními muži v čele zamířila armáda k Antigonosu. Krispos strávil nějaký čas přemýšlením nad tím. co bude dělat, pokud Petronas v pevnosti nebude. Potom se tím přestal trápit. Přinejhorším aspoň odříznou cestu uprchlíkům.
Jezdci postupně dostihli několik skupinek z. Petronovy rozpadlé armády. V žádné Petrona nenašli a žádný z jeho mužů nebyl schopen říct, kam se poděl. Tvrdili, že jednoduše se svými nejbližšími zmizel den předtím a nechal zbytek svých vojáků, ať se o sebe postarají sami. Jeden ze zajatců si postěžoval, „kdybych věděl, že se ten mizera takhle zachová, nikdy bych se k němu nepřidal.“
„Petronas myslí vždycky především sám na sebe.“ poznamenal Mammianos. Krispos si vzpomněl na svoje zkušenosti s Anthimovým strýcem a přikývl.
Krispos se k pevnosti Antigonos dostal chvíli před západem slunce. Pevnost stála na vršku kopce a shlížela na okolní krajinu jako sup z vršku vysokého stromu. Železem pobitá dřevěná brána byla zavřená a z obytné části stoupal k nebi tenký proužek dýmu.
„Někdo je doma,“ řekl Krispos. „Kdopak to asi bude'.', Mammianos, který stál za ním. se pousmál. Krispos se otočil k hudebníkům. „Zahrajte signál Vyjednáváni:'
Hudebníci museli signál několikrát opakovat, než se na hradbách někdo objevil. „Vzdáte se?„ zavolal Krispos a malé Trokoundovo kouzlo jeho hlas doneslo až k pevnosti. „Stále nabízím amnestii pro vojáky a bezpečný návrat do kláštera pro Petrona a Gnatia.“
„Tobě nikdy věřit nebudu, mizero.“ odpověděl muž na hradbách.
Krispos začal poznávat Petronův hlas, který byl také uměle zesílen. Věděl jsem, že má vlastního čaroděje už od chvíle, kdy se mu podařilo zlomit kouzlo seslané na jeho boty, pomyslel si Krispos. Dotkl se amuletu, který nosil na řetízku kolem krku společně se svou mincí pro štěstí. Petronas používal čaroděje i pro záludnější účely, než bylo přenášení hlasu na dálku. Bez Trokounda po boku by se Krispos bál setkat se se svým nepřítelem tak nablízko.
„Mohl jsem nařídit tvoji vraždu už ve chvíli, kdy jsem nastoupil na trůn.“ Krispa napadlo, jestli právě to neměl tehdy udělat. Pokrčil rameny a pokračoval. „netoužím po tvojí krvi. Slib, že budeš klidně žít jako mnich a necháš mě věnovat se řízení císařství.“
„Mého císařství.“ zařval Petronas. „Tvoje císařství je tahle pevnost, ve které se schováváš,“ odpověděl klidně Krispos. „Zbytek Videssosu uznává mě -a mého patriarchu.“ Když už se musím s Pyrrhem trápit, pomyslel si Krispos, tak ať z toho taky něco mám, i kdybych měl jenom Petrona naštvat.
„K ledu s tvým patriarchou, s tím Phosem opilým fanatikem!“
Krispos se usmál. Konečně se s Petroncm na něčem shodli. Nehodlal to však dát najevo. Řekl jsi tady stejně zavřený jako v kláštеře svatého Skiria. Jak se chceš odsud dostat? Měl by ses vzdát a vrátit se do kláštera.“
„Nikdy!“ Petronas zmizel z hradeb, ale jeho kletby byly slyšet dál. Musel si to uvědomit a dát pokyn svému čaroději, protože hlas ztichl uprostřed slova.
Krispos kývl na Trokounda, který také zrušil své kouzlo. Když posléze Krispos promluvil, měl hlas stejně hlasitý jako obykle. „Nebude jednoduché ho odtamtud vyšťourat.“
„Bez obléhacích strojů, které s sebou nemáme, určitě,“ souhlasil Mammianos. „Jedině, že by se nám ho podařilo vyhladovět.“
Rhisoulphos přistoupil blíž, podíval se směrem k místu, kde před chvílí Petronas stál, a zavrtěl hlavou. „Má tam zásoby na celé měsíce. Celou zimu je shromažďoval a připravoval pevnost na možnost, že by se válka nevyvíjela příznivým směrem.“
„To bylo chytré.“ Také Mammianos se podíval na pevnost Antigonos. „Je skoro tak chytrý, jak si myslí, že je.“
„Tak pošleme pro obléhací stroje a budeme tady sedět, dokud nedorazí,“ řekl Krispos. „Pokud si chce Petronas hrát na Autokrata až do chvíle, kdy mu na bránu začne bušit beranidlo, mě to nevadí.“
„Možná, že stojí právě o to, aby ste tu seděl,“ ozval se Trokoundos. „Vzpomeňte si, že se vás už jednou pokusil zabít kouzlem. Může se pokusit to zopakovat a tím, že budete tak blízko, mu to výrazně ulehčíte. Viděli jsme, že jeho čaroděj je pořád s ním.“
„Nemohu odjet, dokud není poražen, a nechat tady svoje muže,“ řekl Krispos.
Mammianos i Rhisoulphos zasalutovali a překvapeně se podívali jeden na druhého. Mammianos řekl, „Veličenstvo, možná nejste vzdělaný ve velení, ale máte pro to vrozený talent.“
„Možná.“ Krispos nedal najevo, jak ho ta slova potěšila. Obrátil se k Trokoundovi. „Věřím, že pod tvojí ochranou dopadnu lépe než tehdy.“
„Samozřejmě. Způsob ochrany, kterou jsem tehdy použil, byl volen s ohledem na okolnosti a nedostatek času. Děkuji našemu velkorysému a milosrdnému pánu, že to stačilo. Jakmile jste získal trůn, zabezpečil jsem vaše bezpečí se svými kolegy mnoha protektivními invokacemi.“
„Čím?“ Krispos byl zvědav, jestli to čaroděj dokáže zopakovat, aniž by se mu zamotal jazyk.
Ale Trokoundos radši vysvětlil, o co se jedná: „Ochrannými kouzly. Věřím, že budou fungovat. V případě magie si jen zřídka můžete byt jist, jak byste potřeboval.“
„Takže si ani nemůžeme být jisti, jestli na mě Petronas a jeho čaroděj zaútočí.“ řekl Krispos.
„Zaútočí. Vaše Veličenstvo,“ prohlásil Rlnsoulphos rozhodně. „Jaká jiná šance mu ještě zbývá, aby se mohl stát Autokratem?“

„Když se to tak vezme -“ Krispos se zarazil. „Ano, asi se o to pokusí. Přesto tady zůstanu. Trokoundos mě ochrání.“ Neřekl nahlas, že se obává, že kdyby odjel do Videssosu. Petronas by mohl nějakým způsobem zapůsobit na jeho vojáky a znovu uprchnout.
„Možná.“ řekl Mammianos s nadějí v hlase. „se mi nepodařilo naplnit všechny cisterny na vodu. Léta jsou tu horká a suchá. Pokud budeme mít štěstí, jeho posádku začne trápit žízeň a donutí ho vzdát se.“
„Možná.“ Ale Krispos o tom pochyboval. Viděl, že v boji může být Petronas poražen. Ale ve schopnosti zásobovat svoji armádu by našel jen málo sobě rovných. Pokud se rozhodl uchýlit se do pevnosti Antigonos, určitě bude připraven na dlouhé obléhání.
Krispos rozložil svou vlastní armádu kolem úpatí kopce, na kterém pevnost stála. Ve dne i v noci podnikal na pevnost útoky, aby podkopal morálku obránců a donutil je kapitulovat. Trokoundos se vyčerpával tím, že na Krispa i na celou armádu sesílal jedno ochranné kouzlo za druhým. To, že Petronův čaroděj svůj útok stále odkládal, ho přesvědčilo o tom, že až přijde, bude smrtelně nebezpečný.
Obléhání pokračovalo. Léčitelé měli víc práce s léčením úplavice než s válečnými zraněními. Krispos dostal dopis, že z Videssosu k pevnosti Antigonos vyrazil konvoj beranidel a katapultů. Pod záštitou bílé vlajky dopis pod hradbami pevnosti přečetl nahlas kapitán Krispovy armády a dodal. „Mějte se na pozoru! Blíží se hodina spravedlnosti!“ Petronovi muži na hradbách se mu vysmáli.
Trokoundos zdvojnásobil svoje opatření a vybavil Krispa tolika kouzly a amulety, že řetízky, na kterých je nosil, byly skoro těžší než drátěná košile. „Jak mám s tím vším na krku spát?“ stěžoval si Krispos. „Ty, které mě netlačí do zad. mě tlačí na prsou.“
Trokoundos s mučednickou trpělivostí vysvětloval, „Vaše Veličenstvo. Petronas musí vědět že jakmile dorazí obléhací stroje, dlouho nevydrží. Proto se určitě na vás pokusí zaútočit v nejbližší době. Musíme být připraveni.“
„Budu sice připravený, ale taky budu mít kulatá záda,“ prohlásil Krispos. Trokoundův mučednický výraz se nezměnil. Krispos rozhodil rukama a s cinkáním odešel.
V noci, když byl sám ve stanu, se vrtěl a převracel z boku na bok, dokud se mu ostrý ametystový krystal nezahodí přímo pod pravou lopatku. Zaklel a sáhl si na zraněné místo druhou rukou. Jeho dlaň byla od krve.
„Tomu říkám ochrana!“ zavrčel. Odhodil lehkou hedvábnou přikrývku a vyskočil na nohy. Strhnul si provinilý řetízek s amuletem a hodil ho na zem, kde narazil do dalšího magického předmětu, které stály okolo jeho postele jako hradby pevnosti. Potom si s dechem zrychleným rozčilením znovu lehl. „Možná si zrovna tuhle noc Petronův čaroděj vybere, aby se pokusil mě zabít,“ zamumlal si pro sebe. „ale o jeden amulet víc nebo míň na výsledku nic nezmění. A pokud se mu to má podařit, ať aspoň zemřu ve spánku.“
Protože byl pořádně naštvaný, měl problémy se uklidnit, i když se nepohodlné zátěže zbavil. Vrtěl se a převracel, podřimoval, ale pořád byl napůl vzhůru. Navíc ho pořádně bolelo rameno.
Nad ránem ho tiché křupnutí znovu donutilo otevřít oči. Když se úplně probral, zamračil se - zvuk zazněl velmi blízko, jakoby přímo ze stanu. Služebník, který' ho vyrušil uprostřed noci - -zvlášť uprostřed tak hrozné noci - bude litovat dne, kdy se narodil.
Jenže muž, který stál necelé tri kroky od jeho postele, nebyl jeho sluha. Byl celý černý - dokonce i obličej měl začerněným zřejmě uhlem. V pravé ruce držel dlouhý nůž. Pod jednou z jeho černých bot ležel rozdrcený zbytek Trokoundova amuletu. Kdyby na něj nešlápl. Krispos by se pravděpodobně o jeho přítomnosti dozvěděl až ve chvíli, kdy by mu vrazil svůj nůž do žeber nebo do krku.
V útočníkově tmavém obličeji se objevil zmatek, když viděl, že je Krispos vzhůru, a vyrazil kupředu. Krispos mu hodil do obličeje svou pokrývku a nejhlasitěji, jak dokázal, vykřikl. Venku před stanem uslyšel výkřiky halogajských strážných.
Zatímco se vrah pokoušel vymotat z deky, popadl Krispos jeho paži držící nůž oběma rukama. Útočník ho kopl do holeně takovou silou, že musel pevně stisknout čelisti, aby nevykřikl bolestí. Pokusil se mu kopnutí vrátit a mířil na rozkrok, ale jeho protivník dokázal uhnout a nastavit do rány svůj bok
Vrah se snažil vykroutit své zápěstí z Krispova sevření. Ale Krispos byl od mládí zkušeným zápasníkem a držel pevně. Bez použití nože nemohl útočník dokončit svůj úmysl.
Dzznk! Krispcny uši a celý stan náhle naplnil zvuk, se kterým rozmáeluiutá sekera zajela do masa. Krispovo břicho postříkala horká krev. Vrah se křečovitě otřásl. Zápach Krispovi prozradil, že rána zasáhla žaludek. Z útočníkových rukou vypadl nůž a muž se zhroutil se na zem.
„Veličenstvo!“ vykřikl Vagn s hrůzou ve tváři, když uviděl Krispa potřísněného krví. „Jste v pořádku. Veličenstvo7“'
„Pokud nemám zlomenou nohu, tak ano,“ odpověděl Krispos a opatrně se na ni zkusil postavit. Bolest se nezhoršila, takže usoudil, že to nebude nic vážného. Podíval se na zem na mrtvého útočníka a zvětšující se kaluž krve. Tiše hvízdl. „Proboha, Vagne, vždyť jsi ho skoro přesekl vejpůl.“
Místo potěšení z chvály však Vagn sklonil hlavu. Podal svou sekeru, ze které ještě kapala krev, do Krispových rukou. „Zabijte mě, Veličenstvo, žádám vás o to, protože jsem vás nedokázal ochránit před tímhle, tímhle —“ Jeho videsánština selhala: aby ukázal, co má na mysli, sklonil se a plivl do tváře mrtvého muže. „Zabijte mě, žádám vás o to.“
Krispos viděl, že to myslí vážně. „Nic takového neudělám.“ řekl rozhodně.
„V tom případě ztratím svou čest.“ Vagn se zvedl, ve tváři naprosté odhodlání. „Když mi nechcete prokázat tuto laskavost, musím se zabít sám.“
„Ne, ty -“ Krispos se zarazil, než stačil Vagnovi říct, že je hlupák. Ve stavu, v jakém byl. by podobné urážky snášel a myslel by si, že si je zaslouží. Krispos se pokusil vzpamatovat z šoku ze střetnutí s vrahem a rychle uvažovat. Drsné halogajské pojetí cti mu většinou dobře sloužilo; teď musel najít nějaký způsob, jak ho obejít. Řekl, „Pokud jsi mě neochránil ty, tak kdo? Vrah leží mrtvý u tvých nohou. Já jsem ho nezabil.“

Vagn zavrtěl hlavou. „To nic neznamená. Vůbec se neměl dostat do tohoto stanu.“
„Stál jsi vepředu. Musel se dovnitř dostat zezadu pod plachtou.“ Krispos se znovu podíval na vrahovo zkroucené tělo. Přemýšlel nad tím, jak pro něho muselo být složité i v oblečení, ve kterém se stal součástí noci, dostat se z pevnosti a proplížit se celým táborem až do jeho středu. „Svým způsobem to byl statečný muž.“
Vagn si znovu odplivl. „Byl to zákeřný vrah a zasloužil by si horší a pomalejší smrt. Prosím. Veličenstvo, znovu vás žádám, zabijte mě, ať mohu zemřít se ctí.“
„Ne. zatraceně!“ odmítl Krispos. Vagn se otočil a odcházel ze stanu. Pokud odejde, bylo Krispovi jasné, že už se živý nevrátí. Rychle řekl, „Počkej. Vím, co udělám - dám ti příležitost, aby ses ve svých očích očistil.“
„To v žádném případě není možné,“ prohlásil Vagn.
„Vyslechni mě,“ řekl Krispos. Když Vagn udělal další krok k východu ze stanu, Krispos vyštěkl. „Nařizuji ti. abys mě poslouchal.“ Haloga se váhavě zastavil. Krispos pokračoval, „Poslouchej, co musíš udělat: vezmi jeho hlavu. Potom, bez brněni, jestli chceš, ji doneseš k bráně Antigonosu a necháš ji tam. aby Petronas viděl, jaký osud si jeho vrah vysloužil. Vrátí ti to tvoji čest7“
Vagn zůstal chvíli zticha, takže vynikl zvětšující se rámus venku před stanem. Potom zabručel a sekl do krku ležícího těla. Protože mu plátno stanu nedovolilo pořádně se rozpřáhnout, musel ránu několikrát zopakovat.
Krispos se otočil, aby se na tu řezničinu nemusel dívat. Oblékl se a vyšel ze stanu ukázat své armádě, že je stale naživu. Muži. které jeho výkřik vzbudil, se rozzuřili, když jim vysvětlil, jak se vrah dostal do jeho stanu. Zrovna svoje vyprávění končil, když se před stanem objevil Vagn a v ruce držel za vlasy vrahovu hlavu. Vojáci ho pozdravili takovým jásotem, že překvapeně zamrkal. Jejich uznáni na něj zapůsobilo tam, kde Krispos nemohl; jak jásot pokračoval, narovnal se a z jeho obličeje zmizely chmury. Beze slova se vydal k pevnosti Antigonos.
„Počkej,“ zavolal na něj Krispos. „Udělej to za denního světla, aby Petronas viděl, jaký dárek mu přinášíš.“
„Dobře,“ řekl Vagn po krátkém zamyšlení. „Počkám.“ Položil-hlavu na zem a šťouchl do ni nohou. „On také.“ Krispos neměl na žerty náladu, ale byl rád, že se Haloga zbavil myšlenek na smrt.
Trokoundos zatáhl Krispa za rukáv. „Měli jsme pravdu, když jsme předpokládali, že se vás Petronas pokusí zákeřně zabít,“' prohlásil. „Zmýlili jsme se jenom ve způsobu, jakým toho chtěl dosáhnout. Kdybychom se ale zaměřili na ochranu před tradičním útokem, určitě by použil magii.“
„Asi ano,“ řekl Krispos. „Přesto můžeš mit radost. Bez tvé magie bych už byl mrtev.“
„Jak to myslíte?“ Trokoundos se podrbal na vyholené hlavě. „Petronas na vás přeci poslal jenom obyčejného muže s nožem.“
„Já vím. ale kdyby ten chlapík nešlápl na jeden z tvých amuletů, na kterých jsi tak trval, nevzbudil bych se včas, abych se mohl bránit.“
„Jsem rád. že jsem vám mohl být nápomocen. Vaše Veličenstvo.“ řekl Trokoundos přiškrceným hlasem. Potom si všiml, že Krispos přemáhá smích. Asi dvakrát se suše usmál, ale zachoval svou důstojnost.
Jeho škoda, pomyslel si Krispos a rozesmál se nahlas.
Jakmile kolona obléhacích strojů dorazila k pevnosti. Krispos sledoval, jak obránci pozorují řemeslníky, kteří sestavovali katapulty a bednění, která měla chránit vojáky ovládající beranidla před kameny a vřícím olejem.
Vrahova hlava stále ležela před branou. Petronovi muži nechali Vagna na pokoji. S postupem času se o hlavu přestali zajímat i mouchy.
Když byl dokončen první katapult, řemeslníci, kteří ho postavili, vybrali skupinu vojáku, jejichž úkolem bylo nakládat velké kameny do koženého závěsu na konci vrhadla. Navijáky zaskřípěly, když obsluha napnula lana, která dávala katapultu jeho sílu.
Vrhadlo vystřelilo kupředu a katapult nadskočil. Kámen proletěl vzduchem a narazil do hradby pevnosti se zvukem hromu. Vojáci začali nakládat další projektil.
Krispos poslal k obsluze katapultu běžce s jednoduchým rozkazem: „Počkejte.“ Potom jeden z jeho mužů vyrazil k pevnosti s bílou vlajkou příměří. Po chvíli pokřikování se na cimbuří objevil Petronas.
„Co po mně chceš'?“ zavolal na Krispa, lépe řečeno směrem k jeho praporu. Stejně jako při posledním vyjednáváni jeho čaroděj zesílil jeho hlas, aby byl slyšet na potřebnou vzdálenost.
Trokoundos stál vedle Krispa, aby mu poskytl stejnou službu. „Chci. aby ses pořádně rozhlédl, Petrone. Dívej se pozorně - dávám ti poslední šanci, aby ses vzdal a zachránil svůj život. Podívej se na ty stroje všude okolo. Beranidla a katapulty budou ničit tvoje hradby, zatímco vrhače šipek budou zabíjet tvé muže ze vzdálenosti, na jakou oni vůbec nedostřelí.“
Petronas zahrozil pěstí. „Řekl jsem ti, že se nikdy nevzdám!“
„Rozhlédni se kolem.“ zopakoval Krispos. .Jsi voják, Petrone. Rozhlédni se a uvidíš, jaké jsou tvoje šance. Řeknu ti tohle: jakmile prolomíme vaše hradby - a to nebude trvat dlouho - nebudeme mít slitování ani s tebou, ani s nikým jiným.“ Možná, pomyslel si Krispos. donutí posádka Petrona, aby se vzdal, i proti jeho vůli.
Ale Petronas byl stále pánem ve svém malém císařství. Pomalu se prošel po hradbách a vrátil se na místo, kde začal, „Vidím stroje.“ prohlásil tónem, jako by mluvil o počasí. „Co uděláš, Petrone?“ zeptal se Krispos. Petronas neodpověděl, alespoň ne slovy. Vylezl z ochozu na zeď a skoro minutu tam jenom stál a pozoroval okolní krajinu, které, pro nej z nepochopitelných důvodů, nevládl. Potom pomalu a uvolněně, se stejnou pozorností, jakou věnoval všemu, co dělal, skočil dolů.
Venku i uvnitř pevnosti Antigonos muži zmateně vykřikli Ale když se někteří Krispovi vojáci rozběhli ke zkroucenému tělu ležícímu pod hradbou, Petroiiovi muži na ně začali střílet. „Příměří stále platí.“ vykřikl Krispos. „Neublížíme mu, přísahám při jménu Phose - pokud to bude možné, zachráníme ho.“
„To nebyl moudrý slib,“ ozval se Mammianos. „Bylo by lepší zbavit ho utrpení. Myslím, že to tak chtěl.“

Krispos si uvědomil, že tlustý generál má pravdu. Jeho záruka ale stačila vzbouřencům, aby přestali střílet. Když jeho vlastní muži nedělali nic jiného, než že stáli kolem Petrona, Krispos si pomyslel, že zřejmě sdílejí Mammianův názor. Nakonec k nim přiběhl zpocený funící voják a oznámil. „dopadl na hlavu. Veličenstvo.“
Krispova ruka sama od sebe načrtla na prsou sluneční znamení. „Válka skončila.“ zašeptal. Nevěděl, co má cítit. Úlevu, ano, že nebezpečný- nepřítel je mrtev. Ale Petronas pro něho také hodně udělal, nejdříve ho přijal do své vlastní domácnosti a polom ho prosadil do Anthimovy. Bylo to také v jeho zájmu samozřejmě, ale Krispos na to nemohl zapomenout, nemohl zapomenout na roky, ve kterých s Petronem spolupracovali. Znovu se požehnal slunečním znamením. „Nechal bych ho žít.“ zamumlal spíš pro sebe, než směrem k mužům, kteří stáli kolem.
„Takhle vám na to odpověděl.“ řekl Mammianos. Krispos musel přikývnout.
Bez svého velitele cítili Petroniovi muži povinnost zachránit si vlastní životy. Pevná brána pevnosti Antigonos se otevřela. Ven vyšel muž s bílým praporem kapitulace. Zbytek posádky ho pomalu následoval. Krispos dovnitř poslal vojáky, aby se ujistil, že pevnost Antigonos je opět a jeho rukou.
V davu zachytil záblesk hladce oholené hlavy. Nevesele se usmál. Svým strážcům řekl, „Přiveďte mi Gnatia.“
Místo roucha patriarchy, ve kterém určitě chodil v pevnosti, měl na sobě Gnatios pouze sandály a obyčejnou modrou mnišskou kutnu, ve které vypadal malý, křehký a vystrašený mezi dvěma statnými Halogai, kteří ho vytáhli ze zástupu ostatních zajatců. Vrhnul se před Krispem tváří k zemi. „Vaše Veličenstvo, rozhodnutí o mém osudu je plně ve vašich rukou,“ řekl, aniž by zvedl tvář z prachu.
„Vstaňte, svatý pane,“ řekl rozhodně Krispos. Když Gnatios vstal, pokračoval, „udělal byste lépe, kdybyste mi nepřestal důvěřovat. Mohl jste stále nosit modré boty vy a ne Pyrrhos.“
V Gnatiowch očích zasvítila zlomyslná jiskra. „Podle toho, co jsem slyšel, Vaše Veličenstvo, vám váš patriarcha nedělá mnoho radosti.“
„Ale ani mě nezradil.“ odpov ěděl Krispos chladně.
Gnatios znovu zvadnul. „Co se mnou uděláte. Vaše Veličenstvo9“ zeptal se slabým hlasem.
„Připravil tě teď a tady o hlavu by zřejmě v zbudilo pohoršení, za které nestojíš. Myslím, že tě vezmu zpátky do města. Odvoláš všechny výroky proti mně - nejlépe v Amfiteátru, kde tě uvidí hodně lidí, abys nemohl později vzít svá slova zpět - veřejně uznáš Pyrrha za patriarchu a po zbytek svého života můžeš v klidu žít v kláštеře svatého Skiria.“
Gnatios se uklonil na znamení, že přijímá. Krispos si byl jistý, že mu nic jiného nezbývá. Pyrrhos na jeho místě by radši za zpěvu hymnu předstoupil před kata. než aby odvolal jediné slovo. Kvůli tomu byl silnější než Gnatios: to neznámenalo, že byl kvůli tomu lepší. Zcela určitě však s ním bude těžší práce.
„Pokud se někdy ocitneš mimo klášter bez písemného povolení podepsaného mnou i Pyrrhem, Gnatie, tvoje hlava půjde okamžitě na špalek,“ varoval bývalého patriarchu Krispos. „To znamená doživotní vězení,“ zmohl se Gnatios na poslední, nevýrazný protest.
„Pravděpodobně ano.“„ Krispos si založil ruce v bok. Byl připraven zavolat popravčího, pokud od Gnatia uslyší ještě jediné slovo. Gnatios to pochopil. Kousl se do rtu, až se mu v koutku úst objevila krev, ale přikývl.
„Odved te ho.“ nařídil Krispos svým gardistům. „A nasaďte mu okovy.“ Gnatios vydal tichý, ale rozhořčený zvuk. Krispos to ignoroval a pokračoval, „Už jednou uprchl, takže mu nechci dát druhou šanci.“ Otočil se ke Gnatiovi. „Svatý pane, slíbil jsem, že vám neublížím, ale o vaší důstojnosti nepadlo ani slovo.“
„Už chápu proč.“ řekl Gnatios naštvaně.
„Důstojnost dorůstá lépe než useknutá hlava,“ řekl Krispos. „Pamatujte si to. Už brzy budete zpátky u svých letopisů.“
„Už aby to bylo.“ Krispa potěšilo, že se Gnatios při pomyšlení na svá studia trochu rozveselil. Ačkoliv byl rozený intrikán a politik, byl rovněž opravdovým vědcem. Odešel ve společnosti Halogai bez dalších námitek.
Krispos si prohlížel řadu mužu, která stále vycházela z brány pevnosti Antigonos. Když kolem něho prošli poslední, zamračil se a vyrazil k nim. Kolem něho se zformovali Halogai. „Kde je Petronův čaroděj?“ chtěl vědět.
Zajatci se dívali jeden na druhého a potom zpátky směrem k pevnosti. „Skepamas?“ zeptal se jeden z nich s pokrčením ramen. „Myslel jsem, že je s námi, ale zdá se, že není.“ Ostatní mu při takali.
„Chci ho.“ řekl Krispos. Napadlo ho, jestli vypadá tak horlivě, jako se cítí. Pctronuv čaroděj způsobil, že skoro rok proležel v posteli jako leklá ryba: pouze Trokoundova opatření mu zabránila v jeho cíli, kterým byla Krispova smrt. Provozování magie za účelem zabití byl hrdelní zločin.
Na Krispovu žádost si Trokoundos pozorně prohlédl skupinu otrhaných a špinavých mužu, kteří vyšli z pevnosti. „Na první poliled nemusí být poznat,“ vysvětloval Krispovi. „Mohl použít cizí podobu, abychom ho nenašli.“'
Čaroděj vytáhl dvě mince. „Ta v mé levé ruce je z pozlaceného olova. Když se s ni dotknu zlaté mince ve své pravé mce a pronesu potřebné kouzlo, podle zákona podobnosti budou odhaleny i ostatní padělky.“
Odříkal kouzlo a dotkl se falešnou mincí pravé. Několika mužům se náhle změnila barva vlasů z černé na šedou, což rozesmálo Halogai stojící okolo Krispa. Ale nic jiného se nestalo, nikdo nezměnil podobu. „Není tady,“ řekl Trokoundos. Zamračil se a jeho výraz byl plný pochybností. „Nemyslím si, že by tady mohl být -“„
Znovu se dotkl mincemi a nechal je v sevřené pěsti. Zkusil jiné kouzlo, drsné a hlasité, naléhavé a vyžadující.
„Proboha,“ zašeptal Krispos. V chumlu vojáků a ostatních lidí, kteří přišli z pevnosti, se najednou obličej jednoho muže začal rozpouštět, jako by byl z vosku. I jeho postava se měnila - náhle byl vyšší a hubenější. Trokoundos vítězně vykřikl.
Změněná čarodějova tvář se zkroutila, když Skepamas zjistil, že byl objeven. Jeho pavoučí prsty namířily na Trokounda. Menší čaroděj zachroptěl a zapotácel se; zlatá mince a olovem padělek spadly na zem. Ale i Trokoundos byl mistrem magie, jinak by si ho Anthimos těžko vybral jako svého učitele. Vzepřel se neviditelné síle a úder rozhodně vrátil. O chvíli později se Skepamas ohnul jako pod těžkým závažím.
Magický souboj poutal veškerou pozornost obou mužu -byli tak dokonale vyrovnaní, že ani jeden nedokázal svému

soku ublížit, pokud by mu soupeř nepomohl vlastní chybou. Přestali se zajímat i o své okolí; oba se věnovali výhradně svému nepříteli.
Krispos ukázal svým gardistům na Skcparna. „Zastavte ho. živého nebo mrtvého!„ Halogai poslechli bez jediné otázky nebo zaváhání.
Byli už skoro u něho. když si jejich přítomnost uvědomil. Začal sesílat kouzla jejich směrem, ale v tu chvíti se stal zranitelným vůči kouzlům, která na něho vrhal Trokoundos. Vykřikl zatímco se otáčel a pokusil se uprchnout. Sekery Halogai se zvedly a dopadly. Křik náhle utichl.
Trokonndos se zapotácel jako opilý. „Víno, doneste mi prosím vino.“ zachroptěl. Krispos vzal svůj vlastní měch a podal ho čaroději. Trokoundos ho vypil až do dna. Sesunul se na kolena, potom na bok. Krispos se s obavami posadil vedle něho. Musel se k němu sklonit, aby slyšel Trokoundův šepot. „Teď už vím. jaké to je, být zavalen lavinou.“
„Jsi v pořádku?“ zeptal se Krispos. „Co potřebuješ?“ „Nové tělo, pro začátek.“ Trokoundos se s viditelnou námahou pokusil usmát. „Byl silný jako mezek, ten Skeparnas. Kdyby ti seveřané neodvedli jeho pozornost „. no, Vaše Veličenstvo, jsem rád, že se jim to povedlo.“
„Já také.“ Krispos se podíval na Skeparnovo tělo. Zbytek mužu z pevnosti se od něj odtáhl, jako kdyby umřel na mor.
„No. myslim, že se dá říct. že neměl čisté svědomí.“
„Nezdálo se mi, že by se s Vámi chtěl setkat.“ Trokounduv úsměv, přestože stále trochu nejistý, zase trochu vypadal jako úsměv. Vyškrábal se na nohy a mávnutím ruky odmítl Krispovu pomoc. I jeho pohled patřil Skeparnovč mrtvému tělu. Unaveně zavrtěl hlavou. „Musím zopakovat. Vaše Veličenstvo, že jsem opravdu velmi rád, že se s ním Halogai dokázali vypořádat.“
Krispos se podíval přes Dobytčí průliv na východ na město Videssos. Město obklopené hradbami i na přímořské straně se rozkládalo na sedmi pahorcích. Pozlacené kopule věží nespočetných Phosových chrámů jasně zářily v letním slunci, jako by samy byly mnoha malými sluníčky.
Když nastoupil na palubu císařské lodi, která ho měla převést přes průliv do města. Krispova jediná myšlenka byla: vracím se domů. Ten pocit mu byl stále cizí. Potřeboval mnoho let, než dokázal nazvat Videssos svým domovem, za který stále považoval vesnici, ze které odešel a kterou považoval za svoje místo ve světě. Ale tady žil, tady měl ženu a dítě. Pravděpodobně svoje dítě, v každém případě svého dědice. To všechno dohromady dělalo domov.
Veslaři se opřeli do vesel. Loď se vydala přes úzký průliv směrem k městu. Krispos byl tak rád, že se blíží k městu, že ignoroval i námitky svého žaludku vůči pobytu na moři.
Loď přistála přímo před nejzápadnější branou městského opevnění, branou, která byla nejblíže k palácové oblasti. Její veřeje se otevřely, právě když loď přistála. Krispos mohl čekat, že uvítací ceremoniál proběhne přesně podle pradávných pravidel. Kapitán lodi mávl na námořníky. Ti přivázali loď k molu a připevnili lodní můstek. Kapitán se otočil ke Krispovi a kývl na něho. Ten přešel můstek a vstoupil do města.
V městské bráně Krispa společně s palácovými služebníky očekávala i delegace šlechty. Všichni ulehli k zemi a volali, „Tys zvítězil, Autokrate Krispe!“ Konečně, pomyslel si pobaveně Krispos, dává ten prastarý pozdrav smysl. „Tys zvítězil!“ zvolali znovu, když vstali.
Krispos mezi nimi spatřil Iakovitze. Oblečený v jasně barevném hedvábí a dokonale upraven znovu vypadal tak, jak si ho Krispos pamatoval, jenom ztratil trochu na váze. Jediný ale stál tiše. když všichni okolo provolávali císaři slávu. Krispos si znovu uvědomil, že na jeho nešťastném osudu má vlastní podíl. Kývl na něho. aby mu v očích ostatních prokázal čest. Iakovitzes se nadmul pýchou, přistoupil ke Krispov i a uklonil se mu.
„Menší válka, kterou bylo nezbytné vybojovat, skončila,“ řekl mu Krispos. „Teď můžeme začít větší boj a pomstít tě, jak si zasloužíš. Při našem velkorysém a milosrdném pánu přísahám, že se ti dostane zadostiučinění.“
Napadlo ho, že tim dal služebnictvu a šlechtě další příležitost k jásotu. Místo toho všichni mlčeli jako zařezaní.
Iakovitzes si od opasku odepnul voskovou tabulku zdobenou smáltem a drahými kameny; jeho písátko vypadalo, že je vyrobené ze zlata. Když šlechtic svůj tablet otevřel. Krispos podle vůně usoudil, že vosk je parfémován, Iakovitzes byl možná zmrzačený, ale svému zranění se zjevné přizpůsobil.
Rychle psal. „Vy jste to neslyšel, Vaše Veličenstvo? Jak je to možné?“
„Neslyšel co?“ zeptal se Krispos, když si otázku přečetl. Několik lidí uhodlo, o čem je řeč. a začalo odpovídat, ale Iakovitzes na ně mávl. aby byli zticha. Jeho písátko klouzalo rychle po vosku. Když dopsal, podal tabulku Krispovi.
„Asi před deseti dny byl Agapetos na hlavu poražen severně od Imbrosu. Mavros shromáždil všechny dostupné síly a vyrazil jeho porážku pomstít.“
Krispos zíral na tabulku a nechtěl věřit vlastním očím. „Phos ví, že když jsem byl na západě, jezdili za mnou poslové a vozili mi zprávy z města. Ve srovnání s tímhle to však byly samé klepy a hlouposti. Jak to, že o tom nic nevim?“ Jeho pohled našel Barsyma.
Vestiarios zbledl jako stěna. „Ale Veličenstvo.“ odpovídal rozechvělým hlasem. „Sevastos mě ujistil, že vás o všem plně informoval, než vyrazil z města, a slíbil, že v tom bude pokračovat i během tažení.“
„Nevěřím ti.“ řekl Krispos. „Proč by dělal něco tak —“ Chvíli hledal to správné slovo „- něco tak ztřeštěného?“ Sotva to vyslovil, už znal i odpověď. Jeho adoptivní bratr dobře věděl, že Krispos nechce, aby vyrazil z města bojovat, ale nevěděl proč. Pokud si myslel, že je to kvůli pochybnostem ojeho odvaze nebo schopnostech, chtěl možná vybojovat vlastní vítězství, aby Krispovi ukázal, že se mýlí. V takovém případě by to udělal tajně, aby ho Krispos nemohl zastavil. Ale Krispos věděl, že je Mavros odvážný a schopný - jinak by ho nejmenoval Sevastem. Obával se ale o Mavrovu bezpečnost. Tanilis určitě neposílala zbytečná varování.
Chuť vítězství mu zhořkla v ústech. Otočil se, prošel branou zpět a ignoroval překvapené výkřiky, které se za ním ozvaly. Kapitán a muži z posádky císařského člunu zůstali stát s otevřenou pusou, když se před nimi znovu objevil. I jejich překvapení ignoroval. „Jeďte zpátky na druhý břeh, jak nejrychleji dokážete.“ řekl kapitánovi. „Nařiďte

Mammianovi, aby co nejrychlileji přesunul celou armádu na tento břeh. Řekněte mu. že mám v úmyslu okamžitě vyrazit na sever proti Harvovi se vším, co máme k dispozicí. Budete si to pamatovat?“
„J-já myslím, že ano, Vaše Veličenstvo.“ Kapitán zopakoval jeho rozkazy, i když se v řeči trochu zadrhával. Krispos stroze přikývl. Kapitán začal rozdávat rozkazy posádce. Námořníci odvázali lana, která držela loď u mola. a zvedli vesla. Jak válečná galéra se císařský člun otočil takřka na místě a vyrazil na západ.
Krispos se vrátil. V bráně na něho čekal Barsymes. „Co bude s oslavnou přehlídkou zítra v Prostřední ulici. Vaše Veličenstvo? A co mše díkůvzdání v Nejvyšším chrámu? Co rozdávání milodarů?“
„Všechno zrušit,“ odsekl Krispos. Po chvíli si to rozmyslel. „Ne, jděte a rozdejte milodary - aspoň lidé ve městě budou nějaký čas spokojení. Ale když se nám severní hranice rozpadá pod rukama, není co oslavovat.“
„Jak si přejete, Vaše Veličenstvo.“ řekl Barsymes smutně a uklonil se; při obřadech, slavnostech a ceremoniálech byl ve svém živlu. „Jak chcete strávit krátký čas. po který ve městě pobudete?“
„Musím si promluvit s generály.“ odpověděl Krispos první věc, která ho napadla. Pokračoval, „Podívat se na Daru.“ Nejenže mu chyběla, ale zároveň si uvědomoval, že s ní musí udržovat dobré vztahy, tím spíš, že její otec byl nablízku. Jakoby ho ještě něco napadlo, dodal, „Chtěl bych vidět i Phosta.“
„Výborně, Vaše Veličenstvo.“ Tentokrát bylo podle Barsyma všechno v pořádku; protože sám nemohl mit děti, velice si Phosta oblíbil. „Jelikož vaši generálové jsou stále na druhém břehu Dobytčího průlivu, mohu vás mezitím doprovodit do císařské rezidence.“
„Jistě.“ Krispos se usmál vestianovým neochabujícím schopnostem. Barsymes dal pokyn a před Krispem se seřadilo tucet - císařský počet - nosičů slunečníku. Krispos pod barevnými hedvábnými baldachýny zamířil k hajku třešní, které rostli okolo jeho soukromé rezidence - kdyby mohl nazvat soukromým něco, co bylo spojené s osobou císaře.
Halogai stojící na stráži před rezidencí se postavili do pozoru, když spatřili čelo průvodu. „Veličenstvo!“ pozdravili svého pána.
„Vaši bratři bojovali proti vzbouřencům statečně.“ řekl jim Krispos.
Tváře seveřanu se rozzářily. „Slyšíte, jak mluví jako my?“ zeptal se jeden z nich svých kamarádů. Krispos se usmál, protože byl rád. že si toho všimli. Vyběhl po schodech a vešel do císařské rezidence.
Barsymes pospíchal za ním. „Zavolám chůvu s vaším synem, Vaše Veličenstvo.“ Nechal Krispa stát, došel ke správným dveřím a otevřel je. Chůva vyšla ze dveří s Phostem v náručí.
Vyjekla, když uviděla Krispa. „Vaše Veličenstvo! Nečekali jsme vás tak brzo. Ale pojďte se podívat, jaký se z vašeho syna stal pěkný chlapec.“ Podala mu opatrně dítě a Krispos si ho vzal. Teď se mu hodila ta trocha praxe, kterou v držení Phosta získal, než odjel do války. Sám poznal, že Phostis za tu dobu hodně přibral.
Zvedl dítě k obličeji. Stejně jako dřív i teď se pokoušel zjistit, komu se Phostis podobá. Odpověď, kterou by chtěl, však dostat nemohl: Phostis se stále podobal své matce a sám sobě. Jeho rysy už byly mnohem zřetelnější, než když se narodil. Měl oči po matce - a po dědečkovi.
Phostis si Krispa také se zájmem prohlížel. Když se jejich pohledy setkaly. Phostis se usmál. Krispos se zaradoval a usmál se také.
„Vidíte, jak se mu líbíte.“ ozvala se chůva. „Neni roztomilý?„
V dětské tváři se objevil výraz, naprostého soustředění.
Krispos ucítil na paži. kterou měl pod Phostem. teplo a vlhko. Podal ho zpátky chůvě. „Myslim, že si nadělal do plenek.“ O chvíli později už neměl žádné pochybnosti.
„To už tak u dětí bývá.“ prohlásila chůva, Krispos přikývl; díky své farmářské výchově byl s takovými věcmi dobře obeznámen. Chůva pokračovala. „Přebalím ho. Myslím, že stejně jste chtěl navštívit svou paní.“
„Ano.“ odpověděl Krispos. „Myslím, že se ve městě dlouho nezdržím.“ Chůvu to nijak nepřekvapilo, zřejmě proto, že o katastrofě u Imbrosu už dlouho věděla.
Barsymes řekl, „Její Veličenstvo bude touto dobou vyšívat.“„ Vedl Krispa kolem portrétu Stavrakia. Krispa napadlo, jak by asi slavný Autokrat zhodnotil jeho první válku.
Vyšívací pokoj měl velké okno obrácené na sever. Dara seděla u okna, skloněná nad svou prací. Tapisérii, na které pracovala, možná během svého života nedokončí; pokud ano, bude viset ve Velkém paláci. Dara byla pyšná na to. že i podle názoru nejlepších vyšívaček ve městě měla dostatečné schopnosti, aby takové dílo zvládla sama.
Nevšimla si. že se dveře za jejími zády otevřely. Teprve když se Krispos postavil mezi ní a okno a zastínil jí tak světlo, vzhlédla od práce. I potom jí chvilku trvalo, než přestala pracovat na pávovi, jehož zářivé peří bylo s každým jejim stehem dokonalejší.
„Je to nádherné,“ řekl Krispos.
Dara slyšela v jeho slovech chválu a přikývla bez falešné skromnosti. „Myslím, že dnes mi to docela šlo.“ Zapíchla jehlu do látky, posunula vyšívací rám stranou a postavila se. „To ovšem neznamená, že bych toho nemohla nechat, abych pozdravila vítěze.“ Usmála se a objala ho tak pevně, že mu málem vytlačila všechen vzduch z plic. Potom mu nastavila svou tvář k polibku.
„Ano. jedno vítězství je vybojováno.“ řekl po delší pauze. Rukama ji pořád hladil, jako by se jí nemohl nabažit. Viděl, že sejí to líbí, ale zároveň podle výrazu jejích očí poznal, že není úplně spokojená. Myslel si. že ví proč. Nasadil strohý tón.
„Ale zrovna jsem se dozvěděl o porážce na severu, která to vyrovná.“
Také Dara zvážněla. „Ano.“ řekla. Po kratší pauze se zeptala. „jak to myslíš, že ses to zrovna dozvěděl? Mavros ti přece určitě poslal zprávu o tom. co se Agapetovi stalo“'
„Ani slovo.“ řekl Krispos naštvaně, „ani o tom. že se sám rozhodl vyrazit na sever. Myslím, že to utajil schválně, protože věděl, že bych mu to kvůli dopisu jeho matky zakázal.“
„Na to jsem úplně zapomněla.“ Dariny oči se rozšířily. „Co teď uděláš?“

„Pojedu za ním a - aspoň doufám - zachráním ho, než udělá nějakou pošetilost.“ Krispos se zakabonil, naštván na Mavra i sám na sebe „Mrzí mě, že jsem mu na rovinu neřekl, co mi Tamlis napsala. Ale bál jsem se, že by vyrazil jen proto, aby ukázal, že o svém životě rozhoduje sám. Takže jsem mu nic neřekl - a on odjel stejně.“
To se mu nelíbilo: viděl v tom zásah vyšší moci. Přežehnal se slunečním znamením, aby odvrátil špatné znamení.
I Dara se požehnala a řekla, „Ne všechny věštby a předpovědi jsou pravdivé, za což budiž nás velkorysý a milosrdný pán pochválen. Jak bychom mohli žít s tím. že i někdo jiný než Phos zná naši budoucnost? Možná měla Tamlis strach jako matka o svého syna a přehnala to. Teď, když mám Phosta, vím. jaké to je.“
„Možná.“ Ale Krispos tomu nevěřil. Tanilis ho nazvala „Veličenstvo“ v době, kdy si jenom blázen mohl myslet, že by mohl někdy žít v císařské rezidenci a oblékat si roucho Autokrata. Pouze blázen - nebo někdo, kdo vidí budoucnost.
„Budete ještě potřebovat moje služby, Vaše Veličenstva?“ zeptal se Barsymes. Krispos a Dara. hledící jeden na druhého, ve stejný okamžik zavrtěli hlavou. „V tom případě, pokud mě omluvíte -“„ Vestiarios se uklonil a odešel. Jakmile byl pryč. Dara se zeptala. „a kolik pěkných svolných venkovských děvčat zahřívalo tvou postel tam na západě9“
Mohl to být vtip: netvářila se vážně. Ale Krispos si to nemyslel. Po manželství s Anthimem nemohl Daře vyčítat, že pochybuje o jeho věrnosti, když ho nemá na očích. Po krátkém zamyšlení odpověděl, „myslíš, že jsem takový hlupák, abych něco takového udělal, když většinu času byl v táboře i tvůj otec'?“
„Ne, myslím, že ne,“ usoudila Dara. Založila si ruce v bok a podívala se vzhůru, jak musela pokaždé, když se mu chtěla podívat do očí. „Takže jsi celou dobu, co jsi byl pryč z města, spal sám?“
„Vzdyť to říkám.“
„Dokaž to.“
Krispos podrážděně nadechl. „Jak bych to asi mohl -?“, uprostřed věty ho jeden způsob napadl. Čtyři rychlé kroky ho přenesly ke dveřím.; Zavřel je a zajistil na závoru. Stejně rychle se k Daře vrátil a vzal ji do náruče. Jejich rty se spojily v dlouhém polibku.
O něco později Dara řekla, „mohl bys prosím ze mě slézt? Nejenže je podlaha tvrdá a studená, ale navíc mám asi na zádech obtisklou mozaiku.“
Krispos se posadil. Dara přes něj přehodila nohu a otočila se na bok. Krispos řekl, „máš pravdu, opravdu máš na zádech obtisk.“
„To se dalo čekat,“ prohlásila Dara zachmuřeně. Ale i když chtěla, nedokázala vypadat naštvaně. „Nečekala jsem. že tvé dokazování bude tak - důrazné.“
„Tohle?“, Krispos se zahání překvapeně. „Poté, co jsem byl bez tebe tak dlouho, to byl teprve začátek mého důkazu.“
„Vejtaho.“ řekla, než její pohled sklouzl dolů z jeho obličeje. Překvapeně zvedla obočí. „Copak to tady máme?“ S úsměvem natáhla ruku. aby zjistila, copak to tam mají. Tim jenom přilila olej do ohně, který proudil Krispovi v žilách. Než mohli znovu začít, zeptala se, “Nemohla by druhá část tvého dokazování počkal do ložnice? Bylo by to mnohem pohodlnější.“
„Mohla.“ odpověděl Krispos. „Proč ne?“ Výhodou císařských rouch bylo. že se daly svléknout - nebo jako teď obléknout - velmi rychle a jednoduše. Jejich zásadní nedostatek se ukázal, když přišlo studené počasí. Farmáři rozumně při práci oblékali kalhoty a tuniku. Krispos se zachvěl, když si představil, jak v zimě zahání ovce a ledový vítr se prohání po soukromých partiích jeho těla.
To naštěstí v tuto chvíli nehrozilo. Komorné se usmívaly na císařský pár. který ruku v ruce mířil do své ložnice. Krispos si obezřetně jejich úsměvů nevšímal. Začal se smiřovat s představou života bez vlastního soukromí. Pro Anthima to bylo jednoduché, protože ten neměl žádné žábrany. Krispa to občas unavovalo.
Jakmile byl opět za zavřenými dveřmi, na podobné myšlenky zapomněl. Podruhé se svlékl a pomohl Daře. Společně ulehli do postele. Tentokrát se milovali pomalu, líbali se, hladili a užívali si jeden druhého. Když se jejich dech znovu zklidnil, Krispos řekl. „Myslim, že s sebou na sever vezmu i tvého otce.“
Dara ležící vedle něho se zasmála. „Kvůli mně to dělat nemusíš. Lepší důkaz, než jsi mi dal, mi už dát nemůžeš. Nebo můžeš?“ Její ruka pomalu bloudila po jeho těle. „Podíváme se, co by s tím šlo udělat?“
„Myslim, že si budeš muset chvíli počkat.“ Dara si pohrdavě odfrkla, štípla ho a posadila se. Náhle zvážněla. „Myslím, že vzít mého otce s sebou na sever je dobrý nápad. Kdyby zůstal ve městě, zatímco ty budeš pryč, mohl by začít zapomínat, na čí hlavu koruna opravdu patří.“
„Taky mě to napadlo,“ přitakal Krispos. „Je to schopný muž, navíc schopný nechávat si svoje názory pro sebe. Možná to způsobil život na západní hranici: podle toho. co jsem viděl, tady ve městě je to něco výjimečného. Tady každý rád předvádí, co všechno ví. aby se udělal důležitým.“
„Tys vždycky dokázal nechat si pro sebe to. co mělo zůstat pro ostatní tajemstvím,“ připomněla mu Dara. Krispos přikývl: samotná postel, ve které spolu leželi, byla důkazem tohoto tvrzení. Dara pokračovala. „Proč jsi tedy překvapený, že ostatní dokáží toléž?“
„To jsem neřekl.“ Krispos se zamyslel, aby svoje myšlenky co nejlépe formuloval. „Já jsem to měl jednodušší, protože lidé se na mě dlouho dívali svrchu. Dlouho mě nebrali vážně - myslím, že Petronas me nebral vážně, dokud katapult nezačal střílet na jeho pevnost. „Ale tvého otce znal spoustu let a on před ním přesto dokázal svoje úmysly skrývat až do chvíle, kdy přešel na moji stranu.“
„Vždycky si nechával všechno pro sebe,“ souhlasila Dara. „Dokáže být překvapující.“
„To věřím.“ Krispos nechtěl dopustit, aby Rhisoulphos něčím překvapil jeho. Čím víc o tom přemýšlel, tím víc mu připadalo jako dobrý nápad mít svého tchána na očích. Povzdechl si.
„Co se stalo?“ zeptala se Dara starostlivě, “Většinou nebýváš po milování smutný.“
„Nejsem smutný - tedy ne kvoili tomu. Jenom bych si přál, abych měl víc než jenom ukradené chvíle, kdy si nemusím

dělat starosti o každou maličkost v palácích, ve městě a v císařství a ve všech zemích, které s císařstvím sousedi - a ve všech zemích, které sousedí s nimi, také.“ dodal Krispos. když si vzpomněl, že poprvé slyšel o Harvovi Černém plášti, když se svými žoldáky napadl Thatagush, zemi ležící daleko na severovýchod od videsánského území.
Dara řekla, „Můžeš to dělat jako Anthimos a prostě se o takové věci nestarat.“
„Podívej se. jak Anthimos dopadl - a celé císařství s ním.“ namítl Krispos. „Ne, já už jsem takový, že se musím starat o všechno, o co je potřeba.“
„Ty bys byl nejradš, kdybys věděl všechno dopředu.“ dodala Dara.
Krispův kyselý úsměv byl důkazem, že se strefila do černého. „Představ si, kolika trápení bych mohl zabránit, kdybych věděl, že Gnatios chce pomoci Petronovi uprchnout z kláštera. Dokonce se dá říct, že bych tím pomohl i Petronovi.
Dara zavrtěla hlavou. „Ne. On žil pro moc, ne pro to, co přináší, ale pro ni samotnou. Sám jsi to viděl. Mohl bys ho nechal žít jako mnicha, ale to by radši zemřel - a taky to udělal.“
Krispos se nad tím zamyslel a musel uznat, že má pravdu. „Kdybych byl na jeho miste, vzdal bych se vlasu a světa a šel bych do kláštera.“
„I kdyby to znamenalo vzdát se také žen?“ zeptala se Dara zlomyslně; Mezitím mu přejížděla nohou po stehně.
Krispos na ní zamrkal. „Kdo z nás postrádal toho druhého víc?“
„Nevím. To, že jsme postrádali jeden druhého, mi připadá jako dobré znamení. Musíme spolu žít, takže bude lepší, když se nám to bude líbil.“
„Na tom něco je,“ přiznal Krispos. Jeho tělo se mezitím zase přihlásilo o slovo. „Pokud ještě chvíli počkáš, možná bych ti mohl podat další důkaz.“
„Opravdu?“ Dara si nad nej stoupla na všechny čtyři a sklonila hlavu. „Možná bych ti mohla pomoci to čekání zkrátit.“
„Možná ano. Určitě.“ Natáhl se, aby jí mohl pohladit. Prameny jejích vlasu se mu kroutily mezi prsty jako černí hádci.
O něco později ležel na zádech a pozoroval, jak se v místnosti šeří, jak odpoledne pomalu střídal večer. Hlad zvítězil nad jeho únavou. Už se chystal zatáhnout za rudou šňůru vedoucí ke zvonku, ale zarazil se a nejdříve se oblékl. Přeci jen nebyl Anthimos.
Stejně pomalu se oblékla i Dara. „Co budeš dělat po večeři?“ zeptala se poté, co si u Barsyma objednal večeři.
„Strávím noc tím, že budu se svými generály studovat mapy.“ odpověděl Krispos. Snažil se, aby jeho hlas zněl mrzutě, aby ji potěšil. Ve skutečnosti se docela těšil. Ne na válku, která ho čekala, ale na plánování, které jí předcházelo. Než přišel do města Videssosu, nikdy neviděl mapu. Fascinovalo ho, že existují obrazy celého světa; když si u mapy představoval, kde všude byl. měl pocit opravdu císařské moci.
„Představ si. co bys mohl dělat místo toho,“ připomněla mu Dara.
„Pokud myslíš na tohle, tak to mi ppliš lichotíš.“ řekl jí. „Překvapuje mě, že ještě můžu chodit.“ Dara na něho vyplázla jazyk a Krispos se zasmál. I přes špatné zprávy, kterými začal, tohle nebyl špatný den.

Krispos si rukou zaclonil oči a podíval se k severu. Obzor před ním však byl pořád prázdný. Povzdechl si a zavrtěl hlavou. „Jakmile uvidím hory, poznám, že se blížím k místům, kde jsem vyrostl.“ řekl.
„A místům, kde čekají problémy.“ poznamenal Sarkis.
„Ano.“ Krispova nostalgie se náhle změnila v bolest a vztek. Minulé léto přešli Harvovi žoldáci přes vesnici, ve které vyrůstal. Tehdy tam žila jeho sestra, její manžel a jejich dvě malé dcery. Dnes tam nežil nikdo.
Nenamazaná kola nákladních povozů skřípala. Koně, mezci a pěší muži do vzduchu zvedali mračna prachu. Vojáci zpívali a žertovali. Proč ne? pomyslel si Krispos. Jsou ještě, pořád na vlastním území. Kdyby zpívali i po svém návratu domu. mohl by si Krispos blahopřát.
Sarkis řekl,že jezdci, které jsme poslali k Mavrově armádě. by se měli během několika dní vrátit. Pak budeme vědět, na čem jsme.“
„Bude jim to trvat několik dní. pokud je všechno v pořádku a Mavros zaútočil dál na sever.“ řekl Mammianos. „Pokud musel ustoupit, nebudou to mít k němu tak daleko a vrátí se dříve.“
Ale ani jeden z nich - Mammianos. Sarkis nebo Krispos nečekal, že jejich poslové se začnou vracet už téhož dne odpoledne, třetí den jejich pochodu z města Videssosu. Vraceli se zachmuření a unavení na zpěněných a k smrti vyčerpaných koních. A za nimi nejdříve po jednom nebo po dvou, později po větších skupinách, přicházely zbytky rozprášené Mavrovy armády.
Ten večer nařídil Krispos konec pochodu brzy. Snažit se dojít dál bylo jako plavat proti proudu. S tím rozdílem, že vodní proud většinou nenahání strach lidem, kteří v něm plavou. Když viděli, co se stalo jejich kamarádům, sledovali Krispovi vojáci podezřívavě každý stín, jako kdyby z něj každou chvíli mohla vyskočit annáda vyjících severanů.
Zatímco se léčitelé starali o zraněné, zpovídal Krispos se svými generály jejich zdravější spolubojovníky a snažili se z útržků poskládat obraz celé katastrofy. Nebylo toho mnoho. Mladý poručík jménem Zernes jim řekl v podstatě totéž, co kdokoliv jiný. „Veličenstvo, přepadli nás ze zálohy. Čekali na nás v křovinách u cesty jižně od Imbrosu a udeřili na nás, když jsme procházeli kolem.“
„Proboha!“ vybuchl Mammianos. „To jste neměli před sebou zvědy?“ Do vousu si ještě zamumlal něco o štěňatech, která si hrají na vojáky.
„Zvědové byli na svých místech,“ oponoval Zernes. „Přísaham při našem velkorysém a milosrdném pánu, že byli. Sevastos si uvědomoval, že nemá mnoho zkušeností s velením a podobné detaily ponechal na svých důstojnících. Možná mezi nimi nebyl žádný druhý Slavrakios. ale znali svoje řemeslo. Zvědové nic nenašli.“
Mammianos se nahlas rozesmál nad poručíkovou mladickou nerozvážností. Krispovi ale v hlavě utkvělo jenom to, že muž použil v souvislosti s Mavrcm výhradně minulý čas.
„Sevastos si uvědomoval? Detaily ponechal na svých důstojnících? Kde je Mavros teď?“

„Nemohu tvrdit s určitostí, co se mu stalo. Veličenstvo.“ odpověděl Zemes opatrně. „Ale myslím, že nepatřil mezi ty šťastlivce, kterým se podařilo probít se z pasti. A podle toho, co jsme viděli. Halogai nemarní čas braním zajatců.“„
„Kéž se navždy hřeje v paprscích Phosova světla.“ řekl tiše Mammianos a požehnal se slunečním znamením.
Krispos udělal mechanicky totéž. Zdálo se mu. že slova mladého důstojníka k němu doléhají z veliké dálky. I když měl neblahé rušení už od chvíle, kdy se dozvěděl, že Matroš vytáhl do boje, nemohl uvěřit tomu, že je jeho adoptivní bratr mrtev. Mavros stál celou dobu na jeho straně, bojoval s ním proti Anthimovi a jako první ho uznal za Autokrata. Jak by mohl být mrtev?
Potom ho napadla další otázka, o to horší, že se týkala živých. Jak to má říci Tanilis?
Zatímco nad tím přemýšlel, Mammianos dál zpovídal Žerna, „Byli jste pronásledování? Nebo jste nevěděli, že rychlé jízdě nemůže žádný pěší nepřítel stačit?“
Poručík se naježil a položil ruku na rukojeť své šavle. Přinutil se ke klidu. „Nikdo nás nepronásledoval, vznešený pane,“ řekl ledovým hlasem. „Ano, byli jsme poraženi, ale nedali jsme svou kůži lacino. Odtrhli se od nás a zamířili k horám, ne na jih v našich stopách.“
„Aspoň něco.“ zamručel Mammianos nevraživě. „A co Imbros?“
„Nevím, vznešený pane, protože až do Imbrosu jsme se nedostali,“ odpověděl Zemes. „Ale vzhledem k tomu, že Agapetos byl poražen severně od města a my jižně, obával bych se nejhoršího.“
„Díky poručíku. Můžeš jít.“ řekl Krispos, který se snažil tváří v tvář katastrofě zachovat chladnou hlavu. Nejdřív mrtvý Mavros, teď takřka určitě ztracený Imbros „Imbros, jediné město, které znal předtím, než opustil svou vesnici a vydal se na jih do Videssosu. Občas tam prodával prasata a považoval to za skvělé místo, ačkoliv celé město nebylo o mnoho větší než Palamovo náměstí ve Videssosu.
„Co budeme dělat teď. Vaše Veličenstvo?“ zeptal se Mammianos.
„Jednoduše půjdeme dál.“ odpověděl Krispos. „Máme snad jinou možnost?“
Za pochodu zvědové nejenže prohledávali křoviska a další místa, kde se mohl skrývat nepřítel, ale také do nich střídeli šípy. Několik nižších čarodějů, kteří sloužili pod Trokoundem. jezdilo s pátracími oddíly, aby pomohli odhalit případnou léčku. Ale nic nenašli. Jak Zemes říkal, Harvova armáda se po porážce Mavrových oddílů stálila zpátky na sever.
Když se Krispovi muži přiblížili k místu bitvy, hejna kr-kavcú a supů náhle vyrušených při hostině se zvedla do vzduchu jako černý oblak. Kroužili dál okolo a rozčileně krákali a vřískali. „Pohřební obřady,“ nařídil Krispos.
„Tim ztratíme celý den,“ namítl Mammianos.
„Tak ať. Stejně je nedoženeme na naší straně hranice,“ odpověděl Krispos. Mammianos přikývl a vydal potřebné rozkazy ; Jakmile začali vojáci plnit saíij ponurý úkol, závan větru přinesl ke Krispovi odporný pach smrti, horší než cítil kdykoliv předtím. Rozkašlal se a zavrtěl hlavou.
Vydal se zápachu vstříc, aby se pokusil najít Mavrovo tělo. Nemohl ho poznat podle oděvu nebo brnění: Harvovi žoldáci se zdrželi tak dlouho, aby všechno cenné odnesli s sebou. Po několika dnech na slunci, kdy sloužily za potravu divoké zvěři a ptákům, se mrtvoly nedaly snadno identifikovat. Viděl sice několik těl, která mohla patřit jeho adoptivnímu bratrovi, ale nikdy si nemohl být jistý.
Ten večer bylo v táboře takové ticho, že Krispos začal pochybovat, jestli bylo moudré zastavit, aby mohli pohřbít těla mrtvých. Nečekaný útok by je mohl úplně zlomit. Ale noc proběhla v klidu. Ráno se kněží s vojáky modlili k vycházejícímu slunci. Možná jim to pomohlo, protože nálada v armádě se trochu zlepšila.
Ještě brzy dopoledne se k armádě přihnali tryskem dva zvědové. Přijeli přímo ke Krispovi. Zasalutovali a jeden z nich ohlásil. „Veličenstvo, před námi je něco, co byste měl vidět.“
„Co je to?“ zeptal se Krispos. Zvěd si odplivl jako při rituálním gestu odmítnutí temného boha Skota. „Nezašpiním si jazyk tím, že vyslovím slova, kterými to jde popsat, Vaše Veličenstvo. Mé oči už byly zasaženy; ať aspoň moje ústa zůstanou čista.“ Jeho kolega důrazně přikývl. Ani jeden z nich neřekl víc.
Krispos si vyměnil překvapené pohledy se svými generály, potom přikývl a popohnal koně kupředu. Halogajská císařská garda vyrazila s ním. stejně jako Trokoundos, který si po cestě pro sebe něco mumlal, vybíral ze své zásoby amulety a kouzelné pomůcky a připravoval se je v případě potřeby použít.
.Jak je to daleko?“ zeptal se Krispos zvědů. „Hněd za touhle zatáčkou. Vaše Veličenstvo.“„ odpověděl jezdec, který mluvil i předtím. „Tam za těmi duby.“
Zatímco se zvěd nedíval. Krispos se ujistil, že jeho šavle v pochvě je volná. Když objeli skupinku stromů, jednotka gardisto se natlačila před něho. Ze sedla svého koně však měl dobry výhled.
Nejprve uviděl těla, asi stovku, která podle oblečení patřila videsánským vojákům. Potom si všiml, že všichni mají svázané ruce za zády. Mrtvá těla ležela nohama k němu. takže mu trvalo o chvíli déle, než jeho pohled dorazil k vyrovnané pyramidě hlav. která stála za nimi.
„Vidíte. Vaše Veličenstvo.“ řekl upovídanější z obou zvědu.
„Vidím,“ odpověděl Krispos. „Vidím bezbranné zajatce zmasakrované jenom pro něčí potěšení.“ Pokrokovu uzdu sevřel tak pevně, až mu zbělely klouby.
„Zmasakrované, ano. To jste řekl správně, Veličenstvo.“ Krispos nikdy neslyšel Halogu, který by se štítil války nebo jejích následků. Teď to Geirrod udělal a bez ptaní vysvětlil proč: „Kde je čest, kde je smysl takového zabíjení zajatců? Tohle je práce někoho, kdo je zvyklý porážet dobytek a ne lidí „
„Zase víme o Harvovi a o těch. kteří ho následují, něco víc.“„ Krispos zaváhal, než pokračoval, ale to, co chtěl říct, by stejně dříve nebo později říci musel. „Většina z Harvových mužů pochází z Halogalandu. Budete se bránit bojovat proti nim.
Gardisté rozhořčeně vykřikli. Geirrod promluvil za všechny, „Veličenstvo, přemýšleli jsme o tom. Mluvili jsme o tom mezi sebou, jaký takový boj může být, vyměňovat si rány sekerou s našinci. Ale žádného muže, který se podílel na

tomhle masakru nebo mu nečinně přihlížel, nepovažuji za svého bratra.“, Ostatní seveřané znovu hlasitě,vykřikli, tentokrát aby vyjádřili svtij souhlas.
„Pohřbíme je, Vaše Veličenstvo?“ zeptal se zvěd.
Krispos pomalu zavrtěl hlavou. „Ne. Ať je vidí celá armáda a uvědomí si. proti jakému nepříteli bojujeme.“ Věděl, že riskuje. Pobití zajatci byli u cesty zanechám kvůli zastrašení pronásledovatelů a jeho muži nepůsobili příliš odhodlaně poté, co vyslechli vyprávění těch, kteří přežili útok na Mavrosovu armádu. Ale myslel si - doufal - že takové chladnokrevné zabíjení v jeho mužích probudí stejný vztek, jaký cítil on sám a jeho garda.
O několik minut později vyšlo čelo armády ze zatáčky. Krispos dal gardě rychlé rozkazv. Gardisté se seřadili na cestě a ukazovali jezdcům, že mají sjet z cesty do trávy a mezi křoviska, která rostly okolo. Někteří vojáci se začali sgardisty dohadovat, dokud nespatřili Krispa se zbytkem Halogai, jak na ně mávají.
Krispos sledoval svoje muže, když projížděli kolem té hrozné výstrahy, kterou za sebou Harvas zanechal. Všichni se dívali upřeně na těla svých mrtvých kamarádů. V jejich obličejích se objevila hrůza, ale to bylo přirozené. Hrůzu postupně vvstřídal zuřivý vztek. Někteří vojáci zakleli, jiní se požehnali slunečním znamením; někteří zvládli obojí. Jejich oči sklouzly z těl - a pyramidy za nimi - na Krispa. Ten zvýšil hlas. „Toto je nepřítel, kterého jsme pustili do naší země. Máme se teď vrátit do Videssosu s ocasem staženým mezi nohama a nechat ho, ať si tady dělá, co se mu zlíbí?“
„Ne.“ Rozhodná odpověď vyšla z mnoha hrdel zároveň, jako zavrčeni obrovského vlka. Krispos si přál, aby to Harvas mohl slyšet. Už brzy by měl. Krispos si položil sevřenou pěst na srdce, aby pozdravil své vojáky.
Zůstal u mrtvých, dokud neprojel i poslední vůz se zásobami. Vojáci ve středu a na konci armády už měli určitou představil o tom, co je čeká; kdyby se armáda pohybovala rychlostí špatných zpráv, dokázala by se přesunout z jednoho konce císařství na druhý za den a noc Prapor za praporem muži zírali na smutný výjev - nejdříve nevěřícně, potom s rostoucím vztekem.
„Teď je můžeme pohřbít.“ přikázal Krispos, když už mrtvé viděla celá armáda. „Prokázali nám svou poslední službu tím, že nám ukázali, jaký je náš nepřítel.“ Zasalutoval mrtvým a vyrazil zpátky do čela armády.
Nálada v táboře ten večer byla divoká. Žádný Krispův proslov by vojáky tak nepovzbudil jako osud jejich kamarádů. Se slabou nadějí se Krispos zeptal svých generálů, „Jaká je šance, že Harva dostihneme ještě na naší straně hor?“
Mammianos se podrbal ve vousech a studoval mapu. „Těžko říct. Jdou pěšky, takže jsme rychlejší než oni. Zase mají několik dní náskok.“
„Záleží na tom, co se stalo v Imbrosu,“ dodal Sarkis. „Pokud se posádka stále drží, muže zdržovat jejich ústup.“
„Myslim, že Imbros stále stojí,“ řekl Krispos. „Kdyby padl. museli bychom přece vidět uprchlíky, stejně jako z poražené Mavrovy armády.“ Ještě teď, několik dní potom, co se dozvěděl pravdu, Krispos zapomínal, že jeho adoptivní bratr je mrtev, a pokaždé si to bolestně připomínal, když si na něho vzpomněl. Jako kdyby byl zraněný a zraněné místo ho bolelo jenom tehdy, když se ho dotkl.
Rhisoulphos řekl. „Troufl bych si odhadnout, že máte pravdu, Vaše Veličenstvo. Z každého dobytého města utíkají lidé: ti. co měli štěstí, příliš staří, nebo příliš mladí, pokud má dobyvatel víc slitování, než ukázal Harvas. Protože jsme žádného uprchlíka neviděli, myslim, že jsou všichni v bezpečí za městskými hradbami.“ Ukázal na plán města. „Je docela dobře opevněné.“
„To je stejné jako u vás, Rhisoulphe,“ prohlásil Mammianos. „Na hranicích jsou hradby pořád užitečné. V některých městech v západních nížinách, kde válku neviděli několik století, hradby rozebrali kvůli stavebnímu kameni.“
„Blázni.“ konstatoval Rhisoulphos stručně.
Krispos se vrátil k původnímu tématu. „Předpokládejme, že najdeme Harvovy muže, nebo aspoň část z nich. jak stále obléhají Imbros. Co bude nejlepší v takovém případě udělat?“
„Modleme se k Phosovi, který nejdřív stvořil prince, aby se nám to povedlo, Vaše Veličenstvo,“ řekl Sarkis; jeho zvláštní dovětek, když mluvil o Phosovi, Krispovi připomněl, že pochází z Vaspurakanu. Generál pokračoval, „Pokud se nám to podaří, rozdrtíme je mezi kladivem naší jízdy a kovadlinou městské posádky.“
„Kéž by to tak bylo,“ přál si Krispos. Všichni generálové souhlasně zamručeli.
Pragmatický jako vždy, Rhisoulphos měl poslední slovo: „Tak či tak, během několika dní zjistíme, na čem jsme.“
Pul dne cesty na jih od Imbrosu začala krajma Krispovi připadat povědomá. Nejdál sem se dostal, když ještě žil ve vesnici. Byl to pro něho signál, aby nařídil plnou bojovou pohotovost. Změna však nebyla tak výrazná, jako by byla za jiných okolností: muži byli připravení bojovat od chvíle, kdy spatřili zmasakrované zajatce.
Zvědové vyjeli daleko před hlavní voj armády, aby našli stopy po nepříteli. Když se vrátili, jejich zprávy Krispa potěšily, protože před lmbrosem spatřili stovky nebo možná tisíce lidí. „Kdo jiný by to mohl být než Harvova armáda",„ zajásal. „Máme je!“
Trubky zaječely. Krispova armáda dobře věděla, co to znamená, co to musí znamenat. Videsánští vojáci, většinou otrlí veteráni, mávali kopími a vyli jako tlupa kočovníku na Pardrayánských stepích. Proti nepříteli, jako byl Harvas. se do boje hrnuli i staří zkušení vojáci.
Bez problému díky dlouhé praxi se zástup rozvinul do bitevní linie. Kupředu! zavelely píšťaly a bubny. Armáda se vrhla kupředu, divoce a nezadržitelně jako otevřené moře. Důstojníci museli své podřízené krotit, aby šetřili koně.
„Máme je!“ vykřikl Krispos znovu. Vytáhl svou šavli a zamával s ní nad hlavou.
Mammianos nevěřil svým očím, kde se ve vojácích bere tolik touhy po boji „Veličenstvo, pokud Harvas opravdu sedí před Imbrosem, tak bychom ho mohli dostat. Ale nečekal jsem, že se začne chovat jako blázen.“
Generálova slova spustila v Krispově hlavě poplašný zvonek. Harvas se ukázal jako krutý a zkažený muž. Ale zatím nikdy si nepočínal jako blázen. Krispovi najednou přišlo nebezpečné spoléhat na jeho hloupost.
Řekl to Mammianovi. Tlustý generál vypadal zamyšleně. „Chápu, kam míříte, Vaše Veličenstvo. Možná chce, abychom se bez přemýšlení vrhli do boje, aby nám nachystal stejnou past jako Mavrovi. Kdybychom přehlédli jejich ukrytou

zálohu,
„Přesně to jsem měl na mysli," řekl Krispos. Zavolal na hudebníky. Když zazněl povel Pomalu vpřeď, vojáci kleli a protestovali. Krispos zavolal Trokounda. Jakmile se objevil před ním, řekl mu. „Chci, abys jel včele armády. Pokud nedokážeš najít Harvovu zálohu pomocí magie ty, tak nikdo."
„Kéž by to tak bylo, Vaše Veličenstvo," odpověděl Trokoundos opatrně. „Harvas má neobvyklé - a pro nás krajně nepříjemné - magické schopnosti. Přesto se pokusím udělat, co bude v mých silách." Mlaskl na svého koně a pomocí uzdy a oslnili ho popohnal do klusu. Díky tomu. že zbytek armády šel krokem, se rychle dostal dopředu mezi zvědy. Ostatní ho následovali, i když pomaleji než předtím.
Žádná ukrytá jáma se před nimi neotevřela, ani zpoza stromu nevyběhla tlupa Halogai se sekerami v rukou. Jediné škody způsobili jejich vlastní koně polím, přes která projížděli. Krispos se rozhlížel na všechny strany a viděl jenom \y-pálené a zničené vesnice. Měl strach, jestli z těchto polí vubec někdo letos sklidí.
Na obzoru se objevila šedivá skvrna, světlá na pozadí zelených lesů a černých hor: hradby Imbrosu. Tentokrát zavyl Krispos. Obrátil se k Mammianovi a vycenil zuby jako vlk. „Tak jsme tady, vznešený pane, navzdory našim obavám."
„Při našem dobrém pánu máte pravdu." Mammianos se podíval nejdříve na Krispa, potom na hudebníky. Krispos přikývl. .Do klusu, pánové," řekl Mammianos. Hudebnici splnili jeho rozkaz, vojáci zajásali.
Imbros se blížil. Krispos i z dálky viděl lidi před hradbami, přesně jak hlásili zvědové. Jeho vlčí škleb se rozšířil „A náhle z jeho tváře zmizel. Proč Harvovi muži zůstávají stále na stejném místě? Pokud je viděl, museli vidět i oni jeho. Přesto se dole pod hradbami nikdo nehýbal a na hradbách snad „Vůbec nikdo nebyl.
Vepředu mezi zvědy náhle Trokoundos obrátil svého koně a hnal se zpátky ke Krispovi. Něco křičel. V hluku, který \ydává každá armáda, Krispovi chvíli trvalo, než mu porozuměl. „Mrtví! Všichni jsou mrtví!"
„Kdo? Kdo je mrtvy", volali vojáci na čaroděje a Krispos s nimi. V první chvíli ho napadlo, že Harvovu armádu zničila nějaká choroba. Nic lepšího si nezasloužili, pomyslel si se zlomyslnou radostí.
Ale Trokoundos odpověděl, „obyvatelé Imbrosu. Všichni byli nemilosrdně povražděni." Dojel až k nim, sesedl z koně a bez zábran se rozplakal.
Krispos popohnal koně kupředu. Po Trokoundovč varování byl připraven na nejhorší. Trvalo mu ale jenom chvíli, aby pochopil, že si vubec nedokázal představit, co je to nejhorší. Obyvatelé Imbrosu nebyli jenom obyčejně pobiti. Všichni byli naraženi na kul. tisíce lidí - mužu. žen i dětí - každý na svém vlastním. Kůly zčernaly až k zemi zaschlou krví.
Vojáci, kteří Krispa doprovázeli, zírali na představení, které jim Harvas přichystal, s nevěřící hrůzou. Zabíjeni pro ně nebylo nic neznámého; pro některé možná nebyl novinkou ani takový odporný masakr, jehož oběti viděli o něco jižněji, který však měl ještě stále lidská měřítka. Ale rozměr hromadného vraždění nevinných lidí v Imbrosu dokázal zastrašit i toho nejkrutějšího z nich.
Sarkis se ohnal po mouchách, které se v celých mracích zvedly z rozkládajících se páchnoucích mrtvol. „No, Vaše Veličenstvo, už víme, proč jsme za celou cestu nepotkali žádné uprchlíky, kteří by nám mohli říct o pádu Imbrosu."' řekl. „Nikdo neutekl."
„To přece nemohou být všichni, kteří v Imbrosu žili." protestoval Krispos. Věděl, že z něho mluví spíš city než rozum; viděl, kolik lidí našlo smrt na kůlu.
Nakonec se ukázalo, že měl pravdu. Armáda mezitím prošla kolem pečlivě vyrovnaných řad kůlů k městským hradbám a vojáci rychle zjistili, jak se Harvovi muži dostali do města: severní stěna hradeb byla stržená k zemi.
.Jako Develtos," řekl Trokoundos. Jeho oči byly rudé; po tvářích mu stále stékaly slzy. Silou vůle ovládal alespoň svůj hlas, aby zůstal klidný. „Jako Develtos, ačkoliv tam měli zřejmě naspěch. Tady měli dostatek času, aby tu konali svou práci."
Když Krispos vjel do města, zjistil, co se stalo zbytku jeho obyvatel. Leželi mrtví na ulicích; město bylo po dobytí vypáleno.
„Řekl bych, že jsou to většinou muži," konstatoval Mammianos. „A podívejte - tamhle má jeden brnění, které zřejmě zapomněli odnést. To musí být posádka, která se snažila bránit. Když se Harvas vypořádal s nimi, postaral se o zbytek."
„Ano," řekl jenom Krispos. Připadalo mu groteskní, klidně diskutovat o průběhu masakru při pohledu na jeho následky. Ale co jiného mohl on a jeho společníci dělat?
Procházel mrtvými ulicemi vyvražděného města s Trokoundem po boku a obklopen svoii gardou, aby byl chráněn proti jakémukoliv nebezpečí, které by na něho mohlo číhat. Severané se udiveně rozhlíželi a povídali si mezi sebou svým vlastním jazykem.
Nakonec se Narvikka zeptal, „Veličenstvo, k čemu je dobré tohle - tohle naprosté zničení? Vyplenit město, pořádně ho vydrancovat, to je celkem v pořádku, ale z jakého důvodu naši bratranci vyvraždili obyvatele a potom město vypálili?"
„Doufal jsem, že bys mi to mohl říct ty," odpověděl Krispos. Severan, jak měli Halogai ve zvyku, odhalil jádro celého problému. Válka kvůli kořisti, kvůli víře, kvůli území - to Krispovi dávalo smysl. Ale jaký smysl měla válka vedená s cílem naprostého zničení?
Narvikka udělal ve vzduchu rukou nějaké znamení - kdyby byl Videsánec, zřejmě by se požehnal slunečním znamením, odhadoval Krispos. Potom řekl, „Veličenstvo, nedokážu pochopit muže, kteří tady bojovali. Zahanbuje mě, že byli z mého rodu. Ani odpadlíci a zločinci by se takhle nechovali, natož válečníci, kteří mají svou čest." Ostatní severané přikývli.
„Ale oni se tak přesto zachovali." řekl Krispos. Pokaždé, když se nadechl, ucítil nečistý zápach spáleného masa a starého kouře. Bezmyšlenkovitě procházel Imbrosem: i po tolika letech si jeho nohy pamatovaly směr všech větších ulic. Zanedlouho se objevil na centrálním tržišti, přímo naproti chrámu.
Kdysi považoval místní chrám za nejvelkolepější budovu na světě. Teď už věděl, že se jedná pouze o provinční

napodobeninu Phosova Nejvyššího chrámu ve Videssosu a navíc ne příliš zdařilou. Ale přestože byl notně poničený ohněm, pohled na nej v něm vyvolal vzpomínky, vzpomínky plné posvátné bázně a víry v boha.
Vzpomínky ho však rychle opustily při pohledu na řadu těl naražených na kůl před chrámem. Byla první, která viděl uvnitř města. Ostatní těla patřila mužům, kterým se dostalo rychlé smrti sekerou nebo mečem. Teprve po chvíli si všiml, že všechny oběti měly modrá roucha, která byla znečištěná zaschlou krví a kouřem. Přežehnal se slunečním znamením. Totéž udělal Trokoundos vedle něho. „Neříkalo se. že stejně krutě povraždili i mnichy y Develtosu?“ zeptal se tiše.
„Ano. je to pravda.“ Ozvěna Krispových kroků se rozléhala prázdným náměstím, když kráčel k chrámu. Po cestě minul několik zkroucených těl. Znecitlivěly pohledem na tolik mrtvých je překročil jako obyčejnou překážku v cestě.
Přesto na něj muka. která museli mniši vytrpět, než zemřeli, zapůsobila. Přestože byli mrtví již několik dní. jejich těla nesla stopy zvlášť krutého mučení. Jako kdyby naražení na kůl nestačilo, byli někteří vykastrováni.jiní měli prořízнuté' břicho a vnitřnosti jim visely na zem jako potrava pro ptáky, ostatní měli spálené vousy - a obličeje.
Krispos se od nich odvrátil, potom se,znovu donutil se na ně podívat. „Kéž jejich duše naleznou klid ve Phosově světle.“
„Kéž se tak stane,“ přidal se Trokoundos. „Zdá se, že jejich těla měl v rukou sám Skotos.“ Oba s Krispem si odplivli.
Krispos řekl. „Celé toto místo bude muset být znovu vysvěceno, než ho budeme moci nechat opravit. Kdo by tady chtěl žít po tom. co se tady stalo?“ Sám sobě si odpověděl. „Lidé, kteří se sem přestěhují, budou po nějaký čas zbaveni povinnosti platit daně. Snad je to tady udrží tak dlouho, aby si tu zvykli a znstali tu.“
„Teď jste promluvil jako císař,“ ozval se Trokoundos. „Promluvil jsem jako člověk, který by si přál, aby z Imbrosu bylo zase živé město,“ odpověděl Krispos netrpělivě. „Je to naše ochrana proti nájezdům z Kubratu a v době míru je to nejdůležitější trh v podhorské oblasti.“
„A teď, Veličenstvo?“ zeptal se Trokoundos. „Zastavíme, abychom pohřbili mrtvé?“
„Ne,“ odpověděl stále netrpělivě Krispos. „Chci se s Harvem utkat tak brzy. jak to jenom půjde.“ Podíval se na slunce, které viselo nízko nad západním horizontem - od doby, kdy oblehal pevnost Antigonos, se dny začaly zkracovat.
Znovu proklínal čas. který musel věnovat vyřešeni občanské války. „Nemůžeme ztrácet čas. Léto za chvíli skončí.“
„To nepopírám. Vaše Veličenstvo.“ řekl Trokoundos. „Ale -“ Větu nedokončil.
Krispos ji bez obtíží dokončil za něho. „Ale Harvas to ví také velmi dobře. Ano, jsem si jistý, že to ví. A také jsem si zatraceně jistý, že na nás někde čeká a připravuje si ty svoje kouzla. Věřím svým vojákům, že si s těmi jeho poradí. A co se týče magie - jak silný může Harvas být?“
Trokoundův úsměv vypadal veseleji, než jak se čaroděj ve skutečnosti cítil. „Myslím, Vaše Veličenstvo, že to brzy zjistím.“
Krispova armáda se línala po silnici na sever za Harvovou tlupou chtivá boje víc, než si Krispos dokázal představit. „Imbros!“ - jméno vyvražděného města, byl jejich válečný pokřik, který nikdy nadlouho neutichal.
Nad severním obzorem se začaly zdvihat Paristrijské hory, jejichž nejvyšší vrcholky byly i teď v pozdním létě pokryté sněhem. Někteří muži ze západních nížin viděli něco takového poprvé v životě. Pro Krispa to byli - nedá se říct, že staří přátelé, protože si dobře vzpomínal, jaké počasí přicházelo z jejich strany, ale na jejich přítomnost byl každopádně zvyklý.
Všechno kolem mu připadalo známé, od denního světla, které nebylo tak intenzivní jako ve Videssosu, přes políčka pšenice, ječmene a ovsa, které obdělávalo jenom pár farmářů. kteří měli to štěstí a podařilo se jim před Harvem uprchnout až po polní cesty, které každou chvíli odbočovaly z hlavní silnice na západ nebo na východ.
Když armáda dorazila k jedné z takových cest, Krispos přitáhl Pokrokovi otěže. Díval se podél cesty na západ a jeho myšlenky se toulaly mnohem dál, než kam jeho oči dohlédly.
„Co se děje, Veličenstvo?“ zeptal se nakonec Gcirrod. Musel to ještě jednou zopakovat, než ho Krispos uslyšel.
„Touhle cestou se jde k vesnici, kde jsem žil,“ odpověděl Krispos. „Nebo spíš šlo: loni přes ní prošli Harvovi bandité.“ Zavrtěl hlavou. „Když jsem odcházel, doufal jsem, že se vrátím a ve váčku si přinesu peníze. Nikdy se mi ani nesnilo o tom, že bych se vrátil jako Autokrat - ani o tom. že lidé, se kterými jsem vyrůstal, mě nebudou moci přivítat."
„Svět je takový, jaký je. Veličenstvo, ne takový, jaký bychom si přáli, aby byl."
„To je pravda. No. zbytečně tu marníme čas.“ Krispos popohnal koně do klusu, takže se brzy zařadil zpátky na své místo.
Cesta mířila přímo k průsmyku v horách a míjela prázdná pole. lesíky dubů, javorů a borovic a malé bublavé potůčky a jak stoupala vyš, přibývalo holých míst ze studeného šedivého kamene. Ačkoliv ji Krispos neviděl od doby. kdy mu bylo asi devět let, připadala mu šedivá krajina podivně známá. Společně se svými rodiči a sestrami se touto cestou vracel poté, co Iakovitzes vykoupil videsánské farmáře z kubratské-ho zajetí. Protože se tehdy obával, že by Kubratoi mohli změnit názor a odvést je zpátky, všechny podrobnosti cesty mu utkvěly v paměti a zůstaly živé, jako by tudy procházel včera. Způsob, jakým se proud vody prodíral mezi skalami se za těch skoro dvacet let nezměnil vůbec. Pouze žáby, které seděly na břehu, už nebyly tytéž.
A samotné hory „Vždycky jsem byl radši, když se za mými zády zmenšovaly, pomyslel si Krispos. Tentokrát mu bohužel rostly před očima. Krispos se rozhlédl. Už viděl začátek průsmyku, který vedl do Kubratu. Agapetos přes nej prošel s menší armádou, než mám já. pomyslel si. Já projdu také.
Když svou myšlenku vyslovil nahlas, Mammianos se zachmuřil. „Máte pravdu, Agapetos prošel, ale na severní straně hor se neudržel. A Harvas ho porazil znovu na naší straně, potom dobyl Imbros a ještě zlikvidoval Mavrovu armádu. Vypadá to, že je schopen nás porazit kdekoliv, jestli mi rozumíte.“
„Chceš tím říct, ž.e bych neměl útočit?“ zeptal se Krispos zachmuřeně. „Jak bych mohl ustoupil po tom, co nám udělal?“
V duchu znovu viděl tisíce těl umučených obětí nabodaných na kůly. Společně s tím si představil stovky mužů, kteří

museli kůly nasekat a naostřit. Jak mohli něco takového udělat, když věděli, k čemu budou kůly sloužit? Dokonce i Kubratoi by nedokázali být tak nesmírně krutí, pomyslel si. A Halogai, alespoň podle zkušeností s císařskou gardou, byli sice drsní, ale naprosto čestní válečníci. V čem byli Harvovi muži odlišní?
Mammianova odpověď ho vrátila zpátky do reality. „Já jenom říkám, Vaše Veličenstvo, že mi Harvas připadá tak nebezpečný, že bychom na něho měli zaútočit s veškerou vojenskou silou, kterou může císařství disponovat. Čím víc jsem toho viděl, tím jsem si tím jistější. Naše armáda je sice silná, ale bude to stačit?“
„Proboha, Mammiane, právě to se snažím zjistit!“ odpověděl Krispos. Mammianos sklonil hlavu. Mohl doporučovat, ale jakmile Autokrat rozhodl, musel poslechnout. Nebo zorganizovat vzpouru, napadlo Krispa. Ale Mammianos měl ke vzpouře mnohem lepší příležitosti, než byla tahle. Souhlasil s Krispem v tom, že je potřeba na Harva zaútočit, jenom si nebyl jistý, jestli právě teď nastala ta pravá chvíle.
Armáda se utábořila pod průsmykem. Krispos, který zíral do tmy, uviděl na severní straně horské stěny ozářené oranžovým mihotavým světlem Zavolal Mammiana a ukázal mu směr. „Znamená to to co si myslím?“
„Počkejte chvilku, Veličenstvo, než si moje oči zvyknou na tmu.“ Stejně jako Krispos, i Mammianos se postavil zády k vojenskému táboru a díval se na sever. „Ano, znamená. Utábořili se v průsmyku a čekají tam na nás.“„
„Probít se průsmykem nebude jednoduché.“ uvažoval nahlas Krispos.
„To teda nebude,“ souhlasil generál. „V takové situaci se může přihodit spousta nepříjemných věcí. Hrstka mužu se v nejužším místě ubrání a ostatní na nás mohou z obou stran shazovat kameny, nebo třeba zaútočit ze zálohy - pro ně je to jednoduché, protože bojují opěšalí.“
„Asi jsem tě měl poslechnout dříve,“ přiznal Krispos. „Ano, Veličenstvo, možná jste měl,“ řekl Mammianos -nejostřejší kritika, jakou si vůči císaři mohl dovolit.
Krispos se podrbal ve vousech. Nemohl se vrátit zpátky, když už došel tak daleko, viděl Imbros a pokud nechtěl, aby navždy ztratil důvěru své armády. Jít slepě kupředu na druhou stranu byl zaručený recept na katastrofu. Kdyby aspoň věděl, co leží před ním „. Hvízdl na jednoho gardistů. „Přiveď mi Trokounda,“ řekl mu.
Čaroděj zíval, když dorazil do císařského stanu, ale setřásl ze sebe ospalost jako starou tuniku, když mu Krispos vysvětlil, co od něho potřebuje. Zamyšleně přikývl. „Znám jedno kouzlo, které by se nám mohlo hodit, Vaše Veličenstvo. Je natolik jemné, že ho žádný obyčejný čaroděj bez. dokonalého vzdělání nemůže ani zachytit, natož se proti němu bránit. Proti Petronovi by nestačilo, protože Skeparnas by to zvládl. Ale proti Harvovi by stačit mělo; jakkoliv je v magii silný, určitěji nikdy nestudoval. Pokud mě omluvíte —“
Když se Trokoundos vrátil, držel v ruce bronzový náramek. „Halogajská práce,“ vysvětlil, když ho Krispovi ukázal. „Našel jsem ho před Imbrosem: myslím, že můžeme považovat za jisté, že ho ztratil některý z Harvových mužů. Podle zákona dotyku je stále spojen se svým bývalým majitelem, čehož můžeme využít.“
„Ušetřete nás těch lekcí, pane čaroději.“ ozval se Mammianos. „Pokud už víte, co potřebujeme zjistit, nezajímá mě. jak to uděláte.“
„No dobrá,“ řekl Trokoundos škrobeně. Držel náramek v natažené paži směrem k severu a začal pomalu a potichu odříkávat zaříkadlo. Mluvil stále dál a dál. Krispos už začínal mit obavy o výsledek, když Trokoundos konečně přestal. Obrátil se a světlo táborových ohnu ozářilo jeho překvapený výraz. „Zkusím to ještě jednou s mírně upraveným kouzlem. Kdyby byl možná zabit, náramek je přesto stále ve spojení, i když slabším, s armádou jako celkem.“
Znovu začal odříkávat kouzelnou formuli. Krispos nepostřehl žádný rozdíl mezi touto verzí a tou předchozí, ale byl ochotný uvěřit že to jeho necvičena ucho nedokáže rozeznat. Bohužel, ani ve výsledku žádný rozdíl nebyl: po nějaké době Trokoundos přestal, zmatený a zklamaný.
„Veličenstvo,“ řekl, „pokud mám věřit své magii, tam nahoře nikdo není.“
„Cože? To je dost absurdní.“ namítl Krispos. „Vždyť vidím ohně —“
„To může být lest, Vaše Veličenstvo,“ skočil mu do řeči Mammianos.
„Tomu nevěřím,“ řekl Krispos.
„Já také ne. Vaše Veličenstvo, ale může to tak být. Mám návrh: pošlu tam pár zvědů, kteří zjistí, co a jak.“
„Dobře. Udělej to,“ souhlasil Krispos.
„Ano, pošlete je,“ přidal se i Trokoundos. „Víte, vznešení pánové, přál bych si. aby to byla lest, jak říkáte. Jinak bych musel uvěřit, že v Harvových službách je videsánsky čaroděj, a po Imbrosu bych tomu opravdu věřit nechtěl.“ Čaroděj se zatvářil kysele a rozhodně zavrtěl hlavou. „Ne, to není vysvětlení. Cítil bych, že moje kouzlo někdo zablokoval. Ale takový pocit jsem neměl. Cítil jsem jenom prázdnotu, jako by tam nahoře opravdu nebylo ani živáčka.“
Zvědové vyrazili z tábora. Pro tento úkol vypadali jako shoření: kdyby je Krispos potkal na ulicích Videssosu, hádal by, že jsou to zloději. Malí, mrštní a ostražití, ozbrojení pouze dýkou, zmizeli ve tmě bez jediného zvuku.
Krispos zívl a řekl. „Vzbuďte mě, jakmile se vrátí.“ Přestože byl unavený, nespal dobře. Nepřestával myslet na Imbros a nezbavil se ho ani ve snu, což bylo ještě horší. Ulevilo se mu, když ho gardista přišel vzbudit a oznámit mu, že se zvědové vrátili.
Na východě vycházel tenký přibývající měsíc: do svítání nebylo daleko. Všichni tři zvědové před ním ulehli na tvář.
„Vstaňte, vstaňte.“ řekl Krispos velice netrpělivě. „Co jste viděli?“
„Pěkně velkou bandu Halogai, Vaše Veličenstvo.“ odpověděl jeden z nich s širokým, venkovským přízvukem, s jakým mluvil i Krispos, než přišel do Videssosu. Zbylí dva přikývli, aby potvrdili jeho slova. Pokračoval, „Víte, jak se průsmyk stáčí na západ, takže odsud není vidět až nahoru? Hned za tím zlomem postavili násep. Bude pěkně hnusné tamtudy projít. Vaše Veličenstvo.“
„To znamená, že jejich armáda je skutečná.“ řekl si pro sebe překvapeně Krispos. Trokoundos nebude mit radost, až zjistí, že jeho speciální kouzlo nefunguje.
„Veličenstvo, připlížili jsme se tak blízko, že jsme cítili hovna v zákopech.“ prohlásil zvěd. „Nic skutečnějšího si

nedokážu představit.“
Krispos se zasmál. „To věřím. Dva zlaťáky za odvahu pro každého z vás. Jděte si ještě na chvíli zdřímnout.“
Zvědové zasalutovali a rozběhli se ke svým stanům. Krispos se také vydal zpátky do postele, ale rozmyslel si to. Východ slunce bude lepší než neklidné noční můry plné kůlů a mrtvol“.
Východní okraj oblohy nejdříve zešedl, potom se obarvil do světle modra a nakonec zrůžověl. Když se slunce vyhouplo nad obzor, Krispos se uklonil, jako by to byl sám Phos, odříkal modlitbu a odplivl si. aby ukázal, že odmítá přijmout Skota za svého pána. Většinou nad touto částí rituálu vubec nepřemýšlel. Až dosud. Imbros mu připomněl, jak vypadá tvář temného boha.
Tábor se začal se slunkem probouzet, nejprve pomalu a ospale, potom horečnatě, když se ozval budíček, který ze stanů vyhnal i poslední spáče. Vojáci se s miskami seřadili do fronty na ovesnou kaši, ke které ukusovali tvrdý chléb, sýr a cibuli. Snídani zapíjeli vínem pod pozorným dohledem poddůstojníku, kteří dávali pozor, aby se někdo nenapil příliš. Po snídani se věnovali svým koním, aby i zvířata byla připravená pro úkoly, které je čekali.
Krispos se vrátil do svého stanu a oblékl si brnění. Nasedl na svého okně a dojel k hudebníkům. Ti na jeho pokyn zahráli Seřadit. Vojáci se shromáždili koleni něho. Krispos zvedl ruku a čekal, až se utiší.
„Vojáci Videssosu,“ začal a doufal, že ho všichni slyší. „Před námi na nás čeká nepřítel. Sami jste viděli, o jakého protivníka se jedná. Viděli jste, jak se vyžívá v chladnokrevném zabíjení těch, kteří se nemohou bránit.“ Ozvalo se tiché souhlasné zamručení. Krispos pokračoval. „Teď můžeme Harvovi všechno oplatit, vraždění loni v Develtosu a přednedávnem v Imbrosu, porážku Agapetovy a Mavrovy armády. Necháme si takovou příležitost ujít?“
„Ne!“ křičeli vojáci. „Nikdy!"
„Tak kupředu a bijte se statečně!“ Krispos zvedl svou šavli a držel ji vysoko nad hlavou. Vojáci zajásali. Byli nedočkaví a těšili se do boje; Krispos nemusel vymýšlet žádné bojovné proslovy, aby jim dodal kuráž. To se mu hodilo - věděl, že i například Anthimos byl mnohem lepší řečník než on. Neměl dar ani sklon vyjadřovat se květnatě, jak to vyžadovala videsánská rétorika. Jeho jediným darem, pokud se to tak dá nazvat, bylo, že dokázal jednoduchými slovy vysvětlovat jednoduché myšlenky.
Jakmile armáda opustila tábor, Krispos se obrátil k Sarkovi. „Budeme potřeboval mnohem více zvědů a mnohem víc vepředu než obvykle.“
„To je zařízeno. Vaše Veličenstvo.“ odpověděl vaspurakánsky důstojník s mírným pousmáním. „Krajina před námi mi připomíná místa, kde jsem vyrůstal. Tam se brzy naučíte dobře prozkoumat průsmyk, než se do něho vypravíte, jinak umřete mladý.“ Usmál se. „Myslim, že za ty generace se nám to dostalo do krve.“
„Ať někteří zvědové vyrazí i pěšky,“ napadlo Krispa další opatření. „Musíme prozkoumat i obě strany průsmyku, nejen dno, a to se dá na kom udělat jen těžko.“ Přemýšlel, co mu ještě uniklo“.Vždyť víš, co myslím.“
„Ano, Vaše Veličenstvo, i to je zařízeno.“ zopakoval Sarkis. Naznačil salutování. „Na někoho, kdo se tak pozdě dal na vojenskou kariéru, jste se toho hodně naučil. Už jsem vám říkal, jaké máme u nás přísloví: „jste prohnaný -?“
Krispos ho zarazil. „Ano, říkal.“ Uvědomoval si. že se zachoval neslušně, ale byl nervózní. Zvědové právě zmizeli za ohybem průsmyku. Mlaskl na svého koně. naklonil se v sedle a koleny a patami ho popohnal do klusu.
Konečně se sám dostal za ohyb. Násep postavený narychlo z drnů. kamení a všeho, co bylo zrovna po ruce, blokoval cestu o pár set metru dál v nejužším místě průsmyku. Za ním Krispos konečně uviděl válečníky, kteří zasadili císařství takový úder.
Divocí blonďatí seveřané ho spatřili také nebo spíš císařský prapor, který vlál vedle něho. Začali se vysmívat a mávat - zbraněmi? Ne, to nebyly zbraně: Harvovi muži drželi kůly zaostřené na obou stranách - na takové nabodávali svoje oběti.
Krispa popadl vztek, silnější než jaký kdy v životě poznal. Dostal chuť zabít vlastním mečem každého nepřítele, který mu bude stát v cestě. Jedinou možnou odpovědí mohl být útok. Nadechl se, aby vydal rozkazy.
Ale zároveň se v něm ozvalo cosi chladného a pragmatického, co mu nedovolilo jednat tak impulzivně. Znovu se zamyslel a zavolal. „šípy!“
Zadniček tětivy videsánských luku. Halogai na druhé straně rychle vyměnili kuly za široké dřevěné štíty. Sami luky neměli, takže nemohli střílet zpátky.
Na několika místech po celé linii nepřítele se s výkřikem zhroutil nebo alespoň zapotácel zasažený protivník. Ale nájezdníci měli drátěné košile a helmy; ani šípy, které pronikly hradbou štítu přes násep, nebyly vždy smrtící. Harvovi muži navíc i přes svou krutost nebyli žádní zbabělci. Videsánské šípy jim mohly trochu ublížit, ale nic víc.
Jakmile si to Krispos uvědomil, už se znovu ovládal. „Můžeme na ně zaútočit ze stran?“, ptal se Mammiana.
„Na obou stranách jejich opevnění je těžký terén.“ odpověděl generál. „Je to spíš úkol pro pěší než pro jezdec. Ale asi bychom to měli zkusit, jinak nám hrozí těžké ztráty. Pokud se jim dostaneme do zad, jsou vyřízení.“
I přes určité pochybnosti generál vydal rozkazy. Poslové vyrazili, aby je doručili vojákům na obou křídlech. Několik jednotek se oddělilo od armády, aby vyzkoušelo terén po stranách průsmyku. Z nepřátelské strany jim Halogai vyrazili naproti.
Seveřané věděli, co dělají, když stavěli svou barikádu: jinde než na dně průsmyku se prakticky bojovat nedalo. Videsánští koně si museli po stranách hledat cestu krok za krokem. Harvovi opěšalí vojáci byli náhle mnohem pohyblivější, ale i oni klopýtali, lezli po čtyřech a často i padali.
Někteří z nich už nevstali. Jakmile se dostali mimo ochranu náspu a více než štítu si všímali, kam šlapou, stali se mnohem zranitelnější pro videsánské šípy. Ale Krispova armáda si nemohla svoje vítězství jen tak jednoduše vystřílet na dálku. Museli zaútočit na hlavní Harvovy síly na dně průsmyku. A při boji na blízko byli pěší válečníci stejně dobří, ne-li lepší než Krispovi jezdci.
Šavle a lehké kopí proti sekeře a těžkému meči - Krispos sledoval, jak jeho muži bojují s Harvmými hrdlořezy. Když ho

překvapila náhlá bolest, nejdříve ho napadlo, zeje zraněn, dokud nezjistil, že si rozkousl ret do krve. Silou vůle se donutil ke klidu. O chvíli později se bolest vrátila. Ignoroval ji.
Přes veškeré povzbuzovaní a odvahu, kterou videsánské jezdectvo předvádělo, se stěny průsmyku ukázaly jako příliš neschůdná na to, aby se tudy mohli Krispovi muži probít přes odhodlaného nepřítele. Krispos si přál. aby Harvovi seveřané byli méně odvážní než jeho gardisté, jeho přání se však nesplnilo. Viděl Halogu s kopím vraženým hluboko v boku. jak sekerou zasadil smrtící úder jezdci, který ho zasáhl, předtím, než se sám skácel.
„Nedá se nic dělat.“ zakřičel Mammianos Krispovi do ucha. „Jestli je chceme dostat, musíme projít přes ně a ne okolo nich.“
„Chceme je dostat,“ řekl Krispos. Mammianos přikývl a obrátil se k hudebníkům. Ti zvedli svoje rohy a píšťaly“ připravili si paličky na bubny. Mezi balvany, které rámovaly obě strany průsmyku, se rozezněl povel k útoku. Vojáci v první linii zajásali a vyrazili k náspu, který jim bránil v cestě na sever.
V průsmyku bylo tak málo místa, že v jednom sledu mohl na nepřítele zaútočit pouze zlomek videsánské armády. Rhisoulphos, který vedl jednotku postupující hned za předvojem, svým vojákům přikázal zůstat na místě. Mezi ním a muži před nimi se začal rozevírat mezera.
Když to Krispos spatřil, jeho vlastní podezření a Darina varování se spojila v jistotu, že jeho tchán zradil. Popadl za rameno posla. „Přiveď mi Rhisoulpha, okamžitě. Pokud nebude chtít, přiveď ho násilím, nebo ho na místě zabij.“ Jezdec vyvalil překvapeně oči, potom nasadil koni ostruhy. Jeho kůň nespokojeně zafrkal a vyrazil kupředu.
Krispova ruka držela rukojeť šavle tak pevně, jako by to byl Rhisoulphův krk. Takže pán si usmyslel, že nechá čelo armády napospas Harvovým zabijákům? Krispos si byl tak jistý, že Rhisoulphos nebude posla následovat dobrovolně, že když se před ním náhle jeho tchán objevil sám, nenapadlo ho nic lepšího než na něj vyjet. „Na co si to proboha vlastně hraješ?“
„Nechávám našim vojákům místo, aby se mohli stáhnout, Vaše Veličenstvo.“ odpověděl Rhisoulphos. Pokud byl zrádce, dokázal to skvěle skrývat. No a co? To už přeci dávno vím. pomyslel si Krispos. Ale Rhisoulphos pokračoval. „Je to standardní manévr v boji s Halogai, Vaše Veličenstvo. Předstíraný ústup je často vyláká z jejich dobře bráněných pozic, takže se můžeme obrátit a zničit je, dokud se nezformují.“
Krispos se podíval na Mammiana. Tlustý generál přikývl. „Aha.“ řekl Krispos. „V pořádku.“ Uši mu zrudly studem, ale naštěstí měl na hlavě přilbu, takže si nikdo ničeho nevšiml.
Jízda mezitím dorazila k bariéře a udeřila na Harvovy muže, kteří sekali bez rozdílu do mužů i do koní. Výkřiky a nadávky naplnily celý průsmyk. Náhle se ozval zklamaný pokřik. Jezdci otočili koně a ustupovali.
Seveřané začali vítězně pokřikovat ve svém vlastním jazyce, někteří jazykem Kubratoi nebo lámanou videsánštinou. Několik mužu se začalo drát přes násep, aby pronásledovali prchající císařské vojáky. Jejich vlastní kamarádi je však stáhli zpátky.
„Mor na ně!“ vykřikl Mammianos, když to viděl. „Proč nám to nemůžou aspoň trochu ulehčit?“
„Jsou disciplinovanější, než je v jejich případě obvyklé,“ poznamenal Rhisoulphos. „Vojenské příručky tvrdí, že tato taktika proti seveřanům málokdy selže.“
„Pochybuji, že se ve vojenských příručkách píše o Harvovi,“ prohlásil Krispos.
Rhisoulphovi zacukaly koutky úst. „Zřejmě máte pravdu, Vaše Veličenstvo.“ Ukázal rukou. „Každopádně támhle stojí, ať už se o něm v příručkách píše nebo ne.“
Krispos se podíval udaným směrem. Nemohlo být pochyb, že ta vysoká postava za nepřátelskou linií je Harvas Černý plášť: žádný z jeho mužů se neoblékal stejným způsobem jako on. Krispos čekal někoho výrazněji oblečeného -velitel se musí od svých vojáků na první pohled odlišovat. Harvas se odlišoval, ale spíše jednoduchostí než přepychem. Kdyby jeho roucho s kápí bylo modré, mohl by být považován za videsánského kněze.
Bez ohledu na jeho oblečení bylo jasné, že je vůdcem. Halogai se přemísťovali z místa na místo podle jeho pokynů a nedbali váhy brnění, které nosili. A když Harvas zvedl ruce - černé rukávy jeho roucha zavlály jako havraní křídla -seveřané zůstali stát. U Halogai to bylo velmi neobvyklé.
Mammianos se na seveřany mračil, jako by ho jejich disciplína osobně urážela. S povzdechem řekl, „pokud nepůjdou oni za námi. budeme muset jít my za nimi a bojovat tváří v tvář.“ Taková myšlenka se mu očividně nezamlouvala; jít za nimi a bojovat tváří v tvář nebyl zrovna styl boje, který by se opatrnému generálovi líbil.
Ale když nepomohla taktika, zbývala už jen hrubá síla. Jakmile důstojníci znovu zformovali svoje jednotky a vojáci se pohledem přes rameno ujistili, kolik šípu v toulci jim ještě zbývá, hudebníci znovu zahráli povel k útoku. Vidcsánská armáda vyrazila kupředu k improvizované barikádě. Křičeli „Krispos!“ a „Imbros!“
Harvas zvedl ruce. Tentokrát neukázal na svoje vojáky, ani na jejich opevnění, ale na úbočí průsmyku. Nedaleko od Krispa se Trokoundos zakymácel v sedle. „Zavolejte ty muže zpátky, Veličenstvo!“ vykřikl a v sedle se držel pouze silou vůle. „Zavolejte je zpátky!“
Krispos a jeho generálové na Trokounda překvapeně zírali. „Proč bych měl, proboha?“ chtěl Krispos vědět.
„Bitevní magie,“ zasípal Trokoundos. Rachot balvanů valících se dolů ze stěn průsmyku ho přehlušil.
Protože se díval na Trokounda. neviděl Krispos, jak se první velký balvan odlepil od země, na které ležel spoustu let, možná i staletí. Později jeden voják, který to pozoroval, vyprávěl, „Viděli jste někdy zajíce, jak vystartuje, když ucítí psa'? Přesně tak se chovaly ty kameny, pouze s tím rozdílem, že neskákaly na všechny strany, ale pouze dolů na nás.“
Kameny, které se na videsánskou armádu zřítily, vydávaly zvuk, jako když obr šlápne na kovárnu. Koně padali jako podťatí a shazovali jezdce na zem. Ti, kteří jeli za nimi, nestačili tak rychle zastavit a naráželi do nich. Chaos se rychle šířil. Jezdci v prvních řadách byli už skoro u náspu, když za nimi spadla kamenná lavina. Obrátili se, aby zjistili, co se stalo jejich kamarádům. Někteří v ohromení přitáhli koním otěže, jiní zaútočili na barikádu. V tu chvíli se zpoza náspu vyřítili s děsivým pokřikem Harvovi Halogai. Císařští vojáci se zoufale bránili. Věděli, že přes zával jim nikdo na pomoc

nepřijde.
Krispos nadával a rozčileně a bezmocně zatínal pěsti. když sledoval, jak Halogai rychle jeho muže přečíslili. Harvas zvedl ruce a ukázal znovu. Další balvany se odlepily ze svých míst a řítily se dolu na videsánské jezdectvo.
„Zastav je!“ křičel Krispos na Trokounda.
„Přál bych si. abych to dokázal.“ Čarodějova tvář byla vyčerpaná, oči mu divoce zářily. „Tohle by neměl dokázat. Stres a vzrušeni z boje narušují potřebnou koncentraci, i když si připravíte kouzla dopředu. Zkoušel jsem něco udělat - bohužel, moje kouzla dopadla přesně tak. jak se v takové situaci dalo očekávat.“
„Co tedy můžeme udělat?“
„Veličenstvo, nemám dostatek síly, abych se mohl Harvovi postavit, ani společně s kolegy, kteří jsou tu se mnou.“ Pro Trokounda bylo takové přiznání velmi bolestné. „Možná s pomocí více čarodějů, mistrů Čarodějného Kolegia, by mohl být poražen.“
„Ale ne teď.“ pochopil Krispos.
„Ne, Veličenstvo, teď ne. Dokázal ukrýt svoji tábořící armádu tak, že jsme ji nedokázal najít, a používá bitevní magii tak silnou a nepředvídatelnou, že mě málem zlomilo, když ji vyvolal“. Veličenstvo, už mnoho let uplynulo od chvíle, kdy mě nějaký čaroděj dokázal zastrašit. Dnes musím říct, že z Harva mám strach.“
Před barikádou byli již skoro všichni Videšánci vyřazení z boje. Jejich těla. těla jejich kamarádů za nimi a obrovské balvany blokovaly cestu, takže Krispov a armáda nemohla postupovat kupředu. Krispův pohled sledoval stěny průsmyku. Bůh ví, kolik dalších balvanu jenom čekalo na Harvův pokyn, aby se zřítily dolu na videšánskou armádu, a kolik dalších kouzel měl Harvas ještě v zásobě.
„Ustoupíme.“ řekl hořce Krispos.
„Správné rozhodnutí, Vaše Veličenstvo,“ ozval se Mammianos. Na Krispův tázavý pohled odpověděl „Je to správné rozhodnutí. Dokázat si přiznat vlastní porážku patří k vlastnostem dobrého velitele. Měl jsem strach, že rozkážete útočit dál za každou cenu a z porážky se stane katastrofa.“
„Už takhle je to katastrofa.“ nenechal se utěšit Krispos.
Ve stejnou chvíli, kdy průsmykem zazněl hlasitý povel k ústupu. Mammianos zavrtěl hlavou. „Ne. Veličenstvo. Naše armáda je stále disciplinovaná, panika nám nehrozí a naši muži budou ochotně bojovat i jindy - třeba příští rok. Kdyby nám ten černokněžník způsobil větší škodu, stáhli by ocas mezi nohy, kdykoliv by narazili na ty jeho gorily - i kdyby s nimi nebyl.“
Malá útěcha, ale lepší - o trochu - než žádná. Krispova garda se kolem svého pána semkla a sloužila jako zadní voj, zatímco se armáda stahovala z průsmyku. Pokud by ho seveřané chtěli zabít a přejít na stranu svých krajanu, neměli nikdy lepší příležitost. Císařští gardisté se ale otáčeli, jenom aby mohli hrozit pěstí nepřátelům Videssosu.
V tu chvíli patřila věrnost jeho gardy mezi nejmenší Krispovy starosti. Jeho oči, stejně jako všech okolo, úzkostlivě sledovaly obě strany průsmyku a pátraly po dalších balvanech, které by se na ně mohly zřítit a rozmačkat je na kaši. Pokud měl Harvas dost času. aby připravil balvany po celé délce průsmyku, katastrofa srovnatelná s Mavrovou porážkou ještě stále mohla přijít.
Z ústupu se naštěstí nestal bezhlavý úprk. Balvany na svazích zůstaly na svých místech. Stěny průsmyku se snižovaly a nakonec se průsmyk otevřel do krajiný pod horami. „Zpátky na naše staré tábořiště?“ zeptal se Mammianos.
„Proč ne?“ řekl Krispos znechuceně. „Nikdo nečekal, že dnešek takhle skončí - alespoň z těch. kteří měli to štěstí a přežili.“
Mammianos se pokusil ho utěšit. „Takový manévr není možný beze ztrát.“
„Mě se zdá, že není možný ani se ztrátami.“ odtušil Krispos. Na to generál neměl odpověď a jenom zabručel.
Vojenský tábor po porážce není veselé místo. Ve stanech vítězů se také léčí zranění, ale oni i jejich kamarádi, kteří bitvu přežili ve zdraví, vědí, že dosáhli svého cíle. Poražení takovou útěchu nemají. Trpěli a přesto selhali.
Porážka, vzpomněl si Krispos, způsobila rozklad Petronovy armády. Nařídil, aby na jižní straně tábora byly rozestaveny silnější hlídky než na straně severní. Důstojníci, kterým rozkaz předával, ho nijak nekomentovali, pouze souhlasně přikyvovali.
Krispos vyrazil na kraj tábora, kde čekali těžce zranění vojáci na pomoc léčitelů. Vojáci na pokraji sil se při pohledu na svého velitele pokoušeli usmát a zasalutovat, což mnohým způsobilo pouze větší bolesti. Krispos nepřestal, dokud všechny neobešel a nepromluvil s nimi. Teprve potom se vrátil do svého stanu.
Na tábor se snesla tma. Krispos se zoufale potřeboval vyspat, aby zapomněl na porážku, i kdyby to mělo být jenom na pár hodin. Ale čekala ho ještě jedna povinnost, těžší než návštěva zraněných vojáků. Neustále odkládal napsání dopisu Tanilis o Mavrově smrti; doufal, že bude moci napsat, že jejího syna pomstil. Ta naděje se teď rozplynula - a jaký by to pro ni stejně mělo význam. Její jediný syn byl mrtev. Krispos namočil pero do inkoustu a pozoroval prázdný pergamen před sebou. Jak začít?
„Autokrat Krispos zdraví vznešenou pam Tanilis.“ Úvod mu šel lehce, ale dál nevěděl. Nenapadaly ho vybroušené fráze jako někoho, kdo měl rétorický výcvik, který patřil ke správnému vzdělání. Takového vzdělání se mu nedostalo a sekretáři tento dopis svěřit nechtěl.
„Veličenstvo?“ z věnčí se ozval Geirroduv hluboký hlas.
„Co je?“ Krispos odložil pero se zvláštní pocitem, ve kterém se mísila úlev a s tíhou nesplněné povinnosti.
Gardistov a odpověď ho nenechala na pochybách, že ulev a byla předčasná. „Záležitost cti, Veličenstvo.“
Naposledy mluvil podobným tónem o cti Vagn. když uvažoval o sebevraždě. Krispos rychle vyšel ze stanu. „Co je s tvojí ctí. Geirrode?“
„Nejde jen o moji čest. Vaše Veličenstvo, ale o čest všech Halogai, kteří dostávají vaše zlato,“ odpověděl Geirrod.
Krispos byl na Videšánce vysoký, ale při pohledu na Geirroda i on musel zaklánět hlavu. Geirrod pokračoval. „Byl jsem

vybrán, abych mluvil za nás za všechny, protože jsem vás jako první uznal za svého pána.“
„To je pravda.“ souhlasil Krispos. „a já jsem ti za to zavázán. Pochybuješ snad o tom?“ Geirrod zavrtěl hlavou. „Tak čím jsem se dotkl tvé cti - a cti ostatních Halogai?“
„Tím. že jste nás dnes neposlal do boje proti Harvovým válečníkům a držel jste nás zpátky i po tom, co jsme vám říkali v Imbrosu.“ odpověděl Geirrod. „Většina z nás se cítí zahanbena, protože to považujeme za znamení, že nám vlastně nedůvěřujete. Radši se vrátíme domů do Halogalandu, než abychom nosili své sekery a nemohli je použít. Videsánci si pěstují vojáky jen pro parádu. My jsme přísahali, že za vás budeme bojovat. Veličenstvo, ne pochodovat na přehlídkách.“'
„Jestli si opravdu myslíš, že jsem vás držel zpátky, protože vám nedůvěřuji, můžeš klidně použít svoji sekeru na můj krk. Geirrode.“ Krispos bez přemýšlení - Halogai berou všechno doslova - sklonil hlavu a čekal. Když se nic nedělo, narovnal se a podíval se Geirrodovi do očí. „Když si to nemyslíš, jak bys mohl kvůli mně ztratit svou čest?“
Gardista se uklidnil. „Veličenstvo, vidím, že říkáte pravdu. Už nevěřím, že byste nás podezříval ze zrady. Řeknu to ostatním. Kdo bude pochybovat, uvěří určitě tomuhle,“ Zálibně poplácal svou sekeru.
„Tak se mi to líbí.“„ řekl Krispos. „Řekni jim také, že jsem je neposlal do útoku, protože jsem doufal, že bychom mohli postřílet Halogai - myslím tím Harvovy Halogai - na dálku šípy. Kdyby se nám to podařilo, mohli bychom zvítězit bez velkých ztrát.“
Geirrod si nahlas odfrkl. „Uvažujete trochu jako Halogai, Vaše Veličenstvo, ale vidím, že uvnitř jste pořád Videsánec. Asi to tak má být, s tím se nedá nic dělat. Ale boj má smysl i sám o sobě. Čas na počítání ztrát je po boji, ne před ním.“
„To říkáš ty, Geirrode.“ Krispovi připadala gardistova slova příšerně lehkovážná. Věděl, že Halogai považují videsánský způsob uvažováni ve válce přinejlepším za přehnanou opatrnost, ale spíš za naprostou pitomost. Halogai bojují pro potěšení z boje, ne aby získali bojem nějaké výhody. Díky tomu žádný Videsánec nesloužil v gardě žádného severského náčelníka a asi ani nikdy nebude.
Když se vrátil do stanu, Geirrod evidentně spokojený s výsledkem jejich rozhovoru zaujal svoje místo před stanem. Krispos si zhluboka oddechl. V podstatě Geirrodovi nelhal, ale pochybnosti o úmyslech jeho gardy ho opravdu trápily. Tím, že si s Geirrodem otevřeně promluvil, se zbavil těžkého břemene. Až příště bude stát proti Harvovi a jeho armádě, nebude moci držet své gardisty stranou.
Posadil se zpátky k malému skládacímu stolku. Pergamen a pero ležely na stejném místě, kam je odložil, když ho Geirrod předtím zavolal. Pergamen byl kromě formálního oslovení stále prázdný. Krispos si znovu povzdechl. Přál si, aby Trokoundos znal kouzlo, díky kterému by se nepříjemné dopisy psaly samy, ale bylo mu jasné, že něco takového už nespadá do oblasti magie, ale do sféry naprostých zázraku.
Po dalším povzdechnuti Krispos znovu namočil pero do inkoustu. Podle svého zvyku zamířil přímo k jádru věci. „Má paní, zatímco jsem bojoval na západě proti Petronovi, Mavros se dozvěděl, že Agapetos byl poražen a vyrazil s armádou na sever z Videssosu, aby zabránil Harvovi v dalším postupu. Hluboce mne mrzí. že vám musím oznámit, že váš syn byl poražen a zabit, přesně jak jste předpověděla.“
Těch několik slov mu znovu oživilo vzpomínku na ztrátu adoptivního bratra. Prohlížel si. co napsal. Nebylo to příliš strohé? Usoudil, že ne. Tanilis dávala přednost nepřikrášlené pravdě a navíc, pomyslel si, už asi díky svému daru věděla, že Mavros zemřel.
Na chvíli se zamyslel a pokračoval: „Miloval jsem Mavra, jako by to byl můj rodný bratr. Zabránil bych mu v cestě na sever, kdybych jenom tušil, že má něco takového v úmyslu, ale on to přede mnou tajil, dokud nebylo pozdě. Víte lépe než já, že vždycky dělal, co chtěl, bez ohledu na následky.“
Nasypal na pergamen jemný písek, aby vysušil inkoust. Potom ho obrátil a na zadní stranu připsal, „vznešená paní Tanilis. její sídlo nedaleko Opsikionu.“ Když inkoust oschl, sroloval pergamen a zastrčil ho do malého pouzdra. Pouzdro zavřel a na šňůrku nakapal několik velkých kapek pečetního vosku. Dokud byl ještě měkký, obtiskl do něho svůj pečetní prsten. Dlouho si císařský sluneční symbol prohlížel. Byl pořád tak dokonalý, jako by jeho armáda třikrát po sobě zvítězila. Místo toho byla třikrát na různých místech poražena a Krispos musel nechat bez potrestání smrt svých vojáků i masakr civilního obyvatelstva v Imbrosu.
Vystrčil hlavu ze stanu, aby zavolal posla. Zatímco kurýr schovával dopis do nepromokavé brašny, Krispos sám sobě slíbil, že ještě než válka s Harvem skončí, bude celé císařství znovu jednotné a celistvé jako jeho pečeť. Něco takového slíbit nebylo složité, ale Krispovi zatím chyběla jistota, že svůj slib splní.

7.

Město Videssos truchlilo. Společné se zármutkem začali lidé pociťovat strach. Poprvé po třech stech letech od doby, kdy se z Pardrayánských stepí vyrojily kočovné kmeny pod vedením chána Khamortha a obsadily císařská území Kubrat. Khatrish a Thatagush, pocítili obyvatelé hlavního mčsta hrozbu ze severu.
„Lidé se chovají; jako by obléhání Videssosu mělo začít už zítra,“ postěžoval si Krispos Iakovitzovi několik dní poté, co se vrátil do města. „Harvovi zabijáci jsou přitom na druhé straně Paristnjských hor a zustanou tam s nejvyšší pravděpodobností až do jara.“
Iakovitzes něco napsal na svůj voskový tablet a podal ho Kxispovi. „Ani Harvas není takový čaroděj, aby dokázal zastavit jarní deště.“ Ukázal nahoru a podrbal se za uchem.
Krispos přikývl; na střechu bubnovaly kapky deště. „Loni jsem proklínal déšť, protože mi bránil vytáhnout proti Petronovi. Teď mu žehnám, protože udrží Harva za hranicí.“
Iakovitzes si vzal tablet zpátky a něco připsal. „Co se týče počasí. Phos nikdy nevyslyší ani kletby, ani prosby. Každý si totiž ideální počasí představuje jinak.“

„Bezpochyby máš pravdu.“, souhlasil Krispos. „Přesto to nikomu nezabrání v tom. aby ho dál obtěžoval. Stejně jako když Harvas je několik set mil odtud a lidé se přesto dívají přes rameno k severu, kdykoliv zaslechnou nějaký hlasitější zvuk.“
„Dlouho to nevydrží.“ napsal Iakovitzes svou cynickou odpověď. „Obyvatele města všechno rychle omrzí. Pyrrhos jim brzy dá něco, nad čím budou moci přemýšlet.“
Krispos sebou trhnul. „Radši mi to ani nepřipomínej.“ Víc než kdy jindy si přál. aby Gnatios zůstal loajální. Gnatios byl politik stejně jako kněz. takže se dokázal přizpůsobit. Pyrrhos si zvolil směr a prosazoval ho veškerou svou mocí - a jako ekumenický patriarcha měl větší moc než kdokoliv jiný, s výjimkou Krispa. Ani za mák ho nezajímalo, že se směr. který si vybral, nelíbí téměř všem ostatním knězím v císařství. Krispos měl občas pocit, že právě toho chce Pyrrhos dosáhnout. Každopádně se mu to dařilo.
„Znám ho mnohem déle než ty, jestli si vzpomínáš.“ napsal Iakovitzes. „Přeci jen je to můj bratranec. Ale můj způsob života také odsuzuje, stejně jako skoro všechno ostatní, jak sis určitě všiml.“ Chrčivý zvuk. který vydal, měl být zřejmě smích.
„Vubec se nedivím, že tě odsuzuje!“ zasmál se i Krispos. Iakovitzuv požitkářské způsob života a neustálé pronásledování pěkných mladíku se jeho přísnému, asketickému bratranci nemohl zamlouvat. Krispos pokračoval.
„Všiml jsem si, že jsi nijak neubral ze svých zvyklostí. Spíš bych řekl. že se obklopuješ ještě větším počtem mladíku než dříve.“ Krispa napadlo, že Iakovitzes se po svém zmrzačení začal věnovat tělesným požitkům o to víc, aby zapomněl na ošklivé chvíle, které prožil.
Slechlic se znovu chrčivě zasmál. „Je to naopak. Vaše Veličenstvo.“ napsal. „Tentokrát pronásledují oni mě.“
Krispos se chtěl rozesmát, ale zarazil se. když viděl Iakovitzuv výraz. „Proboha, ty to myslíš vážně.“ řekl pomalu. „Ale proč? Nemyslím to ve zlém. ale opravdu mě to překvapilo.“
Iakovitzes napsal pouze jedno slovo velkými písmeny: „JEDINEČNÝ.“ Zašklebil se a ukázal na sebe. Polom připsal, „Kde jinde by mohli potkat někoho takového? Líbí se jim to.“ Vychytrale na Krispa zamrkal.
Krispos nevěděl, jestli se má zasmát nebo předstírat pohoršení. Naštěstí vstoupil Barsymes a jeho dilema vyřešil.
„Mám zde petici pro Vaše Veličenstvo.“ oznámil vestiarios a v ruce držel složený pergamen. „Od mnicha Gnatia.“ Nic v jeho hlase neprozrazovalo, že Gnatios kdysi zaujímal mnohem významnější postavení.
„My o vlku ... “ poznamenal Krispos a vzal si pergamen od Barsyma. Eunuch se uklonil a odešel. Krispos otevřel pergamen a podíval se na Iakovitze. „Mám to přečíst nahlas?“
Když Iakovitzes přikývl, Krispos začal číst: „Ponížený hříšník a kající se mnich Gnatios zdraví Jeho Nejjasnější Císařské Veličenstvo Krispa, Autokrata Videssosu.“ Zakroutil hlavou. „Že ale umí mazat med kolem huby.“
„Je to dvořan.“ napsal Iakovitzes. což podle něho vysvětlovalo vše.
Krispos pokračoval. „Dovoluji si požádat o laskavé svolení, abych mohl na krátkou chvíli přerušit svůj pobyt v klášteře zasvěceném památce svatého Skina a ve Vaší přítomnosti Vás seznámit s výsledky svých historických bádání, která jsem na Váš pokyn obnovil. Tato bádání, přestože pojednávají o věcech dávno minulých, vykazují určitou užitečnost pro císařství v jeho současném stavu.“ Sklonil pergamen. „Pane! Měl jsem problém rozumět té jeho ponížené žádosti, tak proč bych si měl myslet, že ta jeho bádání, ať už mají jakýkoliv smysl, budou srozumitelnější?“
„Gnatios není žádny blázen,“ napsal Iakovitzes.
„To vím,“ souhlasil Krispos. „Tak proč dělá hlupáka ze mě? Za tím je určitě nějaký plán na útěk. Než bychom ho znovu chytli, rozdmýchal by nepokoje na venkově; kázal by proti Pyrrhovi a pokusil by se vnést rozkol do církve. S Harvem za humny jsou takové nepokoje to poslední, co potřebujeme. Mohlo by to vést až k občanské válce.“ „Takže ho nevyslechneš?“ napsal Iakovitzes. „Ne. samozřejmě, že ne.“ Krispos zvýšil hlas: „Barsyme. dones mi pero a inkoust, prosím.“ Jakmile měl psaní náčiní, naškrábal na spodní okraj Gnatiovi petice „ZAKAZUJI - ještě -většími písmeny, než jaká použil Iakovitzes. když se prohlašoval za jedinečného. Potom pergamen složil a podal ho Barsymovi. „Zařiď, ať je to doručeno zpět mnichu Gnatiovi.“ Gnatiúv titul vyslovil záměrně pohrdavě.
„Stane se, Vaše Veličenstvo.“ uklonil se vestianos. „Díky- Barsyme.“ Eunuch se chystal odejít, když Krispos dodal.
„Když to máme za sebou, můžeš mi donést něco z kuchyně? Je mi jedno, co to bude, ale dal bych si nějakou svačinku. Vy také, vznešený pane?“
Iakovitzes přikývl. „A nějaké víno, buďte tak laskav, ctěný pane,“ napsal a podržel svůj tablet tak, aby si to Barsymes mohl přečíst.
Zanedlouho se vestianos vrátil a přinesl stříbrný podnos se džbánem vína, dvěma poháry a zakrytými talíři. Když zvedl pokličku, vyvalil se zevnitř oblak voňavé pán. „Křepelky s omáčkou ze sýra, česneku a dobromyslu, Vaše Veličenstvo. Doufám, že vám budou chutnat.“
„Určitě.“ ujistil ho Krispos. Vrhnul se na jídlo s ohromnou vervou a za chvíli byl hotov.
Iakovitzes tolik nepospíchal. Musel krájet maso na malé kousky a po rozkousáni vždycky zaklonil hlavu a zapil maso vínem. Bez jazyka nedokázal rozkousat větší sousto, ani jednoduše polykat. Přesto si, jako v jiných věcech, dokázal poradit. Důkazem bylo, že nabral skoro všechnu ztracenou váhu.
Když malý šlechtic dojedl, pozvedl Krispos svůj pohár k přípitku. „Jsem rád, když vidím, že se ti daří,“ řekl.
„Já jsem laké rád, když vidím, že se mi daří,“ napsal Iakovitzes. Krispos se pousmál a oba se napili.
Dara se narovnala, ale její tvář byla bledá. Komorná ji otřela ústa a bradu vlhkým ubrouskem, potom se sehnula pro mísu u jejích nohou a odnesla ji. „Přála bych si, abych trpěla normální ranní nevolností.“ řekl Dara unaveně, „ale zdá se, že prostě zvracím v kteroukoliv denní či noční dobu.“
Krispos jí podal pohár s vínem“.Napij se na zlepšení chuti.“
Dara si opatrně usrkla. Zvedla hlavu a čekala, jaký vliv bude mít víno na její žaludek. Když se nic nestalo, napila se víc. Potom řekla. „Možná jsem měla Phosta kojit sama. Porodní báby tvrdí, že kojící matka tak snadno neotěhotní.“

„Slyšel jsem to.“ odpověděl Krispos. „Ale jestli je to pravda, nemám tušení. Každopádně doufám, že ti brzy bude lépe.“
„Já také.“ Dara obrátila oči v sloup“,Ale jestli to s tímhle dítětem bude stejné jako s Phostem. budu zvracet ještě další dva měsíce.“
„Doufám, že tak hrozné to nebude.“ Krispos přesto věděl, že by si měl dávat dobrý pozor, kdy Dariny nevolnosti skončí a kdy se dítě narodí. V podstatě jí důvěřoval. Ačkoliv se ve Videssosu zdržel jenom pár dní mezi taženími proti Petronovi a Harvovi, rozhodně tu dobu nepromarnili a její problémy začaly ve správnou dobu - nemělo smysl řídit se podle jejích měsíčků, jejichž pravidelnost byla narušena Phostovým narozením.
Přesto si dá pozor. Dara podváděla s ním, to znamená, že muže podvádět i jeho. Nezdálo se mu to pravděpodobné, ale císaři, kteří ignorují nepravděpodobné věci, nevládnou dlouho.
Dara se na něj obrátila. „Phostis se včera sám posadil.“
„Chůva mi to také říkala.“ Krispos si dal záležet, aby jeho hlas zněl zaujatě. Přesto měl problémy myslet na Phosta jako na svého syna. Nemohl se zbavit pocitu, že vychovává kukaččí mládě. Jestli další dítě bude chlapec ... řekl si pro sebe a když si uvědomil, jakou radost by mu to udělalo, pochopil, že tentokrát si je svým otcovstvím jist.
Dara změnila téma. „Jak to vypadá s daňovými příjmy do státní pokladny?“
„Ze západních provincií to bude slušné. Stejně tak i z ostrova Khalavna, poloostrova Opsikionu a z okolí hlavního města. Ze severu...“ Krispos nemusel pokračovat. Pouze mrchožrouti mohli něco najít pod Panstrijskýnii horami.
„Bude nám to stačit příští rok na válku proti Harvovi?“ zeptala se Dara. Byla generálovou dcerou; dobře věděla, že armáda potřebuje peníze a věci. které se za ně dají koupit, stejně jako muže.
„Správce pokladny tvrdí, že ano.“ odpověděl Krispos. „Protože jsme se vypořádali s Petronem, můžeme proti Harvovi nasadit celou armádu.“ Potřásl hlavou. „Přál bych si, abychom neměli rok zpožděni. Mohli jsme zachránit Imbros. Děkujme Phosovi, že císařství je opět sjednocené.“
Vypadalo to jako domluvená narážka. Do pokoje vstoupil Longinos a jeho tlustá zpocená tvář byla důkazem, že náramně pospíchal. „Veličenstvo.“ zalapal po dechu. „Prý u Nejvyššího chrámu vypukly nepokoje.“
Krispos se pnidce postavil a zatvářil se tak nelítostně, že eunuch ve strachu ucouvl. S námahou se ovládl. „Mluv.“ řekl.
„Kromě této zprávy sám nic jiného nevím. Vaše Veličenstvo.“ třásl se Longinos. „Oznámil to nějaký voják a já jsem hned pospíchal za vámi.“
„To je v pořádku. Longme, díky.“ řekl Krispos. který se už zase plně ovládal. „Zaveď mě za tím vojákem. Uvidíme, co mi poví.“
Eunuch se otočil a vyšel z místnosti. Krispos vyrazil za ním, ale ještě zaslechl Daru, jak říká, „Pyrrhos.“
„Taky mě to napadlo.“ prohodil přes rameno a pospíchal chodbou za Longinem.
Když Krispos vyšel z císařské rezidence, voják před ním ulehl tváří k zemi, ale rychle zase vstal. Vypadal jako člověk. který se zapletl do rvačky; měl roztrženou tuniku, promáčknutý klobouk, krvavý nos a na pravé tváři modřinu. „Co se proboha stalo, člověče?“ zeptal se Krispos netrpělivě.
Muž potřásl hlavou a otřel si nos rukávem. „Ať se propadnu, jestli to vím, Vaše Veličenstvo. Šel jsem okolo, když se dav vyřítil z nádvoří před Nejvyšším chrámem. Všichni řvali a mlátili jeden druhého vším, co jim přišlo pod ruku. Pak se pustili i do mě. Vůbec netuším, o co šlo, ale řekl jsem si, že byste o tom měl vědět, tak jsem hned běžel sem.“ Znovu si otřel nos.
„Jsem ti zavázán,“ řekl Krispos. „Jak se jmenuješ?“
„Tzouroulos, Vaše Veličenstvo, z jednotky pod Mammianovým velením - velitel mojí roty se jmenuje Selymbrios.“
„Právě jsi se stal velitelem čety, Tzouroule a dostaneš i odměnu, kterou budeš moci utratit.“ Krispos se obrátil k halogajským strážným, kteří ze zájmem naslouchali. „Vagne, přiveď z kasáren, hmm, Rhisoulphův pluk. Nejvyšší rychlostí se přesuňte k Nejvyššímu chrámu. Řekni jim, že mají uklidňovat nepokoje, ne bojovat - pokud zmlátí každého, na koho narazí, může se za chvíli rvát celé město.“
„Provedu. Veličenstvo, Rhisoulphův pluk.“ Vagn zasalutoval a vyrazil tak rychle, že za ním vlály blonďaté copy.
Krispos se obrátil k Longinovi, „jakmile znovu zavládne pořádek - doufám, že to bude brzy - rád bych si promluvil s nejsvětějším ekumenickým patriarchou Pyrrhem. Uvidíme, jestli by mohl vnést trochu světla do této záhady. Buďte tak laskav, ctěný pane, a připravte mi k podpisu jeho oficiální předvolání do Velkého paláce.“
„Samozřejmě. Vaše Veličenstvo. Hněd to bude. Do Velkého paláce říkáte? Ne sem?“
„Ne. Rvačky kolem chrámu jsou vážná věc. Chtěl bych Pyrrhovi připomenout, co si o tom myslím. Pokud náš rozhovor proběhne ve Velkém paláci, mohl by to lépe pochopit.“
„Rozumím. Vaše Veličenstvo,“ Longinos odcházel a už za chůze si polohlasně připravoval znění vyžádaného dokumentu.
Krispos se podíval na severovýchod, směrem k Nejvyššímu chrámu. Chrám a jeho zlaté kopule sice zakrývala císařská rezidence a další budovy palácov ého okrsku, ale s občanskými nepokoji jde často ruku v ruce žhářství. Naštěstí tmavý sloup kouře, kterého se obával, na obloze nespatřil. Naštěstí je zrovna období dešťů, pomyslel si. I když dnes jenom drobně mží, všechno je nasáklé vodou.
Vrátil se dovnitř. Longinos mu přinesl předvolání, které si pečlivě přečetl, potom přikývl, podepsal ho a zapečetil. Longinos pergamen odnesl. Krispos trpělivě čekal a narůstalo v něm napětí. Věděl, že vydal správné rozkazy, ale i císařská moc má svoje omezení. Potřeboval ostatní, aby jeho rozkazy plnili.
Slunce už bylo nízko nad západním obzorem, když do rezidence dorazil posel od Rhisoulpha se vzkazem, že nepokoje byly potlačeny. „No.“ vyprávěl vesele posel, „museli jsme zchladit pár rozpálených hlav. Měšťané neměli výzbroj, aby se nám mohli postavit, takže se radši mydlili dál mezi sebou. Civilisti,“ dodal pohrdavě.
„Chtěl bych mluvit s vězni, abych zjistil, co k tomu ty civilisty přimělo.“ řekl Krispos.
„Nějaké máme,“„ oznámil mu posel. „Poslali jsme je do vězení ve vládní budově v Prostřední ulici.“

„Tak se tam zajdu podívat,“„ prohlásil Krispos, který měl radost, že konečně muže něco dělat. Jenže nemohl jen tak projít přes půl města jako obyčejný občan. Než mohl opustit císařskou rezidenci, potřeboval jednotku Halogai a nosiče slunečníku. Než se podařilo vše zorganizovat, potřeboval i nosiče pochodní.
Nějaký eunuch z paláce musel dopředu upozornit na vzácnou návštěvu, protože dozorci a vojáci byli připraveni. Zavedli ho do místnosti v přízemí, pod kterým byly vězeňské cely. Jakmile se posadil, dva dozorci přivedli vězně, který měl spoutané ruce. „Ulehni na zem před Jeho Veličenstvem.“ zavrčeli. Vězeň poklekl na zem. potom nemotorně ulehl na břicho. Jeden z dozorců řekl. „Vaše Veličenstvo, tento muž se jmenuje Kopnsianos. Pokusil se rozbít jednomu ze zasahujících vojáku hlavu.“
„Taky bych to udělal, Vaše Veličenstvo, ale ten mizera měl na hlavě helmu,“„ zahuhlal Kopnsianos. Měl ošklivě zřízený obličej, nateklé rty a chybělo mu pár zubů.
„To mě nezajímá.“ zarazil ho Krispos. „Chci vědět, jak to všechno začalo.“
„To bych taky rád věděl,“ odpověděl Kopnsianos. „Jediné, co vím, je, že mě někdo praštil. Tak jsem se otočil a praštil ho taky - aspoň myslím, že to byl von; kolem běžela spousta lidí a všichni křičeli něco o kacířích a Skotových zrůdách a bůh ví, o čem ještě. Tak jsem rány rozdával, stejně jako dostával, dokud nějakej pitomej voják o mojí hlavu nezlomil násadu kopí. Probudil jsem se až tady.“
„Aha.“ Krispos se otočil k žalářníkům. „Odveďte ho. Vypadá to, že se prostě dostal k hotovému a jenom se přidal. Přiveďte mi někoho, kdo viděl, jak to celé začalo, nebo někoho, kdo to začal, pokud se vám podaří takového najít.“
„Ano, Vaše Veličenstvo,“ odpověděli oba žalářníci zároveň. Jeden z nich dodal, „Ty půjdeš snámi,“ a měl na mysli Koprisiana. Byli delší dobu pryč, než se vrátili se starším mužem oděném do roztrhaných zbytků dříve jistě kvalitního oblečení. „Toto je jistý Mindes. Byl zajat přímo před Nejvyšším chrámem. Na tvář před císařem!“
Mindes vykonal rituální pozdrav s elegancí, která prozrazovala, že tak nečiní poprvé v životě. „Jestli Vaše Veličenstvo dovolí, mám tu čest sloužit jako starší tajemník ypologotheta Gripa,“ oznámil, jakmile se postavil.
Vyšší úřednická hodnost na úřadu správce pokladny, vybavil si Krispos. „Netěší mě vidět muže, který přísahal věrnost státu, prát se na ulici, Minde. Jak se ti stala taková nepříjemnost?“
„Jenom kvůli tomu. že jsem chtěl slyšet kázání nejsvětějšího patriarchy Pyrrha, Vaše Veličenstvo,“ odpověděl Mindes. „Jeho slova mě pokaždé inspirují a jeho dnešní projev byl obzvlášť strhující. Mluvil o potřebě svatého zanícení při snaze vymýtit Skotův vliv ze všech oblastí našeho života a vůbec z celého města. Dokonce i někteří kněží, tvrdil, tolerovali zlo příliš dlouho.“
„To říkal?“ zeptal se Krispos s nepříjemným pocitem. „Ano, Vaše Veličenstvo, to říkal a je na tom hodně pravdy.“
Mindes se pokusil se spoutanýma rukama přežehnat se slunečním znamením. Potom pokračoval, lidé se bavili o kázání jako obvykle, když odcházejí z chrámu. Padla jména některých kněží známých pro svůj nedbalý přístup. Potom někdo prohlásil, že Skotos může profitovat i z příliš ortodoxní církevní hierarchie. Někdo jiný to pochopil jako přímou urážku patriarchy Pyrrha a -“ Mindova pouta zachřestila, jak pokrčil rameny.
„A ty jsi v tom naprosto nevinně?“ zeptal se Krispos. „Naprosto, Vaše Veličenstvo,“ odpověděl Mindes, ztělesněná ctnost.
Jeden ze žalářníku si suše odkašlal. „Když byl zajat, Vaše Veličenstvo, měl u sebe pět váčků s penězi nepočítaje jeho vlastní.“
„Opravdový daňový úředník,“ poznamenal Krispos. Žalářníci se zasmáli. Mindes se tvářil nevinně - s elegancí, která prozrazovala, že ani tohle nedělal poprvé v životě, pomyslel si Krispos. Řekl, „Odveďte ho do cely a přiveďte mi někoho, kdo byl opravdu u toho. když to začalo.“
Další muž vyprávěl v podstatě stejný příběh. Jenom pro jistotu Krispos vyslechl ještě jednoho a celou historii slyšel znovu. Potom se vrátil do císařské rezidence a strávil celou noc přemýšlením nad tím, co dčlat s Pyrrhem. Nařídit patriarchovi, aby nosil neustále roubík, mu připadalo jako dobrý nápad, ale předpokládal, že by Pyrrhos objevil nějaký teologický důvod, který by mu v tom zabránil.
„Možná ne, vždyť ho znáš,“ řekla Dara, když ji seznámil se svým nápadem. „Třeba by to považoval za dokonalý důkaz asketismu a nutil by k tomu i ostatní.“ Zasmála se.
Krispos se také zasmál, ale jenom krátce. Jak znal Pyrrha, mohla mít Dara klidně pravdu.
Velký palác byl vyhříván stejným systémem kanálu pod podlahou, jaký se využíval v císařské rezidenci. Audienční sál byl ale mnohem větší než jakákoliv místnost v rezidenci, takže kanály dokázaly vyhřát podlahu, ale nic víc.
Krispuv trůn stál na pódiu ve výšce dospělého muže nad podlahou, takže jemu nebylo teplo ani na nohy. Někteří dvořané, kteří lemovali cestu k trůnu, se ve svých tunikách třásli zimou. Halogajským gardistům bylo teplo - nosili kalhoty. Doma ve vesnici by i Krispos nosil kalhoty. V duchu zanadával na módu a usmál se při představě, jak by vypadala Barsymova tvář, kdyby chtěl do Velkého paláce přijít v něčem jiném než v šarlatové tunice, jak vyžadoval zvyk.
Úsměv mu z tváře zmizel, když se na druhé straně síně objevil Pyrrhos. Patriarcha se k trůnu blížil energickým krokem mnohem mladšího muže. K jeho postavem patřilo i modrozlaté hedvábné roucho, téměř stejně bohaté jako císařské. Pyrrhos však oblékal obyčejnou modrou mnišskou kutnu, která teď byla důkladně promočená. Jakmile přišel blíž, uslyšel Krispos, jak mu v modrých botách čvachtá voda. Pyrrhos zřejmě odmítal vzít déšť na vědomí.
Před Krispovým trůnem ulehl tváří k zemi a čekal s čelem přitisknutým k podlaze, dokud nedostal povolení, aby vstal.
„Jak vám mohu posloužit, Vaše Veličenstvo?“ zeptal se. Nebál se podívat se Krispovi zpříma do očí. Pokud ho trápilo svědomí, dokázal to skvěle skrývat. Krispos ale-věděl, že to není jeho případ: na rozdíl od většiny Videsáncu se Pyrrhos nedokázal přetvařovat.
„Nejsvětější pane. nejsme s vámi spokojeni,“ řekl Krispos formálním tónem, který používal při podobných příležitostech. V duchu se potěšené usmál, že nezapomněl použít plurál majestaticus.

„Jak je to možné, Vaše Veličenstvo?“ zeptal se Pvxrhos. „Podle mého možná jednoduchého názoru jsem se pouze snažil říkat pravdu. A jak muže pravda vadit někomu, kdo nemá žádný důvod se jí bát?“
Krispos pevně stiskl rty. Mohl čekat, že to nebude tak jednoduché. Pyrrhos oblékal svou spravedlnost jako kroužkové brnění. Krispos odpověděl, „Vyvolávání sporů v chrámech neposlouží ani církvi, ani celému císařství, tím spíš že Harvas Černý plášť“ muže pouze získat, když budeme bojovat mezi sebou.“
„Vaše Veličenstvo, nečekal jsem, že to vyvolá takový odpor.“ bránil se Pyrrhos. „Pouze jsem se snažil očistit naši církev od nepřijatelných praktik, které se rozmohly během let uvolněné disciplíny.“
Krispos měl chuť zařvat. „Ale proč teď, ty zatracený idiote!“ Místo toho řekl. „Jelikož se ty praktiky, které neschvalujete, už nějaký čas rozmáhají, možná by bylo moudřejší je v tichosti potlačovat, než je vytrhávat i s kořeny.“
„Ne, Vaše Veličenstvo,“ řekl Pyrrhos pevně. „Jsou to pavučiny, které přede Skotos, malá opomenutí, která se, pokud se tolerují, stále rozrůstají, den za dnem, rok za rokem, až nakonec i ten největší hřích se stane přijatelným. Říkám vám, Vaše Veličenstvo, že díky Gnatiovi a jemu podobným se město Videssos stalo místem, kde se muže temný bůh svobodně pohybovat!“ Odplivl si na mramorovou podlahu a přežehnal se na prsou slunečním znamením.
Několik dvořanů napodobilo jeho zbožné gesto. Jiní se s obavami dívali na Krispa a přemýšleli, jak se Autokrat pokusí patriarchovi v tak bohulibém záměru zabránit.
Ale Krispos řekl. „Mýlíte se, nejsvětější pane.“ Jeho hlas byl pevný a jistý. Překvapení nad tou jistotou dal Pyrrhos najevo jen pohledem, ale bylo zřejmé, že není zvyklý slýchat ji od jiných než sám od sebe. Krispos pokračoval. „Nepochybuji, že Skotos slídí i v ulicích města Videssosu, stejně jako po celém světě. Ale já jsem viděl město, kde se může pohybovat volně a bez překážek; obraz Imbrosu se mi stále zjevuje ve snech.“
„Přesně tak. Vaše Veličenstvo. Snažím se, abych Videssos uchránil před osudem toho nešťastného města. Zlo, které nosíme v sobě, nás časem pohltí, pokud ho, použiji-li vaše slova, nevytrhneme hned i s kořenem.“
„Zlo, které představuje Harvas Černý plášť, nás pohltí ihned, pokud ho nezničíme.“ oponoval Krispos. „Jak chcete pečovat o duše zohavených mrtvol? Nejsvětější pane, zvažte sám, které vítězství je pro nás v tuto chvíli důležitější.“
Pyrrhos přemýšlel: Krispos to musel ocenit. Nakonec patriarcha promluvil, „Vy máte svoje starosti, Vaše Veličenstvo, ale i já mám svoje.“ Zdálo se, že ztratil svou předchozí jistotu; nečekal, že by ho Krispos dotlačil k takovým ústupkům. „Pokud vidím zlo a neudělám nic k jeho zničení, stanu se součástí toho zla. Nemohu potichu přihlížet, aniž by moje duše nepropadla věčnému ledu.“
„Ani když jiní muži, muži s důležitým postavením v chrámech, v tom žádné zlo nevidí'?“ trval na svém Krispos. „Chcete říct, že každý, kdo s vámi v čemkoliv nesouhlasí, stráví věčnost v mrazivém pekle?“
„Tak daleko bych nezašel, Vaše Veličenstvo,“ ohradil se Pyrrhos, i když jeho pohled říkal pravý opak. Váhavě pokračoval, „Princip teologické ekonomie se uplatňuje na všechny články víry, u kterých to není nebezpečné.“
„Zatímco jsme ve válce s Harvem, byl bych rád, kdybyste tento princip aplikoval co nejčastěji. Pokud si přestanete dělat a církvi nepřátele, nejsvětější pane, možná najdete dostatek přátel. Ale zamyslete se znovu a odpovězte mi po pravdě: dá se tento princip aplikovat i v situacích, které očividně prospívají Harvovi a jeho cílům?“
Pyrrhos se znovu zamyslel. „Ne,“ pripuslil nakonec tichým hlasem. Přestože se snažil ovládnout svůj výraz, tvářil se jako člověk, který zjistil, že byl ošizen v kostkách. Prkenně se uklonil. „Stane se podle vašeho přání. Vaše Veličenstvo. Pokusím se jednat v souladu s principy teologické ekonomie, dokud budeme ve válečném stavu.“
Jeden nebo dva dvořané začali tleskat, potěšeni a překvapeni tim, že Krispos Pyrrha donutil k ústupkům. I Krispos byl překvapen a potěšen, ale nepřidal se; byl si dobře vědom toho, že patriarchova slova neznamenala žádné převratné vítězství. Proto řekl pouze. „Výborně, nejsvětější pane. Věděl jsem, že se na vás mohu spolehnout.“
Patriarcha se znovu hluboce uklonil, ještě prkenněji než předtím. Začal se shýbat, aby ulehl před trůnem k zemi a mohl odejít.
Krispos zvedl ruku. „Než odejdete, nejsvětější pane. ještě jednu otázku. Žádal vás mnich Gnatios přednedávnem o svolení k opuštění kláštera?“
„Ano. Vaše Veličenstvo - jeho žádost byla po formální stránce bezchybná.“ dodal Pyrrhos váhavě. „Přesto jsem ji samozřejmě zamítl: bez ohledu na uváděné důvody je jasné, že nemá v úmyslu nic dobrého.“
„Přesně tak. nejsvětější pane. Mám stejný názor.“„
Pyrrhova tvář se změnila. Na chvíli to vypadalo jako úsměv. Nakonec ale zvítězila jeho zdrženlivá povaha a spokojil se s krátkým přikývnutím. Ulehl na zem. vstal a pozpátku odcházel od trůnu, dokud nebyl tak daleko, aby se mohl otočit, aniž by tím císaře urazil. Ještě než stačil odejít, začal služebník s hadrem vytírat kaluž dešťové vody. která po něm zůstala na podlaze.
Krispos se rozhlédl po snů s širokým úsměvem. Dvořané sice nevolali, „Tys zvítězil, Krispe!“, ale on věděl, že to přesto vítězství bylo a ne zanedbatelné.
Phostis se převrátil z břicha na záda a zase zpátky. Chtěl to zopakovat, ale Krispos ho stačil zachytit, než přepadl přes okraj postele. „To nedělej.“ řekl. „Jsi přeci dost chytrý na to, abys nemusel být farmářem.“
„Dost chytrý, aby nemusel být farmářem?“ zopakovala nechápavě Dara.
„Jediný způsob, jak se farmář muže něco naučit, je. že se praští do hlavy.“ vysvětlil Krispos. Zvedl Phosta k sobě. Dítě se natáhlo, popadlo do obou rukou Krispovy vousy a zatáhlo. „Jau!“ vyjekl Krispos. Pomalu uvolnil Phostovu levou rúku, potom pravou - levá byla mezitím opět v jeho plnovousu.
Teprve na druhý pokus se osvobodil a položil dítě zpátky na postel. Phostis se okamžitě pokusil převalit se z postele na zem. Krispos ho znovu zachytil. „Říkal jsem ti. abys to nedělal.“ řekl. „Proč děti neposlouchají?“
.Jsi na něho moc hodný.“ ozvala se Dara. „Je to dobře. zvlášť s ohledem —“ Větu nedokončila.
„Nemá smysl mu naplácat, když ještě nechápe, co se po něm chce,“ řekl Krispos a předstíral, že nepochopil. Zvlášť s ohledem na to, že to muže být dítě někoho jiného, chtěla Dara říct. I ona tedy pochybovala. Phostis ale odmítal dát jim

jakékoliv vodítko k řešení jeho otcovství.
Dítě se znovu pokusilo překulit se z postele. Tentokrát se mu to málem povedlo. Krispos ho zachytil za kotník a přitáhl ho zpátky. „Tohle dělat nebudeš.“ snažil se ho ještě jednou přesvědčit. Phostis se na něj usmál. Nechat se zachraňovat mu připadalo jako skvělá zábava.
„Jsem ráda. že zůstaneš doma celou zimu,“ ozvala se Dara. „Aspoň bude mít příležitost tě poznat. Když jsi celé léto válčil, stačil na tebe úplně zapomenout.“
„Já vím.“ Krispos měl částečně potřebu být s Phostem každou denní i noční hodinu, aby alespoň dítě nepochybovalo, že jsou otec a syn. Na druhou stranu s ním někdy nechtěl me mít. Výsledkem byla zvláštní směs pocitů, která byla stále složitější.
Dítě začalo být neklidné a strkalo si ruce do pusy. „Roste mu zoubek, chudáčkovi.“ řekla Dara. „Asi navíc dostal i hlad. Zazvoním na kojnou.“ Zatáhla za zelenou šňůru, která rozezněla zvonek v pokojích Dannych komorných.
O minutu později někdo zaklepal ne dveře ložnice. Když je Krispos otevřel, nenašel za nimi kojnou, ale Barsyma. Vestiarios se uklonil. „Mám pro vás dopis.“
„Děkuji vám. ctěný pane.“ Krispos si od něho vzal zapečetěný pergamen. Právě v tu chv íli se chodbě objevila kojná. Usmála se na Krispa, když. se kolem něho protáhla a pospíchala k dítěti, které stále plakalo.
„Kdo ti píše?“ zeptala se Dara. když kojné předala plačícího Phosta.
Krispos nemusel dopis otevírat, aby jí odpověděl. Poznal pečeť i pečlivé drobné písmo, kterým byla napsána adresa.
„Tanilis.“ odpověděl. „Mavrova matka, jestli si vzpomínáš.“
„Ano. samozřejmě." Dara se otočila zpátky ke kojné. „Iliano. mohla bys ho na chvíli odnést?“ Anthimos se bez problému dokázal chovat tak, jako by služebnictvo neexistovalo. Daře to činilo potíže a Krispovi ještě víc - sluhové se o něho začali starat, až když byl dospěly. Iliana odešla. Barsymes jako správný služebník zmizel už dávno. Dara se zeptala. „Přečteš mi, co píše?“
„Samozřejmě.“ Krispos rozlomil pečeť, sundal stuhu, kterou byl pergamen ovázaný, a rozbalil ho. „Tanilis zdraví Jeho Císařské Veličenstvo Krispa, Autokrata Videssosu. Děkuji za vaši soustrast. Máte pravdu, můj syn zemřel stejně, jako předtím žil. Šel vždy přímo kupředu a nezatěžoval se dívat kolem.“
Zřejmá narážka na to, jak Mavrova armáda padla do léčky. Krispovi připomněla, že Tanilis má dar vidět mnohem víc než obyčejný člověk. Sebral se a pokračoval. „Nepochybuji, že jste udělal vše, co bylo ve vašich silách, abyste ho uchránil před takovým bláznovstvím, ale nikdo ho nemohl zachránit před jím samotným. Smrtelné nebezpečí, které představuje Harvas Černý plášť, spočívá v tom, že ačkoliv znal dobro, opustil ho a vybral si zlo. Přála bych si být muž, abych se mu mohla postavit na bitevním poli, přestože vím, že je silnější než já. Možná bych se s ním měla setkat i tak: jen Phos ví, co se může stát. Kéž dobrý bůh žehná vám, vaší císařovně a vašim synům. Sbohem.“
Dara překvapeně zopakovala, „Synům?“ Krispos to zkontroloval. „Tak to napsala.“ Dara se požehnala slunečním znamením. „Ona vidí pravdu, že je to tak?“
„Vždycky ji viděla.“ Krispos se natáhl, aby pohladil Darino břicho. Těhotenství na ní ještě nebylo znát, ani když byla svlečená, natož pod teplým zimním oblečením. „Jak mu budeme říkat?“
„Jsi na mě příliš praktický - tak daleko jsem ještě nedošla.“ Jak se Dara zamračila při přemýšlení, na čele a v koutku úst se objevily nezřetelné náznaky prvních vrásek. Když Krispos přišel do císařské rezidence jako vestiarios, ještě tam nebyly. Byla stejně stará jako on; její stárnutí, jakkoliv zatím nepatrné. Krispovi připomnělo, že ani on nemládne. Dara promluvila, „dal jméno Phostosi. Pokud bude další dítě opravdu syn, mohli bychom mu říkat Evripos po mém dědečkovi?“
„Evripos.“ Krispos se poškrabal ve vousech. „To nezní špatně.“
„Takže rozhodnuto. Další syn.“ Dara se znovu požehnala. „Škoda, že Mavros nezdědil nic z daru své matky,“ Její oči zabloudily k dopisu, který Krispos stále držel v ruce.
„To je opravdu škoda. Nikdy alespoň nedal nic najevo. Kdyby měl dar viděni do budoucnosti, nikdy by nevyrazil z města. Vím, že by se nebál o sebe; byl celý žhavý stát se vojákem, už když jsem ho potkal.“ Krispos se usmál při vzpomínce, jak Mavros bojoval s křovím na cestě z Tanilisina sídla do Opsikionu. „Ale nikdy by nezavedl celou armádu do nebezpečí.“
„Určitě máš pravdu.“ Dara zaváhala, potom se zeptala, „uvažoval jsi o jmenování nového Sevasta?“
„Myslim, že na to v nejbližších dnech dojde.“ Tentokrát Krispovi nepřipadlo jmenování tak urgentní, jako když do této funkce ustanovil Mavra. Když proti němu nestál žádný vzbouřenec, nepotřeboval jednat zároveň na dvou místech a ještě méně potřeboval příliš mocného ministra. Jako kdyby přemýšlel nahlas, řekl. „nejspíš vyberu Iakovitze. Sloužil mi dobře a zná dobře město i okolni svět.“
„Aha.“ Dara přikývla. „To je dobrá volba.“
Slova byla v pořádku, ale něco ve způsobu, jakým je vyslovila, ho přimělo, aby se na ni ostře podíval. „Měla jsi na mysli někoho jiného?“
Její kůže byla snědá, takže rumělnec nebyl tak patrný, přesto ho Krispos nepřehlédl. Její hlas přesto zněl, jako by mluvila o něčem nepodstatném. „Ani ne. ale můj otec chtěl vědět, jestli už sis někoho vybral.“
„Opravdu? Chceš říct. že chtěl vědět. jestli jsem si nevybral jeho.“
„Ano. v podstatě ano.“ Dara zčervenala ještě víc. „Jsem si jistá, že tim nemyslel nic špatného.“
„Určitě ne. Řekni mu něco za mě. Daro: řekni mu. že si myslim, že by mohl být dobrým Sevastem, kdybych mu mohl důvěřovat když se k němu otočím zády. Podle všeho, co vím, zatím nemůžu a jeho vyzvídáni na tom nic nezlepší. Nebo dělám chybu, když si na něho dávám pozor?“' Dara se kousla do rtu. Krispos řekl, „To nevadí. Nemusíš odpovídat. Ta otázka tě staví do neřešitelné pozice.“
„Víš sám, že můj otec je velmi ambiciózní muž,“ promluvila nakonec Dara. „Vyřídím mu, co jsi říkal.“

„Budu ti za to vděčný“„ Tím Krispos skončil. Kdyby na Daru tlačil víc, mělo by to spíš opačný efekt.
Aby se něčím zaměstnal, přečetl si znovu Tanilisin dopis. Přál si, aby se mohla Harvovi postavit na bitevním poli. Pokud ho někdo mohl překonat, byla to právě ona. Nejenže by ji její schopnost předvídat budoucnost varovala před jeho úskoky, ale ztráta, kterou jí způsobil, by zaostřila její čarodějné schopnosti jako lupa soustředí sluneční paprsky. Nakonec dopis odložil. Podle toho, co až dosud viděl, se žádný videsánský mág nemohl v poli Harvovi postavit. To před Krispa stavělo neodbytnou otázku: jak má porazit Harvovy Halogai, když magie jeho protivníka fungovala a jeho vlastní ne?
Položit si otázku bylo jednoduché. Najít na ni odpověď se zatím jevilo jako nemožné.
* * *
Trokoundos vypadal utrápeně. Kdykoliv ho Krispos během podzimu a zimy viděl, vypadal utrápeně. Krispos to chápal. Pokud si to mohl dovolit, s Trokoundem soucítil. Neustále se čaroděje vyptával na Harva a Trokoundos mu stále nedokázal dát uspokojivou odpověď.
„Vaše Veličenstvo, od chvíle, kdy jsem se vrátil z tažení, celé Čarodějné kolegium hučí jako včelí úl a snaží se odhalil tajemství Harvových kouzel.“, vysvětloval Trokoundos. „Souhlasil jsem s použitím kouzel i drog. abych zaručil, že moje informace jsou naprosto přesné, a doufal jsem, že některý jiný mág na základě mých pozorováni dojde k závěru, který mi neustále uniká. Ale-“ Rozhodil rukama.
„Ani jedna Včelička nám med nepřinesla.“ zakončil za nej Krispos.
„Bohužel, Vaše Veličenstvo. Jsme zvyklí považovat se za nejlepší čaroděje na světě. Snad jenom makuranský Král králů v Mashizu má mágy, kteří se nám mohou rovnat. Ale že by jediný barbarský čaroděj měl moc, která je pro nás záhadou -“ Trokoundovy unavené oči rozhněvaně zazářily. Porážka mu neustále ležela v žaludku.
„Takže nemáte žádnou představu, jak dělá to, co dělá'?“ zeptal se Krispos.
„Tak bych to neřekl. Je snadné pochopit, co činí jeho magii tak efektivní. Je velmi silný. Síla se může objevit ukohokoliv z jakéhokoliv národa - dokonce i taková, jako je jeho. Ale on navíc vládne technikou tak dokonalou, že se mu nikdo z nás nemůže rovnat. Jak ji získal a jak se mu postavit“. No, odpověď na tyto otázky stále neznáme. Bohužel.“
Krispos řekl, „přednedávnem jsem dostal vzkaz od našeho milého přítele Gnatia. Tvrdí, že odpovědi na otázky, které vás trápí, zná. Na druhou stranu je fakt, že by tvrdil cokoliv, kdyby mu z toho kynul nějaký prospěch.“
„Je to prospěchář, to je pravda, ale není to hlupák,“ řekl vážně Trokoundos a opakoval tak Iakovitzova slova. „Jaká je jeho odpověď? Při našem velkorysém a milosrdném pánovi, jsem vděčný za jakoukoliv myšlenku, která nás posune dál.“
„Žádnou nemá,“ řekl Krispos. „Pouze tvrdí, že ji má. Pokud to mohu posoudit, jeho jediným cílem je útěk z kláštera. Myslí si. že už jsem zapomněl, jaké problémy mi způsobil. Kdyby neumožnil Petronovi uprchnout, mohl jsem proti Harvovi vytáhnout o půl roku dříve.“
„Myslíte, že byste ho díky tomu porazil?“ zeptal se Trokoundos.
„Až doteď jsem si to myslel,“' odpověděl Krispos. „Pokud ho nedokážu porazit ani s celou silou Videssosu za sebou, co bych měl dělal na jaře? Nebo mi chceš říci. že bych neměl dělat nic? Že bych měl sedět tady ve městě a připravovat se na obléháni?“
„Ne. Bude lepši se s Harvem střetnout tak daleko od města Videssosu, jak jen to bude možné. K čemu byly hradby Imbrosu a Develtosu?“
„K ničemu.“ Krispos chtěl ještě něco dodat, potom se zarazil. vyděsil se a vytřeštil na Trokounda oči. Hradby města Videssosu byly nesrovnatelně mohutnější než opevnění dvou dobytých provinčních měst. Představit si jejich zničeni bylo nad rámec Krispovy fantazie. Ale to ho tolik nevyděsilo. Zima je na farmě poklidné období, čas, kdy se lidé věnují menším opravám a připravují se na jarní práce. Vduchu viděl Harvovy Halogai sedící kolem svých ohnišť a popíjející pivo, jak každý z nich ostří dřevěné kůly, ostří kůly, ostří kůly... Kriispovi se udělalo nevolno.
„Co se stalo. Vaše Veličenstvo?“' zeptal se poplašeně Trokoundos. „Na chvíli jste vypadal - strašlivě a zároveň vystrašeně.“
„To věřím.“ Krispos byl rád. že neviděl svůj výraz v zrcadle. „Něco ti slíbím. Trokounde: s Harvem se střetneme tak daleko od města Videssosu, jak jen to bude možné.“
Pokrok procházel Prostřední ulicí pomalým krokem. Vedle velkého hnědého valacha pochodovalo osm služebníku nesoucích císařská nosítka. Jejich dech. stejně jako dech Krispa a jeho koně se při každém vydechnutí srážel v oblaka paty.
Celé město leželo pod nadílkou čerstvého sněhu. Přes císařské roucho mel Krispos přehozený měkký teplý vydří kožich. Přesto se třásl zimou; nos přestal cítit už před chvílí. Dara měla v nosítkách pánev se žhavým uhlím. Krispos doufal, že aspoň ona je v teple.
Pouze halogajským gardistům, kteří kráčeli před a kolem císařského párem nedělala zima žádné problémy. Kráčeli nebylo to pravé slovo: oni si vykračovali se vztyčenou hlavou, s vypnutou hrudí a zády pevnými jako sloupy, které podpírali podloubi na obou stranách Prostřední ulice. Na rozdíl od Kn-spa se zhluboka nadechovali mrazivého vzduchu Pro takové počasí byli stvořeni.
Nanikka otočil hlavu k ostatním a prohlásil. „nádherné runo!“ Ostatní severane pokývali hlavami. Někteří nosili stejně jako Vagn copy zavázané ceněnými šňůrkami, které se teď kývaly jako koňské ocasy na potvrzeni jejich souhlasu. Dara v nosítkách kychla. To se Krispovi nelíbilo. Dokud byla těhotná, nechtěl žádné komplikace.
Malý průvod zahnul z Prostřední ulice na sever k Nejvyššímu chrámu. Když k němu dorazili, jeden z Halogai podržel Pokrokovy hlavu, aby Krispos mohl sesednout. Nosiči nosítek a všichni gardisté kromě dvou zůstali venku s koněm. Dvojice, která doprovázela Krispa a Daru do chrámu, hrála společně s ostatními o toto privilegium v kostkách - a prohrála. Halogai neměli žádné pochopení pro hymny a modlitby k Phosovi.

Kněz. když spatřil Krispa. se hluboce uklonil. „Budete sedět blízko oltáři jako obvykle. Vaše Veličenstvo?“ zeptal se.
„Ne.“ odpověděl Krispos. „Myslim, že dnes vyslechnu mši z císařské lóže.“
„Jak si přejete, samozřejmě. Vaše Veličenstvo.“ Kněz nedokázal skrýt překvapení, které zaznělo v jeho hlase, ale rychle se ovládl. Znovu se uklonil a řekl. „Schodiště začíná na druhém konci chrámové předsíně.“
„Ano, já vím. Děkuji vám, svatý pane.“ Jeden Halogai šel před nimi. druhý za nimi a oba měli svoje sekery v pohotovosti, přestože do začátku mše ještě zbýval nějaký, čas a v chrámové předsíni nebyl nikdo kromě nich, císařského páru a několika kněží.
Když došli ke schodům. Dara zaprotestovala. „radši bych zůstala dole. V lóži skrz mříže skoro nic neuvidíme, jsme hrozně daleko a polovinu mše neuslyšíme, co patriarcha říká.“
.Já vím.“ Krispos překročil poslední schod a vešel do císařské lóže. Lavice ze světlého dubu byly vyzdobené ještě honosnějším způsobem než ty, na kterých sedčh obyčejní věřící. Mřížoví s rostlinnými motivy bylo zdobené stříbrem a perletí. Krispos se před ním na chvíli zastavil. Potom řekl: „Vidím odsud docela dobře a Pyrrhos mluví dost nahlas, abych neměl problémy rozumět tomu. co řika. Chtěl bych zjistit, co se tady děje, když tu nejsem; co Pyrrhos říká, když ho neslyším.“
„Na to by ti stačili špióni,“„ namítla po právu Dara. „To není totéž, jako když to uslyším sám.“' Krispos nevěděl, proč to není totéž - možná proto, že byl Autokratem teprve rok a půl a pořád chtěl dělat co nejvíc věcí sám. Na druhou stranu, Pyrrhos nebyl člověk, který by měnil svoje slova jenom proto, že ho Krispos poslouchá.
„Ty si prostě chceš hrát na špióna,“„ obvinila ho Dara. Krispos se rozpačitě usmál. „Možná máš pravdu. Ale cítil bych se hloupě, kdybych teď sešel dolu.“ Dara obrátila oči v sloup, ale zdržela se dalšího komentáře.
Dole pod nimi věřící postupně obsazovali svá místa. Když vstali, postavili se i Krispos s Darou - patriarcha předstoupil před oltář. „Modlíme se k tobě, Phosi, Pane velkorysý a milosrdný, náš laskavý ochránce a troufáme si doufat, že ve velké zkoušce života se cti obstojíme.“ zadeklamoval Pyrrhos. Všichni se modlili s ním, všichni kromě dvou Halogai v císařské lóži, kteří stáli tiše a bez hnutí - a zřejmě znuděně -jako sochy.
Za vyznáním víry následovaly další modlitby. Polom následovala série hymnu zpívaných shromážděním a sborem mnichu, kteří stáli u boční zdi. „Kéž Phos vyslyší naše prosby a hudbu našich srdcí,“„ pronesl Pyrrhos. když poslední ozvěna utichla v kopuli vysoko nad jejich hlavami.
„Kéž se tak stane,“ odpověděli věřící. Potom se na patriarchův pokyn posadili zpátky do lavic. Dara si při tom s úlevou oddechla.
Pyrrhos se na chvíli odmlčel, aby si utřídil myšlenky, než začne kázat. „Dnes bych chtěl začít připomenutím třicáté kapitoly Phosovy Svaté knihy.“ řekl. „Pokud porozumíte příkazům dobrého boha. všechno se v dobré obrátí. Přijde radost a utrpení, radost pro -vyvolené, utrpení pro hříšníky. Tak nakonec Skotos ztratí svou sílu. zatímco lidé dobré vůle budou sklízet slíbenou odměnu a věčně se hřát v požehnaných paprscích velkorysého a milosrdného pána.
„Ve čtyřicáté šesté kapitole si zase můžeme přečíst. 'Ale kdo odmítne Phose, stane se stvořením Skota, který je pánem zla na tomto světě.' A dále v kapitole padesáté první: 'Kdo ničí z jakékoliv příčiny, je synem pána zla a nepřítele lidstva. Spravedlivé povolám k sobě pro spravedlivou odměnu.“„
„Jak si máme tato slova vysvětlit? Že krutý nepřítel, který ničí naše pohraničí, je hříšný, je každému jasné. Všimněte si, jak Svatá kniha dokonale popisuje jeho hřích: je to ničitel, nepřítel lidstva, syn pána zla a člověk, který neposlouchá příkazy dobrého boha. Proto se jednoho dne stane věčný led jeho domovem. Kéž je to brzy.“
„Kéž je to brzy.“ zopakoval Krispos. Dara, která seděla za ním, přikývla. I ze shromáždění věncích dole se ozývalo tiché přitakání.
Pyrrhos pokračoval, „Ano, v případě Harva Černého pláště a barbarských divochů, které vede, je rozlišení dobra a zla jednoduché. Jako kdyby Skotos nedokázal používat i krásné masky. Ale temný bůh je podvodník a lhář. který- se neustále snaží lapit a oklamat lidi, aby si mysleli, že činí dobro, a přitom svým jednáním napomáhali jeho záměrům.“
„Co si máme myslet, například —“ patriarcha zvýšil hlas. „- o knězích a prelátech, kteří vydávají nepravdivá prohlášení jenom kvůli vlastnímu prospěchu, kteří přehlížejí hříchy ostatních nebo kterým nevadí, že tak činí ostatní?“
„Zase se naváží do Gnatia.“ poznamenala Dara.
„Pravda.“ souhlasil Krispos. „Problém je vtom, že podle něho je kněz, který nevěnuje každou volnou chvíli umrtvo-vání svého těla. stejný jako Gnatios a já jsem mu jasně říkal, aby to nedělal.“ Krispos si najednou přál. aby byl dole u oltáře. Mohl by ted vstát v oprávněném hněvu a přímo v chrámu patriarchu zkritizovat - byl by z toho parádní skandál, který by zatřásl celým císařstvím! Při té představě se musel usmát.
Ale smích mu zmizel z tváře, když slyšel, jak Pyrrhos pokračuje. „co si máme myslet o těchto mužích, kteří jsou hluší a slepí ke svatým Phosovým slovům? Při našem velkorysém a milosrdném pánu, tady je má odpověd: muž takových vlastností si nezaslouží být nazýván knězem. Je to spíš divoké zvíře, ničemný lotr. hříšný kacíř, modlosluzebník, člověk, který si nezaslouží a není hoden nosit modré roucho. Stráví věčnost v mrazivém pekle se svým opravdovým pánem Skotem. Slzy jeho marného naříkání mu zmrznou na tvářích - a kdo chce tvrdit, že si to nezaslouží?“
Zdálo se, že patriarcha je tou vyhlídkou potěšen. Pokračoval, „Proto musíme hubit kacíře vždy a všude, když na ně narazíme. Protože kněz, který chybuje ve své víře, nevydává do Skotových spárů pouze svoji duši, ale i duše celého svého stáda, jehož je pastýřem. Proto je kacířský kněz dvojnásob nebezpečný a opovrženíhodný a nesmí se mu dovolit ani žít, natož kázal.“
Krispovi se nelíbilo souhlasné mručení, které zespoda doléhalo do císařské lóže. Náboženské špory byly potravou obyvatel města. Pyrrhos mohl slíbit, že bude tolerantnější, ale ten slib byl příliš v rozporu s jeho povahou, aby ho dokázal dodržet; byl to rozený potížista.
„Budu se ho muset zbavit,“' řekl Krispos, ale když slyšel vlastní slova, trhnul sebou. Pyrrhos mu pomohl, když přišel do města. Vedený nějakou mystickou vizi ho tehdejší opat zavedl k Iakovitzovi. čímž zahájil cestu, která skončila až na

trůnu. Jenže když byl Krispos na trůnu, nemohl si dovolit patriarchu, který dělal, co mohl, aby obrátil císařství vzhůru nohama.
„Kým bys ho chtěl nahradit?“ zeptala se Dara. Krispos potřásl hlavou. Neměl žádnou představu.
Pyrrhos mezitím končil své kázání. „Ještě než odejdete z chrámu a vrátíte se do obyčejného světa, pomodleme se společně za Autokrata Videssosu, aby nás vedl k vítězství proti všem nepřátelům císařství.“
To Krispovi jenom zhoršilo náladu. Pyrrhos stál pevně na jeho straně. Ale i patriarcha byl v tuto chvíli nepřítelem císařství. Krispos se mu to snažil říci - všemi způsoby, které ho napadly. Pyrrhos ho neposlouchal —ještě hůř, on odmítal slyšet. Jakmile za něho najde vhodnou náhradu, vrátí se zpátky do svého kláštera.
Shromáždění věncích odříkalo ještě jednou vyznání víry na znamení, že mše skončila. „Obřad je dokončen,“ prohlásil Pyrrhos. „Jděte a kéž každý z vás navždy kráčí ve Phosově světle.“
„Kéž se tak stane,“ odpověděli věřící. Vstali z lavic a začali odcházet.
Vstal i Krispos s Darou. Halogai za nimi se snažili trochu rozhýbat ztuhlé končetiny. Jeden ze seveřanů mumlal něco vlastním jazykem svému druhovi. Druhý gardista se začal šklebit, ale když si všiml Krispov a pohledu, jeho tvář opět znehybněla. Smáli se našemu obřadu, domyslel si Krispos. Přál si, aby Halogai dokázali přijmout pravdu dobrého boha Phose. Na druhou stranu Autokrat, který by se snažil přesvědčovat Halogai příliš vehementně, by asi o svou osobní gardu rychle přišel.
Halogai kráčeli po schodech před císařským párem. Jakmile se Krispos objevil v chrámové předsíni, muži i ženy se začali hluboce klanět. Nebylo nutné uléhat na zem, tady ne: toto území patřilo především Phosovi. Obklopeni bdělými gardisty vyšli Krispos s Darou na nádvoří před chrámem.
Velitel nosičů s okázalým gestem otevřel dveře nosítek, aby Dara mohla nastoupit. Narvikka podržel Krispova koně. Krispos dal levou nohu do třmenu, když nedaleko od něho někdo vykřikl, „Skončíš ve věčném ledu i s tím nedbalým knězem, kterému věříš!“
„Tebe přivede do pekla přílišná horlivost Blemmye, protože pomlouváš ty, kteří si to nezaslouží.“ někdo jiný odpověděl.
„Lháři!“ nedal se Blemmyas.
„Kdo je u tebe lhář?“ Blemmyovu odpověď zastavil úder pěstí. V tom okamžiku lidé na celém nádvoří začali křičet, nadávat a mlátit jeden druhého. Na něčím noži se zaleskl matný odlesk slunečního světla. „Spočítejte Pyrrhovi kosti!“ někdo vykřikl. Mráz, který Krispovi přeběhl po zádech, neměl nic společného s chladným počasím - tohle byla tradiční výzva k boji.
Kolem hlavy mu prosvištěl kámen. Jiný udeřil do Dařiných nosítek. Zevnitř se ozval tlumený výkřik. Krispos se vyhoupl do sedla. „Dej mi svou sekeru!“„ zařval na Nanikku. Haloga vytřeštil zrak. ale zbraň mu podal. „Dobrá!“ řekl Krispos. „Ty, ty, ty a ty —“ Ukázal na gardisty“,- zůstanete tady a pomůžete nosičům chránit nosítka s císařovnou. Ostatní za mnou! Snažte se nezabíjet, ale ani se nenechte zranit.“
Popohnal Pokroka přímo doprostřed chrámového nádvoří. Halogai užasle hleděli, potom zajásali a vrhli se za ním. Sekera bylá pro použití z koňského sedla naprosto nevhodná - příliš dlouhá, příliš těžká, špatně vyvážená. Kdyby Pokrok nebyl neuvěřitelně klidné zvíře. Krispa by první rozmáchlý úder vyhodil ze sedla. Takhle jenom minul muže, na kterého mířil. Sekera na plocho udeřila do hlavy jiného, který stál vedle. Zasažený zavrávoral jak opilý a složil se k zemi.
„Vraťte se domů! Přestaňte bojovat!“ křičel Krispos, znovu a znovu. Obmění Halogai za ním vesele likvidovali každého, kdo byl příliš ukvapený, aby se k nim přiblížil, nebo příliš pomalý a nestačil se dostat z jejich dosahu. Podle bolestivých vykřikli, které se za ním ozývaly, Krispos usuzoval, že si jeho povel nevzali příliš k srdci.
Díky tomu byla rvačka uhašena ještě dříve, než doopravdy začala. Lidé se z nádvoří rozprchli všemi směry. Tolik se báli hrozivých seveřanů, že rázem zapomněli, proč se začali rvát. To Krispovi vyhovovalo. Položil si sekeru přes sedlo a zastavil koně.
Když se otočil, spatřil přibližně to, co čekal: několik mužu a jednu ženu ležící bez známky života na zemi. Halogai byli zaměstnaní odřezáváním váčku s penězi. Krispos se radši díval jiným směrem. Mohlo to skončit mnohem hůř, kdyby dav nerozprášili hned na začátku.
Z vrcholu schodiště pozorovali krev. která potřísnila čerstvý sníh. vyplašení kněží. Pod sněhem byly ještě zbytky krve od poslední bitky, kterou Pyrrhos vyvolal. Čeho je moc, toho je příliš, pomyslel si Krispos.
Sehnul se ze sedla a vrátil Narvikkovi jeho sekem. „Možná vás jednoho dne naučím, jak se to používá,“ řekl Haloga se škodolibým úsměvem.
Krispos se začervenal; to znamená, že vypadal stejně nemotorně, jako se cítil. Ukázal na ležící těla. „Vezměte jejich hlavy.“ přikázal. „Vystavíme je u Milníku s velkou cedulí s nápisem „výtržníci“. Snad když je lidé uvidí, příště si něco podobného rozmyslí.“
„Provedu, Veličenstvo.“ Nanikka se svého nepříjemného úkolu zhostil se stejnou lhostejností, jako kdyby porcoval prasata. Když skončil, podíval se na Krispa. „Vyrazil jste proti nim jako seveřan.“
„Musel jsem něco udělat. Kdybych nezasáhl, boje by se rozšířily a ještě zhoršily.“ To nebyl halogajský přístup. Seveřanům by se líbilo, kdyby se boje rozšířily.
Krispos dojel k nosítkům. Nosiči zasalutovali. Jeden z nich měl šrám na čele a modřinu kolem oka. Zašklebil se na Krispa. „Díky vám, Vaše Veličenstvo, jsme z toho vyvázli. Okamžitě zastavili, když jste vjel mezi ně.“
„To je dobře. Kvůli tomu jsem to udělal.“ Krispos sesedl z koně a otevřel malé okénko zasazené ve dveřích nosítek. „Jsi v pořádku'.',
„Nic se mi nestalo,“ odpověděla ihned Dara. „Přeci jen jsem byla na nejbezpečnějším místě z celého nádvoří.“
Nejbezpečnějším, dokud by nosiči neutekli, pomyslel si Krispos. No, zaplať pánbůh neutekli. Dara dodala. „Jsem ráda. že tobě se nic nestalo.“

Krispos viděl, že to myslí upřímně. I on se o ni obával. Jejich manželství z rozumu nepředstavovalo ten druh ohnivé lásky, o které zpívají zpěváci. Přesto pomalu začínal cítit, že i tohle je láska.
„Jdeme zpátky do paláce.“ rozkázal. Nosiči zvedli nosítka a Halogai se zformovali koleni nich. Narvikka šel stranou sáni a za vousy držel dvě hlavy, které před chvílí získal. Lidé, které potkávali, buď na jeho příšerné trofeje fascinovaně zírali, nebo se s hrůzou odvraceli.
Narvikka bojoval, aby ochránil císaře, jehož zlato dostával, a nalézal v boji potěšení. V čem, napadlo Krispa, je jiný, než Halogai. kteří slouží Harvovi? Jediný rozdíl, který našel, byl v tom, že Narvikkova vášeň pro boj byla pod kontrolou státu a sloužila pro jeho ochranu, nikoliv k jeho zničení.
To ho uspokojilo, ale ne úplně. .Vzdyť i Harvas mohl tvrdit totéž, bez ohledu na to, jaké byly jeho opravdové záměry. Rozdíl byl v tom, že Harvas by lhal.
„Petice pro vás, Vaše Veličenstvo,“ oznámil Barsymes.
„Přečtu si ji.“, řekl Krispos odevzdaně. Petice císaři přicházely ze všech koutů císařství. Většina z nich se mu nedostala do rukou: měl k ruce speciálního písaře, který tyto žádosti vyřizoval za něho. Ale ani končící zima jejich počet nezmenšila a písař nemohl zvládnout všechno.
Rozbalil pergamen. Pokrčil nos, jak kdyby ucítil zkaženou rybu. „Proč jsi mi neřekl, že je to od Gnatia?“
„Mám ji odnést?“
Krispos už chtěl říci ano. ale nakonec si to rozmysleli „Když už ji držím v rukou, mohu si ji přečíst.“ Nemalou měrou se na jeho rozhodnutí podílel i Gnatiuv úhledný rukopis.
„Pokorný mnich Gnatios zdraví Jeho Císařské Veličenstvo Krispa, Autokrata Videssosu.'„ Krispos si pro sebe přikývl - neopakovaly se nabubřelé fráze z Gnatiova prvního dopisu. Když viděl, že nemají žádný účinek, bývalý patriarcha se bez nich obešel. Asi i rád. Krispos četl dál:
„Znovu vás, Vaše Veličenstvo, žádám o svolení k osobní audienci. Uvědomuji si, že nemáte žádný důvod mi důvěřovat, spíš mnoho důvodů mi nevěřit, ale tento dopis nepíši kvůli sobě, ale kvůli Videsánskému císařství, jehož zájmy mám vždy na srdci bez ohledu na to, kdo právě sedí na trůnu.“
To by mohla být pravda, pomyslel si Krispos. Představil si Gnatia. jak píše v klášterním skriptoriu nebo ve své cele a přemýšlí nad slovy, která by Krispa obměkčila nebo alespoň přiměla číst dál. To druhé se mu zdařilo: Krispuv pohled se znovu sklonil k pergamenu.
„Budu mluvit upřímně, Vaše Veličenstvo,“ psal Gnatios. „Příčina dnešních problému Videssosu je stará třista let a vychází z teologických sporů, které následovaly po Pardrayánské invazi do oblastí, které jsou dnes známé jako Kubrat, Khatrish a Thatagush. Z toho důvodu potřebujete uvážit tyto spory a jejich následky při plánování boje proti Harvovi Černému plášti.“
Mentorský styl. tak oblíbený ve videsánských intelektuálních kruzích, Krispa dráždil. Stejně tak i Gnatiovo sebejisté „z toho důvodu“ Minulost měla samozřejmě vliv na přítomnost. Právě z toho důvodu měl Krispos rád kroniky a historické spisy. Ale pokud Gnatios tvrdil, že současné problémy císařství jsou třista let staré, musí také říci, proč si to vlastně myslí.
To Gnatios neudělal. Krispos se pokusil představit si důvod, proč se drží zpátky. Okamžitě ho napadly hned dva. První byl ten, že bývalý patriarcha lže. Ten druhý předpokládal, že Gnatios je přesvědčen, že má pravdu, ale nechce ji svěřit pergamenu, aby ji Krispos nevyžil a nenechal ho dál zavřeného v kláštеře.
Pokud ho trápilo tohle, byl naivní - Krispos ho mohl poslat zpátky do kláštera svatého Skiria poté, co ho vyslechne stejně snadno jako po přečtení jeho dopisu. Gnatios měl mnoho vlastností, pomyslel si Krispos, ale naivita mezi ně určitě nepatřila. V tom případě asi lže.
„Přines mi prosím pero a inkoust. Barsyme.“ řekl Krispos. Když se eunuch vrátil, vzal si od něho psací náčiní a na pergamen napsal, „vaši žádost stále odmítám. Autokrat Krispos.“ Podal pergamen Barsymovi. „Zařiď, aby to svatý pán dostal zpátky.“
„Samozřejmě, Vaše Veličenstvo. Mám dohlédnout, aby se k vám jeho petice už nedostaly?“
„Ne.“' řekl Krispos po krátkém uváženi. „Přečtu si je. Nic jiného s nimi dělat nemusím.“ Barsymes kývl a odešel.
Krispos si liše hvízdl. Gnatios představoval všechno, co Pyrrhos nebyl: byl klidný, zdvořilý, racionální a tolerantní. Ale byl také ohebný a nevyzpytatelný. Krispos ho s náramným a škodolibým potěšením poslal zpátky do kláštera svatého Skiria poté. co byla potlačena Petronova vzpoura. Teď ho napadlo, jestli se Gnatios v klášteře nenaučil skromnosti a pokoře, aby mohl znovu sloužit jako patriarcha.
Sotva na to pomyslel, řekl si. jestli úplně neztratil rozum. Petrona pobyt v klášteře vůbec nezměnil, pouze ho naplnil touhou po odplatě. Pokud byl Pyrrhos na trůnu patriarchy nepřijatelný, Gnatios na tom z jiných důvodů nebyl o mnoho lépe. Zřejmě bude nejlepší vyměnit Pyrrha za nějakého laskavého ňoumů s vlastnostmi krupicové kaše.
Ale myšlenka na Gnatiúv návrat ho nechtěla opustit. Krispos vstal a zamířil do vyšívacího pokoje, aby se zeptal na Darin názor. Dara zapíchla jehlu do jehelníčku a upřeně se na něj podívala. „Chápu, proč se chceš zbavit Pyrrha,“ řekla, „ale Gnatios usiloval o tvoje zničení už od chvíle, kdy jsi nastoupil na trůn.“
„Já vím,“ opáčil Krispos. „Ale Petronas je mrtvý, takže Gnatios nemá důvod - no. alespoň ne tak velký - ke zradě. Anthimovi sloužil jako dobrý patriarcha.“
„Měl jsi ho zkrátit o hlavu, když jsi dobyl Anligonos. Aspoň by tě teď nenapadaly takové nesmysly.“
Krispos si povzdech!, „Asi máš pravdu. Ty jeho petice jsou asi také nesmysly.“
„Jake petice?“ zeptala se Dara. Po Krispově vysvětlení se škodolibě zasmála. „Pokud toho tolik ví, nech ho, ať ti to řekne. Stejně to budou jenom bláboly, které mu mají umožnit krátký výlet z cely.“
„Máš pravdu, proboha.“ Krispos se sklonil, aby Daru políbil. „Nechám ho přivést a vyslechnu ho. Když pro mě nebude nic mít, můžu ho s klidným svědomím poslat zpátky do cely.“

„To je pro nej ještě příliš dobrá odplata.“ Dara mluvila vážně, takže to zřejmě myslela doslova. „Vzpomeň si, kde bys by, kde bychom my všichni byli -“ Pohladila své rostoucí břicho“.- pokud by tehdy dosáhl svého.“
„Na to nikdy nezapomenu,“ slíbil Krispos. Usmál se. „Ale také nezapomínám na to, co mi říkal Iakovitzes a Trokoundos: Gnatios není žádný blázen. Nemusím ho mít rád, nemusím mu důvěřovat, ale mám nepříjemný pocit, že bych ho mohl potřebovat.“
Dara znovu odložila jehlu. „To se mi nelíbí.“
„Mně také ne.“ Krispos zvýšil hlas, aby přivolal Barsyma. Jakmile se eunuch dostavil do vyšívacího pokoje, Krispos řekl, „Omlouvám se, ctěný pane, ale změnil jsem názor. Myslím, že bude lepší, když s Gnatiem promluvím nebo lépe řečeno, když ho vyslechni!.“
„Dobře, Vaše Veličenstvo. Hined to zařídím.“ Barsymes dokázal nedat ve svém hlase znát svůj názor, ale Krispos se už za těch pár let naučil mu rozumět. Teď neshledal v hlase svého komorníka žádný odmítavý tón. To ho přesvědčilo víc než cokoliv jiného, že dělá správnou věc.

8.

Na město padal mrznoucí déšť. Gnatios se ve své modré kutně po cestě do císařské rezidence třásl zimou. Jednotka Halogai, která pochodovala kolem něho - Krispos nechtěl ponechat nic náhodě - se k počasí stavěla lhostejně, s výrazem mužu. kteří jsou zvykli na horší.
Krispos na Gnatia čekal hned za vchodem do rezidence. Promáčený Gnatios před ním ulehl na studenou mramorovou podlahu. „Vaše Veličenstvo je velmi laskavé, že se rozhodlo mě přijmout.“ prohlásil Gnatios s drkotáním zubů.
„Vstaňte, svatý pane, vstaňte.“ Gnatios vypadal tak uboze, že se Krispos začal cítit provinile. „Nejdřív se osušte a zahřejte; potom vyslechnu: co mi chcete říct.“ Na jeho pokyn komorník Gnatiovi přinesl ručníky a kožešiny.
Krispos vedl Gnatia chodbou do pokoje vyhrazeného pro audience. Gnatiuv krok byl jistý, ale Krispos si hned uvědomil, že to rozhodně není jeho první návštěva na tomto místě. V pokoji čekal Iakovitzes. Když Krispos s bývalým patriarchou vstoupili do místnosti, vstal a uklonil se. Krispos řekl. „Protože jsem se rozhodl jmenovat Iakovitze na místo Sevasta, myslím, že by tu měl být s námi.“
Gnatios se Iakovitzovi uklonil. „Blahopřeji vám, Vaše Výsosti, pokud vás tak mohu nazvat v očekáváni vašeho brzkého jmenování,“ zamumlal.
Iakovitzovo pisátko se rozběhlo po voskové destičce. Když dopsal, zvedl tabulku, aby si Krispos i Gnatios mohli přečíst, co napsal. „Neni čas na jalové řeči. Pokud víte, jak se vypořádat s Harvem, řekněte to. Pokud ne, vraťte se zpátky do své mizerné cely.“
„Přesně tak to je, svatý pane,“ souhlasil Krispos.
„Ujišťuji vás, že si to uvědomuji,“ začal Gnatios. Jeho bystré, trochu liščí rysy náhle zvážněly. „Abych byl upřímný, nevím, jak se s ním vypořádat, ale myslím si, že vím, kdo -co by možná bylo lepší slovo - to je. Věřím, že Vaše Veličenstvo spravedlivě posoudí, jakou pro něho bude mít tato informace cenu.“
„To jsem rád, protože jinou možnost stejně nemáte, pokud nechcete být zticha,', opáčil Krispos. „Teď si sedněte a povězte nám svůj příběh.“
„Děkuji vám. Vaše Veličenstvo.“ Gnatios se posadil na vysoké křeslo a Krispos si sedl na pohovku naproti němu. Gnatios začal. „Jak jsem vám psal, celá historie začíná před třemi sty lety.“
„Pokračujte.“ pobídl ho Krispos. Byl rád, že má s sebou Iakovitze. Kroniky a historické knihy, které přečetl, se mu líbily, ale malý šlechtic byl opravdu vzdělaný muž. Poznal by, kdyby Gnatios zkoušel blufovat.
Gnatios řekl, „Určitě jste slyšel, Vaše Veličenstvo, o nepříjemném období v dějinách císařství, kdy se z východu a ze severu vyrojila vojska barbarů a obsadila zemi, která do té doby patřila nám.“
„Samozřejmě, že slyšel,“ potvrdil Krispos. „Kubratoi me unesli ještě jako malého clilapce a před několika lety jsem Iakovitzovi pomáhal při jednáních s Khatrishem. O Thatagushi toho vím méně a tolik mě to netrápí, protože s touto zemí nemáme společné hranice.“
„Ano, dnes o nich mluvíme jako o národech, podobně jako o sobě, i když nemají naši historii ani moc.“ řekl Gnatios. „Ale vždycky to tak nebylo. Nad zeměmi, které uchvátili, jsme vládli po mnoho staletí. Tehdy byl svět pro nás - Videsánské císařství - hrozně pohodlný. Kromě Makuranu jsme neznali jiné národy, jenom pár kmenů na Pardrayánských stepích a v mrazivém Halogalandu. Byli jsme si jistí, že Phos je na naší straně, protože jak by nám mohlo ublížit pár kočovných kmenu?“
Iakovitzes něco napsal a ukázal jmi tabulku. „Brzy jsme to zjistili.“
„Přesně tak,“ souhlasil Gnatios. „Během deseti let nájezdů na naše hranice jsme ztratili třetinu území. Barbaři si jezdili, kam je napadlo, protože jakmile překročili hranice, nenašli nikoho, kdo by se jim postavil. Město Videssos bylo obleženo. Skopentzana padla.“
„Skopentzana?“ Krispos se zamračil. „O takovém městě jsem nikdy neslyšel.“ Napadlo ho, jestli si to Gnatios nevymyslel a podíval se na Iakovitze.
Ale Iakovitzes napsal, „Jsou to jenom zříceniny v dnešním Thatagushi - tamní lidé městům moc nefandí. Ale ve své době to bylo obrovské město, možná druhé největší v celém císařství hned po Videssosu: určitě patřilo mezi tři největší.“
„Mohu pokračovat?“ zeptal se Gnatios. když viděl, že Krispos dočetl. Po Krispově přikývnutí vyprávěl dál. „Jak jsem říkal, Skopentzana padla. Podle výpovědí těch několika obyvatel, kteří to přežili, to byl obrovský masakr. Jednak šlo o obrovské město, takže vraždění nabralo neskutečných rozměru, jednak si nikdo z našich nedokázal do té doby něco takového představit. Mezi těmi, kterým se z města podařilo nakonec uprchnout, byl i prelát města, který se jmenoval

Rhavas.“
Krispos se přežehnal slunečním znamením. „Dobrý bůh nad ním musel držet ochranou ruku.“
„Za jiných okolností bych s vámi souhlasil, Vaše Veličenstvo. Ale takhle - mohu krátce odbočit?“
„Zatím v celém tom vašem vyprávění nevidím žádný smysl,“ zabučel Krispos, „takže stejně nepoznám, že nemluvíte k věci.“ Gnatiuv příběh byl poměrně zajímavý - bývalý patriarcha byl dobrý - vypravěč - ale Krispovi se zdálo, že s Harvem Černým pláštěm nijak nesouvisí. Pokud se to nezlepší, pomyslel si Krispos, zůstane Gnatios v klášteře až do nejdelší smrti.
„Doufám, že se mi podaří z jednotlivých nitek správně poskládat celý vzor.“ řekl Gnatios.
„Zřejmě hodně složitý vzor,“ napsal Iakovitzes, ale Krispos na Gnatia kývl. aby pokračoval.
„Děkuji vám, Vaše Veličenstvo. Vím, že nemáte žádné speciální vzdělání v teologii, ale musí vám být jasné, že taková katastrofa jako invaze stepních kočovníků vnesla krizi i do církevní doktríny. Věřili jsme - opět značně pohodlně - že stejně jako my na světě kráčíme od vítězství k vítězství, tak i Phos musí nakonec zvítězit nad Skotem. Tato představa je dodnes hlavním článkem naší víry,“ Gnatios se přežehnal. „ale v té době se našlo mnoho těch, kteří začali pochybovat. Najednou tolik lidí na vlastní kůži zažilo neštěstí a zlo, že začali pochybovat o Phosově moci. Z toho v podstatě vzniklo kacířské učení o Rovnováze, které se stále udržuje v Khatrishi a v Thatagushi - a dokonce i v Agderu, kde potomci Videsáncu žijí pod vládou vlastního krále. Ale objevili se i horší věci než jenom kacířská učení. Jak jsem říkal, Rhavas unikl ze zničené Skopentzany.“
Krispos překvapeně zvedl obočí. „Co špatného mohlo vzejít z muže, který byl prelátem důležitého města?“
„Přesto se tak stalo. Vaše Veličenstvo. Rhavas, aspoň se domnívám, byl poměrně blízce spojen s tehdejší císařskou rodinou, ale svou pozici získal díky svým schopnostem, nikoli protekcí. Mohl se z něho stát ekumenický patriarcha, kdyby Skopentzana nepadla, a mohl být jedním z nejlepších. Jenže než dorazil do města Videssosu, změnil se. Viděl příliš mnoho zla a utrpení, když Khamorth dobyl Skopentzanu; usoudil, že Skotos je mocnější než Phos.“
Dokonce i Iakovitzes, který to se zbožností nikdy nepřeháněl, se přežehnal slunečním znamením, když to oslyšel. Krispos se zeptal, jak se k tomu postavili tehdejší kněží?“
„S pramalým pochopením, to je zřejmé.“ Pyrrhova odpověď by byla mnohem obšírnější a nelítostnější. Gnatios si vystačil s pouhým náznakem. Krispos si uvědomil, že Gnatiův způsob mu vyhovuje mnohem více. Vzdělaný mnich mezitím pokračoval, „Rhavas se stal stejně horlivým stoupencem temného boha jako předtím Phose. Hlásal svoji doktrínu každému, kdo byl ochoten poslouchat, nejprve v chrámech a později na ulicích, když ho tehdejší patriarcha vykázal z kazatelny.“
To Krispa zaujalo. „Doufám, že tomu nenechali volný průběh?“ Představa města Videssosu plného uctívačů temného boha ho naplnila hrůzou.
„Nenechali,“ uklidnil ho Gnatios. „Jenže protože měl Rhavas dobré kontakty, museli ho postavit před veřejný soud, takže měl právo vlastní obhajoby proti obviněním, která proti němu byla vznesena. A protože byl schopný - no. byl víc než schopný, byl perfektní. Četl jsem jeho obhajobu, Vaše Veličenstvo. Vyděsila mě. Stejně musela zapůsobit i na tehdejší církevní hierarchy, protože ho odsoudili k smrti.“
„Znovu se vás ptám, svatý pane -jak to souvisí s našimi problémy? Pokud je Rhavas třista let mrtvý, jaké zlo -“
„Vaše Veličenstvo, nejsem si vubec jistý, že je Rhavas třista let mrtvý,“ vysoukal ze sebe Gnatios. „Myslim, že vůbec není mrtvý. Vysmál se soudu, který ho odsoudil a řekl jim, že nemají takovou moc, aby ho mohli zabít. Zůstal přes noc v cele, aby mohl v očekávání smrti rozjímat nad zločiny, které spáchal. Stráže, které pro něho ráno přišly, aby ho odvedly na popraviště, našly celu prázdnou. Zámek nebyl poškozen a žádný tunel nebyl nalezen. Ale Rhavas byl pryč.“
„Magie.“ řekl Krispos. Při tom slově se mu naježily chloupky na předloktí a temeni.
„Bezpochyby máte pravdu, Vaše Veličenstvo, ale vzhledem k povaze Rhavových činů byla cela hlídána nejlepšími čaroději. Všichni do jednoho přísahali, že jejich kouzla zůstala neporušená. Ale Rhavas přesto zmizel.“
Iakovitzes se sklonil nad svou tabulkou. Zvedl ji. aby ukázal, co napsal. „Snažíte se nám říci, že Rhavas je Harvas. že?“
Ušklíbl se, aby ukázal, co si o tom myslí. Ale potom tabulku položil, takže sám viděl, co napsal. Když ji znovu zvedl, ukázal pisátkem na obě jména.
V první chvíli Krispos nechápal, co tím myslí. Harvas bylo běžné halogajské jméno, stejně jako Rhavas bylojmeno poměrně rozšířené ve Videssosu. Ale mohla to být náhoda, že byla obě složena ze stejných písmen? Měl nepříjemný pocit, že ne.
Gnatios zíral na obě jména, jako by je viděl poprvé. Jeho oči přeskakovaly z jednoho na druhé a zase zpátky. „Toho jsem si nevšiml -“ vydechl.
Iakovitzes si položil tabulku na kolena, aby mohl psát. Výsledek podal Krispovi, který četl nahlas: „Nedivím se, že se mu nechtělo přísahat při Phosově jménu.“ I Iakovitzes uvěřil.
„Ale jestliže bojujeme „.. s třista let starým čarodějem.“ pronesl chvějícím se hlasem Krispos, „jakou máme naději, že se nám ho podaří porazit?“
„To nevím. Vaše Veličenstvo. Doufal jsem, že mi to řeknete vy.“ odpověděl Gnatios. V jeho hlase nebyla žádná ironie. Krispos byl Autokrat. Válčení s nepřáteli Videssosu byla jeho práce.
Iakovitzes se znovu rozepsal. „Pokud stojíme proti nesmrtelnému čaroději, který uctívá Skota a nenávidí všechno, s čím je spojené Phosovo jméno, proč jsme s ním neměli problémy už dříve?“
Krispos znovu zapochyboval. Ale Gnatios odpověděl. „Jak to můžeme věděl? Při našem velkorysém a dobrotivém pánu, Vaše Výsosti, na císařství se valí katastrofy jedna za druhou. Kolik z nich Rhavas způsobil nebo aspoň podpořil? To, že se nezajímáme o příčiny našich neštěstí, neznamená, že žádné nejsou.“
„Svatý pane. myslím - obávám se - že mále pravdu,“ řekl pomalu Krispos. Pouze člověk - nebo co vlastně ten Rhavas nebo Harvas byl - který uctíval Skota, mohl rozpoutat takový brutální masakr v Imbrosu. A pouze člověk, který

studoval magii třista let, mohl zmást moudrého a vzdělaného kouzelníka, jakým byl Trokoundos. Jednotlivé střípky do sebe zapadaly jako části dřevěné skládačky, ale Krispovi se pranic nelíbil tvar, který vytvořily.
Gnatios řekl, „Teď se mnou udělejte, co uznáte za vhodné, Vaše Veličenstvo. Vím, že nemáte žádný důvod mě mít rád, a abych řekl pravdu, ani já vás nemám nijak v oblibě Ale tohle jsem vám musel říci pro dobro císařství, ne pro vaše a ani pro moje.“
„Zvláštní,“ napsal Iakovitzes. „Myslel jsem si, že ten člověk je naprosto bezpáteřný. Zdání klame, jak to tak vypadá.“
„Asi ano.“ Krispos podal tabulku zpátky Iakovitzovi. Když Gnatios viděl, že tato Iakovitzova poznámka nebyla určena jeho očím, zvedl zvědavě obočí. Krispos to ignoroval. Chvíli přemýšlel, než znovu promluvil, „Svatý pane, zasloužíte si odměnu, jak určitě víte.“
„Opustit klášter, i když jen na krátkou chvíli, je pro mne odměnou samo o sobě.“ Gnatios znovu zvedl lišácký obočí.
„Jak jste dokázal přesvědčit nejsvětějšího ekumenického patriarchu Videssosu -“ Gnatios si nedopustil lehce ironický tón. „— aby souhlasil s mým dočasným propuštěním?“
„To je pravda, k tomu je třeba souhlas nás obou. že?“ Krispos se rozpačitě usmál. „Skutečnost je taková, že jsem se ho zapomněl zeptat, ale zdá se, že císařově žádosti si váš opat neodvážil odporovat.“
„To je zřejmé.“ Gnatios se nadechl a hněd pokračoval. „Nejsvětější patriarcha z vás kvůli tomu nebude zrovna nadšen.“
„To je v pořádku. Ani já s ním nejsem už nějaký čas spokojen.“ Sotva ta slova opustila jeho ústa, uvědomil si Krispos, jak nerozumné je kritizovat úřadujícího patriarchu v přítomnosti bývalého držitele tohoto úřadu.
Ale Gnatiovo obočí se ani nezachvělo, to musel Krispos uznat. Gnatios volil slova s velkou pečlivostí: „Jak velkou odměnu má Vaše Veličenstvo na mysli?“
Iakovitzes zabublal. Gnatios se k němu překvapeně otočil; Krispos už byl zvyklý na Iakovitzův podivný smích. V duchu se zasmál s ním. „Takže vy byste chtěl svoje místo zpátky, že je to tak, svatý pane?“
„Myslim, že by to na mně nemělo být poznat, ale ano, Vaše Veličenstvo, chtěl bych: Abych byl upřímný,“ Krispos pochyboval, že Gnatios je vubec upřímnosti schopen. „při představě, že na trůnu patriarchy sedí ten omezený fanatik, se mi vaří krev.“
„Taky vás má rád,“ poznamenal Krispos.
„Toho jsem si vědom. Vážím si jeho čestnosti a upřímnosti. Ale nezjistil jste sám, Vaše Veličenstvo, že i čestný fanatik je stále především fanatik?“
Krispos uvažoval, kolik toho Gnatios ví o předvolání Pyrrha do Velkého paláce kvůli potyčkám před Nejvyšším chrámem. Určitě dost, usoudil. Gnatios mohl být uzavřen v klášterní cele, přesto by si Krispos s klidem vsadil, že ví o všem, co se ve městě šustne.
„Svatý pane, na tom. co říkáte, je něco pravdy,“' uznal. Předklonil se, jako to dělal na trhu v Imbrosu - v dobách, kdy se v Imbrosu ještě konaly trhy - když chtěl smlouvat o ceně prodávaných selat. „Ale jak vám mohu důvěřovat, když jste nič nezradil jednou ale hned dvakrát?“
„Správna otázka,“„ povzdechl si Gnatios a rozhodil rukama. „Vaše Veličenstvo, nemám odpověď, která by vás uspokojila. Pouze si myslím, že bych byl lepší patriarcha než ten, kterého máte teď.“
„Jenže pouze do doby. než byste usoudil, že někdo jiný by mohl být lepším císařem než já.“ Gnatios sklonil hlavu. „Proti takovému argumentu se nemohu bránit.“
„Uděláme to takhle, svatý pane: od této chvíle můžete pouze se svolením svého opata opouštět klášter. Zřejmě to ale budete potřebovat písemně.“ Krispos si nechal přinést pero a pergamen, napsal, podepsal a zapečetil dokument a podal ho Gnatiovi. „Doufám, že přehlédnete stylistické a gramatické chyby.“
„Vaše Veličenstvo, kvůli tomuto dokumentu bych dokázal přehlédnout mnohem víc.“ odpověděl Gnatios. V jedné větě tak shrnul rozdíl mezi sebou a Pyrrhem. Pyrrhos by nikdy nic nepřehlédl z jakéhokoliv důvodu.
„Pokud ve svých kronikách objevíte ještě něco důležitého, okamžitě mě informujte.“ řekl Krispos.
Gnatios pochopil, že audience skončila. Ulehl tváří k zemi, vstal a zamířil ke dveřím. Tam se setkal s Barsymem. „Mám poslat Halogai. aby doprovodili svatého pána do kláštera?“ zeptal se vestiarios.
„Ne, může jít sám.“ odpověděl Krispos. Podařilo se mu překvapit svého komorníka, což nebyl jednoduchý úkol. S úklonou a výrazem, který hovořil za vše, doprovodil Barsymes Gnatia ke vchodu do císařské rezidence.
Krispos poslouchal, jak na chodbě utichají jejich kroky. Potom se obrátil na Iakovitze. „Takže, co teď?“
„Myslíš co teď s Gnatiem nebo co teď s Harvem?“ napsal Iakovitzes.
„Nevím.“ odpověděl Krispos, „a nečekal jsem, že se mi podaří shrnout dva problémy do jedné otázky.“ Povzdechl si. „Tak začneme třeba s patriarchou. Pyrrhos musí pryč.“ Za dva týdny, během kterých Krispos navštěvoval císařskou lóži v Nejvyšším chrámu, vypukly ještě dvakrát před chrámem nepokoje - v obou případech naštěstí malého rozsahu.
Iakovitzes rychle psal. „Muj drahý bratranec to nevzdává, že? Pokud chceš Gnatia zpátky, možná postačí, když mu řekneš, že ho předhodíš Halogai na hraní, jakmile ho jenom napadne slovo zrada.“
„Na tom něco je.“' Krispos si pamatoval, jak se Gnatios bál halogajské sekery té noci, kdy nastoupil na trůn. Podíval se na tabulku ve svých rukou, potom s obdivem na iakovitze. „Víš. vždycky, když si čtu, co jsi napsal, slyším tvůj hlas. Slova, která píšeš do vosku nebo na pergamen, si uchovávají tón tvojí řeči. Vždycky, když se snažím psát já, výsledek je hrozně škrobený a formální. Jak to děláš'?“
„Jsem génius,“ napsal Iakovitzes. Krispos pohybem naznačil, že mu hází tabulku na hlavu. Šlechtic mu ji sebral a ještě chvíli psal. Potom ji podal Krispovi. „Pokud potřebuješ delší odpověď, tak hlavně proto, že jsem se naučil psát mnohem dříve než ty a ještě mnohem déle toho využíváni. A za druhé, tohle je teď můj hlas. Mám snad být zticha jenom proto, že nedokážu artikulovat zvuky, kterými se většina lidí dorozumívá?“
„Je mi jasné, že odpověď zní ne,“ odpověděl Krispos. Napadlo ho, že v určitém ohledu je Iakovitzes stejně neústupný jako jeho bratranec Pyrrhos. Jenže neustupoval nepřízni osudu bylo mnohem chvályhodnější než neustupovat

zdravému rozumu. Vzpomínka na Iakovitzův osud mu připomněla jeho příčinu. „A co uděláme s Harvem?“
Přes tvář malého šlechtice přelétl stín, který úplně nezmizel. Vzal si tabulku a tupým koncem svého pisátka uhladil vosk. aby získal prostor pro psaní. Nakonec ji podal Krispovi se svou odpovědí. „Budeme s ním bojovat, jak jen to půjde. Co jiného můžeme dělal? Teď, když víme. co je zač, snad budou čarodějové proti němu úspěšnější.“
Krispos se překvapeně uhodil dlaní do čela. „Proboha, na to jsem vubec nepomyslel. Gnatios musí svůj příběh ještě dnes zopakovat Trokoundovi.“ Přivolal Barsyma. který zapsal jeho vzkaz a předal ho poslovi, který okamžitě vyrazil k Trokoundovi.
Když to vyřídil, opřel se o opěradlo pohovky. Cítil se unavený jako člověk, kterému se přihodilo příliš rychle příliš mnoho věcí. Pokud Harvas nebo Rhavas, nebo jak se vlastně jmenoval, zdokonaloval svoji magii po dobu pul tuctu lidských životů, není divu, že bez problému poráží obyčejné smrtelníky, jako je Trokoundos.
„K ledu. s Harvem, Rhavem, nebo jak se vlastně ten mizera jmenuje.“, zamumlal.
„A co Pyrrhos?“ napsal Iakovitzes.
„Ty asi rád pícháš lidi špendlíkem, jen aby ses mohl dívat jak poskakují.“, prohlásil Krispos. Iakovitzův pobouřený výraz by přesvědčil jedině člověka, který ho vůbec neznal. Krispos pokračoval. „Pyrrhovi nepřeji nic zlého. Jen bych chtěl, aby se už konečně vrátil zpátky do svého kláštera a zůstal zticha. Při vší smůle to asi nebude tak jednoduché. Nikdy neustoupí, ten starý -“
Krispos se zarazil a zapomněl zavřít ústa. Oči se mu rozšířily. „Na co zíráš?“ napsal Iakovitzes. „Zřejmě se ti dostalo božího vnuknutí, jinak si nedokážu ten idiotský výraz vysvětlit.
„Skoro se to tak dá nazvat“ ujistil ho Krispos. Zvýšil hlas. „Barsyme! Jsi tam ještě? Aha. v pořádku. Chci, abys poslal nejsvětějšímu patriarchovi Pyrrhovi můj vzkaz. Něco v tohle smyslu —“
Barsymes strčil hlavu do audienčního sálu. „Přišel za vámi nejsvětější patriarcha Pyrrhos. Vaše Veličenstvo.“
„Dobrá. Myslím, že už bude správně nažhavený.“ Krispos čtyři dny odmítal patriarchovy stále naléhavější žádosti o audienci. Obrátil se k Iakovitzovi, Mammianovi a Rhisoulphovi. „Vzácní pánové, žádám vás. abyste pečlivě sledovali, co se tady dnes bude dít abyste to v případě potřeby mohli dosvědčit.“
Tři šlechtici přikývli, formálně a slavnostně, Mammianos řekl. „mělo by to zabrat.“
„Nejlepší na tom je, že hůř už to dopadnout nemůže,“ odpověděl Krispos. „Teď do práce. Slyším, že Pyrrhos přichází.
Patriarcha ulehl před císařem na tvář se svou obvyklou škrobeností. Překvapeně se podíval na tri významné muže po Krispově levici, ale jenom na chvíli. V očích mu zajiskřilo, když se obrátil ke Krispovi. „Vaše Veličenstvo, musím naléhavě protestovat proti vašemu náhlému rozhodnutí.“ Vytáhl dopis, který mu Krispos poslal.
„Opravdu? A proč, nejsvětější pane?“
Pyrrhův výraz ztvrdnul. Poznal, když si s ním někdo zahrává. Naštěstí nepoznal proč. Vyrazil ze sebe, „protože, Vaše Veličenstvo, jste mnichovi Gnatiovi - zrádnému, proradnému mnichu Gnatiovi - zaručil takovou volnost, jakou mají i ostatní bratři z kláštera zasvěceného světlé památce svatého Skiria. A navíc jste to udělal bez mého vědomí.“ Jeho výraz mnohem víc než slova dával jasně najevo, jaká by byla jeho odpověď, pokud by se Krispos zeptal na jeho názor.
„Mnich Gnatios prokázal mně i celému císařství velkou službu,“ řekl Krispos. „Kvůli tomu jsem se rozhodl přehlédnout jeho dřívější selhání.“
„Ale já ne,“ namítl Pyrrhos. „Takové vměšování do „vnitřních záležitostí církve je neoprávněné a nepřijatelné.“
„V tomto konkrétním případě jsem se rozhodl jinak. Rád bych vám připomněl, že Autokrat je vládcem celého císařství, měst, vesnic a chrámů jakbysmet. Nejsvětější pane, mám právo rozhodovat i v těchto věcech a rozhodl jsem se tohoto práva využít“
„Nepřijatelné,“ zopakoval Pyrrhos. Napřímil se a prohlásil. „Vaše Veličenstvo, pokud trváte na takovém postupu, nemám jinou možnost než nabídnout vám svou rezignaci, abych tím vyjádřil svůj protest.“
Po Krispově levici někdo tiše povzdechl. Krispos měl pocit, že to byl Rhisoulphos. Více uznání se mu nedostalo, ale jemu stačilo i to. „Mrzí mě, že to říkáte, nejsvětější pane,“ řekl Pyrrhovi. Patriarcha se zjevně uvolnil. Ale Krispos ještě neskončil. „Přijímám vaši rezignaci. Tito pánové dosvědčí, že jste mi ji nabídl z vlastní vůle bez nejmenšího donucení.“
Iakovitzes, Mammianos a Rhisoulphos přikývli, formálně a slavnostně.
„Vy - vy jste to celé naplánoval.“ vyrazil ze sebe Pyrrhos přiškrceným hlasem. Všechno mu došlo, bohužel pro něho příliš pozdě.
„Nenutil jsem vás rezignovat.“ zdůraznil Krispos. „Udělal jste to sám. Když už jste to ale udělal. Barsymes připraví oficiální dokument, který podepíšete.“
„A pokud to odmítnu podepsat?“
„Na vaší rezignaci to nic nemění. Jak říkám, svatý pane Pyrrhos se zamračil, nad svým staronovým titulem. „- rezignoval jste z vlastní vůle, za účasti svědků. V tomto směru nemohou panovat žádné pochybnosti. Kdyby jste to neudělal sám, odvolal bych vás - slíbil jste uplatňovat principy teologické ekonomie a být v co největší míře tolerantní, ale ve vašich kázáních nebylo tolerance, ani co by se za nehet vešlo.“
Pyrrhos promluvil. „Už je mi to jasné. Na mé místo jmenujete toho pomocníka zla Gnatia. Aniž byste si toho všiml, temný bůh získal moc nad vaším srdcem.“
Krispos se naklonil a plivl na podlahu. „Tohle je má odpověď! Podívejte se na svého bratrance, svatý pane. Vzpomeňte si, co mu Harvas Černý plášť udělal. Myslíte si, že by padl do nějaké Skotem nastražené pasti?“
„Mohl by, kdyby návnadou byl pěkný mladík,“ odtušil Pyrrhos.
Iakovitzes odpověděl gestem běžným z ulic města Videssosu. Pyrrhos zalapal po dechu. Krispa napadlo, kdy bylo toto gesto naposledy použito proti patriarchovi - vlastně proti expatriarchovi, opravil se. Iakovitzes mezitím rychle něco napsal a podal tabulku Rhisoulphovi. Ten nahlas přečetl: „Bratranče, tobě stačí předhodit možnost trápit každého, kdo s tebou nesouhlasí. Nemyslíš, že jsi tu návnadu spolkl i s navijákem?“

„Vím, že věřím v pravdu: takže každý, kdo tvrdí něco jiného, hájí lež," odpověděl Pvrrhos. „Teď vidím, že to platí i o zde přítomných. Veličenstvo, můžete mi zakázat kázat v Nejvyšším chrámu, ale to mi nezabrání, abych lidem sděloval své názory na ulicích města -"
Krispos pochopil, že Pyrrhos není žádný intrikán. Člověk zběhlejší v rozdmýchávání sporu by nikdy předem nezveřejňoval své plány. Krispos řekl. „pokud to. čemu věříte, svatý pane, je pravda a pokud jsem já propadl temnotě, jak vysvětlíte sen, který vám nařizoval starat se o mne jako o vlastního syna?
Pvrrhos otevřel ústa a znovu je zavřel. Rhisoulphos se naklonil, aby mohl Krispovi pošeptat, „Když nic jiného, Vaše Veličenstvo, alespoň jste ho zmátl."
Vděčný i za to málo Krispos přikývl. Obrátil se znovu k Pyrrhovi, „Svatý pane, pošlu s vámi čestnou gardu Halogai, kteří vás doprovodí do kláštera svatého Skiria. Pokud se rozhodnete začít vykládat nějaké hlouposti lidem na ulicích, udělají, co bude v jejich silách, abyste zůstal zticha." Pohanské seveřany nemohl Pyrrhos zastrašit obrazy Skotova mrazivého pekla.
Ale ani on se nebál. „Ať dělají svoji práci."
„Klášter svatého Skiria?" zeptal se Mammianos a mrknul. „Jsem si jistý, že si budete mít s Gnatiem o čem vyprávět."
Tlustý generál se zaklonil, aby se zasmál svému vtípku. Pyrrhos ho nezklamal. Jeho pohled byl mrazivý jako ledová bouře. Mammianos si toho vubec nevšímal a pokračoval, „ale Gnatios bude mít brzy zase svoje modré boty."
„Nás rozsoudí dobrý bůh při konečném zúčtování," řekl chladně Pvrrhos. „To mi úplně stačí." Obrátil se zpátky ke Krispovi. „Phos bude soudit i vás, Vaše Veličenstvo."
„Já vím." odpověděl Krispos. „Na rozdíl od vás, svatý pane. jsi však nejsem jist svým rozsudkem. Přesto budu dělat, co budu považovat za nejlepší."
Pyrrhos ho překvapil tím, že se uklonil. „To od vás dobrý búh i očekává. Kéž jsou vaše rozhodnutí v ostatním záležitostech lepší než v té mojí. Teď přivolejte své seveřany, pokud je to nutné. Ať mě pošlete kamkoliv, nepřestanu chválit Phosovo svaté jméno." Přežehnal se slunečním znamením.
V obecné rovině Krispos by oceňoval Pyrrhovu upřímnou zbožnost. Ale nenechal se tím zaslepit. Když Pyrrhos opouštěl císařskou rezidenci, byl pod dozorem stráží. Iakovitzes souhlasně přikývl. „Není důvod někomu důvěřovat jenom proto, že se tváří pokorně." napsal.
„Když člověk sedí na trůnu, zjistí, že nemá žádný důvod důvěřovat nikomu." poznamenal Krispos.
Trochu ho zmátlo, že na jeho slova přikývli Rhisoulphos i Mammianos. Iakovitzes napsal. „Učíte se."„ I Krispos měl ten pocit, ale některých lekcí by byl raději ušetřen.
Poprvé od chvíle, kdy Harvova magie zastavila císařskou armádu na kubratských hranicích nevypadal Trokoimdos tak zasmušile. „Doufám, že hodláte Gnatia nějak odměnit za to, co vyhrabal." řekl Krispovi. „Bez toho, co teď víme, bychom pořád bloudili v kruhu jako hlouček slepců."
„O jedné odměně bych věděl," odpověděl Krispos; právě v tu chvíli synod prelátů a opatu zvažoval opětovné jmenování Gnatia patriarchou, protože jim bylo jasné, že zbylá dvě jména by měli raději ignorovat. „Teď když víte o Harvovi něco víc, bude snazší ho porazit?"
„Když víte, že medvěd má zuby, Vaše Veličenstvo, tak vás to ještě před těmi zuby neochrání," řekl Trokoundos. Když na něho Krispos znepokojeně pohlédl, pokračoval, „když teď víme, jak k nim přišel, možná bude snazší s nimi něco udělat. Možná."
„Jako třeba?" zeptal se Krispos nedočkavě.
„Je to pouhá domněnka. Veličenstvo, ale pokud je Harvas následovníkem Skota a jeho moc pochází od temného boha. jeho magie bude používat opačné postupy než ty, na které jsme zvyklí. Bude pro nás jednodušší se mu postavit, než kdyby, řekněme, uctíval halogajské bohy nebo démony a duchy stepních kočovníku. Magie seveřanu a kočovníku je pro nás těžko předvídatelná, jestli mi rozumíte."
„Myslím, že ano," řekl Krispos. „Ale pokud jejich kouzelníci nebo šamanové, nebo jak jim říkají, dokáží vyvolat své bohy a démony a jejich magie funguje, neznamená to, že tito bohové a démoni jsou právě tak skuteční jako Phos a Skotos?"
Trokoundos se zamyšleně poškrabal za uchem. „Myslím, Vaše Veličenstvo, že to je otázka určená spíše pro moudrost patriarchy nebo ekumenického synodu. Já se jenom snažím dělat pořádně svou práci."
„Jak si přeješ. Každopádně sme odběhli od tématu. Takže říkáš, že teď můžeme Harvovu magii lépe předvídat?"
„Doufám, Vaše Veličenstvo, Trochu nám to pomůže, ale opravdu jenom trochu. Ještě stále proti nám stojí Harvova síla a zkušenosti. Co se týče síly, tak ta je podle toho, co jsem sám viděl, ohromná. A o zkušenostech nejlépe hovoří to. že již před třemi sty lety se mu podařilo uprchnout ze strážené cely. Za ta léta se mohl jenom zdokonalovat. To, že je stále naživu, aby nás trápil, dokazuje, že nezahálel."
„Takže co budeme dělat?" zeptal se Krispos. Doufal, že snovými informacemi budou videsánští mágové schopni Harva porazit s minimálním rizikem pro císařství a pro ně samotné. Ale už dávno zjistil, že věci jsou ve skutečnosti mnohem složitější a náročnější než v příbězích o hrdinech, které jako chlapec rád poslouchal. Tohle to jenom potvrzovalo.
Trokoundova slova potvrdila jeho vlastní myšlenky. „Uděláme, co bude v našich silách. Vaše Veličenstvo, a budeme se modlit k našemu velkorysému a milosrdnému pánu, aby to stačilo."
Pár dní před dnem zimního slunovratu začalo špatné počasí. Ze severozápadu od Videsánského moře přicházela do města jedna bouře za druhou. Při oslavách padal sníh tak hustě, že i Krispos. který měl nejlepší místo v Amfiteátru, viděl z toho, co se dělo na pódiu pod ním, jen nezřetelné obrysy. Lidé sedící ve vyšších řadách obrovské oválné stavby nemohli vidět nic jiného než tanec sněhových v koček.
Závěrečná skupinka mimu své vystoupení na poslední chvíli pozměnila. Objevili se na scéně s bílými hůlkami a celé představení odehráli s nimi, jako bv všichni náhle oslepli. Krispos se smál nahlas, stejně jako mnoho lidí z jeho

doprovodu a ve spodních řadách Amfiteátru. Všichni ostatní se mohli jen dohadovat, co se na jevišti děje tak směšného - a o to mimům právě šlo. Krispos se smál ještě víc, když. mu to došlo.
Na cestě zpátky do své rezidence přeskočil přes hořící hranici dřeva, aby podle starého zvyku spálil všechnu smůlu pro příští rok. Tento oheň byl však pouze jedním z mnoha, které hořely při každé slavnosti zimního slunovratu. Letos s sebou ale přinesly neštěstí. Rozdmýchány silným větrem se dva z nich vymkly kontrole a podpálily okolní budovy. Krispos i přes kroužící sníh viděl kouř, kterého se tak obával během Pyrrhem podněcovaných pouličních nepokojů. Padající sníh měl na oheň jen malý vliv. Na místě se však objevily hasičské oddíly vyzbrojené vodními pumpami, sekerami a kladivy. Krispos na jejich úspěch příliš nespoléhal. Nekontrolovaný oheň se dal ve městě zvládnout jen velmi obtížně.
Hasiči ho ale příjemně překvapili Podařilo se jim zastavil první požár dříve, než stačil zničit víc než jeden blok budov. Druhý naštěstí vypukl blízko městských hradeb. Spálil, co mohl, a na otevřeném prostranství zhasl sám od sebe kvůli nedostatku paliva.
Krispos daroval veliteli prvního oddílu, statnému muži ve středních letech s prošedivělými vlasy a s vojáckým chováním, libru zlata. Muži, který se jmenoval Thokyodes, provolali slávu šlechtici a úředníci shromáždění ve Velkém paláci.
„Společně s odměnou ze státní pokladny," prohlásil Krispos, „ti dávám i deset zlatých ze svého vlastního majetku.:" Potlesk ještě zesílil. Thokyodes pozdravil s pěstí na srdci - to znamenalo, že opravdu byl vysloužilý voják. „Děkuji vám, Vaše Veličenstvo!" řekl potěšené, ale hrdě.
„Třeba se ti bude hodit koupit si zajeden z nich mast, po které by ti rychleji narostlo obočí," řekl Krispos tak tiše, aby ho slyšel jenom odměněný velitel.
Thokyodes se bez hořkosti v hlase zasmál a přejel si dlaní po čele. „Asi vypadám trochu divně, že? V tom žáru je to ráz na ráz." Ani se nesnažil mluvit potichu. „Bojovat s ohněm je jako bojovat s jakýmkoliv jiným nepřítelem. Čím blíž se dostanete, tim větší ránu mu zasadíte."
„Prokázal jsi městu velkou službu," řekl Krispos.
„Bez svých mužu bych nic nedokázal. Pokud dovolíte.
Vaše Veličenstvo, rozdělím se s nimi o svou odměnu." Thokyodes zvedl pytel se zlatem.
„Jsou to teď tvoje peníze, takže s nimi udělej, co uznáš za vhodné," řekl Krispos. Jásot, který následoval, byl nenacvičený a upřímný. Jenom málo dvořanů, kteří všichni měli mnohem větší majetek než odměněný muž, by se zachovalo tak velkoryse a dobře si to uvědomovali. Krispa napadlo, jestli by se zachoval stejně, kdyby ho osud místo na trůn přivedl k nějaké obyčejné práci. Doufal, že ano, ale musel uznat, že jistý si být nemůže.
„Myslim, že ano." řekla mu Dara, když se jí se svými pochybnostmi večer svěřil. „Ale něco ti řeknu - Harvas by to určitě neudělal."
„Harvas? Harvas by si stoupl hned vedle ohně, aby ho mohl rozfoukávat." Sám se usmál vlastnímu bonmotu. O chvíli později mu úsměv z tváře zmizel. „Proboha, jak můžu vědět, že v tom neměl prsty?"
„Jistě to vědět nemůžeš, ale pokud se budeš dívat pod postel vždycky, když se stane nějaké neštěstí, nevystrčíš odtamtud hlavu. Neštěstí se lidem nevyhýbají a nějakého Harva k tomu nepotřebují."
„To je pravda," přiznal Krispos. „Je vidět, že ti to myslí." Vděčně se na mi usmál. Harvas byl dost špatný i bez hrozných představ, které ho dělaly ještě horším.
Dara řekla. „snažím se. Jsem ráda, že sis toho všiml. Vzpomínám si, jak -" Zarazila se a větu nedokončila, takže se Krispos nedozvěděl, na co si vzpomíná. Zjevně se to týkalo Anthima. Krispos ji nedával za vinu, že o tom nechce mluvit; nebylo to tehdy pro ni jednoduché. Ale těch několik let, než se Krispos stal vestiariem, byly pro něho naprosto neznámým obdobím jejího života. Tak vznikaly podobné nepříjemné zámlky.
Přemýšlel, jestli se s tím musí vyrovnat každý muž či žena, když si vezmou někoho, kdo již předtím s někým žil. Asi ano, pomyslel si. Bylo by to ještě horší, kdyby její manželství s Anthimcm bylo šťastné. O dost horší, uvědomil si s pousmatím, protože v takovém případě by ho určitě nevarovala, že se ho Anthimos chystá zabít.
„Horší už by to být ani nemohlo," zamumlal si pro sebe.
„Horši než co?" zeptala se Dara.
„Ale nic."
Kdykoliv se tlustý Longinos přiměl k rychlému běhu, Krispos hned věděl, že může čekat problémy. Komorník ho bohužel nezklamal. „Veličenstvo." lapal Longinos po dechu a utíral si čelo hedvábným šátkem - pouze tlustý eunuch se mohl zpotit po tak zanedbatelné námaze; venku mrzlo až praštělo a v císařské rezidenci nebylo o mnoho tepleji.
„Veličenstvo, nejsvětější patriarcha Pyrrhos - omlouvám se, Vaše Veličenstvo, mám na mysli mnicha Pyrrha - káže proti vám na ulicích města."
„Cože dělá, proboha", Krispos vyskočil z křesla tak prudce, že několik daňových seznamů spadlo na podlahu. Takže Pyrrhovo rozhořčení z odvolám bylo nakonec silnější než dlouholetá loajalita. „Co říká?"
„Snaží se udělat skandál, Vaše Veličenstvo, ehm, z vašeho, ehm, z vašeho vztahu k Jeho Veličenstvu císařovně Daře v době, než jste, ehm, usedl na trůn." Longinos se tvářil pohoršeně nad takovou nehorázností, přestože dobře věděl, že Dara s Krispem byli milenci dávno předtím, než byli oddáni.
„Opravdu?" zeptal se Krispos znovu. „Bude litovat, že se narodil, než s ním skončím."
Longinovy oči se rozšířily obavami. „To ne, Vaše Veličenstvo. Tvrdě potrestat někoho, kdo zastával dříve tak vysoké postavení a dodneška má mnoho obdivovatelů kteří - pokud dovolíte. Vaše Veličenstvo - ho považují za mnohem zbožnějšího než současného držitele úřadu patriarchy „Vaše Veličenstvo, to by si vyžádalo mnohem více krve než jen Pyrrhovu. Určitě by vypukly nepokoje."
To bylo to správné slovo, které Krispa donutilo přemýšlet. Rozdělit město - celé císařství - na znepřátelené tábory si

rozhodně nemohl dovolit. „Ale," řekl, jako by se přel sám se sebou. „nemohu ho ani nechat, aby si říkal, co chce. Pokud se ten nesmysl rozšíří. okamžitě odněkud vyskočí zájemci o císařský trůn, to je jisté."„
„Máte pravdu. Vaše Veličenstvo," přitakal Longinos. „Kdybyste seděl na trůnu deset let místo dvou - necelých -mohl byste ho nechat klidně žvanit, protože by ho nikdo nebral vážně. Ale takhle -"
„Rozumím. Lidé ho budou poslouchat. Vzhledem k jeho zbožnosti a všeobecně známým ctnostem ho budou brát vážně." Krispos si odfrknul. „Jako kdyby šlo brát Pyrrha jinak než vážně. Za ty roky, co ho znám, jsem ho snad ani jednou neviděl se usmát. Je to starý suchar -" Zarazil se a nahlas se zasmál. Když se znovu uklidnil, zeptal se, „Kde se Pyrrhos rozhodl vést své kázání'?"
„Na Dobytčím trhu, Vaše Veličenstvo." odpověděl Longinos.
„Dobrá; aspoň nebude těžké ho najít. Od vás, ctěný pane, bych chtěl toto -" Několik minut mluvil. Nakonec se zeptal, „myslíte, že budete potřebovat nějaký písemný dokument abych měl jistotu, že moje rozkazy budou splněny?"
„Ano, to by bylo nejlepší." Longinos se tvářil napůl pobaveně a napůl pohoršeně. Krispos rychle psal a když byl hotov, podal mu útržek pergamenu. Eunuch si ho přečetl, zavrtěl hlavou a viditelně se mu zlepšila nálada. „Odešlu to co nejrychleji, Vaše Veličenstvo."
„To předpokládám." odpověděl Krispos. Longinos už pospíchal pryč a sháněl se po jízdním poslovi. Krispos si zakládal na tom, že neztrácí čas, takže ještě zkontroloval jeden daňový dokument, než sešel dolů ke vchodu do císařské rezidence. Halogai se postavili do pozoru. „Tak hoši," oslovil je, „půjdeme se projít."
„A kde máte své nosiče slunečníků. Veličenstvo?" zeptal se Geirrod.
„Dneska budou muset zůstat doma," odpověděl Krispos. Halogai ožili. Někteří z nich začali prstem kontrolovat ostří svých seker. Jeden z nich zřejmě našel na své zbrani zub, protože vytáhl brousek a ihned problém odstranil. Na podruhé už ho kvalita ostří uspokojila. Schoval brousek zpátky do kapsy. „Kam půjdeme. Veličenstvo?"„ zeptal se Geirrod. „Na Dobytčí trh."„ odpověděl Krispos lehce. „Vypadá to, že svaty Pyrrhos těžce snáší to, že už není patriarchou. Říká tam o mně nějaké nepěkné věci."
Na ta slova Halogai znovu ožili, tentokrát v očekávání, co bude dál. „Budete chtít, aby už neměl možnost takové věci říkat?" zeptal se gardista, který před chvíli ostřil svou sekeru. Znovu zkontroloval ostří, aby se ujistil, že pro jeho zbraň neznamená mnichův krk žádnou překážku.
Ale Krispos řekl, „Ne, ne. Nechci svatému pánovi ublížit, jenom chci, aby zmlknul."
„Měl byste ho radši zabít," řekl Geirrod. „Aspoň vám přestane dělat problémy jednou provždy." Zbytek gardistů přikývl.
Krispos si přál, aby se dokázal na svět dívat se stejně hrozivou jednoduchostí jako jeho garda. Ve Videssosu bylo ale jenom málo věcí, které by byly tak jednoduché, jak vypadaly na první pohled. Aniž by Geirrodovi odpověděl, sešel Krispos ze schodu. Seveřané se seskupili kolem něho, aby udrželi případné útočníky v bezpečné vzdálenosti.
Dobytčí trh byl jeden a půl. možná dvě míle východně od palácového okrsku, pokud člověk šel Prostřední ulicí. Krispos kráčel rychle, aby se zahřál. Byl vděčný za svůj doprovod, když procházel přes Palamovo náměstí; Halogai si jako obyčejné razili cestu davem způsobem, který dával jasně najevo, že bude lepší uhnout. Davy se před nimi rozestupovaly jako mávnutím kouzelného proutku.
Krispos pospíchal. Chtěl Pyrrha chytit při tom, jak káže proti němu: jakýkoliv trest, který by mu vyměřil, by se minul účinkem bez ohledu na jeho přísnost. Udělat z bývalého patriarchy mučedníka bylo to poslední, co by chtěl.
Několik set metrů za úřední budovou vlády zahýbala Prostřední ulice na jih. Dobytčí trh byl už kousek před nimi. Krispos přidal do kroku, skoro běžel. Znechutilo by ho, kdyby mu teď Pyrrhos uklouzl. Doufal jen. že jeho rozkazy budou včas splněny.
V dávných časech byl Dobytčí trh největším městským tržištěm s dobytkem. Stále to bylo důležité obchodní centrum pro ty, kteří si nemohli dovolit prodávat nebo nakupovat na Palamově náměstí; čile se tu obchodovalo s dobytkem, obilím, levnou keramikou a olivovým olejem. Lidé tady nejdříve chvíli překvapeně zírali, než uhnuli Krispovu doprovodu z cesty. Na Palamově náměstí, blízko palácového okrsku, byli na Autokrata víc zvyklí. V chudší části města nebyl tak častým návštěvníkem.
Krispos se rychle rozhlédl po náměstí a našel, co hledal: hlouček mužů i žen seskupených kolem postavy v modré mnišské kutně. Mnich - i přes celé náměstí Krispos rozeznal Pyrrhovu vysokou vyhublou postavu a úzkou tvář - stál na sudu nebo kamenném kvádru, takže o hlavu převyšoval své publikum. Krispos ukázal. „Támhle."„ Halogai přikývli. Zamířili k Pyrrhovi s přímočarostí smečky vlků útočících na laň.
Pyrrhos byl zkušený řečník. Dlouho předtím, než se dostali k okraji hloučku posluchačů, slyšel Krispos, co bývalý patriarcha říká. Stejně jako polovina lidí na Dobytčím trhu. „Musel se nakazit hříchem od svého bývalého pána, protože nemravnost mohlo být druhé Anthimovo jméno. Záhy však svého učitele předstihl. Nejprve svedl ženu bývalého Autokrata, potom ji využil proti jejímu manželovi, když se přes jeho mrtvé tělo sápal na trůn. Jak by mohl Phos podpořit naše úsilí, když císařský palác obývá takový člověk?"
Pyrrhos nemohl přehlédnout příchod Krispa a jeho tělesné stráže, ale nedal to nijak najevo. Krispos už věděl, že má odvahu. Pyrrhos ani nepřerušil svou řeč, aby ukázal shromážděnému publiku, že ten hrozny cizoložník, o kterém mluví, je mezi nimi. Kdyby byl Krispos na jeho místě, určitě by to zkusil. Ale Pyrrhos nehodlal měnit to, co se rozhodl lidem říci: jeho řeč byla připravená a nebylo by jednoduché začít improvizov at.
Krispos si založil aicc na prsou a poslouchal. Pyrrhos pokračoval, jako by tam císař nebyl. Ještě menší pozornost věnoval hasičskému oddílu, který se vřítil na Dobytčí trh. Ostatní lidé si skupinu mužů ozbrojených sekerami a nesoucích vodní pumpu poplašeně prohlíželi. Zvláště po nešťastném konci oslav zimního slunovratu byl oheň noční můrou všech obyvatel města.
Ale oddíl zamířil přímo k davu. který obklopoval gestikulujícího mnicha. „Uhněte z cesty!"' vykřikl velitel oddílu.

Lidé se rychle rozestoupili. „Kde máte oheň?“ vykřikl někdo.
„Právě tady!“ zvolal Thokyodes. „Dostal jsem rozkazy, abychom uhasili tady toho horlivce.“ Muži z oddílu začali pumpovat a jeden z nich namířil hadici proti Pyrrhovi.
Z hadice začala stříkat ledová voda. Lidé stojící v P\Trho-vě nejbližší blízkosti se s nadávkami rozprchli. Pyrrhos se snažil mluvit dál i mokrý, ale brzy začal kýchat. Hasiči nepřestali stříkat, dokud jim nedošla voda. Potom se Thokyodes obrátil na Krispa. „Máme ji ještě jednou naplnit. Vaše Veličenstvo?“
Pyrrhos vypadal, že by se mohl při další sprše utopit. „Ne, díky Thokyode, je to v pořádku.“ řekl Krispos. „Myslím, že jste ho zchladili pořádně.“„
„Zchladili - hepčíik - mě?“ zařval Pyrrhos. Ze špičky vousu a z nosu mu kapala voda. „Zrovna jsem - hepčíí'. - začal mluvit o tom císařském cizoložníkovi. Teď mě poslouchejte, lidé Videssosu—“
„Běžte raději domu a usušte se, svatý pane.“„ zavolal někdo starostlivě. „Dostanete zápal plic, jestli budete pokračovat.“
„Ty vaše historky jsou stejně pořád najedno brdo.“ ozval se někdo jiný.
Vedle stojící žena se na Pyrrha starostlivě podívala a řekla. „Šetřete si ten zápal na později, budete ho potřebovat“
„Ten už v něm dávno uhasili.“ prohlásil další divák a sám se svému vtipu zasmál.
Pyrrhos prožil celý svůj dospělý život v klášteře nebo v některém z chrámu. Ze strany obyčejných lidí byl zvyklý na úctu, ne na posměšky - dokonce ani na posměšky dobře míněné. Ale horší než posměšky byl smích tolika lidí, kteří se dobře bavili při pohledu na rozzuřeného promáčeného mnicha stojícího před nimi na stupínku - byla to dřevěná bedna, jak si Krispos všiml - a snažícího se pokračovat ve svém projevu, přestože mu zuby cvakaly jako kastaněty, které používali vaspurakánští tanečníci.
Možná by snesl, kdyby ho jenom ignorovali: protože nabádali k střídmému způsobu života, byli mniši často ignorováni. Ale smích nevydržel. S pohledem planoucím hněvem se rozhlédl po svém publiku, nemotorně slezl z bedny a kráčel pryč. Záchvat zimnice ho však oloupil i o možnost důstojného odchodu.
„Phos s tebou, chudáčku!“ zavolal za ním muž se silným hlasem. Následoval další výbuch smíchu. Pyrrhos sebou trhnul, jakoby mu někdo vrazil nůž mezi lopatky. „Chudáček Pyrrhos, starý dobrý chudáček Pyrrhos.“ zpíval hlouček bývalých Pyrrhových posluchačů. Jeho odchod se změnil v útěk; ve chvíli, kdy dorazil k okraji Dobytčího trhu, běžel, co mu síly stačily.
Geirrod se obrátil ke Krispovi. „Za tohle vás nebude mít moc rád, Veličenstvo,- řekl gardista. „Udělejte z muže blázna a bude vám to chtít odplatit spíš než ránu mečem.“
„Naše vztahy stejně nebyly nejlepší, stejně jako jeho vztah ke všem lidem, kteří myslí a jednají jinak než on.“ odpověděl Kxispos. „Teď ho snad lidé nebudou brát tak vážně. Svatý Pyrrhos - přednedávnem ještě nejsvětější Pyrrhos - byl někdo, jehož názory bys musel respektovat. Ale kolik pozornosti přiláká starý, dobrý, chudáček Pyrrhos'?“
„Aha, už tomu rozumím,“ řekl Geirrod pomalu. „Otrávil jste jeho slova.“ Ve vlastním jazyce promluvil se svými kamarády. Jejich hluboké hlasy zahučely a znovu utichly; všichni se dívali na Krispa. Geirrod řekl. „Koho jiného než Videsánce by napadlo zničit muže smíchem?“ Ostatní Halogai vážně přikývli.
Několik metru vedle rozdával Thokyodes pokyny svému oddílu. Dva muži, kteří na náměstí donesli ruční pumpu, ji ted s viditelnou úlevou položili na zem. Zbytek se opřel o svoje sekery s výjimkou jednoho, který zamířil k obchodníkovi prodávajícímu pečená kuřata.
Thokyodes se podíval na Krispa a když ten neuhnul pohledem, zamířil k němu. „No, Vaše Veličenstvo, doufám, že jsme vás zbavili jednoho problému,“ řekl. Thokyodes byl Vir desánec a podle přízvuku občan hlavního města. Nepotřeboval žádné vysvětlení, aby pochopil, o co Krispovi šlo.
„Myslím, že ano,“ odpověděl Krispos. „I za to budeš odměněn.“
„Děkuji vám - řekl Thokyodes okamžitě. Ani se nesnažil odmítnout. Peníze byly přeci jenom peníze.
Krispos zvýšil hlas a zavolal, „Dobrá, lidičky, podívaná pro dnešek skončila.“' Dav, který Pyrrhovi naslouchal, se rychle rozcházel. Několik lidí odvrátilo svou tvář, když procházelo kolem Krispa. jako kdyby nechtěli, aby věděl, že vyslechli kázání proti němu. Většina ale odcházela v dobré náladě; pokud šlo o ně, Pyrrhovo kázání a Krispova odpověď mohly byt uspořádám čistě pro jejich pobavení. Obyvatelé města už byli takoví, pomyslel si Krispos pohrdavě.
Když dorazil se svou osobní stráží zpátky do císařské rezidence, krátký zimní den už skoro končil. Longinos. jakmile ho spatřil, nedokázal potlačit zvědavost. „Vaše Veličenstvo, doufám, že jste -“
„- nejednal s Pyrrhem jako s nebezpečným požárem?“ skočil mu Krispos do řeči. „Ale ano, ctěný pane. přesně to jsem udělal.“ Vysvětlil, jak Thokyodes a jeho lidé mnicha pokropili, a svoje vyprávění zakončil konstatováním: „Většina lidí, která to viděla, se dobře nasmála.“
Stejně jako velitel hasičů i Longinos ihned pochopil. „Komu se jednou vysmáli, toho těžko budou brát ještě někdy vážně, že Vaše Veličenstvo?“
„Přesně tak. ctěný pane. Vzpomněl jsem si. jak dlouho se Petronas neúspěšně snažil odstranit Skombra, když byl vestiariem. Mohl Anthimovi do omrzeni dokazovat, že Skombros je mizera, ale Anthimos stál za ním. Ale když dokázal zařídit, aby se lidé Skombrovi smáli, zmizel z paláce během jediného týdne.“
„Ach ano, Skombros,“ zamumlal Longinos. Podle jeho hlasu to Vypadalo, že už zapomněl, že eunuch, který soupeřil s Petronem o vliv na Anthimova rozhodnutí, vůbec někdy existoval. Krispos byl však rychle vyveden z omylu. Longinos pokračoval, „Modleme se k našemu dobrému bohu, aby to pro Pyrrha znamenalo definitivní porážku, stejně jako tomu bylo v případě Skombra.“
Krispos se požehnal slunečním znamením. „Kéž se tak stane.“
Na dláždění zacvakaly podkovy. Zacinkalo kroužkové brnění. „Vpravo hleď!“ zavelel důstojník. Když jednotka

procházela kolem tribuny, vojáci upírali své zraky na císaře a salutovali.
I Krispos zasalutoval se sevřenou pěstí položenou na srdci. Dav, který lemoval obě strany Prostřední ulice, zajásal. Vojáci, někteří z nich v hlavním městě poprvé, s úžasem sledovali jásající davy a dny hlavního města. Pokud si Krispos odmyslel jejich obdivné výrazy, vypadali mladí muži ze západní náhorní roviny jako zdatní vojáci na dobrých koních, dobře naladění i po dlouhé a namáhavé cestě do hlavního města.
Krispovi spadla za krk dešťová kapka, potom další a další. Projíždějící vojáci si stálili kapuce svých plášťů hlouběji do čela. Někteří diváci začali roztahovat deštníky, ostatní se schovali pod podloubí, které ulici po obou stranách lemovalo. Když kolem projel poslední kůň, sestoupil Krispos s úlevou z tribuny. V tu chvíli už byl tak mokrý jako Pyrrhos po Thokyodově zásahu. Rychle nasedl na Pokroka a zamířil do císařské rezidence. Huňatý ručník, miska horké skopové polévky a suché šaty udělaly s jeho náladou divy. Přeci jen to byl déšť, ne sníh. Sevřeni zimy začne rychle povolovat. Jakmile vyschnou silnice, vyrazí armáda, kterou shromažďoval, na sever proti Harvovi. Počítal, že bude mít sedmdesát tisíc mužu ve zbrani. Snad celá vojenská síla císařství společně s nejlepšími čaroději z Čarodějného kolegia dokáže porazit jednoho zlého kouzelníka, který již třista let odmítal zemřít.
Barsymes odnášel stříbrnou mísu s polévkou. Zarazil se ve dveřích. „Vaše Veličenstvo, měl bych vám připomenout, že vyslanec makuranského Krále králů má na dnešní odpoledně domluvenou audienci.“
„Vím o tom,“ řekl Krispos nepříliš vesele. Přál si, aby mohl na velkého západního souseda Videssosu zapomenout. Tím spíš, že se potřeboval soustředit na vojenské tažení proti nepříteli na severu. Už ale zjistil, že v politice neměla přání na skutečnost žádný vliv.
Caihor—Všnasp, makuranský velvyslanec, byl elegantní muž ve středních letech s dlouhou obdélníkovou tváří a oduševnělýma hnědýma očima, které vypadaly naprosto upřímně. Tomuto dojmu, jak Krispos dobře věděl, se nedalo důvěřovat. Když před ním Čaihor-Všnasp uléhal tváří na zem, velvyslancova ozdoba hlavy, šedivý klobouček bez krempy. který vypadal jako obyčejná plstěná čapka, spadl na zem a odkutálel se pár kroků od svého nositele. „To se stává pokaždé, když me přijdete navštívit.“, prohlásil Krispos.
„Přesně tak, Vaše Veličenstvo. Mezi přáteli se ale na takové drobnosti nehledí.“ Caihor-Všnasp sebral neposlušný klobouk a posadil si ho zpátky na hlavu. Jeho videsánština byla dokonalá: pouze zvýrazněné sykavky prozrazovaly, že není rodilým mluvčím. Pokračoval, „Přináším vám pozdravy od Jeho Eminentního Veličenstva Nakhorgana, Krále Králů, mocného, zbožného a dobrotivého panovníka, kterému Bůh a jeho Čtyři Proroci zaručili dlouhou vládu a rozsáhlá panství.“
„Pozdravy od Jeho Eminentního Veličenstva přijímám pokaždé s radostí,“ řekl Krispos. „Ve svém příštím dopisu do Mashizu mu prosím vyřiďte i moje co nejupřímnější pozdravení.“
Caihor-Všnasp se v křesle uklonil. „Bude jimi poctěn. Požádal mě také, abych vám jeho jménem popřál mnoho úspěchů v boji s tim divokým barbarem, který ohrožuje vaši severní liranici. I Makuran trpěl vpády podobných divochů; Jeho Eminentní Veličenstvo ví, že Videssos je vystaven těžké zkoušce a soucítí s vaší bolestí.“
„Jeho Eminentní Veličenstvo je velmi milé.“„ Krispos pochopil, jakým směrem se bude konverzace ubírat. Jenom doufal, že se mýlí.
Naneštěstí měl pravdu. Čaihor-Všnasp pokračoval, „přidávám své přání k jeho: kéž je vaše válka úspěšná. Jelikož jste povolal tolik videsánských sil, nepochybuji, že se vám podaří vašeho nepřítele zničit. Bez míru s Makuranem by nepochybně muselo mnoho vašich vojáků zůstat na západní hranici vaší země. Vaše rozhodnutí o jejich povolání jasně hovoří o vaší důvěře v přátelské vztahy mezi našimi zeměmi.“
Krispos už věděl, co teď bude následovat. Jedinou otázkou bylo, kolik to bude stát. „Měl bych si snad myslet něco jiného?“ zeptal se.
„Ne každý videsánský velitel byl stejného názoru jako vy.“ připomněl mu Čaihor-Všnasp. „Zdá se mi to jako včera, když Sevastokrat Petronas zahájil proti nám ničím nevyprovokovanou válku.“
„Byl jsem zásadně proti té válce.“ namítl Krispos. „Vím a velmi si vás za to vážím. Přesto si musíte být vědom toho, co by se stalo, kdyby si Jeho Eminentní Veličenstvo Nakhorgan, Král králů, vybral právě toto léto k odplatě za ten hanebný útok. Bez jednotek, které obvykle chrání vaši západní hranici, by naše statečné jezdectvo bez problémů dosáhlo velkého vítězství.“'
Krispos se málem kousl do rtu. Přesto dokázal udržet klidnou tvář. „Máte pravdu, řekl. Čaihor-Všnaspovo prošedivělé obočí vylétlo vzhuru: tohle nebyla očekávaná odpověď. Krispos pokračoval. „kdyby se Jeho Eminentní Veličenstvo opravdu rozhodlo na Videssos zaútočit, nebyl byste tu, abyste mě varoval. Kolik chce za to, že si to rozmyslí?“
Velvyslancovo obočí se opět pohnulo; Čaihor-Všnasp byl v jeho ovládání mistr. Odpověděl, je nepřípustnou urážkou Boha i jeho Čtyř proroku, že Makuran stále zůstává zbavena vlády nad údolím, ve kterém leží velká města Hanzith a Artaz.“
Oba věděli, že ta dvě malá vaspurakánská městečka měla dohromady asi polovinu obyvatel, kolik například Opsikion.
„Makuran je dostane zpět.“ řekl Krispos a jednou větou se tak zbavil údolí, které bylo jediným územním ziskem Petronovy války před třemi lety, při které Petronas pomýšlel na tažení na samotný Masliiz.
„Vaše Veličenstvo je šlechetné a velkorysé.“, řekl Čaihor-Všnasp s mírným pousmáním. „Kdyby mezi všemi národy panovala taková shoda, nebylo by třeba válek a lidé by žili v míru a harmonii. Jeho Eminentní Veličenstvo se však stále trápí, protože ví. že jiní vládci jsou vám milejší.“„
„Jak můžete něco takového říct?“' vykřikl Krispos s předstíraným ohromením. „Žádný vládce není mému srdci bližší než váš pán.“
Čaihor-Všnasp smutně zavrtěl hlavou. „Kéž by vám mohlo Jeho Eminentní Veličenstvo věřit! Zatím viděl pouze to, že jste daroval velké množství zlata tomu mizerovi, co si říká Harvas Černý plášť, který se vám odměnil zradou. A Jeho Eminentní Veličenstvo, opravdový přítel Videssosu, nedostalo ani měďák.“

„Kolik měďáků by ho uspokojilo?“ zeptal se Krispos suše. „Harvovi jste zaplatil sto liber zlata, nemýlím-li se. Dobrý přítel si jistě zaslouží alespoň třikrát tolik než ten prolhaný barbar, který sebral peníze a potom se zachoval jako kdyby nic nedostal. Myslím, že bychom to mohli pokládat za dohodnuté.“„
„Dohodnuté?“ Krispos se dramaticky rozmáchl. „Já tomu říkám zlodějna. Jeho Eminentní Veličenstvo se rozhodlo pustit Videssosu žilou a ještě na to chce od nás zlatou jehlu.“
Dohadování pokračovalo ještě několik dní. Krispos věděl. Že bude muset Nakhorganovi zaplatil víc, než. kolik dal Harvovi: čest Krále králů to vyžadovala. Ale dát mu zase o tolik víc mu bylo proli mysli. Čaihor-Všnasp smlouval spíš jako obchodník s koberci než jako makuranský šlechtic.
Nakonec se dohodli na sto padesáti librách zlata, tedy na 10 800 zlatých mincí. „Výborně, Vaše Veličenstvo.“ řekl Čaihor-Všnasp, když konečně dosáhli shody.
Krispos to za výborné nepovažoval; doufal, že se mu podaří dostat se někam ke sto pětadvaceti librám. Ale Čaihor-Všnasp věděl moc dobře, jak je mír s Makuranem pro Videssos důležitý, Krispos proto řekl, „Jeho Eminentní Veličenstvo má ve vás velmi schopného služebníka.“
„Takovou chválu si nezasloužím,“ ohradil se Čaihor-Všnasp, ale v jeho hlase zazněla spokojenost.
„Rozhodně zasloužíte,“ řekl Krispos. „Nařídím, aby zlato bylo odesláno ještě dnes.“
„A já vyrozumím Jeho Eminentní Veličenstvo, že je na cestě.“ S potěšením, jako kdyby sto padesát liber zlata putovalo do jeho kapsy, se Čaihor-Všnasp dvorně rozloučil a odešel.
„Barsyme!“ zavolal Krispos.
Vestiarios se objevil ve dveřích, rychlý ale diskrétní jako vždy. „Jak vám mohu pomoci. Vaše Veličenstvo?“
„Co ksakru znamená eminentní?“
Phostis se na nejistých nohou vybatolil z císařské rezidence. Zamrkal, když ho oslnilo jasné sluneční světlo, potom usoudil, že se mu to líbí a usmál se. Jeden z Halogai se usmál a ukázal. „Malý Autokrat už má zoubky!“
„Už pul tuctu.“ přitakal Krispos. „A další je na cestě. Pokud si nedáš pozor, okouše ti holenní chrániče.“
Gardisté se s předstíraným strachem stáhli zpět, ale nepřestali se smát. Phostis zamířil směrem ke schodům. Dokázal chodit bez cizí pomoci sotva týden, ale chtěl tomu přijít na kloub. Sejít po schodech však bylo zatím nad jeho síly. Jeho plán byl jednoduchý: vykročit z prvního schodu a čekat, co se stane. Krispos ho stačil chytit dřív, než to zjistil.
S pocitem. Který měl do vděčnosti za záchranu daleko, se Phostis začal v Krispových rukou kroutit, sníjet a kopat. „Ty jsi ale pěkný nevděčník,“ řekl Krispos a postavil batole na zem dolu pod schody. „Líbilo by se ti, kdybych tě nechal spadnout a rozbít si hlavu?“
Podle všeho Phostis právě po tom toužil. Když ho Krispos postavil na zem pod schody, nemínil tam zůstat. Místo toho začal šplhat zpátky po schodech nahoru. Musel při tom lézt; schody byly pro něho příliš vysoké, než aby mohl jednoduše stoupnout z jednoho na druhý. Krispos ho sledoval z bezpečné blízkosti, kdyby se náhodou výstup změnil v náhly a neplánovaný sestup. Phostis však vylezl na vrchol schodiště bez problému - nahoře se ale otočil a pokusil se skočit dolů. Krispos ho znova chytil.
Ve dveřích někdo zatleskal. Krispos se podíval nahoru a poznal Daru. „To bylo statečné, Krispe.“ řekla uličnickým tónem. „Zachránil jsi císařství dědice trůnu.“ Když vyšla na slunce. Halogai se uklonili. Žádné šaty, ani ty nejvolnější, už nemohly skrýt její rostoucí bříško.
Krispos se podíval dolů na Phosta. „Dědic trůnu nebude žít tak dlouho, aby mohl něco zdědit, pokud ho neustále nebude mít někdo na očích.“ Sotva to dořekl, zalekl se, aby si Dara jeho slova nevysvětlila špatně; žil ve městě Videssosu dost dlouho, aby věděl, že intrikování byla oblíbená místní zábava, která v popularitě předčila i dostihy v Amfiteátru.
Ale Dara se jenom usmála a řekla. „Děti už jsou takové.“ Otočila se čelem ke slunci a zavřela oči. „V zimě jsi už přestával věřit, že ještě někdy bude teplo a sucho. Chtěla bych být ještěrka, zůstat tady a jenom se vyhřívat.“ Ale asi po dvou minutách vyhřívaní jí úsměv z tváře zmizel. „Vždycky jsem si přála, aby zima byla co nejkratší. Teď bych si skoro přála, aby trvala déle. Dobré počasí je znamením, že půjdeš do války. Nemám pravdu?“
„Víš dobře, že máš,“ odpověděl Krispos. „Pokud nepřijde ještě nějaká bouře, silnice budou koncem týdne dostatečně suché, abychom mohli vyrazit.“
Dara přikývla. „Já vím. Budeš se zlobit, když ti řeknu, že mám strach?“
„Ne.“ odpověděl Krispos po krátkém zamyšlení. „Já mám taky strach.“ Podíval se směrem na severovýchod. Moc toho díky višňovým stromům, které rostly všude okolo císařské rezidence, neviděl, ale byl si jistý, že tam někde na něj Harvas čeká. To vědomí ho rozhodně neuklidnilo.
„Přála bych si, abys tu mohl zůstat v bezpečí za městskými hradbami,“ řekla tiše Dara.
Krispos si vzpomněl na posvátnou úctu, kterou pocítil, když poprvé přišel do města Videssosu a spařil mohutný dvojitý prstenec městského opevnění. Určitě ani Harvas by nenašel způsob, jak se přes ně dostat. Potom si ale vzpomněl i na další věci: Develtos, Imbros a Trokoundovo varování, že by se měl s Harvem utkat tak daleko od hlavního města, jak jen to bude možné. Trokoundos určitě věděl, o čem mluví.
„Myslím si, že nikde není bezpečno, dokud se Harvas volně pohybuje po světě,“ řekl pomalu. Dara po chvíli přikývla. Krispos ale viděl, jak to pro ni bylo obtížné.
Phostis, kterého stále držel v náručí, se neklidně zavrtěl, takže ho postavil znovu na zem. Jeden Haloga vytáhl dýku. sundal pochvu z opasku a hodil ji na zem kousek od Phosta. Pochva byla zdobená zlatou nití. Její třpyt Phosta přilákal, takže ji zvedl a strčil si ji do pusy.
„Je to z kůže a z mosazi,“ řekl mu Krispos. „Nebude ti to chutnat.“ O chvíli později Phostis udělal příšerný obličej a vytáhl pochvu z pusy. Zřejmě mu to ale nestačilo, protože hned se do ní zakousl znovu.
Zpoza Dan se ozval Barsymes, „tady máš pořádnou hračku.“ Přistrčil k Phostovi malý dřevěný vozík. V něm byli dva

nádherně vyřezaní koníčci. Phostis je zvedl, ale hned je zahodil. Vzal do ruky vozík a za chvíli už okusov al jeho dřevěná kolečka.
„Pusťte ho do řeky a bude okusovat stromy jako bobr.“ ozval se jeden z Halogai. Všichni se rozesmáli kromě Barsyma. který si jenom pohoršeně odfrkl.
Krispos pozoroval, jak si Phostis hraje na sluníčku. Náhle se sklonil a pohladil hošíka po jeho hustých černých vláskách. Dariny oči se rozšířily překvapením; jen zřídka dával Phostovi najevo svou náklonnost fyzicky. Krispos ale dobře věděl, že přes všechny možné pochybnosti, i kdyby měl být Phostis opravdu Anthimovým synem. pořád by ho viděl na trůnu radši, mnohem radši, než Harva.

Císařská armáda byla jako pochodující město. Na všechny strany, kam až Krispos dohlédl, bylo vidět koně a helmy, špičky kopí a vozy se zásobami. Nevešli se samozřejmě na silnici, takže postupovali na sever v širokém pruhu po obou jejích stranách. Ale i mezi tolika ozbrojenými muži se Krispos necítil zcela bezpečně. Už jednou na sever s armádou vyrazil a vrátil se domu poražen.
„Jake jsou naše šance, Trokounde?“ zeptal se plný obav.
Čarodějovi zacukaly koutky úst: Krispos mu položil stejnou otázku ani ne před hodinou. Stejně jako předtím Trokoundos odpověděl, „kdyby ani jedna strana nepoužívala magii, Vaše Veličenstvo, vůbec bych nepochyboval o vašem vítězství. Proto použijeme kouzla, která by měla před Harvem skrýt náš postup. Ujišťuji vás, že Harvas na tom bude stejně jako my.“
Krispos si říkal, co je na tom pravdy. Harvas možná nemohl používat magii, ale přesto žil pětkrát nebo šestkrát déle než obyčejný člověk. Za tu dobu nejspíš získal dostatek zkušeností, aby mohl předvídat plány svých protivníku.
„Budeme mit dostatek čarodějů, abychom ho udrželi pod kontrolou?“
„V této věci, Vaše Veličenstvo, si nejsem tak jistý.“ odpověděl Trokoimdos. „Děkujme našemu velkorysému a milosrdnému pánu, že díky Gnatiovu bádání máme teď mnohem lepší představu, jak proti němu postupovat.“
„Díky Gnatiovi.“ zopakoval Krispos, nepříliš vesele. Místo patriarchy, který' mu byl naprosto věrný, ale který by byl schopen rozvrátit celé císařství kvůli své pravé víře, měl teď znovu patriarchu, který byl po teologické stránce velmi umírněný a tolerantní, ale kterému se nedalo důvěřovat, pokud byl mimo přímý dohled - a možná ani tehdy ne. Musel doufat, že se mu ta výměna vyplatí.
Trokoundos pokračoval, „když jsem se s Harvem poprvé loni utkal, považoval jsem ho za barbarského kouzelníka, sice eminentního - proč se smějete. Vaše Veličenstvo?“
„To nic,“ dostal ze sebe Krispos. „Pokračuj, prosim.“ „Aha. Jak říkám, považoval jsem Harva za mocného, ale nevzdělaného kouzelníka. Teď vím, že to není jeho případ - ve skutečnosti pravý opak. Když teď díky Gnaiovi víme, jaký druh magie používá, a když s sebou máme více - a schopnějších - mých kolegu, máme určitou naději, že se jeho útokům dokážeme ubránit.“'
S armádou jeli nejlepší mágové Čarodějného kolegia. Když Trokoundos mluvil pouze o naději, že by jejich společné úsilí mohlo na Harva stačit, asi nejlépe to ilustrovalo jeho sílu. Krispos si ani nechtěl představovat, jak by to dopadlo v případě, že by to na Harva nestačilo. Zeptal se, „Můžeme magicky zaútočit proti žoldákům, kterým Harvas velí?"
„Pokusíme se, Vaše Veličenstvo.“ řekl Trokoimdos. „S boží pomocí se nám podaří odvést Harvovu pozornost a energii k obraně jeho vlastní armády, takže ji nebude moci použít proti nám. Ale v té věci si nedělám velké naděje. Bitva má špatný vliv na potřebné soustředění, takže většina kouzel nevyjde podle původních představ. Proto se bitevní magie používá tak zřídka, tedy kromě Harva.“ Krispos si přál. kdyby si Trokoundos ten dovětek odpustil.
Rychlým klusem kolem nich projel Rhisoulphos. „Proč nejste u své jednotky?“' zavolal na nej Krispos.
Jeho tchán přibrzdil a rozhlédl se. jako kdyby nevěřil, že si s ním někdo dovolil mluvit takovým tónem. Jeho výraz se změnil, když poznal Krispa. „Zdravím vás, Vaše Veličenstvo,“ řekl a zasalutoval. , Jenom jsem poslovi předal dopis pro svého přítele ve městě a zrovna se vracím ke svým mužům; Pokud dovolíte, počkal na Krispovo přikývnutí, kopnul koně do slabin a ujížděl dál.
Krispos ho sledoval očima. Rhisoulphos se neohlédl. Ujížděl jako na jezdeckých závodech, bez jediného zbytečného pohybu. „Je tak uhlazený.“ řekl Krispos spíš pro sebe než Trokoundovi. „Jezdí uhlazeně, mluví uhlazeně, má uhlazený vzhled a uhlazené jednáni“
„Ale přesto ho nemáte rád,“ řekl Trokoundos. Z jeho strany to nebyla otázka.
„Ne, nemám. Chtěl bych. Měl bych ho mít rád. Je to přeci jen Dařin otec. Ale když je tak uhlazený na povrchu, kdo si může být jistý, co skrývá uvnitř? Petronas ho odhadl špatně a také za to zaplatil.“'
„Ve srovnání s Harvem—',,
„Jsou to jenom maličkosti, já vím. Ale já musím dávat pozor i na maličkosti, protože se bojím, že zatímco k nim budu otočený zády, vyrostou a přestanou být obyčejnými maličkostmi, nad kterými by šlo mávnout rukou. Rád bych věděl, komu psal. Víš. Trokounde. potřeboval bych takové kouzlo, díky kterému bych měl oči kolem celé hlavy a mohl bych být vzhůru celý den a celou noc. Potom by se mi spalo lépe - jenže to bych asi nespal vůbec, že?“ Krispos se zarazil. „Nějak jsem se do toho zamotal.“
Trokoundos se usmál. „To nevadí. Vaše Veličenstvo. Žádný čaroděj vám v tomhle nemůže pomoct, takže si s tím nemusíte dělat starostí.“
„Asi máš pravdu. Ale dělat si starosti kvůli Rhisoulphovi - to je něco jiného.“ Krispos se podíval kupředu, ale generál zmizel - uhlazeně - mezi skupinami jezdců, kteří mířili na sever.
Armáda za den neurazila ani tolik, kolik by za stejný čas ušel pěší člověk. Nejeli pomalu, ale každé ráno vyrazit a každý večer postavit tábor jim zabralo spoustu času, který rnohli strávit jízdou. Bylo to podobné, když Krispos táhl proti Petronovi a před rokem proti Harvovi, ale tehdy to nebylo tak výrazné. Jednou z nevýhod tak velké armády bylo

obrovské plýtvání časem a energií lidí.
„Tak to prostě chodí,“' odpověděl na Krispovy stížnosti Mammianos, „Ráno nemůžeme vyrazit, dokud i ti nejpomalejší nejsou připraveni na cestu. Kdybychom nechali rychlejší jednotky vyrazit napřed, byli bychom za pár dní roztahaní na padesáti mílích. Tak velká armáda má smysl jedmě tehdy, pokud můžete použít všechny jednotky, které máte, najednou.
„Zásoby -“ řekl Krispos, jako kdyby to byla celá věta Mammianos ho poklepal po rameni. „Veličenstvo, přestože se vám zdá, že se plazíme na sever po čtyřech, dokážeme to. Naši ubytovatelé vědí, jak rychle - nebo jak pomalu, jestli chcete - se pohybujeme. Jsou zvyklí živit armády této velikosti, to vám slibuji.“
Krispos se nechal uklidnit. Videsánská byrokracie udržela císařství v chodu během Anthnnovy rozmařilé vlády a i během horších období v minulosti. Autokraté přicházeli, vládli a zase odcházeli; šediví sluhové, sekretáři a úředníci zůstávali navěky. Armádní ubytovatelé patřili ke stejné sortě lidí.
Napadlo ho, co by se stalo, kdyby jednoho dne císař zemřel a nikdo by na jeho místo nenastoupil. Předpokládal, že úředníci by vládli bez problémů a bez velké okázalosti dál“. alespoň do té doby. dokud by nebylo potřeba podepsat nějaký důležitý dokument. Teprve potom, kvůli jedinému podpisu, by se celý stát zhroutil. Škodolibě se usmál.
Další den armáda projížděla koleni místa, kde Harvovi žoldáci porazili a zabili Mavra. Masové hroby, které Krispovi muži tehdy vykopali, byli stále dobře patrné. Vyrašila na nich ale nová tráva, zelená a plná naděje, která zakryla holé mohyly. Krispos na ně ukázal. „Kéž naše vítězství, stejně jako tato tráva, vyraší z jejich porážky.“„
„Kéž vás Phos vyslyší,“' řekl Trokoundos a přežehnal se slunečním znamením. S úsměvem se na Krispa podíval.
„Nevěděl jsem, Vaše Veličenstvo, že máte básnickou duši.“
„Básnickou?“ Krispos si odfrkl. „Já nejsem básník, jsem farmář - lépe řečeno muž, který kdysi pracoval jako farmář. Tráva na hrobech vyroste vysoko, protože mrtvá těla statečných mužu jsou dobré hnojivo.“
Čaroděj přikývl. „To sice není tak příjemná představa, ale asi bližší realitě.“
Utábořili se tři nebo čtyři míle za místem Mavrovy porážky. Krispos doufal, že to bude dostatečně daleko, aby vojáci nemuseli na osud svých předchůdců neustále myslet. Podle svého zvyku napsal Krispos jako každý večer krátký vzkaz Iakovitzovi, ve kterém mu popsal události uplynulého dne. Když skončil, přivolal posla.
Jezdec přicválal k císařskému stanu ani ne o minutu později. Zasalutoval Krispovi a řekl, „tak, Vaše Veličenstvo, ještě váš dopis a vyrážím do města.“„
Seděl na koni s výrazem, kterým dával každému najevo, jak má hrozně naspěch. Krispos se usmál. Ten výraz a lehkovážnost slov byly jasným důkazem, že posel je od narození obyvatelem hlavního města. „Ještě můj dopis, říkáš? Čí dopis bude dělat tomu mému na cestě společnost?“
„Je to v rodmě. dalo by se říct, Vaše Veličenstvo: váš dopis a dopis vašeho tchána poputují společně, ve stejné brašně.“
„Opravdu?“„ Krispos překvapeně zvedl obočí. Uvědomoval si, že toto gesto nezvládá s takovou dokonalostí jako Cai-hor-Všnasp, ale svůj účel plnilo. „A komu vznešený Rhisoulphos píše?“
„Vydržte chvilku a hned to zjistím.“ Jako každý správný Videsánec se tvářil, jako kdyby spolkl veškerou moudrost světa. Otevřel koženou brašnu na dopisy a vytáhl pergamenový svitek, který byl zapečetěný takovým množstvím vosku, že by z něho chudší rodina měla svíčky na celý měsíc. Musel ho několikrát otočit, než zjistil, kde je napsaná adresa. „Už to mám, Vaše Veličenstvo. Dopis je pro nejsvětčjšího patriarchu Gnatia. Alespoň doufám, že je ještě stále nejsvětějším patriarchou, pokud jste zněj zase neudělal mnicha, zatímco jsem se nedíval, nebo třeba krevetový koktejl.“
„Krevetový koktejl? Bude si přát. aby z něho byl krevetový koktejl dřív. než si to s ním vyřídím.“ Rhisoulphos možná potřeboval poradit v nějaké složité teologické otázce nebo psal patriarchovi z nějaké jiného neškodného důvodu. Krispos tomu ale nevěřil ani minutu Ti dva byli intrikáni a on byl jediný, proti komu by se mohli logicky spiknout. Poškrabal se ve vousech, zatímco přemýšlel, potom se otočil kjednomu z Halogai, kteří stáli na stráži u jeho stanu.
„Vagne. přiveď mi okamžitě Trokounda.“
„Čaroděje, Veličenstvo? Hněd jsem tu.“ Trokoundos si nervózně okusoval nehty, zatímco pospíchal za Vagnem k císařskému stanu. „Tenhle muž —“ ukázal Krispos na posla „- veze dopis od vznešeného Rhisoulpha nejsvětějšímu patriarchovi Gnatiovi.“
„Opravdu?“ Trokoundovi nebylo nutné cokoliv vysvětlovat. „Zajímá vás, co je v tom dopise?“
„Dálo by se to tak říci.“ Krispos natáhl niku. Posel byl chápavý. S rozmáchlým gestem podal Krispovi Rhisoulphúv dopis. Krispos ho předal Trokoundovi. .Jak vidíš, je zapečetěný lépe než sýpka s obilím. Dokážeš ho oteAŤít a potom znovu zavřít bez porušení pečeti?“
„Hmm. Zajímavá otázka. Víte, občas jsou tyhle drobnosti složitější než velká magie. Určitě by se mi podařilo dostat vosk dolu a potom zase zpátky, ale první metoda, která mě napadla, by pravděpodobně zničila písmo v dopise - ale to byste asi nechtěl, jestli jsem to dobře pochopil. Nechte mě chvilku přemýšlet.“
Přemýšlel tedy. poměrně intenzivně, několik dalších minut. Jednou se rozzářil, potom zavrtěl hlavou a pokračoval v přemýšlení. Nakonec přikývl.
„Takže to dokážeš"?“ zeptal se netrpělivě Krispos.
„Věřím, že ano. Vaše Veličenstvo. Nebude to žádné velké kouzlo, ale takové, které využije zákonu podobnosti i dotyku prakticky zároveň. Předpokládám, že bude lepší, když se to odehraje v soukromí."
„Cože? Ale ano, samozřejmě.“ Krispos podržel cíp stanové plachty, aby mohl Trokoundos vejít dovnitř.
Čaroděj se zeptal, „Najde se tu nějaký pergamen?“ Krispos s úsměvem ukázal na přenosný stolek, u kterého před chvílí dokončil dopis pro Iakovitze. Na stolku leželo přes sebe několik prázdných listu. Trokoundos přikývl. „Výborně.“
Jeden list si vzal a sbalil ho do ruličky přibližně“ stejného průměru, jaký měl Rhisoulphúv dopis Gnatiovi. Potom přiložil jeden pergamen k druhému a pozorně si prohlédl místo, kde se jejich konce setkávaly. „Použiji dvakrát zákon podobnosti,“ začal vysvětlovat. „Zapne tím, že jeden pergamen je podobný druhému, za druhé mají podobný průměr.

Teď přenesu tvar jednoho na druhý - nemohu použít stužku, protože tvar by nebyl úplně stejný, víte?“
Krispos nevěděl, ale už si všiml, že Trokoundos rád při práci poučoval přihlížející. Čaroděj položil mlíčku prázdného pergamenu na stolní desku. „Podle zákona dotyku na sebe věci, které byly jednou v kontaktu, pusobí i po té. co jsou od sebe odděleny Tak -“ Držel dopis v jedné ruce, druhou kolem něho pomalu kroužil a odříkával magickou formuli. Náhle a bez varování pečetní vosk zmizel. Trokoundos ukázal na niličku. kterou sám vyrobil. „Dokázal jsi to!“ vykřikl Krispos - prázdný pergamen byl najednou dokonale zapečetěný. Každá kapka vosku, která byla předtím na dopise, se přemístila.
„Dokázal.“ řekl Trokoundos s trochou samolibosti. „Musel jsem se ujistit, že moje rulička nebude širší než ta Rhisoulphova. To bylo důležité, protože jinak by vosk popraskal ve snaze přizpůsobit se pergamenu.“
Vysvětloval dál, ale Krispos ho už neposlouchal. Natáhl se pro dopis. Trokoundos mu ho podal. Krispos sundal z pergamenu stužku, rozbalil ho a četl: „Rhisoulphos upřímně zdraví nejsvětějšího ekumenického patriarchu Gnatia. Jak jsem psal ve svém minulém dopise, myslím si, že je naprosto evidentní, že Videssosu by nejlépe vládl muž ušlechtilé krve a ne nějaký parvenu, bez ohledu na jeho výsledky.“ Zarazil se. „Co je to parvenu?“
„Schopný člověk, který přišel z farmy, místo aby měl praprapradědečka, který by to udělal za nej,“ vysvětlil mu Trokoundos.
„Ahá.“ Krispos pokračoval. „Protože jste sám potomkem starobylého šlechtického rodu, nejsvětější pane, jistě se mnou budete soulilasit a využijete příležitosti vysvětlit tuto skutečnost lidu. jakmile nastanou vhodné podmínky. Vzhledem k nejistotám a nebezpečím válečného tažení, do kterého se Krispos pustil, může taková chvíle přijít kdykoliv.“ Zhomi se odmlčel.
Trokoundos řekl, „zatím se to nedá považovat za vlastizradu. Stejně tak si může dělat starosti, co by se stalo, kdybyste padl na bitevním poli.“
„To může. Ale dalších pět slov prozrazuje jeho pravé záměn. Poslouchej: Dalo by se tomu pomoci.“
„No, to je vlastizrada.“ řekl Trokoundos rozhodně. „Co s tím uděláte?“
Nad tim Krispos přemýšlel už od chvíle, kdy zjistil, že Rhisoulphos píše Gnatiovi. Teď ale odpověděl, „nejprve bych chtěl, abys dopis znovu zapečetil.“ Podal ho Trokoundovi.
„Samozřejmě, Vaše Veličenstvo.“ Trokoundos dopis znovu sroloval a ovázal ho stužkou. Levou rukou udělal krátký pohyb, zatímco tiše vyslovil příkaz. Stužka se na dopise posunula. „Vrátil jsem ji na její předchozí místo. Vaše Veličenstvo, aby vosk dokonale držel.“
Nečekal na Krispovo přikývnutí a zvedl dopis před sebe. Stužka se ani nepohnula - kouzlo ji zřejmě drželo na místě, kam patřila. Trokoundos začal odříkávat formuli, kterou použil předtím k odstranění vosku. Tentokrát jeho pohyby směřovaly k zemi, zatímco předtím mířily ke stropu Krispova císařského stanu.
Krispos znovu nepostřehl přesun vosku z jednoho pergamenu na druhý. V jednu chvíli ještě byl na ruličce, která ležela na stole; v příštím okamžiku se objevil zpátky na Rhisoulphově dopise. Trokoundos s úklonou vrátil dopis Krispovi.
„Díky.“ Krispos vyšel ven ze stanu. Posel, který tam čekal, zatím nejevil známky netrpělivosti; čarování zřejmě nezabralo mnoho času. Krispos mu dopis podal. „Všechno v pořádku,“ řekl s úsměvem. „Jeď a doruč to patriarchovi; bude z toho dopisu mít radost.“
Posel zasalutoval. „Jak si přejete, Vaše Veličenstvo.“ Mlaskl na svého koně a popohnal ho ostruhami. Kůň se zafrkáním odcválal.
Krispos se obrátil k Vagnovi. „Mohl bys sem přivést tak, hmm, půl tuctu svých krajanů? Potřebuji tiché muže. Takové, kteří dokáží držet jazyk za zuby a také se dovedou tiše pohybovat.“
„Přivedu je.“ řekl Vagn.
Trokoundos se na Krispa zvědavě podíval. Krispos to ignoroval. O několik minut později se Vagn vrátil se šesti statnými blonďatými seveřany. Bez ohledu na svou postavu se pohybovali jako kočky na lovu. Krispos nadzvedl cíp stanové plachty. „Pojďte dál, pánové. Mám pro vás neodkladný úkol —“
Krispos se vzbudil jako každý den za svítání. Možná bych dokázal spát déle, kdyby z farmy odešel už můjpraprapradědeček, pomyslel si, když položil nohy na zem. Zvenčí slyšel, jak se tábor probouzí k životu.
Právě si zapínal opasek, na kterém nosil zavěšený meč, když běžný ranní rámus pokřikujících mužů, cmkajícího brnění a kuchyňských hrnců prořízl poplašný pokřik. Vystrčil hlavu ze stanu a s požitkem se nadechl studeného čerstvého vzduchu; už brzy zase bude horko a dusno. „Co se děje?“ zeptal se Narvikky, který držel ranní hlídku u jeho stanu.
„Veličenstvo, zdá se, že pan Rhisoulphos zmizel,“ odpověděl Narvikka.
„Zmizel? Jak to myslíš, že zmizel?“ „Není ve svém stanu, Veličenstvo, ani nikde jinde v táboře,“ odpověděl Narvikka lhostejně.
„To je špatná zpráva. Co se mu mohlo stát?“ Protože Narvikka pouze pokrčil rameny, až jeho brnění zacinkalo, vydal se Krispos sám k Rhisoulphově stanu, který stál nedaleko. Stan byl obklopen vojáky a důstojníky, kteří mezi sebou vzrušeně debatovali. Krispos zamířil rovnou k Rhisoulphově zástupci, který se jmenoval Bagradas. „Co se tady stalo, Bagrade?“
„Vaše Veličenstvo!“ Bagradas zasalutoval. Byl to malý zavalitý chlapík kolem čtyřicítky, který vypadal a často se i choval spíš jako krejčí než voják. Krispos ale věděl, že to je jeden ze dvou nebo tří nejlepších šermířů v celé armádě. Přesto se mu teď třásly ruce. „Otec vaší ženy císařovny Dary byl unesen, nedokáži posoudit jestli maskovanými únosci nebo díky temné magii.“
„Že by Harvova magie dosáhla až do našeho tábora? Ať nad námi Phos drží svou ochranou ruku!“ Krispos se přežehnal slunečním znamením.
Stejně se zachoval i Bagradas. „Doufám, že ne, Vaše Veličenstvo, lépe řečeno, moc tomu nevěřím. Ráno jsme totiž našli strážného, který měl hlídku u Rhisoulphova stanu, v bezvědomí. Generál mohl být unesen pomocí magie, ale v takovém

případě by se únosce nemusel zabývat strážným před stanem. Spíš to vypadá na práci obyčejných mužů.“
„Argumentuješ jako kněz. který vykládá Phosovu svatou knihu,“ řekl pochvalně Krispos. Přes Bagradovu tvář přelétl široký potěšený úsměv. Krispos dodal, „zaveď mě ktomu strážnému.“
Bagradas ho vedl davem. Ani jeho důstojnická hodnost nestačila k tomu, aby si zjednal prostor. Teprve když Krispos zvýšil hlas, muži se rozestoupili. Bagradas řekl, „Vaše Veličenstvo, toto je vojín Nogeto, který minulou noc držel hlídku u stanu vznešeného Rhisoulpha.“
Nogeto se postavil do poněkud roztřeseného pozoru. „Řekni mi, co se minulou noc stalo, vojáku,“ řekl Krispos.
„Promiňte, Vaše Veličenstvo, ale každý se mě ptá na totéž a ať se propadnu, jestli to vím sám. Jednu chvíli jsem tu stál a příliš nedával pozor, prostě jako když je hodně pozdě a vy víte, že se stejně nic nestane. Jenže ono se stalo. Potom vím jen to, že jsem ležel na zemi a budila mě hlídka, která mě přišla vystřídat. A pan generál Rhisoulphos byl pryč.“
„Omráčil tě někdo?“
„Ne, Veličenstvo.“ Nogeto rozhodně zavrtěl hlavou. „Omráčený jsem už byl, takže vím jaké to je. Nic mě nebolí, jak by mělo. Připadá mi to, jako kdybych prostě usnul a potom se zase probudil. Jenže jsem nespal. Opravdu ne, proboha.“
Vojákovy oči se rozšířily strachem. Hlídka, která usnula na stráži, byla odměněna mečem a popravčím špalkem.
„Vždycky to byl dobrý voják, Vaše Veličenstvo,“ doplnil Bagradas. „Jinak by ani nebyl vybrán na hlídku u generálova stanu.“
„Je nějaký důvod si myslet, že jsi prostě neusnul, když jsi, jak sám říkáš, nedával příliš pozor?“ zeptal se Krispos přísně.
Nogeto odpověděl, „Veličenstvo, jestli vám to nějak pomůže, zrovna než jsem -“ Zkusil to jinak. „Prostě předtím než se mi stalo, co se mi stalo, měl jsem pocit - já nevím; měl jsem pocit, jako by mi na obličeji přistála pavučina. Zvedl jsem ruku, abych ji otřel, ale —já opravdu nevím.“
Krispos se podíval na Bagrada. „Nevymýšlí si to, Vaše Veličenstvo,“ řekl důstojník. „Řikal mi totéž, než jste přišel.“
„Jsi ochoten vypovídat před čarodějem, abychom zjistili, jestli mluvíš pravdu?“ zeptal se Krispos Nogeta. Strážný přikývl bez zaváhání. Krispos se obrátil zpět kBagradovi. „Nechte ho odvést k Trokoundovi. Pokud nelže -“ Krispos se křivě usmál. „- budeme se muset poohlédnout i po jiných vysvětleních.“
„Ano. Vaše Veličenstvo. Kdo mohl udělat něco tak podlého?“
„Možná nám Nogeto poskytne vodítko, když na něm Trokoundos zapracuje,“ odpověděl Krispos. „Každopádně musíme pokračovat v cestě. Bagrade, cítíte se schopný velet této jednotce, dokud se Rhisoulphos nevrátí, i kdyby ktomu už nemělo dojít?“
„Já, Vaše Veličenstvo? Jste příliš laskav.“ Bagradas usoudil, že se zachoval příliš skromně, protože rychle dodal, „pokud si myslíte, že velení zvládnu, bude mi ctí přijmout vaši nabídku.“
„Jsem si naprosto jistý, že si povedete skvěle, vznešený Bagrade. Dobrá, jsem rád, že aspoň tohle jsme vyřešili.“
Krispos se obrátil, aby odešel. Náhle se zarazil, jako kdyby ho ještě něco napadlo. „Bagrade, víte, že jsem se svým tchánem úzce spolupracoval. Pomáhal mi zařizovat jisté velice delikátní záležitosti v hlavním městě. Teď, když zmizel, si budu muset poradit sám. Mohl byste zařídit, aby každý dopis, který pro něho přijde, mi byl okamžitě předán, aniž by byl rozbalen?“
„Postarám se o to, Vaše Veličenstvo,“ slíbil Bagradas. Otočil se a s rukama založenýma v bok se podíval na hlouček mužů, kteří postávali kolem Rhisoulphova stanu. „Dejte si rozchod a začněte něco dělat, lenoši!“ zařval. „Dnes musíme jet dál, ať už tady pan generál je nebo není. Takže padejte, ať vás tady nevidím.“
Vojáci poslechli a rychle se rozcházeli za svými povinnostmi. Krispos si pro sebe přikývl; Rhisoulphos byl obezřetný voják, ale jednotka změnou velení neutrpí.
Armáda vyrazila o pár minut později, než by měla. ale zas ne o tolik, aby to znervóznilo zkušené poddůstojníky, kteří byli zodpovědní za organizaci svých oddílů. Krispos na Pokrokovi projížděl mezi jednotkami. Ať přijel kamkoliv, všude se mluvilo o Rhisoulphově zmizení. Někteří se domnívali, že Bagradas se svého velitele zbavil, jiní obviňovali magii; někteří podle očekávání měli mnohem jednodušší vysvětlení.
„Za pár dní bude zpátky, rozespalý a s rozepnutýma kalhotama,“ prohlásil jeden voják.
„Nech toho, Dertale, mluvíš o tom, co bys dělal ty, kdybys nosil jeho boty,“ odpověděl mu jeho kolega.
„Kdybych nosil jeho boty, tak teď bych je určitě neměl na nohou, jestli mi rozumíš,“ řekl Dertalos. Několik mužů se zasmálo.
Armáda postupovala pomalu kupředu. Kolem poledne dostal Krispos zprávu, že Nogeto mluvil pravdu. „Byl něčím omámen, chudák,“ řekl čaroděj.
„Velmi zvláštní,“ odpověděl Krispos. „Dobrá, ať se vrátí ke svým povinnostem.“
Daleko vepředu před císařskou armádou jeli zvědové. S nimi jezdili čarodějové, ne učedníci, kteří doprovázeli Krispovo poslední tažení na sever, ale mistři z Čarodějného kolegia. Pokud by past nedokázali objevit oni, nedokázal by to nikdo. Pokud by to nikdo nedokázal, do té pasti by se chytla celá jeho armáda, toho si byl Krispos zatraceně dobře vědom. A kdo by potom bránil město Videssos, jeho ženu, jeho dědice a druhého syna, který byl na cestě? Nikdo. Krispos to věděl moc dobře.
Čím dále na sever armáda postupovala, tím méně obdělávaných farem Krispos viděl. To ho trápilo. Na jaře bylo hned po sklizni nejvíce práce, muži s volskými spřeženími orali, seli a zavlažovali pole. Ale k čemu by to bylo, když se kdykoliv mohou vrátit nájezdníci? Mnoho malých farmářských vesniček zůstalo opuštěno, jejich bývalí obyvatelé se přesunuli do krajů, kde se cítili bezpečněji. Pokud se mu podaří Harva porazit, bylo Krispovi jasné, že bude muset opuštěné vesnice znovu zabydlet lidmi, kteří nahradí ty zabité nebo uprchlé. Jinak by se celý kraj časem proměnil v divočinu.
Jak se začaly na severním obzoru zvedat Paristrijské hory, začali se muži dívat s podezřením na každou skupinu křovisek, na každý lesík, který míjeli. Krispos si pamatoval stejný pocit z loňského léta, když se s armádou blížil k

Imbrosu: přemýšlení o tom, jak a kde Harvas udeří. Teď, když byl Imbros na dosah, se pocit vrátil dvakrát tak silný.
Asi dva dny cesty na jih od vyvražděného města ke Krispovi dojel cválající posel. Zasalutoval a oznámil, „Veličenstvo, jeden z čarodějů si myslí, že před námi něco cítí. Nedokáže říct co, ani si není jistý, že tam něco je, ale - možná má pravdu.“ Posel vypadal naštvaně, že musí vyřizovat takovou zprávu, která pravděpodobně bude pouze výplodem něčí přebujelé fantazie.
Krispos si ale nemohl dovolit takovou výstrahu opomenout. Celý čas doufal, že se mu podaří včas prohlédnout Harvovy úklady. Bylo by asi příliš chtít, aby mu Harvova armáda napochodovala až pod nos. Obrátil se k armádním hudebníkům. „Zahrajte Zaujmout bojové postavení a potom Zůstat na pozici. Uvidíme, co je před námi.“ Jakmile hudebníci zahráli a vojáci se začali přemisťovat, uvědomil si Krispos, že právě promarnil větší část dne, pokud čarodějové nenašli nic jiného než výplody něčí zjitřené fantazie. Ale pořád by to bylo lepší než ignorovat oprávněné varování a ohrozit celou armádu.
Popohnal Pokroka ostruhami a vyrazil kupředu. Brzy předhonil hlavní část armády. Ještě několik jezdců se k němu připojilo - sami čarodějové. Dobře věděli, co zastávka znamená. Ze sedla šedáka, který se pohyboval s taneční lehkostí, mu zamával Trokoundos. Krispos mu pozdrav oplatil.
Zamířil k hloučku zvědů a čarodějů. Pro jeho netrénované smysly byla krajina před nimi stejná jako ta, kterou až dosud projížděli: pole - většina z nich neobdělaná - přerušovaná remízky dubů, javorů, jihnu a jedlí. Na obloze se pohybovaly načechrané mraky, které na krajinu vrhaly stíny. Všechno vypadalo tak klidně a mírumilovně, že bylo jen těžko uvěřitelné, že by se tu mohla skrývat nějaká Harvova past.
„Co se děje?“" zeptal se Krispos.
Jeden z čarodějů, hubený mladík, jehož řídký vous stěží zakrýval uhrovitou pleť, se uklonil a řekl, „Vaše Veličenstvo, jmenuji se Zaidas. Cítím - nedá se říct, že něco špatného nebo dobrého, ale spíš - jak to říci? - nepřítomnost dobrého i špatného zároveň, což je poměrně neobvyklé.“ Nervózně si zamnul ruce a podíval se na nevinně vyhlížející krajinu před sebou.
„Pokud nic necítíš, kdo ví, co se tam skrývá? To mi chceš říct?“ zeptal se Krispos. Zaidas přikývl. Krispos se obrátil k ostatním čarodějům. „Cítíte také tuto nepřítomnosti“
„Ne, Vaše Veličenstvo,“ odpověděl jeden z nich. „Ale to neznamená, že tam není. I přes svoje mládí je Zaidas neobyčejně citlivý, což je důvod, proč jsme ho vzali s sebou. To, co vnímá nebo spíš nedokáže vnímat, může být skutečné.“ Zaidas zrudnul a věnoval svému kolegovi vděčný pohled.
Krispos se zarváni rozmrzele. „Může být mi nestačí. Nerad bych tady honil nějaké přeludy. Můžeme nějak zjistit, jak je to doopravdy?“
Trokoundos dorazil právě včas, aby se zúčastnil diskuze. „Zkusíme to. Je to tak bratři?“ Ostatní čarodějové přikývli.
Trokoundos pokračoval, „S boží pomocí se nám podaří Harva překvapit, protože si bude myslet, že jsme si ničeho nevšimli.“
Trokoundos byl schopný čaroděj, ale mizerný voják. „Pokud tam je, určitě pozná, že jsme si ho všimli,“ řekl Krispos. „Armáda nezaujímá bojové postavení, když jí přeběhne přes cestu nějaký králík. Potřebujeme ale zjistit, proti čemu stojíme.“
„Máte samozřejmě pravdu, Vaše Veličenstvo.“ Trokoundos zahanbeně zavrtěl hlavou a vrhnul se do technické debaty se svými kolegy, které Krispos přestal věnovat pozornost při čtvrté větě. Začínal mít strach, že stráví celé dopoledne dohadováním, když si Trokoundos uvědomil, že tam stále stojí. Čaroděj mu začal vysvětlovat, „Vaše Veličenstvo, existuje velké množství kouzel, která dokáží navodit iluzi normálnosti. Myslíme si, že jedno z nich je pravděpodobnější, protože Harvas při něm může použít k zesílení své moci lidskou oběť. Za předpokladu, že toto kouzlo opravdu Harvas použil, se ho teď pokusíme zlomit.“
„Udělejte to,“ řekl Krispos pouze. Jednat proti Harvovi aktivně a nečekat na jeho útok mu připadlo jako malé vítězství.
Čarodějové začali spolupracovat v dokonalé souhře jako skupinka vojáků, která bojuje mnoho let bok po boku.
Krispos pozoroval Trokounda, který si mastí, kterou mu obřadně podal jeho kolega, začernil oční víčka. „Kočičí žluč smíchaná se sádlem bílé slepice,“ vysvětloval Trokoundos. „Dává moc vidět to, co ostatní vidět nemohou.“
Zvedl světle zelený kámen a zlatou minci a dotkl se jimi navzájem. „Chrysolit a zlato s boží pomocí zahánějí přeludy a fantazie.“ Za ním stoupaly a klesaly hlasy ostatních čarodějů, jak někteří vzývali Phose a jiní odříkávali potřebné magické formule.
Čaroděj hodil na pánev se žhavým uhlím šedozelený list; obláček kouře, který se z pánve zvedl, voněl kupodivu sladce.
Trokoundos hodil do měděného hmoždíře malý, třpytivý kamínek a stříbrným kladívkem ho rozbil na prach. „Opál a vavřín ve spojení se správným kouzlem mohou učinit muže -pokud máte dostatek sil i celou armádu - neviditelným. Tak je zničíme a snimi zničíme i kouzlo.“ Poslední slovo Trokoundos vykřikl a pravou rukou ukázal na mírumilovnou krajinu před sebou.
Dlouhou chvíli se nedělo nic. Krispos sledoval Zaida, který pozoroval nezměněnou krajinu se stejně sklíčeným výrazem jako jeho kolegové. Ano, je velmi citlivý, pomyslel si Krispos - dokáže objevit i past, která neexistuje.
Náhle se vzduch zavlnil jako hladina mohutné řeky. Krispos zamrkal a protřel si oči. Trokoundos zvedl pěst a vítězně vykřikl. Zaidas vypadal jako člověk, který dostal milost ve chvíli, kdy už kat zvedal sekeru. A zatímco krajina na severu se nezměnila, když se obraz vyčistil, uviděli před sebou velkou armádu pěších válečníků rozestavenou přes cestu, z jedné strany chráněnou malým rybníkem, z druhé hájkem jabloní. Nebyli ani míli od nich.
Za Krispovými zády se rozezvučely trubky a píšťaly, zaduněly bubny. Císařští vojáci vykřikli. Tedy i oni už viděli nepřítele. Krispos čarodějům po vojensky zasalutoval. „Děkuji vám, vzácní pánové. Bez vás bychom narazili přímo do nich.“
V tu chvíli museli Harvovi muži pochopit, že byli odhaleni. I oni vykřikli, ale nebyl to disciplinovaný bojový pokřik

videsánských jednotek, ale divoký řev krvežíznivých bestií. Od jejich seker, přileb a kroužkových brnění se odráželo slunce, když vyrazili císařské armádě v ústrety.
Krispos se ještě jednou otočil k čarodějům. „Pánové, protože se chystá bitva, doporučoval bych vám vyklidit pole, abyste nebyli chyceni uprostřed mezi kladivem a kovadlinou.“ Taková možnost zřejmě některé čaroděje vůbec nenapadla. Nasedli na koně a muly a s obdivuhodnou rychlostí ujížděli pryč. Krispos také popohnal koně a zamířil tam, kde se uprostřed armády třepetala ve větříku císařská vlajka.
Mammianos ho přivítal zasalutováním a kyselým úsměvem. „Už jsem se bál, že budu muset začít bez vás,“ zabručel tlustý generál.
„Jsem rád, že si myslíš, že jsem k něčemu dobrý,“ odpověděl Krispos.
Mammianos znovu zabručel, ale usmál se. Řekl. „Ano, jste k něčemu dobrý, Vaše Veličenstvo. Teď se to ukázalo, když se před námi vyloupli ti mizerové. Kdybychom do nich bezstarostně narazili, zkazilo by nám to celý den.“
„I tak se to dá brát.“ Krispos se musel usmát Mammia-novu šibeničnímu humoru. Přejel očima po videsánské armádě. Přesně takhle to společně se svými generály naplánoval. V první linii a na obou křídlech kopiníci - někteří na koních v kroužkovém brnění - a za nimi lučištníci, připravení střílet nad jejich hlavami do řad nepřátel. Uprostřed stála halogajská císařská garda.
Gardisté to nevěděli, ale videsánské jednotky po obou jejich stranách měli příkaz vrhnout se na ně, pokud by se rozhodli přejít na Harvovu stranu. Mohlo by to zachránit císařskou armádu, ale Krispos věděl, že jeho to nezachrání. Vytáhl šavli a zamračil se na blížící se nepřátelskou armádu.
Mammianos vydal povely hudebníkům. Záhy se rozezvučela nová melodie. Jezdci na obou křídlech vyrazili kupředu ve snaze napadnout Harvovy žoldáky z. boku. Krispos se znovu zamračil, protože až teď si uvědomil, že proti němu stoji opravdu velká armáda. „Má více mužu, než jsme čekali,“ řekl Mammianovi.
„To opravdu má.“' souhlasil zachmuřeně Mammianos. „Severané museli začít opouštět Halogaland už ve chvíli, kdy Harvas obsadil Kubrat. Z jejich pohledu to musí být velmi pohostinná země.“
„Přesně tak.“ Krispa napadla stejná myšlenka. Strávil několik let na sever od Paristrijských hor jako chlapec, když kubratští jezdci odvedli do zajetí celou jejich vesnici. V jeho vzpomínkách byl Kubrat ponurý a studený Pokud pro Halogai představoval pohostinnou zemi, nedokázal si představit, jak to vypadá v Halogalandu.
Brzy se ale přestal zabývat Halogalandem a obrátil svou pozornost k Halogai, kteří stáli před ním na bitevním poli. Harvovi muži bojovali se stejnou lhostejností k zraněním svým i svých protivníků -jako severané, kteří sloužili Videssosu. Když se rozháněli svými smrtícími sekerami, používali jméno svého krutého náčelníka jako bojový pokřik. I císařští vojáci křičeli. Pokřik, který Krispos slyšel nejčastěji, bylo voláni po odplatě: „Imbros!“ Přední linie obou armád se srazily s ohlušujícím třeskem. Po několika okamžicích boje se i nezkušení muži, kteří ještě nezažili krvavé šílenství války, mohli považovat za veterány. Boj se severany začal.
Támhle kopiník probodl Halogu, jako kdyby si ho chtěl opéci nad nějakým velkým ohněm. O kousek dál se jiný Haloga zhroutil zemi, když dobře mířený šíp našel mezeni mezi horním okrajem jeho štítu a helmou. Ale Harvovi muži rány rozdávali, stejně jako přijímali. Tady sekerník srazil k zemi nejdříve koně a hned po něm i jezdce a zalil své přátele i protivníky krví. Jiný severan, sám krvácející z mnoha zranění, ještě stačil srazit ze sedla videsánského jezdce a probodnout ho, než sám zemřel.
Před Krispem bojovali pěšáci proti pěšákům. Halogai proti Halogai. Válečníci, kteří následovali Harva, se střetli s těmi, kteří složili přísahu věrnosti videsánskemu Autokratovi Stejně jako v každé bratrovražedné bitvě, i zde byl boj nejkrutější a nejzuřivější. Halogai se napřahovali a sekali a znovu napřahovali a nepřestávali své protivníky proklínat za to, že se přidali na špatnou stranu. Někdy byla nenávist tak silná, že nepřátelé zahazovali zbraně a štíty a bojovali holýma rukama.
Severané, kteří byli ve udesánském žoldu, ani jednou nezakolísali; Krispos se zastydět že o nich pochyboval. Protože přísahali věrnost, bojovali a umírali kvůli zemi. která jim nepatřila, s odvahou, s jakou se mohl srovnávat jen málokterý rodilý Videsánec.
„Jak si stojíme?“ zavolal Krispos na Mammiana. „Držíme se,“ zavolal generál zpátky. „Když nic jiného, je to víc než dokázali Agapetos a Mavros - ať odpočívají v pokoji. Pokud čarodějové dokáží zadržet Harva, aby mohly rozhodovat jenom konvenční zbraně, mohli bychom nakonec i oslavovat.“
Většina čarodějů se shromáždila za císařskou linií, kousek od místa, kde v sedle Pokroka seděl Krispos. Shlukli se kolem mladého Zaida; pokud některý z nich dokáže vycítit Harvův příští tah, bude to jedině on. Krispos doufal, že jeho hubená ramínka takovou tíhu zodpovědnosti unesou.
Sotva ta myšlenka probleskla Krispovi hlavou, Zaidas sebou trhnul. Začal rychle mluvit ke svým kolegům, kteří okamžitě začali jednat. Krispos brzy zjistil na vlastní kůži, co se děje. Začala ho strašně a nesnesitelně svědit kůže. Každý muž, který oblékal brnění, to znal - jakmile se zpotí, začne ho svrbět kůže a nemůže se poškrábat. Než z toho zešílet je lepší naučit se to ignorovat. Tohle svrbění však ignorovat nešlo: Krispos měl pocit, jako by mu po celém těle lezli švábi. Začal se škrábat i přes pozlacenou kroužkovou košili.
A nebyl sám. Podél celé bitevní linie se videsánští muži začali drbat a škrábat a úplně zapomněli na nepřítele před sebou. Harvovi muži postiženi nebyli. Během mrknutí oka bylo pobito množství císařských vojáků, kteří ke své obraně nedokázali ani pozvednout zbraň. Videsánské řady zakolísaly.
Krispovi přeběhl po zádech mráz. který na chvíli přebil i svrbění kůže. Pokud to bude pokračovat, jeho armáda se může rozpadnout na kusy. Když už měl prsty rozškrábané do krve, otočil hlavu směrem ke skupince čarodějů. Pod vedením Trokounda zběsile zaříkávali. Ti, kteří se na zlomení Harvova kouzla nepodíleli, se škrábali stejně urputně jako kdokoliv jiný. Ti. kteří odříkávali kouzlo, ale museli dělat i patřičná gesta rukama; sebeovládání, které k tomu bylo potřebné, by jim mohl závidět i Pyrrhos.

Najednou, jako když spadne padací mříž. svěděni přestalo. Císařští vojáci se opět chopili svých zbraní a vrhli se na Halogai, kteří s vědomím, že se soupeř nemůže bránit, hluboko pronikli do videsánských řad.
„Slava mágům z Čarodějného kolegia!“ vykřikl Krispos. Vojáci se k jeho pokřiku přidali, takže mohutně zazněl nad bitevním polem. Z druhé strany mu odpověděl jiný výkřik, plný nenávisti, vzteku a zklamání, který na chvíli přehlušil všechny ostatní. Krispos pochopil, že to byl hlas člověka - pokud to ještě byl člověk - který chtěl vládnout Videssosu. Zachvěl se hrůzou.
Harvovi seveřané byli chvíli zmateni neúspěchem náčelníkovy magie Ale i bez ní to byli krutí a stateční válečníci zvyklí porážet své nepřátele v boji: nechtěli připustit, že by mohli být právě teď a tady rukama Vidcsánců poraženi. Takže bojovali bez milosti dál.
Videsánci byli ze začátku boje mnohem váhavější. Někteří měli s Harvovou magií zkušenosti už z předchozích tažení. Všichni o ní slyšeli a vypravěči takových příběhu rádi zveličují. Teprve teď viděli, teprve začínali věřit, že jejich čarodějové dokáží Harvovi vzdorovat a že výsledek bitvy je tím pádem pouze na nich. Boj proti normálním smrtelným nepřátelům byl pro ne snesitelný. Zaútočili proti Halogai s posílenou morálkou
Krispos si uvědomil, že Gnatios opravdu prokázal císařství velkou službu, když objevil Harvovu totožnost. V patriarchově zájmu doufal, že jeho odpověď Rhisoulphov i bude zamítavá. Pokud ne, tvrdě za to zaplatí, bez ohledu na jeho přínos v boji proti Harvovi.
Obnovený útok Harvových mužů ho vytrhl z přemýšlení a vrátil ho do přítomnosti. Halogai byli nelidsky vytrvalí, silni a neústupní jako videsánští váleční koně. Při boji řvali, oči široce rozevřené a tváře zbarvené do fialová. Podle výrazu jejich tváří byla většina z nich opilá.
Císařská garda se s nimi srazila tělo na tělo a nedovolila jim postoupit ani o krok. Když jeden gardista padl, jiný ihned nastoupil na jeho místo. Mezi Krispem a nepřátelskou armádou stálo už mnohem méně řad, než když bitva začala.
Nářek raněných začal na obou stranách přehlušovat bojové pokřiky. Někteří muži se odplazili z boje, podpírající jeden druhého a zatínající zuby, aby nemuseli křičet bolestí. Některé odtáhli jejich kamarádi, někdy i proto, aby jim nepřekáželi v dalším boji. Léčitelé s tvářemi zešedlými únavou se snažili pomoci těm nejhůře zasaženým. Nikdo se nestaral o koně, i když jejich nářek byl ještě žalostnější než lidský.
Náhle si Krispos překvapeně uvědomil, jak se prodloužil jeho stín. Podíval se na slunce. Bylo už nízko nad západním obzorem. Bitva přesto pokračovala, stále dokonale vyrovnaná. Přestože se blížila noc, žádná strana nejevila známky ochoty se stáhnout. Krispos si představil, jak bitva končí soubojem posledního živého Videsánce proti jeho halogajskému protivníkovi.
Najednou znovu ožili čarodějové. Krispos se zachmuřil. Harvas Černý plášť měl vlastní představil, jak by tato bitva měla skončit, a dostatek síly a vůle, aby svou představil uskutečnil. Na krátkou chvíli svět kolem Krispa potemněl, jako kdyby noc už začala. Protřel si oči a nebyl jediný Videsánec, který měl stejný problém. Najednou se vzduch zase vyčistil. Harvas znovu vztekle a nenávistně vykřikl.
Ke Krispovi přišel Trokoundos. Čaroděj vypadal unaveně jako kněz léčitel, ale v jeho očích zářil vítězný pohled. „Vaše Veličenstvo, pokusil se na nás přivolat noc a temnotu. Tentokrát nám nedalo takovou práci ho zastavil, protože existuje pouze jediná možnost, jak takové kouzlo vyvolat. Naše společná síla stačila k jeho odvrácení.“
To znamenalo, že moc nejlepších mágů Čarodějného kolegia se dohromady více méně vyrovnala moci Harva Černého pláště samotného. Na jednu stranu to byla dobrá zpráva: Krispos se obával, že Harvovi se nemůže postavit nikdo. Na druhou stranu to bylo samo o sobě dost děsivé, protože to dobře ilustrovalo, jakou moc Harvas získal během dlouhých let služby Skotovi.
Harvas znovu vykřikl, tentokrát to znělo jako rozkaz. Co nedokázala jeho temná magie, mohly ještě zvládnout sekery jeho přívrženců. Halogai se z posledních sil pokusili prolomit řady videsánské armády. „Klid. chlapi, hlavně klid!“ křičeli důstojníci zjednoho konce bitevní linie na druhý. To by se mohlo stát heslem Videsánského císařství, pomyslel si Krispos. Seveřané mohli řádit jako moře; stejně jako o vlnolamy hlavního města se i o císařskou armádu jejich vlny tříštily.
Tříštily, i když ten nápor udržela jen stěží. Když začal tlak Harvovy armády polevovat, šťouchl Mammianos loktem do Krispa. „Teď je řada na nás.“
Krispos se podíval znovu na západ. Slunce už zmizelo za obzorem: obloha na západním horizontem byla rudá jako krev, která potřísnila bitevní pole. V houstnoucím šeru se začínaly objevoval první hvězdy. „Ano.“ řekl Krispos. „Vší silou.“ Otočil se k hudebníkům. „Zahrajte povel k útoku.“
Nad bitevním polem se rozezněla jasna a naléhavá melodie. Krispos zvedl svou šavli vysoko nad hlavu. .Jdeme na to!“ vykřikl. „Necháme se zahanbit bandou barbarů, kteří bojují opěšalí, protože neumí jezdit na koni?“
„Ne!“ zařval každý videsánský voják, který ho slyšel. „Tak jim ukážeme, co umíme!“
Císařská armáda zahučela jako mořský příboj a vrhla se proti Harvovým mužům. Několik minul Halogai zoufale a úspěšně vzdorovali. jako císařští chvíli před tím. Potom se na videsánském levém křídle oddíl kopiníků probil halogajskými řadami a ocitl se v jejich týle. Za nimi následovali další, s vítězným pokřikem na rtech. Obklíčeni ze dvou stran nemohli Halogai nápor Videsáncu dlouho vydržet. Jejich řady se rozpadly a muži začali prchat na sever.
Krispos nasadil Pokrokoví ostruhy. Velký hnědý valach zafrkal a začal se tlačit dopředu prořídlými řadami císařské gardy. Krispos měl daleko do nadšeného válečníka; viděl válku už jako malý chlapec a z pozice farmáře. Ale teď chtěl i on zasadit několik ran nájezdníkům, kteří Videssosu způsobili takové škody.
Jeho gardisté začali křičet a snažili se zachytit Pokrokovu uzdu, aby ho zastavili. Krispos znovu koně popohnal, tentokrát ještě silněji. Z ničeho nic mezi ním a nepřítelem nikdo nestál. Pokrok vyrazil za prchajícími Harvovými muži. Když v idesánští jezdci viděli Krispa, jak vyráží do boje. ještě víc se rozjásali.
Seveřan se otočil, aby se bránil. Kroužková košile mu sahala až ke kolenům a v ruce držel osekaný a otlučený malý

kulatý dřevěný štít. Na hlavě neměl helmu; pokud ji vubec někdy měl, zřejmě ji ztratil v bitvě. Ale stále měl ještě sekeru, která byla potřísněna zaschlou i čerstvou krví. Sekl po Pokrokových předních nohou.'
Byl příliš rychlý a minul. Krispos po něm sekl, ale také minul. Pokrok ho mezitím odnášel dál. takže se Krispos nikdy nedozvěděl, jestli seveřan uprchl, nebo byl zabit dalšími jezdci. V bitvě, jak už Krispos stačil zjistit, to tak chodilo.
Pokrok brzy dohonil dalšího nepřítele. Ten se neotočil. Ztěžka utíkal severním směrem a myslel zřejmě pouze na útěk. Krispos se zamění na mezeru mezi přilbou a nákrčníkem brnění, širokou jako jeho dlaň. Udeřil vší silou. Jeho šavle narazila na kov. Náraz ho málem srazil ze sedla. Haloga zavrávoral, ale nespadl a běžel dál.
Krispos přitáhl koni otěže. Dokonce i těch několik ran v nej probudilo bojovou vášeň. Ještě že jako mladík ignoroval naléhání ostatních a odmítl se stát vojákem. Kdyby se dal na vojenskou kariéru, nejspíš by už dávno byl potravou pro mrchožrouty.
Před ním se skupina Halogai zastavila a připravila se krýt záda svým ustupujícím kamarádům. Na obloze už nesvítila jenom večerka; tma rychle houstla. V takové temnotě se dalo vítězství lehce ztratit „. a Krispos by spíš šlápl na škorpiona, než by našel dalšího Halogu, se kterým by mohl bojovat. Rozhlédl se, jestli někde neuvidí posla, ale žádného samozřejmě nenašel. To mám za ta, že jsem vyrazil sám bez lidí, které potřebuji, pomyslel si provinile.
Právě v tu chvíli se rozezvučela nová melodie, hlasitá a srozumitelná: Zůstat na pozici. S úlevou si oddechl. Mammianos měl stejný nápad. Videsánští vojáci si konečně mohli oddechnout, sundat si přilby a setřít si z čela pot. Ti, kteří měli to štěstí a zůstali nezranění, si začali nadšeně vykládat, jaká to byla skvělá bitva.
Před Krispem se objevil Haloga, Krispos sebou trhnul a zvedl šavli, když v tom si uvědomil, že muž před ním má na sobě uniformu císařské gardy. Geirrod se na něho vyčítavě podíval. „Veličenstvo, neměl jste nás opouštět. Naší povinností je zajistit vám bezpečí.“
„Já vím, Geirrode. Odpustíš mi, když uznám, že jsem udělal chybu?“
Geirrod jenom zamrkal: nečekal tak rychlou kapitulaci. „Ano,“ řekl, „vidím, že muž ve vás byl na chvíli silnější než císař. To není špatné.“ Zasalutoval a odešel. Ale Krispos věděl, že udělal chybu. Nejdřív měl myslet jako Autokrat a teprve potom jako muž. Pokud přijde kvůli takové nerozvážnosti o život, bude trpět mnohem více lidí. Dostal pořádnou lekci. Doufal, že jednoho dne už takových lekcí nebude třeba.
Večer se v táboře oslavovalo i přes nepřestávající výkřiky a sténání raněných. Vojáci byli vítězstvím stejně nadšení jako Krispos. pravděpodobně i ze stejného důvodu: někde v hloubi duše až dosud nevěřili, že je možné Harva porazit. Když se jim to teď podařilo, příště už to bude snazší.
„Bude se oslavovati“ vykřikl Krispos, takže jásot se zdvojnásobil. Rychle byl přiveden a poražen dobytek, který tak svou krev přidal ke krvi prolité v bitvě. Za chvíli si snad každý voják opékal nad ohněm obrovský kus hovězího Krispovi se z té vůně začaly sbíhat sliny, což mu připomnělo, že od rána nic nejedl. Postavil se do fronty, aby získal kus masa i pro sebe.
Jakmile se najedl, sešel se se svými generály. Někteří z nich měli muže, které chtěli povýšit za jejich statečnost na bitevním poli. „Uděláme to hněd,“ navrhnul Krispos. „Teď mají všichni tu správnou náladu.“
Hudebníci zahráli Nástup. Vojáci se seřadili kolem císařského stanu. Krispos vyvolával jedno jméno po druhém. Když vojáci předstupovali, jejich velitelé oznamovali, za co jsou odměňováni. Ostatní vojáci tleskali a provolávali povyšovaným slávu.
„Kdo je další?“ zeptal se Krispos šeptem.
„Četař Inkitatos,“ odpověděl také tiše Mammianos.
„Četař Inkitatos!“ zavolal Krispos tak hlasitě, jak jen dokázal, a potom ještě jednou. „Četař Inkitatos!“
Inkitatos si prorazil cestu davem vojáků a vystoupil na pódium mezi Krispa a Mammiana. Mammianos oznámil poslouchajícím vojákům důvod povýšení, „Statečný a skvěle vycvičený kůň četaře Lnkitata vyrazil svými kopyty čtyřem seveřanům mozek z hlavy.“
„Slava!“ křičeli vojáci.
„Četaři Inkitate. je mi ctí povýšit tě na poručíka.“ prohlásil Krispos. Vojáci znovu zajásali. Se smíchem Krispos dodal. „a tvého koně povyšuji také.“ Zástup vojáku se rozesmál a nebyl k utišení.
„Když je povýšen, dostanu jeho důstojnický žold?“ zeptal se Inkitatos s přízvukem a pohotovostí rodilého Vidcsánce z hlavního města.
Krispos se rozesmál nahlas. „Zasloužil sis ho.“ Obrátil se k armádnímu písaři, který povýšení zaznamenával. „Zapiš, že Inkitatos bude dostávat plat poručíka za sebe i za svého koně.“ Písaři zmizel pobavený úsměv z tváře, když si uvědomil, že to Krispos myslí vážně. Při psaní nepřestával kroutit hlavou.
Už musela být skoro půlnoc, když Krispos povýšil posledního vojáka. V té době už dav kolem císařského stanu značné prořídl. Krispos záviděl vojákům, kteří se mohli sebrat a jít na kutě kdykoliv, když je přemohla únava. On musel stát na pódiu, dokud celý ceremoniál neskončil. Když se konečně dostal do postele, usnul, jako když ho do vody hodí.
Svítání přišlo příliš brzy. Krispa pálily oči a bolela hlava. Věděl, že by měl nedočkavě vyrazit za Harvem, ale nezmohl se na nic jiného než zívnutí. Zívat nepřestal, ani když vyšel ze stanu na snídani.
Když armáda vyrazila, pochodovali jako předvoj lučištníci připravení znepokojovat ustupující Harvovy muže. S nimi jeli i čarodějové se Zaidem v čele. Harvas za sebou mohl zanechat spoustu magických pastí, aby videsánskou armádu zpomalil nebo zničil. Krispos se nejvíc obával toho, že se nájezdníci stáhnou do Imbrosu, aby čelili obléhání. Harvas by tak získal dostatek času a kdo ví, jakou čertovinu by byl schopen vymyslet?
Armáda se opravdu několikrát zdržela. Halogajský zadní voj se dvakrát zastavil a bojoval. Své životy prodávali stejně draho jako Videsánci, kdyby chránili své krajany. Císařskou armádu ale nezastavili.
Imbros byl už skoro na dohled, když před nimi náhle vyrostla zeď temnoty vysoká jako dva dospělí muži. Zaidas dal znamení, aby všichni zastavili. Vojáci rádi zůstali stát. Nikdo nevěděl, jestli je zeď nebezpečná, a nikdo nechtěl byl tim.

kdo by to měl zjistit.
Čarodějové se začali radit. Trokoundos vyslal proti temné zdi kouzlo. Zed jeho kouzlo pohltila a vubec se nezměnila. Trokoundos zaklel. Zkusil jiné kouzlo. Zeď ho pohltila úplně stejně jako to předchozí. Trokoundos zaklel hlasitěji. Třetí pokus nebyl o nic úspěšnější. To. co potom Trokoundos řekl. bylo tak drsné, že to samo o sobě mohlo zeď prorazit.
„Co teď?“ zeptal se Krispos. „Zůstaneme tady stát navždy?“ Zeď se táhla od západu na východ tak daleko, kam až Krispos dohlédl.
„To tedy ne!“ Trokoundův výraz byl hrozivý stejně jako překážka, kterou Harvas císařské armádě postavil do cesty. „Když se znenadání objeví něco tak mocného, většinou je za tím nějaký fígl.“ Zarazil se, jako kdyby si teprve zpětně uvědomil význam vlastních slov. Potom s nataženou pravou rukou vykročil k temné zdi a dotkl sejí.
Ostatní mágové a Krispos, kteří nečekali, že by něco takového udělal, poplašeně vykřikli. Zaidas se natáhl, aby Trokounda stáhl zpět, ale nestihl to. Zablesklo se a Trokounda zahalil oblak dýmu. Když se rozplynul, společně s ním zmizela i zeď. Čaroději se nic nestalo.
„Čekal jsem něco takového,“ řekl potěšené. „Byl to jenom klam, který nás měl donutit zůstat tady stát, dokud nás to nepřestane bavit.“
„To, co jsi udělal, bylo velmi odvážné a velmi hloupé,“ řekl Krispos. „Už to prosím nedělej - myslel jsem, že to bude tvoje smrt.“
„Jsem živý a naše cesta je volná,“ odpověděl Trokoundos. Proti tomu Krispos nemohl nic říct. Dal pokyn hudebníkům. Jejich trubky a bubny zahrály povel Kupředu. Armáda se pohnula.
Díky zadnímu voji a magické iluzi se Harvovi podařilo zvětšit náskok před pronásledovateli. Když se pozdě odpoledne objevil na obzoru Imbros, blížil se Krispos k městu s obavami, že Harvas využil náskoku a opevnil se uvnitř.
Ale Imbros byl prázdný, obklopen pouze lesem dřevěných kůlů. Přes zimu z nich většina těl spadla; kosti se bělaly v trávě. Přesto tu a tam zůstalo na kůlu seschlé tělo jako děsivé přivítání.
Vojáci si mezi sebou tiše povídali, když se armáda na noc utábořila nedaleko od města. Slyšeli o Harvově krutosti, ale pouze malá část z nich měla příležitost seznámit se s ní na vlastní oči. Děsivým příběhům se zdráhali věřit. Teď však sami viděli, že tyto příběhy nelhaly.
Do Krispova stanu nakoukl gardista. „Chce vás vidět generál Bagradas, Vaše Veličenstvo.“
„Ať jde dál.“ Krispos si strčil do pusy zbytek chleba se sýrem a zapil sousto vínem. Pokynul Bagradovi, aby se posadil do křesla. „Co pro vás mohu udělat, vzácný pane? Svou - nebo spíše Rhisoulphovu - jednotku jste v boji vedl velice statečně.“
„Děkuji vám, Vaše Veličenstvo. Dělal jsem, co bylo v mých silách. Chtěl bych se vám ale omluvit. Když bitva skončila, našel jsem dva dopisy, které přišly pro Rhisoulpha, a úplně jsem zapomněl, že jste je chtěl vidět.“
„To jsem chtěl,“ přikývl Krispos. „No, nic se nestalo, vzácný pane. Můžete mi je dát?“
„Tady jsou, Vaše Veličenstvo.“ Bagradas smutně zavrtěl hlavou. „Přál bych si, aby Rhisoulphos mohl včera vidět svoje muže v boji. Byl by na ně hrdý. Mnozí z nich používali jeho jméno jako válečný pokřik, protože si myslí, že Harvas se ho tak bál, že ho nechal odstranit. Jeho zmizení bylo velmi nepříjemné a zvláštní.“
„Ano, to bylo.“ Krispův hlas byl neurčitý. Jeden z dopisů pro Rhisoulpha byl od patriarchy Gnatia. Na ten Krispos čekal. Druhý ho však naprosto nepříjemně překvapil. Jeho pisatelem byla Dara.
Počkal, než Bagradas zasalutoval a odešel, potom se posadil a dlouhou dobu přemýšlel, který ze dvou dopisů má otevřít dříve. Ekumenického patriarchu opakovaně varoval před další zradou, přesto mu bylo jasné, že Gnatios může být nepoučitelný. Ale Dara ... Od chvíle, kdy usedl na trůn, na ni spoléhal a ona mu nedala jediný důvod, který by jeho důvěru zpochybnil. Co však znamená jejich relativně krátký vztah oproti její lásce k otci?
Zjistil, že to nechce vědět, alespoň ne hned. Odložil její dopis stranou a rozlomil pečeť dopisu od Gnatia. Pečeť byla mohutná, jako kdyby dopis přišel přímo z císařského kancléřství. Když ho nakonec rozbalil, sklonil se k lampě a pozorně četl:
„Ekumenický patriarcha Videssosu zdraví mocného a vznešeného pana Rhisoulpha. Jak jistě víte, stal jsem se terčem mnoha urážek od toho farmáře, jehož existence v současné době znesvěcuje císařský majestát. Odjakživa jsem věřil, že pouze rozený šlechtic vědomý si své vlastní vznešenosti může vládnout státu, aniž by cítil neustálou potřebu vměšovat se do záležitostí církve. Proto, vznešený pane, buďte pevně ujištěn, že pokud se Krispovi stane nějaká nehoda, bez ohledu na to zda přirozená nebo někým připravená, bude mi ctí prohlásit vás v Nejvyšším chrámu novým Autokratem.“
Krispos odhodil dopis stranou. Gnatios prostě takové příležitosti ke zradě nemohl odolat, stejně jako tlouštík cukroví. Zatímco tlusťoch je po sladkostech o něco těžší, Gnatios bude brzy lehčí - a to o hlavu, slíbil si Krispos. Znovu už patriarchovi odpustit nemůže.
A co jeho žena? Co má udělat s ní, pokud zjistí, že se zúčastnila spiknutí proti němu? Složil hlavu do dlaní - neměl vůbec představu, co by měl udělat. Nakonec se donutil otevřít její dopis. Okamžitě poznal Darino úhledné písmo.
„Dara zdraví svého otce. Kéž tě Phos ochrání ve všech těch bitvách a kéž dopřeje Krispovi vítězství. Cítím se dobře, i když se už skoro nemůžu hýbat. Porodní bába tvrdí, že druhý porod je jednodušší než první. Prosím Phose, aby měla pravdu. Phostis má další zoubek a už dokáže docela srozumitelně říkat máma. Přála bych si, abyste ho s Krispem mohli vidět. Pozdravuj Krispa a řekni mu, že jemu napíšu zítra. Dávej na sebe pozor. Tvá milující dcera.“
Krispos sbalil dopis a styděl se za své obavy. Ale Autokrat se brzy naučí být podezřívavý. Kdyby nebyl, neobjevil by Rhisoulphovo spiknutí, dokud by nebylo pozdě. Přesto měl špatné svědomí, že podezříval svou ženu jen proto, že napsala svému otci nevinný přátelský dopis.
Blázne, řekl si Krispos pro sebe, byl bys radši, kdyby se ukázalo, že je vinná?
Vyšel ven ze stanu. Halogajské stráže se postavily do pozoru. „Jdu do Mammianova stanu.“ oznámil jim Krispos.

Gardisté přikývli a zasalutovali.
Manimianovu stráž tvořili Videsánci. I oni zasalutovali. když k nim Krispos přišel. „Rád bych mluvil s vašim pánem.“ řekl. Jeden voják ze stráže zmizel ve stanu a za chvilku byl zpátky a držel stanovou plachtu, aby Krispos mohl vejít.
Mammianos držel v jedné ruce kuřecí stehno ave druhé pohár vína. Stehnem ukázal na mísu, která stála na zemi před ním. „Jejich tam ještě spousta. Vaše Veličenstvo. Nabídněte si.“
„Možná později.“ odpověděl Krispos. „Nejdřív bych chtěl znát poslední informace o Harvových pohybech.“
„Ani ne před čtvrt hodinu jsem mluvil s několika zvědy.“ Mammianos se odmlčel, aby si mohl ukousnout další sousto masa. „Harvova armáda zmizela v lesích, které se táhnou od Imbrosu na sever. Podle všeho pořád ustupují. Hlídka měla s sebou toho Zaida, takže nepočítám, že by se Harvovi podařilo je překvapit jako chudáka Mavra.“
„Pokud se nezačali opevňovat v lese, znamená to, že budou muset jít celou cestu zpátky až k horskému průsmyku?“
„Myslím, že ano.“ Mammianos se znovu odmlčel, ale tentokrát jen aby přemýšlel. „Kromě těchto lesu není mezi Imbrosem a horami jediné místo, na kterém bych chtěl bojovat s pěšák proti jezdcům.“
„To je dobře.“ řekl Krispos. „Rozhodl jsem se zanechat armádu v tvých rukou - možná na týden, možná o něco déle. Musím se co nejrychleji vrátit do Videssosu; objevil jsem spiknutí.“
Příliš pozdě ho napadlo, jestli i Mammianos náhodou nepatří ke spiklencům. Kdyby tomu tak bylo, po jeho návratu by už armáda nemusela být jeho. Ale tlustý generál měl určitě nespočet příležitostí ho zradit a žádnou nevyužil. Teď jenom vážně přikývl a řekl. „Gnatios se rozhodl, že se nespokojí s rolí patriarchy? Nebo je to zase někdo jiný?“
„Ne, je to Gnatios.“ odpověděl Krispos. Znovu o Mammianovi zapochyboval, ale jenom na chvíli. Generál nemusel nic vědět, stačil mu zdravý cit pro politiku, který u něj Krispos oceňoval.
Mammianos vzdychl. „Gnatios je stejný jako Petronas: myslí si. že je chytřejší než všichni ostatní. Půjde konečně pod sekeru?“
„Ano,“ řekl Krispos. „Už se z toho několikrát vykroutil, ale pokaždé si to znovu zasloužil. Pojedu do města a budu měnit koně na kurýrních stanicích, takže to s ním budu moci vyřídit dřív, než vůbec zjistí, že jsem přijel. Mezitím bych chtěl, abys táhl dál. Pokud Harvas ustoupí na druhou stranu hor, nesnaž se probít za ním do Kubratu. Víš, jak to tam skončilo. Ale nesmíš ho ani nechat projít zpátky na naše území. S armádou a čaroději, které máš, by to neměl být problém.“
„Určitě ne. Vaše Veličenstvo,“, souhlasil Mammianos. „ale je to dost drahý způsob, jak se ho zbavit, jestli dovolíte.“
„Já vím.“* řekl Krispos. „Mám už něco v plánu, ale musím si to ještě promyslet. Promluvíme si o tom, až se vrátím.“
„Jak si přejete, Vaše Veličenstvo.“ Mammianos odhodil holou kost. „Neochutnáte teď kousek kuřátka? Tohle bílé víno se k němu výtečně hodí. Přeci nevyrazíte s prázdným žaludkem.“
-To tedy ne.“ Krispos se s Mammianem najedl a napil. S pusou plnou masa řekl, „Zůstanu tady ještě přes noc. V té tmě bych stejně nikam nedojel.“
„Pravda, pravda. Pokud už nebudete, dojím to za vás. Díky.“ S Krispovou zanedbatelnou pomocí spořádal Mammianos celé kuře. Povzdechl si. „.Ještě bych si něco dal.“
„Závidím ti tvoji chuť k jídlu,“ řekl Krispos.
Mammianos se chraplavě zasmál. „Stárnu, Vaše Veličenstvo. Chuť k jídlu funguje stejně, jako když jsem byl mladý, možná ještě lépe. To se nedá říct ovšem. Bohužel jsem si nemohl vybírat.“
Krispos se vrátil do svého stanu o pár minut později. „Probuďte mě jakmile vyjde slunce,“ řekl hlídce. „Řekněte těm, co vás budou střídat, aby mi osedlali Pokroka.“
„Zařídíme to, Vaše Veličenstvo.“ slíbili gardisté.
Všechno bylo v pořádku, ale když Krispos ráno nasedl na koně, zjistil, že na něho čeká velitel zvědu Sarkis a skupina jeho mužu. všichni v sedlech. „Radši pojedeme do města s vámi. Vaše Veličenstvo.“
Krispos se naštvaně zeptal. „proboha. Sarku, copak nemůžu udělat něco potají?“
„Ne, pokud se tím vystavujete nebezpečí,“ odpověděl Sarkis pevně. Jeho muži přikývli, Krispos se nepřestal tvářit naštvaně, ale ničemu to nepomohlo. Popohnal Pokroka. rychle přešel do klusu a potom do cvalu. Koně zvědů nevypadali na první pohled nijak extra, ale dokázali s ním držet krok.
Každých pár hodin měnil Krispos a jeho nezvaní společníci koně na kurýrních stanicích Záda a zadek přestal cítit už v poledne prvního dne v sedle - ujíždět plnou rychlosti od svítání do soumraku bylo něco jiného než se loudat s císařskou armádou. Ale míle ubíhaly.
V noci Krispos spal jako zabitý. Správce kurýrní stanice s ním ráno musel třást, aby ho v zbudil. Krispos se rozmrzele vyhrabal zpod přikrývky, ale dokázal ze sebe dostat, „Díky, že jste se nezatěžovali s mou císařskou důstojností.“
Jeden z kurýrů se zašklebil. „Veličenstvo, teď jste cítit mnohem víc jako kůň než jako Autokrat.“
„Ani jsem si nevšiml,“ řekl Krispos: po celodenním kontaktu s koňmi už jeho nos na jejich pach nereagoval. „To není špatná vůně.“ Strávil několik let ve stájích, nejdříve u Iakovitze. potom u Petrona
Když Krispos nasedl na koně, byli Sarkis a ostatní zvědové připraveni vyrazit. Krispos se zamračil, když viděl, jak jsou svěží. Jeho vlastní zadek bolestivě protestoval, když se posadil do sedla. Snažil se to ignorovat, ale moc se mu to nedařilo.
Vítr mu vháněl slzy do čí, ale jel dál. Jeden z koní mu málem vytloukl zuby, ale jel pořád dál. Kůň jednoho ze stopařů zchromi. K další stanici museli jet dva muži na jednom koni. A po výměně koní zase dál.
Když se večer druhého dne konečně zastavili ke spánku, slézal Krispos z koně s opatrností starého muže. Ani ostřílení zvědové už nebyli tak čilí, jako když vyjížděli. Ale Sarkis řekl. „Ještě jeden den a jsme ve městě.“
„To je dobře.“ řekl Krispos upřímně. „protože další dva bych už nevydržel.“ Žádný ze zvědů se mu nezasmál. To byl nejlepší důkaz, že si vysloužil jejich respekt.
Další den ráno všichni skuhrali, ale nasedli a jeli dál na jih. Koně byli čerství. Sice se hnali s větrem o závod, ale jenom k

další stanici a potom mohli odpočívat. Krispos a jeho doprovod nemohl na odpočinek ani pomyslet.
Když už měl Krispos pocit, že celý život jede na koni a pojede na něm věčně, objevily se před nimi na jihozápadním obzoru hradby Videssosu. Bylo pozdní odpoledne. „Necelé tři dny," řekl Sarkis. „Kdybych byl velitelem císařské kurýrní služby, Vaše Veličenstvo, nabídl bych vám práci."
„Buď ujištěn, že bych odmítl," odsekl Krispos. Zvědové se zasmáli. Krispos popohnal svého koně k bránám hlavního města.

10.

Gnatios stál před oltářem Nejvyššího chrámu a odříkával večerní modlitby, které děkovaly Phosovi za denní světlo a žádaly slunce, aby se příští den objevilo znovu. Lavice byly skoro prázdné: pouze několik zbožných věnících se účastnilo posledních pobožností.
Krispos, který byl stále oblečený do kalhot a tuniky, ve kterých absolvoval zběsilou jízdu ze severu, zamířil hlavní chrámovou lodi přímo k patriarchovi. Měl pocit, že má nohy z dlouhé jízdy na koni vytvarované do o, a přemýšlel, jestli je to vidět. Za ním šli s tasenými šavlemi Sarkis a oddíl zvědu. Následovala je hlídka Halogai z jednotky, která zůstala ve městě na ochranu Dary a Phosta.
Krispos počkal, než Gnatios dokončí modlitbu, kterou každá pobožnost končila, stejně jako začínala: „Modlíme se k tobě. Phosi. Pane velkorysý a milosrdný, náš laskavý ochránce, a troufáme si doufat, že ve velké zkoušce života se ctí obstojíme. Bohoslužba skončila. Kéž Phos provází vaše kroky." Jeden nebo dva věřící se zvedli k odchodu. Zbytek zůstal sedět a čekal, co se bude dít. Gnatios se Krispovi uklonil. „Myslel jsem. že jste u své armády. Vaše Veličenstvo. Jak vám mohu pomoci?"
„Nijak." odpověděl Krispos stručně. Obrátil se k Halogai. „Zatkněte ho. Provinil se velezradou." Gardisté vykročili kupředu. Gnatios se otočil, jako kdyby chtěl uprchnout, ale při pohledu na jejich zvednuté sekery si to rozmyslel. Chytli ho; jejich silné ruce sevřely zobou stran jeho předloktí jako okovy. „Odveďte ho do Velkého paláce."
Kněží a věřící v Nejvyšším chrámu zmátlo, když viděli, jak císařská stráž Gnatia odvádí, ale zbraně Krispova doprovodu jim zabránily v jakékoliv aktivitě. Na to Krispos spoléhal.
Městské ulice nebyly nikdy úplně prázdné, ale po západu slunce mnoho lidí nepotkávali. Skupině vojáků v cestě do palácového okrsku nikdo nebránil. Mezi vysokými halogajskými gardisty byl Gnatios takřka neviditelný. I s tím Krispos počítal.
Na prostranství před Velkým palácem hořela velká hranice dřeva. V jejím světle byli vidět šlechtici, dvořané a vysocí úředníci, kteří se scházeli uvnitř. „Dobrá práce, Barsyme." řekl Krispos, „Vidím, že je tady opravdu každý."
„Udělal jsem, co bylo v mých silách, když jsem dostal váš rozkaz." odpověděl vestiarios.
„Udělal jsi to dobře. Nechám ti tady stráž s Gnatiem. Určitě budeš vědět, kdy je vpustil dovnitř, aby je lidé mohli vidět."
„Samozřejmě. Vaše Veličenstvo." Barsymes se otočil k Halogai. „Počkejte zatím tady v tom altánku, pánové. Řeknu vám, až přijde vaše chvíle."
Krispos kráčel dlouhou hlavní lodí paláce přímo k trůnu. Dvořané, kteří se mezi sebou dohadovali o důvodech tak náhlého povolání, zmlkli, když kolem nich procházel. Když je minul, pokračovali v hovoru šeptem.
Nejblíže trůnu stál Iakovitzcs, který byl dopředu o všem informován. „U tebe je všechno v pořádku?" zeptal se Krispos. Když Sevastos přikývl, pokračoval. „Vyřídíme to později, až budeme mít více soukromí. Mezitím -" Vystoupil po schodech ke trůnu, otočil se, posadil se a rozhlédl se po shromážděných dvořanech. Oni mu jeho pohled opláceli.
„Vznešení pánové." začal. „omlouvám se. že jsem vás nechal dnes večer tak narychlo svolat, ale potřebuji vyřešit něco, co nesnese odkladu. Musím se co nejdříve vrátit k armádě: porazili jsme Harva a doufáme, že další vítězství budou následovat."
„Tys zvítězil, Krispe! Tys zvítězil!" začali dvořané provolávat. Vysoký strop Velkého paláce vracel ozvěnu jejich volání, které bylo ještě hlasitější než obvykle. Jednalo se totiž o vubec první Harvovu porážku a její význam ještě vzrostl tím, že jí do města přijel oznámit sám císař.
Krispos zvedl ruku a volání utichlo. Řekl. „Navzdory tomuto vítězství jsem musel armádu opustit kvůli nebezpečnému případu vlastizrady. Proto jsem vás sem svolal." Najednou, bez pohnutí jediným svalem, při vyslovení slova velezrada vypadali všichni dvořané naprosto nevinně. Posmutněle i pobaveně zároveň Krispos pokračoval. „tady je provinilec."
Pomalým krokem přiváděli Halogai Gnatia, který byl stále v kněžském rouchu patriarchy, hlavní lodí před císařský trůn. Doprovázel je šepot publika. Nikdo ovšem nevykřikl zděšením nebo překvapením. To Krispa znovu zarmoutilo, ale nepřekvapilo. Každý věděl, jaký Gnatios je. Gardisté ho postrčili kupředu. Ekumenický patriarcha ulehl před císařem na tvář.
„Přečtu vám dopis, který, Gnatios poslal důstojníkovi císařské armády." Krispos vytáhl Gnatiův dopis Rhisoulphovi a přečetl ho. aniž by uvedl Rhisoulphovo jméno. Potom dopis ukázal směrem ke Gnatiovi. Na zem přitom spadlo několik kousků patriarchova modrého pečetního vosku. „Chceš popřít, že jsou to tvoje slova, napsaná tvou vlastní rukou a zapečetěná tvou pečetí?"
Gnatios zůstal ležet a netroufl si ani zvednout hlavu. „Veličenstvo. já —" začal. Potom se zarazil, protože si uvědomil, že už ho nic nezachrání.
„Gnatie. jsi vinen zločinem velezrady." prohlásil Krispos. „Už dvakrát jsem ti podobné provinění odpustil. Nemohu a nechci ti odpustit znovu. Zítra ráno budeš vydán katu a tvoje hlava bude vystavena na Milníku jako varování ostatním."
Síní proběhlo tiché zašumění. Ani teď žádný z dvořanů nevypadal překvapeně nebo vyděšeně. Gnatios začal tiše plakat.

„Odveďte ho.“ řekl Krispos. Gardisté Gnatia zvedli. Museli ho skoro nést. protože jeho nohy to nedokázaly. „Děkuji vám, že jste byli svědky rozsudku.“ řekl Krispos shromážděným dvořanům. „Můžete jít a kéž vám Phos žehná.“
Dvořané pomalu opouštěli Velký palác a tiše si mezi sebou povídali. Krispos zvedl usvědčující dopis a otočil se k Iakovitzovi. Ten přikývl.
Krispos se vrátil do císařské rezidence. Dara stála ve vchodu a čekala na něho. Tvářila se znepokojeně; vypadalo to, že může začít rodit každým okamžikem. „Co jsi udělal s Gnatiem?“ zeptala se. když se objevil na schodech.
„Zítra přijde o hlavu,“ odpověděl Krispos a vešel dovnitř.
„To je dobře. Měl o ni přijít už dávno,“ přikývla Dara energicky. Potom se do jejího hlasu vrátily obavy. „Když jsi předtím tak pospíchal, něco jsi mi neřekl.“
Krispos si povzdechl. Vždycky byl rád. že je Dara chytrá a všímavá. Teď by si přál, aspoň trochu, aby tomu tak nebylo. Vytáhl Gnatiuv dopis Rhisoulphovi a ukázal jí ho. Dara si ho pozorně přečetla. Když skončila, pověsila se mu kolem krku. „Ne,“ zašeptala. „Otec ne.“
„Obávám se, že ano.“ Vytáhl druhý dopis, který měl v brašně, ten, který posílal Rhisoulphos Gnatiovi. Podal jí ho.
„Mrzí mě to, Daro.“
Vrtěla hlavou ze strany na stranu, pořád dokola jako divoké zvíře chycené v pasti. „Co budeš dělat'?“ zeptala se nakonec. „Snad ne —“ hlas jí vypověděl službu. Nedokázala říct ani slovo, ale Krispos věděl, co má na mysli.
„Ne. pokud mě k tomu nedonutí.“, slíbil jí. „Mám připravené něco jiného.“ Byl rád, že zpráva o Rhisoulphově zmizení ještě nedorazila do města.
O několik minut později vešel Barsymes a oznámil. „Vaše Veličenstvo, před vchodem je Sevastos Iakovitzes se svou, ehm. družinou.“ Komorník pokrčil nos; o pěkných mladících, kteří Iakovitze obklopovali, neměl nejlepší mínění.
„Půjdu ven.“ Krispos se otočil k Daře. „Počkej tady, prosím. Týká se to i tebe a tvého otce. Hněd jsem zpátky.“ Odešel, než mohla začít protestovat.
Iakovitzovi sluhové, všichni mohutní a svalnatí, se Krispovi -hluboce uklonili. I Iakovitzes se uklonil, ale ne tak uctivě. Jeden muž uprostřed skupiny však zůstal stát Uklánění by mu zřejmě činilo obtíže, protože měl ruce pevně svázané za zády. Alespoň zdvořile sklonil hlavu. „Vaše Veličenstvo.“ řekl.
„Buď zdráv, Rhisoulphe.“ řekl Krispos. „Řekl bych, že budeš rád, že jsi se konečně dostal z Iakovitzova sklepa.“
„Ano i ne. Kdybych si měl vybrat mezi sklepem a popravčím špalkem, dal bych přednost sklepu. Abych řekl pravdu, ten sklep se mi líbí mnohem víc než srolovaný koberec, ve kterém mě tam donesli.“
„Koberce se už bát nemusíš. To se ale nedá říct o popravčím špalku,“ odpověděl Krispos. „Pojď se mnou – ty, já a tvoje dcera si musíme promluvit. Ty pojď také, Iakovitzi.“
Iakovitzes přikývl; Vytáhl svoji voskovou tabulku a napsal, „To je všechno, chlapci,“ a ukázal tabulku svým sluhům. Ti přikývli a zamířili zpátky do města. Iakovitzes napsal ještě něco a podal tabulku Krispovi. „Taková škoda - dnes už si mohu vybíral jenom z mladíků, kteří umí číst.“ Krispos se zašklebil a tabulku mu vrátil.
Když do pokoje, kde čekala Dara, vešel Rhisoulphos, podívala se na něho a zeptala se. „Proč, otče' Proč?“ Její hlas se chvěl, v očích měla slzy.
„Myslel jsem si. že bych to mohl dokázat.“ odpověděl s pokrčením ramen. „Ukázalo se. že jsem se mýlil. Tvého syna bych učinil svým dědicem, pokud to teď má ještě nějaký význam.“
„Nemá.“ řekl Krispos. „Gnatios jde zítra na popraviště. Dej mi jediný dobrý důvod, proč bys ho neměl následovat.“
„Protože jsem Darin otec,“ odpověděl okamžitě Rhisoulphos. „Netroufl byste si vedle ní usnout, kdybyste mě odsoudil k smrti.“
Krispos měl chuť ho nakopnout - byl naprosto nevzrušený a navíc měl pravdu. „Máš pravdu. Ale pokud chceš žít, bude tě to stát tvé vlasy. Zbytek svého života strávíš v klášteře.“
„Souhlasím,“ řekl Rhisoulphos bez zaváhání.
Iakovitzes se zamračil a podal Krispovi svou tabulku, aby si ji mohl přečíst. „Zešílel jste, Vaše Veličenstvo? Kolik lidí jste už poslal do kláštera, jen abyste bezmocně přihlížel, jak se odtamtud znovu vynoří a dělají problémy?“
„Ještě jsem však neskončil.“ Krispos se obrátil zpátky k Rhisoulphov i. „Tentokrát to nebude klášter svatého Skiria. Bez ohledu na to, co si myslí Iakovitzes, jsem se již něco přiučil. Pokud chceš žít, budeš sloužit bohu v klášteře v Pristě.
Na chvíli ztratil Rhisoulphos sebeovládání a jeho výraz odhalil skrytý vztek. Město Prista leželo daleko na severozápad od Videssosu, na druhé straně Videsánského moře. Bylo postaveno na jižním konci poloostrova, který vybíhal do moře z Pardrayánské stepi, s jediným cílem: sledovat dění na pláních. Bylo to také Phosem zapomenuté místo a asi nejhorší, kam mohl být někdo poslán do exilu.
„Tak co, Rhisoulphe?“ zeptal se Krispos.
„Ať je po vašem,“ odpověděl nakonec Rhisoulphos, který znova získal ztracené sebeovládání. Pokýval hlavou a řekl, „Podcenil jsem vás, Vaše Veličenstvo. Jedinou mojí útěchou muže být to, že nejsem první, kdo takovou chybu udělal.“
Krispos mu od chvíle, kdy souhlasil, nevěnoval mnoho pozornosti. Místo toho pozoroval Daru a doufal, že i ona přijme loto řešení. Po nekonečné době, která netrvala ani minutu, přikývla i ona. To gesto jí však stálo mnoho sil. Krispa to v tu chvíli nezajímalo, pouze blahořečit jejímu zdravému rozumu. Vědela, že udělal maximum možného.
Krispos zavolal Tyrovitze. Jakmile komorník vešel, řekl mu. „Potřebujeme tady kněze, ctěný pane. Řekněte mu, aby si s sebou vzal nůžky, břitvu, Phosovu svatou knihu a nové modré roucho; vznešený Rhisoulphos se rozhodl vstoupit do kláštera.“
„Jak si přejete. Vaše Veličenstvo,“, byla celá Tyrovitzova odpověď. Uklonil se a odešel z pokoje.
Ani ne za hodinu se komorník vrátil s knězem. Po modlitbě řekl kněz Rhisoulphovi, „Skloňte hlavu.“ Rhisoulphos poslechl. Kněz nejprve použil nůžky, potom břitvu. Jakmile měl Rhisoulphos holé temeno, vzal kněz Phosovu Svatou knihu a zvedl ji před něho. „Pohleď na zákon, kterým se budeš řídit, pokud si zvolíš klášterní život. Pokud upřímně

věříš, že jsi schopen ho dodržovat, přijmi mnišský úděl: pokud ne, promluv ihned.“
„Budu ho dodržovat,“ prohlásil Rhisoulphos. Ještě dvakrát se ho kněz zeptal a Rhisoulphos dvakrát potvrdil své rozhodnutí. Pokud v jeho hlase zazněla ironie, kněz si toho nevšiml.
Po třetím potvrzení kněz řekl, „odlož své šaty.“ Rhisoulphos poslechl. Kněz mn podal modré klášterní roucho. „Stejně jako roucho v páně Phosovy modři chrání tvoje tělo, kéž jeho spravedlnost naplní tvoje srdce a ochrání tě od všeho zlého.“
„Kéž se tak stane,“ řekl Rhisoulphos; těmito slovy se formálně stal mnichem.
„Děkuji vám, svatý pane,“ poděkoval Krispos knězi. „Váš chrám pozná mou vděčnost. Tyrovitze, doprovoď ho zpátky a zařiď to. Nemusíš moc smlouvat.“
„Jak si přejete, Vaše Veličenstvo,“ zamumlal Tyrovitzes. Krispos věděl, že stejně smlouvat bude, už jenom z principu. Snad na tom kněz neprodělá.
Když komorník kněze odvedl. Krispos se otočil k Rhisoulphovi. „Půjdete se mnou, svatý pane.“
Rhisoulphos vstal, ale řekl. „Ještě chvilku.“ Položil ruku Daře na rameno. „Dcero, přál bych si. aby to dopadlo lépe Mohlo se to podařit.“
Dara se na něho nepodívala. „Přála bych si. aby ses spokojil s tím, jak to je.“ řekla hlasem plným slz.
„Já také, dítě, já také.“ Rhisoulphos se narovnal a kývl na Krispa. „Můžeme jít.“
Před vchodem do císařské rezidence stálo více Halogai, než byl obvyklý počet strážných. Několik z nich hned zamířilo k Rhisoulphovi. Krispos řekl, „Doprovoďte tohoto svatého pána na Mořského Lva. který kotví v Neorhéském přístavu. Zaveďte ho na palubu a zůstaňte s ním, dokud Mořský Lev zítra ráno neodpluje do Pristy.“
Gardisté zasalutovali. „Jak poroučíte, Veličenstvo.“ řekl jeden z nich.
„Vidím, že máte všechno připraveno,“ poznamenal Rhisoulphos. „Dobře jste to zařídil.“
„Snažím se,“ odpověděl Krispos krátce. Kývl na své gardisty. Ti se chopili novopečeného mnicha a vyrazili do přístavu. Krispos je sledoval, dokud mu nezmizeli z očí. Povzdechl si a zhluboka se nadechl čerstvého nočního vzduchu. Potom se vrátil dovnitř.
Když vešel do přijímacího pokoje, Iakovitzes si ho a Daru pozorně prohlédl. Rychle se postavil. „Asi bych měl jít.“ napsal velkými písmeny. Zvedl tabulku, aby ji ukázal Krispovi i Daře. uklonil se a odešel. Za jiných okolností by jeho spěch byl neodpustitelným prohřeškem proti dvorské etiketě, ale Krispos mu ho nevyčítal. Jen si přál, aby zůstal déle. Ale nic se dalo dělat; byl sám s Darou poté, co jejího otce poslal do exilu. „Mrzí mě to,“' řekl a myslel to upřímně. „Nevěděl jsem, co jiného bych mohl udělat.“
Přikývla. „Udělal jsi, co jsi musel, pokud jsi chtěl zůstat živý a na trůnu. Já to vím. Ale —“ Sklonila hlavu, její hlas selhal. „-je to těžké.“
„Ano, to je.“ Došel k ní a pohladil její černé lesklé vlasy. Bál se. že se od něho odtáhne, ale zůstala sedět bez hnutí. Pokračoval. „Když jsem byl farmář, říkal jsem si. jak jednoduché to musí Autokrat mít. Stačí mu vydat rozkaz a lidé udělají všechno za něj.“ Smutně se usmál. „Přál bych si, aby to bylo tak jednoduché.“
„Také bych si to přála. Ale není.“ Dara se mu podívala do očí. „O svém dětství mluvíš jenom zřídka.“
„Většinou není o čem mluvit. Věř mi, tohle je lepší,“ odpověděl Krispos. Dara na něho nenaléhala, což mu vyhovovalo. Hlavní důvod, proč před ní jen výjimečně mluvil o svém předchozím životě, byl ten, že jí nechtěl připomínat, jak nízkého je původu. Protože vysvětlování by mělo stejný efekt, byl rád, že se bez něho obešel.
„Pojďme do postele.“ navrhla Dara. „Phos ví, že stejně nebudu spát, protože mě dítě kope a budím se dvacetkrát za noc, ale musím to zkusit.“
„Dobře,“ souhlasil Krispos. Za krátký čas zhasla poslední lampa a Krispos ležel ve tmě vedle Dary. Vzpomněl si na Rhisoulphova slova. Byl teď vedle ní v bezpečí, když její otec plul na lodi do Pristy? Usoudil zřejmě že ano, protože usnul, zatímco nad tím přemýšlel, a po celý zbytek noci se ani jednou neprobudil.
Na severním okraji palácového okrsku, nedaleko Čarodějného kolegia, byl malý park, kterému městští vtipálkové přezdívali Lovecká obora. Ale nechovali se tam ani kanci, ani jeleni. Uprostřed trávníku orámovaného živým plotem stál dubový pařez, sloužící jako popravčí špalek.
Otočen zády k vycházejícímu slunci čekal Krispos nedaleko toho pařezu. Kousek od něho stálo i několik Halogai, kteří si mezi sebou povídali vlastním jazykem. Pokukovali neustále po katovi, který se bradou opíral o hrušku svého meče. Byl to vysoký muž. vysoký skoro jako Haloga. Nakonec to jeden z gardistů nevydržel, přišel k němu a řekl. „Pane, mohl bych si potěžkat váš meč'?“
„Samozřejmě.“
Kat sledoval, jak gardista oběma rukama uchopil jílec meče, a usmál se, když Haloga překvapeně hvízdl nad váhou zbraně. Gardista meč zvedl a několikrát s ním sekl do vzduchu, nejprve napříč, potom seshora dolů. Znovu hvízdl a meč vrátil“,Slušná zbraň, ale pro mě je příliš těžká.“
„Zvládl jste to lépe než většina těch, kteří to zkusí,“ řekl kat. „Zřejmě je to tím, že jste zvyklý na sekeru a ta také není lehká. Viděl jsem siláky zvyklé na lehké jezdecké šavle, které prakticky nic neváží, kteří málem upadli, když zkusili zvednout můj meč.“
Bavili se ještě několik minut jako dva profesionálové z příbuzných oboru. Krátili si čas, než bude muset jeden z nich dělat svoji práci. Potom další Halogai přivedli do parku Gnatia. Měl na sobě obyčejné lněné roucho, které ani nebylo modré. Ruce měl svázané za zády.
Zastavil se, když spatřil Krispa. „Prosím, Vaše Veličenstvo, snažně vás prosím -“ Padl na kolena. „Mějte slitování, ve jménu Phose, kvůli pomoci, kterou jsem vám poskytl ve věci Harva —“
Krispos pevně sevřel rty. Přišel na popravu, protože si myslel, že právě tolik Gnatiovi dluží. Ale že by mu dlužil milost - znovu? Zavrtěl hlavou. „Kéž tě Phos soudí milostivěji, než musím já. Gnatie, kvůli službám, které jsi mi prokázal ve věci

Petrona a Rhisoulpha. Kdo by byl další?“ Obrátil se ke gardistům. „Položte mu hlavu na špalek.“
Posledních pár metru museli Gnatia nést a nebyli přitom ani obzvlášť milí, ani nijak suroví: brali to prostě jako svoji práci. Jeden Haloga Gnatiovi řekl, „držte klidně a budete to mít dřív za sebou.“
„To je pravda,“ přidal se kat. „Jestli se pohnete, možná budu muset sekat dvakrát.“
Gardisté položili Gnatiovu hlavu na špalek. Jeho oči byly vytřeštěné. Zhluboka se nadechl; jeho hruď se zvedala a klesala v rychlém rytmu. „Prosím.“ mumlal stále dokola. „Prosím.“
Kat ustoupil krok stranou a zvedl obouruční popravčí meč nad hlavu. Gnatios vykřikl. Meč zasvištěl vzduchem. Výkřik náhle ustal, jak těžká ocel přeťala maso a kosti. Gnatiova hlava se odkutálela stranou, čistě useknutá na první pokus. Krispos měl pocit, že na něho hlava ještě dvakrát mrkla, než se zastavila na zemi.
Všechny svaly Gnatiova těla náhle ochably a tělo se zhroutilo k zemi. Z krku vystříkla krev pumpovaná posledními údery srdce, které si ještě nestačilo uvědomit, že je tělo mrtvé. Obsah střev a močového měchýře díky uvolněným svěracími potřísnil Gnatiovo roucho a přidal svůj zápach k pachu krve.
Krispos se odvrátil a bylo mu na zvraceni. Četl o krvežíznivých tyranech, kteří se vyžívali v popravování svých skutečných či domnělých nepřátel. Jeho zajímalo jenom to, jestli krajíc chleba, který posnídal, udrží v žaludku. Sledovat smrt bezbranného člověka bylo horší než cokoliv, co viděl na bitevním poli. Představa, že Harvas dokázal popravit celé město, mu v té chvíli připadala ještě nepochopitelnější a hrozivější.
Krispos se obrátil ke katovi, který hrdě stál a očekával pochvalu za dobře odvedenou práci. „Netrápil se,“ řekl Krispos - jediné, co ho v té chvíli napadlo. Kat se rozzářil, takže to asi stačilo. Krispos pokračoval. „odneste hlavu -“ Nedokázal se na ni podívat“.- na Milník. Vracím se do císařské rezidence.“ „Jak si přejete. Vaše Veličenstvo.“ Kat se uklonil. „Vaše přítomnost byla pro mě ctí.“„
Chvíli po Krispově návratu do rezidence se ho Barsymes přišel zeptat, co by chtěl k obědu. „Nic, díky,“ odpověděl Krispos. Vestiarios nezměnil výraz, ale dával jasně najevo, že to nepovažuje za přijatelnou odpověď. Krispos cítil, že je nutné vysvětlení, „Nemusíte se obávat, že by se ze mě stal krvežíznivý tyran, ctěný pane. Zjistil jsem, že na to nemám žaludek.“ „Aha.“ Tón Barsymova hlasu prozrazoval, že pochopil. „Vrátíte se k armádě ještě dnes?“
„Musímještě zařídil několik věcí. Vzpomínám si správně, že když byl Pyrrhos patriarchou, odsoudil hierarchu Saviana z nějakého nepochopitelného důvodu k pobv tu v klášteře?“
„Ano. Vaše Veličenstvo, tak to bylo.“ Barsymes přimhouřil oči. „Znamená to, že jmenujete Saviana novým ekumenickým patriarchou, radši než. abyste vrátil Pyrrhov i jeho bývalé postavení?“
„Přesně to jsem chtěl udělat, pokud tedy Savianos bude chtít. Už mám plné zuby hašterivých kleriků. Mohl byste zařídit, aby se tu Savianos co nejdříve objevil?“
„Budu muset zjistit, v jakém klášteře je uzavřen, ale zařídím to.“
Za pár hodin už Savianos ulehl před Krispem na tvář. „Jak vám mohu posloužit, Vaše Veličenstvo?“ zeptal se, když vstal. Jeho tvář byla příjemná a inteligentní; na druhou stranu se Krispos už naučil neposuzovat lidi podle jejich obličeje.
Krispos šel přímo k věci: „Gnatiova hlava od dnešní rána visí na Milníku. Chci, abyste nastoupil po něm na trůn ekumenického patriarchy.“
Savianovo huňaté obočí sebou trhlo jak vyplašená šedivá housenka. „Já, Vaše Veličenstvo? Proč já? Zaprvé jsem mnohem blíž Gnatiově teologické linii než Pyrrhově a dokonce jsem byl zásadně proti tomu, aby se Pyrrhos stal patriarchou. A za druhé, proč bych měl chtít trůn patriarchy, když jste právě nechal popravit muže. který na něm seděl? Nechci se stát hlavou na Milníku jenom proto, že vás něčím urazím.“
„Gnatios nebyl vydán katu, protože by mě urazil. Byl popraven, protože se účastnil spiknutí proti mně. Pokud máte chuť míchat se do politiky, jakmile nazujete modré boty, tak radši zůstaňte tam, kde jste.“
„Kdybych se chtěl míchat do politiky, tak se stanu úředníkem a ne knězem,“ odpov ěděl Savianos.
„To jsem rád. Navíc, pamatuji si, jak jste hájil Gnatia. K tomu byla zapotřebí odvaha. To je jeden z důvodu, proč chci, abyste se stal patriarchou. A moje víra není tak, tak-“, Krispos hledal to správné slovo „-tak rigidní jako Pyrrhova Neměl jsem a nemám žádné námitky proti Gnatiově doktríně, pouze proti jeho velezradě. Takže, svatý pane, mohu předat ekumenickému synodu vaše jméno?“
„Vidím, že to myslíte vážně.“ řekJ Savianos zamyšleným tónem. Potom si Krispa prohlížel tak zkoumavým pohledem, že od chvíle, kdy se stal Autokratem, Krispos nic takového nezažil. Savianos nakonec přikývl a řekl. „Ne, vy asi nebudete ten typ, který popravuje lidi pro zábavu.“
„Ne,“ odpověděl Krispos okamžitě při vzpomínce na Gnatiovu hlavu kutálející se po trávě.
„Ne,“ souhlasil Savianos. „Dobrá, Vaše Veličenstvo, pokud chcete, abych se stal patriarchou, vezmu to. Mohli bychom se věnovat práci, aniž bychom lezli jeden druhému do zelí?“
„Tak by to mělo být.“ Krispos v duchu zajásal. Říkal tohle Pyrrhovi a Gnatiovi, často a stále znovu; každý to nějakým způsobem ignoroval. A teď mu kandidát na patriarchu říká totéž sám! „Svatý pane - brzy nejsvětější pane - začínám mít pocit, že jsem si vybral správně.“
Savianos se suše usmál. „Nechvalte dne před večerem. Pokud mi totéž řeknete za tři roky, budeme mít oba důvod ke spokojenosti.“
„Já jsem spokojený už teď. Ještě mi poraďte nějaká dvě opravdu hrozná jména, abychom mohl předat synodu seznam kandidátů, a můžu se vrátit k armádě s vědomím, že církev je v dobrých rukou.“
Jakmile Savianos opustil císařskou rezidenci, nechal si Krispos zavolat velitele císařského loďstva, zkušeného námořníka jménem Kanaris. Tato schůzka byla ještě kratší než ta předchozí. Důvod byl nasnadě, Kanára Krispos nemusel přesvědčovat - jakmile se námořník dozvěděl, co Autokrat požaduje, pospíchal nedočkavě splnit jeho rozkazy. Krispos si přál, aby mohl ke zpáteční cestě k armádě přistupovat se stejným nadšením.

Cesta na sever byla stejně náhla jako cesta na jih. ale ještě mnohem náročnější. Krispos doufal, že jeho tělo přivykne nekonečnému harcování v sedle, ale opak byl pravdou, Když dorazil do tábora, dokázal se jenom pomalu šourat. Sarkis a jeho zvědové na tom nebyli o moc lépe. Nejhorší bylo, že Krispos věděl, že ho čeká ještě mnoho dalších dní v sedle.
Vojáci zajásali, když dorazil do císařského stanu. Zamával jim s veškerým elánem, který mu ještě zbyl. Možná by nebyli tak nadšení, kdyby věděli, z čeho má takovou radost, ale to si Krispos nechal pro sebe. Celou cestu na sever se obával, že na místě najde pouze rozprášené zbytky své armády.
„Nic podstatného se nestalo, zatímco jste byl pryč," informoval ho Mammianos večer, když se sešel se svými generály. „Několik šarvátek, ale nic závažného. Pouze čarodějové měli spoustu práce."
Krispos se podíval na Trokounda. „Ano, spoustu práce," zopakoval mág. Krispos musel skrýt své překvapení, když slyšel jeho hlas - zněl strašně unaveně a velmi staře. Boj s Harvem si na něm vybral svou daň. Trokoundos ale pokračoval shrdostí, „Všechno, co na nás ten Skotův přisluhovač seslal, jsme vydrželi. Nepopírám, že nás to stálo několik mužu, ale opravdu pouze několik. Bez nás by armáda byla v troskách."
„Věřím ti," řekl Krispos. „Celý Videssos tobě i tvým kolegům dluží poděkováni. Pokud je tedy všechno v pořádku, mohu vám říct, co nového v hlavním městě." Všichni zbystřili. „Zaprvé, Gnatios už není patriarchou. Znovu se zúčastnil spiknutí proti mně a stálo ho to hlavu."
Následovalo jenom pokyvování hlavami, žádné výkřiky nebo projevy překvapení. I Krispos přikývl Trokoundos i Mammianos věděli, proč se vrací v takovém spěchu do města a Krispos jim nenařídil, aby si to nechali pro sebe. Kromě toho měl pocit, že přikázat Videsánci mlčet je zbytečné plýtvání dechem.
Pokračoval. „dále, mám zprávu o vznešeném Rhisoulphovi. Rozhodl se vzdát se vojenského života a stát se mnichem. Pro svou službu bohu si zvolil klášter v Pristě."
To vyvolalo všechny druhy reakcí, jaké si jen mohl přát.
„V Pristě?" vybuchl Bagradas. „Proboha, co dělá v Pristě? Jak se tam dostal?", Několik dalších důstojníků se nahlas zamyslelo nad stejnou otázkou. Jeden po druhém si uvědomovali, že jim Krispos neodpovídá, a začali misto úst používat vlastni rozum. Žádný Videsánec v důležitém postavení si nemohl dovolit ignorovat politiku; ignorovaní politiky bylo nebezpečné. Brzy všichni dospěli ke správnému závěru. „Takže mi zůstane velení?" zeptal se Bagradas.
„Řekl bych. že je to velmi pravděpodobné." odpověděl Krispos s nehybnou tváří.
„Dobrá práce. Vaše Veličenstvo.", ozval se Mammianos. Většina z přítomných to opakovala po něm. Šlechtici a dvořané dokázali ocenit podobný zákrok.
„Ještě něco jsem zvládl zařídit během pobytu v hlavním městě, řekl Krispos. „Nařídil jsem Kanárovi, aby poslal naše lodě nahoru po řece Astris. Pokud budou chtít Halogai do Kubratu na pomoc Harvovi. proč bychom jim to neměli znepříjemnit?"
To se důstojníkům líbilo. „Jsem zvědav, jak si na svých dlabaných kanoích poradí s našimi galérami." řekl Mammianos.
„Tohle všechno uškodí Harvovi pouze nepřímo, ale co jiného můžeme udělat?" zeptal se Sarkis. „Nemůžeme se probít přes něho. to jsme zkoušeli loni." Ukázal na mapu. která ležela zatížená několika kameny na Krispově přenosném stole.
„Další průsmyk na sever do Kubratu je dobře osmdesát mil na východ odsud. Je to příliš daleko na případnou koordinaci v případě rozdělení armády a pokud se tam přesune celá armáda, nic Harvovi nezabrání, aby neudělal totéž na své straně hor."
„Mohli bychom -" začal Mammianos. Potom zavrtěl hlavou. „Ne, to je příliš komplikované, to znamená, že by to s nejvyšší pravdepodobností dopadlo špatně. Navíc, pokud se odsud pohneme, co zabrání Harvovi, aby se jednoduše nevydal zpátky na naše území?"
„Znám průsmyk, který je odsud blíž než osmdesát mil." řekl Krispos.
Čarodějové a vojáci se seskupili kolem přenosného stolku a studovali mapu. Sarkis řekl to. co bylo zřejmé, „Není na mapě, Vaše Veličenstvo."
„Vím, že není." souhlasil Krispos. „Přesto jsem jím prošel, když mi bylo asi šest let a Kubratoi odváděli celou naši Vesnici na druhou stranu hor. Je těžké objevit vstup do průsmyku na jižní straně; les a skály ho zakrývají, dokud se nedostanete přímo k němu. Je klikatý a úzký; pár vojáků tam může udržet celou armádu. Pokud o něm nevíte vy, pánové, máme docela slušnou šanci, že o něm neví ani Harvas."
„Kubratoi by mu o něm neřekli, to je jisté," řekl Mammianos. Všichni přikývli; podle všeho se Harvas a jeho Halogai chovali v Kubratu stejně jako ve Videsánském císařství.
Sarkis řekl, „neberte to jako urážku. Vaše Veličenstvo, ale i kdyby bylo všechno, jak říkáte, už nějaký ten pátek vám není šest let. Jak nás chcete dovést do toho skrytého průsmyku?"
Krispos se podíval na Trokounda. „Myslel jsem. že některý" z našich talentovaných mágů dokáže tu vzpomínku z mojí paměti dostat. Přeci jen jsem tím průsmykem jednou projel."
„Ta vzpomínka je stále ve vás," potvrdil Trokoundos. „Co se týče jejího vyvolání na světlo „Můžeme to zkusit, Vaše Veličenstvo. Nerad bych zatím říkal více."
„Pokusíme se o to zítra." řekl Krispos. „Zkusil bych to ještě dnes. ale mám pocit, že v mé hlavě už není nic, co by šlo vyvolat na světlo." Všichni důstojníci kromě Sarka, který jel s Krispem, se zasmáli. Sarkis zíval na celé kolo.
Trokoundos podal Krispovi obřadně pohár. „Vypijte to, Vaše Veličenstvo."
Než se napil, přidržel si Krispos pohár pod nosem. I přes sladkou, ovocnou vůni ceněného vína, cítil něco ostrého a zatuchlého. „Co v tom je?" zeptal se napůl zvědavě a napůl podezřívavě.
„Je to odvar, který pomůže vašemu vědomí odpoutat se od současnosti." odpověděl čaroděj. „Jsou v něm pražená seměna blinu, listy a semena konopí, výtažek z máku a několik dalších věcí. Asi se budete po zbytek dne cítit opilý; jinak je to neškodné."
„Tak se do toho dáme." Jedním pohybem do sebe Krispos obrátil obsah poháru. Okamžitě se mu zkřivila tvář; chutnalo

to mnohem hůř, než podle vůně čekal.
Trokoundos ho usadil do křesla. „Cítíte se pohodlně. Vaše Veličenstvo?“
„Pohodlně? Ano, já - myslím, že ano.“ Krispos slyšel svoji odpověď, jako kdyby mluvil někdo jiný. Cítil, jak se jeho mysl odpojuje od těla a volně pluje. Bez ohledu na to, co Trokoundos říkal, neměl pocit opilosti. Nebylo to podobné ničemu, co znal. Přesto to bylo příjemné Ještě ho napadlo, jestli to někdy vyzkoušel Anthimos. Pravděpodobně ano. Pokud se Anthimovi nabízelo nějaké potěšení, nikdy nezaváhal a vyzkoušel ho. Potom se i Anthimos rozplynul.
Krispos se usmál.
„Veličenstvo? Slyšíte mě, Vaše.Veličenstvo?“ Trokoundův hlas se rozléhal v Krispově hlavě. Krispos zjistil, že ho nemůže ignorovat, že ho ani nechce ignorovat. Čaroděj pokračoval, „Vaše Veličenstvo, vraťte se v duchu zpátky k cestě z Videssosu do Kubratu. Vzpomínejte, vzpomínejte, vzpomínejte.“
Krispos poslušně - i když si neuvědomoval nějaký vliv vlastní vůle - nechal svou mysl plout časem. Najednou začal zrychleně dýchat; jeho vzdálené tělo se napnulo a začalo se potit. Halogai rozsekali jeho jezdce na barikádě. Postava v černém plášti zagestikulovala a na jeho armádu se začaly valit balvany. „Harvas!“ řekl hrubým hlasem.
„Dál, musíte dál,“ řekl Trokoundos. „Vzpomínejte, vzpomínejte, vzpomínejte.“
Bitva prohraná loni v létě se rozplynula a přestala Krispa trápit. Vracel se stále zpátky, jeden rok za druhým plynuly před jeho očima. Potom byl najednou znovu ve stejném průsmyku, který se neúspěšně pokoušel dobýt - měl zvláštní pocit že o tom zároveň ví i neví. Vedle něj jel menší zavalitý chlapík v rouchu videsánského šlechtice. Vypadal namyšleně. Krispos znal jeho jméno a věděl - zároveň i nevěděl - o něm mnohem víc. „Iakovitzes!“ vykřikl. Překvapilo ho, že slovo, které mu vyšlo z úst, bylo vyřčeno vysokým chlapeckým hlasem.
„Kolik je vám let?“ chtěl vědět Trokoundos.
Chvíli nad tím přemýšlel. „Devět,“ odpověděl za něj chlapecký hlas.
„Dál, musíte dál. Vzpomínejte, vzpomínejte, vzpomínejte.“
Znovu plul dál časem. Tentokrát vyšel po lesní cestě. Zdálo se, že cesta končí pod horským svahem. Ale pokřikující muži na koních hnali jeho i jeho společníky dál. Za skalním ostrohem se otevíral vchod do úzké rokle. Muž v tunice z doma předené vlny mu položil ruku na rameno. Děkovně se na něho podíval. Ten pohled ho ohromil - měl pocit, že se dívá sám na sebe. Potom se jeho ohromení ještě zdvojnásobilo. „Otče,“ zašeptal dětským hláskem.
Do jeho vize vstoupil Trokoundův hlas, „Jak jsi starý?“
„Já - myslím, že je mi šest let.“
„Vidíš před sebou průsmyk, o kterém mluvilo tvoje dospělé já? Prolilédni si ho dobře očima dospělého stejně jako očima dítěte. Všechno si zapamatuj, abys mohl to místo znovu najít. Můžeš to udělat a na všechno si později vzpomenout.“
„Ano,“ odpověděl Krispos. Jeho hlas byl směsí dvou hlasů, dětského a mužského, a oba patřily jemu. Nedíval se na průsmyk jako dítě, ale studoval ho, stejně jako les, ze kterého vyšel, prohlížel si narůžovělý pruh kamene, který se táhl napříč skalním ostrohem, zkoumal hory okolo a uložil si do paměti jejich přesné rozmístění. Nakonec řekl, „budu si to pamatovat.“
Trokoundos mu podal další pohár. „Vypijte to.“
Tentokrát to byl horký a mastný masový vývar. S každým polknutím Krispos cítil, jak se jeho mysl znovu spojuje s tělem. Ale přestože byl znovu sám sebou, pamatoval si všechno, co ve své vizi viděl - i dotek otcovy sivé ruky na rameni. „Děkuji.“ řekl Trokoundoví. „Dal jsi mi velký dar. Jen málo lidí muže říci, že cítili dotek svého otce mnoho let po jeho smrti.“
Trokoundos se uklonil. „Vaše Veličenstvo, jsem rád, když vám mohu jakkoliv pomoci, i když tohle jsem opravdu neočekával.“
„Jakkoliv pomoci.“ zopakoval Krispos. Přikývl, napůl pro sebe. „Pojeď se mnou, Trokounde. Pokud bude třeba, můžeš použít svou magii znovu, abych průsmyk našel. Stejně budeme potřebovat čaroděje, aby si Harvas nevšiml, že ho chceme obejít. Kdyby nás chytil v tom úzkém průsmyku, byl by s námi konec.“
„Pojedu s vámi,“ řekl Trokoundos. „Jen si skočím do svého stanu, abych si vzal nástroje a pomůcky, které bych mohl potřebovat.“ Znovu se uklonil a odcházel. Mnul si čelo při přemýšlení, co všechno by si měl vzít s sebou.
Také Krispos nad tím přemýšlel, ale spíš s ohledem na sílu jednotek. Sarkis a jeho zvědové samozřejmě „Krispos se usmál. I kdyby Sarka ještě bolel zadek, rozhodně si nemůže stěžovat, že by mu Autokrat nařídil něco, čeho se sám nehodlá zúčastnit. Ale bude potřebovat víc než jen zvědy.“
Jednotka vyrazila z tábora na jih druhý den před polednem. Císařský prapor stále vlál nad Krispovým stanem a před ním stále přecházeli příslušníci císařské gardy. Ale několik odjíždějících jezdců skrývalo pod helmami a kápěmi svých plášťů blonďaté vlasy. Jeli shromáždění kolem muže v nevýrazném oblečení na obyčejném koni - i Pokrok zůstal v táboře.
Jakmile se dostali z dohledu vlastního tábora a potenciálních nepřátel, zastavili. Trokoundos se dal do práce. Po chvíli na Krispa kývl. „Pokud se Harvas pokusí sledovat nás prostřednictvím magie, zjistí, že směřujeme stále na jih, zřejmě do hlavního města. Zatímco ve skutečnosti —“
„Ano.“, Krispos ukázal na východ. Jezdci opustili hlavní severojižní silnici a odbočili na úzkou prašnou cestu, která mířila tím směrem. Z obou stran se k cestě přiblížil les: zástup jezdců se prodloužil, protože cesta neposkytovala více místa než pro čtyři nebo pět jezdců vedle sebe.
Každou chvíli odbočovala z cesty pěšina mířící zpátky k horám. Po každé z nich se vydal některý ze zvědů, aby zjistil, jestli zdánlivě nekončí pod skalním ostrohem ozdobeným pruhem narůžověle horniny Krispos si myslel, že jsou ještě dost daleko na západ, ale nechtěl ponechat nic náhodě.
Na první mýtině, na kterou se mohli všichni vejít, se utábořili na noc. Krispos se zeptal Trokounda, „Máš pocit, že by

Harvas mohl vědět, kde jsme?“
Čekal, že se čaroděj zašklebí a zavrtí hlavou. Místo toho se Trokoundos zamračil. „Vaše Veličenstvo, měl jsem pocit a byl to pouhý pocit - že nás někdo magicky hledá. Jestli to byl Harvas nebo ne, to nedokážu říct. Pohybovalo se to na úplné hranici mého vnímání.“
„Kdo jiný by to mohl být?“ zeptal se Krispos posměšně. I Trokoundos se usmál, ale jeho úsměvu chyběla jízlivost. Čarodějové si z Harva legraci nedělali. Byla to stvůra, ale brali ho naprosto vážně.
Krispos zdvojnásobil hlídky a mužům přikázal, aby hlídali ve větší vzdálenosti od tábora než obvykle. Přesto pochyboval, že by mu to nějak pomohlo Pokud by ho Harvas objevil, zjistil by to až ve chvíli, kdy by magický útok zničil jeho jednotku. Hlídky přesto hlídaly pro případ, že by se zmýlil.
Jako obvykle se Krispos probudil za svítám. Snědl krajíc tvrdého chleba, napil se kyselého vína, nasedl a jeho jednotka se dala do pohybu. Po cestě na východ sledoval mezi stromy horské panorama. Kolem poledne věděl, že už se blíží na správné místo. Seskupení žulových štítů mu bylo stále víc povědomé. Začínal mít obavy, aby průsmyk nepřejeli.
Sotva na to pomyslel, přiřítil se kněmu cvalem zvěd postříkaný blátem. „Veličenstvo! Našel jsem to, Veličenstvo!“ křičel. „Žíla růžového kamene, skalní ostroh a za ním se otvírá průsmyk. Určitě je to ono. Zavedu vás tam!“
„Veď nás.“ řekl Krispos a poplácal zvěda po zádech. Příkaz k zastaveni rychle proběhl celou jednotkou - píšťaly a bubny zůstaly zticha pro případ, že by Harvas byl schopen zachytit jejich zvuky i na vzdálenost, která je dělila.
Zvěd vedl vojáky zpátky k lesní pěšině, která se v ničem nelišila od půl tuctu dalších, které toho dne míjeli. Jakmile však Krispos zajel do lesa, poznal, že už tudy jel. Znovu pocítil strach a spěch, který zazíval, když touto cestou jel naposledy. Chvíli měl pocit, že slyší hrdelní kubratské hlasy, které ho pobízejí ke spěchu, ale byl to pouze vítr a krákající vrana. Přesto se začal potit a kapky potu mu stékaly po zádech jako kapky rozžhaveného olova.
Dojeli ke zdánlivému konci cesty pod skalním ostrohem, který zdobil pruh narůžovělého kamene. Zvěd na něj ukázal a nadšeně se zeptal. „Je to ono, Vaše Veličenstvo? Vypadá to přesně tak, jak jste to popisoval. Je to ono?“
„Je to ono, díky bohu,“ zašeptal Krispos. S uctivým výrazem se otočil a v sedle se uklonil Trokoundovi. Místo mu připadalo známé, jako kdyby ho navštívil naposledy předevčírem - tak to vlastně i díky Trokoundovým čarodějným schopnostem bylo. Než nařídil své malé armádě vjet do průsmyku. zeptal se Trokounda, „Byli jsme objeveni?“
„Ověřím to.“ Po několika minutách čaroděj odpověděl, „Pokud mohu posoudit, tak ne. Stále mám pocit, že po nás někdo pátral, ale Harvas nás nenašel. Neříkám to lehkovážně. Vaše Veličenstvo; závisí na tom můj život stejně jako váš.“
„To máš pravdu.“ Krispos se zhluboka nadechl a rukou ukázal směr. „Kupředu!“
Průsmyk byl úzký a klikatý, přesně jak si pamatoval. Jeho stěny se mu už nezdál} tak vysoké, ale to bylo způsobeno tím, že byl dospělý muž. a seděl na koni, zatímco při své předchozí cestě byl pěší malý chlapec. Strach měl však stejný jako tehdy. Komando Harvových Halogai by dokázalo bez problému průsmyk zablokovat; pokud by nahoře čekali muži s balvany, tak by Harvas ani nepotřeboval magii, aby se celé Krispow jednotky zbavil jednou provždy.
Vojáci cítili nebezpečí stejně jako on. Sklonili se v sedlech a neustále pobízeli koně ke stále vyšší a vyšší rychlosti. A koně se jim snažili vyhovět; v úzkém klikatém a tmavém průsmyku - byl tak strmý, že slunce vubec nesvítilo na dno - se jim nelíbilo o me víc než jejich jezdcům.
.Jak dlouho ještě pojedeme?“ zeptal se Sarkis Krispa, když šero začalo k večeru houstnout. „Proboha, Veličenstvo, nechtěl bych strávit noc v téhle zatracené díře.“
„Ani já ne,“ řekl Krispos. „Myslím, že už jsme skoro na konci.“
Měl pravdu. Ani ne za hodinu dorazil předvoj na konec průsmyku a vjel do kopcovité krajiny na severní straně hor. Když se Krispos podíval na sever, viděl pouze, jak kopce přecházejí v rovinu porostlou lesem. Obrátil se k žulovému masivu hor. Mít je za sebou mu připadalo nepřirozené, jako kdyby si země a obloha vyměnily místa.
Temná noc na sebe nedala dlouho čekat. Na západní obloze svítila jasně večernice a úzký srpek měsíce. S posledními zbytky denního světla se rozsvěcovalo stále více hvězd.
V narychlo postaveném táboře vojáci překypovali nadšením. Podařilo se jim přelstít Harva, který o tom neměl ani tušení. Pozítří zaútočí na jeho nechráněny týl. On a jeho muži se ocitnou mezi jejich kladivem a kovadlinou většiny císařské armády Jeden voják řikal svému kolegovi ve stanu, „Tvrdili o něm, že je to zatraceně dobrý čaroděj. Bude muset být víc než dobrý, aby nám tentokrát unikl.“
„On je víc než dobrý.“ odpověděl jeho společník.
Krispos se přežehnal slunečním znamením, aby odvrátil špatné proroctví. Potom si šel promluvit s Trokoundem. Čaroděj řekl, „Ne, nenašel nás. Pořád cítím, že jsme hledáni, ale ten pocit může pramenit z Harvovy snahy sledovat náš předstíraný postup na jih.“
„Jak dlouho ještě před ním budeme v bezpečí"„ zeptal se Krispos.
„Doufám, že ještě dost dlouho. Čím dále bude muset Harvas pomocí magie dohlédnout, tím bude jeho magie méně účinná. Uznávám, že nemáme žádné záruky, zvlášť u tak jedinečného čaroděje, jakým je Harvas. Ale jak řikám, to, co jsme udělali, by mělo stačit.“
Větši záruky nemohl Krispos rozumně očekávat. Uložil se ke spánku s důvěrou, že ho Harvas do rána v pavouka nepromění. Usnul okamžitě, přestože ho bolel každý sval.
Druhý den ráno se tábor probudil brzy. Každý věděl, že jednotce se podařilo Harvovi uklouznout a každý toho chtěl využít Poddůstojníci museli své muže brzdit, aby neuhnali koně.
V dálce Krispos zahlédl malou skupinu jezdců. I oni spatřili jeho jednotku a rychle zmizeli. Krispos nevěděl, co si má myslet, když je viděl prchat. Tak tohle byli ti hroziví Kubratoi, kteří sužovali severní provincie Videssosu v dobách jeho dětství! Teď se starali pouze o útěk.
Jeho pýcha trochu opadla, když Trokoundos poznamenal. „Zajímalo by mě, jestli z nás nemají strach jen proto, že nás

považují za Harvovy přívržence.“
Kolem poledne jedna taková skupinka vyjela Krispových jezdcům vstříc. „Hej, muži, vy z Videssosu?“ zeptal se jeden z kubratských kočovníků lámanou videsánštinou.
„To jsme.“ odpověděli mu vojáci, připraveni na ně zaútočit, pokud by se rozhodli tu informaci předat Harvovi.
Ale Kubrati pokračoval, „budete bojovat proti Harvas?“
„To tedy budeme.“ odpověděli znovu vojáci.
„My bojovat s vámi, bojovat za vás.“ Kočovník zvedl svůj luk nad hlavu. „Harvas a jeho muži nejhorší na světě. Vy Videsánci mnohem lepší. Lépe když nám vládnout vy než Harvas.“ Promluvil ke svým společníkům ve svém jazyce“ Ti začali přikyvovat a hlasitě vyjadřovat souhlas.
Krispos si sundal přilbu, aby se mohl poškrábat na hlavě. Kubratoi pro něj bylo totéž co nepřátelé, když mu bylo šest let. Těžko si je dokázal představit jako spojence. Ale Kubrati říkal pravdu, i když ve smyslu, jaký asi neměl na mysli. Území Kubratu patřilo kdysi Videssosu. Pokud císařská armáda porazí Harva znovu Kubrat pro císařství získá - Krispos neměl v úmyslu nechat tady vládnout nějakého kubratského náčelníka, klerý by mu byl vděčný pouze do té doby, než by mohl znovu beztrestně vyrazit přes hory na jih plenit videsánské území. Gnatios ho naučil, jak dlouho trvá taková loajalita.
Přesto, pokud má zabrat Kubrat - vlastně znovu získat, připomněl si - dobré vztahy s místními mu mohou pouze prospět. „Dobře, připojte se k nám,“ řekl kočovníkům. „Pomožte nám vyhnat ty vetřelce z Kubratu.“ Neřekl z vaší země, ale nikdo z Kubratoi si toho jemného rozdílu nevšiml.
Většina kočovníků, kteří Krispovu jednotku uviděli, se jí přesto i dál vyhýbali: Připojilo se k nim ještě několik skupinek, takže večer se společně s videsánskými utábořilo kolem stovky Kubratoi. Jejich kožešiny a kožená brnění kontrastovaly s plášti a železnými košilemi císařských vojáků. I jejich koníci nevypadali ve srovnání s většími a hezčími koňmi císařské armády tak skvěle. Ale koníci bez problémů drželi s jednotkou krok a Krispos dobře věděl, že Kubratoi umí bojovat. Byl rád, že je má s sebou.
„Nemůžeme být od Harva dál než tři nebo čtyři hodiny jízdy,“ řekl Krispos Sarkovi, „a zatím jsme neviděli jediného Halogu. Určitě o nás neví.“
„Vypadá to tak, Vaše Veličenstvo.“ Sarkovy zuby zasvítily ve světle ohně proti jeho tmavým vousům. „Už před pár lety, když jsem poprvé sloužil pod vaším velením, jsem říkal, že nejste žádný hlupák. Kdo jiný by našel způsob, jak napálit nejhnusnějšího čaroděje, jakého kdy svět viděl?“
„Doufám, že jsme ho napálili,“ opravil ho Trokoundos. „Můj pocit, že nás někdo hledá, je stále silnější. Trápí mě to, tím spíš, že Harvas by nás napadl, kdyby o nás věděl. Přál bych si. aby byl s námi Zaidas, který by mě mohl ujistit, že se mi všechno jenom zdá. S pomocí našeho dobrého boha se mi snad podaří ještě chvíli Harva klamat.“
„Kéž se tak stane,“ řekli Krispos se Sarkem jedním hlasem. Oba se přežehnali slunečním znamením.
Sarkis dodal. „V tom vidím riziko, když člověk příliš spoléhá na magii. Pokud by Harvas normálně rozestavil zvědy, už dávno by věděl, že jsme v jeho zemi.“
„To není jeho země.“ ozval se Krispos. „Je naše.“ Vysvětil jim nápad, který dostal, když se k nim připojila první skupina kočovníků. „Takovou šanci přivézt Kubrat zpátky pod naší vládu už nikdy mít nemusíme.“
Sarkis souhlasně zamručel. Trokoundos si Krispa zamyšleně prohlížel. „Vyrostl jste, Vaše Veličenstvo,“ řekl. „Díváte se na věci z dlouhodobého hlediska, jako správný Autokrat. Kdo jiný by mohl nazvat zabrání Kubratu, který nás třista let trápil jako osina v zadku, návratem pod naší vládu?“
Krispos, kterého čarodějova slova potěšila i pobavila, odpověděl. „s boží pomocí jsem se naučil něco z naší historie „ Zívl. „Právě teď mi připadá, že tenhle den trvá už celou věčnost. Už si ani nevzpomínám, kdy jsem neslezl z koně z jiného důvodu, než je záchod nebo spánek. Takže jdu zase spát.“
„To zní jako dokonalá strategie,“ řekl Sarkis vážným tónem, takže Krispos se postavil do pozoru a zasalutoval. Potom se smíchem zamířil k místu, kde měl uložené pokrývky:
Druhý den ráno zkontrolovali vojáci ostří svých mečů a ujistili se, že jejich šípy jsou rovné a dobře opeřené. Tak to dělali vždy. když si byli jistí, že brzy budou své zbraně potřebovat. Nasedli na koně a vyrazili na západ. Krispos věděl, že jediný důvod, proč zkušení veteráni pospíchají do boje, je naděje na vítězství.
Jediné, co mu bránilo ve stejném nadšení, bylo Trokoundovo chování. Čaroděj se neustále ohlížel přes rameno, jako kdyby čekal, že za sebou uvidí Harva na koni. „Někdo nás hledá,“ opakoval neustále s obavami.
I přesto Krispos ani nikdo jiný z jeho jednotky neměl pocit, že by o nich Harvas věděl. Nepostavil žádné hlídky, protože se z téhle strany žádného nebezpečí neobával. A na obzoru se před nimi otevírala severní strana průsmyku, ve které stál Harvas se svou žoldáckou armádou.
„Vytáhněte naši vlajku,“ přikázal Krispos. Císařský prapor se zlatým slunečním kotoučem na modrém poli se vesele zatřepotal v čele cvalem ujíždějícího oddílu.
Ale než se mohli vojáci rozjásat. Trokoundos zblednul jako stěna. „Byli jsme objeveni,“ zašeptal. Oči se mu rozšířily strachem.
„Už je pozdě,“ odporoval mu Krispos, který' se mu snažil dodat odvahu. „Už je v pasti, ze které nemůže uniknout.“
Sotva to -vyslovil, vyrostla před nimi přímo ze země černá stěna. Táhla se od jihu na sever, kam jen „oko dohlédlo. Vojáci, kteří jeli v čele, rychle přitáhli svým koním uzdy, aby do ní nevjeli.
Krispa to nepolekalo. „Vidíš?“ řekl Trokoundovi, „zkouší na nás stejný trik jako předtím, když se nás snažil zpomalit. Stačil jediný tvůj dotek a celá ta hrozivá zeď zmizela. Myslí si, že se mu podaří nás tak oklamat i podruhé?“
Trokoundos viditelně ožil. „Ano, máte pravdu, Vaše Veličenstvo. Zřejmě začíná panikařit, když zapomněl, že to kouzlo proti nám už použil. Když čaroděj panikaří, je oslabený. Zbavím nás toho přeludu a potom můžeme zaútočit.“
Vojáci, kteří byli v doslechu, zajásali a zatleskali. Poplácávali Trokounda po zádech, když se jeho sedák drobnými kroky

přibližoval k bariéře. Čaroděj sesedl jenom pár stop od ní a na nic nečekal. S nataženou rukou se nahnul kupředu a vykřikl, „zmiz!“
Krispos měl pocit, že kdesi daleko v dálce zaslechl ženský hlas. „ne! Počkej!“ Zavrtěl hlavou, znepokojený takovými přeludy. V každém případě přišel výkřik pozdě. Trokoundos se dotkl temné zdi.
Stejně jako předtím čaroděje obklopily blesky. Muži. kteří neviděli, jak zlikvidoval předchozí podobnou překážku, zmateně vykřikli. Krispos s úsměvem čekal, až zeď zmizí.
Trokoundos nesrozumitelně vykřikl. Jeho hlas byl plný hrůzy a bolesti. Jeho záda se zachvěla a prolinula dozadu jako luk. Vykřikl znovu, tentokrát Krispos zachytil jeho slova. „Past! Je to past!“ Ohýbal se stále dál, už za hranice možností lidského těla. Ještě jednou vykřikl.
Jeho ruce sebou začaly škubat. Krispovi to připomnělo pohyby při vyvolávání kouzla. Pokud se Trokoundos opravdu o něco takového pokoušel, nepomohlo mu to. S příšerným zrnkem se jeho páteř zlomila. Padl na zem mrtev jako hadrový panák.
Čemá zeď - Harvova černá zeď - zůstala stát. Společně s vojáky Krispos nevěřícně zíral na Trokoundovo zkroucené tělo. Co čekalo jeho, když jeho nejlepší čaroděj byl mrtev a Harvas přesně věděl, kde ho najde? Zemřeš tou nejhorší smrtí, jakou si Harvas dokáže vymyslel, byla první odpověď, která mu přišla na mysl. Snažil se vymyslet něco lepšího, ale nedařilo se mu to.
Z pravého křídla jízdního oddílu zazněly výkřiky Kubratoi, kteří se nakrátko ke Krispovi připojili, ted: ujížděli maximální rychlostí, jakou byli jejich koníci schopní vyvinout. „Máme je pronásledovat?“ zeptal se Sarkis.
„Ne, nechte je jít,“ odpověděl Krispos unaveně. „Nedivím se, že změnili názor na naše vyhlídky na vítězství. Ty snad ano?“
„Ne, Veličenstvo, zvlášť když jsem sám změnil názor.“ Sarkis se pousmál, ale nevypadal vesele - spíš jako zvíře zahnané do pasti. „Co budeme dělat?“
Ke své úlevě Krispos nemusel hned odpovědět. Přijel k němu jezdec ze zadního voje. zasalutoval a oznámil, „Vaše Veličenstvo, dohání nás skupina patnácti nebo dvaceti jezdců.“
„Další Kubratoi?'„ zeptal se Krispos. „Jakmile zjistí, v jakém jsme průšvihu, stáhnou ocas mezi nohy a zmizí odsud.“
Jeho pohled znova zabloudil k Trokoundově tělu. Věděl, že brzy začne pociťovat ztrátu čaroděje a přítele. Zatím na to neměl čas, teď ne.
Jezdec řekl. „Vaše Veličenstvo, nevypadají jako Kubratoi. nejezdí jako oni. Vypadají spíš jako Videsánci.“
„Videsánci?“ Krispos se zamračil. Že by za ním jezdec poslal z nějakého důvodu Mammianos? A pokud ano, mohl je Harvas sledoval, protože nebyli magicky maskováni?
A mohli ho dovést až ke Krispově jednotce? Dávalo to smysl. S chladným vztekem v hlase Krispos řekl, „Okamžitě je ke mně doveď.“
„Provedu, Vaše Veličenstvo.“ Voják obrátil svého koně a nasadil mu ostruhy. Kůň hlasitě zaprotestoval, ale vyrazil cvalem. Za jeho kopyty se zvedaly obláčky prachu.
Krispos musel potlačit touhu vyrazit za ním a donutil se čekat. Voják se za chvíli vrátil se skupinou jezdců, o které mluvil. Podle koní a výzbroje to nepochybně byli Videsánci. Když se přiblížili. Krispos se zamračil ještě víc. Nikoho z nich nepoznával, ačkoliv některým neviděl pořádně do tváře. Mammianos by určitě poslal někoho, koho by poznal.
„Co jste zač?“, zeptal se. „Co tady děláte?“
Odpověď přišla z jejich zadních řad. „Přijeli jsme vám nabídnout svou pomoc, Vaše Veličenstvo.“
Krispos vytřeštil oči, stejně jako ostatní vojáci, kteří zaslechli ten vysoký, čistý hlas nebo zahlédli pod kónickou helmou bezvousou tvář. Tanilis mohla mít klidně drátěnou košili, ale stejně by si ji nikdo s mužem nespletl.
Krispos s námahou ovládl vlastní hlas, „Má paní, bůh ví, že jste mezi námi vítána a víc než to. Ale jak jste nás tady objevila? Trokoundos si byl jistý, že nás ukryl před hledací magií. Je pravda, že se ukázalo, že nevěděl všechno.“ Jeho rty se zkřivily; kývl směrem k čarodějově tělu.
Tamlisiny oči sledovaly jeho pohyb. Přežehnala se slunečním znamením a řekla. „Oceňuji jeho schopnosti, protože kdybych byla odkázána na hledání vaších vojáku, nezjistila bych v asi skutečnou trasu, dokud by nebylo pozdě. Ale já jsem prostřednictvím magie hledala vás. Vaše Veličenstvo; tam. kde by ostatní selhali, jsem uspěla já díky našim přátelským svazkům.“
„Ach ano, přátelství,“ řekl pomalu Krispos. Jejich svazky byli mnohem intimnějšího charakteru, když před deseti lety musel přezimovat v Opsikionu a starat se o Iakovitze, který si léčil ošklivě zlomenou nohu. Pozorněji sledoval. Byla o deset let starší než on. možná o něco více; její syn Mavros byl pouze o pět let mladší. Její tvář však prozrazovala z jejího skutečného věku jen velmi málo. S věkem získala její krása na úplnosti.
Tiše seděla na své koni a čekala na výsledek jeho zkoumání. Nečekala ale dlouho, to nebyl její styl. „Jakkoliv byl váš mág schopný, v Harvovi Černém plášti našel mocnejšího protivníka. Myslíte si, že Harvas na druhé straně té černé zdi, černé jako jeho srdce, nečinně sedí a čeká?“
„To je přesně to, čeho se bojím.“ řekl Krispos. „Ale když je Trokoundos mrtev, co mohu dělat? Jedině…“
„Přesně tak“ odpověděla na nevyrčenou otázku Tanilis. „Pokusila jsem se vašeho čaroděje varovat, těsně před koncem. Jenže byl příliš zaměstnán sám sebou na to, aby mě slyšel a poslechl“
„Já jsem vás slyšel.“, vykřikl Krispos. „To je možné. Harvas je ale silnější než já. To dobře vím. Přesto se mu postavím, kvůli mému císaři a kvůli mému synovi.“ Sesedla z koně a přiblížila se k bariéře, kterou jim Harvas postavil do cesty. Po několika minutách jejího studia se obrátila ke Krispovi. „Vzhledem ktonru, co nás může čekat na druhé straně, by snad bylo lepší, aby se vaši muži seskupili do bojové formace.“
„Dobře.“ Krispos mávl. Příkaz se rychle šířil mezi jeho muži. Vojáci se spořádaně přesunovali na svá místa. Stále s obavami pokukovali po černé zdi, ale vojenská rutina na chvíli přehlušila jejich strach.

Místo, aby do zdi píchla prstem, dotkla se jí Tanilis jemně dlaní. Krispos zadržel dech; srdce mu tlouklo až v krku. Nevěděl, jestli ji namodralé blesky nezahubí stejně jako Trokounda. Blesky vyšlehly. Někteří vojáci zabručeli - nedávali jí velké naděje.
„Zbláznila se?“ řekl jeden z mužů.
„Ne, ona ví, co dělá.“ odpověděl mu jiný, jehož východní přízvuk prozrazoval, že je někde z okolí města Opsikionu. „Je to paní Tanilis, matka mrtvého Sevasta Mavra a svým způsobem čarodějka, pokud je pravda, co se o ní říká.“ Jeho slova se rychle šířila mezi čekajícími vojáky, dokonce rychleji než předtím Krispovy povely; takové zprávy byly mnohem zajímavější než rozkazy.
Tanilisina záda ztuhla a prolinula se „. ale jenom trochu. „Ne. Harve, teď ne,“ řekla tak tiše, že i Krispos ji sotva slyšel. „Už jsi mi ublížil mnohem víc.“ Vypadalo to, jako kdyby proti bolesti, kterou jí zeď působila, nebojovala, ale přijímala ji a tím ji neutralizovala.
Zdálo se, že zeď to cítí. Blesky kolem ní jen sršely ve snaze jí zlomit. Ale ona se odmítala vzdát. „Ne,“ zopakovala naprosto zřetelně. Znovu blesky zvýšily svou intenzitu, tentokrát do takového jasu, že Krispos musel odvrátit hlavu.
„Ne,“ řekla Tanilis potřetí.
S přimhouřenýma očima se Krispos podíval jejim směrem. Pořád stála a vzdorovala - a náhle se čemá zeď vzdala její silnější vůli. Blesky zmizely a zeď se rozplynula do vzduchu, ze kterého před chvílí vznikla.
Císařští vojáci vítězně vykřikli. Potom, o chvíli později, vykřikli znovu. Zmizení černé zdi odhalilo Halogai, kteří se pod její záštitou k nim blížili. Harvas by bezpochyby sám nechal bariem zmizet, ale až by byl připraven k útoku.
„Kupředu!“ vykřikl Krispos. „Náš bojový pokřik je Mavros.“
„Mavros!“ zabouřili Videsánci. Vyrazili proti Harvovým Halogai a prorazili. Seveřané nebyli v bojovém seskupení, protože počítali s tim, že budou mít dost času, než jejich vůdce nechá bariéru zmizet. Někteří z nich začali prchat, jakmile zeď zmizela a ukázalo se, že Krispovi muži jsou víc připravení k boji než oni sami. Většina však zůstala stát a bojovala. Jejich vůdce byl krutý a zlý, ale oni měli svou vlastní hrdost. Nebylo jim to ale nic platné. Císařští je rozprášili a zamířili k severní straně průsmyku. „Mavros?“ křičeli znovu a znovu. Někteří ještě přidávali. „Tanilis!“
.Ještě ho můžeme dostat.“ zavolal na Krispa Sarkis, ve tváři výraz vzrušení.
„Určitě.“ Kdykoliv chtěl Krispuv kůň zpomalit, popohnal ho ostruhami. Normálně se ke zvířatům choval laskavě, ale teď nebyl ochoten ztratit ani vteřinu. Stačí zatarasit východ z průsmyku a o Harvovu armádu je postaráno.
Nadšení Krispa téměř ovládlo. Téměř. Armáda by byla uvězněná v průsmyku, ale Harvas ji stále mohl uvolnit cestu pomocí své magie. Ta možnost byla stále reálná, i přes Tanilisinu přítomnost. Kdykoliv to Krispa svádělo na Harvovy čarodějné schopnosti zapomenout, připomněl si Trokoundovo zkroucené tělo, které zůstalo ležet asi míli za nimi.
Už před sebou viděl vstup do průsmyku. Stačí ho přehradit a- „Zastavit!“ vykřikl a doprovodil svůj rozkaz sérií nadávek. Harvovi Halogai právě vyráželi z průsmyku na sever, ven z pasti. Někteří měli sekery připravené k boji, jiní je nesli na rameni. Na rozdíl od oddílu, který před chvílí rozprášili, proti nim teď stálo několik jednotek připravených k boji.
„Je jich na nás příliš mnoho.“ řekl Sarkis, když si změřil protivníkovy řady zkušeným okem.
„Bojím se, že máš pravdu, zatraceně.“ odpověděl Krispos. „Poslal je sem právě včas. Možná cítil, že jeho zeď padla, nebo něco takového. Ale když ho nemůžeme zadržet nahoře, podíváme se aspoň na ty jeho žoldáky. Myslim, že to není špatný cíl.“
Sarkis přikývl a zvedl rúku. aby zasalutoval. „Mammianos řikal, že se učíte válečnickému umění. A měl pravdu.“ Velitel zvědů zvýšil hlas. „Lučištníci!“„
Střelci se začali činit. V koňském sedle se špatně mířilo, ale při střelbě na tak velký cíl nebyla nutná přesnost. Halogai křičeli, klopýtali a padali.
Někteří seveřané se neohrabaně snažili před šípy. které na ně dopadaly krýt za svými štíty. Ostatní, nejdříve jednotlivě, potom po skupinkách a nakonec celé jednotky vyrazili proti svým nepřátelům. Lučištníci neměli čas postřílet všechny! Na jejich ochranu vyrazili císařští kopiníci. Za chvíli se po celé délce bitevní linie rozhořely drobné šarvátky. Jak ale z průsmyku proudilo stále více a více Halogai, zjistili Krispovi muži, že začínají ztrácet převahu.
„Stáhnout!“ zavelel Krispos. „Nepřišli jsme sem pobít celou Harvovu armádu Je venku z průsmyku a to se počítá. Myslíte si. že jeho zadní voj dokáže zadržet celý zbytek naší armády? Těžko!“„
Armáda Halogai buď Krispuv povel ignorovala, nebo ho chápala jako projev paniky. Seveřané bojovali pro vlastní potěšení stejně jako kvůli vítězství. Videsánci nebyli v boji tak zuřiví, ale zároveň byli mnohem pružnější. Stáhli se zpátky a znovu zasypali Halogai svými šípy. Kopiníci vyráželi kupředu, aby odřízli a zničili skupinky Halogai, kteří je pronásledovali příliš vehementně. Znovu a znovu platili Halogai vlastni krví za jednoduchou lekci vojenské taktiky.
„Myslim, že Harvovi nahoře už mnoho mužů nezůstalo,“ oznámil Sarkis pozdě odpoledne. Tou dobou se boje přesunuly skoro deset mil do vnitra kubratského území; Krispos byl donucen rozmístit své síly na velké ploše, aby mohl čelit celé Harvově armádě.
Jako stepní požár se v idesánskou linií od jihu šířil jásot. Nakonec dorazil i ke Krispovi - spolu se zprávou, která ho vyvolala - který bojoval téměř na severním okraji své jednotky s Harvovými zvědy a předvojem jeho armády. „Z průsmyku vychází naše armáda!“ zakřičel mu někdo do ucha.
„To je dobré,“ odpověděl Krispos automaticky. Teprve o chvíli později pochopil, co se děje Postavil se ve třmenech a zařval tak hlasitě, že jeho kůň sklonil uši a vyčítavě zafrkal. „Máme ho!“
Ale Harvas, jak už ukázal u Imbrosu, byl stejně dobrý generál jako čaroděj. Nechal jim v cestě zadní voj, který museli překonat a magické překážky, které musely být pečlivě prozkoumány a ještě pečlivěji odstraněny. Než se snesla noc, podařilo se mu přerušit kontakt mezi svou armádou a pronásledovateli, i když Krispova jízdní jednotka neustále ohrožovala jeho pravé křídlo
Krispos zamířil zpátky na místo, kde hlavní část jeho armády postavila tábor. Potěšilo ho, když našel svůj stan

postavený a připravený na jeho návrat. Nechal si zavolat Mammiana. Jakmile tlustý generál dorazil, poplácal ho po zádech. K útoku na průsmyk sis nemohl vybrat lepší okamžik.“ řekl.
„Děkuji vám. Vaše Veličenstvo.“, Ale Mammianuv hlas nezněl tak hrdě, jak by měl. Ve skutečnosti přešlapoval z nohy na nohu jako zahanbený školák. „Nebyl to v podstatě můj nápad.“
„Ne?“ Krispos překvapeně zvedl obočí. „A čí tedy?“
„Když vám to neřeknu sám, stejně by to udělal někdo jiný.“ řekl Mammianos. Znovu přešlápl z nohy na nohu a pokračoval. „Ten Zaidas - víte. ten mladý čaroděj - přišel za mnou a řekl mi, že má pocit, že se vám nedaří právě nejlépe.“
„Měl pravdu,“ řekl Krispos a vzpomněl si na zvuk lámající se Trokoundovy páteře a na svůj strach, když čaroděj zemřel. Trokoundos měl v hlavním městě ženu - teď se zní stala vdova. Krispos si připomněl, aby se o ní postaral, i když mn bylo jasné, že žádné zlato jí nemůže nahradit ztrátu muže.
„Říkal jsem si, že by ji mohl mít, protože to byl on, kdo objevil dole u Imbrosu Harvovai armádu,“ vyprávěl dál Mammianos. „Tak jsem se ho zeptal, jestli by vám pomohlo, kdybychom zaútočili na průsmyk, a on řekl, že ano. Tak jsme vyrazili a Harvas byl možná příliš zaměstnán vámi, protože se nám podařilo prorazit. Zbytek zřejmě víte.“
„Jsem rád, že jsi Zaida poslechl,“ řekl Krispos.
Mammianos se dunivě zasmál. „Když o tom teď mluvíme, Vaše Veličenstvo, tak já také.“

11.

Krispos a Tanilis jeli bok po boku. Jeli vedle sebe již od chvíle, kdy císařská armáda vstoupila do Kubratu. Mágové z Čarodějného kolegia - všichni kromě Zaida, jak si Krispos všiml - se na její přítomnost příliš netvářili, zvlášť když se okamžitě zapojila do jejich magického boje proti Harvovi. Ale protesty brzy ustaly. Během jediného dne se stala jejich vůdcem, jakým byl do té doby Trokoundos. Harvovy magické útoky znovu a znovu selhávaly. Jeho armáda, neustále obklíčovaná pohyblivějšími Videsánci, musela znovu a znovu ustupovat.
„Myslím, že míří zpátky do Pliskavosu,“ řekl Krispos. „V celém Kubratu je to jediné místo, kde by se mohl bránit.“
Představa dobývání Harvem obsazeného města ho stále trápila. Obléhání by Harvovi mohlo poskytnout dostatek času, aby vymyslel nějaký nový úskok. Krispos se zašklebil, když si představil, jak by takový úskok mohl vypadat.
Tanilisin pohled se trochu rozostřil. „Ano.“ řekla o pár vteřin později, než aby to mohla být reakce na Krispova slova. „Miří zpátky do Pliskavosu.“ Z jejího hlasu zněla taková jistota, jako kdyby říkala, že zítra vyjde slunce. O chvíli později přišla k sobě a zamračila. „Bolí mě hlava.“ poznamenala.
Krispos jí podal svou čutoru. „Napijte se vína,“ nabídl jí. Zatímco pila, snažil se Krispos zapomenout na husí kůži, kterou vyvolala její věštecká předpověď. Byl svědkem, když se do prorockého transu dostala mnohem hlouběji než teď. A nebylo to pouze během jejich prvního setkání, když ho vyděsila tím, že ho nazvala Veličenstvem.
Kdyby ji neznal, pochyboval by o její předpovědi. Takhle věděl, že má pravdu. To znamená, že by toho měl využít.
Zavolal posla. „Přiveď mi Sarka,“ řekl. Posel zasalutoval a uháněl pryč.
Brzy se vrátil i s velitelem zvědu. „Co pro vás mohu udělat, Vaše Veličenstvo?, zeptal se Sarkis.
„Je načase vyslat další jednotku.“ řekl Krispos a všiml si Sarkova úsměvu. „Harvas je na cestě do Pliskavosu.“ Sarkovi neušla jistota, s jakou mu to Krispos sděloval, a pohlédl na Tanilis. Krispos přikývl a pokračoval, „Kdybychom tam mohli mít pár tisíc mužu dřív, než se tam dostane, řekněme, nebo kdybychom město a vpálili -“
Sarkuv úsmčv se ještě rozšířil. „Ano, Vaše Veličenstvo, to můžeme zkusit. S boží pomocí můžeme velkým obloukem jeho muže objet a předhonit. Koně jedou rychleji než pěší armáda. Mělo by to fungovat. Hned se do toho dám.“
„Dobrá.“ Krispos se hrdě usmál. Ať i Harvas pozná, jaké to je, když ho neustále někdo pronásleduje, když muže pouze reagovat na činy protivníka a žít a v neustálém strachu, že sebemenší chybička pro něho skončí katastrofou. Sužoval Videssos už příliš dlouho - možná po celou dobu jeho nepřirozeného života. Bude jenom spravedlivé, když i on se nakonec stane obětí.
Speciální jednotka se od hlavní videsánské armády oddělila ještě toho odpoledne a zamířila na západ, aby se širokým obloukem vyhnula Harvovým Halogai. Vojáci, kteří zůstávali s většinou vojska, na svoje kamarády vesele pokřikovali. Podobný manévr vytlačil Harva z jeho dobře bráněné pozice v průsmyku. Další obchvat mohl znamenal Harvův konec.
Večer panovala v táboře veselá nálada.
Podle svého zvyku si Krispos bez přemýšlení vybral jednu z front na večeři a trpělivě čekal, až na něho přijde řada. Anthimovi, s jeho zálibou ve vybraných delikatesách, by se nad vojenskou stravou asi zvedal žaludek. Krispos s ní neměl žádné problémy, protože většinu svého života jedl ještě hůře. Hrách, fazole, cibule a sýr tvořily voňavou omáčku, která byla vylepšená, narozdíl od jeho dětství, malými kousky slané klobásy a hovězího masa. Krispos se poplácal po břiše a říhnul. Muži kolem něho se zasmáli. Věděli, že díky tomu, že jí s nimi z jednoho hrnce, se i oni mají mnohem lépe.
Po jídle se Krispos procházel kolem řad přivázaných koní a zastavoval se na kus řeči s vojáky, kteří své koně hřebelcovali nebo jim čistili kopyta. Díky několika letům, které strávil po svém příchodu do Videssosu jako štolba, se v koních vyznal, i když nepatřil k těm nadšencům, kteří nežili pro nic jiného. Většinou se vojáci o své koně starali dobře; na stavu zvířete mohl často záviset jejich život.
Když se Krispos vrátil ke svému stanu, který jako obvykle stál uprostřed tábora, byla už tma. Letní noci byly sice krátké, ale mnohem rychleji se stmívalo. Jak se přiblížil, halogajští gardisté, kteří stáli před stanem na stráži, se postavili do pozoru. „Dejte si pohov,“ řekl jim a vešel do stanu. Na rozdíl od obyčejných vojáků, kteří se pekli ve stanech z těžké plachtoviny, se mohl těšit z výsady stanu z hedvábí. Pokud foukalo, nebyl vzduch uvnitř tak nepříjemný. Tu noc se ale nepohnul ani lísteček.

Ještě se mu nechtělo spát. Posadil se do skládacího proutěného křesla, položil si bradu do dlaní a přemýšlel, co přinese zitřek. Už nevěřil, že by se Harvovi podařilo na cestě do Pliskavosu zásadně zvrátit dosavadní průběh tažení. Musel sice shromáždit nejlepší čaroděje císařství, aby se mohl postavit jednomu neumírajícímu odpadlíkovi, ale podařilo se mu to. Měl pocit, že i Harvas to začíná chápat. Pokud nemůže použít svou magii, zbývají mu jenom vojáci. Možná se brzy pokusí bojovat. Kdyby našel terén, který by mu vyhovoval ….
Stráže před stanem se pohnuly. Krispos slyšel zacinkat brnění. Přinutilo ho to podívat se směrem ke vchodu. Jeho pravá ruka zamířila k rukojeti šavle. Potom uslyšel jednoho z gardistů. „Co pro vás mohu udělat, má paní?',,
V celém táboře císařské armády byla pouze jediná „Má paní.“ Tanilis odpověděla. „Přála bych si mluvit s Jeho Veličenstvem, pokud mě přijme.“
Jeden z gardistů strčil hlavu do stanu. Než mohl promluvit. Krispos řekl. „Samozřejmě, že ji přijmu.“ Cítil, jak mu srdce začíná rychleji bít. Přestože vedle sebe jeli každý den. Tanilis ještě nikdy v noci nepřišla k němu do stanu.
Gardista podržel cíp stanové plachty zvednutý, aby mohla projít. Když ho pustil, hedvábí zašustilo. Krispos vstal a zamířil ke druhému skládacímu křeslu, které chtěl rozložit, aby si Tanilis měla na co sednout. Než k němu došel, Tanilis poklekla a ulehla před ním na tvář. Její čelo se dotklo země v nejpůvabnějším císařském pozdravu, jaký kdy Krispos viděl.
Cítil, jak červená. „Vstaňte.“ řekl tak tichým hlasem, aby ho gardisté neslyšeli. „Není to správné - nehodí se to - abyste přede mnou uléhala na zem.“
„A proč ne, Vaše Veličenstvo?“ zeptala se, když se stejnou elegancí, s jakou uléhala, zase vstala. „Jste můj císař; neměla bych vám snad prokazovat čest, která tomuto úřadu náleží?“
Krispos konečně rozložil druhé křeslo a nabídl ho Tanilis, která se posadila. Vrátil se ke svému křeslu. Dlouho nedokázal najít pořádnou odpověď. Nakonec řekl. „To není totéž. Znala jste mne dříve, než jsem se stal císařem. V dobách, kdy jsem vůbec nic neznamenal, má paní.“
„Už dávno jsem vám. ještě jako svému příteli, dovolila oslovovat mne jménem. Stěží bych mohla odpírat stejné privilegium i svému císaři.“ Na Tanilisině se objevil letmý pobavený úsměv „Vypadá to, že teď už opravdu něco znamenáš, pokud i já smím využít téhož privilegia.“
„Díky.“ Krispos mluvil opatrně, aby se nezakoktal. Tanilisina společnost mu připomněla časy. kdy byl ještě víc chlapcem než mužem. Nechtěl to přiznat, ze všech lidí právě před ní ne. Donutil se uvažovat střízlivě, řekl, „a děkuji ti také, žes mě tehdy na jaře donutila opustit Opsikion - a tebe - bez ohledu na má přání.“
Sklonila k němu hlavu. „Zmoudřel jsi a už chápeš, proč jsem to tehdy udělala. Dalo by se říci, že Opsikion byl pro tebe příliš malý - a já příliš velká. Ještě jsi nebyl tím, kým ses mohl stát.“
Její slova ho odzbrojila, takže pouze přikývl a podíval se na ni. Její krása byla stále do očí bijící, dokonce i v nemilosrdném plném denním světle. Lampy byly milosrdnější; v jejich světle to vypadalo, že nezestárla ani o jediný den.
Když ji pozoroval a poslouchal, připomnělo mu to, jak trávili kdysi většinu společného času. Když vytáhl do boje proti Harvovi, neuvažoval o tom, že by si měl sehnat nějakou příjemnou společnost, která by mu zahřívala lůžko. Částečně, to si musel sám přiznat, to bylo jeho strachem z Dariny reakce. Ale důležitějším důvodem byla láska k jeho mladé a krásné ženě.
Teď však zjistil, že touží po Tanilis. Nic z toho. co cítil k Daře nezmizelo. Prostě mu to přestalo pripadal důležité. Tanilis i její tělo znal dávno předtím, než ho vubec napadlo, že by mohl Daru poznal. Přáni znovu se s ní vyspat necítil jako nevěru; připadalo mu to spíš jako obnovení starého přátelství.
Nenapadlo ho přemýšlet nad tím, co by tomu asi řekla Dara. Vstal, protáhl se a přešel ke stolku s mapami, který stál v rohu stanu. Videssos nevládl nad Kubratem už přes třista let; císařské archívy přesto dál uchovávaly detailní, i když archaické mapy tohoto území pro případ, že by se jednoho dne vrátilo pod videsánskou nadvládu.
Nedokázal však nic jiného než bezmyšlenkovitě pozorovat starý potrhaný pergamen, na kterém inkoust dávno vyblednul. Znovu se protáhl a jakoby bez cíle se začal procházet. Přesto nebylo náhodou, že skončil za Tanilismým křeslem. Položil jí ruku na rameno.
Otočila hlavu, aby se na něho podívala. Usmála se, zavrněla jako kočka a položila svou ruku na jeho. Její kůže byla hladká a jemná. Prsten s rubínem na jejím ukazováčku odrážel světlo lampy a žhnul jako horká krev.
Krispos se sklonil a lehce ji políbil. „Jako za starých času.“ řekl.
„Ano, jako za starých časů.“ Její vrnění ještě zesílilo. Náhle se jí rošířily zorničky a její velké oči se dívaly někam do daleka. „Na chvilku,“ řekla změněným hlasem. Její výraz se však znovu změnil tak rychle, že si Krispos ani nebyl jistý tim, co viděl. Její hlas zněl opět normálně, možná ještě lépe. „Polib mě ještě jednou,“ zašeptala.
S radostí jí vyhověl. Když polibek skončil, postavila se. Krispos si později nebyl jistý, kdo z nich udělal první krok k jeho polnímu lehátku. Tanilis si stálila své roucho přes hlavu, sundala si kalhotky a lehla si na lehátko. Nemusela čekat dlouho, než se i Krispos svlékne. „Chceš zhasnout lampy?“ zašeptala.
„Ne.“ odpověděl stejně tiše. .Jednak proto, že by stráže ihned pochopily, co děláme. A také protože jsi krásná a chci na tebe vidět.“ Její tělo si ještě víc než tvář uchovalo mladistvou pružnost.
Její oči zazářily. „Aspoň víš, proč na tebe tak ráda vzpomínám.“ Natáhla k němu ruce. Krispos si lehl k ní.
Lehátko bylo pro dva příliš úzké; po pravdě řečeno, bylo úzké i pro jednoho. Přesto jim stačilo. Tamlis byla taková, jakou si ji Krispos pamatoval - v jejim milování se mísila vášeň se zkušenostmi. Jeho vlastní vzrušení však brzy vzpomínky vytlačilo.
I poté, co skončili, zůstali zapleteni jeden do druhého - jinak by jeden z nich určitě z lehátka spadl. Tanilisina ruka sjela po jeho boku a zkušeně se ho dotkla. „Další kolo?“ zašeptala mu do ucha.
„Možná za chvilku.“ odpověděl, když konečně dohnal svůj zrychlený dech. „Jsem už starší než tehdy v Opsikionu a

dříve jsem také netrávil tolik času v sedle.“ Upřeně pozoroval sametovou kůži jejího hrdla. „Alespoň ne na koni.“
Kousla ho do ramene, poměrně bolestivě. Málem vykřikl, ale v poslední chvíli se zarazil. Ta malá bolest ho vzrušila; dříve než čekal, byl připraven splnit její přáni. Tamlis jenom tiše vydechla, když znovu začal.
Venku před stanem se ozval jeden z Halogai, „Veličenstvo, je tady posel s dopisem z hlavního města.“
Krispos dělal, že neslyší. „Neblázni,“ napomenula ho Tanilis; dokonale se ovládala, přesně jak si Krispos pamatoval. Zlehka ho od sebe odstrčila. „Běž a zjisti, jaké zprávy posel přináší. Počkám tady na tebe.“
Krispos věděl, že má pravdu, ale moc mu to nepomohlo. Nabručeně vstal z lehátka, oblékl se a vyšel ven do noci.
„Prosím, Vaše Veličenstvo,“ řekl posel a podával mu zapečetěnou ruličku pergamenu. Po jeho předáni zasalutoval, otočil koně a zamířil k místům, kde byli vojenští koně ustájení na noc.
Krispos se vrátil zpátky do stanu. Zčervenal a cítil se hloupě. Vždycky, když Halogai potřebovali, aby vyšel ven. klidně strčili hlavu dovnitř a oznámili mu to. Když teď jenom zavolali, znamenalo to, že dobře věděli, co uvnitř dělá. „K ledu s tím.“ zamumlal. Čím déle vládnul, tím více se smiřoval se ztrátou soukromí.
Pohled na čekající Tanilis mu takové myšlenky vyhnal z hlavy. Stáhl ze sebe tuniku a nechal ji spadnout na zem. Tanilis se zamračila. „Ten dopis…“
„Ať je to cokoliv, ještě to chvilku počká.“
Poddajně sklopila zrak. „V tom případě pospíchejte. Vaše Veličenstvo.“ Krispos pospíchal.
Když potom malátně ležel vedle Tamlis, nejradši by na pergamen zapomněl, ale věděl, že Tanilis by se to nelíbilo - a jemu ráno také ne. Znovu se oblékl a zlomil pečeť na dopise. Tanilis s tim zjevně souhlasila, protože i ona se oblékla.
Protože měl hlavu plnou myšlenek na ni, nezdržoval se tím, že by se podíval, kdo je autorem dopisu. Zjistil to, jakmile se začetl. „Císařovna Dara zdraví svého manžela Krispa, Autokrata Videssosu. Včera jsem porodila našeho druhého syna. přesně jak Mavrova matka předpověděla. Dala jsem mu jméno Evripos, jak jsme se dohodli. Je velký a vypadá zdravě a celý den a noc jenom křičí. Porod byl těžký, ale takové jsou všechny porody. Chůva je s námi s oběma spokojená. Kéž by ses vrátil brzy do města, abys nás mohl vidět.“
Do té chvíle se Krispos necítil vinen. Teď to na něho všechno spadlo. Když nějaký čas nic neříkal. Tanilis se zeptala, „Špatné zprávy?“ Beze slova jí dopis podal. Rychle si ho přečetla, aniž by při čteni pohybovala rty, což bylo pro Krispa stále obtížné. „Aha,“ řekla, když dopis přečetla.
„Ano,“ odpověděl Krispos: pouze dvě slova, ale slova nabyla významem.
„Asi bych už neměla chodit do vašeho stanu, že Vaše Veličenstvo?“ zeptala se Tanilis chladným a formálním hlasem.
„To bude nejlepší,“ odpověděl Krispos a cítil se přitom mizerně.
.Jak si přejete, Vaše Veličenstvo. Jenom bych vám chtěla připomenout, že jste o stavu císařovny - vaší ženy - věděl už předtím, než ten dopis přišel. Vím. že je něco jiného vědět a být připomínán, ale věděl jste to. Teď. s vaším svolením —“
Odhodila Darin dopis na lehátko, vstala, vyšla ze stanu a zmizela ve tmě.
Krispos se díval za ní. Ještě před několika minutami oddechovali jeden druhému v náručí. Zvedl dopis a znovu si ho přečetl. Má dalšího syna a Dara je v pořádku. Samé dobré zprávy. Přesto zmačkal pergamen do kuličky a hodil ho na zem.
# # #
Zvědové vyrazili druhý den před svítáním, aby se ujistili, že na císařskou armádu nečeká žádná léčka. Za nimi postupovala hlavní část armády roztažená do dlouhého zástupu. Zásobovací vozy jeli pod ochranou početného oddílu jezdců uprostřed.
Krispa tohle nešikovné uspořádání neustále znervózňovalo. „Kdyby měl Harvas na své straně alespoň několik kubratských jezdeckých lukostřelců, mohl by nám způsobit velké problémy,“ řekl Bagradov i, který' velel jednotce zajišťující ochranu nákladních vozů. Starost o armádní záležitosti Krispovi pomáhala nemyslet na vlastní problémy a na to, že Tanilis dnes raději než vedle něho jela s ostatními čaroději.
Bagradas si toho nevšiml - a pokud ano, měl dostatek rozumu, aby to nedával najevo. Snažil se Krispa uklidnit, „Všichni Kubratoi. kteří chtějí bojovat, se chtějí přidat k nám a ne k Harvovi. Vaše Veličenstvo. I včera se k nám přidalo několik skupinek. Samozřejmě když půjde do tuhého, tak nám budou asi tak platní jako vám, když s vámi zůstali celou cestu k průsmyku a zmizeli, jakmile to začalo vypadat nebezpečně.“ Generál se pohrdavě ušklíbl.
„Dokud nebojují proti nám, mohou si dělat, co se jim zlíbí,“ řekl Krispos. „Máme dost vlastních mužu, abychom to zvládli sami a nemuseli jsme jim být vděčni.“ Podrbal se vousech. „Zajímalo by mě, jak se daří oddílu, který jsme poslali do Pliskavosu.“
„Podle mého názoru ještě stále objíždějí Harvovu armádu. Kdyby zahnuli na sever příliš brzy, mohl by jim Harvas postavit do cesty svoje Halogai.“
„O tom nebezpečí dobře vědí,“ řekl Krispos. Zase další starost.
Popohnal svého koně a zamířil ke skupině čarodějů. Bez velkého překvapení si všiml, že Tanilis jede v jejich středu. Zaidas, který s m živě diskutoval, se po Krispově příjezdu zatvářil až komicky vylekaně.
„Ještě že nejsem Harvas.“ poznamenal Krispos suše. Uklonil se v sedle Tanilis. „Mohl bych si s vámi promluvit, má paní?“
„Samozřejmě. Vaše Veličenstvo. Vždyť víte. že každé vaše přání je pro mne rozkazem.“ V jejim hlase naštěstí nezazněla ironie a hned popohnala koně do cvalu, aby se vzdálila od svých společníku. Zaidas a ostatní čarodějové se za nimi zklamaně dívali. Jakmile získali trochu soukromí, Taralis sklonila před Krispem hlavu. „Vaše Veličenstvo?“
„Chtěl jsem jenom říct, že mě mrzí, jak to včera v noci mezi námi skončilo.“
„To vás nemusí trápit,“ odpověděla. „Jste přeci Autokrat Videssosu. Můžete si dělat, co se vám zlíbí.“
„Přesně to dělal Anthimos,“ odpověděl Krispos rozhněvaně. „A podívej se, jak skončil. Já chci dělat správné věci, aspoň když vím. které věci to jsou.“

„Vybral jste si těžší cestu než on.“, Po krátké pauze Tanilis klidným hlasem pokračovala, „Málokdo by tvrdil, že spát s cizí ženou spadá do kategorie správných věcí.“
„Já vím, já vím, já vím.“ Krispos sevřel ruku v pěst a udeřil se do stehna přímo pod spodní okraj drátěné košile. „Nechci z toho udělat svůj zvyk.“
„Všimla jsem si.“ Její hlas zněl pobaveně, ale neusmála se.
„To není legrace, zatraceně.“ Tvrdošíjně a těžkopádně začal vysvětlovat, „znám tě - jeden čas jsem tě miloval i když jsem věděl, že ty mě nemiluješ - už hrozně dlouho a když jsem tě teď znovu uviděl, nečekal jsem. tedy nestaral jsem se o to, co dělám, dokud jsem to neudělal. Potom přišel ten dopis a já si to náhle uvědomil -“
„To je pravda,“ Tanilis ho pozorně sledovala. „Mohla jsem si myslet, že tvoje manželství je pouze formální, ale dva synové narození krátce po sobě svědčí o opaku. Tim spíš, že jsi většinu své dosavadní vlády strávil na válečných taženích.“
„Naše manželství má v sobě cosi formálního, pro mě i pro Daru.“, připustil Krispos, „Ale postupně se mění k lepšímu.“ Smutně se pousmál. „Asi i toho sis všimla, že? Přesto všechno, když jsme se včera milovali a posel přinesl ten dopis, neměl jsem s tebou zacházet tak, tak jsem to udělal. Nebylo to správné a mrzí mě to.“
Tanilis jela chvíli potichu. Potom poznamenala, „Myslím, že jsi k tomu, abys mi to řekl, potřeboval víc odvahy než k bitvě s Harvem.“
Krispos pokrčil rameny. „V jedné věci jsem si jistý - císařská koruna mi nezabrání dělat chyby a za chyby je třeba se omluvit. Náš velkorysý a milostivý bůh ví, že jsem se od Anthima mnoho nenaučil o způsobu vládnutí, ale tohle ano. Poznat svoje chyby a omluvit se za ně není žádná ostuda.“
„Ať už jsi se o způsobu vládnutí učil kdekoliv, Krispe -“ Krispa potěšilo, že ho znovu oslovuje jménem radši než oficiálním titulem. „- zdá se, že ses toho naučil dost. Budeme tedy znovu přátelé?“
„Ano,“ odpověděl s úlevou. „Jak bych mohl být tvým nepřítelem?“
V Tanilisiných očích se uličnicky zablýsklo. „Řekněme, že bych dnes v noci znovu přišla do tvého stanu. Bránil by ses mi s šavlí a štítem v ruce?“
Přes všechna dobrá předsevzetí Krispos ucítil, že ho ta představa vzrušuje. Snažil se to ignorovat. Už jsem dost starý na to, abych přemýšlel přirozením, řekl si pevně. O chvíli později dodal, aspoň doufám. Nahlas řekl, „Pokud se pokoušíš mě svádět, docela se ti to daří.“ Usmál se.
„Nesnažila bych se tě svádět k něčemu, co bys sám považoval za nesprávné,“ odpověděla vážně Tanilis. „Doufám, že jsme si to už vyjasnili. Jak jsem ti říkala už v Opsikionu, kdybychom spolu měli být delší dobu, neklapalo by to. Je to stále pravda.“
„Ano,“ řekl Krispos znovu, s nemalou lítostí. Pořád pochyboval o tom, jestli to bude klapat jemu s Darou, až spolu budou delší dobu. Od chvíle, kdy se stal císařem, byl neustále pryč z domu, takže měl málo příležitostí to zjistit. Proto řekl jenom, jsem rád, že můžeme zůstat přáteli.“
.Já také.“ Tanilis se rozhlédla po kubratské krajině, kterou projížděli. Její hlas se náhle ztišil v šepot. „Nemít v takové zemi přátele musí být hrozný osud.“
„Neni to tak zlé.“ řekl Krispos se vzpomínkou na své dětství strávené v Kubratu. „Je to jenom jiné než Videssos.“ Nebe mělo světlejší barvu než v císařství. Tráva okolo měla jiný odstín zelené, tmavší a připomínající mech; šedozelené olivovníky, které byly pro Videssos tak charakteristické, by tady nerostly. Místní zimy byly krutější, než na jaké byl Videssos zvyklý.
Ale Tanilis zřejmě neměla na mysli krajinou, kterou Krispos dokázal vidět. „Tahle země mě nenávidí.“, řekla a zachvěla se, přestože bylo teplo. Její ponurý tón rozechvěl i Krispa. Potom se Tanilisina tvář trochu rozjasnila. „Pokud Harva porazíme, může si mě klidně nenávidět, jak chce“
Proti tomu Krispos nemohl protestovat. Znovu se rozhlédl po Kubratu. Daleko na severozápadu uviděl rostoucí oblak kouře. Ukázal tím směrem. „To je možná práce jednotky, kterou jsem poslal do Pliskavosu.“ řekl s nadějí v hlase.
Tanilisin pohled zamířil tím směrem. „Ano, je to tvůj oddíl,“ souhlasila, ale moc nadějně to neznělo. Krispos se snažil přesvědčit sám sebe, že je to stále způsobeno jejími pocity vůči místní krajině.
Ale druhý den ráno, když se armáda připravovala na další cestu, začali se od západu trousit jezdci. Krispos nechtěl mluvit s prvními z nich; už zjistil, že muži, kteří přijíždějí jako první, nemají většinou žádnou představil o tom, co se stalo špatného - pokud vubec něco.
Sarkis dorazil uprostřed odpoledne. Jeho tvář zdobila čerstvá jizva; pravou niku měl v obvazech. „Omlouvám se. Vaše Veličenstvo.“ řekl. „Byla to moje chyba.“
„Sám jsi za ni zaplatil, jak vidím,“ odpověděl Krispos. „Řekni mi, co se stalo.“
„Narazili jsme na vesnici - skoro město - která nebyla na našich starých mapách.“ začal vysvětlovat velitel zvědů. „To mě nepřekvapilo - vypadalo to, že ji nedávno začali stavět Halogai a ještě neskončili: takové domy nikdo jiný nestaví. Nebylo tam mnoho mužů ale přesto se proti nám postavili společně se ženami, které bojovaly stejně divoce jako oni.“
Sarkis si z tváře otřel zaschlou krev. „Veličenstvo, nebyl problém je porazit. Bylo nás na to dost. Jenže jsem si uvědomovali, že naším cílem je Pliskavos, a chtěl jsem se tam dostat co nejrychleji. Takže jsme se s nimi jenom jednou srazili a podpálili vesnici - „
„Viděl jsem kouř,“ skočil mu Krispos do řeči.
„To se nedivím. Přesto jsem nechtěl ztrácet čas další zajížďkou a vyrazil jsem po východní straně vesnice přímo na sever. Bohužel jsme narazili na část Harvovy armády. Měli nad námi početní převahu a porazili nás, zatraceně.“
„Smůla,“ řekl si Krispos pro sebe. Několik vteřin přemýšlel. „Měl jsi pocit, že by v boji proti vám Harvas použil magii?“
„Vůbec ne.“ odpověděl okamžitě Sarkis. „Vypadalo to, že seveřané sami mířili na západ, aby nám zabránili v obchvatu. Díky té hnusné smradlavé vesnici dostali šanci a využili ji Dejte mi ještě jednu šanci, Vaše Veličenstvo, nebo někomu

jinému, pokud mi už nedůvěřujete. Plán byl dobrý a ještě pořád máme dost prostoru, abychom ho mohli uskutečnit.
Krispos chvíli přemýšlel a potom zavrtěl hlavou. „Ne. Takový trik může na Harva platit, pokud ho zastihne nepřipraveného. Nedokážu si představit, že by nám to dovolil ještě jednou. Cítím v kostech, že by na nás čekalo nějaké nepříjemné překvapení.“
„Máte asi pravdu.“ Sarkis sklonil hlavu. „Potrestejte mě za to, že jsem nedokázal splnit vaše rozkazy.“
„Nic takového dělat nebudu.“ odpověděl Krispos. „Vybral sis nejrychlejší cestu, jak moje pokyny splnit a bohužel to nevyšlo. Snad budeš mít příště víc štěstí.“
„Kéž by bůh vyslyšel vaše slova!“ řekl Sarkis vzrušeně. „Odvděčím se vám za vaši důvěru - slibuju.“
„Dobrá,“ řekl Krispos. Sarkis zasalutoval a odjel dohlédnout na muže ze své jednotky, kteří ještě stále přijížděli. Krispos si povzdechl. Bude muset porazit Harva v regulérním boji, což znamená další ztráty na životech.
Už přemýšlel nad tím, jak dostat do oblastí na jih od hor zpátky rolníky, kteří by se starali o půdu. Teď si uvědomil, že bude muset najít i vojáky, kteří nahradí padlé v bojích proti Harvovi. Kde ale vzít tolik lidí? Usmál se pro sebe, ačkoliv mu to nepřipadalo příliš zábavné. Když ještě žil na farmě, nedokázal si představit, že by císař mohl mít nějaký důvod ke starostem. Zvlášť když šlo o tak přízemní starost jako sehnat lidi, kteří by mohli dělat to, co bylo potřeba. Znovu se usmál. Když ještě žil na farmě, nedokázal si představit spoustu věcí.
Harvas postup Krispovy armády zdržoval drobnými šarvátkami i magickými překážkami. Otevřenému střetnutí se očividně vyhýbal. Zdálo se, že je spokojený se zdržováním dalšího vývoje války, dokud se nedostane do Pliskavosu. Z toho měl Krispos strach Dokonce ani Kubratoi a videsánsky mluvící farmáři, kteří se přidávali k jeho armádě a nazývali ho osvoboditelem, ho nedokázali rozveselit. Ano, Kubrat se vrátí pod císařskou vládu, pokud porazí Harva. Pokud však sám bude poražen, kočovníci i farmáři budou trpět ještě víc za to, že se s ním spojili.
Jak se blížil k Pliskavosu. začal znovu vysílat menší oddíly jezdců. Tentokrát ne proto, aby Harvovi odřízl cestu ke kubratskému hlavnímu městu, ale aby se ujistil, že nemíří nikam jinak. Muži z jednoho takového oddílu přicválali zpátky plní nadšení. „Astris! Astris!“ volali, když se vrátili k armádě ze severozápadu. Byli prvními císařskými vojáky, kteří stáli na břehu této řeky po třech stech letech.
Další skupina se k řece Astris přiblížila na východ od Pliskavosu o den později. Místo nadšeného volání se však po svém návratu dožadovali posil. „Spousta Halogai se plaví přes řeku na člunech.“ vyřizoval jeden z jezdců a prudce při tom oddychoval, takže mu nebylo příliš dobře rozumět.
Krispos posily zdvojnásobil. Poslal také oddíl jezdců, kteří první dorazili k řece Astris, aby vyrazili na západ a jeli po břehu řeky směrem k moři. „Najděte Kanára a přiveďte ho sem,“, nařídil jim. „Právě kvůli tomu máme naše lodě na Astris. Uvidíme, kolik seveřanů se dostane přes řeku, jakmile se naše lodě objeví“
Sám uviděl řeku Astris příští den. Široká šedivá řeka tekla kolem Pliskavosu. který ležel na jejím jižním břehu Proud byl tak široký, že lesy a pláně na druhém břehu vypadaly vzdáleně a neskutečně. Bohužel až příliš reálně vypadaly malé čluny, které pluli přes řeku. Každý člun do Kubratu přinášel další skupinku Halogai, kteří pomáhali Harvovi udržet území, které obsadil. Krispos zuřil, ale do příjezdu svých lodí nemohl nic dělat. Armáda si čekání krátila výstavbou palisády kolem Pliskavosu.
„Něco mě napadlo.“ řekl večer Mammianos. „Nevím toho tolik, kolik bych chtěl, o válčení na vodě a už vůbec nic o magii, ale co může Harvovi zabránit, aby zaútočil na naše lodě, jakmile se tady objeví?“
Krispos se kousl do rtu. „Uděláme lépe, když si o tom promluvíme s čaroději.“
Když rozmluva skončila, zjistil Krispos, že postrádá Tro-kounda nejen proto, že to byl jeho přítel. Trokoundos dokázal vysvětlit mnoho magických záležitostí i lidem, kteří nebyli čaroději. Jeho kolegové Krispa zahrnuli učeným výkladem, který ho spíše zmátl. Přesto z něho pochopil, že magie zaměřená na cíl na tekoucí vodě mívá oslabený efekt nebo se zcela mine účinkem.
Jen to mívá se mu moc nelíbilo. „Doufám, že Harvas četl stejné magické knihy jako vy,“ řekl čarodějům
„Vaše Veličenstvo, nevidím nad Kanárovým loďstvem žádnou magickou hrozbu.“ řekl Zaidas.
„Já také ne.“ přidala se Tanilis. Zaidas zamrkal a rozzářil se. Vrhnul po Tanilis zbožňující pohled. Tanilis pouze přikývla - to elegantní gesto Krispos dobře znal. Jeho síla však Zaida téměř omámila, protože byl ještě mladší a citlivější než Krispos, když Tanilis poznal. Krispos zavrtěl hlavou; když si všímá toho, jak mladí jsou ostatní, znamená to, že už sám moc mladý není. Čarodějové mu však dali tolik jistoty, v kolik mohl doufat. To už stálo za trochu toho pocitu vlastního stáří.
V příštích několika dnech se palisáda kolem Pliskavosu zpevňovala. Vojáci před ní vyhloubili příkop a získanou zeminu použili k navršení valu za ní. Na horní okraj palisády připevnili štíty; aby ji ještě zvýšili. Přesto byly šedé hradby Pliskavosu stále mnohem vyšší.
Halogai provedli několik výpadů proti mužům, kteří stavěli opevnění. Bojovali s obvyklou bezohlednou odvahou vlastní jejich národu a pokaždé za to těžce zaplatili. Každý den ale kánoe přiváželi přes Astris do Pliskavosu další a další seveřany:
„Halogaland musí být opravdu nehostinná země, když se tolik Halogai odváží na dlouhou cestu přes pardrayanskou step. aby se usadili v Kubratu,“ poznamenal Krispos na setkání se svými důstojníky.
„Na tom něco je, protože zdejší země jinak za moc nestojí,“ řekl Mammianos. Krispos nebral názor tlustého generála úplně vážně, protože pobřežní nížiny, kde Mammianos působil, byly nejbohatší zemědělskou oblastí v celém císařství. Sarkis dodal, „zajímalo by mě, kolik vesnic jako byla ta, se kterou jsme měli problémy, vyrostlo na kubratské půdě. Až tady skončíme, budeme to muset vyřídit i s nimi.“ V jeho tmavých očích se lišácky zablesklo. „Rád bych si to sjednou nebo se dvěmi jejich blonďatými ženami vyřídil osobně.“
Několik mužu přítomných v Krispově stanu přikývlo. Světlé vlasy byly ve Videssosu výjimečné - a exoticky zajímavé.
„Dávej si pozor, Sarku.“ zabručel Mammianos. „Sám jsi říkal, že se ty jejich holky umí prát.“

Všichni se zasmáli. „Můžeš na ně. vyzkoušet nějaká něžná slovíčka," ozval se Bagradas. Smích vybuchl znova.
„Nepřišel jsem do Kubratu, abych se jim dvořil." odpověděl Sarkis kysele.
„Zpátky k práci." řekl Krispos a bez velkého úspěchu se pokusil, aby jeho hlas zněl tvrdě. „Za jak dlouho budeme připraveni k útoku na Pliskavos?"
Jeho důstojníci si vyměnili znepokojené pohledy. „Nechat je hladovět, dokud se nevzdají, by nám nezpůsobilo takové ztráty. Vaše Veličenstvo/" řekl za všechny Mammianos. „Harvas nemůže mít zásoby pro celou svoji armádu na dlouho, bez ohledu na to, jak plná jsou jeho skladiště. Zanedlouho začnou jeho vojáci trpět různými chorobami, protože jich je na těsnáno příliš mnoho na malém prostoru."
„To naši vojáci také, i když budou naši léčitelé dělat, co bude v jejich silách," odpověděl Krispos. Mammianos přikývl; táborové nemoci jako tyfus a úplavice často armádě způsobily větší ztráty než boj s nepřítelem. Krispos pokračoval, „Ale i tak, ve většině případů bych s tebou souhlasil. Ale ne v boji s Harvem Černým pláštěm. Čím víc času bude mít na přípravu, tím větší z něho mám strach."
Mammianos si povzdechl. „Na tom, co říkáte, je něco pravdy. Je to pořádný mizera, že?" Rozhlédl se po ostatních důstojnících, jako kdyby čekal, že někdo z nich promluví a ulehčí mu situaci. Ale nikdo nepromluvil a všichni se dívali do země. Mammianos si znovu povzdechl. „No. Veličenstvo, v zásobovacích vozech máme žebříky a všechny kovové součásti a potřebné lanoví pro obléhací stroje. Budeme potřebovat trochu času na kácení dřeva a výrobu dřevěných rámů, ale jakmile budou hotové, můžeme na město zaútočit."
„Jak dlouho to bude trvat?" chtěl vědět Krispos.
„Týden, možná o den nebo dva méně," odpověděl očividně ke zdi přitlačený Mammianos váhavě. „Ale Harvas by musel být slepý, aby si nevšiml, co chystáme. Má spoustu špatných vlastností, ale slepota mezi ně určitě nepatří."
„Já vím," řekl Krispos. „Tak či tak je mu jasné, proč jsme tady. Nebojovali jsme s ním takovou dobu, abychom mu teď tady okopávali zahrádku. Začněte stavět obléhací stroje."„ Mammianos a zbytek důstojníků zasalutovali. Rozkazy byly vydány, takže jim nezbude než poslechnout.
Druhý den ráno vyrazili ozbrojené skupinky do lesa kácet stromy. Kolem poledne začali koně a muly do tábora stahovat nahrubo osekané kmeny. Pod pečlivým dozorem inženýru, kteří budou sestavovat a řídit katapulty a beranidla, začali vojací osekávat klády na potřebnou délku. Tábor se naplnil rámusem tesařské práce.
Mammianos měl pravdu; Halogai na hradbách Pliskavosu neměli žádné pochybnosti o tom. co císařští připravují. Posmívali se a vyzývavě mávali svými sekerami a meči. Ti z nich, kteří uměli několik videsánských slov popisovali videsánským vojákům, jaké uvítání je čeká. Někteří z Krispových vojáků jim posměšky opláceli, ale většina dál pokračovala ve své práci.
Odněkud ze středu Pliskavosu se proti nebi začal zvedat vysoký a tenký sloup kouře. Když ho Zaidas uviděl, zblednul a požehnal se slunečním znamením. Všichni čarodějové císařské armády zdvojnásobili své úsilí a vyvolávali jedno ochranné kouzlo za druhým.
„Co přesně Harvas zamýšlí?" zeptal se Krispos Zaida, protože předpokládal, že ten to bude vzhledem ke své magické citlivosti vědět nejspíš.
Ale mladý čaroděj pouze zavrtěl hlavou. „Nic dobrého," byla jediná odpověď, kterou mohl Krispovi dát. „Ten kouř -"
Zachvěl se a znovu se požehnal slunečním znamením. Tentokrát se k němu Krispos připojil.
Čarodějovy narážky Krispa ještě více znervóznily. Jeho náladu nevylepšilo ani to, když před polednem přistálo na pliskavoském molu další tucet kánoí plných Halogai. Pozdě odpoledne hlásili videsánští pozorovatelé na břehu další malou flotilu člunu, která se připravovala na cestu přes řeku ze severního břehu.
Zpráva se ihned dostala ke Krispovi. Ten udeřil pěstí do svého přenosného stolku a zamračil se na posla. „Přál bych si, abychom jim to mohli nějak překazit. Každý z nich, který se dostane do města, bude moci zabíjet naše muže," zamručel rozzlobeně.
Zřídka se v lidském životě stane, že jsou modlitby vyslyšeny okamžitě; ve velké většině nejsou vyslyšeny vubec. Ale Krispos se ještě pořád vztekal, když do stanu vrazil další posel s nadšeným výrazem ve tváři. „Veličenstvo!" vyrazil ze sebe.
„Na řece se objevily Kanárovy lodě plující plnou rychlostí proti proudu. Míří přímo proti Halogai!"
„Opravdu?" řekl Krispos tiše. Odložil dopis, který právě četl Ten mohl počkat. „To musím vidět na vlastní oči." Vyšel ze stanu a zavolal, ať mu přivedou koně. Nasedl a popohnal Pokroka do cvalu. Za několik minut stál na břehu řeky. Krispos se podíval k západu a rukou si zaclonil oči proti slunku. Uviděl skupinu elegantních videsánských veslic, jak plují proti proudu. Jejich dvojité řady vesel se zvedaly a klesaly v pravidelném rytmu. Od vyleštěných bronzových beranidel na přídi se rozstřikovala voda. Námořníci a vojáci na palubě připravovali loď k boji.
Halogai měli za sebou ve svých kánoích sotva čtvrtinu cesty přes řeku Astris. Mohli otočit a ukrýt se do bezpečí na severním břehu, ale ani se o to nepokusili; ústup by byl přílišnou ranou jejich válečnické cti. Pouze ohnuli záda a pádlovali rychleji. Některé kánoe měly malé stěžně. Na těch se objevily primitivní plachty.
Chvíli si Krispos myslel, že Halogai závod vyhrají a stihnou se do Pliskavosu dostat včas. Ale videsánské válečné lodě je dostihly ještě několik set yardů od města. Z katapultu na přídích veslic vyletěly šipky. Společně s nimi i uzavřené hliněné hrnce, které svou dráhu vzduchem značily kouřem. Jedna kanoe dostala plný zásah. V okamžiku celá vzplála, od jednoho konce ke druhému, a s ní i muži. kteří na ní jeli. Jejich výkřiky se donesly až ke Krispovým uším jen trochu zeslabené velkou vzdáleností. Halogai. kteří mohli, skočili do vody. Jejich drátěná brnění je stálila ke dnu, kde je čekal stejný konec jako jejich krajany, které zasáhl plamen.
Beranidlo jedné z veslic rozlomilo další kánoi napůl. Její posádka, zatím nezasažená ohněm, vyskákala do vody. Vojáci na palubě stříleli po všech, které váha brnění okamžitě nestáhla pod hladinu.
Jediné kanoi se podařilo uniknout z boje uprostřed proudu a ta teď prchala pod ochranu pliskavoského přístavního

mola. Halogai na městských hradbách své krajany hlasitě povzbuzovali. Ale veslice člun rychle dostihla. Místo přímého nárazu zvolil kapitán jinou formu ohně. Posádka lodi zamířila na prchající člun dřevěnou trubici, která byla uvnitř vyložená bronzovým plechem. Další dva muži obsluhovali ruční pumpu podobnou té, kterou v hlavním městě Videssosu používají hasičské oddíly. Jenže nepumpovali vodu - z hadice vytryskla stejná zápalná směs, která zažehla první halogajský člun. Posádku potkal stejný osud, protože člun se okamžitě vznítil po celé své délce. Seveřané se v plamenech svíjeli a kroutili jako můry v plameni pochodní.
Krispos se rozhlížel na všechny strany a hledal další cíl. Žádný člun však neviděl. Během několika minut císařské veslice řeku vyčistily Pouze pár hořících trosek pomalu odnášel proud. Byly jediným a posledním svědkem halogajské nadvlády nad řekou.
Císařští vojáci, kteří sledovali boj na řece ze břehu, jásali až do ochraptění, když veslice zakotvily u břehu. Halogai uvnitř Pliskavosu byli zticha, jako kdyby bylo město neobydlené.
Pruhovaná vlajka vrchního velitele se třepetala na stěžni galéry, která zakotvila kousek od Krispa. Krispos sjel na koni až ke břehu a potkal se s Kanárem, který právě scházel po lávce na břeh. „Skvělá práce!“ zavolal na nej Krispos.
Kanaris mu zamával, potom zasalutoval jako voják. „Vy jste odvedli skvělou práci. Vaše Veličenstvo.“ odpověděl a snažil se překřičet hukot vody a větrá. „Omlouvám se. že jsme čekali tak daleko na západ odsud, ale kdo mohl čekat, že je před sebou poženete až do Pliskavosu? Opravdu skvělá práce.“
Pochvala od zkušeného válečníka Krispa pokaždé potěšila, protože si uvědomoval, že ve válečnictví byl pouhým amatérem. Zavolal posla. Jakmile kurýr dorazil, nařídil mu, „Přiveď sem nějaké čaroděje. Naše loďstvo je bude potřebovat.“
Jakmile posel odjel, ozval se Kanaris, „Máme na palubě vlastní čaroděje. Vaše Veličenstvo.“

„O tom nepochybuji,“ odpověděl Krispos. „Ale společně s armádou přišli nejlepší čarodějové z Čarodějného kolegia. Harvas Černý plášť není obyčejný nepřítel a ty a tvé loďstvo jste mu dali důvod k nenávisti.“
„Jak myslíte, Vaše Veličenstvo,“ odpověděl velitel loďstva. „Spolehnu se zcela na vás, protože až dosud jste měl pravdu.“
„Ano, až dosud“ Krispos se přežehnal slunečním znamením, aby to nezakřikl. Připomněl si také, že v boji proti nepříteli, jako je Harvas, se situace může změnit každým okamžikem.
Krispos zvedl svůj pohár. „Na zítřek,“ pronesl přípitek.
„Na zítřek,“ opakovali po něm důstojníci shromáždění v císařském stanu. Všichni zvedli své poháry, vyprázdnili je a položili zpátky na stolek. Západ slunce ještě zbarvoval západní obzor, ale všichni měli před sebou ještě spoustu práce, než se dostanou do postele. Zítra císařská armáda zaútočí na Pliskavos.
Krispos přecházel po stanu a snažil se najít mezery v plánu, který společně se svými generály připravil. Protože přes všechno plánování tam takové mezery být mohou a útok je nemilosrdně odhalí. Válka, jak Krispos zjistil, je už taková. Pokud dokáže trhliny najít včas, než zazní povel k útoku, může tím zachránit lidské životy.
Nic ho nenapadlo. Přesto ještě chvíli přecházel sem a tam. aby se zbavil napětí. Potom zhasnul všechny lampy kromě jedné, svlékl se a lehl si na lehátko. Spánek bude možná přicházet pomalu, takže bude lepší jít mu brzy vstříc.
Brzy se uvolnil a zahřál a zrovna začal usínat, když do stanu strčil hlavu Geirrod. „Veličenstvo, paní Tanilis s vámi chce mluvit.“
„S vámi musím mluvit.“ opravila ho Tanilis čekající venku.
„Počkejte chvíli.“ řekl rozespale. Krispos si nespokojeně brumlal pod vousy, ale vstal, oblékl se a zapálil několik lamp, které přednedávnem zhasl. Během této činnosti se jeho špatná nálada trochu vylepšila a mozek začal naplno pracovat. Kývl na Geirroda. „Můžeš ji uvést.“
„Provedu, Veličenstvo.“ Haloga se uklonil a zároveň držel cíp stanové plachty zvednuty. „Vstupte, madam,“ řekl hlasem plným úcty, jako kdyby šlo o osobu z císařského rodu.
Krispova představa, že ho Tanilis vyhledala, aby ho svedla pro své potěšení, se rozplynula v okamžiku, kdy jí pohlédl do tváře. Poprvé ji viděl naprosto vyčerpanou, s rozcuchanými vlasy, s kruhy pod očňna a se zřetelnými vráskami na čele a v koutcích úst. „Proboha!“ vykřikl. „Co se stalo?“
Bez žádosti o svolení - proti svému zvyku - se Tanilis posadila do skládacího křesla. Její pohyb postrádal veškerou obvyklou eleganci, byl výrazem naprostého vyčerpání. „Zítra zaútočíte na Harvovo doupě.“
Bylo to pouhé konstatování, nikoliv otázka. Tanilis se nezúčastnila schůzky důstojníků, ale přípravy k útoku šlo jen těžko utajit. Krispos přikývl, „Ano, zaútočíme. Proč to říkáš?“ „Nesmíš to udělat.“ V Tanilisině hlase nebyl prostor pro pochyby: snad pouze Pyrrhos vyjadřující se k nějakému církevnímu dogmatu si mohl být tak jistý. „Pokud to uděláš, velká většina tvé armády bude zničena.“
„To jsi - viděla?“ Sotva ta slova opustila jeho ústa, Krispos pochopil jejich zbytečnost. Tanilis by ho neobtěžovala nějakými běžnými starostmi.
Nevyčítala mu jeho hloupost, jak by mohla, kdyby nešlo o tak závažnou věc a kdyby nebyla tak unavená. Pouze odpověděla, „Viděla jsem to.“ Chvíli seděla bez hnutí spodepřenou hlavou. Potom, jako kdyby sebrala poslední zbytky energie, se znovu narovnala. „Ano, viděla jsem to. Když jsem ti psala po Mavrově smrti, říkala jsem, že vím, že Harvova moc je větší než moje, ale doufala jsem, že se mu nikdy nebudu muset postavit. Teď jsem se mu postavila. Otřásla se, ačkoliv noc byla teplá a vlahá, a skryla svůj obličej v dlaních.
Krispos šel k ní a položil jí niku na rameno. Udělal by totéž, kdyby se s ní chtěl milovat, ale v tomto případě jeho dotek postrádal jakýkoliv erotický náboj. Byl to výraz podpory a starosti, jaký by poskytl každému příteli znavenému těžkou prací. Zeptal se. „Co jsi udělala. Tanilis?“
Slova se jí po jednom s obtížemi draly ze rtú. „Protože to vypadalo, že Harvas je s obléháním celkem spokojen,

pokoušela jsem se zjistit, vyčíst z jeho mysli, jak se hodlá bránit, až přijde ta rozhodující chvíle. Neriskovala jsem přímé střetnutí; kdybych to udělala, ležela bych teď mrtvá ve svém stanu. I tak jsem k tomu neměla daleko.“
Musela znovu nabrat dech. Krispos jí nalil pohár vína. Zdálo se, že jí víno udělalo dobře. Její hlas byl silnější, když pokračovala, „Dokonce i vstoupit do takové mysli je jako plížit se po špičkách bludištěm smrti. Má ve své hlavě štíty a pasti, spoustu pastí. Buď rád, že nemáš tento dar, milý Krispe, takže nemusíš takové zlo nikdy poznat na vlastni kůži. Procházela jsem nepozorována jeho myslí a doufala, že si mě nevšimne“.“ Na tváře jí vytryskly slzy. Zdálo se, že o tom vůbec neví.
„Co jsi udělala?“ zeptal se Krispos znovu.
„Našla jsem, co sem hledala. Kdyby byl Harvas méně arogantní a méně si jistý sám sebou, chytil by mě, i kdybych se snažila sebevíc. Ale kdesi hluboko ve své černé duši nevěří, že by toho byl nějaký obyčejný smrtelník schopen. A tak, aniž by si toho všiml, jsem zjistila, co zamýšlí - a utekla.“„
Krispovy ruce se samy od sebe sevřely v pěst. „A co na nás tedy čeká?“ zeptal se.
„Oheň.“ odpověděla Tanilis. „Nevim jak — ani jsem se nechtěla pokoušel to zjistit - ale Harvas udělal z městských hradeb Pliskavosu jednu obrovskou pochodeň. Na jeho pokyn nebo signál vzplane. Pravděpodobně počká, dokud se na hradby nedostanou naši muži, připravení zaútočit na město za nimi. Potom muže všechny na hradbách spálit a společně s nimi i ty, kteří právě polezou nahoru a ještě zastraší ostatní, kteří by proti němu chtěli dále bojovat.“
„Ale tak zabije i svoje obránce,“ namítl Krispos.
„Myslíš, že mu to bude vadit?“, zeptala se Tanilis hrdě.
„Ne.“ připustil Krispos, „zvlášť když předtím poslouží svému účelu. Navíc by asi na hradbách neměl tolik mužu. Jenom tolik, aby nás zpomalil, abychom si mysleli, že díky vlastni síle máme převahu. A potom -“ Nechtěl si ani představovat, co by se stalo potom, zvlášť poté, co viděl, jaké škody nadělal oheň na halogajských člunech.
„Přesně tak,“ řekla Tamlis. „Aspoň vidíš, že musíš útok odložit do doby, než naši mágové najdou způsob, jak jeho past -“
„Počkej,“ přerušil ji Krispos. Tanilis přesto chtěla pokračovat. Zavrtěl na ní hlavou. „Počkej,“ zopakoval znovu ostřejším hlasem. Několik myšlenek mu vířilo hlavou. Pokud by je mohl složit dohromady. Podařilo se mu to s takřka slyšitelným cvaknutím. Jeho oči se rozšířily. „Co kdybychom hradby podpálili jako první?“ zašeptal. „Co potom?“
Únava z Tanilis spadla jako odhozený plášť. Vyskočila z křesla. „Ano, při našem velkorysém a milosrdném pánu!“
Objali se s Krispem. ani ne jako milenci, ale spíš jako intrikám, kteří vymysleli dokonalé spiknutí.
Krispos vystrčil hlavu ven ze stanu. Geirrod se postavil do pozoru. „Na to teď není čas,“ řekl mu Krispos. „Přiveď mi Mammiana a hned za ním Kanára.
Císařská armáda stála rozestavěná v plné bojové pohotovosti kolem celého obvodu města Pliskavosu, kromě míst, kde se města dotýkala řeka Astris. Trubky, píšťaly a bubny hrály říznou vojenskou muziku, která měla mužům dodávat odvahu v boji. Vojáci křičeli Krispovo jméno a svolávali pohromy a hrozby na hlavy Halogai rozestavených na městských hradbách.
Halogai jim to opláceli a vesele se jim vysmívali. „Pojďte, trpaslíci, vyzkoušejte nás!“ volal jeden z nich. „Uděláme vás ještě menší!“ Vyhodil svou sekem vysoko do vzduchu a znovu ji obratně zachytil.
Zapráskaly katapulty. Kameny a šipky se vznesly do vzduchu a padaly na Pliskavos. Inženýři srovnali vrhadla strojů do správné pozice, zkontrolovali provazy, nechali znovu nabít a rumpálem utáhli lanoví tak, aby byly katapulty znovu připraveny k výstřelu. Lučištníci mezitím přidávali své šípy ke střelám, které dopadaly na protivníka.
Mezi Halogai bylo málo lučištníku; mnohem víc jim vyhovoval styl boje nablízko. Ti, kteří měli luky, stříleli zpátky. Pár Videsánců padlo, z hradeb se ale zřítilo mnohem víc Harvových Halogai. Hlavní síla císařské armády se dala do pohybu a předstírala, že zahajuje útok na město. Halogai na hradbách křičeli a mávali zbraněmi.
Krispos zahájení bitvy pozoroval z břehu řeky Astris západně od Pliskavosu. Byl to pěkný válečný výjev - prapory vesele vlály ve větru a vyleštěné brnění se lesklo v ranním slunci. Doufal, že i Harvas bitvu sleduje. Pokud bude veškerá jeho pozornost soustředěna na vojsko před hradbami, možná mu unikne dvojice galér, které se blížily po řece k městu.
Se dvěma řadami třiceti vesel na každé straně připomínala Krispovi válečná galéra stonožku běžící po hladině řeky. Zdálo se nemožné, aby její pohyb byl tak plynulý. Dokonalá souhra ale byla vykoupená nekonečnou dřinou.
Dvě veslice se rychle blížily k molům pod městskou hradbou. Krispos pozoroval posádku na přídích. Lodí si všimlo i pár Halogai, ale jenom je to rozesmálo. Celé loďstvo by mohlo nést dostatek vojska pro útok z říční strany města. Pouhé dvě veslice pro ně nepředstavov aly žádné nebezpečí.
Na lodích vydali mezitím důstojníci rozkazy. Námořníci u pump začali pumpovat. Ze dvou trubic začal stříkat oheň. Mola se vznítila okamžitě a k nebi začal stoupal černý kouř. Plamem zaútočily na městské hradby.
Ještě skoro minutu pumpovali námořníci na palubách galér zápalnou směs a Krispos nedokázal říct, jestli Tanilis opravdu odhalila Harvuv plán a jestli se jim ho podaří narušit. Potom směs v pumpách došla a z trubic přestal stříkat tekutý oheň. Hradba stále hořela.
Nejprve pomalu, potom stále rychleji se plamem začaly šířit. Posádky galér se opřely do vesel, aby unikly ohnivému peklu. Halogai na hradbách začali vylívat na oheň vědra s vodou. Oheň však hořel dál a nepřestával se šířit. Halogai lili vodu dál. ale bezvýsledně. Krispos viděl přes horký vzduch jejich bezradnost. Nakonec to vzdali a uprchli z hradeb.
Oheň se tou dobou šířil rychlostí běžícího muže. Plameny měly světle žlutou barvu, jasnější než oranžovoradý proud ohně, který je zplodil. Dosáhly vrcholu hradeb a vyšlehly vysoko do vzduchu.
„Proboha.“ zašeptal Krispos a přežehnal se slunečním znamením. Ve stejný okamžik musel přimhouřit oči, protože jas začal být nesnesitelný. Tvář mu hořela, jako kdyby stál přímo před krbem. Jenže ten krb byl vzdálen několik set metrů.
Halogai na hradbách prchali, i když k ním plameny ještě nedosáhly. Jejich hrůzyplné výkřiky byly slyšet i přes syčení a

praskání ohně. Potom se plamem na druhém konci města znovu spojily a tam už nebylo kam utíkat. Harvovo město se proměnilo v obrovský prstenec ohně.
Samotná hradba hořela jasným plamenem takřka bez kouře. Přesto se zanedlouho začal zvedat na Pliskavosem sloup kouře - žádný div. pomyslel si Krispos. Sám už musel dvakrát ustupovat do větší vzdálenosti od ohně. Domy a ostatní budovy neměly kam ustoupit. V takovém žáru se musely samy vznítit.
Ke Krispovi došel Kanaris. Vrchní velitel loďstva si při pohledu na hořící Pliskavos tiše hvízdl. „Hrozný pohled.“ řekl. Stejně jako každý zkušený námořník se Kanaris obával ohně víc než jakéhokoliv nepřítele.
Krispos si vzpomněl na svůj strach z ohně. když se minulou zimu slavnostní hranice při oslavách zimního slunovratu díky silnému větru vymknuly kontrole. Přesto řekl. „Ten oheň bojuje za nás. Viděl bys snad radši, jak tam hoří naši vojáci, kteří se snažili dobýt hradby? Vždyť víš, že Harvas měl ten oheň připravený pro nás.“
„Já vím. On a ti jeho žoldáci si to zaslouží.“ odpověděl Kanaris okamžitě. „Na věčnosti je stejně čeká jenom ledové peklo. Ale existují i jednodušší způsoby umírání.“ Ukázal k patě pliskavoských hradeb.
Někteří Halogai si radši vybrali smrt skokem z hradeb než uhořením. Jak to v takových případech bývá, ne každý z nich se pádem opravdu zabil. Uhořeli stejně, alespoň většina z nich, a jejich utrpení se ještě znásobilo bolestí přelámaných kostí a rozdrcených orgánu. Nejsilnější a nejšťastnější z nich se pokoušeli odplazit se z dosahu plamenů směrem k videsánské linii. Císařští vojáci na chvíli zapomněli, že mají co do činění se smrtelnými nepřáteli, a podařilo se jim dva nebo tri z nich odtáhnout do bezpečí. Za bojovou linií se zraněným Halogai začali věnovat léčitelé.
A oheň stále hořel. Krispos nařídil vojákům stáhnout se zpátky do tábora. Dokud oheň hořel, představoval větší překážku než hradby, které mu sloužily za potravu. Vojáci sledovali oheň s takřka posvátnou hrůzou. Krispovi provolávali neúnavně slávu. Nedokázal říct, jestli to bylo kvůli tomu, že oheň zapálil, nebo z vděčnosti, že je před plameny zachránil.
Přemýšlel, co asi dělá a na co myslí Harvas uvnitř hořících hradeb. Měl ještě po třech stech letech svého nepřirozeného života zuby, kterými by mohl vzteky skřípat? Ať už byla odpověď jakákoliv. Harvovy naděje hořely společně s městskými hradbami. Najednou zkřivil Krispovu tvář divoký úšklebek Třeba byl Harvas na hradbách, zrovna když začaly hořet. To by byla opravdová spravedlnost!
Přešlo odpoledne a po něm i večer. Pliskavos stále hořel. Nebe ztmavlo a objevila se večernice. Ve videsánském táboře mohlo být klidně poledne, tak silný byl jas požáru. Pouze občasné zablikání prozrazovalo, že zdrojem světla jsou plamem a ne slunce.
Krispos se donutil jít do svého stanu. Dříve nebo později oheň dohoří. V tu chvíli bude armáda potřebovat rozkazy. Chtěl být odpočatý, aby si mohl být jistý, že rozkazy, které jim bude dávat, budou ty správné. Ale jak mohl usnout, když mu záře, která prosvítala přes hedvábnou stanovou plachtu, neustále připomínala ohnivé peklo tam venku?
A venku před stanem slyšel jednoho z gardistů, „Ano, má paní, je uvnitř.“ Haloga se podíval do stanu. „Paní Tanilis by s vámi chtěla mluvit, Vaše Veličenstvo. Vidím, že ještě nespíte.“ Krispos už ležel, ale slova má paní ho probudila a zvedla z lehátka rychleji než výpad z obleženého Pliskavosu.
Jakmile Tanilis vešla dovnitř, ukázal Krispos na světlo, které prosvítalo hedvábím. „To vítězství patří tobě, Tanilis,“ řekl. Potom se uklonil a pozdravil ji způsobem, který byl vyhrazen pro samotného císaře. „Tys zvítězila!“ Objal ji a políbil ji.
Neměl v úmyslu nic jiného, ale ona mu polibek opětovala s prudkostí, jakou u ní nikdy předtím nepoznal. Přivinula se k němu tak pevně, že cítil přes svoje a její roucho tlukot jejího srdce. Nepustila ho. Za krátkou chvíli i přes všechny bohulibé záměry a sliby, že bude kontrolovat sebe a své tělo, ovládla Krispa vášeň horká a divoká jako plamen tančící na hradbách Pliskavosu. Stále v pevném objetí se s Tanilis svalili na lehátko, které se pod nimi málem zřítilo. Vůbec tomu nevěnovali pozornost.
„Rychle, ach, rychle,“ pobízela ho Tanilis, aniž by to bylo nutné. Chladná zkušenost, která nejlépe charakterizovala její chování v posteli, byla náhle pryč a zůstala pouze vášeň. Když se pod ním prohnula a zachvěla při svém vyvrcholení, křičela při tom jeho jméno. Krispos ji skoro neslyšel. O chvíli později vykřikl sám, ale bez jediného slova.
Okolní svět se pomalu začal hlásit o slovo. Jejich těla byla stále spojená. Krispos se zvedl na lokti, respektive pokusil se zvednout, ale Tanilis ho pevně objala kolem krku. „Neopouštěj mě.“ řekla. „Nechoď. Neodcházej.“
Její oči, vzdálené pouze na šířku dlaně od jeho vlastních, byly široce rozevřené. Krispa napadlo, jestli se vůbec dívá na něho. Naposledy - i poprvé - viděl takový výraz u Gnatia těsně před popravou. Zavrtěl hlavou: to srovnáni se mu nelíbilo. „Co se děje?“ Pohladil ji po tváři.
Odpověděla nepřímo. „Chtěla bych se milovat ještě jednou, hned teď, naposledy,“ řekla.
„Znovu?“ Krispos se musel usmát. „Tanilis. nejsem si jistý, jestli to dokážu za týden, natož teď hned.“ Potom se zamračil, protože si uvědomil celý význam toho. co řekla. „Co tím myslíš, naposledy?“
Teď ho ona odstrčila od sebe. „Je pozdě,“ zašeptala. „Už je příliš pozdě na cokoliv.“
Krispos ji sotva slyšel. Tentokrát to nezpůsobilo v zrušení, ale spíše bolest. Celé jeho tělo naplnila mučivá bolest, jakou si nikdy nedokázal ani představit. Znovu si připomněl hořící hradby Pliskavosu. Teď měl pocit, že ten oheň hoří v jeho kostech a stravuje ho zevnitř. Pokusil se vykřiknout, ale i jeho hrdlo hořelo a žádný zvuk z něho nevyšel.
V koutku jeho mysli, který bolest nezasáhla, se mu rozezvučel podivný hlas. „Ty lidský červe, tys pomýšlel na zmaření mých plánů? Myslel sis, že tví mizerní mágové mohou zachránit, co já jsem se rozhodl zničit? Ano, stálo me to určité úsilí, ale to úsilí odměnu přináší. Pohlédni na mou moc, zatímco budeš umírat, a zoufej.“
Tanilis musela ten chladný nenávistný hlas slyšet, protože řekla, „Ne, Harve, jeho mít nebudeš.“ Její tón byl tak klidný a samozřejmý, jako kdyby byl čaroděj s nimi ve stanu.
Krispos cítil mírnou úlevu, jak Harvas přenesl svou pozornost na Tanilis. „Buď zticha, nahá děvko, nebo zemřeš hned po něm.“

„Postav se mi, jestli to dokážeš, Harve.“ Tanilis vystrčila bojovně bradu. „Řikám, že toho muže mit nebudeš. To jsem viděla.“
„Směji se tvému předvídání i tobě,“ odpověděl Harvas. „Protože dobře znáš tělo toho ubožáka, poznáš i bolest, kterou cítí.“
Tanilis zalapala po dechu. S obrovskou námahou Krispos otočil svou hlavu k ní. Kousala se do rtu, aby nekřičela. Z koutku jejích úst vytékala krev. Ale nevzdávala se. „Zkus něco lepšího,“ řekla Harvovi. „To není ani desetina toho, co cítí Krispos, a byla jsem to já, kdo zmařil tvé dnešní plány.“
Harvas vykřikl tak hlasitě, že Krispos chvíli uvažoval nad tím. proč do stanu nevrazí stráže, aby zjistili, kdo koho vraždí. Ale výkřik zněl pouze v jeho mysli, v jeho a Tanilisině. Znovu se mu ulevilo, jak Harvas přesunul svůj útok na Tanilis. Ta řekla, „Tak, Harve. Jak dáváš, tak ber. Budu zrcadlem, abych mohla odrážet tvé dary. Tohle cítím právě teď.“
Harvas vykřikl znovu, ale tentokrát úplně jiným způsobem. Byl zvyklý působit bolest, ale ne ji přijímat. Krispova muka ustala, jako když utne. Myslel si, že Tanilis donutila čaroděje se vzdát, pouze tím, že mu všechnu jeho zlobu vrátila zpátky. Ale když se na ni podíval, viděl, že její krásná tvář je stále smrtelně bledá a zkřivená utrpením. Její boj s Hanem ještě neskončil.
Krispos se zhluboka a bezbolestně nadechl. Otevřel ústa, aby přivolal další čaroděje, kteří by mohli Tanilis zachránit. Žádný zvuk se neozval. I přes veškerou bolest, kterou mu Tanilis působila - kterou působil sám sobě - měl Harvas dostatek síly, aby si vynutil Krispovo mlčení. A Tanilis s tim souhlasila. „Teď je to jenom mezi námi dvěma, Krispe.“
Obrátila svou pozornost zpátky ke svému nepříteli. „Teď se dívej Harve. Tohle jsem cítila, když jsem se dozvěděla, že jsi zabil mého syna. Měl bys poznat všechny své dary.“
Harvas zavyl jako vlk, když mu čelisti pasti rozdrtí tlapu. Ale v tuhle chvíli byl lovcem stejně jako lovenou zvěří. Ve svém nepřirozeně dlouhém životě už musel mnoho vydržet. Přestože ho Tanilis ranila tak, jak se to zatím nikomu nepodařilo, neslevil z mučivé bolesti, kterou na ni sesílal a kterou sám cítil. Pokud vydrží déle než ona, bude nakonec vítězem. Krispos zachytil ozvěnu toho. co znovu a znovu šeptal Tanilis: „Zemři. Zemři.“
„Jestliže zemřu já, zemřeš se mnou,“ odpověděla mu Tanilis. „Zatímco já budu vyzdvižena do Phosova světla, ty strávíš věčnost v ledovém pekle svého pána Skota.“
„Já připravuji vládu svého pána nad světem. Váš Phos zklamal; pouze blázni to necítí. A ty nemáš dostatek sil, abys mě stáhla do smrti s sebou. Teď se dívej!“
Tanilis na lehátku vedle Krispa zaskučela. Natáhla ruku a stiskla jeho předloktí. Její nehty se mu zaryly do masa tak hluboko, že vytryskla krev. Najednou ten zoufalý stisk ochabl. Její oči se obrátily v sloup: srdce se zastavilo. Krispos pochopil, že je mrtvá.
Dokud byl s Harvem spojený, slyšel v jeho mysli polekaný nářek. Ale spojení bylo náhle přerušeno. Podařilo se Tanilis vzít krutého čaroděje s sebou vstříc smrti? Pokud ne, zanechala ho poraněného a oslabeného. Ale cena, kterou za to zaplatila -
Krispos se sklonil, aby ji políbil na rty, které dříve tak často líbaly jeho. Teď se reakce nedočkal. „Snad ses pomstila,“ řekl tiše.
Napadla ho další hořká myšlenka: očekávala svoji vlastí zkázu, když vyrážela z Opsikionu, aby se přidala k císařské armádě? Vzhledem k tomu, kým byla, určitě ano. Její chování tomu nasvědčovalo - chovala se jako někdo, kdo ví, že má velmi málo času. Ale přesto přijela, bez ohledu na vlastní bezpečí. Krispos udiveně zavrtěl hlavou. Jeho smutek to ještě posílilo.
Zvenčí uslyšel rychlé kroky, které se zastavily před císařským stanem. „Co chcete, čaroději?“ zeptal se halogajský gardista.
„Musím mluvit s Jeho Veličenstvem,“ odpověděl Zaidas. Jeho mladý hlas se zlomil v půli věty.
„Musíte?“ Na gardistů to zjevně nezapůsobilo. „Já vám řeknu, co musíte, mladý pane. Čekat.“
„Ale-“
„Čekat,“ zopakoval gardista neústupně. Zvýšil hlas, aby ho Krispos uvnitř stanu slyšel. „Veličenstvo, je tady čaroděj, který s vámi prý musí mluvit.“ Gardista se neodvážil strčit hlavu do stanu, když věděl, že Tanilis je uvnitř. Měl zřejmě vlastní představu o tom, co se ve stanu děje. Krispos si přál, aby měl pravdu.
Přání mělo stejný vliv na realitu jako obvykle - žádný. Krispos se pomalu postavil na nohy. „Hned jsem tam,“ zavolal, aby ho gardista i Zaidas slyšeli. Oblékl se a přikryl Tanilis jejim rouchem. Narovnal se. Teď už se nedá nic dělat. „Ať jde čaroděj dovnitř.“'
Zaidas se chystal ulehnout před Krispem na tvář, ale přerušil rituální pozdrav, když si všiml mrtvé Tanilis ležící na lehátku. Její oči byly ještě otevřené, ale už nic neviděly.
„Ach ne.“ zašeptal Zaidas. Přežehnal se slunečním znamením. Potom se na Tanilis podíval znovu, tentokrát okem zkušeného mága. Obrátil se ke Krispovi. „Harvova práce,“ řekl bez zaváhání a pochybností.
„Ano.“ Krispuv hlas byl prázdný a monotónní.
Zaidova tvář byla výrazem upřímného zármutku. Krispos v tu chvíli viděl, jak by mladý čaroděj mohl vypadat, až mu bude padesát let „Cítil jsem nějaké nebezpečí,“ řekl Zaidas, „ale velmi nezřetelně a navíc příliš pozdě, jak vidím. Přál bych si, abych to byl já, kdo za vás položil život, a ne paní Tanilis."
„Radši kdyby kvůli mně nemusel pokládat život nikdo,“ řekl Krispos stejně prázdným hlasem jako předtím.
„Máte pravdu, Vaše Veličenstvo, máte pravdu,“ vykoktal Zaidas. „Ale paní Tanilis, ona byla - ona byla - mimořádná osoba.“ Ztrápeně se zamračil, což se k jeho slovům moc nehodilo. Krispos si vzpomněl, jak Zaidas nadšeně poslouchal všechno, co Tanilis říkala, když byli čarodějové pohromadě, a na pohled plný zbožného uctívání v jeho mladých očích. Miloval ji nebo ji zbožňoval - v jeho věku byl rozdil mezi láskou a zbožňováním těžko patrný. To Krispos také věděl - poznal to sám na sobě kdysi v Opsikionu.

Ať už to v jeho případě byla láska nebo zbožňování, Zaidas měl pravdu. „Mimořádná osoba? To opravdu byla," souhlasil Krispos. Harvas ho připravil o příliš mnoho lidí, kteří mu byli drazí: jeho sestru Evdokii, jeho švagra, dvě neteře, Mavra. Trokounda a teď Tanilis. Ale Tanilis se bránila a bránila se silněji, než mohl Harvas předpokládat. Jak silně? Krispos se naléhavě obrátil na mladého čaroděje. „Zaide, můžeš se pokusit vypátrat Harva?"
„Chcete znát jeho plán. Vaše Veličenstvo?" zeptal se
Zaidas polekaně. „Nemohu to udělat, aniž by si neuvědomil moji přítomnost. I samotný pokus je dost riskantní -"
„Nechci znát jeho plány." řekl Krispos rychle. „Jenom zkus zjistit, jestli je stále v Pliskavosu."
„Dobrá, Vaše Veličenstvo, myslim, že se o to pokusím," řekl Zaidas rozhodně. „Jak víte, i nejjemnější ochranná clona zanechává stopy své přítomnosti. Zejména, když ji vyvolá někdo tak mocný jako Harvas. Zkusím to. Modlíme se k tobě, Phosi
Zaidas začal opakovat vyznání víry, aby zaostřil svou koncentraci a upadl do transu, stejně jako by to udělal kněz léčitel. Jeho hlas zněl jako z velké dálky. Ale místo aby položil ruce na zraněné místo, Zaidas se obrátil k Pliskavosu. Jeho oči byly doširoka rozevřené, nezaostřené a vypadaly jako slepé. Krispos přesto věděl, že mladý čaroděj v tu chvíli vidí více než obyčejný člověk.
Po několika minutách, během kterých se Zaidas otáčel ze strany na stranu jako lovecký pes, který se snaží zachytit pach lovené zvěře, přišel pomalu k sobě. Vypadal zmateně a řekl, „Vaše Veličenstvo, nemohu ho najít. Cítím, že by tam měl být, ale přesto tam není. S takovou clonou jsem se ještě nikdy nesetkal. Nevim, co by to mohlo být." Svou neznalost připouštěl jen velmi nerad.
„Při našem velkorysém a milosrdném pánovi. Já vím. co by to mohlo být. Tanilis to dokázala." Krispos vyprávěl Zaidovi celý příběh o jejim souboji s Harvem.
„Myslím, že máte pravdu, Vaše Veličenstvo," řekl Zaidas, když Krispos své vyprávění skončil. Mladý čaroděj se uklonil směrem k lehátku, na kterém ležela Tanilis, jako kdyby to byla živá královna. „Buď zahubila Harva, když sama umírala, nebo ho přinejmenším zranila tak těžce, že pochodeň jeho moci téměř zhasla a je tak nevýrazná, že ani já ji nedokážu zachytit."
„To znamená, že jediné, s čím se musíme v Pliskavosu utkat, je armáda divokých Halogai," řekl Krispos. Podívali se na sebe s radostí. Ve srovnání s představou dalšího střetnutí s Harvem byl boj s jakýmkoliv počtem divokých a zuřivých severských válečníku pouhou procházkou rozkvetlou zahradou.

11.

Hradby Pliskavosu hořely celou noc. Teprve s příchodem rána začaly plameny skomírat. Z požárů, které ve městě vznikly, stoupaly ještě tu a tam sloupy dýmu.
Dva heroldi, jeden Videsánec a druhý z Krispovy halogajské osobní stráže, se přiblížili k hradbám tak blízko, jak jim to žár dovolil. V jazycích císařství a severského Halogalandu vyzvali Halogai uvnitř Pliskavosu, aby se vzdali. „tím spíš," dodal videsánský vyslanec, „že zlý čaroděj, který vás do této pasti zavedl, vám už nepomůže."
Krispos zadržel dech. Stále se obával, že se Harvas odmlčel z vlastních důvodů a teď se objeví se zdvojnásobenou mocí a nenávistí. Ale po Harvovi nebylo ani stopy. Ani Halogai se však nevzdali. Heroldi své poselství ještě několikrát zopakovali, potom se stálili zpátky k císařské armádě. Pliskavos zůstal tichý, nevyzpytatelný a zahalený kouřem po celý zbytek dne.
Na schůzce s důstojníky při západu slunce Krispos řekl: „Pokud zdi do rána dostatečně vychladnou, pošleme tam svoje muže, abychom zjistili, co se uvnitř děje."
„Dobrý nápad,", řekl Mammianos. „Těm zatraceným seveřanům-se tak dlouhé mlčení vůbec nepodobá. Zřejmě připravují něco, o čem bychom raději měli vědět - pokud se tedy všichni neupekli v tom ohni. Ale to bychom chtěli asi příliš, bohužel."
Zbytek generálů s ním hlasitě souhlasil. Bagradas zvedl pohár s vínem k přípitku, „Napijme se na statečnou paní Tanilis, která nás zachránila před tím hrozným ohněm a která zničila Harva jeho vlastními zbraněmi."
„Tanilis!" Důstojníci sborově provolávali její jméno. Krispos společně s ostatními a stejně jako oni si i připil. Porada brzy potom skončila. Vojáci se rozešli do svých stanů a nechali Krispa samotného.
Posadil se na okraj lehátka a zavrtěl hlavou. Předchozí noc společně s Tanilis na tomto lehátku prožívali nejprve vášeň a potom hrůzu. Teď byla mrtvá a Bagradův dobře míněný přípitek nebyl, nemohl být, dostatečnou odměnou za to, co vykonala. Zaidas rozuměl mnohem lépe tomu, co dokázala. Krispos si nebyl jistý, nakolik on sám tomu rozumí.
Příliš mnoho věcí se odehrálo příliš rychle - jeho city musely neustále dohánět realitu. Místo pocitu vítězství nebo zármutku, které by byly adekvátní situaci, se cítil jako zmlácený. Připadalo mu, jako kdyby proplaval peřejemi.
Vyprázdnil svůj pohár, znovu ho naplnil a vypil i ten. Potom džbán s vínem odložil stranou. Tanilis by chtěla, aby přestal, napadlo ho: potřeboval mít ráno čistou hlavu. Svlékl se a lehl si na lehátko, kde minulou noc ležel s Tanilis: její vůně ještě ulpívala na pokrývkách. Z očí mu vytryskly slzy. Rozzlobeně je utřel rukou. Slzy nebyly pro Tanilis tím správným pomníkem. Tím mohlo být pouze dokončení toho. co ona započala. Pokusil se usnout.
„Veličenstvo!" vykřikl Haloga stojící před stanem. „V Pliskavosu se něco děje, Veličenstvo."
Krispos se probudil se zamručením. Jediným zdrojem světla ve stanu byla blikající lampa: slunce ještě nevyšlo. „Hněd jsem tam," zavolal Vylezl z postele, použil nočník, oblékl se a nasadil si své pozlacené brnění.
Všiml, že nebe nad východním obzorem už začíná šednout. „Co se děje?" zeptal se gardisty.
„Zatím nevíme, Veličenstvo. Ale naši zvědové viděli přes padací mříž, že Halogai ve městě se shromažďují za branou. Až vyjde slunce, uvidíme, co mají v plánu."
„To je pravda," souhlasil Krispos. „Přesto se radši připravíme na nejhorší." Skupina armádních hudebníků zůstávala ve

službě ve dne i v noci. Krispos zamířil k nim. „Zahrajte budíček a nástup.“ Zatímco za ním se rozezvučela řízná vojenská muzika, pospíchal na palisádu, aby se sám podíval, co se ve městě děje.
Přesně jak mu gardista říkal, nedalo se zatím odhadnout, co obklíčení Halogai v Pliskavosu připravují, ale něco určitě ano. Dřevěné brány shořely během požáru na prach, ale kovové padací mříže zůstaly na svých místech. Přes ně Krispos uvnitř viděl nezřetelné pohyby. Nedokázal zjistit nic určitějšího, přestože obloha nad ním byla stále jasnější.
Za ním se císařská armáda rychle připravovala k boji. Muži se překřikovali, poddůstojníci rozdávali rozkazy, meče a brnění chřestily, koně dupali a hlasitě protestovali, když jim jejich jezdci upevňovali sedla. Nad tím všim stále zněla vojenská hudba. Byla stále hlasitější, jak se přidávalo stále více hudebníku.
Vyšlo slunce. Krispos se přežehnal kruhovým znamením a odříkal ranní modlitbu. Stejnou modlitbu měli na rtech i ostatní vojáci, když na obloze spatřili symbol dobrého boha.
Ke Krispovi přistoupil Mammianos a řekl, „Pokud se pokusí prorazit obklíčení, Vaše Veličenstvo, budete se s nimi chtít utkat před palisádou nebo za ní?“
„Kdyby šlo všechno podle plánu, bylo by snazší počkat na ně za palisádou,“ zamyslel se Krispos. .Jenže naše annáda bude roztažená kolem celého Pliskavosu a oni mohou celou silou zaútočit najedno misto a probít se ven.“ Poškrábal se na bradě. „Nerad to říkám, ale myslím, že se jím budeme muset postavit tváří v tvář. Co na to říkáš, Mammiane? Skoro bych si přál, abys mi to dokázal vymluvit“
Tlustý generál nevesele zabručel. „Ne, obávám se, že máte pravdu, Vaše Veličenstvo. Sám jsem doufal, že byste mě mohl přesvědčit o opaku, ale uvědomuji si stejné nebezpečí jako vy.“ Znovu zabručel. „Vydám potřebné rozkazy.“
„Díky.“
Hudba změnila rytmus a místo povelu Nástup začala hrát Na pozice. Povely důstojníku zaháněly pochybnosti vojáku.
„Ne za palisádou, ale před ní, hoši. Dneska jim ukážeme. s kým mají tu čest, jestli budou mít dost odvahy.“
Krispos prošel mezi nastoupenými vojáky zpátky ke svému stanu. Jak předpokládal, Pokrok byl osedlán a čekal na něho. Zkontroloval pevnost popruhu pod jeho břichem a strčil levou nohu do třmenu. Když nasedal, vzpomněl si, jak mu Mavros pomáhal s výběrem koně a jak se s handlířem dohadoval o ceně.
„Ještě jedno vítězství, můj bratře - ještě jedno vítězství a ty i tvá matka budete pomstěni.“ řekl tiše.
Projel mezerou v palisádě a zaujal své postavení uprostřed videsánské armády, která se na volném prostranství rychle formovala. Chvíli uvažoval nad tím, jestli nemá ještě jednou poslat heroldy, ale nakonec se rozhodl; že by to bylo zbytečné. Severané sami brzy ukáží, co mají v úmyslu.
Sotva ho to napadlo, padací mříže v městských branách se začaly zvedat. Jejich pohyb nebyl příliš plynulý: jedna z nich. zkroucená žárem hořících zdí, se zasekla sotva čtyři stopy nad zemí. To ovšem nezabránilo stovkám Halogai v tom, aby vzniklou mezerou nevylézali ven z Pliskavosu. I z ostatních bran vycházeli další a další Halogai.
„Nevypadají, že by se chtěli vzdát,“ poznamenal Mam-mianos.
„To opravdu ne.“ souhlasil s ním Krispos mrzutě. Přední řady Halogai měly velké štíty, které chránily muže za nimi téměř od hlavy až k patě. Za touto zdí ze štítů — jejich vlastní palisádou - se začali rozestavovat ostatní válečníci.
Krispos zaklel. „Kdybychom už byli připravení, mohli isme je rozprášit dřív, než by se seřadili.“ Zamračil se na protivníkovy řady. „Stejně zaútočíme, s pomocí našeho velkorysého a milosrdného pána. Protože na koních jsme mnohem rychlejší, budeme si my vybírat, kdy a kde zaútočíme.“
„Dobře, Vaše Veličenstvo.“ Mammianos otevřel ústa, aby vydal rozkazy, ale zarazil se a překvapeně zůstal zírat na jednu z bran, kde byla mříž vysunutá až nahoru.
Krispos sledoval směr jeho pohledu a sám byl velmi překvapen. Z brány vyjížděl oddíl Halogai na koních. „Nevěděl jsem, že jsou mezi nimi i jezdci,“ řekl.
„Já také ne.“ Mammianos se škodolibě uchechtl. „Podle toho, jak se tváří, si nejsou příliš jistí sami sebou.“
Halogai seděli na kubratských konících, protože jiné koně v Pliskavosu najít nemohli. Někteří blonďatí válečníci svou velikostí natolik převyšovali své zvíře, že téměř tahali nohy po zemi. Seřadili se do zvlněné řady a hrozivě mávali meči a sekerami. Na základě vlastní zkušenosti z nádvoří před Nejvyšším chrámem Krispos věděl, že halogajská sekera není vhodnou zbraní pro jezdce.
„Vypadá to, že se snaží něčemu přiučit,“ řekl Mammianos zamyšleně. „To z nich dělá nebezpečnější protivníky nebo spíš nebezpečné trochu jiným způsobem než třeba Makuránce, kteří dělají pořád totéž, ale umí to zatraceně dobře.“
„Pokud se chtějí učit, uvidíme, co jsou ochotni zaplatit za první lekci.“ Krispos se otočil k poslovi. „Vyřiď Bagradovi, aby poslal jednu ze svých jednotek na území mezi naší a jejich armádou. Zjistíme, jací jsou to jezdci.“ Posel se škodolibě ušklíbl a pospíchal splnit rozkaz.
Bagradov i vojáci, jednotka složená stejným dílem z lučištníků a kopiníků a velikostí srovnatelná shalogajským jízdním oddílem, vjeli na území nikoho. Tam se zastavili a čekali. Po chvíli Halogai pochopili, že se jedná o výzvu k boji, a s pokřikem se rozjeli proti císařským.
Také videsánští vojáci vykřikli a popohnali své koně směrem k protivníkovi. Lučištníci řídili koně pouze koleny a stříleli jeden šíp za druhým. Několik Halogai spadlo ze sedla. Mnohem více šípu zasáhlo kubratské poníky, kteří se splašili a prchali z boje odnášející s sebou své nezkušené jezdce, kteří je nedokázali ovládat.
Lučištníci ale nemohli způsobit nepříteli velké ztráty, protože oba oddíly se brzy srazily. To byla příležitost pro kopiníky, aby také ukázali své umění. Jejich dlouhá kopí měla mnohem větší dosah než zbraně severanu. Vyráželi Halogai ze sedel, aniž by se k nim dostali tak blízko, aby jim nepřátelé mohli rány oplatit. Videsánská kavalerie byla navíc zkušená a vycvičená bojovat jako jednotka. Halogai tak dokázali bojovat opěšalí, ale ne v sedlech koní, na které nebyli zvyklí. Krispos si byl jistý, že by to dokázali, ale za výuku draze zaplatili.
Nakonec i přes svoji neuvěřitelnou odvahu se Halogai museli stáhnout. Obrátili koně a prchali pod ochranu svých pěších spolubojovníků. Císařská jízda je pronásledovala. Lučištníkům se podařilo zasáhnout ještě několik mužů, než se

společně se svými kamarády obrátili a vrátili zpátky k císařské armádě. Krispovi vojáci bouřlivě zajásali. Halogai, kteří se neměli z čeho radovat, mlčky vyrazili proti nim.
„Musejí být vážně zoufalí, když se odváží postavit se nám na koních a přitom se sotva udrží v sedle," prohlásil Mammiakos.
„Naše jezdectvo je už několikrát porazilo, na jih od hor i tady v Kubratu," odpověděl Krispos. „Pokud jsou zoufalí, je to naše zásluha. Navíc si uvědom, že už nemají Harva, aby jim pomohl." Aspoň doufám, dodal pro sebe.
„Ano, na tom něco je." Mammianos se mu podíval do očí. „Podle toho, co jsem slyšel, bychom za to měli poděkovat vám a paní Tanilis, Vaše Veličenstvo."
„Zásluhy patří pouze Tanilis," odpověděl Krispos pevně. „Kdyby to bylo jenom na mně, díval by ses teď na nového císaře. Nebo bys minimálně měl starosti, kde nějakého sehnat."
Oddíly jízdních lučištníky popojely kupředu, aby blížící se Halogai zasypaly svými šípy. Tak velký cíl nemohly minout, ale způsobily menší škody, než by si Krispos přál. Přední řady seveřanu měly své velké štíty, které zakrývaly téměř celou postavu, a muži za nimi zvedli nad hlavy štíty kulaté, aby je před nepřátelskými střelami chránily. Některé šípy přesto prošly, ale nebylo jich mnoho. Halogai postupovali nezadržitelně jako příliv kupředu.
Videsánští lučištníci se stáhli za bitevní linii. Hudebníci začali hrát povel k útoku. Jezdci sklonili svá kopí a nasadili koním ostruhy. Nejprve pomalu, potom stále rychleji a rychleji se rozjížděli proti halogajské armádě.
„To nebude pěkná podívaná," zavolal na Krispa Mammianos, aby překřičel dusot kopyt.
„Hlavně když to bude fungovat." odpověděl Krispos. V tu chvíli se obě armády srazily. Videsánští jezdci vrazili mezi seveřany a využívali síly svých koní, aby nepřátele srazili z cesty. Na rozdíl od běžných jezdeckých bitev nemohli využít převahy svých zbraní; na krátkou vzdálenost se Halogai rnohli bránit. Jejich sekery srážely muže i zvířata k zemi; ostří bez problému prorážela brnění a drátěné košile, přetínala svaly a lámala kosti.
Po nějaký čas se bitevní linie nepohnula ani na jednu, ani na druhou stranu Halogai se tlačili kupředu na místa svých mrtvých krajanu. Odráželi jeden útok císařských kopiníků za druhým. Obě strany se snažily dostat své zraněné do bezpečí. Mrtví koně a vojáci bránili živým v dalším boji.
Z konce pravého křídla se ozvalo poplašné volání, když se Halogai poučení videsánskou taktikou pokusili o obchvat a útok z boku. Po několika minutách napětí dorazil posel se vzkazem. „Vypadá to, že je udržíme, Vaše Veličenstvo. Ale spousta lučištníku musela vytáhnout šavle, než se nám je podařilo zastavit."
„Kvůli tomu je nosí." odpověděl Krispos.
Císařští stále volali jeho jméno. Měli i další pokřik, který měl Halogai znejistět a tím i oslabit. „Kde je Harvas Černý plášť?',, Seveřané čarodějovo jméno jako bojový pokřik nepoužívali. Pokud něco křičeli, bylo to nejčastěji jméno Svenkel.
Krispos brzy zjistil, kdo je Svenkel. Obrovitý Haloga, urostlý i na poměry svého národa, se oháněl sekerou, která by udělala dojem na císařského kata. Nikdo, kdo se dostal do jejího dosahu, nepřežil. Poté, co srazil nešťastného videsánského vojáka ranou, která ho málem rozpůlila vejpůl, všichni Halogai. kteří bojovali kolem, volali jeho jméno. Měl sílu, válečnické zkušenosti a navíc i dobré vychování: než pokračoval v boji, zamával, aby ukázal, že pokřik slyšel.
„Máme proti němu poslat některého z našich šampionů?" zeptal se Mammianos.
„Proč riskovat šampióna?" opáčil Krispos. „Na něj stačí šípy. Řekni lučištníkům, aby si ho vzali do parády."
„Neni to sportovní." řekl Mammianos s úsměvem, „ale taková už je válka. Uvidíme, jak dlouho hrdina Svenkel vydrží."
Ale Svenkel byl nejen smělý válečník i na halogajské poměry, ale nebyl to také žádný blázen. Jakmile se mu tři nebo čtyři šípy v rychlém sledu zabodly do štítu a jeden mu narazil do helmy, pochopil, že se stal terčem. Místo aby se stáhl zpátky mezi své kamarády, jak by udělala na jeho místě většina lidí. postavil se do čela útoku přímo proti středu císařské armády, kde stáli jeho krajané chránící Krispa. Bojovali sekerou stejně jako on; jejich rány mohl oplácet.
Císařská garda zažila těžké boje už od začátku tažení jižně od Imbrosu. Halogai, kteří až dosud vyvázli se zdravou kůží, bojovali divoce jako obvykle, jejich řady však byly prořídlé. Svenkelúv útok do jejich řad zarazil hluboko klín. Pokud by prorazil, rozdělil by císařskou armádu na dvě části.
Krispos vytáhl šavli a podíval se na Mammiana. Tlustý generál už měl také meč venku z pochvy. Zašklebil se na Krispa, „No, Vaše Veličenstvo, někdy musíme být sportovní, ať se nám chce nebo ne."
„Tak už to chodí."„ Krispos zvýšil hlas a zavolal, „Videssos!" Popohnal koně přímo mezi své gardisty. Spolu s ním vyrazil Mammianos i poslové, kteří byli shromážděni kolem nich.
V tu chvíli stála Svenkelovi v cestě už jen hrstka Halogai v císařských službách. Musel už před sebou vidět vítězství. Hrozivě zavrčel, když viděl, jak gardistům přijela na pomoc skupina jezdců. Potom si uvědomil, kdo jede v čele pomocného oddílu. Videsánsky na Krispa zavolal, „Rozdáme si to spolu, velitel proti veliteli!"
Tak to ale nefungovalo: ve válce se podobné přání dalo jen těžko prosadit. Krispos vrazil do boje několik stop napravo od Svenkela, přímo proti Halogovi, který si velikostí se svým náčelníkem téměř nezadal. Seveřan se napřáhl, aby sekl po Pokrokoví. Než se mu to podařilo, sekl Krispos proti jeho tváři. Minul, ale přinutil Halogu ucuknout, takže i jeho rána mířila do prázdna. Krispos sekl znovu a tentokrát cítil, že zasáhl. Haloga zavyl a potácel se pryč srozseknutým předloktím.
Když gardisté uviděli Krispa bojovat, zdvojnásobili své úsilí. Svenkelovi muži stále bojovali z plných sil, ale už dál nepostupovali. Gardisté se vrhli na Svenkela, jeden za druhým. A jednoho po druhém Svenkel srážel zpátky. Síla jeho úderů neochabovala: bojoval jako stroj, jen místo lan a trámů měl svaly, šlachy a kosti.
Zatímco se gardisté snažili porazit Svenkela, jeho bojovníci stejným způsobem útočili na Krispa. Krispos bojoval zoufale a jeho jediným cílem bylo přežít. Věděl, že není žádný mistr šermu a byl proto velmi rád, když se na jeho pravý bok postavil Geirrod a pomáhal mu odrážet nepřátele.
Krok za krokem začali Svenkelovi muži ustupovat. Někteří s halogajskou tvrdohlavostí radši zemřeli, než aby se stáhli.

Tak umírali, jeden za druhým, společně s císařskými gardisty a videsánskými vojáky, které dokázali srazit, ještě než sami padli k zemi.
Místo, kde se obě armády srazily, by vzdělaný kronikář možná jednou nazval bojovou linií, ale tak důstojný název si to nezasloužilo. Byly to spíš skupinky chrčících, nadávajících. potících se a krvácejících mužu navzájem propletených mezi sebou. Krispos sekal a sekal a sekal - a přitom věděl, že většina jeho ran je zbytečná, protože buď neškodně prosviští vzduchem nebo se odrazí od brnění. Přiliš ho to netrápilo: nikdo jiný na tom nebyl o moc lépe.
V tom uviděl Halogu napřahujícího se k ráně proti jednomu z jeho gardistů. Sekl po něm šavlí, která zasáhla seveřanovo zápěstí. Sekera mu vypadla z niky. Haloga zahal bolestí a otočil se ke Krispovi.
Krispos překvapeně zíral, když zjistil, že je to Svenkel. I Svenkel vypadal překvapeně, ale nebyl ani tak překvapený ani tak těžce zraněný, aby nedokázal zvednout štít, než ho Krispos stačil seknout znovu. Ale na dlouho ho to nezachránilo. Do štítu se zasekla Geirrodova sekera, jednou, podrahé „Při třetí ráně se dřevěný štít rozpadl. Geirrod sekl ještě jednou a vystříkla krev. Svenkelovo brnění zachřestilo, když se vůdce halogajské armády kácel k zemi.
Císařští vojáci radostně vykřikli. Halogai stále bojovali nelítostně, ale přeci jen se v nich po smrti jejich náčelníka cosi změnilo. Válečníci z útoku, který vedl proti Krispově gardě a středu císařské armády, se rychle stahovali zpátky. Jakmile od nich přestalo hrozit bezprostřední nebezpečí, Geirrod se otočil ke Krispovi a řekl, „Vraťte se zpátky, Veličenstvo. Udělal jste, co bylo potřeba; teď je to zase na nás.“
Krispos příliš neprotestoval. Nikdy nebyl váhavým válečníkem. Také se naučil, že císař, stejně jako každý vysoce postavený důstojník, udelá víc práce, když boj řídí, než když se ho osobně účastní.
Rozhlédl se po Mammianovi a s úlevou zjistil, že i tlustý generál vyvázl z bitky živý. Zranění ale neušel; s bolestivým výrazem pevně svíral rty a snažil se zdravou rukou utáhnout pruh látky kolem svého předloktí. Látka byla nasáklá krví.
„Počkej, pomůžu ti.“ nabídl se Krispos a zastrčil šavli do pochvy. „Já mám obě ruce volné.“
„Děkuji vám, Vaše Veličenstvo. Pořádně to utáhněte. Tak, to by mělo stačit.“ Mammianos zavrtěl hlavou. „Myslím, že mužu mluvit o štěstí, že nejsem bez ruky. Už je to dávno, co jsem naposledy zkoušel šermovat.“
„Co jsi to říkal? Že si občas musíme zasportovat? Naštěstí nemusíš šermovat moc často.“
„Ještě že tak. Jinak bych asi dlouho nepřežil.“ Mammianos se zašklebil. „Takhle jsem jenom málem přišel o ruku.“
Na vzdáleném konci císařského levého křídla se ozvaly výkřiky. Krispos i Mammianos upřeli svou pozornost tím směrem. Na chvíli to bylo to jediné, co mohli dělat - jejich poslové stále bojovali s císařskou gardou proti nepříteli. Některé výkřiky byly nadšené, jiné vyplašené. Na tak velkou vzdálenost Krispos nedokázal rozlišit, které patří Halogai a které císařským vojákům.
Nejvíce ze všeho se bál toho, že se Videsánci dají na bezhlavý útěk. Žádné jezdce prchající z místa boje neviděl, což považoval za dobré znamení. Přesto ho ještě několik dalších minut sužovaly obavy, než k nim z levého křídla přijel cvalem jezdec se zprávou o průběhu boje.
Poslův úsměv mu řeklo všechno potřebné ještě předtím, než začal voják mluvit. „Veličenstvo, podařilo se nám obejít jejich křídlo a zaútočit z boku! Sarkis se svými zvědy je objel a teď je drtíme mezi sebou.“
„Díky bohu,“ řekl Krispos. „Něco takového jsem chtěl slyšet. Vrať se zpátky a řekni důstojníkům na křídle, aby za Sarkem poslali maximum mužu, které mohou postrádat, aniž by tím oslabili svoje řady.“
„Veličenstvo, už to dělají,“ řekl posel.
„Jsou to dobří vojáci, alespoň většina z nich,“ ozval se Mammianos. Nové zprávy mu daly zapomenout na bolest. „Dobrý voják nečeká na rozkazy, když vidí takovou příležitost. Prostě po ní skočí a snaží seji využít.“
„S tím souhlasím,“ řekl Krispos a usmál se stejně jako posel, který mu dobré zprávy přinesl. „Zdá se, že se to vyvíjí v náš prospěch.“
Rychleji, než si troufl doufat, se halogajské pravé křídlo rozpadlo. Před seveřany stálo kruté dilema. Pokud se zformují tak, aby se i při změně situace rnohli bránit, nic nezabrání Videsáncům v tom, aby pronikli do Pliskavosu. Když místo toho zamíří zpátky k bránám města, riskují při ústupu velké ztráty, protože videsánská jízda by mohla bez problému pronikat jejich provizorními řadami.
Někteří zůstali, jiní se rozhodli spasit se útěkem do města. Císařská armáda útočila dál, v nových a nových vlnách, a nutila Halogai, aby si vybrali ze dvou možností, z nichž ani jedna pro ně nebyla příjemná. Sarkis mohl bez problémů obsadit Pliskavos. Místo toho veden smrtícím instinktem hnal svoje muže - a ostatní císařské vojáky, kteří ho následovali - stále dál okolo nepřátelské armády. Krispos mohl sledovat jeho postup podle panických výkřiků, které se šířily nejprve z rozbitého pravého křídla nepřítele, potom ze středu armády a nakonec z levého křídla - pravého křídla císařské armády. O několik minut později zajásali i císařští vojáci na pravém křídle. „Díky našemu velkorysému a milosrdnému pánu jsou v pasti,“ řekl Mammianos. „Teď je zmasakrujeme:“ Z té vyhlídky neměl žádné zvláštní potěšení, bral to prostě jako práci, kterou bylo potřeba vykonat. Se stejným pragmatickým pohledem na věc pracoval i císařský kat.
Videsánská armáda se dala do díla a využila příležitost, která se jí naskytla. Metodicky proti seveřanům používali luky, kopí i šavle. Jak Mammianos říkal, byl to masakr. Halogai se najednou obrátili a vyrazili proti Videsáncum, kteří stáli mezí nimi a Pliskavosem. Táto část videsánskčho obklíčení byla bohužel slabší než ostatní. S divokým pokřikem se seveřanům podařilo prorazit.
„Za nimi!“ vykřikl Krispos. Téměř bez čekání na jeho povel zahráli hudebníci Útok. I oni byli dobří vojáci a dokázali využít příležitost, kterou jim protivník nabídl.
Videsánci vyrazili kupředu, aby pronásledovali prchající nepřátele. Na několika místech se některý z prchajících zastavil a bojoval. Takoví muži byli rychle obklopeni několika císařskými a dlouho se neudrželi. Mnohem víc Halogai však bylo zastřeleno nebo probodnuto kopím zezadu. Někteří, než aby umřeli rukama nepřátel nebo si sundali helmu na znamení, že se vzdávají, proti sobě otočili vlastní meč nebo nůž a vrazili si ho do břicha. Krispos se otřásl, když to viděl.

„Proč to dělají?“ zeptal se Geirroda.
„My Halogai si myslíme, že když je muž zabit nepřítelem, bude mu muset po smrti sloužit,“ odpověděl gardista. „Někteří z nás proto umírají vlastní rukou, aby byli po smrti svobodní, Vaše Veličenstvo.“
„Aha.“ Krispos se požehnal slunečním znamením. Přál si, aby bylo možné přesvědčit Halogai k víře ve Phose. Každou chvíli odcházel z Videssosu nějaký zbožný kněz hlásat do Halogalandu Phosovu víru. Pokud neměl strach, nechali ho Halogai většinou žít. Ale konvertitů tito kazatelé mnoho nezískali; Halogai se tvrdohlavě drželi svých falešných bohu. Takové myšlenky ho chvíli zaměstnávaly. Potom se znovu začal věnovat bitvě. Teď by ocenil, kdyby Sarkis poslal část svých mužů bránit brány Pliskavosu. Několik Videsáncu se o to pokusilo, ale bylo jich málo a Halogai se podařilo probít zpátky do města. Zbytek jejich armády se znovu postavil císařským jezdcům, aby umožnili co největšímu počtu svých mužů ústup do bezpečí za městskými hradbami.
Krispos zaklel. „Kdybychom měli připravená beranidla, mohli jsme zaútočit na město. Mříže by povolily při prvním nárazu.“
„Ano, to je pravděpodobné, Vaše Veličenstvo,“ odpověděl Mammianos. „ale beranidla se v bitvě, jakou jsme dnes očekávali, k ničemu použít nedají. To není jako v příbězích, kdy neohrožený hrdina vždycky myslí na všechno dopředu. Kdyby to tak bylo, neměl bych tohle.“ Zvedl obvázanou ruku.
Císařské oddíly znovu a znovu útočily na halogajský zadní voj. Někteří severané se mezitím dostali na hradby Pliskavosu a začali po svých protivnících střílet a házet kameny. Pod touto ochranou se většině Halogai podařilo stáhnout do města. Padací mříže Pliskavos uzavřely před videsánskou armádou.
Teprve když boj opravdu skončil, si Krispos uvědomil. jak se prodloužil jeho stín směrem k východu. Slunce viselo nízko nad obzorem. Rozhlédl se po bitevním poli a zavrtěl nevěřícně hlavou. Tiše řekl, „Tolik Halogai padlo!“
„To je cena za obklíčení.“ řekl Mammianos. „Vzpomeňte si. Vaše Veličenstvo, že Agapetos a Mavros zaplatili stejnou mincí.“
„Vzpomínám,“ pokýval smutně hlavou Krispos. „Ach ano, vzpomínám si.“
Videsánci začali prohledávat bitevní pole. Sbírali a odnášeli své zraněné krajany k léčitelům. Většinu Halogai, kteří ještě nebyli mrtví, čekal krátký proces. Pouze někteří byli ušetřeni - ti, kteří v boji dokázali mimořádnou odvahu, a ti kteří se zdáli být dostatečně bohatí, aby za ně bylo možné žádat výkupné.
Koňští felčaři dělali, co bylo v jejich silách, pro zraněná zvířata. Zbytek vojáků obíral mrtvé. Hromady halogajských štítů, příliš velkých a těžkých pro videsánské jezdce, rostly do výšky. Krispos nařídil, aby je spočítali, aby měl nějakou představu, kolik Halogai padlo. Když pozoroval, jak si jeho jezdci rozebírají válečné sekery a těžké meče severanů, nechápal, co s nimi hodlají dělat.
„Některé zbraně mohou být vykládány zlatem, takže za to stojí,“ řekl mu Geirrod. když svoje pochybnosti vyslovil nahlas. „A navíc. Vaše Veličenstvo; dokonce i Videsánci si rádi připomínají, že přemohli statečné muže.“ Krispos musel souhlasit.
Začalo pohřbívání padlých. Pro padlé Halogai byla vykopána velká jáma jako hromadný hrob, pro mnohem menší počet mrtvých Videsáncú hroby samostatné. Krispos nařídil vojákům, aby pro Tanilis vyhloubili hrob stranou od ostatních a navršili na něj mohylu. „Zatím tam dejte jenom dřevěnou desku.“ řekl. „Až bude tato země opět plně pod naší kontrolou, vztyčíme jí pomník z nejlepšího mramoru.“
Přišli za ním muži, kteří sčítali štíty severanu, s výsledkem: více než dvanáct tisíc. Krispos věděl, že tolik Halogai nepadlo - někteří odhodili své štíty, aby mohli rychleji utíkat.
Přesto to bylo ohromné číslo, zvlášt v porovnání se ztrátami císařské armády, které činily necelé dva tisíce mužu.
Večer, když armáda odpočívala v táboře, se šel Krispos podívat na halogajské zajatce. Seděli sklíčeně na zemi pouze ve lněných tunikách a kalhotách - brnění jim bylo zabaveno. Kolem nich stáli v kruhu lučištníci s připravenými zbraněmi. Když uviděli, jak se k nim Krispos blíží, trochu ožili. Někteří z nich zamračeně pozorovali své krajany z Krispovy gardy.
Krispos to ignoroval a oznámil jim, „Potřebuji muže, který rozumí videsánštině, a bude ochoten vyřídit má slova svým kamarádům v Pliskavosu. Kdo má zájem to pro mě udělat?“ Několik severanů zvedlo ruku. Krispos si vybral solidně vypadajícího muže, v jehož světlých vlasech a vousech už místy prosvítaly šediny. Zeptal se ho, „Jak se jmenuješ?“
„Jmenuji se Soribulf, císaři Videssosu,“ odpověděl Haloga slušně, ale bez přehnaných zdvořilostí, které používali Videsánci.
„Takže, Soribulfe, vyřiď tohle vašim velitelům v Pliskavosu: pokud opustí město a propustí všechny videsánské zajatce, které zadržují, nechám je přeplout zpátky na severní břeh řeky Astris a nepřikáži svým lodím, aby jejich čluny spálily“
„My jsme Halogai,“, řekl Soribulf a hrdě se vypnul. „Nevzdáváme se.“
„Kdybychom je už nepohřbili, mohl jsi vidět všechny vaše vojáky, kteří padli v dnešní bitvě.“ řekl Krispos. „Pokud se nevzdáte, umřou i všichni ostatní. Myslíš si, že nedokážeme s našimi obléhacími stroji a loďmi, které chrlí oheň, město dobýt?“
Soribulfova tvář se stáhla, jako kdyby kousl do něčeho kyselého, „Jak vám můžeme věřit, že nás vaše lodi stejně nezapálí, až budeme na vodě a nebudeme se moci bránit?“
„Moje slovo vám musí stačit.“ řekl Krispos. „Rozhodně se mu dá věřit víc než slovu toho čaroděje, který vás vedl.“
„Ano, to je pravda, císaři. Řekl nám, že na hradbách shoříte vy, ale přitom to byli naši bojovníci, které plameny zahubily. A potom nám už vubec nepomohl: někteří tvrdí, že uprchl. To síce nemohu potvrdit, ale při dnešním boji ho nikdo ani nezahlédl.“
„Chci vědět, jestli vyřídíš má slova.“„ připomněl mu Krispos.
Soribulf sklonil hlavu a kolébal se ze strany na stranu. „Truchlí.“„ zašeptal gardista Krispovi. Soribulf promluvil vlastním jazykem. Gardista překládal. „Sláva našich zbraní je mrtvá. Vzdáme se teď neslavně Videssosu a vrátíme se

poraženi domu? Nikdy jsme to ještě neudělali — buď zvítězíme nebo zemřeme.“„
„Zemřete, pokud budete pokračovat v boji,“ řekl Krispos. „Mám si pro své poselství vybrat někoho jiného?“
„Ne.“, Soribulf se vrátil k videsánštině. „Vyřídím tvoje slova svým lidem. Ale nevím, jestli budou ochotní je vyslechnout.“
Krispos kývl na dva lučištníky z oddílu, který hlídal halogajské zajatce. „Odseďte tohoto muže k palisádě a nechte ho jít do Pliskavosu.“ Obrátil se zpátky k Soribulfovi. „Pokud budou vaši velitelé ochotní promluvit si o podmínkách příměří, řekni jim, ať zítra ráno pověsí nad hlavní bránu bíle pomalovaný štít.“
„Řeknu jim to.“ slíbil Soribulf. Stráže ho odvedly k palisádě.
Krispos poslal rozkaz vrchnímu veliteli loďstva Kanárovi.
aby až do západu slunce křižoval se svými veslicemi řeku přímo pod Pliskavoscm. Chtěl, aby si severané uvěznění ve městě uvědomili, že neexistuje jiná cesta ke svobodě než ta, kterou jim nabízí. Potom šel spát, zatímco zbytek armády oslavoval velké vítězství.
Když se druhého dne ráno probudil, podíval se na hradby Phskavosu. Chodili po nich Halogai. ale žádný bílý štít neviděl. Zamračil se a nařídil inženýrům, aby připravili katapulty k boji. „Nemusíte se snažit skrývat, co děláte,“ řekl jim. Halogai z hradeb pozorovali, jak řemeslnící ostentativně kontrolují lana a dřevěné části strojů, shromažďují množství kamenů a šipek a pozorují Pliskavos, jako kdyby odhadovali vzdálenost ke svému cíli. Rosa na trávě ještě nestačila uschnout, když se nad bránou objevil bílý štít.
„Tak se mi to líbí.“ oddechl si Krispos. Dokonce i bez Harvovy magické ochrany by ho dobývání města stálo velké ztráty. „Osedlejte mi Pokroka,“ řekl svým gardistům“,Pojedu vyjednávat s jejich velitelem.“
„Ale ne sám!“ vykřikli gardisté jako jeden muž. „Kdyby nepřítel zaútočil —“
„Neměl jsem v úmyslu jet tam sám.“ odpověděl Krispos klidně. Jednak z obav ze zrady a také kvůli vlastní důstojnosti.“ Uprostřed oddílu svých halogajských gardistů zamířil k Pliskavosu. Po obou stranách jela ještě skupina videsánských jízdních lučištníků. Jezdci měli šípy připravené na tětivách svých luků.
Zastavil asi sto stop od hradeb. „Kdo se mnou bude mluvit?'„ zavolal.
Na cimbuří městského opevnění se objevil Haloga. „Jmenuji se Ikmor.“ zavolal zpátky. „Ti uvnitř mě poslouchají.“ Jeho videsánština byla dobrá: o chvíli později vysvětlil důvod: „Před mnoha lety, když jsem byl mladý, jsem sloužil ve Videssosu v gardě Autokrata Rliapta. Tam jsem se naučil váš jazyk.“
„Sloužil jsi Anthimovu otci? Budiž,“ řekl Krispos. „Soribulf ti předal moje podmínky. Přijímáš je nebo budeš raději bojovat, přestože nemáš šanci na vítězství?“
„Jsi tvrdý muž. císaři, tvrdší než byl Rhaptes.“ odpověděl Ikmor. „Celou noc jsem truchlil nad troskami naší velké armády a hledal jsem odpověď na otázku, jestli se vzdát nebo bojovat dál. Ale bylo mi jasné, že nakonec mi nic jiného než kapitulace nezbývá, ačkoliv ta představa je pro mě hořká jako pelyněk. Velitel armády se nemůže poddávat smutku, ale musí se za každou cenu snažit chránit životy mužu. kterým velí.“
„Teď jsi promluvil jako moudry muž,“ řekl Krispos. Jako muž. který opravdu strávil dlouhý čas ve Videssosu, pomyslel si. Haloga, který by celý život žil ve své rodné zemi, by se nedokázal na věc dívat tak pragmaticky.
„Promluvil jsem jako muž, který nemá na vybranou,“, odpověděl Ikmor neradostně. „Abych dokázal, že to myslím vážně, propustím všechny vězně z vašeho lidu. které držíme v zajetí.“
Velitel Halogai se otočil a zavolal něco ve vlastním jazyce. Padací mříž pod ním se se skřípáním začala zvedat. Bránou vycházeli jeden za druhým tmavovlasí muži. většina z nich v rozedraných šatech a všichni hubení a bledí, jak to u dlouhodobě vězněných lidí bývá. Někteří si stínili oči, jak nebyli zvyklí na sluneční světlo. Když spatřili císařský prapor, který vlál nad Krispem. zajásali a rozběhli se k němu.
Krispovi vyhrkly slzy. Zavolal na důstojníka, který velel jeho jezdeckému doprovodu. „Vezměte je zpátky do našeho tábora. Nakrmte je a dejte jím pořádné šaty. Ať se na ně podívá i nějaký léčitel, pokud najdete aspoň jednoho, který by nebyl unavený z naších zraněných.“ Kapitán zasalutoval a se svou skupinou doprovodil propuštěné Videsánce.
Jakmile poslední císařský voják opustil Pliskavos, padací mříž opět sjela na zem. Ikmor řekl, „Císaři Videssosu, pokud se vzdáme a vyjdeme ven, jak si můžeme být jistí, že s námi nenaložíš stejně jako … jako … “ Zaváhal, ale musel to říct: „-jako jsme my naložili s obyvateli Imbrosu?“ „Nevěříš mému slibu?“ zeptal se Krispos. „V této věci ne.“ odpověděl Ikmor okamžitě. Krispos se chtěl nejprve rozhněvat, ale po chvíli pochopil: i samotní Halogai věděli, že za jejich činy by měla přijít odplata, a proto se jí obávali. Ikmor navrhl, „nechte nám naše zbraně a brnění, abychom se v případě potřeb) mohli bránit.“
„Ne,“ odmítl jeho požadavek Krispos. „Mohli byste začít znovu bojovat“ a pokusit se využít momentu překvapení.“ Poškrábal se ve vousech a zamyslel se. „Mám návrh. Můžete mít sekery a meče, pokud chcete. Ale necháte tu svoje štíty a brnění a drátěné košile ponesete v zavazadlech na zádech.“ Teď bylo na Ikmorovi. aby přemýšlel. Nakonec řekl. „Ať je po tvém. Zbraně budeme po cestě přes pláně do Halogalandu potřebovat proti Khamorthovým kočovníkům.“
S trochou štěstí, pomyslel si Krispos, řady Halogai po cestě do jejich studené země díky kočovníkům ještě více prořídnou. To by je mohlo příště odradit, než znovu zamíří na jih do Videssosu. Když na to přijde, mohl by tomu štěstí trochu pomoci. Nahlas řekl, „Ještě mám jeden požadavek, statečný Ikmore.“
„Co by to mělo být, císaři Videssosu?“
„Až budete vycházet z města, půjdete všichni stejnou branou, jakou jste propustili videsánské zajatce. Chci tam postavit čaroděje, aby se ujistili, že se mezi vámi neskrývá Harvas Černý plášť.“
Ikmor se nepříjemně zasmál. „To abys prověřil i zajatce ne?“ Krispos pevně stiskl rty. Velitel Halogai měl pravdu. Ikmor pokračoval, „uděláme podle tvého přání i tohle a bude to i v náš prospěch. Pokud najdeš Harva, chci, aby naše sekery pily jeho krev, protože on nás zradil.“ Vlastním jazykem promluvil k mužům, kteří stáli společně s ním na hradbách. Zamračili se a potěžkali své zbraně, aby nenechali nikoho na pochybách,jaký osud by v případě odhalení Harva potkal.

Krispos řekl, „Pokud ho máte tak rádi, proč jste se proti němu nevzbouřili dříve?“
„Dříve, císaři, nás vedl k vítězství a pomáhal nám obsadit tuto novou zemi. Dokonce i velitel s duší mrchožravé vrány si takovým způsobem dokáže zajistit oddanost svých mužu.“ řekl Ikmor. „Ale když se jeho oheň obrátil proti nám a když zmizel z našeho tábora, místo aby nás vedl do bitvy jako správný muž, ukázalo se, že v duši nemá ani tu mrchožravou vránu, ale jenom třesoucí se rosol.“
Někteří z Halogai na hradbách - pravděpodobně ti, kteří rozuměli videsánsky, usoudil Krispos - důrazně přikývli. Totéž udělali i někteří z Krispových vojáků, překvapeni Ikmorovým vznešeným proslovem.
„Pokud souhlasíš, Ikmore. můžeme začít zítra ráno. jakmile budou čarodějové na místě.“ navrhnul Krispos.
„Ne, dej nám čtyři dny.“ odpověděl Ikmor. „Musíme nejprve ze dřeva postavil vory a vynést je z říční brány na molo.“
„Pokud se na nich pokusíte uprchnout bez ohledu na naši dohodu, spálí vás oheň. který stříkají naše lodě.“ varoval ho Krispos.
„Viděli jsme, co dokáží. Dohodu dodržíme, císaři Videssosu.“
„Dobrá.“ Krispos pozdravil Ikmora videsánským vojenským pozdravem, zatnutou pěstí položenou na srdci.
Nepřekvapilo ho. když mu Haloga pozdrav oplatil. Tak rychle, jak to zvyklosti dovolovali, možná o něco rychleji, se vrátil zpátky do tábora. Okamžitě po příjezdu zavolal Zaida.
Zatímco mluvil, čarodějova tvář odrážela jeho vlastní znepokojení. „Rozumím. Vaše Veličenstvo. Okamžitě se o to postarám.“ řekl Zaidas. „Nedokáži si představit, že by ten prokletý Harvas takovým způsobem využil utrpení našich vlastních lidí. Ale pokud je mezi nimi, najdeme ho.“ S rozhodným výrazem vyrazil z císařského stanu.
„Vezmi si oddíl vojáků, pokud budeš muset zvládnout víc než jen hledání,“ zavolal Krispos za ním. Zaidas se neotočil, ale mávl rukou na znamení, že slyšel.
Krispos strávil zbytek dne nervózním čekáním. Napůl se obával, že z místa, kde seděli, jedli a radovali se ze znovunabyté svobody propuštění Videsánci, uslyší poplašný výkřik. Na druhou stranu ho trápila myšlenka, že by Harvas dokázal před Zaidovými schopnostmi uniknout. Při západu slunce mu ale Zaidas ohlásil, „Není mezi nimi, Vaše Veličenstvo. Mohu na to přísahat při našem velkorysém a milosrdném pánovi. Pokud z Pliskavosu nevyšel nikdo jiný, můžeme být klidní. Důstojníci a vojáci, kteří je rněli na starost, jsou přesvědčeni, že nikoho jiného Halogai nepropustili.“
„Phos buď pochválen.“ oddechl si Krispos. Nemohl si sice být dokonale jistý, že Harvas není mezi propuštěnými zajatci, ale čím byl starší, tím méně jistý si mohl být čímkoliv. Kývl na Zaida a řekl. „Připrav se a tvojí kolegové také na kontrolu Halogai, kteří budou opouštět Pliskavos.“
„Budeme připraveni,“ slíbil Zaidas. „Kdyby byl Harvas zdravý, mohl by nás porazit. Ale potom, co na něho paní Tanilis udeřila —“ Jeho oči zajiskřily a jeho hlas změkl, když vyslovil její jméno. „- už nepředstavuje vážnější nebezpečí. Pokud je tam, vykouříme ho ven.“
„Dobrá.“ Krispos nebyl obyčejně pomstychtivý, ale přál si, aby mohl Harvovi sám oplatit veškeré utrpení, které jemu, jeho blízkým a Videssosu způsobil. Potom si vzpomněl na staré přísloví: „Neprodávej kožich, dokud medvěd ještě běhá po lese.“
Halogai uvnitř Pliskavosu nejevili žádné známky, že by chtěli porušit podmínky dohody, kterou Ikmor s Krispem uzavřel. Kanaris oznámil, že seveřané opravdu staví vory. Krispos přesto neposlal zprávu o vítězství do Videssosu. Jakmile medvěda uloví - v tomto případě spíš jakmile ho uvidí na druhém břehu řeky Astris - bude na to dost času.
Ráno čtvrtého dne nařídil Krispos armádě nastoupit před Pliskavos. Vojáci byli plně vyzbrojení a připravení k boji. U každé brány byla jednotka schopná zabránit útoku z města. U té, kde měli Halogai podle Ikmorova slibu vycházet, stáli kromě vojáku připravení čarodějové. Mammianos to schválil. „Pokud jim ukážeme, že jsme připraveni na všechno, nechají si zajít chuť cokoliv zkoušet.“
Zaidas a zbytek čarodějů u hlavní brány byli připravení. Zaidas na Krispa mávl. že se může začít. Krispos se podíval přes mříž do města. Uvnitř stáli seřazení muži. Potom začala mříž stoupat, což se neobešlo bez nepříjemného skřípotu. Z brány vyšel jediný muž. Prošel mezi videsánskými čaroději, aniž by jim věnoval jediný pohled, a zamířil rovnou k císařskému praporu. Tam Krispovi zasalutoval. „Jsem Ikmor. Zůstanu tady jako záruka za své krajany. Pokud porušíme naši dohodu, udělej se mnou, co uznáš za vhodné.“
„Běž ke svým lidem.“ řekl Krispos. „Nežádal jsem tě o to.“
„Já vím. Nabízím ti to kvůli vlastní cti. Zůstanu.“ Krispos se už naučil že nemá smysl polemizovat s Halogou o otázkách, které se týkaly jeho cti. „Jak si přeješ.“ Vytáhl svou čutoru. pořádně se napil a podal ji Ikmorovi. „Napij se se mnou vína.“
„Díky.“, lkmor se napil. Několik kapek vina potřísnilo jeho bílou tuniku, která už dávno nebyla nejčistší. lkmor byl urostlý muž střední výšky s tupým nosem a šedýma očima. Na temeni hlavy byl plesatý, ale kolem uší si nechával dlouhé vlasy. Měl dlouhé kníry, i když zbytek vousu byl dost řídký. V každém uchu nosil zlatou náušnici s perlou - to by se líbilo Iakovitzovi, pomyslel si Krispos. Když mu lkmor podal čutoru zpátky, byla prázdná.
Halogai opouštěli Pliskavos po skupinkách a procházeli mezi Zaidem a ostatními čaroději, lkmor vypadal ve srovnání s většinou z nich jako ze škatulky. Byli popálení od ohně, který zachvátil městské hrady, zranění z poslední bitvy, případně oboje. Zírali na císařskou armádu, která je přemohla, jako kdyby stále nemohli uvěřit tomu, že válku prohráli. Při pohledu na ně i Krispa překvapilo, že vůbec zvítězil. Halogai byli velcí, divocí muži, kteří vypadali k válce jako stvořeni. Pro Videsánce bylo válčení méně přirozené. Nakonec ale zkušenost zvítězila nad zuřivostí.
Mammianos zřejmě uvažoval podobně. Poznamenal, „Chtěli by si to s námi ještě jednou rozdat. Vidím jim to na očích."
„Příště už to nebudou mít tak jednoduché,“ odpověděl Krispos. „Když teď ovládáme znovu celé území až po řeku Astris, myslím, že na řece necháme flotilu veslic natrvalo. Já osobně bych si v takovém případě plout na druhou stranu rozmyslel.“

Mluvil k Mammianovi stejně jako k Ikmorovi. Koutkem oka sledoval, jak z tváře halogajského náčelníka zmizel úsměv. Varování se dostalo ke svému příjemci.
O několik minut později vystoupil z řady Halogai jeden bojovník a zamířil ke Krispovi. Krispos položil ruku na rukojeť šavle. Jeho stráže se připravili v případě potřeby útočníka srazit k zemi. Ale Haloga se zastavil v bezpečné vzdálenosti a nahlas promluvil vlastním jazykem. Krispos se otočil k Ikmorovi. „Co říká?“
Ikmor vypadal ještě méně vesele. „Chtěl by vstoupit k tobě do služby, císaři.“
„Cože? A proč?“
Ikmor se zeptal a vyslechl si bojovníkovu odpověď. „Říká, že je Odd, syn Akiho, a že chce bojovat pouze mezi nejlepšími bojovníky na světě. Až dosud si myslel, že jsou to jeho vlastní lidé, ale protože vy jste nás porazili, musel se mýlit.“
„U nás se pro něho práce najde.“ řekl Krispos s úsměvem a Dcmor to přeložil. Odd, syn Akiho, sklonil před Krispem hlavu a ustoupil stranou. Vzal si ho na starost důstojník Krispovy gardy.
V průběhu dne požádalo o vstup do císařské gardy ještě mnoho dalších Halogai. Většina z nich udávala stejný důvod jako Odd. Když poslední seveřan opustil Pliskavos, Krispos zjistil, že se mu podařilo získat slušně velký oddíl. Ikmor se k mužům, kteří přešli na stranu Videssosu, obrátil zády.
Halogai pochodovali kolem městských hradeb k říčnímu přístavu. Tam na ně čekala ukázka císařské moci: Kanárovy válečné lodě pluli seřazené v říčním proudu jako krahujci číhající nad myší norou.
Krispos vjel na Pokrokovi až na břeh, aby mohl sledovat, jak se seveřané naloďují na své vory. Ikmor ho doprovodil, ale mezi ním a Krispem neustále zůstávali dva členové Autokratovy osobní stráže.
První vor byl na řeku Astris spuštěn chvíli po poledni. Na cestě přes řeku ho celou cestu doprov ázela videsánská veslice a muži na palubě na něj a na jeho posádku celou dobu mířili ústím plamenometu. Osud kolébajícího se voru byl zcela v císařských rukou. Nikdo, Haloga ani Videsánec, o tom nemohl pochybovat. Řeka Astris konečně oddělila vítěze a poražené.
Vyplouvaly další a další vor. Videsánské lodě nedoprovázely přes řeku Astris každý vor zvlášť, ale zůstávaly v pohotovosti, aby bylo jasné, že v případě potřeby mohou zasáhnout. Zničení halogajských dlabaných kánoí byl nerovný boj. Útok na vor by byl hotový masakr.
Zaidas se protlačil davem lidí kolem Krispa. „Všichni Halogai prošli kolem mě. Vaše Veličenstvo. Neobjevil jsem žádnou známku Harvovy přítomnosti.“
„V tom případě si běž odpočinout,“ řekl mu Krispos. Mladý čaroděj, který měl většinou spoustu energie, byl unavený a bledý.
Přesto se pokusil o protest. „Měl bych jít do města podívat se, jestli tam Harvas není někde zalezlý.“ Zívnutí, které nedokázal potlačit, kontrastovalo s jeho odhodlaným výrazem.
„Ve stavu, v jakém jsi, spíš někde usneš.“ prohlásil Krispos. „Postavím ke každé bráně jednoho čaroděje. Pokud je Harvas uvnitř, neuteče nám.“ Snažil se vypadat přísně a vladařsky. Asi se mu to úplně nepodařilo, protože Zaidas na něho zamrkal. Přesto zamířil zpátky do tábora a to byl Krispův cíl.
Vory, které Halogai postavili, převezli první den přes řeku Astris pouze část z nich. Seveřané, kteří zůstali na jižním břehu, si roztáhli své přikrývky venku před Pliskavosem. Na protějším břehu zářily ohně jejich krajanů. Mezi oběma skupinami celou noc patrolovaly císařské lodě.
Na jižním břehu zůstal celou noc na stráži oddíl lučištníku pro případ, že by se Halogai pokusili o zradu. Většina armády se ale vrátila do tábora za palisádou. Na schůzce důstojníků večer v císařském stanu se Sarkis vychytrale podíval na Krispa. „Mohu zkusit přečíst vaše myšlenky, Vaše Veličenstvo?“ „Zkus to,“ odpověděl Krispos.
„Přál byste si, aby na Halogai po cestě na sever zaútočili Khamorthovi kočovníci a dokončili práci, kterou jsme my začali.“
„Kdo, já?“ Stejně jako se před Zaidem snažil vypadat přísně, teď se Krispos tvářil nevinně. „Nebylo by šlechetné přát takový hrozný osud nepříteli, se kterým jsme právě uzavřeli mír.
„To opravdu ne, Vaše Veličenstvo.“ Sarkis na Krispa mrknul. „Ale neviděl jsem náhodou, jak posíláte skupinu mužu na koních na severní břeh řeky Astris? Pokud nemají v úmyslu doprovázet Halogai na cestě do Halogalandu. pojedou si pravděpodobně promluvit s místním chánem.“
„A ne s jedním,“ přiznal Krispos. „Jeden z místních kmenových náčelníků by neměl dostatek mužů, aby se odvážil střetu s tak velkou halogajskou armádou. Tři nebo čtyři dohromady by se o to mohli pokusit, zvlášť když za vítězství od nás dostanou dobře zaplaceno. Radši budu utrácet zlato než vojáky; v boji s Harvem jsme jich ztratili dost.“
Důstojníci odpověděli tichým souhlasným zamručením. Bagradas se otočil ke Krispovi a řekl, „Vaše Veličenstvo, uvažujete jako Autokrat Videssosu.“ Zbytek důstojníku vážně přikývl. Krispos cítil, jak se nafukuje pýchou.
Sarkis se zeptal, „Co byste dělal, kdyby Ikmor požadoval váš slib, že posly ke Kočovníkům nepošlete?“
„Dodržel bych svoje slovo,“ odpověděl Krispos. „Ale protože ho to nenapadlo, neviděl jsem žádný důvod, proč bych to neměl udělat.“
„No jo, opravdový Videsánec,“ zamumlal Sarkis a připomněl tak Krispovi, že velitel zvědů pochází z Vaspurakanu. O chvíli později Sarkis dodal, „Nic vám nevyčítám, Vaše Veličenstvo, ne po tom, co ti seveřané způsobili Videssosu Zaslouží si všechno, co je může potkat.“
Znovu důstojníci přikývli na souhlas, někteří s divokou horlivostí. Ale Krispos se zeptal, „Všechno, co je může potkat? I osud obyvatel Imbrosu?“
V císařském stanu se rozhostilo náhlé ticho. Krispovi se ulevilo. Nikdo, kdo dával přednost Phosovi před Skotem, nemohl přát takový osud žádné skupině lidí, bez ohledu na jejich zločiny. Byl rád, že žádný z jeho důstojníku nežíznil po odplatě natolik, aby na to zapomněl.

Zaidas byl ráno zase ve formě. Společně s několika dalšími čaroději vstoupil do Pliskavosu. aby pokračoval v hledání Harva Černého pláště. S nimi vstoupil do města i jejich ozbrojený doprovod. Halogai sice opustili Pliskavos a přepravovali se na druhý břeh řeky Astris, ale ve městě zůstali obvvatelé, kteří tu žili před příchodem Harva a jeho armády.
Strážný oddíl by byl menší, kdyby se Krispos nerozhodl, že vstoupí do města společně s čaroději. Jednak chtěl být svědkem Harvovi smrti, pokud by byl nalezen, a zároveň si chtěl utvořit představu o tom, co bude město potřebovat, aby se znovu mohlo stát střediskem videsánské provincie. Po několika staletích kubratského osídlení a následném pobytu Harva a jeho seveřanu se obával nejhoršího.
Všechno uvnitř hradeb bude třeba spálit, vyčistit a celé město postavit znovu, byla první myšlenka, která ho napadla a naplnila hrůzou. Požár, který se rozšířil z hořících hradeb, odvedl pěkný kus práce. Všude stály ohořelé dřevěné budovy a ve vzduchu se vznášel zápach kouře a spáleného nebo hnijícího masa. Z trosek na nově příchozí sem a tam vykoukla špinavá hlava. Krispos viděl víc než jednou ve stínu záblesk zbraně a byl rád za svůj ozbrojený doprovod.
„Tohle že kdysi bylo videsánské město?“ řekl a zavrtěl hlavou. „Tomu nevěřím.“
„Ale je to tak, Vaše Veličenstvo,“ řekl Zaidas a ukázal před sebe. „Vidíte tu kamennou stavbu a tu vedle ní nalevo? Podobné byste našel i ve městě Videssosu. A ulice, alespoň některé, stále dodržují čtvercový vzor, podle kterého města stavíme.“
„Tý se vyznáš v plánování měst stejně jako v magii?“ zeptal se Krispos.
Zaidas zčervenal. „Muj starší bratr je stavitel.“ „Pokud se ve svém řemesle vyzná stejně jako ty ve svém, pak musí být jedním z nejlepších.“ poznamenal Krispos. Mladý čaroděj zrudnul ještě víc.
Jak se blížili ke středu města, projížděli ulicemi, kterých se oheň nedotkl. Zde se obyvatelé odvažovali vyjít ven a pozorovat příchozí. Někteří byli kubratské krve, podsaditi muži s hustými plnovousy. Ostatní, hubenější a s ostřejšími rysy vypadali jako chudí Videsánci. Všichni pozorovali vojáky, čaroděje a císaře s obavami, jaké další neštěstí jim přinášejí.
„Jak chceš mezi nimi a těmi, kteří se ještě skrývají. Harva najít?“ zeptal se Krispos Zaida.
„Myslim, že budu muset projet celý Pliskavos,“ odpověděl čaroděj. „Poznám pach jeho magie a prázdnotu, kterou se ji snaží zakrýt. Ale abych ho mohl najít, budu se muset dostat blízko k němu. Díky paní Tanilis je zřejmě jeho moc pouhým stínem té, kterou vládl předtím.“
„Pokud tady vůbec je,“ dodal Krispos.
„Ano, Vaše Veličenstvo. Pokud tady vůbec je.“
V parku uprostřed Pliskavosu stál dřevěný palác zdobený ornamenty, bývalá rezidence kubratských chánů.
Nade dveřmi byl vyrytý nový znak, který očividně nepatřil k původní výzdobě: dva propletené blesky. Zaidas na ně ukázal. „To je Skotův symbol!“ Přežehnal se slunečním znamením.
Totéž učinil i Krispos. „To znamená, že tady sídlil Harvas?“ zeptal se Krispos.
„Harvas tady určitě pobýval,“ souhlasil Zaidas. „Buďte rád, že necítíte pach jeho bývalé moci.“ Zamyslel se. „Napadlo mě, jestli se neukrývá právě tady a nedoufá, že jeho oslabenou přítomnost zamaskuje právě ozvěna jeho minulých činů. Tuto budovu musíme důkladně prozkoumat.“
Jeden z videsánských mágu, zavalitý chlapík ve středním věku jménem Gepas, se zavrtěl v sedle a řekl. „Měj na paměti, že nejsme tví sluhové, Zaide.“
„Jsi služebníkem císařství?“ zeptal se ho zostra Krispos. Čaroděj na něj vyvalil oči, vylekal se a přikývl, „V pořádku,“ řekl Krispos. „Měl jsem chvíli pocit, že v tomto směru vznikly určité pochybnosti. Chceš popřít, že Zaidas má pravdu, nebo by sis jenom přál, abys to řekl dříve než on? Musíme Harvův palác prozkoumat nebo ne?“
„Ano, Vaše Veličenstvo.“ odpověděl Gepas zkroušeně.
„Tak se tam podíváme.“ Krispos slezl z koně a přivázal ho k zábradlí před palácem.
Jeho osobní garda ani mágové mu nedovolili, aby vstoupil jako první. Napadlo ho, jestli dveře nebudou zamčené, ale otevřeli se, sotva do nich jeden z gardistů strčil. Zaidas se otočil a zdvořile oslovil čaroděje, který před chvílí protestoval, „Pane, mohl bych vás požádat, abyste zůstal stát u dveří, abychom si mohli být jistí, že tudy Harvas neunikne?“
„To už bylo lepší, mladíku.“ Gepas se nadechl, vypnul hruď a pokračoval hlubším hlasem. „Ano, udělám to. Touto cestou neprojde.“
„Výborně.“ Zaidova tvář zůstala naprosto vážná. Krispos se musel snažit, aby vypadal stejně. Nevěděl, jestli je Zaidas opravdu tak nevinný nebo je na svůj věk neobvykle zdatný v přetvařování. Každopádně dosáhl, čeho chtěl.
Čarodějové se rozmístili po paláci. Krispos zůstal se Zaidem a stráže přirozeně s ním. Společně prošli do haly, která byla podle Krispova odhadu protějškem zasedací síně Velkého paláce v hlavním městě. Ukázal na bílý trůn, který stal před nimi v šeru na protějším konci místnosti. „Je to slonovina jako na trůnu patriarchy?“
Zaidas si trůn pozorně prohlížel a něco si pro sebe mumlal. „Je to - z kostí,“ řekl nakonec. Právě v tu chvíli si Krispos všiml Skotova symbolu na stěně za trůnem. Na původ kostí se raději neptal.
V místnosti se vznášel nepříjemný pach. Bez velkého nadšení se Krispos vydal hlavní lodí k trůnu. Několik stop před ním šlápl do nějaké louže. Zápach ještě zesílil. „To je krev.“ řekl Krispos a napůl doufal, že mu Zaidas bude oponovat. Zaidas ale proti jeho názoru neprotestoval. Řekl, „Věděli jsme už dříve, že Harvas provozuje krvavé rituály. Teď navíc už víme i to, že v této místnosti není, a kvůli tomu jsme sem přišli. Pojďme se podívat dál, kde by mohl být.“
„Dobrý nápad.“ řekl Krispos tichým hlasem. Musel ocenit schopnost mladého čaroděje zůstat klidný tváří v tvář takové hrůze.
Nalevo od kostěného trůnu byly dveře. V šeru, které v síni panovalo, byl jejich obrys téměř neviditelný, dokud člověk nepřišel až přímo k nim. Znovu Krispovy stráže odmítly pustit ho dovnitř jako prvního. Jeden z nich stiskl kliku. Dveře

se neotevřely. Gardista musel použít sekeru.
Jakmile dveře otevřel, všichni, kteří stáli kolem, o krok ucouvli. Zdálo se, že z místnosti přímo proti nim proudí temnota. Krispos se rychle přežehnal slunečním znamením. Nahlas a jasným hlasem začal Zaidas odříkávat modlitbu k Phosovi, „Modlíme se k tobě, Phosi, Pane velkorysý a milosrdný, náš laskavý ochránce, a troufáme si doufat, že ve velké zkoušce života se ctí obstojíme.“
Temnota se rozplynula. Krispos měl najednou pocit, jako kdyby tam nikdy žádná nebyla. Otevřený vchod přesto zůstal temný a nepřátelský. Krispos se podíval na Zaida. Mladý čaroděj pevně stiskl rty a zdálo se, že sbírá odvahu. Potom vstoupil do místnosti. Se vzpomínkou na Trokounda se Krispos už chystal zakřičet, aby se vrátil.
Ale Zaidas řekl, „Ano, něco takového jsem čekal,“ hlasem, který Krispa přesvědčil, že se mu nic nestalo. Čaroděj pokračoval, „Je to svatyně zasvěcená Skotovi. Slyšel jsem o ní v Čarodějném kolegiu, ale nikdy jsem žádnou neviděl.“
Ani Krispos nikdy nic takové neviděl a ani nechtěl. Ale jeho hrdost mu nedovolila zůstat venku, když Zaidas byl uvnitř. Přesto byl rád, že má kolem sebe své gardisty: Společně vstoupili do místnosti
Trůnní sál byl temný. I tak jeho oči potřebovaly delší čas, než se přizpůsobily ještě větší temnotě, která panovala uvnitř. Stejně jako ve Phosově chrámu i tady přitahoval oči oltář. Na první pohled byl stejný jako kterýkoliv jiný v chrámech zasvěcených dobrému bohu. To Krispa nepřekvapilo - přestože byl Harvas temný čaroděj a odpadlík, byl kdysi i Rhavem, prelátem ve Skopentzaně. Jenže na žádném oltáři zasvěceném Phosovi by nemohly ležet nože.
Phosův chrám by byl naplněn ikonami, svatými obrazy dobrého boha a jeho díla. Jakmile se Krispovy oči přizpůsobily šeru, které zde panovalo, uviděl i tady na zdi za oltářem ikony. Viděl zlého boha oděného v temnotě, jak bojuje s Phosem. poráží ho a zabíjí ho. Viděl i další věci. o kterých by nikdy nepředpokládal, že se je nějaký člověk pokusí namalovat. Viděl věci. proti kterým působil les kůlu před Imbrosem jako romantička krajinka. Jeden z vojáků jeho doprovodu, válečník, který nalézal v bitvách potěšení jako většina Halogai, vyběhl zpátky do velké síně a hlasitě tam zvracel.
„Tohle chtěl přinést do města Videssosu.“ řekl Zaidas tiše. „Já vím,“ odpověděl Krispos. Ale něco vědět a vidět to na vlastní oči nebylo totéž. Uvědomil si to v několika souvislostech, když dostal zprávu o Evripově narození, zrovna když byl s Tanilis v posteli. Znovu se podíval na obrazy a na oltář. Mezi noži viděl malé kosti. Kosti takové velikosti mohly patřit třeba jeho malé sestře Koště pár let předtím, než ji zahubila cholera. Chvíli měl pocit, že bude sám zvracet.
„Škoda, že sem nedosáhly plameny z hořících hradeb,“ řekl. „Budeme to tady muset podpálit sami.“ Víc než cokoliv jiného chtěl spálit obrazy zobrazující porážku dobrého boha jeho nepřítelem.
Jeden z jeho gardistů ho poplácal po zádech, až se zapotácel. Zaidas souhlasil, “Výborně, Vaše Veličenstvo. Oheň a jeho světlo jsou dary od Phose a vyčistí zlo, které tady zapustilo kořeny. Snad z popela vyroste něco lepšího. A navíc.“ dodal hlasem náhle plným naděje. „pokud se Harvovi podařilo se tu před námi ukrýt, bude oheň i jeho koncem.“
„Staniž se.“ řekl Krispos. S radostí opouštěl temnou kapli. Zaidas ho rychle následoval. Mladý čaroděj za sebou opatrně zadřel rozsekané dveře, snad aby se ujistil, že všechno, co je v kapli, tam i zůstane.
Všichni čarodějové se shromáždili u vchodu, který stále hlídal Gepas. Harva žádný z nich nenašel, ani nic podobného Skotově temné kapli. Přesto žádný z nich neprotestoval proti tomu, co Krispos s palácem zamýšlel udělat.
Krispos odvázal Pokroka a odvedl ho do bezpečné vzdálenosti od dřevěného paláce. Čarodějové nepřestávali budovu ostražitě sledovat, jako kdyby i z té dálky, dokázali vycítit zlo, které do ní Harvas přinesl. Pravděpodobně to dokázali, pomyslel si Krispos. Většina gardistů stála kolem nej, pouze jeden zaběhl do tábora armády.
Vrátil se poměrně brzy. Přinesl džbán oleje do lamp a čoudící pochodeň. Pochodeň podal Krispovi a obsah džbánu vylil na stěnu paláce. „Zapalte to, Vaše Veličenstvo.“ pobídl ho.
Když se Krispos pochodni dotkl stěny nasáklé olejem, uvědomil si, že by jim hořlavá směs používaná na lodích posloužila lépe. Ale olej svůj účel splnil. Po stěně se rozběhly plameny a zakryly vyřezávané ozdoby. Za chvíli chytlo i dřevo. Materiál, ze kterého byl palác postaven, hořel rychleji a lépe než nejlepší palivové dříví a vydával při tom ohromný žár. K nebi začal stoupat dým.
Ze všech stran města přibíhali vojáci, kteří měli strach, že požár chytl sám od sebe. Krispos nechal některé z nich na stráži, aby zabránili jeho případnému rozšíření. Ale palác byl naštěstí postaven odděleně od ostatních městských budov, zřejmě aby dopřál kubratským chánům iluzi volného prostora stepi. Měl spoustu místa, aby hořel bezpečně.
Krispos oheň chvíli sledoval. Přál si, aby mohl s určitostí říci, že v těch plamenech hoří i Harvas. Ale i kdyby tomu tak nebylo, síla, se kterou mohl Videssos ohrozit, byla zlomena. Jeho žoldáci, kteří byli ještě naživu, se pod dohledem videsánskýcli vojáků naloďovali na vory a pluli na daihý břeh řeky Astris. A Harvova vlastní síla byla zlomena díky Tanilis. Krispos zavrtěl hlavou a už potisící si přál. aby cena za Harvovu porážku nebyla tak vysoká.
Jenže dobře věděl, že Tanilis zaplatila dobrovolně a že by si nepřála, aby v okamžiku vítězství cítil zármutek. To vědomí mu pomáhalo - trochu. Nasedl na Pokroka a přitáhl mu otěže. Kůň se obrátil a Krispos ucítil žár hořícího paláce v zádech. Popohnal Pokroka a ujížděl z města.
Krispos pozoroval protější břeh řeky Astris a rukou si stínil oči proti slunci. Daleko v dálce poslední z Harvových Halogai opouštěli říční břeh a odcházeli na sever. „Tato země je znovu naše,“ řekl Krispos a cítil se trochu trapně, když ve svém hlase zaslechl překvapení. „Znovu naše,“' pokusil se o vylepšení.
I Mammianos sledoval odchod Halogai. „Velmi podařené tažení, Vaše Veličenstvo,“ řekl. „Odvedenci z provincií budou zpátky na svých farmách včas, aby stihli pomoci při sklizni. Opravdu velmi podařené.“
„To je dobře.“ Krispos se otočil k tlustému generálovi. „A co ty, Mammiane? Mám tě také poslat zpátky do tvé provincie, abys mým jménem spravoval pobřežní nížiny?“
„Kašlu na pobřežní nížiny „ Mammianos si pomalu a ostentativně zívl. „Byl jsem tam jenom proto, že mě Petronas poslal na nejméně důležité místo, jaké si dokázal představit.“ Zívnutí vystřídal vychytralý úšklebek. „Nakonec to nebylo tak

nedůležité místo, jak si myslel, že Vaše Veličenstvo?“
„V tom máš úplnou pravdu,“ souhlasil Krispos. Mammianos mu svou odpovědí nahrál. „Pokud tě už nížiny nebaví, budeš mi sloužit jako správce tady, jako první správce nové provincie Kubrat?“
„Aha. To asi nebude žádná nuda, co?“ Zdálo se, že Mammianos není nijak překvapen, ale Mammianos nebyl žádný hlupák. Jeho hlas zněl přemítavě. „Co by to obnášelo? Udržovat kočovníky na jejich straně řeky a také Halogai, pokud by zase dostali chuť na odplatu -“
„Zlikvidovat halogajské osady, které tady začaly vyrůstat, jako ta, která nadělala Sarkovi tolik problému.“ doplnil Krispos.
„A Kubratoi se mohou rozhodnout bojovat proti nám, jakmile je přejde vděčnost za to, že jsme je zbavili milého Harva, a to se může stát kdykoliv počínaje zítřkem.“
„No, asi budeme muset ještě týden na ně být hodní,“ řekl Krispos. Oba muži se zasmáli, i když Krispos dobře věděl, že nežertuje. Pokračoval. „Musíme sem začít stěhovat naše lidi, abys měl dostatek mužu k udržení rovnováhy s Kubratoi. Farmáři sem půjdou, pokud jim slíbíme, dejme tomu osvobození od daní na příštích pět let. Pro zemědělství to není nejhorší země, zvlášť když každý podzim nepřijedou Kubratoi a nevezmou ti polovinu úrody.“
„Kdo jiný by to měl vědět lépe než vy, Vaše Veličenstvo?“
„To je pravda.“ I po více než dvaceti letech a změnách, které z chlapce učinily muže, si stále dobře vzpomínal na svůj bezmocný vztek, když je kočovníci obírali o výsledky jejich práce.
Mammianos se podíval směrem k nedalekým hradbám Pliskavosu. „Budu potřebovat řemeslníky, kteří by dali město do pořádku, obchodníky, kteří by v něm chtěli žít a také kněze, protože na našeho dobrého boha -“ Přežehnal se slunečním znamením. „- se tady skoro zapomnělo. Vypadalo to, že asi ani neuvědomil, že práci přijal.
„Řemeslníci přijdou,“ slíbil Krispos, „ačkoliv je budeme potřebovat i v Imbrosu.“ Mammianos přikývl. Krispos pokračoval, „Také kněze sem pošlu. Budou mít radost, když pro ně bude připravený chrám.“ Luskl prsty, protože dostal dobrý nápad. „A já vím kde - na místě, kde stál starý dřevěný palác.“
„To je moudré, Vaše Veličenstvo. Obchodníci přijdou sami, aspoň předpokládám. Myslím, že si nenechají ujít příležitost obchodovat s kočovníky na sever od Astris přímo bez kubratských prostředníku Když na to přijde, časem se muže rozproudit obchod i na řece Astris, z Pliskavosu do Videssosu přímo po vodě. Ano, obchodníci přijdou.“
„Myslím, že máš pravdu.“ řekl Krispos. „Budeš mít spoustu práce, než to všechno začne fungovat.“
„Radši budu pracovat, než abych se nudil, na rozdíl od většiny těch lenochu v hlavním městě,“ řekl Mammianos. Narovnal se a zúženýma očima pozoroval Krispa. „Myslíte, že i vy budete mít spoustu práce. Vaše Veličenstvo, když vás už nemusí trápit ani vnitřní ani vnější nepřátelé?“
„Proboha, jenom to ne!“ vykřikl Krispos. Mammianos na něho překvapeně hleděl, potom se rozesmál. Krispos řekl. „Problém je v tom, že se vždycky něco najde. Než se vrátím do hlavního města, určitě se objeví něco, nad čím se budu muset trápit. Jedna věc mě napadá okamžitě: dřív nebo později se budu muset rozhodnout, jestli budeme i nadále platil Makuranu tribut, nebo využijeme další války k tomu, abychom se toho břemene zbavili.“
„Na další válku nejsme připraveni,“ řekl Mammianos vážně.
„Copak to nevím?! Ale nemůžu připustit, aby makuranský Král králů profitoval z našeho trápení,“ povzdechl si Krispos. „Být Autokratem je pěkně těžká práce, když se snažíš dělat věci tak, jak máš. Rozumím Anthimovi lépe než dříve a chápu, proč se rozhodl zapomenout na všechno kromě žen a vína. Občas mám pocit, že na tom něco je.“
„Ne, nemáte.“ řekl Mammianos.
Krispos si znovu povzdechl. „Ne, asi nemám. Ale jsou chvíle, kdy mi připadá hrozně lákavé přestat se o všechno starat.“
„To nemůže udělat ani farmář a to má na starosti jenom kus pole,“ poznamenal Mammianos. „Vy se musíte starat o celé císařství. Na druhou stranu vám za to přísluší odměny, o jakých si chudý farmář může nechat jenom zdát. Například slavnostní pochod Prostřední ulicí, až se vrátíte zpátky do města.“
„Takové přehlídky pořádal i Anthimos. aby ho lidé oslavovali.“
„Ano, ale je tu malý rozdíl. Vy jste si tu slávu zasloužil - a dobře to víte.“ Mammianos Krispa lehce šťouchl do zad. Krispos nad jeho slovy chvíli přemýšlel a nakonec přikývl.

13.

Obrovská křídla Stříbrné brány se otevřela. Trubači nahoře na hradbách zahráli fanfáru. Krispos povolil Pokrokovu uzdu. Společně se svou vítěznou armádou vjížděl do města Videssosu.
Když projížděl zakrytou cestou mezi vnější a vnitřní hradbou, v duchu se vrátil do dne vzdáleného už více než deset let, kdy poprvé vkročil do hlavního města císařství. Tehdy nikdo nevěděl - a nikdo se o to nestaral - že přichází. Teď na něho čekalo celé město.
Projel vnitřní hradbou a vstoupil do města. Vpředu před ním začal sbor odříkávat, „Hleďte, Krispos, který si podrobil Kubrat, se vrací! Kdysi sloužil lidu na severní straně hor, teď slouží oni jemu!“
Po obou stranách prostřední ulice se mačkali lidé. Vysmívali se spoutaných halogajským zajatcům, kteří sklíčeně kráčeli před Krispem. Když uviděli císaře, jejich výsměch se změnil v jásot. „Tys zvítězil. Krispe!“ křičeli. „Tys zvítězil!“
Za dva roky ve funkci Autokrata už Krispos toto voláni slyšel několikrát. Většinou bylo pouze formální a mělo stejný význam, jako když soused na ulici popřeje sousedovi dobré ráno. Přesto se někdy zdalo, že to lidé myslí opravdu vážně. Dnes byla jedna z takových chvil.
Usmíval se a kynul na obě strany, jak projížděl špalírem. Protokol vyžadoval, aby se císař díval přímo kupředu, nehleděl napravo ani nalevo, aby zdůraznil, jak je vysoko nad obyčejnými lidmi. Barsymes mu asi vynadá, až se vrátí do paláce,

ale teď o to nedbal. Chtěl si tu chvíli užít a ne se tvářit, jako že se nic neděje.
Po obou bocích jeho koně kráčelo několik Halogai, členu jeho osobní stráže Nekteří měli rudé pláště v barvě Krispových bot, ostatní modré, která symbolizovala videsánskou vlajku. Zdálo se, že gardisté okolí ignorují, ale sekery, které nesli, nebyly jenom pro parádu.
Za Krispem klapala kopyta Sarkova oddílu jízdních zvědu. Muži se dívali do davu a nic nepředstírali. Dobře věděli, co hledají. „Hej děvče, doufám, že tě večer najdu!“ zavolal jeden z nich.
Jak to Krispos uslyšel, připomněl si, aby nezapomněl po přehlídce poslat do ulic zesílené hlídky městských strážných. Vinárny a bordely budou určitě nacpané k prasknutí a Krispos nechtěl, aby mu nějaké problémy zkazili triumfální návrat do města. Přemýšlet automaticky nad takovými záležitostmi byla součást Autokratov a údělu.
Potom pomyslel na Daru a na to, jak je dobré, že není jedním z těch mužu, kteří budou na noc hledat místo na přespání. Když přijede do císařské rezidence, přijede domu. Zkoušel si představit, jak asi vypadá Evripos. Brzy to určitě zjistí. Potom ho napadlo, co asi dělá Phostis. Jeho dědic už je ve věku, že by ho mohl poznat.
„Kubrat je zase náš!“ křičeli lidé. Někteří z nich, tím si byl Krispos jistý, vubec netušili, kterým směrem leží Kubrat a jak dlouho nebyl pod videsánskou vládou. Stejně křičeli. Kdyby byl zabit, křičeli by úplně stejně jméno generála, který by po něm obsadil trůn. Někteří by provolávali slávu i Harvoví Černému plášti, kdyby vítězně projížděl Prostřední ulici.
Krispovi zmizel úsměv z tváře. Vláda nad císařstvím ho nutila předpokládal u lidí to nejhorší, protože se neustále setkával a pokoušel se napravovat činy takových lidí. Lidé, kteří vedli obyčejný a dobrý život, si zřídka vysloužili jeho pozornost. Přesto si musel neustále připomínat, že dobro existuje; pokud by zapomněl, vydal by se po cestě, po které kráčel Harvas. A pokud si chtěl vzpomenout na dobro, stačilo mu pomyslet na Tanilis.
Průvod pomalu procházel Prostřední ulicí, prošel místem, kde se ulice stáčela k západu, přes Dobytčí trh a zamířil na Palamovo náměstí. Krispos se zanedlouho začal nudit. Jásot a obdivné výkřiky kolem něho neslábly, ale byly stále stejné. Musel se nutit, aby se vydržel usmívat a kynout po celou cestu. Zatímco on slyšel stále stejná slova a sbor před ním neustále opakoval stejnou chválu, pro lidi, kolem kterých projížděl, to bylo něco nového. Snažil se, aby všem nabídl stejnou podívanou.
Slunce se na obloze vyšplhalo o pěkný kousek výš, než konečně dorazil na Palamovo náměstí. Většina obrovského náměstí byla nacpána lidmi stejně jako předtím Prostřední ulice. Kordon městských strážných a vojáků udržoval uprostřed náměstí volný prostor, na kterém se mohly seřadit všechny jednotky, které pochodovaly v průvodu.
Blízko Milníku stála pro tento případ připravená dřevěná tribuna. Na ní stál šedovlasý muž s oholenou hlavou v zlato-modrém rouchu. Krispos zamířil k tribuně. Zachytil pohled muže na tribuně a lehce přikývl. Savianos mu kývnutím odpověděl. V rouchu patriarchy vypadal velmi dobře. Gnatios a Pyrrhos tak ovšem vypadali také. Jak sám Savianos řekl, být dobrým patriarchou je potřeba se naučit. Přesto Krispa první pohled na nového patriarchu se všemi odznaky jeho moci potěšil a naplnil nadějí.
Dojel ke schodišti na té straně tribuny, která byla nejblíže k obelisku z radě žuly, od kterého se měřily vzdálenosti v celém císařství. Předstoupil před něho Geirrod a podržel Pokrokový otěže, zatímco sesedal.
„Díky.“ řekl Krispos gardistovi. Už. chtěl začít stoupat po schodech nahoru, ale zarazil se. U paty Milníku byla stále vystavena Gnatiova hlava, společně s plakátem, který popisoval jeho zločiny. Po několika týdnech, vystavena počasí, by se hlava bez plakátu už nedala rozeznat. Tvoje chyba, pomyslel si Krispos. Pevným krokem začal stoupat po schodech.
„Tys zvítězil, Krispe!“ řekl Savianos nahlas, jakmile Krispos vystoupil na vrchol schodiště.
„Tys zvítězil!“, zopakoval shromážděný dav.
Savianos před Krispem ulehl na zem a čelem se dotkl hrubých prken.
„Vstaňte, nejsvětější pane“ řekl Krispos. Savianos se postavil. Otočil se tak, aby se díval vstříc shromážděným divákům. Zvedl ruce k požehnání a začal odříkávat vy znání víry: „Modlíme se k tobě, Phosi, Pane velkorysý a milosrdný, náš laskavý ochránce, a troufáme si dodat, že ve velké zkoušce života se ctí obstojíme.“
Krispos odříkával modlitbu společně s ním, stejně jako dav, který je oba sledoval. Jejich hlasy se zvedaly a klesaly v rytmu modlitby jako vlnobití. Krispos měl pocit, že kdyby o chvíli déle poslouchal, pochopil by, jakým způsobem léčitelé upadají do transu pouhým opakováním modlitby.
Savianos ale neměl v úmyslu modlitbu opakovat. Místo toho se obrátil k davu, klerý se tísnil na Palamově náměstí.
„Našeho Autokrata nazýváme zástupcem Phosovy vlády na světě. Většinou to považujeme za kompliment nebo dokonce lichotku muži, který právě sedí na trůnu ve Velkém paláci. Protože víme, že ačkoliv nám vládne, je to pouze člověk jako my, který dělá stejné chyby.
Ale občas, lidé Videssosu, občas zjistíme, že v tomto titulu je skryto mnohem víc než jen přehnané lichocení. Podle mého názoru, lidé Videssosu, právě teď nastala taková chvíle. Ze severu na nás útočilo veliké zlo a pouze díky laskavosli dobrého boha mohla naše armáda zvítězit.“
„Tys zvítězil, Krispe!“ Volání naplnilo celé náměstí. Savianos zůstal otočen k davu, ale koutkem oka mrknul na Krispa. Krispos lidem zamával. Intenzita volání se ještě zdvojnásobila. Krispos zamával znovu, tentokrát, aby si zjednal ticho. Výkřiky utichaly velmi, velmi pomalu.
Patriarcha pokračoval ve své řeči. Krispos poslouchal jen na půl ucha; začátek, ho přesvědčil, že Savianos je ten pravý muž na pravém místě: inteligentní, zbožný a uvědomující si, že pouze Autokrat je nejvyšším vládcem císařství.
Místo poslouchání Krispos pozoroval lidi. kteří se dívali na něho. Také konečně mohl sledovat pochod svých jednotek, které postupně přicházely na Palamovo náměstí. Po císařské gardě a zvědech následovali seveřané, kteří se rozhodli, že budou raději sloužit Videssosu, než aby se vrátili do Halogalandu. Za nimi přijížděl Bagradův oddíl, který zdecimoval jednotku Halogai, kteří se pokoušeli bojovat ze sedel. Za jezdci pochodovala jednotka Kanárových námořníků; nebýt jejich válečných veslic, Halogai by se bezpečně přeplavili na druhý břeh řeky Astris a při vhodné

příležitosti by se kdykoliv mohli vrátit zpět. Celou cestu Prostřední ulicí hrál do pochodu oddíl armádních hudebníků. Při příchodu na náměstí utichli, aby nerušili Savianův projev.
Patriarcha skončil, právě když se na náměstí objevila poslední jednotka videsánské jízdy. Pokynul rukou Krispovi a řekl. „teď necháme Autokrata. aby nám vyprávěl o nebezpečích, kterým musel čelit, a o vítězstvích, která vybojoval.“ S hlubokou úklonou uvolnil Krispovi místo na kraji tribuny.
Krispuv vztah k proslovům byl stejný jako k válkám: byly součástí Autokratovy práce, bez které by se klidně obešel. Uhlazení dvořané se jistě budou usmívat nad jeho neobratnými frázemi. Mají smůlu, pomyslel si Krispos. Útočil na každou řeč, jako by to byl ozbrojený nepřítel, a snažil se co nejrychleji probít na druhou stranu. Tento postup nebyl příliš elegantní, ale zabíralo to.
„Lidé Videssosu, stateční vojáci císařství, dosáhli jsme velkého vítězství,“ začal. „Halogai jsou neohrožení válečníci. Nikdo by si netroufl tvrdit opak, protože jinak bychom je nenajímali do císařovy osobní stráže. Měli bychom zatleskat Halogai, kteří bojovali za mě a za císařství. Sloužili věrně jako kterýkoliv z našich mužů, přestože bojovali proti vlastním krajanům. Nebýt jejich odvahy, nestál bych tu teď před vámi.“
Ukázal dolů na své gardisty a začal tleskat. Jako první se k němu přidali shromáždění vojáci, kteří viděli severany v boji. O něco pomaleji se tleskám a jásot šířily mezi lidem na náměstí. Někteří z císařských gardistů se vesele šklebili. Většinou ale, protože Halogai nebylí zvyklí na takové projevy uznání, koukali do země a nejistě přešlapovali na místě.
Krispos pokračoval, „Měli bychom poděkoval i našim statečným vojákům, kteří poprvé v historii donutili divoké muže ze severu ke kapitulaci. Někteří z Halogai. které zde vidíte, jsou jejich zajatci. Ostatní se k videsánské armádě připojili dobrovolně poté, co nám jejich velitel Ikmor vydal Pliskavos - uvědomili si. že jsme nejlepší vojáci na světě.“
Znovu začali jásat jako prvni sami vojáci. Většinou křičeli, „ať žijem!“ Tentokrát se publikum přidalo mnohem rychleji; oslavovat své vlastní krajany bylo obyvatelům města příjemnější než tleskat cizincům, dokonce i cizincům v císařských službách.
„Ncstřetli jsme se však pouze s armádou Halogai.“„ řekl Krispos, jakmile se dav zase trochu utišil. „Stáli jsme proti čaroději, klerý vyznával temného boha Skota.“ Jak bylo ve Videssosu obvyklé, po vysloveni jména prokletého boha se rozhostilo hrobové ticho. Krispos pokračoval a v nastalém tichu jeho hlas zněl po celém náměstí. „abych řekl pravdu, ten proklatec nám způsobil mnohem větší škody než samotni Halogai. Nakonec však mágové z Čarodějného kolegia byli schopni mařit jeho útoky a jedna z nich. statečná paní Tanilis z Opsikionu. zlomila jeho moc, přestože sama v boji s ním zemřela.“
Davem proběhl vzdech. Krispos slyšel několik žen plakat. Někteří vojáci volali Tanilisino jméno. Všechno bylo, jak má být. Ale ani zdaleka se to neblížilo tomu, co by si Tanilis zasloužila.
„Naše vítězství bylo důležité.“„ řekl Krispos. „Kubrat je znovu náš: divocí kočovníci ze severu nás už nebudou příště obtěžovat. Astris je široká a rychlá řeka. Pro každého útočníka bude obtížněji překonat, aby nám vzal zemi, kterou jsme získali. Díky tomuto vítězství je Videssos silnější. Je to opravdu velký triumf, ne jak jste byli zvyklí dříve.“ Krispos si neodpustil rýpnout do Petrona, který oslavoval své tažení proti Makuranu, jako kdyby se mu podařilo dobýt Mashiz.
„Lidé Videssosu, zasloužíte si víc než jen tuto přehlídku,“ prohlásil Krispos. „Proto vyhlašuji na příští tri dny oslavy po celém městě. Užijte si je!“
Tentokrát začali obyčejní lidé na Palamove náměstí jásal dříve a hlasitěji než vojáci. „Kéž vás Phos ochraňuje!“ vykřikl Krispos.
„Kéž Phos ochraňuje vás, Vaše Veličenstvo!“ volali lidé.
Savianos přistoupil ke Krispovi. „Líbíte se jim. Vaše Veličenstvo,“ řekl tiše, aby ho nikdo kromě Krispa nemohl slyšet.
Krispos si ho se zájmem prohlédl. „Nechtěl jste říct, mají vás rádi“, nejsvětější pane? Většina lidí na vašem místě by to řekla, kdyby mi chtěla zalichotit.“
„Ať si většina lidí říká, co chce,“ odpověděl Savianos. „Neměl byste být rád. že máte ve svém okolí aspoň jednoho člověka, který vám říká. co si doopravdy myslí?“
„V tom pripadě mám dva.“ řekl Krispos. „Nebo snad Iakovitzes v poslední čtvrthodině zemřel?“ Krispos věděl naprosto určitě, že Iakovitzes nezemřel. Kdyby mohl Sevastos mluvit stál by teď na tribuně s Krispem a Savianem.
Savianos sklonil hlavu. „Dostal jste mě. Vaše Veličenstvo.“ Zacukalo mu obočí. „Tedy pokud se mi ho mezitím nepodařilo otrávit.“
„Ha! To bych mu měl říct. aby se trochu jedu dostalo i na vás. Uvidíme, jak se s tím vyrovnáte.“
„Vaše Veličenstvo je nesmírně laskavé,“ řekl Savianos a bylo vidět, že stěží přemáhá úsměv.
„Dost řečí,“„ řekl Krispos. Jeden na druhého se usmáli. Krispos se obrátil zpátky k davu a zvedl ruce. Lidé si ho postupně všímali a uťichali. Palamovo náměstí se pomalu utišilo. „Lidé Videssosu, tímto prohlašuji toto shromaždění za ukončené,“ řekl. „Běžte a oslavujte!“
Poslední jásot, hlasitější než všechny předchozí, naplnil Palamovo náměstí a odrážel se od Milníku a od vnější zdi Amfiteátru. Krispos zamával lidem a zamířil ke schodům, aby slezl dolů z tribuny. „A jak budete slavit vy, Vaše Veličenstvo?“ zavolal za nim Savianos.
„Určitě neuspořádám nějakou hostinu, ve kterých si liboval Anthimos.“„ odpověděl Krispos. „Já jsem jenom obyčejný muž, který má rodinu, a právě se vrátil domů z války. Jediné, co teď chci. je vidět svoje nové dítě a svoji ženu.“
Dara uhodila dlaní Krispa do tváře. Stačil ji chytit za zápěstí, než ho udeřila znovu. „Pusť mě, ty mizero!“ vykřikla. „Myslíš si. že si můžeš užívat, sotva vyrazíš do války? A navíc zrovna s Mavrovou matkou! Proboha, vždyť by mohla být i tvojí matkou!“
To těžko, pomyslel si Krispos, ale věděl, že bude lepší neříkat to nahlas. Místo toho řekl, „Mohla bys mě prosím poslouchat?“ Byl vyděšený. Celé tažení už pro něho bylo minulostí; nečekal, že se drby o něm a Tanilis dostanou do Videssosu tak rychle.

„Co bych měla poslouchat, zatraceně?“ Dara se pokusila kopnout ho do holeně. „Spal jsi s ní nebo ne?“„
„Ano, ale -“ Dara doprovodila svou otázku dalším pokusem o kopnutí a tentokrát byla úspěšná.
„Jauu!“ vykřikl. Bolest v něm probudila vztek Když se chystala, že znovu začne křičet, jeho hlas byl silnější. „Kdyby se to nestalo, byl bych mrtvy a se mnou celá armáda.“
„Kašlu na armádu a kašlu i na tebe!'„
„Proč jsi tak vzteklá?“ chtěl Krispos vědět. „Anthimos ti byl nevěrný dvakrát denně - klidně i třikrát nebo čtyřikrát. pokud to zvládl - a vydržela jsi to s ním několik let.“
Dara otevřela ústa, aby na něho znovu zakřičela nějakou urážku, ale zaváhala. Krispos si užíval chvilku ticha - první od chvíle, kdy vstoupil do císařské rezidence. O něco tišším hlasem než dosud mu odpověděla, „u Anthima jsem to předpokládala. U tebe ne.“
Krispos v jejím hlase postřelil bolest stejně jako vztek. „Já jsem to taky nečekal, ne tak jak si myslíš,“ řekl. „Víš, no, já a Tanilis jsme se znali už mnohem dříve, ještě předtím, než jsem přišel do paláce.“
„Znali jste se?“ Teď už to byl zase jenom vztek. „Tim je to ještě horší, ne lepší. Pokud jsi ji tolik postrádal, proč jsi pro ni prostě neposlal, když jsi měl potřebu'?“
„Tak to nebylo,“- protestoval Krispos. „A já jsem neměl nejmenší úmysl ji svádět. Bylo to prostě —“ Čím déle mluvil, tím to bylo horší. Nerozhodně rozhodil ruce. „Udělal jsem chybu. Co mám říct? Vím jenom, že to není ten druh chyb, který' bych mohl ještě někdy udělat znovu.“
Dara zvedla nůž. „Takže nemáš v zásobě ještě další přestárlé ženské, které jsi znal kdysi v těch dávno zapomenutých časech?“ Ale znovu zaváhala. „Myslím, že jsem nikdy neslyšela Anthima přiznat, že udělal chybu.“
Jedna z věcí, kterou se Krispos naučil na schůzkách se svými důstojníky, byla ta, že když nezná odpověď na otázku, musí rychle změnit téma. Proto řekl. „Daro, mohl bych prosím vidět svého druhého syna?“
Doufal, že to ji ještě víc obměkčí. Nefungovalo to. Místo toho se na nej znovu vrhla. „Tvého syna? A co jsi, prosím tě, dělal, zatímco jsem já funěla jako pes a křičela jako natažená na skřipec, abych tvého syna přivedla na svět? Nemusíš mi říkat, s kým jsi to dělal. To už vím.“
„Podle dopisu, který jsi mi poslala, jsem v den, kdy se Evripos narodil, bojoval s armádou na sever od hor, abych otevřel cestu do Kubratu. A s Tanilis jsem nedělal nic jiného, než že jsme oba jeli se stejnou armádou.“ Co dělal, když dopis došel „. ale na to se ho Dara neptala.
„Nic jiného.“ řekla a její výraz mluvil za vše. Hořce dodala. „a ještě jsi měl navíc tu drzost ji dnes před celým městem vychvalovat.“
Krispos by rád věděl, jak se tohle mohla dozvědět. Ve Videssosu se nic nešířilo tak rychle jako drby. Řekl jen. „Můžeš si o mně i o ni myslet, co chceš, ale ona si chválu zaslouží. Už jsem ti jednou říkal, že nebýt jí. byla by z tebe vdova.“
Dara mu věnovala dlouhý a chladný pohled. „Bylo by to tak lepší. Varovala jsem tě, aby sis se mnou nezahrával.“
Krispos si vzpomněl, na co se ho ptal Rhisoulphos —jak by mohl vedle ni klidně spát? Řekl. „Opatrně. Harvas Černý plášť by se na tvoje názory ohledně osudu císařství neptal.“
„Mohla bych se spojit s někým jiným.“ Byla tak rozzuřená, že ještě dodala. „a pořád ještě můžu. Nakonec jsem to byla já. kdo tě dosadil na trůn.“
„A ty si myslíš, že mě z toho trůnu můžeš zase odstranit? Myslíš si. že jediný důvod, proč na něm ještě sedím, je ten. že jsem se s tebou oženil?“ Zavrtěl hlavou. „To možná platilo před dvěma lety. Ale teď už to neplatí. Porazil jsem Petrona a Harva. Lidé si zvyklí na korunu na mojí hlavě a pochopili, že dokážu vládnout.“ Teď zase nasadil chladný výraz. „Myslím si, že kdybych chtěl, mohl bych tě poslat do kláštera a moji pozici by to nijak neohrozilo. Pochybuješ o tom?“
„To bys neudělal.“
„Kdyby to byla jediná možnost, udělal bych to. Ale já nechci. Kdyby náš sňalek byl formální -“ Jakmile to vyslovil, vzpomněl si. že stejná slova použila i Tanilis. Zavrtěl hlavou a přál si. aby si na to nevzpomněl právě v tuto chvíli. „— mohl bych tě klidně nechal odstranit a neměl bych kvůli tomu žádné problémy. Uvědom si to. Mohl jsem to klidně zařídit po cestě z Kubratu. Vrátil jsem se, protože tě miluju, zatraceně.“
Dara ještě nebyla ochotná se vzdát a nechtěla mu to nechat projít tak lehce. „Myslíš, že bys říkal totéž, kdyby se Tanilis vrátila živá s tebou?“
Krispos sebou trhnul. Přestože si přál. aby Tanilis zůstala naživu, nedokázal si představit, jak by zvládl ji a Daru najednou. Těžko, byla jediná odpověď, která ho napadla: brzo by asi skončil. Dara dobře věděla, kde má slabé místo. Odpověděl, jak nejlépe dokázal. „Nemá smysl teď řešit nějaká coby kdyby. Nestalo se to, takže ani jeden z nás neví, jak by se v takové situaci zachoval. Z toho mohou vzniknout jenom hádky. A právě teď něco takového nepotřebujeme.“
„Opravdu? Věřila jsem ti, Krispe. Jak ti mám ještě někdy věřit, když vím, že jsi mi byl jednou nevěrný?“
„Časem se to spraví, pokud mi dáš šanci,“ řekl. „Já jsem se také naučil ti důvěřovat.“
„Mně? Proč mně?“ Dariny oči se nebezpečně zablýskly. „Neobracej to. Já jsem ti nikdy nebyla nevěrná a ty bys to měl vědět, proboha.“
„Já to neobracím a vím, že jsi mi byla věrná,“ řekl Krispos. „Ale byla jsi nevěrná Anthimovi se mnou, takže pro mě nebylo tak nepředstavitelné, že bys mohla být nevěrná i mně. Trápilo mě to. Trápilo mě to hodně. Trvalo mi dlouho, než jsem usoudil, že už se tím trápit nemusím.“
„Nikdy jsi mi to neřekl,“ řekla Dara pomalu. Podívala se na něho, jako kdyby ho viděla poprvé v životě. „Nikdy ses ani nezmínil.“
„A co bych z toho měl? Bylo mi jasné, že kdybych dal najevo, že mi to dělá starosti, ještě bych to zhoršil, takže jsem byl radši zticha.“
„No, to jsi celý ty. O Tanilis bys taky ani necekl a tvářil by ses, že se nic nestalo.“ Ale Darin hlas začal ztrácet ostří. Pozorovala Krispa. Navzdory svému ohnivému temperamentu a přestože jí k nespokojenosti dal dobrý důvod - byla

velmi prakticky založená. Krispos čekal. Nakonec řekla. „Dobrá, můžeš se podívat na Evripa, jestli chceš.“
„Děkuju ti.“ Krispos nebyl překvapen její poslední větou. Znal ji už. poměrně dlouho a počítal s tim. že to takhle skončí.
Když Krispos s Darou vyšli z císařské ložnice, žádný služebník nebyl v dohledu. Krispos se kysele usmál a poznamenal, „Všichni se boji přijít nám na oči. Po tom rámusu, co jsme nadělali, se jim ani nedivím.“
„Já také ne.“ řekla Dara a poprvé od jeho příjezdu se pousmála. „Zřejmě čekají, až skončíme, a potom se přijdou podívat, kdo z nás to přežil nebo jestli jsme mrtví oba.“
Dětsky pokojík byl od ložnice poměrné daleko. Když Krispos s Darou zahnuli za poslední roh potkali na chodbě Barsyma. Vestiarios se uklonil. „Vaše Veličenstva,“ řekl. Díky tónu hlasu, v jehož ovládání byl mistr, dokázal Barsymes z neškodného pozdravu udělat otázku přibližně ve smyslu, Už do sebe Vaše Veličenstva přestala vrážet nože?
„Je to -“ Krispos chtěl říct, že je všechno v pořádku, ale to nebyla pravda. Možná časem bude. „Je to lepší, ctěný pane.“ Podíval se na Daru zvědavý, jestli z něho na místě neudělá lháře.
„Je to o něco lepší, ctěný pane,“ řekla Dara opatrně. Krispos si skousnul špičku jazyka mezi zuby. Muselo mu to stačit.
„To rád slyším,Vaše Veličenstva.“ Barsymův hlas opravdu zněl potěšené. Určitě musel vidět červenou skvrnu na Krispově tváři, ale dělal, že si ničeho nevšiml. Znovu se uklonil. „Pokud mě omluvíte —“ Prošel kolem nich. Palácové služebnictvo používalo nějaký zvláštní druh magie. Během několika minut budou všichni v císařské rezidenci vědět to, co Barsymes.
Krispos otevřel dveře od pokoje a pustil Daru před sebe. Žena, která seděla uvnitř, rychle vstala a začal před Krispem uléhat na zem. „To není třeba, Iliano.“ řekl Krispos. Kojná se usmála, zjevně velmi potěšená, že si Krispos pamatoval její jméno. Krispos se zeptal, „Je tu ticho. Znamená to, že Evripos spí?“
„Přesně tak, Vaše Veličenstvo.“ odpověděla Iliana. Znovu se usmála, tentokrát jiným způsobem: unaveným úsměvem člověka, který1 se stará o malé dítě. Ukázala na kolébku, která stála u zdi.
Krispos šel k ní a podíval se dovnitř. Evripos ležel na bříšku a palec pravé ruky měl v puse. Krispos ucítil jeho vůni, nezaměnitelnou směs pachů, která byla pro malé děti typická.
Krispos řekl první věc, která ho napadla. „Nemá tolik vlasů, jako měl Phostis. „
„To nemá.“ souhlasila Dara.
„Myslim, že je vám podobný, Vaše Veličenstvo.“ řekla Iliana Krispovi. Zdálo se. že Krispův spor s Darou se jí nijak nedotýká. Pokud ovšem byla celý čas v pokoji s Evripem, možná o ničem nevěděla. Pokud to tak bylo, byla zřejmě jediná v celé císařské rezidenci. Iliana pokračovala, „jeho tvář je delší než Phostova, když byl Phostis v jeho věku, a myslím, že má váš nos.“
Krispos si Evripa znovu prohlédl. Nevědomky pokrčil rameny. Když byl Phostis v tomto věku, byl na válečném tažení proti Petronovi. A vůbec neměl pocit, že by se Evripův nosík v něčem podobal jeho vlastnímu, který byl opravdu nepřehlédnutelný. Zeptal se „Jak je starý?“
„Šest týdnů a pár dní,“ odpověděla Dara. „Je větší, než byl Phostis v jeho věku.“
„To je u druhých dětí běžné,“ doplnila Iliana.
„Možná mi je podobný,“ řekl Krispos. „Naučíme ho, aby byl bratrovi vždycky po ruce, až Phostis začne vládnout.“ To mu vysloužilo Darin vděčný pohled; když teď měl syna, který byl určitě jeho, nijak nezpochybnil Phostovo následovnictví.
Dveře do pokoje se otevřely. Vešel Phostis doprovázený Longinem. Chlapec byl v chůzi mnohem jistější, než když Krispos odjížděl do války na sever. Podíval se na Krispa. spíš na jeho oblečení než do obličeje. „Táta?“, zeptal se nejistě.
Možná si ani on není jisti, pomyslel si Krispos. Hned si za tu myšlenku vynadal a hezky se na Phosta usmál. „Táta,“ řekl. Phostis přiběhl k němu a objal ho kolem nohou. Krispos se natáhl a pohladil ho po vlasech. „Jak pozná, kdo jsem?“, zeptal se Dary. „Myslíš, že si mě pamatuje? Byl jsem dlouho pryč a on je ještě malý.“
„Možná si tě pamatuje. Je chytrý,“ řekla Dara. „Ale také jsem mu ukazovala obrázky dřívějších Autokratu v císařském rouchu a říkala jsem „císař“ a „táta“. Pokud by nepoznal tebe, chtěla jsem, aby poznal aspoň to oblečení.“
„Aha. To bylo od tebe velmi milé.“ řekl Krispos. Dara neodpověděla. Ještě že tak. pomyslel si Krispos. Kdyby promluvila, s největší pravděpodobností by řekla něco v tom smyslu jako: No a podívej se, co jsi dělal ty, zatímco jsem se snažila, aby na tebe tvůj syn nezapomněl.
„Nahoru.“ řekl Phostis. Krispos ho zvedl a držel ho ve vzduchu v natažených pažích, aby si ho mohl dobře prohlédnout. Phostis kopal kolem sebe a chichotal se. Krispos neměl žádnou představu, komu se podobal Evripos. Phostis vypadal jako Dara - stejná barva vlasů, stejný tvar obličeje, dokonce i stejně tvarované koutky očí, které Daru tak připomínaly.
Krispos ho vyhodil pár stop do vzduchu, chytil ho a jemně s ním zatřásl. Phostis řičel nadšením. Krispos měl chuť zatřást s ním silněji, aby z něho konečně dostal, kdo je jeho otcem.
„Táta,“ řekl Phostis znovu a natáhl své malé ručičky ke Krispovi. Když ho k sobě Krispos přitáhl, objal ho Phostis kolem krku. Krispos mu objetí obětoval. Ať už byl jeho otcem kdokoliv, byl to skvělý malý chlapec.
„Děkuji ti, že jsi se starala, aby na mě nezapomněl.“, řekl Krispos Daře. „Vypadá to, že je rád, že mě vidí.“
„Ano, vypadá to tak.“ Darin hlas změkl, nejspíš proto, že mluvila o Phostovi.
Longinos podal Krispovi meruňku naloženou v cukře. „Tohle má mladé Veličenstvo velmi rádo.“
„Opravdu?“ Krispos podržel meruňku tak. aby ji Phostis viděl. Chlapec se nadšeně zavrtěl a doširoka otevřel ústa. Krispos mu meruňku podal. Phostis při žvýkáni trochu mlaskal. Krispos řekl. „Myslím, že má víc zubů, než když jsem ho viděl naposledy.“
„Pořád mu rostou,“ řekla Dara.
Phostis kandovanou meruňku dojedl. „Ještě?“ zeptal se s naději na pokračování. Krispos se smíchem natáhl ruku k

Longinovi. Komorník mu podal další kousek ovoce. Krispos ho strčil Phostovi do pusy. „Mňam, mňani, mňam.“
„Pokazíte mu večeři.“ ozvala se Iliana. Když si uvědomila, s kým vlastně mluví, rychle dodala. „Vaše Veličenstvo.“
„Jedna večeře nic neznamená,“ řekl Krispos. Věděl, že má pravdu, ale zároveň si uvědomoval, že někdo takové věci říkat musí. Předpokládal, že Anthimovi nikdo nic takového neříkal. Nechtěl, aby jeho syn dopadl stejně.
Do pokoje strčil hlavu Barsymes. „Brzy bude večer. Vaše Veličenstva, a kuchař Phestos by rád věděl, co byste si dnes dali k večeři.“
„No, bůh ví, že jedna velká skvělá večeře mi rozhodně neublíží. Od chvíle, co jsem opustil město, jsem jedl jenom vojenskou stravu,“ řekl Krispos. „Řekni Phestovi, ať dělá, co umí.“
„Bude mít radost, až to uslyší, Vaše Veličenstvo.“ řekl Barsymes. „Svěřil se mi, že pokud ho požádáte o misku vojenského guláše, uprchne z paláce.“
„Jen to ne.“ vykřikl smějící se Krispos. „Rád se dobře najím a zvykl jsem si na jeho kuchyni. Tentokrát budu jíst s o to větší chutí, protože jsem se dlouho musel spokojit s málem.“
Vestiarios pospíchal vyřídit jeho přání do kuchyně. Krispos znovu vyhodil Phosta do vzduchu. „A co chcete jíst dnes večer vy, Vaše Veličenstvo?“
Phostis ukázal na kapsu, ve které Longinos schovával kandované meruňky. Longinos mu však s lítostivým výrazem ukázal, že kapsa je již prázdná. „Velmi se omlouvám, mladý pane.“ řekl. „Už nemám.“ Phostis začal plakat. Krispos se ho pokusil uchlácholit. Jeho snaha neměla větší úspěch, protože pro Phosta to byla opravdová tragédie. Krispos ho tedy obrátil vzhůru nohama. Phostis zřejmě usoudil, že je to legrační. Krispos to udělal znovu a Phostis se rozesmál.
„Přála bych si, abychom mohli také tak snadno zapomínat na věci. které nás trápí,“ ozvala se Dara.
Krispos pochopil, že my znamená v tuto chvíli já. Proto tiše řekl, „zapomenout na ně nemůžeme. Můžeme se jenom snažit, aby nás přestaly trápit.“
„Asi máš pravdu,“ řekla Dara, „i když pomsta má hořko-sladkou chuť, kterou by si mnoho Videsáncú nenechalo ujít. Mnoho šlechticů by radši obětovalo svůj majetek a postavení, než aby se smířili s urážkou.“ Krispovi se trochu ulevilo, že se Dara mezi ně nepočítá.
V tu chvíli se s pláčem probudil Evripos. Phostis ukázal na kolíbku a řekl, „Mimi.“„
„To je tvůj mladší bráška.“ opravil ho Krispos. „Mimi.“ trval Phostis na svém.
Evripos se ozval hlasitěji a Iliana ho zvedla z kolébky. Krispos znovu otočil Phosta hlavou dolů a v této pozici ho spustil na podlahu. „Chtěl bych si podržet Evripa.“ řekl.
Iliana mu dítě podala. Krispos ho opatrně převzal. „Dejte mu ruku pod hlavičku. Vaše Veličenstvo.“ poučila ho íliana. „Má ještě slabý krček.“
Krispos poslechl. Zvědavě si Evripa prohlížel. Tvářička, na které ještě před chvílí ležel, byla červená. Evripovy oči zřejmě budou hnědé: už teď byly o několik odstínů tmavší než šedomodré oči novorozenců. Teď se dívaly na Krispa. Toho napadlo, jestli dítě vubec už vidělo někoho vousatého. Hned vzápětí si uvědomil, že Evripos si takové věci asi ještě neuvědomuje.
Evripovy oči se doširoka otevřely, jako kdyby se teprve teď doopravdy probudil. Jeho tvář se pohnula - „Usmál se na mě!“ zvolal Krispos.
„Už to udělal několikrát.“ řekla mu Dara.
„Podejte mi ho, Vaše Veličenstvo,“ ozvala se zase Iliana. „Určitě bude mít hlad.“ Krispos jí dítě vrátil a otočil hlavu, když si začala rozepínat živůtek. Nechtěl, aby ho Dara viděla, jak pozoruje ňadra cizí ženy, určitě ne právě v tuhle chvíli. Evripos se přisál k prsu a začal vydávat patřičné zvuky.
„Mléko,“ řekl Phostis. „Mimi.“ Vystrčil jazyk.
„Ještě před nedávnem jsi taky, takhle bumbal,“ řekla mu Iliana s úsměvem: Phostis jí ale nevěnoval pozornost. Protože poznal tak skvělou věc, jako byla kandované meruňka, přestal se o mléko zajímat.
„No, tak co říkáš na svého syna?“ zeptala se Dara. „Myslim, že oba moji synové jsou skvělí.“ odpověděl Krispos.
„To je dobře.“ Krispos poznal, že Dara má opravdu radost. Možná pochopila, že jeho slova byla hlavně nabídkou příměří, ale byla to správná slova ve správnou chvíli. Dara se ho ještě zeptala, „Evripos bude nějaký čas vzhůru. Chceš si s ním ještě chvíli hrát, až bude po jídle?“
„Ano, rád,“ odpověděl Krispos.
Iliana mu dítě za chvíli vrátila. „Zkuste ho nechat odříhnout“ řekla mu. Krispos popleskal Evnpa po zádech. Ve stejnou chvíli, kdy Iliana řekla, „Ne tak silně. Vaše Veličenstvo,“ si Evripos pořádně říhnul. Krispos se spokojeně usmál.
Ještě chvíli držel Evripa v rukou. Chlapec byl ještě příliš malý, než aby si uvědomoval, co se kolem něho děje. Několikrát se pokusil zaostřit svůj pohled na Krispovu tvář. Jednou, když se na něho Krispos usmál, mu úsměv oplatil, ale brzy ho zase začalo zajímat něco jiného.
Phostis zatahal Krispa za tuniku. „Nahoru,“ dožadoval se. Krispos podal Evripa zpátky Ilianě a zvedl Phosta. Ve srovnání se svým mladším bratrem už Phostis něco vážil. V otcových rukách se snažil otočit, aby mu ukázal, že si chce zase hrát hlavou dolů.
Krispos ho pomalu spustil až k podlaze a zase ho zvedl. takže se dívali jeden druhému do očí. „Takže ty mi věříš zeptal se?
„Proč by neměl?“ řekla Dara. „Nikdy jsi ho nepustil na hlavu.“ Krispos skousl jazyk mezi zuby, protože moc dobře pochopil to nevyslovené jako jsi to udělal mně.
Phosta hra se zvedáním do vzduchu zanedlouho omrzela a Krispos ho postavil zpátky na pevnou zem. Chlapec běžel ke své krabici s hračkami a vytáhl z ní dřevěného koníka, psa a vozík. Štěkal jako pes a ržál jako kůň a výborně napodoboval skřípot nepromazaných kol vozíku.
Krispos se k němu sklonil. I on štěkal a ržál. Nechal psa pronásledovat koně, potom s koníkem skočil do vozíku.

Phostis se rozesmál. Smál se ještě víc, když Krispos s vozíkem honil psa, který před ním utíkal v předstírané hrůze. Hrál si s Phostem poměrně dlouho a potom ještě na chvíli choval Evripa, než začal naříkat. Iliana si ho vzala zpátky a znovu ho nakojila. Evripos při kojení usnul, takže ho položila do kolébky. Potom si Krispos znovu hrál s Phostem.
Dara řekla. „Takové rodinné odpoledne jsi už asi dlouho nezažil."
„Takové rodinné odpoledne jsem ještě nezažil nikdy," řekl Krispos. „Ještě nikdy jsem neměl dva syny, se kterými bych si mohl hrát." Na několik sekund se zamyslel. „Líbí se mi to."
„To vidím," řekla Dara tiše.
Do pokoje vešel Barsymes. „Vaše Veličenstvo, Phestos je připraven podávat večeři."
„To už je tak pozdě?" zeptal se překvapeně Krispos. Podíval se, jak nízko je slunce nad obzorem a najednou dostal hlad. „Proboha, vždyť už je večer. Dobrá, ctěný pane, veďte nás." Dara přikývla.
Když Krispos s Darou zamířili ke dveřím, Phostis začal naříkat. „Je unavený, Vaše Veličenstva," omlouval ho Longinos. „Už měl být dávno v posteli, ale velmi se mu líbilo, že si může hrát s otcem."
Dara se zkoumavě podívala na Krispa, který řekl, „Mně se to také líbilo." Ať už byl Phostovým otcem kdokoliv, byl to výborný chlapec. Krispos si uvědomil, že si toho měl všimnout už dávno. Lepší pozdě než nikdy, řekl si.
Barsymes zavedl Krispa s Darou do nejmenší z několika jídelen v císařské rezidenci. Lampy v pokoji hořely, protože venku se už šeřilo. Uprostřed stolu stál džbán vína a dva stříbrné poháry. Jakmile se Krispos posadil, podíval se dovnitř. „Bílé víno," konstatoval.
„Ano, Vaše Veličenstvo," řekl Barsymes. „Protože Jste strávil dlouhou dobu ve vnitrozemí, Phestos se rozhodl, že celá večeře bude připravena z darů moře, aby vás tak přivítal zpátky ve městě Videssos."
Jakmile vestiarios odešel, Krispos zvedl svůj pohár k přípitku. „Na naše syny," řekl a napil se.
„Na naše syny." Dara zvedla pohár ke rtům, ale ještě než se napila, řekla, „Díky, že jsi vybral přípitek, na který se mohu i já napít."
Krispos kývl. „Snažil jsem se." Byl rád za jakékoliv příměří mezi nimi, i když bylo stále velmi křehké.
Barsymes přinesl křišťálovou mísu. „Salát s malými olihněmi," oznámil. „Phestos mi nařídil, abych vám řekl, že jsou naloženy v olivovém oleji a vinném octě s česnekem a oregánem, s trochou přírodního barviva z olihní - odtud je ta tmavá barva." Naservíroval porci Krispovi, potom Daře a s úklonou odešel.
Krispos zvedl ze stolu vidličku a usmál se, protože si nemohl vzpomenout, kdy naposledy použil jako příbor něco jiného než lžíci nebo dýku. Určitě když jsem byl naposledy ve městě, usoudil. Ochutnal salát. „Je to vynikající."
Dara také ochutnala. „Máš pravdu." Pokud by mluvili jenom o jídle, žádné rozpory by mezi nimi neexistovali.
Přesně ve správný okamžik se Barsymes objevil znovu, aby odnesl zbytek salátu. O chvíli později se objevil s podnosem, na kterém přinesl hluboké talíře, polévkovou mísu a naběračku. Z mísy se kouřilo a po pokoji se šířila krásná vůně. „Krevety, pórek a houby," vysvětloval, zatímco jim rozléval polévku do talířů.
„Pokud to chutná stejně, jako to voní, řekni Phestovi, že mu zvýším plat," řekl Krispos. Nabral si polévku na lžíci a ochutnal. „Chutná to tak. Můžeš to Phestovi oznámit, Barsyme."
„Jak si přejete, Vaše Veličenstvo," slíbil komorník.
Ostrá chuť pórku, zjemněná na patřičnou úroveň vařením. dokonale kontrastovala s jemnou chutí a vůní krevet. Houby dodávaly polévce zemitou příchuť lesa, kde byly sbírány. Krispos si přidával, dokud nebyla mísa prázdná. Když se objevil Barsymes, aby ji odnesl, Krispos mu podal talíř. „Doneste mi nejdříve z kuchyně ještě trochu polévky, ctěný pane."
„Samozřejmě, Vaše Veličenstvo. Pokud ale mohu být tak smělý, dlouho se s ní nezdržujte. Další chody budou rychle následovat."
Na potvrzeni vlastních slov, sotva Krispos dojedl. Barsymes přinesl zakrytý podnos. „Co to bude tentokrát, ctěny pane?" zeptal se ho Krispos.
„Pečené mihule plněné pastou z mořských ježovek, podávané s čerstvým chlebem a nakládanými vinnými listy."
„Myslím, že až to všechno sním, začnou mi růst ploutve." řekl vesele Krispos. „Jak je to staré pořekadlo? 'Když přijdeš do města Videssosu, jez ryby' tak je to. No, asi těžko někdo ochutná lepší rybu, než já dnes večer." Zvedl pohár, aby připil na počet kuchaře Phesta. Když ho postavil zpátky na stůl, byl prázdný. Natáhl se pro džbán, ale všechno víno už bylo vypito.
„Hněd donesu další, Vaše Veličenstvo," řekl Barsymes.
„Taková hostina se neobejde bez vína," poznamenal Krispos směrem k Daře.
„To máš pravdu." Vyprázdnila vlastní pohár, postavila ho na stůl a podívala se Krispovi do očí. „Je ale dobře, že jsem před večeří žádné víno nepila, Jinak si myslím, že bych se do tebe pokusila vrazit nůž. Její oči zamířily k tomu, kterým krájela svou porci mihule.
„No - zachovala ses hodně rozvážně," řekl Krispos opatrně a i on se podíval na nůž, který držela v ruce. „Ani teď se nesnažíš mě bodnout Znamená to - aspoň doufám - že jsi mi odpustila?"
„Ne," odpověděla bez váhání tak ostře, že se Krispos zašklebil „To jenom znamená, že tě nechci zabít právě teď. Stačí ti to?"
„Bude muset. Až nám Barsymes donese víno, připiju na to. Už je tady!" Barsymes přinesl plný džbán a s pomocí nože odstranil pryskyřici. kterou byla zalitá zátka. Nalil víno Krispovi, který ihned zvedl pohár a řekl, „Připíjím na to, aby se nože používali na krájení ryb a ne lidí."
Společně s Darou se napili. Barsymes prohlásil, „To byl skvělý přípitek, Vaše Veličenstvo."
„Že ano?" řekl Krispos, kterému se pomalu začínala zlepšoval nálada. Sáhl si na špičku nosu. Už ho pomalu přestával cítit. Usmál se. „To víno mi nějak stoupá do hlavy." Znovu se napil.
Barsymes uklidil stůl. „Vrátím se s hlavním chodem," oznámil. Jako obvykle dostál svému slovu. S okázalým gestem

položil na stůl poslední tác. „Tuňák pomalu vařený ve víně ochuceném pryskyřicí a bylinkami. Vaše Veličenstva.“
„Mě určitě narostou ploutve,“ prohlásil Krispos. „Přesto si nenechám ujít ani kousek.“ Nechal si od Barsyma naservírovat obrovskou porci světle růžového masa. Ochutnal ho. „Phestos se tentokrát opravdu překonal.“ Dara byla zaměstnaná žvýkáním, ale přikývla na souhlas.
„Bude mít radost, že vás potěšil. Vaše Veličenstva,“ řekl Barsymes. „Chcete donést ještě nějaký hrášek, řepu nebo snad pastinák v jemné cibulové omáčce?“
Po tuňákovi Barsymes přinesl mísu červených a bílých moruší, které měl Krispos obyčejně velmi rád. Teď jenom obrátil oči v sloup a podíval se na Daru. Ta vypadala, zeje stejně přejedená jako on. Oba se začali smát. Krispos se rozvážně a s odvahou natáhl pro mísu. „Sním jich aspoň pár, abych Phesta neurazil.“
„Co se dá dělat. Podej mi taky trochu.“ Dara je zapila dalším lokem vína. Svůj pohár postavila na stůl větší silou, než bylo nutné. „Zvláštní, že se staráš o city kuchaře, ale ne o moje“
Krispos zabručel a dna! se do misky smorušemi. „Nehodlám v tom pokračoval.“
„Jednou to stačilo,“ řekla Dara.
Protože neměl žádnou vhodnou odpověď, zůstal Krispos radši zticha. Barsymes přišel a mísu s ovocem odnesl. Zdálo se, že si vubec nevšiml, že z ní skoro neubylo. „Mohu vám ještě něco nabídnout, Vaše Veličenstva?“ zeptal se.
Dara zavrtěla hlavou. „Ne, díky, ctěný pane,“ řekl Krispos. Vestiarios se oběma uklonil a tiše opustil jídelnu. Krispos potěžkal džbán s vínem. „Dáš si ještě trochu?“ zeptal se Dary.
Podala mu svůj pohár. Krispos ho naplnil a co ve džbánu zbylo, nalil do svého. Společně se napili. Jídelnu ozařovaly pouze lampy, protože slunce už dávno zašlo. „Co teď?“ zeptal se Krispos, když dopili mho. Dara se na něho ani nepodívala. „Ja nevim.“ „Pojďme do postele,“ navrhnul. Když viděl, jak se zamračila, dodal, „myslím spát. Jsem příliš přejedený a unavený, aby se mi chtělo dělat cokoliv jiného.“
„Dobře.“ Dara odstrčila křeslo od stolu a vstala. Krispa napadlo, jestli by neměl jít do kuchyně ujistit se, jestli si u sebe nenechala nějaký nůž. Začínáš bláznit, řekl sám sobě, když také vstal. Doufal jen, že se nemýlí.
V ložnici si Krispos nejprve sundal boty a s úlevou zahýbal prsty na noze. Svlékl se a všiml si, že dnešní večeře na jeho rouchu nezanechala žádné stopy - Barsymes bude mit radost. Lehl si do postele a s rozkoší vychutnával pohodlí měkkých matrací.
Dara se také svlékala, jen o něco pomaleji: podle svého zvyku i dnes chtěla spát nahá. Krispos si vzpomněl na okamžik, kdy ji poprvé uviděl, kdy poprvé vešel do této ložnice jako Anthimův vestiarios. Její tělo bylo tehdy dokonalé. Dnes už tak dokonalé nebylo. Po dvou porodech měla širší pás a její břicho a ňadra byla po druhém porodu ještě trochu svěšená.
Krispos pokrčil rámem. Stále to byla Dara a pořád ji chtěl. Jak říkal Tanilis, tohle nebylo obyčejné formální manželství. Pokud ale chtěl, aby to tak zůstalo, asi by měl přestat myslet na to, co říkal Tanilis. Přišlo mu to hrozně nespravedlivé, ale už dávno zjistil, že život už je takový. Znovu pokrčil rameny. Spravedlivé nebo ne, žít se musí.
„Vstaň, prosím,“ řekla Dara. Když slezl z postele, stáhla z ní pokrývku a nechala jenom prostěradlo a lehký přehoz. „Bude teplá noc.“
„Jak myslíš.“ Vlezl zpátky do postele a zhasl lampu, která stála na nočním stolku. O chvíli později ulehla a zhasla svoji lampu i Dara. Ložnice se ponořila do tmy. „Dobrou noc.“ řekl Krispos.
„Dobrou noc.“ odpověděla Dara chladně. Postel byla dost velká, aby mezi nimi mohla zůstat široká mezera. Vrátil jsem se domů jako vítěz, ale bude spát sám, pomyslel si Krispos. Zívl, oči se mu zavřely a usnul.
* * *
Druhého dne se vzbudil za svítám a močový měchýř měl k prasknuti. Podíval se na Daru. Během noci ze sebe odkopala i tenké prostěradlo, ale stále klidně spala. Opatrně, aby ji nevzbudil, vstal z postele a použil nočník. Znovu si lehl. Dara se neprobudila. Přesunul se k ní. Velmi, velmi jemně si začal jazykem hrát s její pravou bradavkou. Ta se rychle postavila. Dara se ze spaní usmála. Najednou se její oči otevřely. Ztuhla a odtáhla se od něho. „O co se pokoušíš?“ vyjela na něho.
„Myslel jsem, že je to docela jasné,“ odpověděl Krispos. „Tvému tělu se to líbilo, nebo aspoň začínalo líbit, i když jsi na mě naštvaná.“
„Těla jsou hlupáci,“ řekla Dara pohrdavě. „To máš pravdu,“ souhlasil Krispos. „Moje bylo také.“ Dara otevřela ústa, aby mu řekla něco jedovatého, ale tímhle ji umlčel. Přesto zavrtěla hlavou. „Myslíš si, že když s tebou ležím v posteli, necháme naše těla dělat, co se jim líbí, a já zapomenu na to, cos mi udělal.“
„Nemyslím si. že bys zapomněla.“ povzdechl si Krispos. „Přál bych si to, ale vím. že to nejde. Ani čarodějové nedokáží zpětně zařídit, aby se některé věci nestaly. Ale když spolu ležíme v posteli, doufal jsem, že si vzpomeneš, že já tě miluju.“ Málem řekl, já tě také miluju. Pouze dvě hloupé slabiky ho dělily od katastrofy svým způsobem horší, než jakákoliv bitva proti Halogai.
„Jestli máme žít jako muž a žena, předpokládám, že spolu budeme muset i spát,“ řekla Dara spíš pro sebe než Krispovi. „Jinak bys určitě hledal uspokojení jinde. Dobře, Krispe, jak chceš.“ Otočila se na záda a zírala do stropu.
Krispos se ani nepohnul. Místo toho se zhluboka nadechl, aby potlačil vztek a řekl. „Nechci s tebou spát jenom kvůli sobě. zatraceně. To dělal Antliimos a já to tak dělat nechci. Pokud to nechceš ty sama, radši se o to ani nebudeme pokoušet.“
Zvedla hlavu z matrace, aby si ho důkladně prohlédla. „Ty to myslíš vážně.“, řekla pomalu.
„To tedy myslím, proboha. Radši zazvoním na služebnictvo a budeme vstávat.“ Natáhl se k rudé šňůře na své straně postele.
„Počkej.“ zarazila ho Dara. Jeho ruka se zastavila. Tázavě se na ní podíval. Po chvíli pokračovala. „Ber to jako nabídku příměří. Ale nemohu ti slíbit, že se mi to bude líbit. Každopádně u toho nebudu trpět.“

„Jsi si jistá?“ zeptal se.
.Jsem si jistá „Buď opatrný, prosím. Teprve se zotavuji z porodu.“
„Budu.“ slíbil. Natahl se, aby ji pohladil. Její ruka sevřela jeho.
Jejich milování bylo snad nejpodivnější, jaké kdy Krispos zažil - přinejmenším nejsvázanější. Darina slabost a vědomí, že ještě stále se na něho zlobí, na něho působilo tak, že se jí téměř bál dotknout. Dara i přes svůj slib klidně ležela a na jeho laskaní nereagovala.
Její čelisti se pevně sevřely, když do ní vstoupil. „Je všechno v pořádku?“ zeptal se. Dara zaváhala, ale nakonec přikývla. Krispos tedy pokračoval, ale snažil se být co nejjemnější. I když prudce oddechoval, stále se plně kontroloval. Když skončil, uvědomil se, že na ní leží celou svou vahou. Opatrně si lehl vedle ní. „Promiň,“ řekl. „Doufal jsem, že se ti to bude líbit víc.“
„To nic - netrap se tím,“ odpověděla Dara. Překvapeně se na ni podíval, protože mluvila vážně. Aby to potvrdila, přikývla a pokračovala. „Říkala jsem ti, že pochybuji, že bych si to mohla užít. Ale všimla jsem si, jak ses snažil být něžný a opatrný. Možná právě díky tomu. že jsem se nenechala strhnout Nebyl bys tak „pozorný, kdybych pro tebe byla jenom pouhým tělem.“
„Nikdy jsem tak o tobě neuvažoval,“ zaprotestoval Krispos.
„Ženu to občas překvapí.“ řekla Dara posmutněle, „zvlášť ženu, která znala Anthima, a ještě spíš ženu, která zjistila, že když její manžel odjel a ona musela zůstat doma, hned si nějaké to tělo do postele sehnal. Tím myslím sebe.“
Krispos už chtěl říct, „Tak to nebylo.“ Ale už mnoho let se mu vyplácelo zůstat v pravou chvíli zticha. V této situaci nemohl udělat nic lepšího. Věděl, že by měl pravdu - Tanilis nebyla jen nějaké tělo, které si sehnal do postele. V tu chvíli ale nebyla pravda důležitá; kdyby vyslovil, co měl na jazyku, pravda by nadělala více škody než lež. Mír s Darou mu stál za to, aby jí nechal poslední slovo.
Nakonec řekl jen, „Já nejsem Anthimos. Doufal jsem, že sis toho všimla.“
„Všimla,“ souhlasila Dara. „A byla jsem si tím jistá až do chvíle, než jsi odjel do té války na sever. Potom -“ Zavrtěla hlavou. „Od té chvíle pochybuji o všem. Ale možná, jenom možná, bychom přesto spolu mohli dál žít.“
„Moc bych o to stál,“ řekl Krispos. „Za poslední dva roky jsem zažil tolik zvratů, že mi to vystačí na celý život. Už další nepotřebuji.“
Dara se najednou ironicky ušklíbla. Posadila se a podívala se dolů mezi svoje nohy. Krispovi trvalo několik sekund, než pochopil, že se směje. Dara řekla, „Komorná, která vyměňuje povlečení, si bude jistá, že jsme se usmířili. Takže bychom to mohli udělat.“
„Dobrá,“ řekl Krispos. „Jsem rád.“
„Já myslím, že já také.“
S tím musel být Krispos spokojený. Vzhledem k tomu, jak ho Dara včera přivítala, nemohl doufat ve víc. Teprve teď zatáhl za šňůru zvonku. Barsymes se objevil tiše a rychle jako zjevení. „Dobré ráno. Vaše Veličenstvo. Vyspal jste se dobře?“
„Ano, děkuji vám, ctěný pane.“
Barsymes mu podal spodky a ukázal na jedno roucho ve skříni. Krispos jeho výběr schválil. Dara použila svoji šňůru zřejmě také, protože zatímco Barsymes oblékal Krispa, objevila se v ložnici komorná. Pomohla jí do šatů a rozčesala jí její zářivé černé vlasy.
„Co byste si dal k snídani. Vaše Veličenstvo?“ zeptal se Barsymes.
Krispos si přejel dlani po břiše. „Vzhledem k tomu, že jsem toho včera večer snědl tolik, co tři hladoví muži, doufám, že se Phestos neurazí, když ho požádám jenom o malou misku ovesné kaše a půlku dušeného melounu.“
„Věřím, že své zklamaní dokáže ovládnout,“ poznamenal vestiarios dobromyslně. Krispos jenom zavrtěl hlavou - Barsymes měl zvláštní smysl pro humor. Komorník se obrátil k Daře. „A co má kuchař připravit pro Vás, Vaše Veličenstvo?“
„Dám si to samé jako Krispos,“ odpověděla. „Vyřídím to Phestovi. Bezpochyby bude potěšen vaší shodou.“ S tímto nepřímým komentářem k jejich včerejší hádce Barsymes opustil císařskou ložnici.
Jakmile vestiarios uklidil nádobí po snídani, Krispos věděl, že by se měl začít věnovat všem těm svitkům a pergamenům, které se v jeho pracovně nahromadily za dobu jeho nepřítomnosti. Nejdůležitější dokumenty za ním putovaly až do Pliskavosu, ale i to, co zůstalo ve Videssosu, bylo důležité. Pokud by o to nedbal, mohlo by se mu to vymstít. Přesto nebyl schopen vstát a začít se věnovat své práci, když byl teprve první ráno zpátky doma. Copak si nezasloužil aspoň jeden den odpočinku?
Zatímco bojoval sám se sebou, přivedl Longinos do jídelny Phosta. „Táta!“ vykřikl Phostis a rozběhl se k němu. Krispos se rozhodl, že pergameny mohou počkat. Zvedl Phosta do vzduchů a dal mu pořádnou pusu.
Phostis se začal drbat na tvářích. Po chvíli si Krispos uvědomil, že chlapce asi ještě nikdy nepolíbil nikdo, kdo měl vousy. Políbil ho tedy znovu a Phostis se zase podrbal.
„Děláš to schválně, jenom abys ho zmátl,“ řekla Dara.
„Pokud mě má poznat, musí poznat i moje vousy,“ odpověděl Krispos. „S boží pomocí teď zůstanu ve městě tak dlouho, aby si mě dobře zapamatoval.“
Dara ustoupila. „Kéž Phos vyslyší tvé přání.“ Phostis si stoupl Krispovi na klín. Dal mu ruce kolem krku a mlaskavé ho políbil. Krispos se zašklebil. Dara mu s mateřským úsměvem řekla, „Vypadá to, že se mu líbíš.“
„Že ano? To je dobře.“ Krispos se podíval na Longina a potom na dveře. Zkušený eunuch známem pochopil, uklonil se, až mu zčervenaly tlusté tváře a zmizel na chodbě. Krispos snížil hlas a řekl Daře, „Víš, nakonec jsem zjistil, že je úplně jedno, kdo je jeho otec. Je to skvělý malý kluk a to je nejdůležitější.“
„Sama jsem si to myslela celou dobu,“ odpověděla Dara. „Nechtěla jsem to říkat moc často, abych ses tím netrápil ještě

víc, než bylo nutné.“ Podívala se na něho a zamyšleně přikývla, jako kdyby právě složil nějakou zkoušku.
Krispos si nebyl jistý. Projevil tím nezájem o Phostův původ nebo jenom rezignoval na to, že ho někdy pozná? Sám nevěděl. V každém případě to Daře udělalo radost. Taková praktická úvaha pro něho znamenala víc než plané filozofování.
Usmál se. „Co se stalo?“ zeptala se Dara. „Jenom jsem si říkal, že by ze mě nikdy nebyl dobrý čaroděj nebo teolog.“
„Asi máš pravdu.“ souhlasila s ním. „Na druhou stranu jenom pár čarodějů nebo teologů by se mohlo stát dobrým Autokratem a tobě to jde docela dobře.“
Sklonil hlavu, aby jí vyjádřil svůj dík. Náhle si vzpomněl na Harva. Harvas byl teolog i čaroděj a chtěl vládnout Videsánskému císařství Jaký by asi byl Autokrat? Krispos znal odpověď a vubec se mu nelíbila.
Ale Harvas už díkv Tanilis nepředstavoval žádne nebezpečí. I když o ní nemůže mluvit s Darou, uvědomil si Krispos, přeci jen ji nedokáže vymazat zpaměti. Možná zlý čaroděj jednoho dne znovu povstane a bude sužovat Videssos, ale Krispos neměl pocit, že by to mělo být brzy. A pokud se tak stane, postaví se mu, jak nejlépe bude moci buď on, nebo Phostis, nebo Phostův syn, nebo kdokoliv jiný. kdo bude v té době nosit Autokratovu korunu.
S neomylným instinktem palácového služebnictva Longinos věděl že se už může do jídelny vrátit. „Mám vašeho syna znovu odvést. Vaše Veličenstvo?“ zeptal se Krispa.
Krispos předpokládal, že Phostis půjde k eunuchovi, kterého znal mnohem lépe. Ale Phostis zůstal u něho. „Postarám se o něho, pokud ti to nevadí, Longine“, řekl Krispos. „Nakonec, je to můj syn.“
„Jak si přejete, Vaše Veličenstvo. Phos vám požehnal a teď i podruhé.“ Komorníkův hlas, ani tenor, ani alt, byl posmutnělý. Jemu tímto způsobem Phos nikdy nepožehná.
Když Krispos vstal od stolu a zamířil na chodbu, Phostis se batolil za ním. Krispos zpomalil, aby mu chlapec stačil. Phostis šel kolem zdobeného mramorového podstavce a pokusil se na něj vyšplhat. Krispos si nemyslel, že by ho mohl shodit, ale radši nic neriskoval a zvedl ho do náruče.
Na podstavci byla vystavená kónická helma, která patřila makuránskému Králi králů a byla součástí kořisti z dávného videsánského vítězství. Na zdi nad helmou visel portrét Autokrata Stavrakia, který porazil Halogai v jejich vlastní zemi. Pokaždé, když ho Krispos viděl, napadlo ho, jak by asi obstál ve Stavrakiových nekompromisních očích.
Phostis ukázal na obraz a zamračil se. jak se intenzivně soustředil. „Císaš,“ řekl nakonec.
„Ano, máš pravdu,“ řekl Krispos. „Kdysi dávno to byl císař.“
Phostis ale ještě neskončil. Ukázal na Krispa a málem mu prstem vypíchl oko. „Císaš,“ řekl znovu a o chvíli později dodal, „táta.“
Krispos chlapce objal. „Teď máš taky pravdu,“ řekl vážně. „Já jsem císař a tvůj táta. Představ si, Vaše Veličenstvo, že ty jsi také císař.“ Ukázal na Phosta a řekl, „císař.“
„Císaš?“ Phostis se rozesmál, jako kdyby to byla ta nejveselejší věc, jakou kdy slyšel. I Krispos se zasmál. Byla to dost obtížně představitelná myšlenka, ale v podstatě to byla také pravda.
Krispos objal Phosta silněji, až se chlapec začal kroutit. Každý rok spousty farmářů opouštěly své farmy a přicházely do hlavního města hledat svoje štěstí. Na rozdíl od většiny z nich on svoje štěstí našel.
„Císař,“ zopakoval udiveně. Postavil Phosta na podlahu a společně šli dál.